Demir Küçükaydın

Gezi Direnişi Yazıları

1 Haziran
29 Temmuz

Gezi Direnişi Yazıları
1 Haziran – 29 Temmuz

Demir Küçükaydın

Üçüncü Sürüm

Mayıs 2015

Dijital Yayınlar

İndir – Oku – Okut - Çoğalt – Dağıt

Yayınları

İçindekiler

Gezi Yazıları'na Önsöz

"Gezi Parkı" Direnişi Notları ve Dersleri

Kürt Hareketi ve Taksim Direnişi

Neler Olabilir?

İnternette Rastladığım Aşağıdaki Mektubun Tüm Türkiye'deki "Gezi Parkı" Direnişçilerince ve Destekçilerince, Direnişin Birinci Hedefi Olarak Kabulünü Öneriyorum

Kendiliğindenliğe Övgü

Erdoğan'ın Anti-Demokratik Demokrasi Anlayışı, Azınlıklar ve Ulusçuluk
Azınlıklar ve Demokrasi

Gezi Parkı'na "Hrant Dink Parkı" Adını Verelim. Eskiden 1915'te Katledilen Ermenilerin Anısına Yapılmış Anıtı Yeniden Dikelim
Ek: Gezi Parkı ve Anıtın Tarihçesi Hakkında Kısa Bilgi

Özgürlük Direnişçileri İçin Birleştirici Bir Program Önerisi

Erdoğan Taksim'in Mesajını Anlamıyor Değil, Çok İyi Anladığı İçin Böyle Davranıyor
Kemalizm ve İslam

Özgürlük Direnişinde Kader Haftası ve Öneriler

Devrim Günlerinin Sonuna Doğru

Yapılacak Tek Şey Direniş Kararı Alanları Desteklemektir, Direnişin Başarısı için Çalışmaktır

Direnişin Bayrağı

İsyan, Yenilgi ve Gelen Terör

Hareketin Örgütlenmesi İçin Pratik Bir Öneri – Tüm Forumların Dikkatine

Demokrasinin Ne Olduğunu Anlayamamanın Zorlukları Üzerine Bir Deneme
Önsöz

Espri, Alay, Yaratıcılık ve Marksizm
Blok Milletvekillerine Yemin Töreni İçin Bir Öneri: Türbanla ve Kravatsız
Bir Gazetecinin Soruları ve Cevaplar
Kıyafet Kavgasının İki Anlamı
Eurovizyon, Modernleşme ve Demokratikleşme

Bir İşçi Hareketi Olarak Gezi Hareketi ve Kazlıçeşme

Pasif ve Aktif Direnişlerin Toplumsal ve Tarihsel Temelleri

"Akil İnsanlar" Başbakanla Görüşecek ise İmralı ile de Görüşmelidir

"Kürt Sorunu"nun Çözümü Gerçek Bir Laiklikten Geçer

Park Forumlarına Bir Öneri: Vicdan Mahkemeleri

Bir Ulusal Hareket Olarak Gezi Hareketi

Gezi Hareketinin Evrimi

Kürt Hareketi ve Gezi Hareketi

Mısır'da Darbe, Türkiye ve Gezi Hareketi

Darbe Karşıtı Darbeciler

Gezi Hareketi ve Halkların Demokratik Kongresi
- HDK Kongresi ve Ölüm Oruçları

Gezi Hareketi Genişlemek, Genişlemek İçin de Radikalleşmek Zorundadır

Seçimler, Partiler Adaylar ve Gezi Hareketi

Azınlıklar Sorunu, Demokrasi ve Gezi Hareketi

Parklarda Öcalan Posteri veya Kürt Renkleri Niçin Gereklidir?

Gezi Hareketi, Teori ve Devrim

Kürt Hareketini Eleştirmek, Ama Nasıl? – Egemen Ulustan Bir Sosyalist Olmanın Zorlukları
- Egemen Ulustan Bir Sosyalist Olmanın Zorlukları

Gezi Hareketi, HDK, Sırrı Süreyya ve Adaylık

Rojava Devrimi ve Gezi Direnişi'nin Kaderi

Vicdan Mahkemeleri Üzerine Bir Kez Daha Açıklamalar

Marksizm Aynasında Gezi - Gezi Aynasında Marksizm
- Teori ve Pratik İlişkisinin Yüzeysel Kavranışı
- Hangi Marksizm
- Kavramsal ve Olgusal Sallapatiliğe Bir Örnek
- Gezi'nin Yapısı ve Nedenleri Üzerine "Sınıfsal" ve "Ekonomik" Açıklamalar
- Neo-Liberalizm Açıklaması
- Sınıf ve Sınıf Hareketi
- Gezi Hareketi Nedir?
- Kapitalizm Öncesinden Yadigâr Şark Devletine Karşı Demokratik bir Hareket Olarak Gezi Hareketi
- Bir "Yeni Sosyal Hareket" olarak Gezi
- Bir Ulusal Hareket Olarak Gezi

Gezi Parkı ve Sol Hareketler

Yazarın Kendi Kaleminden Kısa Hayat Hikâyesi

Yazı ve diğer yayınlara ulaşılabilecek başlıca adresler şunlardır:

Yazarın Kitaplarını Köxüz Yayınlar'dan Sipariş Edebilirsiniz

Gezi Yazıları'na Önsöz

1971: 12 Mart darbesi; 1980: 12 Eylül darbesi; 1980'lerin sonu: Duvar'ın yıkılışı ve Doğu Avrupa'nın çöküşü; Doksanlar: Türkiye'de Özel Savaş Rejimi, çürüme ve ırkçılığın yükselişi; Doksanların sonu: Öcalan'ın kaçırılışı; İkinbinlerin başı: 11 Eylül'ün ardından Afganistan ve Irak'ın İşgali; birbiri ardınca darbe girişimleri; Hrant'ın öldürülüşü; 2011 seçimlerinden sonra KCK tutuklamaları, Savaş'ın yeniden başlaması ve iyice keyfi ve çığrından çıkmış bir hukuksuzluğun yerleşmesi…

Bu, yenilgilerin peşpeşe birbirini izlediği bir dönemde geçen bir yaşam demektir.

Sürekli yenilgiler çağı, zamanda da bir sürgünlüğe yolaçar. Bir devrimci yükseliş döneminin insanı, uzun bir yenilgi ve gericilik döneminin şekillendirdiği ve öne çıkardığı kuşaklarla bir doku uyuşmazlığı yaşar; bu da sürekli bir izolasyona yolaçar.

Bu yabancı zamanlarda geçen bir yaşam demektir. (Temporal Exil)

Yenilgiler devrimcilerde içerde (hapiste) ve dışarda (yurt dışında) sürgünlere yol açar. Sürgün içinde sürgünler olabilir. Herkes dışarı çıkarken içeri girilebilir. Herkes dışarı çıkarken dışarının dışarısında kalınabilir.

Kötü birşeyleri bile, toplu olarak yaşamak başkadır tek olarak başka. Toplu yaşanmış bir kötülüğün bile güzel yanları olur, kötülük paylaşıldığı için azalır.

Bu, yabancı ve yanlış yerlerde yapayalnız geçmiş bir yaşam demektir. (Lokal Exil)

Geçmişin yavaş zamanlarında, örneğin Odysseus on yıl sonra kentine döndüğünde kimse onu tanımıyordu ama hiç olmazsa onu kokusundan hatırlayacak yaşlı da olsa bir köpeği vardı.

Günümüzün hızlı zamanlarında, hele çeyrek yüzyıl sonra kentine dönenleri tanıyacak bir köpek bile bulunmaz, iki köpek kuşağı geçmiştir, köpekler 15 yıl kadar yaşarlar.

*

Ortaçağda insanlar sürekli kıyamet bekler; zamanın sonunda yaşadıklarını düşünürlermiş, böyle zamanda ve mekanda sürgün ve yalnız bir yaşam da

eğer olası ömrün sonunda yaşandığı duygusuyla birlikte yaşanmışsa tüm yapılanlar ve yazılanlar, "*yangında ilk kurtarılacaklar*"dan başka bir şey olamaz.

Önemli olan yok olmamalarıdır. Fikirler, ulaşılan sonuçlar, biriktirilen deneyler geliştirilmeye, işlenmeye muhtaçtırlar. Ama zaman yoktur. Ölüm her an gelebilir. İlerde başkaları yapabilir. Yeterki gelecekteki yükselişleri yaşayacaklara ipuçları bırakılsın. Adorno'nun sevdiği benzetmeyle, "*Flaschenpost*"lar (şişeye koyulup denize atılmış mektup), "*adressiz mektuplar*"dır tüm yazılar ve yaşam.

Bu nedenle, sadece boş zamanlarını ve hayatının bir dönemini değil, tüm zamanlarını ve tüm hayatını bir derviş ya da keşiş gibi ezilenlerin davasına vakfetmiş bir devrimcinin, bütün yazıları, çalışmaları, tüm yaşamı, artık görmeyi hayal bile edemediği, uzak bir gelecekteki bir devrimci kabarış için olabilir.

Tüm yaşamım böyle geçmişti.

Sonra hiç beklemedik bir anda, Gezi ile bir kez daha devrimci bir kabarış yaşama şansına kavuştum. Bir devrimcinin hayatında bundan daha güzel bir bahtiyarlık olamaz. "*Çok şükür bunu da gördük*" diyorum kuşağımdan birçok insan gibi.

Nihayet yazılarımı gördüğüm, dokunduğum, birlikte aynı havayı soluduğum bir devrimci kabarış için yazıyordum.

Bu derlemedeki yazılar bir bakıma bu karşılaşmanın protokolü gibidirler.

Ama bu karşılaşmada trajik bir boyut da var.

Yanlış hatırlamıyorsam, Troçki bir yazısında, trajedinin geleceğinden söz ederken, Yunan trajedisindeki tanrıların kehanetinin veya alın yazısının yerini; modern trajedide, örneğin Shekespare'in eserlerinde, ihtirasların ve tutkuların, giderek bir alın yazısına dönüşmesinin aldığını; gelecekteki trajedide, toplumun hareket yasalarının tutkuların çizdiği kader veya tanrıların kehanetinin yerini alabileceği; Marksistlerin ve devrimcilerin toplumun hareket yasalarını bilmelerine rağmen, bu yasaların dışına çıkamamaları nedeniyle, trajedinin gelecekte yeni bir biçim ve içerikle var olmaya devam edebileceği anlamında bir şeyler söylemişti[1].

Gezi ile karşılaşmanın bu derlemedeki yazılarda da görülebilecek, trajik denebilecek böyle bir boyutu vardır.

Neyle karşılacağımı, ne gibi sorunlar olacağını yıllar önceden öngörmüştüm. Örneğin bu derlemeye koymadığım ama Gezi vesilesiyle yeniden yayınladığım, neredeyse yirmi yıl önce yazılmış bir yazımda, şunları yazıyordum:

“(…) Kültürel değişmeler öylesine hızlı ve yeni yetişen kuşakları öylesine kavrıyor ki, arasında 10 yaş bulunanlar, eskinin birkaç yüzyıllık farklılıklarını yaşıyorlar. İnsanların, örgütlerin, değerlerin çok hızlı bir moral yıpranması karşısındayız. Artık sadece makineler hızlı bir moral yıpranma yaşamıyor, insanlar, alışkanlıklar, düşünceler, taktikler, örgütler de.

Bir örnek belki açıcı olur. Lenin'in Iskra'sı ve bir gazete aracılığıyla bir örgüt yaratma girişimi, 1960'ların bizleri için bile hala bir anlam taşıyor ve bir örnek oluşturabiliyordu. Bizler, hala, okuma kültürünün insanlarıydık. Saatlerce bir konu üzerine tartışmalar yapabilirdik.

Ama bugünün ve yarının kuşakları için beş saniyeden fazla bir resmin can sıkıcı bulunduğu; CNN veya Müzik TV'nin seyircisi olarak büyümüş gösteri toplumunun çocukları veya geleceğin sosyalistleri için bunlar hiç bir şey ifade etmeyecektir. Onlar belki örgütlerini ***Cyberspace****'da kuracaklar: onların okuma alışkanlığı olmayacak vs..*

Bu nedenle yazacaklarım, geleceğin kuşaklarının sosyalizminin değil, ancak benim sosyalizmimin sorunları olabilir. Onların karşılaşacakları problemler hakkında tecrübelerimi aktarmam olanaksız. Bizler belki iyi nalbant olduk. Daha doğrusu tam nalbantlığı öğrenmiştik ki, yeryüzünde nallayacak beygir kalmadı. Traktör ortalığı kapladı. Gelecek kuşaklar için yazmaya kalkmam, traktör tamircilerine nalbantlık tecrübelerini ve nalbantlığın sorunlarını anlatmaya kalkmaktan başka anlama gelmeyecektir. (…)

Hadi diyelim ki, onlar nalbantlığın sorunlarına da bir ilgi duydular. Muhtemelen yazdıklarımızı hiç anlayamayacaklar. Örneğin nalbantlıktan söz ettim, bu benzetme onlara bir şey ifade etmeyecektir. Çünkü nalbantın ne olduğunu bilmeyecekler. Ya da sınıflar savaşı ordular savaşı eğretilemesinden hareketle stratejiden, taktikten söz ettim, bunları okuyunca "militarist kafalı herifler" diye düşünecekler.

Hâsılı gelecek kuşaklarla bir diyalog olanağı da yok."[2]

Buradaki öngörülerin neredeyse hepsi gerçekleşmiş bulunuyor. Öngörüldüğü gibi, Gezi Direnişi esas olarak "*cyberspace*"ta *Twitter* ve *Facebook* aracığılığıyla örgütlendi.

Yazdıklarımın anlaşılamayacağı, dilimizin çok farklı olacağı da çok ilginç bir şekilde doğrulandı.

Tam da doksanlar kuşağından, şimdi Üniversiteye giden 1991 doğumlu bir kızım var. Avrupa'da büyüdü. Çevre sorunlarına ve adaletsizliklere zaten duyarlıydı. Ama Gezi hareketi başlayınca, o da kendini bu harekete yakın buldu. Hareketle ve Türkiye ile daha yakından ilgilenmeye başladı ve bütün bunlara bağlı olarak da Gezi Hareketi üzerine yazdığım yazılara da bakmaya başladı.

Yukarıdaki yazıyı yayınladıktan sonra kızımdan "*WhatsApp*" ile bana şöyle bir mesaj geldi: "*Babişko, yazını okurken "Nalbant"ı görünce bu nedir diye düşündüm? Bir cümle sonra benim zaten bunu anlamayacağımı yazdığını gördüm. Yirmi yıl önceden senin yazındaki Nalbant'ı anlamayacağımı anlamışsın*".[3]

Trajedi, dilinin analışılamayacağını önceden görmek ama değiştirememektedir. Her şey öyle hızlı değişmektedir ki, artık alışkanlıklar, Shekespare trajedisindeki, tutkuların yerini almıştır ve karşımıza bir alın yazısı gibi dikilmektedirler.

Bu trajik boyutun yanına bir de dramatik bir kişisel boyut da katılmaktadır.

Yirminci yüzyılın en önemli rejisörlerinden biri olan Fred Zinnemann'ın İspanyol anarşisti Francesc Sabaté Llopart'ın hayatına dayanarak yapılmış, başrollerinde Gregory Peck ve Anthony Quinn'in oynadığı (Türkçede *Kısrağı Dizginlemek* adıyla oynatılmış) nefis bir filmi vardır. Theo Angelopoulos'un *Arıcı*'sı da benzer durumları ele alır. İki filmde de artık yaşlanmış olan kahramanlar genç bir kızla karşılaşırlar ve acı acı zamanlarının geçtiğini fark ederler. İkisi de intihara doğru bir yolculuğa çıkarlar.

Gezi hareketiyle karşılaşmak o filmlerdeki kahramanların genç kızlarla karşılaşmaları gibiydi. Karşılaşma, insana bir gençlik ve yaşam sevinci

veriyor; ama aynı zamanda acı da. İnsan artık eskidiği, “son kullanım tarihi”nin geçtiği duygusuna kapılmadan edemiyor.

Hem bu sevinç, hem de acı bu derlemedeki yazılara sinmiştir.

Twitter’in 140 harfiyle örgütlenmiş bu kuşağa böyle uzun yazılarla derdini anlatmaya kalkmak, hele artık anlaşılamaz imgelerle ve unutulmuş varsayımlarla yazmak anlaşılmama ve okunmayı daha baştan garantiliyor.

Bu kitaptaki yazıların ve bu kitabın trajedisi de bu. Kendisini okumayacak, okusa anlamayacak bir kuşak ***için*** ve o kuşağın damgasını vurduğu bir hareket ***üzerine***; o kuşağın yarattığı Gezi Hareketinin ***içinden*** yazılar.

Yani ***konusu*** ve ***muhatabının*** aynı zamanda yazıların ***öznesi*** olduğu yazılar bunlar.

Evet, aynı zamanda *öznesi*.

Nasıl olabilir? Bu yukarıda söylenen farklı kuşaklardan oluşla çelişmiyor mu?

Yüzeyden bakınca çelişir, derinden bakınca değil

Şark’ta, Orhan Pamuğun *Kara Kitap*’ında da işlediği ve kitabın kendisinin de öyle olduğu; yolun sonunda ulaşılanın yolcunun kendisi; ama o yol boyunca değişmiş kendisi olduğuna, bu diyalektiğe dair, *derinlere işlemiş bir bilgelik* vardır. Enel Hak, Vahdet’i Vücut, Nirvana kavramları da aslında hep bunu anlatırlar. Marks da Proletaryanın devrime önce kendisini değiştirmek için ihtiyacı olduğundan söz ederken benzer süreci ve değişimi kasteder.

Feridüddin Attar’ın *Mantık-ut Tayr* (Kuş Dili) isimli kitabında anlattığı *Simurg* öyküsü de bunu anlatır. Kuşlar Simurg’u ararlar ama sonunda buldukları, Simurg kendileridir.

Evet, bu satırların yazarı, hareketi yaratan kuşaktan değil ve bu kuşak bu satırları anlamıyor ama bu kuşak devrimci mücadelesine devam ettikçe, elbette dökülenler olacaktır ama, gerçeği aradıkça bu arayışında değişecektir ve aslında şimdi anlamadığı bu satırların yazarının kendisi olduğunu görecektir.

*

Bizim bütün bu uzun, yenilgilerin birbirini kovaladığı, yıllardaki çabalarımız, gelecekteki bir devrimci yükseliş için bir teorik ve pratik,

birikim ve hazırlık çabasından başka bir şey değildi; gerçeği (Simurg) arayan uzun bir yolculuktu.

Gezi üzerine ilk yazı ilk satırına "*Aslında biraz uzunca bir demokratik birikim ve hazırlık yapılmış olsa bir demokratik devrime bile yol açabilecek* ***saatlerde*** *yaşıyoruz.*" diye başlar.

Bu yolculuğun son yıllarında bu hazırlığı biraz olsun yapacak yayın ve örgüt girişimlerinin hepsi, yenilgiler döneminde yükselmiş, bizimle doku uyuşmazlığı içindeki bürokratlaşmış insan ve örgütlerin duvarında parçalandı. Bunun hikayesi uzun sürer ama bu farkı göstermek önemlidir.

Bu satırlarda "niçin sosyalist değil de *demokratik* bir birikim ve devrimden söz edilir, niye sosyalist değil?" diye sorulabilir örneğin?

Gezi öncesine döneme ait bütün sol literatürü inceleyen her hangi bir araştırmacı şunu görmezden gelemeyecektir: neredeyse var olan bütün sosyalist grup, parti ve kişiler "*emek eksenli*" mücadelelerden, sosyalist devrimden veya "*sosyal cumhuriyet*"lerden; neo-liberalizme karşı olmaktan; "etnik temelli politika" yapmamaktan vs. söz etmişlerdir.

Buna karşılık, neredeyse sadece bu satırların yazarı, bıkmadan usanmadan demokratik bir programdan, radikal demokrat olmaktan, Demokratik Cumhuriyet'ten, Demokratik ulusçuluktan söz etmiştir.

Gezi hareketi sistematik bir ifadeye kavuşmuş olmasa da bütünüyle demokratik karakterli bir hareket olarak çıkmıştır. Yani bir bakıma bu satırlarının yazarının öngörüsünü doğrulamıştır.

Bu nedenle bir rastlantı değildir, sosyalistlerin o suskunluğu ve ne yapacağını bilemezliği karşısında, Gezi hareketinin daha doğduğu anlardan itibaren neredeyse saati saatine hem hareketin analizinin, hem pratik önerilerin bu derlemedeki yazılarda yer alması.

Gerçek hareket, sistem kurucuların odalarında oluşmaz. Gezi Hareketi, pratik olarak tamamen demokratik özlemlerin bir hareketi olarak çıkmıştır. Onun zaafı bu özlemlerini henüz yeterince sistematik ve radikal olarak programlaştıramamış oluşundadır.

Bunun nedeni de bu yönde bir hazırlığın bulunmamasıdır. Ama bu hazırlıksızlığın nedeni tam da bütün sosyalistlerin "emek eksenli" ve "sosyalist" olmaları; demokrasiyi ciddiye almamalarıdır. Bu nedenle

sosyalistler hem bu hareketi anlamakta zorlanmışlardır hem de bu yükselen harekete programatik olarak söyleyecek söz bulamamaktadırlar.

Bizim yıllardır oluşturduğumuz teorik temel ve program Gezi Hareketinin arayışındaydı. Bulduğunun kendisi olduğunu gördü.

Şimdi bu hareket bu teori ve programın arayışındadır. Bulduğunun kendisi olduğunu görecektir.

*

Bu Teori ve Programın kendisi de Marksizm'in bir arayışının sonucuydu.

Marksizm, bilinen ve öğrenilmiş biçimiyle, tarihi sınıf mücadeleleri tarihi olarak anlatır. *Komünist Manifesto* aslında modern tarihin böyle sınıf mücadeleleri tarihi olarak kısa bir anlatımından başka bir şey değildir.

Ama bunun, yani sınıf macedelelerinin ve tarihin böyle açıklanmasının Marksizmin ayırıcı bir niteliği olmadığını söyleyen de bizzat Marks, Lenin gibi büyük marksisterdir. Ve onlar bu boyutun aslında burjuvazinin kabul edebileceği bir Tarih veya Marksizm olduğunu da söylerler[4].

Marksizmin ayırt edici özelliği tarihi sınıf mücadeleleri tarihi olarak algılamak ve anlatmak değilse onun ayırıcı özü ne olabilir? Marksist bir tarih nasıl bir tarih olmalıdır?

Bunun ipucu bizzat yine Ekonomi Politiğin Eleşirisi'ne Katkı'nın Önsöz'ündeki satırlarda gizlidir:

"Gelişmelerinin belirli bir aşamasında toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkilerine, ya da bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan mülkiyet ilişkilerine ters düşerler. Üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri haline gelirler. O zaman bir toplumsal devrim çağı başlar. İktisadi temeldeki değişme, kocaman üstyapıyı, büyük ya da az bir hızla altüst eder."

Buna göre, devrimler, temeldeki değişime denk düşmeyen, üstyapının yıkılışı ve yerine yeni bir üstyapının yerleşmesidir.

Ama öte yandan Marksist teoriye bakıldığında, Marks-Engels'in bütün güç ve enerjilerini ekonomik altyapının, onun da modern (kapitalist) biçiminin anlaşılmasına verdikleri için, ortada bir üstyapı kuramının ve net bir kavramın olmadığı; sonra gelenlerin de birçok girişimlere ve kısmi

başarılara rağmen böyle bir kuramı geliştiremedikleri ve bu eksiği vurguladıkları görülür.

Yani gerçekten Marksist bir tarih, ekonomik temeldeki değişmelerin, üstyapıda niçin ve nasıl değişmelere yol açtığını anlatan bir devrimler tarihi olmalıdır bir bakıma, eğer Marksizm'in özünün özetlendiği ve yukarıda alıntılanan satırlardaki mantık izlenirse.

Ama Marksist el kitaplarına veya Marksist tarihlere bakıldığında ortada binlerce yıllık bir sınıflı toplumlar tarihi olmasına rağmen[5], bu üstyapı değişimlerinin neler olduğuna ve nasıl gerçekleştiğine dair hiçbir şey görülmez.

Bir yandan sadece ekonomik ilişkiler, sınıflar ve bir de politik olan, yani devlet vardır. Tüm üstyapının nasıl şekillendiğine ve değiştiğine dair bir bütünsel açıklama bir yana; bunu sorun ediş bile yoktur.

Bu tarihin bizzat kendisi devrimi sadeci ekonomi ve politik ilişkilerle sınırlar. Bu tarih ve toplum anlayışı programa da yansır. Bu nedenle Marksist ve sosyalist partilerin programları neredeyse sadece ekonomik ve politik taleplerle sınırlıdır.

Bu nedenle birçok Marksist bu sınırlılığın yetersizliğinin farkına varmakta ve bir uygurlık programına ve tasavvruna ihtiyacı vurgulamaktaydı.

Öte yandan yine bu ekonomi, sınıflar ve politikaya sıkışmışlıkla bağlantılı olarak, Marksist kitaplarda devrim denince 17. Yüzyılda başlayan (burjuva devrimler denen) devrimler sıralanır. Ama bu devrimler de aslında, *Komünist Manifesto*’daki gibi, sınıflar mücadelesiyle açıklanan devrimlerdir. Yani *Önsöz*’deki kavram sistemine dayanmazlar, *Manifesto*’nun, burjuvazi tarafından kabul edilebilir olduğu ve burjuvazi tarafından bulunduğu bizzat Marks tarafından söylenen kavram sistemine dayanırlar.

Yani Marksizm bir tarih yazamamıştır. Yazamamasının nedeni de bir *üstyapı kuramının olmamasıdır*. Üstyapı kuramı olmadığı için, yazdığı kadarıyla tarih devrimsizdir, kuramın kendisi tarihin devrimli olması gerektiğini söylemesine rağmen.

Öte yandan, modern devlet biçimi ulus olmasına rağmen, savaşların neredeyse hepsi ulus bayrağıyla ve ulusal devletler arasında olmasına rağmen, *bir ulus teorisi de yoktu* Marksizm'in.

Bu *yokluklar arasında bir bağlantı* olduğu seziliyor ama bağ kurulamıyordu. Belli ki bir üstyapılar teorisi olmaması ile bir ulus teorisi olmaması birbiriyle ilgiliydi ve ulus teorisinin olmaması üstapılar teorisinin olmamasının özgül bir görünümüydü. Belli ki bir uygarlık programı ve tasavvurunun yokluğu ile devrimlerden yoksun bir insanlık tarihi arasında bir ilişki vardı. Bu eksiklikler rastlantısal olamazdı.

Ama bu bağ neredeydi ve nasıl kurulacaktı?

1980 sonrasındaki bütün teorik ve politik çalışmalarım neredeyse bu sorular ve cevaplarının arayışlarıyla geçmişti. Epey bir yol da kat etmiştim. Bir kere arada geçen zamanda Marksizmi geliştirmiş; birbirini bilmeden birbirinden bağımsızca benzer noktalara ulaşmış, birbirini tamamlayan eleştirel ve devrimci kalmış marksist gelenekleri (Eleştirel Teori veya “Batı Marksizmi”, Troçki ve Kıvılcımlı) ortak bir kavram sisteminde birleştirmeyi başarmıştım.

Keza Yeni Sosyal Hareketler ve onları yartan sorunları da aynı şekilde bir tek kavram sisteminde toparlayabilmiştim.

Modern ulus teorilerini büyük ölçüde Marksist kavram sistemine bağlayabilmiştim.

Ancak bir uygarlığın programlaştırılması söz konusu olduğunda henüz bir çözüm bulamıyordum ve çözümü klasik uygarlıklarla çok uğraşmış Kıvılcımlı ve modern uygarlığın krizinin en çok yansıdığı ve problematize edildiği Yeni Sosyal Hareketler’in katkılarının izinden giderek çözebileceğimi düşünüyordum. Ama aslında bunu yapabileceğimi düşünemiyordum bile[6].

*

2004 yılında İsmail Beşikçi’nin Alevilik üzeine bir yazısını eleştirirken, birdenbire, aslında Marksizm'in bir din teorisi olmadığını da fark ettim. Ama asıl ilginç olan, din teorisi olmadığına dair bir tesbitin de yokluğuydu. Tam da din teorisi olmadığı için din teorisi olmadığı görülmüyordu. Ama *bu yokluk bilinçsizce bir üstyapılar ve ulus teorisinin yokluğu biçiminde ifade edilmiş* bulunuyordu. Üstyapının Din ve Ulusun da bir Din olduğu bilinmediği için bu yokluk kendini böyle dışa vuruyordu. Aslında Marksizm'in bir *üstyapılar veya ulus teorisi yoktur demek din teorisi yoktur demenin ta kendisiydi*.

Ve dinin ne olduğunu sorup da bir inanç olamayacağı, çünkü inaç diye bir sosyolojik kategori bulunmadığı; inanç'ın *hukuki* ya da *epistemolojik* bir kavram olduğu; sınıflı toplumlarda parti ve hareket anlamında din kavamının ve olgusunun da olduğu; ama Din sınıflı veya sınıfsız tüm toplumlarda olduğu için, bunun da dinin ne olduğunu göstermediğini görünce; Din'in aslında bir *topluluğun sınırlarını çizen ve ilişkilerini düzenleyen* şey olduğu, yani *üstyapının ta kendisi* olduğu; dinsel değişmelerin aslında üstyapı değişmeleri olduğu ortaya çıkıyordu.

O zaman dinler tarihinin devrimler tarihinden başka bir şey olmadığı ve olamayacağı; Marksizm henüz *tarihi bir dinler tarihi olarak yazmayı başaramadığı için tarihin devrimsiz olduğu* ortaya çıkıyordu. Keza böyle olunca, devrimleri partilerin değil, dinlerin yaptığı; partilerin devrim yapmak için din olmaları gerektiği veya ancak din olduklarında devrimler yapabileceği gibi, eski kavrayışlarla çelişir gibi görünen sonuçlar birbiri ardınca ortaya çıkıyordu.

Tabii böylece Yapı ve Özne arasındaki çelişki sorunu da kolayca çözülmüş bulunuyordu. Özne sınıflar değil, yeni bir dini kabul edenler olarak ortaya çıkıyordu. Evet devrimleri sınıflar yapıyordu ama sınıf olarak değil. Çünkü sınıf analitik bir kavramdır. Ama o sınıflardan insanlar, örneğin Roma'nın köleleri, Hıristiyan olduklarında Mekke'nin plebleri Müslüman olduklarında; Paris'in Donsuzları Cumhuriyetçi Yurttaşlar olduklarında devrim yapabiliyorlardı.

Bu sonuçlar otomatikman şu soruyu ve cevabını da ortaya çıkarıyordu: Peki üstyapı din ise, üstyapısız toplum olamayacağına göre, dinsiz toplam olamaz. Ama modern toplum dinsiz bir toplum gibi görünüyor. Modern toplumun dini nedir?

Modern toplumun dininin, *özel ve politik ayrımı yapmak* ve *toplumu buna göre örgütlemek ve dini de özele ilişkin olarak tanımlamak* olduğu ortaya çıkınca tüm modern tarih de anlaşılır oluyordu.

Çünkü Aydınlanmanın da bir din olduğu; uluslar ve ulusçuluğun Aydınanma denen modern toplumun dininin farklı ve karşı devrimci biçimlerinden başka bir şey olmadığı görülüyordu.

Böylece Marksist bir ulus teorisi, yapı ve özne çelişkisi, kapitalizm öncesindeki devrimsiz tarih, uygarlık programı vs. gibi sorunların hepsi çorap söküğü gibi açılabiliyordu.

Bu buluşu yaptıktan sonra bütün çabamız bu keşfi mantık sonuçlarına götürerek sonradan bu alanlarla ilgilenecek marksistler için bir takım akıncı hücumları, keşif devriyeleri yapmak ve bu sonuçları somut programatik ifadelere kavuşturmak oldu.

Aynı zamanda ulaşılan bu sonuçları pratik içinde denemek ve gelecekteki olası devrimci kabarış için bir düşünsel ve örgütsel hazırlık yapmak için biteviye girişimler içinde olduk.

Teorik ve programatk sonuçlar alanında epey yol kat ettik. Ama bunları duyurmak, tartıştırmak, olası bir devrimci kabarışın ön hazırlığını sağlamak alanında tam bir başarısızlıklar serisiydi sonuç.

Çünkü bu önsözün ilk başında anlatılan birbirini izleyen yenilgiler teorik, politik ve örgütsel olarak bir devrimci teori ve politikaya en küçük bir olanak bile tanımayan bir dünya yaratmıştı. Ulaşılan sonuçların o dünyada yaşama şansı bulunmuyordu. Onlar da bu sonuçların yankı bulduğu bir dünyada yaşayamazlardı ve yaşayamayacaklardı.

Şimdi ise Gezi Hareketi yıllarca teorik çalışmalarla ulaşıp programatik ifadelere kavuşturduğumuz sonuçlara ayaklarıyla oy veriyor.

O, ayaklarıyla oy verdiğinin bu onlarca yılda geliştirilmiş marksizm ve onun programatik sonuçları olduğunu henüz bilmiyor. Şimdi girdiği yolun sonunda göreceği tam da bu olacaktır.

Simurg kendisini arayan kuşların ta kendisidir; ama arayış boyunca değişmiş kendisi.

*

Bütün bu din, ulus, üstyapı, uygarlık programı araştırma ve sonuçlarının Gezi Hareketi ve Park Forumları için çok pratik bir sonucu daha vardır. Bu önsözde kısaca bundan söz edelim.

Gezi Hareketinin bir parti destekçisi veya kendisinin bir parti olması; kendisini bir parti tartışmasında bulması ölüm demektir.

Şimdi Parklara sığınmış olan Gezi Hareketi, alternatif bir toplumun tohumu olmak zorundadır.

Ancak o takdirde gelişebilir, yaygınlaşabilir ve toplumu değiştirme yeteneğini koruyabilir.

Bunu somut bir kıyaslamayla göstermeye çalışalım.

Partiler var olan toplumun sınırlarını ve ilişkilerini tartışmazlar. Onu olduğu gibi kabullenip, onun içinde değişimler peşinde koşarlar. Partiler sınıf mücadelesi araçlarıdır. Ancak dinler içinde var olabilirler. Antik tarihin partileri tarikatlar ve mezheplerdi. Modern partiler de modern toplumunun dininin mezhep ve tarikatleridir.

Partiler ancak belli dinler içinde olabileceğinden örneğin Hıristiyanlığın içinde Alevilik; Müslümanlığın içinde Protestanlık görülmez.

Partiler devrim yapamazlar. Bunu sınıflar devrim yapamazlar diye de yazmak mümkündür. Devrimleri dinler yapar. Bunu, “devrimleri toplumun sınırlarını ve ilişkilerini yeniden düzenleyen hareketler yapar” diye de yazabiliriz.

Bunun en klasik örneği Hıristiyanlıktır. Hıristiyanlak başlangıçta İbrani din adamları oligarşisine karşı bir direniş, bir parti dolayısıyla Yahidilik içinde bir tarikatti.

Ancak, Yahudiliği de aşan yeni bir toplum tanımı yaptığında, ki bunu yapan esas olarak Antakyalı Paulus’tur, tüm dinlerden, paganlardan insanları kapsamaya ve birleştirmeye başlayabilmiştir ve gerçek bir devrim başarabilmiştir.

Aslında İslam da Mekke eşrafının egemenliğine karşı bir parti hareketi olarak başlamıştır. Ancak tam anlamıyla yeni bir dine dönüştükten sonra başarıya ulaşmış ve üç klasik uygarlık alanına yayılabilen (Akdeniz-Ortadoğu, İran, Hindistan) tek din olabilmiştir.

Modern toplumun dini de, Hıristiyanlık içinde bir mezhep, örneğin Protestanlık, olmaktan çıktıktan, Aydınlanma olduktan sonra; bütün dinleri özel ve politik ayrımı aracılığıyla toplumun sınırlarını belirlemekten çıkardıktan sonra, tüm dinlerden insanları kazanabilmiş; tüm dünyayı; ama karşı devrimci biçimi olan uluslar biçiminde, bölerek birleştirebilmiş; tüm dünyayı feth eden ilk din olabilmiştir.

O halde, bugün bir devrim yapabilmek ve din olabilmek, ya var olan ulusun biçimine karşı yeni bir ulus tanımı yapmak ya da tümüyle uluslara karşı bir hareket olarak ortaya çıkıp tüm dünyayı birleştirmek olabilir. Bunlar ülkelerde ve dünyada devrim yapabilmenin biricik koşuludur.

Örneğin Türkiyeyi ele alalım. Ulus ve Devlet Türklükle tanımlanmıştır. Yani bir dille ve bir tarihle, bir soyla. Buna Sünni Müslümanlıkla

tanımlanmışılığı da eklenebilir.

Partiler ulusun böyle tanımlanmasını sorgulamazlar; onu kabul edip, onun içinde değişimler yapmaya çalışırlar. Örneğin, Kürt dilinin konuşulmasını kabul etme veya insanlara ana dillereni öğrenme hakkını verme vs. gibi değişmeler, aslında hiçbir şekilde toplumun sınırlarını değiştirmez, o sınırları kabul edip onun içinde değişiklikler anlamına gelir.

Varolan sistem içinde birtakim sosyal devletçi veya eşitsizlikleri giderici tedbirleri savunmak da aynı şekilde var olan toplumun nasıl tanımlandığını tartışma konusu yapmaz.

Ama ulusun, devletin ya da politik olanın Türklükle veya bir dil veya dinle tanımlanmasını tartışma kousu yaptığınızda, artık bir parti olmaktan çıkılmış, yeni bir toplum tanımı için mücadele başlamış demektir. Burada artık bir parti değil bir din söz konusudur.

İnsan aynı anda iki dinden olamaz. Örneğin hem putlara hem Allah'a inanamaz. Bunlar birbirini dışlarlar. Aynı şekilde hem ulusu Türklükle veya bir dille, bir tarihle tanımlamayı kabul edip hem de böyle tanımlamayı reddedemez. Bu Müslümanların dediği "*Allah'a şirk koşmak*" gibi olur.

İşte gezi hareketi tam bu yol ağzında bulunmaktadır. Ya yeni bir toplum tanımlamasına doğru evrilmek ve bu Türklükle tanımlanmış cumhuruyetin karşısında demokratik bir cumhuriyetin tohumu olarak çıkmak zorundadır; ya da bu var olan sistem içinde bir muhalefet partisi veya hareketi olarak kalacaktır.

Bu farkı bayrak örneğiyle şöyle somutlayabiliriz.

Gezi hareketine bir bayrak olarak beyaz bir bayrak önerdik.

Bunun karşısında bunu çok yumuşak ve pasifist bulanlar, "beyaz bayrak olmaz; kızıl bayrak olmalıdır, beyaz bayrak teslimiyeti ifade eder" diyenler çıktı.

Buna karşılık, fiilen Türk bayrağı ve Atatürklü Türk bayrağı öneren ve sallayanlar da var. Yani onlar Gezi Hareketinin bayrağının Türkiye Cumhuriyetinin bayrağı ile özdeş olmasını savunmakta; yani ulusun Türklükle tanımlamış olmasını hiçbir şekilde tartışma konusu yapılmasını istemiyorlar.

Bir de Hem Türk hem de Kürt bayrakları olsun gezi harekeinin bayrağı olmasın diyenler var.

Bunların her biri gezi hareketinin nereye evrileceğine ilişkin farklı bir programa tekabül ederler.

Kızıl bayrak diyenler, bu önerileriyle, ulusun nasıl tanımlanacağını sorun etmeyip, zaten şu veya bu şekilde tanımlanmış bir ulus içinde sosyal eşitiğin bayraklaştırılması gerektiğini savunmuş olurlar.

Ama ulusun Türklükle tanımlanmış olması bir realitedir. Bunu problematize etmeden sosyal eşitliği problematize etmek ve gündemleştirmek, fiili bir eşitsizliği savunmaktan başka bir anlama gelmez. Yani Kızıl Bayrak veya buna tekabül eden diğer sembollar ve parolalar, aslında çok keskin ve devrimci gibi görünmelerine rağmen, var olanı olumlamaktan ve korumaktan başka bir işlev görmezler.

Türk bayrağını Gezi'ye bayrak olarak önerenler ise, hiç tartışmaya yer bırakmayacak biçimde Türklükle tanımanmış bu ulusu ve devleti savunmayı görev olarak koymuş bulunmaktadırlar ve AKP ile bu açıdan bir sorunları yoktur. Onlar bu ulus içinde askeri bürokratik oligarşi diyebileceğimiz devlet sınıflarının çıkarlarını savunan bir partidirler ve bayrakları devletin varolan tanımlanışıyla özdeşleşmişliği ifade etmektedir.

Bir de bayraksız olsun ama Türk ve Kürt de kendi bayrağıyla katılsın diye bir öneri var. Veya bayraksız olsun ve kimse bayrağıyla gelmesin diye bir başka öneri var.

Bayraksızlık durmunda Türk bayrağı ile gelenler, zaten ulusun sadece Türklükle tanımlanmasını savunanlar olduklarından Kürtlerin bayraklarıyla var olmalarını rededdeceklerdir. Bu ise Kürtlerin gelmemesi ve bütünüyle ulusalcıların kontrolünde bir hareket sonucunu doğurur

Kürtlerin gelmesi halinde ise çatışma çıkacaktır.

Çatışma çıkmaması, yani Kürtlerin de kendi bayrakları ile gelmelerini Türklerin kabul etmesi ise, fiilen ki uluslu bir devleti kabul anlamına gelecektir. Ama bu, ulusu bir dil veya din ile tanımlamanın reddi değil, sadece hangi dille tanımlanacağı alanında bir farklılık anlamına gelir.

Ama beyaz bayrak, nötralliği ile, insanların dilleri, dinlerinin hiç bir politik anlamınının olmaması gerektiği anlamına gelmektedir. Yani ulusun ve toplumun sınırını, bugün var olan ilkeye karşı onu reddederek çizmektedir. Beyaz bayrak, ulusun bir dille, dinle, tarihle tanımlanması hakkının reddi

demektir. Dilin, dinin, soyun, sopun tarihin bu ulusta sana hiçbir imtiyaz tanımaz, bu ulus bunların karşısında kör bir ulustur anlamına gelmektedir.

Öte yandan, ne Türk veya ne de Kürt bayrağı olmasın demek insanların fikir özgürlüklerine bir tecavüzdür. İsteyen kedini Kürt veya Türk veya ulusssuz olarak kabul edebilmeli ve bunu sembolle ifade edebilmelidir. Bunların her hangi bir eşitsizliğe yol açmaması gerekir. Nasıl bir takımın taraftarı bunu ifade edebiliyorsa öyle.

Bunu yine ancak beyaz bir bayrak sağlayabilir. Beyaz bayrak sadece ulusu farklı tanımlamaz, yani Türk ulusu karşısında Demokratik bir ulusu sembolize etmez; oradaki hakları da garantiler. Türke veya Kürde, Beşiktaşlıya veya Fenerbahçeliye; şu veya bu siyasete vs. hepsine, beyaz bayrağın içinde kendi kimliğinizi küçük bir sembol olarak koyabilirsiniz diyerek bu hakkın savunusunu sembolize etmiş olur. Onlara bu sizin hakkınızdır, ben de bunu savunacağım ve savunuyorum der. *Ulusun Türklük veya Kürtlükle tanımlanmasını reddeder* ama ulusun *bireylerinin, Türk veya Kürt olarak kendilerini tanıma haklarını da garanti* etmiş olur.

İşt gezi programını ve örgütlenmelerini böyle alernatif bir demokratik cumhuriyetin mantığı içinde yaptığında hem genişlemek hem de radikalleşmek ve bir devrimci dönüşüm başarmak şansına sahip olabilir.

O zaman Gezi Hareketi, Parklarda, Üniversitelerde, yavaş yavaş alternatif bir demokratik ulus olarak şekillenmeye başlar.

Gezi hareketinin ortaya çıkardığı demokratik ulusun yurttaşları, dillerinden, dinlerinden dolayı hiçbir ayrımcılığa uğramayacaklardır. Çünkü Gezinin dili ve dini olmayacaktır. O ulusun böyle tanımlanmasına karşı tanımlanmıştır.

Gezi buna bağlı onlarak tüm yasakları ve sınırlamaları reddedecektir. Ama bunu uygulayabilmesi için kendi anayasası ve mahkemeleri ve meclisleri olacaktır. Bir süre sonra bunları uygulayacak organların ihtiyacı da ortaya çıkacaktır.

Sonucu insanların Demokratik Bir Cumhuriylette mi yoksa Türklük ve veya Kürtlükle tanımlanmı bir cumhuriyette mi yaşayacaklarına kararları belirleyecektir. Ne kadar büyük bir çoğunluk Demokrasiyi seçerse bu değişim o kadar sancısız ve barışçıl biçimlerde olabilir.

Beyaz bayrak bu nedenle hayati önemdedir.

Beyaz bayrak sadece barışın değil, alternatif ve demokratik bir ulusun bayrağıdır.

Elbet beyazı bir renk olarak tabulaştırmamak ve mutlaklaştırmamak gerekiyor. Burada beyaz, devleti veya ulusu veya politik olanı, herhangi bir dille, dinle, soyla, tarihle tanımlamaya karşı tanımlama anlamına gelmektedir. Gelenekler ve politik kültür beyaza en nötral renk anlamını verdiği için bunu öneriyoruz.

*

Gezi Hareketi demokratik bir ulus olarak aynı zamanda kendini yönetmeyi de öğrenmek zorundadır. Onun Parklara ve *Forumlara* (Agoralara) sağınmasının derin bir anlamı vardır.

Antik Kent'in *doğrudan demokrasi alanıdır* orası.

Ama artık antik kentler çağında yaşamıyoruz. Mahalle ya da şehirlerdeki forumlar bugünkü toplumun karşısında alternatif bir toplumun kendisini bir bütün olarak yönetmesinin aracı olarak yetersiz kalırlar. Koca bir coğrafyaya, örneğin Türkiye topraklarına yayılmış bulunuyor politik iktidarlar. Dolayısıyla tüm o alandaki insanları kapsayacak bir forum; agora, cem, meclis, cami vs. gerekir.

İnternet bunu sağlamaktadır. Doğrudan doğruya her yurttaşın tüm herkese ulaşmasının ve gürüşlerine onları kazanmasının olanağı vardır.

Bunun için Avrupa'daki muhalif hareketlerin gelştirdiği *Liquid Feedback* adlı programı önerdik.

*

Böylece bu alternatif ulusun ilişkilerini düzeleyen bir anayasası olması da gerekecektir. Bu anayasının belirlenmesi için bile bu böyle bir örgütlenme ülke çapında bir forum gerekmektedir.

Hareket bu adımlarını attı mı burada duramaz, ilerlemek zorundadır.

Bu alternatif anayasayı uygulayacak yargı organlarına ihtiyaç duyacaktır.
Kararları yaptıracak araçlar sorunuyla karşılaşacaktır.

Böylece alternatif yasama ve yargı organlarıyla, alternatif yaptırım organlarıyla, alternatif hakları ve hukukuyla, alternatif basınıyla paralel bir toplum ortaya çıkacaktır. Bir tür *ikili iktidar* (*diyarşi*) oluşacaktır.

Gezi bu yola girdiğinde aslında bütün yumuşaklığı içinde radikalleştikçe daha büyük güçleri toplamaya başladığını; daha hızla yayıldığını; yeni katılımlarla güçlendiğini görecektir.

Ve hızla Türkiye'nin de sınırlarını aşarak bütün Ortadoğuya doğru yayılmak zorunda kalacaktır.

Bahar ancak Ortadoğu'da gelebilir. Bir Türk, Arap, Tunus, Mısır, İran baharı olamaz.

"Türk Baharı" ya da "Arap Baharı", "yaşayan ölü" veya "köşeli daire" gibi bir *oksimorondur*.

Türkse Bahar değildir, Bahar ise Türk olamaz. Arapsa Bahar değildir, Bahar ise Arap olamaz….

12 Ağustos 2013 Pazartesi

Demir Küçükaydın

1 Haziran, Cumartesi

“Gezi Parkı” Direnişi Notları ve Dersleri

Aslında biraz uzunca bir demokratik birikim ve hazırlık yapılmış olsa bir demokratik devrime bile yol açabilecek saatlerde yaşıyoruz.

Ama demokratik bir devrim olmayacak, olamaz. Çünkü bu birikimi ve hazırlığı yok. Örgütsel değil, fikri hazırlığı yok her şeyden önce. Michelet, Fransız İhtilalı Tarihini anlatırken, devrimin aslında çok önceden nasıl kafalarda olgunlaşıp gerçekleştiğini çok güzel anlatır.

Devrimler önce insanların kafasında olur, sonra gerçekleşirler. Türkiye’de insanlar henüz demokrat değil . Bu nedenle olmayacak.

Ama olaylar demokratik bir devrimin olabilirliğinin bir göstergesi ve belki bir habercisi.

*

Mısır’da Tahrir’de olanları El Cezire’nin canlı yayınlarından izleyerek neredeyse dakikası dakikasına yorumlar yapmış, sonradan neredeyse hepsinin doğruluğu ortaya çıkan, öngörülerde bulunmuştuk.

O zaman olaylardan çok uzakta çok dolaylı bilgilere dayanıyorduk ve yazdıklarımızın dil farkı nedeniyle herhangi bir şekilde olaylar üzerinde etki yapması olasılığı neredeyse sıfırdı.

Şimdi ise durum birazcık farklı.

Birincisi İstanbul’da yaşıyoruz. Dolayısıyla doğrudan görme, içine katılma, doğrudan izlenimler edinme, nabzını daha doğrudan tutma şansımız var.

İkincisi ise dil bariyerleri, engelleri yok. Küçük de olsa yazılanların bir etkide bulunması olasılığı bulunuyor.

*

Yıllardır İşçi hareketinin ve Yeni Sosyal Hareketlerin eğilimlerini, derslerini incelemeye sistemleştirmeye, hafızaya kaydetmeye çalıştım. Şimdi yine onları bir kontrol etmenin, sağlamanın zamanı.

Bu nedenle olaylar devam ederken, hem ağaçlardan ormanı kaybetmeyen, hem küçük belirtilerden genel eğilimleri çıkarmaya çalışan analizler yapmaya çalışalım.

Her halde gelişmelere en iyi katkıyı böyle yapabilirim diye düşünüyorum.

Şu an gitsem Beyoğlu’na ya da her yerde kendiliğinden ortaya çıkan toplanma yerlerinden birine, belki egemen ruh hali hakkında daha fazla

doğrudan gözlemim olabilir, ama orada artık “amca sen kenarda dur” diyen gençlerin yanında ayak bağı veya sadece bir tek birey olmaktan öteye giden bir şey yapamam. Ama bilgisayarın başında oturarak, bir şeyler yazarak, bazı şeyleri paylaşarak, yayılmasına ve duyurulmasına katkıda bulunarak; kimi küçük yorumlarla insanların aklına belki bir fikir düşürmeye çalışarak daha fazla katkıda bulunabilirim gibi geliyor.

Tabii bunun da bir optimum dengesini bulmak gerekiyor. Olayların da nabzını elden bırakmamalı, nefesini de hissetmeyi boşlamamalı. Fazla da eve tıkılmamalı.

*

Ancak dün gece ev bile biraz sokak gibiydi.

Oturduğum ev Kadıköy’de, ‘Tepe Nautilus’ denen bir AVM’ye yakın. Aslında Kadıköy’ün merkezine yakın, ama aynı zamanda hem anayolların ortasında, hem de biraz mahalle gibi bir yerde. Minibüslerin egzoz sesinden ve gerekli gereksiz çaldıkları düdüklerden başka bir şey duyulmaz normal olarak.

Kadıköy genellikle şehir orta sınıflarının eğilimlerinin en açık biçimde yansıdığı ve örgütlü olduğu yer. Güçlü bir CHP ve ulusalcı etki her yerde duyuluyor.

Ankara’ya giden E-5 karayolunun üstü, iç kısmı, yoksulların semtleridir, AKP’ye oylarını verirler. Tabii Kürtlerin olduğu yerlerden BDP’ye de çıkar. Altı, denize yakın tarafı, CHP’li.

Üsküdar ve Kadıköy birer sembol olarak alınabilir. Üsküdar Müslüman’dır, Kadıköy Türk. Üsküdar Türk’tür, Kadıköy kozmopolit. Üsküdar Kadıköy’dür, Kadıköy Beyoğlu.

Dün gece sanırım saat iki civarı Beyoğlu’ndan eve geldim. Televizyonu ve İnternet’i açarak haberlere bakıyordum. Kim neyi nasıl veriyor, bilip duymadığımız neler olmuş öğrenmek için.

(Gündüz berbattı bu bizim cenahın alternatif geçinen televizyonları. Çünkü böyle zamanlarda aslında Mısır ayaklanmasında El Cezire’nin gördüğü türden bir işlev bile görebilecek olan IMC TV ve Hayat TV gibi televizyonlar gün boyu, normal, gereksiz ve içeriksiz programlarını yapmaya devam ediyorlardı bürokratik bir vurdumduymazlık içinde. Hâlbuki gündüz canlı yayınlar ve bağlantılar ile hareketlenmeye hız ve güç

verebilirler, herkes için iyi bir bilgilenme ve haberleşme kaynağı olabilirlerdi. Diğer televizyonlar zaten hak getire. Bereket internet ve sosyal medya var. Eksikliği bunlar doldurdu biraz olsun. Temel örgütlenme ve haberleşme kaynağı internet ve sosyal medya. İnternette en işlevsel olan, Facebook'taki "Ötekilerin Postası" sayfası idi. İnsanlar cep telefonlarından kısa mesajlarla bulundukları yer ve saatte ne gibi gelişmeler olduğunu doğrudan bildiriyorlardı. Aslında olaylar hakkında en doğrudan (biraz akıllıca elenirse hatta güvenilir) bilgi ve haberleşme kaynağı internet. Hükümet ara ara sosyal medyayı da durduruyor. Dün gece çeyrek saat kadar Facebook'ta haberleşme kesilmişti. Ve şu an itibarıyla bile IMC ve Hayat, bu olayların gelişimine nasıl bir katkıda bulunuruz diyen bir paradigma açısından bir yayın yapmıyorlar.)

IMC ve Hayat TV geç de olsa biraz ayıkmışlardı. Türkiye'nin ve İstanbul'un farklı yerlerinden insanların hala sokaklarda olduğuna dair haberler ve bağlantılar yayınlanıyordu.

Kadıköy'de de bir toplanma ve gösteriler olduğunu duymuştuk. İskele'nin oralarda toplanılmış. Oradan burası yürüyerek çeyrek saat. Birden dışarıdan sesler gelmeye başladı sabahın üçü ya da üç buçuğu. Beş yüz kadar kişilik bir kalabalık, arkasında bir de araba konvoyu, Koşuyolu tarafından gelip, Kadıköy'e gidiyorlardı sloganlar atarak. Aralarında birkaç Türk bayrağı vardı, ulusalcıların simgesi, ama sloganlar genellikle antifaşist idiler. Tabii anti-AKP sloganlar da vardı. Ama daha ilginci evlerden gelen yankıydı. Göstericiler geçerken evlerin ışıkları yanıyor ve destek için tencere çalanlar oluyordu. Birkaç kişi de Türk bayrağı astı. Sonra yavaş yavaş uzaklaştılar.

Türkiye'de ilk kez, bir şehirde ve bir yerde değil, her yerde ve birçok şehirde insanlar sokaklarda ve bütün bunlar sabaha karşı oluyor. Böyle bir şey olmadı daha önce.

*

Gösterilere şehir orta sınıfları damga vuruyor. Onların şehirli, modern ve demokratik karakterli kültürü özellikle biçimlerde etkisini hissettiriyor, ama bunlar aynı zamanda şimdi politik olarak oldukça tutucu ve hatta gerici özelliklere sahipler. Bu onların demokratik özlemleri olmadığı anlamına gelmiyor. Bu özlemler bir iki sorun üzerinde yoğunlaşınca ve demokratik hedeflerle birleşmeyince demokratik bir karakterden yoksun oluyor.

Kürt hareketinde ise, demokratik özlemler nispeten daha derin ve sistematik sayılabilir, ama orada da şehirli, modern ve demokratik bir kültürün eksikliği hissediliyor.

Bu durum bir doku uyuşmazlığı yaratıyor. İki türlü sentez olabilir. Şehir orta sınıflarının gerici ve anti demokratik programı ve sloganları ile Kürt hareketinin köylü, ataerkil kültürünün ittifakı. Bu bir felaket olur.

Ama eğer şehir orta sınıflarının veya Batı'nın demokratik ve modern kültürü ile Kürt hareketinin demokratik program ve hedefleri birleşebilirse bir devrim olabilir.

Bu olasılığın çıktığı an, ortada neredeyse Sırrı Süreyya ve Ertuğrul Kürkçü'den başka kimse olmaması bir rastlantı mı? Değil. Ancak ne Kürt hareketi bunu değerlendirecek basireti gösterebiliyor ne de şehir orta sınıfları, ama bu köprübaşı çok önemli. Buradan çıkabilir bir şeyler çıkacaksa.

*

Bu Erdoğan'ın aptallığından Allah razı olsun. Daha önce yazmıştık Erdoğan'ın aslında kendi sınıfının çıkarları açısından bile çok kötü ve başarısız bir politikacı olduğunu, olayların ona yardım ettiğini, şanslı olduğunu . Şimdi daha net görülüyor.

Önce 1 Mayıs'ı yasaklayarak ve İstanbul'un dört bir yanında bağlantıları kapayıp her yerde gaz bombası atarak, 1 Mayıs'ta sadece Taksim'i değil, bütün mekânı, bütün İstanbul'un yaşamını, bu yaşamın damarlarını politikleştirdi ve bugünkü politikleşmenin yolunu açtı.

Sonra insanların içkisini politikleştirdi.

Sonra köprünün adıyla Alevileri.

Sonra sermaye ve zenginlikten başka bir şey düşünmeyen sözü ve eylemiyle Müslümanların bir kısmını.

Kürtler zaten radikalleşmiş bekliyorlardı.

Ve en son, "ben karar verdim, yaparım" diyerek, en sıradan demokratik hakkını kullanan insanları şiddetle sindirmeye çalışarak, vicdanları yaraladı.

Artık mazlum değildi, bir zalime dönüşmüştü.

Böylece farklı demokratik sorunlardan dolayı duyarlılık gösterip de birleşemeyenleri birleştirdi ve öfkeyi biriktirdi. Ama bunlar bile

yetmeyebilirdi böyle bir mobilizasyona. Birçok koşul daha üst üste geldi.

Sırrı Süreyya'nın dozerin önüne atlaması ve durdurması hem zaman kazandırdı hem de insanlara değişik bir politika ve politikacının örneğini sundu. Sırrı Süreyya, hem Kürt hareketinin demokratik eğilimlerinin hem de 60'lı ve 70'li yılların demokratik hareketlerinin ve yükselişlerinin bir armağanıydı. Bu yeni yükselişe hem öncü hem de katalizör oldu.

Aslında Recep Tayyip akıllıca taktikler uygulasa, hatta hiçbir şey yapmasa, üzerine ölü toprağı örtülmüş bu insanlar hiç yerinden kımıldamazlardı. Taksim'de hiçbir şey yapmaması yeterdi. Orada direnenler bir süre sonra yorulur. Yaz tatili başlar eylemciler başka yerlere gider ve eylem tavsar istediğini yapabilirdi AKP.

Keza bundan sonra çıkıp, direnişçilerle görüşeceğiz, yerel halka soracağız, vs., gibi bir şeyler söyleseydi bile yatıştırabilir ve tecrit edebilirdi direnişçileri.

Hatta Cuma sabahı saldırmayıp, Pazartesi'ye kadar bekleyip, taktik olarak biraz akıllıca yöntemlerle saldırsa, mesela gaz atmadan o şiddet kullanmayanları karga tulumba götürse falan, hem muhtemelen hafta sonu orada oluşacak panayır havasının fotoğraflarıyla dünyaya Türkiye'nin ne kadar demokratik bir ülke olduğu propagandasını yapabilir karnesine bir puan daha attırabilir; hem de pazartesi herkes işine gücüne gideceğinden böylesine bir tepkinin örgütlenmesinin fizik koşulları da bulunmazdı.

Ama ne oldum delisi olunca ve bir de zerrece demokratik bir gelenek ve özlem olmayınca böyle olur; bir de acele edince, işe böyle şeytan karışır.

Cuma sabahı saldırınca Cuma, Cumartesi ve Pazar gibi koca üç günü bir derinişin örgütlenmesi ve kendini göstermesi için adeta bir altın kâse içinde sundu direnenlere.

İnsanın, iyi ki böyle aptal düşmanlarımız var, yoksa bizleri tekrar ayağa kaldıracak, sokakları şenlendirecek bir olanağı kırk yıl beklesek bulamazdık diyeceği geliyor .

*

Evet, RT Erdoğan aslında her biri demokratik bir özlemden kaynaklanan farklı tepkileri birleştirdi, ama Erdoğan'ın bu fiilen birleştirdiklerinin birleşmiş bir demokrasi programları, tahayyülleri ve kavrayışları yok.

1 Mayıs yasaklanıyor, ama 1 Mayıs'a gelenler ve o gün mücadele edenler, 24 Nisan hakkında susuyorlar. Aleviler, Yavuz Sultan Selim'e kızıyor, ama bir Türk padişahı da olduğu için köprüye o ismin verilmiş olduğu gerçeği karşısında susup bu yönden de bir eleştiri yapmıyorlar. Kültürel olarak tanımlanmış bir Türk Milliyetçiliği, yani biyolojik, ırkçı ve Orta Asya'dan gelmeye dayanmayan; daha modern ve esnek, kültürel, yani buranın binlerce yıllık halk ve uygarlıklarının mirasçısıyız diyecek bir Türk milliyetçiliği bile, örneğin, "niye Fatih'ten sonra Yavuz koydunuz da niye Jüstinyen ya da Kostantin koymadınız" diye karşı çıkabilirdi mesela böyle bir köprü adına. Ama Aleviler, sadece kendi duyarlılıkları açısından tepki gösterdiler. Demokratik bir duyarlılık açısından hiçbir şey söylemediler. Bu yokluk, demokratik bir programdan ve hedeflerden yoksunluğun bir yansımasıydı.

BDP'liler bir öneride bulundular, Yunus Emre olsun diye. Bu bile demokratik bir eleştiri değildi ve "Türk tarihi"yle adlandırılmasında bir sorun görmüyorlardı.

Gerçekten demokrat hedefleri olanlar ise bir dille, kültürle, ırkla tanımlanmış bir ulusun değil, demokrasinin ve aydınlanmanın tarihi üzerinden, Sokrates, Buda, Lumumba, Kant veya Bach köprüsü olmaması bakımından eleştirip karşı çıkabilirlerdi pekâlâ. Bu tür eleştiri ve yaklaşımların, böyle bir tarih anlayışının yokluğu, demokratik bir program ve anlayışın bulunmamasının bir yansımasıdır. Bu düşünceler tüm bu farklı duyarlılığı olan muhalefetlerin hiç birinin içine işlememişti. Bunun için bir demokratik program ve düşünce altyapısı yoktu.

Bu hareketi demokratik bir zemine çekebilecek tek odak Kürt Hareketinin demokratik kanadı (PKK ve Öcalan) olabilir, ama Kürt hareketi öylesine milliyetçiliğin baskısı altında ve kültürel olarak modern şehirli insanların dünyasına öylesine uzak ki, buna en yakın iki kişinin (Sırrı ve Ertuğrul) sağladığı çok elverişli çıkış noktası ve köprübaşına rağmen, tam bir körlük ve çapsızlık içinde kaldı. Bari şimdi biraz uyanıp bir şeyler yapsalar.

Dün olaylar olurken Selahattin Demirtaş veya başka birinden tek bir söz yoktu. Elbette karşı değillerdir ve memnundurlar, ama olayı etkileme, daha radikal ve devrimci demokratik bir zemine çekme, Kürtler ve şehir orta sınıfları arasındaki oluşmuş uçurumu kapatmak için bu imkândan yararlanma ve bunun için derhal inisiyatif gösterme yeteneği gösteremedi

zerrece. Örneğin dün İstanbul'daki bütün Kürtleri bu hareketi desteklemeye çağırabilirdi. Ulusalcıların bayrakları ve faşistlerin elleriyle yaptıkları bozkurt işaretlerinin yanında Apo'nun da resimleri, Kürtlerin renkleri de olabilirdi örneğin.

Elbette birçok insan vardı olaylarda Kürt hareketinden veya bu hareketi destekleyen, ama politik olarak yoktu Kürt hareketi. Bugün bu saatlerde bile hala yok. Ahmet Türk'ün rezalet bir beyanatından başka bir şey yok. Hâlbuki böyle dönemde bütün Kürtlere de seslenmesi gerekmez mi Taksim'de buluşalım diye? Yani demokratik bilinci en gelişmiş, başka sorunlara en duyarlı hareket bile iki eski 68'li ve 78'li vekili olmasa ortada yok.

*

Ancak Türkiye'deki insanlar henüz demokrat değil. Elbette hepsi özünde bilinçsizce demokratik özlemlere sahiptirler, ama bunu sistematik ve genel bir programa dönüştüremedikleri, bu anlayış insanların anlayışlarının, düşüncelerinin derinliğine iyice nüfuz etmediği için ne farklı güçler birleşebilmekte ne de belli konjonktürlerde bir araya geldiğinde devrimci ve demokratik dönüşümlere yol açmadan yok olup gitme eğiliminde olmaktadır. Bu sefer de muhtemelen böyle olacak gibi görünüyor.

Böyle olmaması için ise, bir bilgisayar, bir internet bağlantısı ve yazılarımızı yayınladığımız birkaç grup ve blogtan başka bir araç yok elimizde.

2 Haziran, Pazar

Kürt Hareketi ve Taksim Direnişi

Kürt hareketi yıllarca Türkiye'de demokratik mücadelenin yükünü adeta tek başına zayıf omuzlarıyla yüklendi, adeta mucizevî işler başardı, ama tam da okyanusu geçip de derede boğulmak gibi bir durumla karşı karşıya şimdi. Türkiye tarihinin en önemli ve kapsamlı, demokratik karakteri apaçık olan halk ayaklanmasında oyunun dışında kalmasına, dolayısıyla bu hareketin demokratik karakterinin de buharlaşmasına vesile olabilir.

Yirmi yılların iki günde aşıldığı şu günlerde, Kürt hareketinden iki tane beyanat görüldü. Biri Ahmet Türk'ün, diğeri Selahattin Demirtaş'ın. İkisi de sınıfta kaldı.

İşte A. Türk'le ilgili gazete haberi:

"Demokratik Toplum Kongresi Eşbaşkanı Ahmet Türk, Gezi Parkı protestolarını değerlendiren bir açıklama yaptı.

Halkın taleplerini görmezden gelirseniz özgürlükler gelemez" diyen Türk, hükümetin sokaktan yükselen sese kulak vermesi gerektiğine işaret etti.

Türk, eylemler sırasında BDP'li Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in yaralandığını da hatırlatarak kendisine ve bütün yaralılara geçmiş olsun dileğinde bulundu."

Burada söylenen yuvarlak sözler önemli değildir. Hangi noktadan kime söylendiği önemlidir. Ahmet Türk, direnişin içinden, kendisini orada gören, kendisini onun bir parçası gibi hisseden bir insan olarak konuşmuyor. Direnişin başarısı için ne yapmak gerektiği üzerine konuşmuyor. Yanlış da olsa direnişçilere bir yol önermiyor.

Kime konuşuyor? Hükümet'e. Hükümet'e daha akıllı olmasını öneriyor. Gül ve Arınç da kendi üslubunca aynı şeyi söylüyor.

Satırlar arasına sinen sözlerin ardındaki gizli mantığı dışa vuran bu yaklaşım, on binlerce sokağa çıkmış insanın ruhunda en küçük bir titreşim yapmaz, yapamaz. Hatta gizliden gizliye bir düşmanlık duygusu yaratır.

Benzeri, daha uzun konuştuğu için de daha vahimi, Selahattin Demirtaş'ın söyledikleri. Onları okuyalım.

"BDP lideri Demirtaş, 'İnsanlar Gezi Parkındaki ağaçlar için değil, aynı zamanda hükümetin olumsuz politikalarına da tepki koyuyor. Vatandaşın tepkisini değerli buluyorum. Biz BDP olarak Gezi Parkı direnişçilerinin

yanındayız. Vatandaşa atılan her bir gaz ve vurulan coplar için hükümeti kınıyorum. Bölgede yıllardır olup biten İstanbul'da olsaydı onlarca genç İstanbul dağlarına çıkardı' diye konuştu.

İstanbul'da yaşayanların gazı ilk kez tattığını belirten Demirtaş, 'Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak'ta günlerce gaz yedik. Bir yıl geçmesine rağmen Diyarbakır sokaklarından hala gaz kokusu geliyor. Demin de belirttiğim gibi müzakere ve barış sürecine karşı ulusalcı ve milliyetçi kesimler süreci baltalamak için uğraşıyorlar, bunlara karşı dikkatli olmak lazım. Biz Gezi Parkı'nda yaşananları müzakere karşıtlığına çevrilmesine izin vermeyeceğiz. Çünkü biz onlarla hareket etmiyoruz. Tabanımız kesinlikle ırkçı ve faşistlerle aynı etkinlikler içinde olmayız. Bizim tabanımız ne yapacağını bilir' dedi."

Yine aynı anı ve ruhu anlayamayan ifadeler söz konusu.

Birincisi, dışarıdan konuşuyor. İçinden değil. Onun için "yanında" olmaktan söz ediyor. İçinde olmayı içine sindirmiş bir dil böyle olmaz.

İkincisi, üstten konuşuyor. "Vatandaşın tepkisini değerli bulmaktan" söz ediyor. Bu nasıl üstten bir dildir? Değersiz bulsa ne olur? Oradaki tepkisini değerli bulduğu vatandaşlardan biri olarak konuşmak varken, böyle dışarıdan ve üstten bir dil ne oluyor?

İnsanlar bu gibi ifadelerin böyle hangi özne açısından hangi nesneye yönelik olarak yapıldığının analizini yapmazlar, ama hissederler bir şeylerin onlara uymadığını.

Hangi direnişçi bu sözlerde kendini bulabilir? Hiç biri!

Üçüncüsü, politikada kırgınlıklarla, sitemlerle mücadele edilmez. Yanlışların hesabı tutulmaz. Onlarla mücadele içindir zaten politika. Böyle bir hareketi bulmuş olarak sevinecek, içinde yer alacak yerde bir de sitem ediyor: "Bölgede yıllardır olup biten İstanbul'da olsaydı onlarca genç İstanbul dağlarına çıkardı". Bu mudur bu kritik saatlerde söylenecek olan? Bunu sıradan Kürtler söylerse anlayışla karşılanabilir, ama Demirtaş bir politikacıdır ve en azından resmen, "Türkiyelileşmek" ve hatta "Orta Doğululaşmak" diye bir hedefi bulunan; Türkiye'nin batısı ile doğusu arasındaki memnuniyetsizler arasında bağ kurmak isteyen; buradan tüm Orta Doğu'ya demokrasi getirmek isteyen bir hareketin sözcüsü olarak bu

sözler çok vahim yanlışlardır. Politika böyle kırgınlıklar, duygular üzerinden yapılmaz.

İkinci paragrafta iyice açığa çıkıyor mantık. Demokratik bir Orta Doğu için mücadele eden bir Orta Doğu politikacısı olarak değil; hatta bir Türkiye politikacısı olarak değil, bir Kürt politikacısı olarak konuşuyor. Hele ulusalcılara ilişkin söyledikleri tamı tamına onların ekmeğine yağ sürecek bir nasihat. Görevi bu hareketin içinde yer alıp mümkünse onun demokratik olarak daha da radikalleşmesi ve demokratik hedeflere sahip olması için çalışmak iken, dışarıdan (şu 'biz' zamiri) ve yukarıdan (tabanımız) bir uyarı yapıyor. Yani "orada faşistler falan da var; biz orada olmayız, dışarıdan destek veriyoruz, ama dikkat ha, faşistlerin oyununa gelmeyin!"

Bu nasıl bir kavrayışsızlıktır? Eğer Ertuğrul ve Sırrı Süreyya olmasa, Kürt hareketi Öcalan'ın onlarca yıldır yapmaya çalıştığını, iki paragrafla yok etmiş olurdu. Bir zamanların Erbakan'ının, demokratik bir hareketin yanında yer alacak yerde, "Mum söndü yapıyorlar" diyerek onu adeta Özel Savaş Dairesinin kucağına itmesinin neredeyse benzeri konumdadır bu duruş ve söylem.

Dileriz Kürt hareketinin bunca yıllık demokratik geleneklerine ve emeklerine uygun bir çizgiye yine gelinir. Bu Öcalan'ın çizgisi değildir. Eğer Demirtaş böyle konuşursa ne mi olur? Bunu da şu Yüksekova Haber'de yayınlanmış ve biz alıntıladığımızda 5.786 kere okunmuş şu yazıda görelim:

"Antikürt Taksim eylemlerinden uzak duralım

02 Haziran 2013 Pazar 13:54

bedelboseli@hotmail.com

Taksim eylemcileri kazanırsa Kürtler kaybeder; Taksim eylemcileri yenilirse yine Kürdün anası ağlar. Onun için bize ne!

İstanbul 'Gezi Parkı' eyleminin ön saflarındaydım, bir gazeteci-yazar olarak. Biberlisi, portakallısı bol bol gaz yedim. İki defa hedef gözetilerek atılan gaz bombaları başımın yanından geçti.

Eylemi gerçekleştirenlerin sloganlarını, flamalarına, kendi aralarındaki konuşmalarına baktığımda aslında meselenin Gezi Parkı olmadığını, eylemi gerçekleştirenlerin AKP'yi aratacak faşist hedeflere sahip olduklarını

gördüm. Nitekim bol bol sohbetler ederek, sohbetler arasında hedefe yönelik sorular sıkıştırarak bunu doğrulamış oldum.

Hak ve adalet isteyen azınlığın yanı sıra, kitlenin büyük çoğunluğu Hükümetin Kürt-Devlet savaşını bitirdiğini sandığı için oradaydı. Orada bulunan kitleden çoğunluğun talepleri şunlardı:

- Devlet, Kürtleri katletmeye devam etmeli.

- Polis diktatörlüğüne dayanan, yani sözde İslami Türkiye Cumhuriyeti derhal eskisi gibi askeri diktatörlüğe, yani sözde Laikliğe geçmeli. Ordu yönetime gelmeli.

- Müslümanların hak ve hürriyeti tekrar elinden alınmalı, türban resmi kurumlarda yasaklanmalı.

Bu taleplere sahip çoğunluğun içinde samimi taleplere sahip sosyalisti, çevrecisi, mazlumu, Kürtçüsü, İslami'si de vardı. İşte bu noktada Kürt gençliğine seslenişim bu yönde olacaktır:

Sakın gaza gelip bu eylemlere destek vermeyin. Hatta hiç bir tarafa destek vermeyin. Onları baş başa bırakın. Bırakın polis diktatoryası ile asker diktatoryası birbirini zayıflatsın. Batı Kürdistan taktiğini uygulayalım.

Herhalde 'Asker göreve', 'Mustafa Kemalin askerleriyiz' gibi temel sloganlara sahip, Türk bayraklı kitlenin peşine takılacak değiliz!

Olayın başka boyutu da var. Polis göstericilere büyük zulümler yaptı, çok katı davrandı. Bu kabul edilemez. Her ne kadar eylemciler ve polis bize karşı olsalar da 'ben insanım' diyen her kesin o zulme itiraz etmesi gerekir.

Evet, eğer PKK silahlı güçlerini Güney Kürdistan'a çekmemiş olsaydı, yani Kürt kanı dökülmeye devam etseydi kesinlikle bu eylem bu şekilde büyümezdi. Buna emin olun."

Bu uzun alıntıda söylenenler olgu olarak doğru da olabilir. Eylemcilerin içinde epey ulusalcı vardır ve eylemi maniple etmek istemektedir, ama bu olgulardan çıkarılacak sonuç bu yazının çıkardığı sonuç olamaz. Çünkü bu eylemin asli niteliği değildir bunlar.

Ve insanlar, yüz binlerce insan, bizzat kendileri bir eylem içinde değişirler. Yüz binlerce milyonlarca insanın siyasi eğitimi ancak bu gibi eylemler içinde gerçekleşir. Yüz binlerce genç insan, örneğin polise ve basına güvenmemeyi ve onlara öfke duymayı öğrendi şu bir iki günde. Hayatının

ilk gösterisini yaptı. İlk kez devleti tanıdı. İlk kez dayanışmayı ve örgütlenmeyi tanıdı. Bunlardan daha güzel ve muhteşem ne olabilir?

Tamamen Kürt öznesi tarafından yazılmış yukarıdaki yazı, bu eylemin demokratik ve eğitici karakterini görmemektir; insanların değişebileceğini görmemektir ve değiştirmeyi bir görev olarak algılamamaktır.

Bir de bu eylemin görülmeyen ve görülmek istenmeyen demokratik karakterine ilişkin olarak son derece canlı ve doğrudan gözlemler içiren ve şahsen bu satırlarının yazarının gözlem ve değerlendirmeleriyle de çakışan İsmail Güzelsoy'un yazısını aktaralım.

"Dünü doğru okumak...

Yüz binlerce insan İstiklal'de saldırıya uğradı. Orantısız güç filan değil, bayağı oksijenden fazla gaz soluduk; zehirlendik. Öfke üretmeye, insanları tahrik etmeye çalıştılar. Bunları herkes biliyor zaten. Asıl dikkat çekici olan bir ayrıntı gözden kaçırılıyor. Bir tek dükkân yağmalanmadı. Açık olan dükkanlardan bazılarından alışveriş yapanlar kasaya gidip ödemeyi yapıp fişini aldı ve eylemlere katılmayı sürdürdü. Bütün bunlar benim gözümün önünde gerçekleşti.

Dünyanın neresinde olursa olsun. Bir örgütün, partinin, kurumun denetiminde olmayan böyle bir kalkışmada ilk olarak dükkanlar hatta evler yağmalanır. Göstericilerin şiddeti diye yayımlanan yığıntılar birer barikattı. Bunları sergileyenler yarım saat orada bulunsa neden bu barikatlara gerek duyduğumuz anlayacaktı, ama yargılamak anlamaktan daha kolay geliyor.

İstanbul bir sınav verdi. Ve bence bu sınavı başarıyla geçti. İçimizde toy delikanlılar vardı. Öfkeli, hırçın çocuklardı. Bireylere yönelik hakaret ve küfür içeren sloganlar attı. Bu ayıptı, kabul edilebilir bir şey değildi elbette, ama insanları bu kadar kışkırtırsanız bunun önüne geçemezsiniz. Yapacak bir şey yoktu. Sıraselviler'de bu çocuklar çöp konteynerlerini devirip ateşe verdi, Taksim'e doğru yürümeyi sürdürdü. Onların gözü önünde başka bir ekip bulabildikleri yangın söndürücülerle ve suyla o ateşleri söndürdü. Bunların bir kısmını görüntüledim. Ateşi yakanlar, söndürenlere karşı çıkmadı, söndürenler de yakanlara... Bu küçük olay bana Türkiye'de bu yaşıma kadar görmeye alışık olmadığım yeni bir durum tanımlamaya zorluyor. Kafam karıştı, aklımdaki Türkiye görüntüsü allak bullak oldu. Acaba bütün bu taşkınlıkların, öfkenin, yıkıcılığın kaynağı partiler, örgütler, kurumlar mıydı? Olağan koşullarda birbirine tahammül edemeyecek

grupların nasıl itidalli olduğuna tanık oldum. Bir yanda ‘Mustafa Kemal’in askerleriyiz’ sloganı atılırken, hemen onların önünde Anarşist bir kız duvara –onların pek hoşuna gitmeyeceğini düşüneceğim– bir slogan yazıyordu. Tam karşı köşede de PKK’lı gençler, her iki grubun da hoşuna gitmeyecek başka bir slogan yazıyordu duvara. Bu insanların birbirine gösterdiği hoşgörü ve saygı beni şaşırttı. Bir yazar olarak itiraf etmeliyim ki, bazı şeyleri yeniden gözden geçirmem gerektiğini anladım.

Paylaştığım fotoğraflarda insanların yüzünün göründüğü karelerden kaçınmaya özen gösteriyorum, ne olur ne olmaz... Ama asla yan yana gelebileceğine inanmayacağınız futbol taraftarları ellerinde parti kaşkollarını sallayarak aynı sloganı atıyordu: ‘Faşizme karşı omuz omuza!’

Ben AKP yönetiminin faşist olduğuna inanmıyorum. Dün Başbakan bizi böyle tanımladı. Tam olarak hatırlamıyorum, ama E. Laclau bir panelde birinden ‘ırkçı’ diye söz eder. Salondaki gençlerden biri, ‘O ırkçı değil, faşisttir!’ diye söze girer. Laclau da: ‘Haklısın ağır bir ithamda bulundum’ diye sözünü geri alır. Şu anda ayrıntılarını hatırlamıyorum, ama böyle bir anekdottu.

Faşizan olmak faşist olmaktan daha ağır bir durum olabiliyor. Sonuçları açısından dünkü uygulamalar faşizandı ve eylemlerde bulunan herkesin bildiği gibi, ortak tek bir slogan vardı: ‘Faşizme karşı omuz omuza!’ Bu da bir tek şeye işaret ediyor ki insanlar faşizan uygulamalara karşı ayağa kalktı.

Homojen bir kitle yoktu ortada. Holiganlar, Sosyalistler, Anarşistler, Kemalistler, Alevi gençler, vs., vs. Böyle bir kitlenin denetlenmesi mümkün değildir. Onları denetleyecek tek şey ortak bir hedef, ortak bir idealdir. Ortak ideali özetlemek gerekirse: Biz sizin kulunuz değiliz efendi. Bizim kaç çocuk yapacağımıza, neye inanacağımıza, neye inanmayacağımıza, ne içeceğimize, bedenimizi nasıl kullanacağımıza, aklımızı nasıl kullanacağımıza siz karar veremezsiniz. Sizi seçtik çünkü sizin bize iyi hizmet edeceğinize inandık. Biz değil, siz bize hizmet edeceksiniz. Biz sizin köleniz değil, patronunuz. Benim verdiğim vergilerle maaş alanlar bana düşmanca davranamaz. Üzerimi attığınız o biber gazının parasını ben ödüyorum. Bu haksızlıktır ve geri çekilmeyeceğiz.

Olay bu kadar basitti. Yani ‘başıbozuk’ bir kitle olarak bizi bir arada tutan şey bu ortaklıktı.

Medyaya hiçbir zaman güvenmedim. Eğitimim bu alanda olmasına rağmen... Belki de eğitimim bu alanda olduğu için... Edepsizlik yapmak istemem, ama inananların yaşadığı düş kırıklığı da beni şaşırttı. Kimseyi gücendirmemek için de o sözü söylemedim, ama şimdi söyleyebilirim: ‘Ne bekliyordunuz?’ Medyanın patronu, onlara reklam ve ödenek verenlerdir. Medyanın bizim sesimiz olduğu palavrasına inananlar çok temiz kalpli, ama lütfen biraz daha dikkatle baksınlar gazetelere, televizyonlara.

Her eylemci gibi ben de polisin gösterdiği saldırganlığı unutmayacağım. ‘Onlar da bizim çocuklarımız’ tekerlemesinden kurtulup bu konuda derhal bir şey yapmak gerek. Polislerin hiç vakit geçirilmeden psikolojik destek alması gerek. Karşılarındaki göstericilerin düşman olmadığı öğretilmeli onlara. Gerekiyorsa müdahale öncesi her memura bir şişe pasiflora verilmeli.

Bu vesileyle Talcid gibi bir ilaç ürettiği için Bayer’e içtenlikle teşekkür ederim. Dünyada işe yarayan ikinci önemli ilaç olduğunu söyleyebilirim. Dün merdivenlerde sıkışıp kaldığımızda bizi evine alan ve adını özellikle sormadığım genç çifte teşekkürler.

Bu çok iyi oldu. Türkiye’de kimin kim olduğu böyle zamanlarda anlaşılır. Anadolu’da derler ki, dostunu tanımak için yolculuk yapacaksın. Biz o yolculuğu yaptık ve dostumuz olduğunu düşündüğümüz, değer verdiğimiz pek çok ‘şöhret’in orada olmadığına tanık oldu. Alacakları olsun, bir gün sizin de ayağınız kaldırım taşlarının altındaki kumsala basacaktır. Yandaş olmakla zulümden kurtulacağınızı düşünmeyin. Bir gün sizin de yeterince yandaş olmadığınız ortaya çıkıverir. O güne kadar iyi saklanın ve satabildiğiniz kadar satın.

Dünün yarın olması dileğiyle, bana limon uzatan çocukları hiç unutmayacağım. Bana gaz sıkanları da... Cennetin ve cehennemin insanların ruhuna sindiğini gördüm. Çünkü bir yolculuk yaptım.

Teşekkür ederim yoldaşlarım. Tekrar görüşmek üzere. Faşizme karşı omuz omuza!”

Tekrar kaldığımız yere dönersek. Yukarıda eleştirdiğimiz beyanatları yapanlar hareketi doğru okuyamadığı gibi, doğru okuduğunda yanlış sonuçlar çıkarmakta ve doğru sonuç çıkardığında da bu sonuca uygun doğru bir politika izleyememektedir.

Kürt hareketinin bu zaafı, Gezi Hareketinin en büyük zaafını oluşturmaktadır. Şimdiye kadar Kürt hareketi hep tek bacakla yürümek zorunda kaldığından, Türkiye'de bir demokratik hareket olmadığından şikâyet etti. Hep bunun beklentisi ve teşviki içinde oldu, ama şimdi tam böyle bir hareket kendiliğinden, hiç alışılmamış bir biçimde ve anda ortaya çıktığında ise onu tek bacakla bırakma durumunda kalabilir.

Kürt hareketinin içinde nasıl en demokratik unsurların yanı sıra en feodal geleneklerden en şoven milliyetçilere kadar her akım varsa, burada da var. Bu hareketler ancak birbirine diğer ayak olarak demokratik bir yürüyüş gerçekleştirebilirler. Bu nedenle Gezi hareketinin de zaafı olur Kürt hareketinin zaafları.

Nasıl küçük de olsa Kürt hareketiyle dayanışan devrimci ve sosyalist Türkler, yıllardır, Kürt hareketinin Apo'cu ve demokratik kanadını varlıklarıyla, sadece bir karşı örnek olarak, bir imkânın somut örneği olarak güçlü kıldılarsa; Kürt hareketi de varlığıyla Türkiye'nin demokrat ve sosyalistlerini bu hareketin içindeki Türk milliyetçilerine karşı güçlü kılabilirler. Kürt hareketi varlığıyla bu imkânın varlığını göstermezse onlar da bu hareket içinde yalnız kalacaklardır.

İnsanları bulundukları konumlara hapsedip kategorileştirmekle bir yere varılamaz. İnsanların nesnel çıkarlarının demokrasiden yana olduğu, ama bunun farkında ve bilincinde olmadıkları; bunun için bu ön yargıları ve yanlışları giderecek bir şeyler yapılması gerektiği gibi bir anlayışla yapılır politika denen şey.

Tabii var olan bölünmelerle bölünüp dünyayı değiştirmek isteyenler için böyledir bu.

Dün de kısaca değinmiştik bugün de bir kez daha değinelim.

Kürt hareketi politik ve programatik olarak Öcalan'ın hedeflerini anlayabilmiş ve hazmedebilmiş değildir ve onun görüşlerini ve programını en ileri gelen politikacıları savunamamaktadır.

Bu zaaf bir ölçüde de sosyolojik olarak Kürt hareketinin şehirli ve modern bir toplumsal tabanının yeterince gelişmiş olmamasının bir görünümüdür. Sorun Batı'nın ve Şehirlerin orta sınıflarının kültürel olarak demokratik özellikleriyle, Kürt hareketinin politik olarak Demokratik özelliklerinin nasıl birleştirilebileceğinde düğümlenmektedir. Bu yapılamadığı takdirde,

sonuç: Şehirlerin ve Batı'nın politik olarak gerici; Kürt Hareketinin kültürel olarak köylü ve "geri" özelliklerinin başat olması olur. Bu ise tam bir felaket anlamına gelir.

Sosyolojik olarak böyledir, ama yine de politik ve ideolojik olarak yapılacak bir şeyler vardır.

a) Kürt hareketinin son kalkışmayı tam anlayamaması ve Öcalan'ın görüşlerini savunamamasının temelinde ilkel milliyetçilikten arınamama bulunmaktadır. Kürt hareketinin politikacıları, Türklük ve Kürtlük, Alevilik ve Sünnilikten azade bir demokrat olarak konuşmayı öğrenebilmiş ve bunun önemini kavrayabilmiş değildir.

b) Batı'nın şehirleri söz konusu olduğunda, Kürt hareketinin bir politikacısı olarak epeyce başarılı da sayılabilecek, hatta Türkiye'nin batısındakilere en yakın, onların en sempatik bulduğu politikacı olan Demirtaş bile, olayları ve gelişmeleri hemen kavrayıp uygun bir tavır koyamamaktadır.

c) Böyle bir politika ve anlayışla Kürt hareketinin batıya ve şehirlilere ulaşması, onları örgütlemesi ve birleştirmesi beklenemez.

d) Bu olmadan da ne Türkiye'de ne de orta Doğu'da bir demokratik devrim mümkün olmaz. Dolayısıyla Kürtlerin üzerindeki baskı son bulamaz.

e) Bu koşullarda Kürt hareketinin bir başarısı da mümkün olamaz. Türkiye'nin çoğunluğu olan insanların en azından hayırhah bir desteği veya tarafsızlığı sağlanamazsa, başarı mümkün değildir. Öcalan'ın dediği, bunun için kartların yeni karıştığı ve yeni bir mücadele döneminin başladığıdır. Hükümetle çürük uzlaşmalar ve aman işler bozulmasın diye Hükümet'i kızdırmaktan kaçınma izlenimi verebilecek davranışlar doğru değildir.

f) Tekrar edelim. Sırrı Süreyya ve Ertuğrul Kürkçü şimdiye kadarki tutumlarıyla (Sırrı Süreyya'nın Kılıçdaroğlu'nun davranışına ilişkin söyledikleri içerikçe durumu doğru tasvir etmekle birlikte böyle konuşması doğru değildi. [*] O herkesi, hangi niyetle olursa olsun oraya çağırmaya devam etmeliydi baştaki gibi. Niyetler üzerinden niyetleri okuyarak politika yapılmaz. Sadece onları da değil, bütün AKP'lileri de çağırmalıydı.) Kürt hareketinin seçip Meclis'e taşıdığı politikacılar olarak iyi bir sınav verdiler ve Kürt Hareketi ile Türk orta sınıfları arasındaki uçurumun kapanması için; bu uçurumu kapatacak bir köprü kurabilmek için iyi bir köprübaşı ele geçirip köprüyü inşa edecek kılavuz iplerini gerdiler. Kürt hareketi bunu şu

ana kadar değerlendiremedi, ama derhal ciddi bir özeleştiri ateşinden geçip tutumunu değiştirmelidir. Aksi takdirde çok geç olur.

Son olarak yazımıza Sezai Sarıoğlu'nun benzer uyarılar içiren şu satırlarıyla son verelim:

"Birbirimizin yüzüne karşı konuşmakta yarar var: Genel bir algı olarak sezdiğim, tek tek Kürt arkadaşlardan da sıkça duyduğum 'Biz mücadele ederken onlar neredeydiler?' cümlesiyle ne ân ne de süreç kurgulanamaz. Bu haklı eleştiriyi hatta alınganlığı anlamak gerekiyor, ne var ki politika 'alınganlıklar' üzerinden değil politik ilkeler, etik duruşlar üzerine inşa edilir. Alternatif politika eleştirdiğimiz yanlışlara benzememek üzerinden yapıldıkça işlevseldir, hem kendimizi hem de başkalarını dönüştürücüdür. Özgürlük talep eden gelenek, aklını ve eylemlerini diğer ezilenlerin özgürlük talepleriyle ortaklaştığı oranda, farklı zeminlerden politika yapan tarafların ilişkilerinde tek tek ve karşılıklı sahicilikten söz edilebilir.

Eylemlerin 'ateş kıs' sürecine denk gelmesi de edilgenliğin gerekçesi olamaz, olmamalı. Tersine 'doğu' ile 'batı' arasında iki farklı algının ve alınganlığın aşılması değilse de aşınmasının imkanı, bu tür eylemlerin içinde psikolojik, ruhsal yakınlaşmalardan de geçiyor... Bu eylemlerin eşit, kurucu ortağı olmak mümkünken 'sembolik' açıklamalarla ve dayanışmalarla pasif bir yerden siyaset kurgulamak herşey bir yana, yıllarca mücadele ederek oluşturduğu kendi değerler sistemini de aşındırır. Dahası, doğa gibi siyaset de boşluk tanımaz ve her eylem başka kolektiflerce 'manüple' edilebilir... Ordunun 'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' eylemlerini açık-kapalı olarak manüple ettiği bilgisi sıcaklığını koruyor. Hal böyle olunca, Gezi Direnişi'nin, 'milliyetçi-ırkçı' kesimlerce bu coğrafyanın ihtiyacı olan özgürlük perspektifinden saptırılarak, sadece AKP karşıtı, klasik devlet/ordu yanlısı bir mecraya sürüklenmesi mümkün. Bunun işaretlerini eylem içinde yeterince gördük daha da göreceğiz...

Bu nedenle, eylemcilerin kulakları kadar kalplerinin de Diyarbakır'da olduğunu politik olarak bilmek, ruhen de hissederek dağların, ormanların altına elini koyanların ağaçların altına da ellerini daha çok koymaları tarihin emri siyasetin kavlidir... Bu yapılmadıkça, 'Kürtler kendi dertleri dışında bir şeyle ilgilenmiyorlar. Biz buradayız onlar neredeler?' şeklinde

bir karşı eleştirinin ve alınganlığın eylem içinde yeniden üretileceğini bilmek için kalın kitaplar okumak gerekmiyor.”

3 Haziran, Pazartesi

Neler Olabilir?

Elbet şu saatlerde henüz başındayken olayların gelişimi üzerine bazı tahminlerde bulunmak yanlış görünebilir, ama yine de ayrıntılara ilişkin değil, ama genel gidiş üzerine bir tahminde bulunabiliriz. Güçler ve onların karakterleri üzerinden.

Birçok kereler yazdığımız bir benzetme vardı. "Şimdi DP iktidarının 1955 sonrasını yaşıyoruz. Önümüzde 27 Mayıs var" diyor; Menderes ve Tayyip'in yaptıklarının paralelliklerine dikkati çekiyorduk. Önümüzde, muhtemelen böyle bir süreç var.

Neden böyle olur?

Sosyolojik nedenleri vardır. Sınıfların gücü, karakteri ve çıkarları ile ilgili.

Askeri bürokratik oligarşi (CHP) ile burjuvazi (DP, AP, ANAP, AKP) birbirlerinin varlığına meşruluk kazandırırlar.

Birincisi, burjuvazi anti-demokratik olduğundan geniş bir demokratik reformlar manzumesiyle en geniş kitleleri birleştirmez ve bu pahalı, baskıcı, bürokratik devlet cihazını tasfiye etmez; kendini sadece var olan cihazı kontrolü altına almakla sınırlandırır.

Ama bu cihaz aynı kalınca Askeri Bürokratik Oligarşinin maddi temeli (bu muazzam baskıcı, merkezi, bürokratik, askeri, keyfi mekanizma) olduğu gibi kalır. Politik gücünü tekrar ele geçirmek için karşı tarafın yıpranmasını ve akılsızlıklarını bekler.

Karşı taraf yine demokratik olmadığından nüfusun bir yarısını karşıya itecek uygulamalara gider. Bu memnuniyetsizlik geri teper. Nüfus içinde az da olsa şehirli ve modern toplumun sinir uçları da şehirler olduğundan nüfus içindeki oranlarından çok daha etkili bu güçler ayağa kalkar.

Karşı taraf da bunu ezmek ve sindirmek için şiddete başvurur.

Bu çıkmaz içinde ordu yine bir denge unsuru, bir kurtarıcı olarak geri gelir.

İkincisi, Askeri Bürokratik Oligarşi esnektir. Burjuvazi kadar, hatta ondan daha esnektir. Bizans iken, Osmanlı ile ittifak kurup kendini yenilemiştir. Osmanlı olunca, Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuriyet, Çok Partili Rejim gibi dönüşümler yaparak muazzam bir esneklik gösterip bugüne kadar gelmiştir örneğin.

Bu sefer de aynı esnekliği gösterip ömrünü bir elli yıl daha uzatabilir.

Bunu yapacak esnekliği ve tazeliği bizzat AKP iktidarı Ergenekon tevkifatlarıyla bu tabakaya sağladı. Zaten bu tabakanın kendisi el ve bel vermeseydi Ergenekon tevkifatları, yani bürokrasinin bağırsak temizliği, gerçekleşmezdi.

Nasıl 28 Şubat Politik İslam'a taze kan verdiyse, Ergenekon tevkifatları da askeri bürokratik oligarşiye tekrar esneklik kazandırıp taze kan verdi.

Daha önce, son birkaç yılda cephenin döndüğünden, Erdoğan'ın artık otoriter ve anti demokratik bir görünüme bürünüp muhalefetin demokrasi savunucusu ve mazlum duruma geçtiğinden söz etmiştik. Şu an bu görünüm iyice pekişmiş duruyor.

Yani şimdi eğer Gül, Arınç gibi Politik İslam'ın kurmayları duruma el koyup Tayyip Erdoğan'ın istifasını sağlayamazlar ve bir tamir hareketine girişmeyi beceremezlerse bu iş darbeye kadar gider. Hem de bir kurtarıcı gibi gelecek bir darbeye kadar.

Ama AKP kurmayları istifasını sağlayabilirlerse, o zaman durumu onaracak; Erdoğan'ın attığı adımları geri alacak bir hükümet ile işler sivil bir biçimde bir süre daha gidebilir.

Ancak, bizzat iktidarı kendi elinde merkezileştirmiş olması Erdoğan'ın en büyük handikabıdır. Kendini bir tuzağa düşürmüştür. Kendisine karşı çıkarabilecek kimseyi etrafında bırakmamıştır. Kimse Erdoğan'ı ikna edip, kenara çekilmesini sağlayacak durumda değildir.

Bu nedenle büyük bir olasılıkla olaylar tırmanmaya devam edecektir.

Çünkü bu noktadan sonra ne direniş geri gidebilir ne de Erdoğan. Erdoğan'ın geri adım atması bitmesi olur. Onun için daha ileri gitmek zorundadır, ama ileri gittikçe de tepkiler büyüyecektir. Direnişçiler arasında korku sınırı aşıldığından bu iktidarı daha sert davranmaya zorlayacaktır, ama bu ise mücadeleyi tırmandıracaktır.

Özetle, Erdoğan'ın istifası dışında sivil bir çözüm görülmemektedir. Ama onu istifaya zorlayabilecek bir mekanizma da yoktur.

Bir olasılık daha bulunmaktadır: Fethullahçıların AKP'yi bölmesi ve Erdoğan'ın bir anda azınlığa düşmesi. 1960'ların sonunda Demirel'in AP'sinde benzer bir durum olmuştu.

Fethullah ve CHP görüşmelerine dair söylentiler, bunun olabileceğini de göstermektedir.

Şimdi Taraf, Zaman, Gül, Arınç, İstanbul Belediye Başkanı Topbaş, Milli Eğitim Bakanı, Ertuğrul Günay, vs., hepsi Erdoğan'a cephe almış bulunuyor. Tecrit durumda.

Bu Politik İslam'ın içinden bir çözüm çıkmazsa, bu iş darbeye gider.

Şu ana kadar bir şans eseri ölüm olmadı. Ancak bu şiddet bir süre sonra onu da getirecek. O zaman bu işin şehitleri de olacaktır.

Bu gidişle bir darbe gelir. Hem de Erdoğan'ın en güvendiği generalleri yapar. Allende de bir takım güvenilir generaller getirmişti ve onlar onu yıkmıştı .

O zaman ne olur?

Bu "kurtarıcı", bir denge rejimi olur . Tekrar prestiji ve gücü elinde bulunduracağından hükümeti kısa zamanda parlamentoya iade eder. Muhtemelen Kürtleri de sisteme entegre edecek bir anayasa yapar. Yani 27 Mayıs'ın ikinci bir versiyonu. Hatta Öcalan başbakan bile olabilir.

Nasıl Bizans, Osmanlı aşısıyla ömrünü bir dört yüz yıl daha uzattıysa şimdi de "Cumhuriyet" Kürt aşısıyla ömrünü en azından bir kırk yıl daha uzatır.

Tıpkı Roma-Bizans'ın aldığı Osmanlı aşısıyla Doğu'da hızla gelişmesi ve iki yüz yıl önce Selçuk aşısı alarak kendisini Ege sahillerine kadar kovalayan İran'ı, ta bugünkü sınırlara kadar sürmesi gibi.

Kürt aşısı almış, parlamentoyu da ayıbını örten bir asma yaprağı olarak ayıp yerinin üstüne koymuş Türk-Kürt askeri bürokratik oligarşisi de, mezhep ve aşiret çatışmaları içinde bunalmış Suriye ve Irak halkına da bir kurtarıcı gibi görünüp, Bağdat ve Şam'a kadar yayılabilir.

Tarih bu işlerin genellikle böyle yürüdüğünü gösteriyor.

Bir mucize olur da işçi sınıfı tarihsel uykusundan uyanır ve unuttuğu demokratik ideallerini yeniden kazanırsa, Orta Doğu'nun Prusya tarzı birliğinin yerini, devrimci demokratik bir Orta Doğu Demokratik Cumhuriyeti alabilir.

Ama şu an bu olasılık nerdeyse sıfır.

5 Haziran, Çarşamba

İnternette Rastladığım Aşağıdaki Mektubun Tüm Türkiye'deki "Gezi Parkı" Direnişçilerince ve Destekçilerince, Direnişin Birinci Hedefi Olarak Kabulünü Öneriyorum

Değerli Arkadaşlar,

Aşağıdaki mektuba bir e-mail grubunda rastladım. Bu mektup, direnişlerin özünü ve somut olarak ifade edilmemiş en temel hedeflerinden birini son derece somut olarak gerçek bir olay üzerinden anlatmaktadır.

Bu mektup, demokratik bir ülkede vatandaşın hakkı ile polisin görevini son derece özlü olarak ifade etmektedir.

Hem demokrasiye sahiplenen, demokrat ve modern bir yurttaş anlayışının oluşması için; hem de bugünkü keyfi ve devleti yurttaşlardan üstün gören cihazın parçalanıp, yurttaşların üzerinde yükselmeyen, onlara hizmet eden bir devlet cihazının örgütlenmesi gerekliliği hedefinin tanımlanması için somut ve anlaşılır bir örnek olduğu inancındayım.

Bu metnin, demokratik özlemleri dile getiren "Gezi Parkı" direnişçilerinin amaçlarının birinci maddesi olarak kabul edilmesini öneriyorum.

Elbette bizler şekilsiz bir bütünüz, (iyi ki de öyleyiz) bu nedenle oturup bürokratik bir mekanizmayla bunu ortak birinci amacımız olarak kabul edip etmeme yönünde bir karar alamayız, ama şimdiye kadar direnişimizi kendiliğinden ve el yordamıyla örgütlediğimiz yöntemle, bu bildiriyi bir numaralı amaç bildirimiz olarak seçebiliriz.

Bunun için yapacağımız, bu bildiriye katıldığımızı belirtip, tanıdıklarımıza dostlarımıza ve sosyal medyaya yönlendirebilir onlardan da aynısını yapmalarını isteyebiliriz. Aynısını küçük masalarda imzalar açarak sosyal medyada da yapabiliriz.

Böylece kendiliğinden, oylamasız, ama en demokratik oylamadan daha demokratik bir biçimde, ama bu mektubun bizlerin özlem ve eğilimlerini yansıttığını herkese duyurabiliriz.

Böylece amaçlarımızı en demokratik bir şekilde adım adım şekillendirebiliriz. Onlara sistematik bir bütünlük kazandırabiliriz.

Bir ülkenin demokratik olması için önce yurttaşların demokrat olması ve demokrasiye sahip çıkıp onu savunması gerekir.

İlk adımı böyle atabiliriz. Bu bir başlangıç olabilir ve denemeye değer. Desteklenmesi ve yayılması dileğiyle, tüm demokrasi özlemli direnişçilere sevgiyle.

*

İnternette tesadüfen rastladığım Bülent Atamer imzalı aşağıdaki mektupta dile gelen anlayışı kendi özlemlerimin bir ifadesi olarak görüyor ve bunu herkese duyuruyorum:

*

Sevgili arkadaşlar,

31.Mayıs.2013 Ankara, Saat 12:35 Atatürk Bulvarı'nın Kenedi'ye bağlandığı köşeye 100m güney. Eşim ile birlikte yoldayız. Kenedi'den Bulvar'a çıkıp da evimize gidemediğimiz için Vakıfbank otoparkından Bulvar'a çıkıyoruz. Hemen caddeye çıktığımız noktada dört kişiye rastlıyoruz. Biraz aşağıda polisin köşede sürekli gaz sıktığını, Kızılay yönüne gideceksek taksiye binmemizi salık veriyorlar. Tam o sırada yanımızda Kavaklı yönünden aşağı doğru inen kamyon gibi bir araç duruyor, penceresinden bir polis sarkıyor ve ne yaptığımızı soruyor. "Protesto" diye sesleniyorum.

"Bu soruyu bana ne hakla soruyor, ona ne" diye düşünmeye hem fırsat bulamıyorum hem de gerek duymuyorum.

O da beni derhal yargılıyor ve hüküm veriyor: Biber gazı ve basınçlı su cezasına mahkumiyet. Ne haddine bu memurun. Benim de katılımımla oluşan kamu kaynaklarından yaşamını sağlayan bu kişi beni zehirlemek için mi görevlendirilmiş. Bu yetkiyi ona hangi amiri vermiş, emniyet amiri, hangi vali vermiş, hangi bakan vermiş? Benim gecenin bir saatinde sokakta güvenle dolaşmamı sağlamak değil mi onların görevi? Başka ne işleri var ki bunların; ne hakları var beni yargılamaya ve kendilerince karar vermeye? İşleri bu değil ki. Bu haddini bilmez polisin amiri olan valisi ve içişleri bakanı dahil hiçbirisi beni gece 12:35'de yargılayıp da cezalandırma yetkisine sahip değil ki, ben kendilerine bu yetkiyi vermedim ki. Bunlar bana hizmet etmek için varlar. Bana gece yarısında gaz sıkmak için değil.

Kaldı ki, ben bir yurttaş olarak İstanbul Belediyesince ve hükümetçe girişilen, yurttaş duyarlılığını yok varsayan, imar ve kâr hırsının ürünü

olarak algıladığım, Taksim'i ticarileştirme projesine itirazen Ankara'daki protestonun bir katılımcısı olamaz mıyım? Bu haliyle artık iyi bir yurttaş olma imkânını kayıp mı etmiş oluyorum?

Aracın plakasını ve memurun yaka numarasını almaya niyetleniyorum, arabanın arkasına bakıyorum, plakası yok; ya kaçak ya da devlet benden gizliyor. Memur zaten aşağı inmeye cesaret edemiyor ki yakasına ve numarasına bakayım. Bu aracın ruhsatı kimin üzerine, vali mi, emniyet müdürü mü hangisi, yoksa İçişleri bakanı mı, hangisi? Bu memlekette plakasız araç kullanılabileceğine ilişkin bir karar verdiğimizi hatırlamıyorum. Bu suçu kim işliyor acaba? Hiçbirisine beni temsil yetkisi vermiyorum artık, geri alıyorum yetkilerini. Onları yok sayıyorum.

Onlar karımla beni gecenin bir saatinde evime dönmek için sokaktayken kendilerine tehdit olarak görüp hadleri olmadan bana ceza veriyorlarsa ben de bu yetkiyi onlara verenlerden de, onları böyle bir insiyatif kullanma konusunda cesaretlendirenlerden de şikayetçiyim ve onlara beni yönetme yetkisi vermiyorum.

Bu gece Ankara'da hoş başladı, kötü devam etti, sonu ne olacak bilmiyorum.

Konuyla ilgili TC Kamu Denetçiliği Kurumu'na 1235 başvuru numarasıyla başvurumu yaptım.

Başka ne yapabilirim?

Bülent Atamer

6 Haziran, Perşembe

Kendiliğindenliğe Övgü

(Bu yazı on iki yıl önce yazılmıştı. Bugün her zamankinden taze).

En kendiliğinden hareketlerin bile, o kendiliğindenlik boyasının altı kazınınca, altından daima isimsiz bir anarşistin, bir komünistin, bir isyancının uzayın sağır boşluklarında yok olup gittiği sanılan unutulmuş çabasının kızıl tortusu çıkar, bir kaç yıl önce ölmüş bir devrimcinin dediği gibi.

Bu kızıl tortu, tıpkı bir yağmur damlasının oluşması için toz zerreciklerinin gördüğü türden bir işlev görür kendiliğinden hareketlerin oluşmasında. Bu tortu, hareketin kendisi ya da örgütlü ifadesi değildir, ama onun ortaya çıkması için bir tohum, bir katalizör, bir maya işlevi görür.

Ama bu mayanın da etki gösterebilmesi, ancak onun etkiledikleriyle aynı “doku grubu”ndan, aynı “dalga boyu”ndan olmasıyla mümkündür.

Bir de bunun tersi durum vardır. En muhalif, devrimci örgütlerin bile tutuculaşıp, kendiliğinden bir hareketlenmenin veya şekillenmenin bile önünde bir engel oluşturduğu durumlar vardır.

Şimdi Türkiye’deki durum bu.

1960’larda Türkiye’deki toplumsal muhalefet, gübreli boş bir araziye ekilmiş bir tohum gibiydi. Kendiliğinden yükselişlerin zamanıydı ve bu yükselişte örneğin eski komünistlerin ektiği tohumlar bu kızıl tortunun işlevini görüyordu. Eski örgütler, toplumsal muhalefetin yükseliş ve şekillenişini engelleyebilecek kadar güçlü değildi, ama ondaki kristalleşmeler için bir tohum işlevi görebiliyordu. Yeni örgütler yükselen hareketlerin ifadesiydi. TİP ve DİSK örneğin, yükselen, genç ve dinamik işçi hareketinin; Dev-Genç, yükselen gençlik hareketinin.

Bu örgütler bu hareketlerle birlikte doğmuşlar ve onların ifadesi olmuşlardı. Bütün dinamizm ve yaratıcılıkları buradan geliyordu. Bu eğilim yetmişlerde de sürdü, daha geniş kitlelerin radikalleşmesi ve politize olmasına paralel ve bunun ifadesi olarak bilinen bütün o sol örgütler yelpazesi oluştu.

Bakir bir alanda her şeye baştan başlamak kolaydır, ama bir kere şekillenme ve paylaşma gerçekleştikten sonra, yeni bir şekillenme adeta olanaksız hale gelir. Önce gelenler sonra geleceklerin yolunu tıkar. Paleontoloji, doğa tarihinde bile, böyle doğanın farklı canlı türleri ile ilgili denemeleri rahat

rahat gerçekleştirdiği dönemlerle; stabilize olmuş türlerin diğerlerinin gelişimini engellediği dönemler arasında bir farka dikkati çekmektedir.

Yumuşakçalar döneminin “Kambriyum Patlama” denen “büyük deneme”si, o dönemde yaşamın bulunduğu tek yer olan denizlerin böyle bir patlama için adeta gübreli bir toprak gibi olmasıyla ilgiliydi.

Buna karşılık, örneğin daha sonra dinozorlar, memelilerin gelişmesi önünde bir engel oluşturuyorlardı. Eğer bir göktaşı dinozorların egemenliğine son vermeseydi, yeryüzünde hala dinozorların egemenliği sürüyor olacak; bir kaç memeli de gelişmek ve patlamak için ortam bulamayan ayrıksı bir dal olarak kalmaya devam edecekti.

Bugünün Türkiye’si dinozorların egemenlik dönemine benziyor. Muhalefet sol örgütlerce parsellenmiş durumda. Bu örgütler ise altmışlı yılların yükselişinin ürünleri. O yılların politik ve kültürel atmosferiyle, paradigmalarıyla, anlayışlarıyla şekillenmişler. Bugünün dünyası karşısında sadece birer tutucu kabuk işlevi görüyorlar. Bu örgütlerin hiç birisi bugünkü toplumsal muhalefetin eğilimlerini ifade etmiyorlar. Bununla kalsalar iyi, bu muhalefetin kendini ifade edecek hareketler ve örgütler geliştirmesinin de önünde bir engel oluşturuyorlar.

Seksenlerin sonunda yükselen toplumsal muhalefete paralel olarak bütün örgütlerde bir çatlama, otantik kaynaklara dönüş çabası görülüyor ve bu çabalar yükselen toplumsal muhalefetle paralellik içinde bulunuyordu.

Ama bu süreç kısa sürdü ve eski örgütleri ve anlayışları süpürüp atamadı. Sovyetlerin çöküşü, Kürtlere karşı özel savaşın yükselişi, Türkler arasında milliyetçiliğin ve çürümenin yükselişi yaşandı.

Dikkat edin bugünkü örgütlerin hepsi böyle bir dönemin ürünüdürler.

İdeolojik alanda seksenlerin sonunda görülen otantik Marksizm’e dönüş eğiliminin değil, ona direnişin ifadesidirler.

Toplumsal olarak yükselen bir harekete değil, çürümeye dayanırlar.

Bu nedenle Türkiye’deki toplumsal muhalefetin önündeki en büyük engel, bugün var olan sol hareket ve örgütlerdir. Eğer bu örgütler olmasaydı, toplumsal muhalefet şimdi çok daha canlı, dinamik ve güçlü olurdu.

Dünyada hiç bir büyük devrim, örgütlü partilerin eseri olmamıştır. Tersine, devrimci kabarışlar, kendilerine en uygun partileri, devrim fırtınalarının dalgaları üzerinde yükseltip iktidar kumsalına oturtmuştur.

Ve çoğu kez bu partiler bile devrimci kabarışları hızlandıran değil, frenleyen bir etki göstermişlerdir. Modern dünya tarihinin gördüğü en büyük iki devrim, Fransız ve Rus devrimleri, tamamen kendiliğinden patlamalardır. Yanlış olarak Bolşevik Partisinin bilinçli ve planlı bir eyleminin sonucu olduğu sanılan Ekim Devrimi bile bu kuralı doğrular.

Bolşevik Partisi'nin kendisi, art arda gelen dalgalarla yükselen dinamik ve genç bir işçi hareketinin örgütsel ifadesiydi, Türkiye'deki altmışların TİP'i gibi. Bu parti, aynı zamanda tarihte eşine az rastlanır bir şekilde, çağının en ileri düşünce akımı olan otantik Marksizm'den besleniyordu. Ama sadece bu da değil: Bu parti, burjuva uygarlığının İngiltere'de doğup, Fransa ve Almanya üzerinden Rusya'ya kayan ve orada devasa Rus romanını, Rus klasik müziğini yaratan kültürel ikliminde soluk alıp veriyordu.

Daha saymakla bitmeyecek, olağanüstü tarihsel koşulların bir araya gelmesine ve birbirinden büyük kafaları bünyesinde barındırmasına rağmen, bu parti bile Şubat Devrimi'nden sonra, devrimin önünde engel, bir tutucu kabuk haline dönüşmüştü. Lenin ve Troçki gibi bir iki önderin hayatın yeşil yoluna ilişkin söyledikleri, aşağıdan gelen yığın hareketinin baskısı ve devrimci kabarış olmasa, ilk tepkilerde olduğu gibi, klasik Bolşevik kadrolarca sapkınlık olarak aforoza uğramaktan kurtulamazdı.

Bolşevik Partisi gibi sınıfsal, teorik, kültürel kökleri ve temeliyle böylesine uygun koşullarda şekillenmiş, tarihin gördüğü en demokratik parti bile böyle tutuculaşabiliyorsa varın Türkiye'deki solun durumunu siz göz önüne getirin.

Yükselen bir hareket mi?

Yok. Aksine çürüyen bir toplum var.

Çağın en ileri düşünce akımı mı?

Yok. Marksizm diye öğrenilmiş bir bürokratik kastın ideolojisi ve kapitalizmin tarihsel zaferinin ortaya çıkardığı bir liberalizm hayranlığının birbirinin varlığında kendine haklılık bulan kayıkçı dövüşü var.

Marksizm'in eleştirel ve devrimci özünü sürdüren akımlar Türkiye'nin devrimcileri için hep bilinmez olmuş. Seksenlerin sonundaki kaynağa dönme çabası yarı yolda duvarın altında kalmış.

O devasa Rus romanını, Rus müziğini, roketlerin dinamik hesaplarını yapan Çar suikastçıları yetiştiren, Aydınlanmadan beri gelen burjuva uygarlığının

düşünce disiplini ve geleneği mi?

Yok. Ruslar Kapital'i çevirirken, Türkler A. Comte, Durkheim ile tam tersi akımlara dalmışlardır.

Türkiye'de sadece Kürt hareketi, yükselen Kürt uyanışının ifadesi olarak ve ondan güç alarak ve ona güç vererek, çok elverişsiz toplumsal temeline, kültürel kaynaklarına ve ideolojik hareket noktalarına rağmen bir parça dinamizm ve kendini yenileme yeteneği gösterdi ve gösteriyor. Türk solu ve Kürt hareketi arasındaki bugünkü doku uyuşmazlığının bir nedeni de bu farklı eğilimlerin ifadeleri olmalarıdır.

Bir fırtınaya ihtiyaç var. Şu devleti, şu partileri ve şu solu, önüne katıp sürükleyecek; havadaki çürük kokularını yok edecek. Bugünkü sol örgütler ancak toprağı zenginleştiren bir gübre olarak yararlı bir işlev görebilirler. Yoksa onlar bugün toplumsal muhalefetin şekillenmesinin ve kendini ifade kanalları oluşturmasının önünde en büyük engeldirler.

Türkiye'de büyük bir devrime ihtiyaç var. Ve böyle bir devrim bugünkü örgütlerle değil, onlara rağmen olabilir.

11 Ağustos 2001, Cumartesi

*

Beklenti (Fırtına) ve Öngörü (örgütlerle değil, onlara rağmen) gerçekleşti.

7 Haziran, Cuma

Erdoğan'ın Anti-Demokratik Demokrasi Anlayışı, Azınlıklar ve Ulusçuluk

Recep Tayyip Erdoğan'ın demokrasi anlayışı, sadece içeriği bakımından (İslami ve Türkî referanslara dayanması bakımından) anti-demokratik değildir; demokrasi anlayışı bakımından da anti-demokratiktir. Erdoğan'ın anlayışını eleştirip, yanlış olduğunu söyleyenler de bu yanlışlığı tanımlayamamakta ve onu doğru bir noktadan eleştirememektedirler. Çünkü onların demokrasi anlayışı da demokratik değildir.

Demokrasinin anti-demokratik anlayışı, genel olarak demokrasinin anti demokratik bir sistemle uyuşabileceği gerçeğini kabul etmez ya da görmezden gelir. Çoğunluğun anti-demokratik olabileceğini kabul etmez veya varsaymaz.

Demokratik bir demokrasi anlayışı ise, demokrasiyi sadece azınlık ve çoğunluk ilişkisiyle tanımlamaz, haklarla tanımlar. Hakların ne olduğunu belirlemeyle uğraşır. Çünkü haklar, azınlık ve çoğunluk ilişkisi, yani genel olarak demokrasi ilişkisinin dışında kalırlar.

Demokrasi konusundaki bu kafa karışıklığı çok yaygındır ve bu nedenle Erdoğan'ın demokrasi anlayışına tutarlı ve kapsayıcı bir eleştiri yapılamamakta, onun anti demokratik bir demokrasi anlayışına sahip olduğu gösterilememekte ve konu haklar sorununa getirilememektedir. Çünkü Erdoğan'ın dile getirdiği anlayışa karşı çıkanlar da demokrat değildirler. Eleştirdikleri onun demokrasi anlayışı değil, onun somut uygulamalarıdır.

Konunun daha iyi anlaşılmasına bir katkı olması için bundan on üç yıl önce yazdığımız bir yazıyı koyuyoruz.

*

Azınlıklar ve Demokrasi

6 Ekim 2000

Demokrasiyi savunanların çoğunda, demokrasinin gericilikle, şovenizmle, ırkçılıkla bağdaşmayacağı yönünde yanlış bir anlayış vardır.

Sanılanın aksine, Lenin'in de dikkati çektiği gibi, "demokrasi genel anlamıyla, savaşçı ve ezici bir milliyetçilikle bağdaşabilir." Hiç unutmamak gerekir, Hitler demokratik seçimlerle en büyük parti olmuştu . Türkiye'de

son seçimlerde, Türk ulusunun yüzde sekseni inkârcı ve şoven politikalara oy verdi.

Demokrasi, “ilke olarak azınlığın çoğunluğa uymasını kabul eden rejim” olduğundan, çoğunluğa azınlık hakkında karar hakkını vererek ona bütün silahları sunar. Çoğunluk, çoğunluk olarak azınlığı öldürme kararı bile alabilir son derece demokratik olarak. İlk bakışta bu ifade çok abartılı gibi görünür, ama yakın zamana kadar toplantılarda, sigara içen çoğunluğun kararıyla sigara içilebilme kararı alınırdı. Yani bir tür taksitle öldürme kararı. Genel olarak demokrasi her türlü gericilik, milliyetçilik, ırkçılık vs. ile gayet güzel uyuşabilir.

Ama özel bir demokraside, daha başta, “hiç kimsenin başkasının sağlığına onun rızasına dayanmadan bir zarar veremeyeceği” gibi bir ilkenin olduğu, bu hakkın garanti altına alındığı bir demokraside, çoğunluk bu konuda karar alamaz. Böyle bir demokraside, on bin kişilik ve bunların 9999’unun sigara içtiği bir toplantıda, bir tek kişi dahi sigara içilmemesi önerisinde bulunduğu zaman, artık bu öneri “demokratik bir şekilde” oylanmaz, sadece öneriye uyulur. Eğer uyulmaz ise, başta koyulan ilke ihlal edilmiş, çoğunluk yasa dışına düşmüş olur. Bu durumda o bir kişi, 9999 kişiyi, mahkemeye verip, hapse tıktırabilir. Demokrasi özünde çoğunluğun böyle bir kararı alamamasıdır.

Demokrasinin, her türlü gericilik ve şovenlikle bağdaşabilen genel olarak demokrasi olmaktan çıkıp, bunu sınırlayan, özel bir demokrasi olabilmesi için, çoğunluğun bazı konularda karar alamayacağı yönünde ilkeler belirlemiş olması gerekir.

Demokrasinin gelişim tarihi, bir yanıyla çoğunluğun karar alabildiği alanlara kısıtlamalar getirilmesinin, yani hakların tanınmasının ve genişletilmesinin tarihidir.

Bugün Türkiye’de örneğin, çoğunluk Türkçe konuşuyor ve diğerlerini Türkçe konuşmaya bin bir yoldan zorluyor, ama herkesin ana dilinde eğitim, öğrenme, konuşma ve geliştirme haklarının garanti altına alındığı bir demokraside, çoğunluk artık azınlığın dilleri hakkında bir karar alamaz.

Böyle bir demokraside bir tek kişi için dahi, ana dilini öğrenmesi için öğretmen, mahkemede ona tercüman bulmak gerekir.

Bugün Avrupa ülkelerinin çoğunda, birçok azınlığın kimi hakları böyle garantiler altına alınmış bulunuyor. Örneğin sakatlar, eşcinseller, sigara içmeyenler, yaşlılar, çocuklar, uyuşturucu bağımlılığı olanlar vs. çoğunluğun karar alma alanını kendilerine ilişkin sorunlarda sınırlamış bulunuyor. Örneğin çoğunluk eşcinsel olmasa ve bunu bir hastalık olarak görmeye devam etse de, kendi ahlakını homoseksüellere dayatmıyor ve dayatamıyor. Çünkü demokrasinin demokratik bir anlayışı var ortada. Özürlüler, merdivenlerin yanında, tekerlekli sandalyenin hareket edebileceği düz yollar veya asansörler talep ediyor. Çoğunluk, “Hayır, vergilerimizi küçük bir azınlığın talebine harcayamayız” diyemiyor. Örnekler çoğaltılabilir.

Demek ki, bir takım hakların ilke olarak dokunulmaz, çoğunluk tarafından karar alınamaz olarak tanımlanması gerekiyor gericiliğin aracı olmayacak bir demokrasi için.

Ama bunun için de ilk başta çoğunluğun bu haklar için mücadele etmesi veya bunları kabul etmesi ve ettirmesi gerekir.

*

Tabii burada şu soru ortaya çıkıyor: Nasıl oluyor da çoğunluk, belli ilkeleri kabul ederek, karar alma hakkını sınırlıyor?

Bir kere bu hakların ve ilkelerin hepsi belli mücadeleler sonunda çoğunluk tarafından kabul ediliyor.

Peki, azınlık çoğunluğu buna nasıl zorluyor? Nasıl oluyor da gücü yetiyor?

Elbette, bu kabullerde, geleneklerin, yerleşik değerlerin, yaygın anlayışların bir yeri var, ama işin bir de “ekonomi politiği” var. Bütün bu kabuller öyle kolay olmuyor. Azınlığın çoğunluğu bu hakkı tanımaya zorlaması ve tanıması için uzun direniş ve mücadeleleri gerekiyor.

Buna rağmen nasıl oluyor da azınlık çoğunluğa galebe çalıp hakkını ona kabul ettirebiliyor?

Burada şöyle bir yasanın varlığı seziliyor: Azınlığın direnişinin sonuçlarının, o hakkın verilmemesinden daha pahalıya patlayacağı görülünce, çoğunluk razı geliyor ve genellikle o haklar bir ilke haline dönüşüyor.

Azınlıkların haklarının tanınması konusunda ikinci bir tarihsel eğilim de bir toplumun zenginliği ölçüsünde bu sınır ve ilkelerin çoğalma eğilimi

göstermesidir.

Bu nedenle iktisadi kriz dönemleri bu hakların yitirildiği dönemler olur, Alman faşizminde olduğu gibi örneğin, yani çoğunluk, çoğunluk olarak yine azınlığın haklarını iptal etme kararı alabilir.

Burada da yine, azınlığın haklarını yok etmenin getireceği karların, zararlardan fazla olmasının önemli bir rol oynadığı seziliyor.

Yani azınlık hakları ile toplumdaki refah düzeyi arasında bir ilişki bulunuyor. Tabii bu çok genel bir eğilim, somut tarihte, binlerce kırılma ve etki buna ekleniyor.

*

Bu bağlamda “ulusal azınlıklar” konusuna da kısaca değinmek gerekiyor. Son dönem tarihine baktığımızda iki dönem ve iki eğilim görülür.

Birincisi, dile ve dine dayanan ulusal devletlerin oluşması ve bunların bütün yeryüzünü kaplamaları dönemi. Bunu 1848 devrimleri sonrasında başlamış kabul edebiliriz. (Amerikan ve Fransız devrimlerinden 1848’e kadar geçen dönem, toprağa dayanan, nispeten daha demokratik bir ulusçuluk dönemi olarak kabul edilebilir.)

Bu dönemde, azınlıkların hakları pek gündeme gelmemektedir. Standartlaşma, dolayısıyla azınlıkların imha, sürgün, katliam, özümleme yoluyla yok edilmesinin; modern standart üretime uygun standart dili konuşan ulusların oluşumunun belirleyici olduğu görülüyor. Bu eğilim sanayi devrimiyle başlıyor ve Fordizmde zirvesine ulaşıyor. Adeta uluslar bir banttan çıkan ürünlere benzetiliyor.

İkincisi son on yıllarda görülen dönem ve tersi bir eğilim. Şimdiye kadar geçen dönemde, bu standartlaşma sağlandığından (bu büyük ölçüde bir dil birliğidir), bu sorun artık kapitalist üretimin işleyişi için ciddi bir problem oluşturmuyor, ama bütün buna rağmen, hiç bir devlet, yüzde yüz bir saflığa ulaşamıyor. Başka dil ve dinlerden azınlıklar var olmaya devam ediyor. Buna ilaveten modern işgücü göçleri de yeni azınlıklar yaratıyor ve hatta eski azınlıklara yeniden bir canlanma getiriyor. Diğer yandan bilgisayar ve buna bağlı olarak üretim tekniğindeki gelişme ve esneklikler, eski bir örnek üretimin yerine, gerçi yine o bir örneklik çerçevesinde, ama daha farklılıklar gösterebilen ürünlere olanak sağlıyor.

Bu durumda, eski standartlaşmayı sürdürmek hem anlamsız hem de gereksiz hale geliyor. Bunun yerine standartlaşmayı “çok kültürlülük”, “çok etnilik”, “çok renklilik” gibi esnekliklerle donatmak, kapitalist üretimin daha sancısız gelişmesi bakımından zorunlu hale geliyor. Bu nedenledir ki, son on yıllarda azınlıkların ve onların haklarının ön plana çıkması bir rastlantı değildir.

Bu da bir tek dil ya da etniye dayanan veya bunu ideal olarak koyan ulusal devlet anlayışı yerine, on sekizinci yüzyıl uluslaşmalarında –örneğin Amerika’da olduğu türden– dil ve kültürü politik alanın dışına iten, ulusu başka ortaklıklarla tanımlayan, ulusal devletlerin ilk doğum döneminin, daha demokratik oldukları dönemin anlayışlarının yeniden itibar kazanmasına yol açıyor.

Ancak bu eğilim tam bu demokratik biçimiyle ortaya çıkmıyor. Ulusun genellikle bir dil ile tanımlanmasına son verilmiyor, ama eskiden bir sorun olarak görülen farklılıklar artık bir “zenginlik” olarak görülerek, onlara bir takım “azınlık hakları” veriliyor.

Bu tam bir demokratik dönüşüm anlamına gelmez.

Gerçek demokratik bir ulusta ise, çoğunluk yok edilirdi. Çoğunluk yok olunca, (yani örneğin ulus Türklükle veya Türk diliyle tanımlanmayınca, herkesin ana dilinde eğitim hakkı olunca) çoğunluk olmadığı için azınlıklar da olmazdı.

Aslında “çok kültürlülük” gerici ulusal devleti, yani ulusun bir dille, dinle, vs., tanımlanmasını sürdürmek için onu esnetmek ve reforme etmekten başka bir şey de değildir.

Demokratik bir ulus ise ulusu her hangi bir dille, dinle tanımlamaya karşı tanımlar.

Bu açıdan bakınca, bugünün Türkiye’sindeki temel mücadele bu ulusçuluğun eski biçimi ile yeni biçimi arasındaki bir mücadele olarak da kavranabilir.

Türkiye Cumhuriyeti, klasik standardize edici dönemin damgasını taşımaktadır.

Sorun şudur: Ulus dille ve dinle tanımlanmaya devam edip, çoğunluk olmayan dillerin tanınması biçiminde bir çözüm mü? Yani bugünkü gerici ulusu ve devleti reforme eden bir çözüm mü?

Yoksa ulusu ve devleti bir dille veya dinle tanımlamaya karşı tanımlayan, dil konusunda ve din konusunda çoğunluğu, dolayısıyla çoğunluk ve azınlık ilişkisini yok eden, sorunu bir hak olarak koyan devrimci bir çözüm mü?

Biz ikincisini savunuyoruz yıllardır.

Bugün Türkiye ve Kürdistan'daki ve hatta orta doğudaki bütün hareketler ise henüz hala birincisini savunuyorlar. Bu nedenle henüz yeterince ve tam demokrat değiller. Sadece demokrasi anlayışlarıyla değil, savundukları (daha doğrusu savunmadıkları) hakların içeriğiyle de.

8 Haziran, Cumartesi

Gezi Parkı'na "Hrant Dink Parkı" Adını Verelim. Eskiden 1915'te Katledilen Ermenilerin Anısına Yapılmış Anıtı Yeniden Dikelim

Gezi Parkı direnişine katılan arkadaşlara bir öneride bulunmak istiyorum. Üzerine düşünelim, tartışalım, bir fikir oluşturalım ve geniş bir destek bulursa uygulayalım diye.

Türkiye'deki özgürlük mücadelesi ileri giderken aynı zamanda daha da gerilere gidip bugünkü keyfiliğin, anti-demokratikliğin köklerine de yönelmek zorundadır. Bu geriye bakışta herkes ve Gezi Parkı'nın özgürlükçü hareketi, ister istemez Ermeni Katliamı ve Anadolu'nun Hıristiyan haklarının yok edilmesi ve sürülmesi gerçeğiyle karşı karşıya gelecektir.

Gezi Parkı direnişi hepimizi hızla eğitmektedir. Onlarca yılda kat edebileceğimiz yolları bir iki günde kat ediyoruz. Bunu göz önüne alarak, bir öneri yapmak istiyorum.

Gezi Parkı'nda eskiden 1915'te katledilen Ermeniler için bir anıt vardı. Bu anıt yıllar önce kaşla göz arasında yok edildi.

Keza bugünkü Gezi Parkı'nın olduğu yerlerde özellikle Harbiye yönünde bir Ermeni Mezarlığı vardı. (Mezarlığın ve anıtın kısa hikâyesi aşağıda ek olarak var.)

Bunu göz önüne alarak, Gezi Parkı'nı Hrant Dink Parkı olarak adlandıralım ve oraya aynı anıtı yapamayacağımıza göre bütün sanatçı ve heykeltıraş arkadaşlarımızın yapacakları anıtları orada sergileyip, en çok beğenileni oraya koyarak, özgürlükçü mücadelemizin tarihsel köklerini de derine daldıralım diye düşünüyorum.

Köklerimiz ne kadar derinlere giderse, dallarımız o kadar yükseklere çıkar; meyvelerimiz o kadar büyük ve lezzetli olur.

Tartışılması dileğiyle.

*

Ek: Gezi Parkı ve Anıtın Tarihçesi Hakkında Kısa Bilgi

Taksim Meydanından Harbiye askeri müzesine kadar uzanan, İstanbul Radyosu Binası ve çevresini de içine alan arazi 1560-1865 yılları arası, mezarlık olarak mülkiyetini elinde bulunduran Ermeni Cemaati tarafından

kullanılmış. 1865 yılında veba salgını nedeniyle mezarlık kapatılmış. Vanlı Margos Natanyan'ın 1929 yılında yazdığı mektuba göre mezarlığın Ermenilerin mülkiyetine geçme öyküsü şöyle: Almanlar Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ı zehirlemek için komplo kurarlar, Kanuni'nin baş aşçısı Manuk Karaseferyan'dır, Kanuni Sultan Süleyman, Manuk Karaseferyan'ın bilgisi dışında hiç birşey yememektedir. Almanlar Manuk Karaseferyan'dan komplo için yardım isterler. Manuk yardımı derhal reddeder ve komployu meydana çıkararak önler, Sultan Manuk Karaseferyan'ı ödüllendirmek ister ve Manuk Karaseferyan, ondan İstanbul Ermenileri için bir mezarlık ister, Sultan da İstanbul'un o zamanlar şehir dışı sayılan Elmadağ-Pangaltı semtindeki çok geniş araziyi Ermenilere verir.

1872 yılında mezarlık kışlaya verilmek üzere cemaatten alınmak istenir, ancak Sultan Abdülaziz fermanı ile buna mani olur, 1926 yılında Beyoğlu Belediyesi, Tapu Genel Müdürlüğüne başvurarak mezarlığın kendi adına kayd edilmesini talep eder. Ermeni kilisesi mezarlığın tapusunu ibraz ederek itiraz eder ve mezarlığın sahipsiz ve metruk olmadığını belgelemesine rağmen, Beyoğlu Belediyesi mezarlığa el koyar, itirazlar sonuç vermez, mahkeme mezarlığın sahipsiz ve metruk olduğuna ve 1931 yılında mezarlığın Beyoğlu Belediyesine geçmesine karar verir. Ermeni Patrikhanesi Yargıtay'a gider ve karşı dava açar, ancak 3 Aralık 1933 yılında Sultanahmet Adliyesi yanar ve mezarlığa ait belgeler kül olur. Kül olan belgelerin birer kopyası Tapu'da ve Belediye'de olmasına rağmen davaların gidişi değişmez. Mezarlığın girişindeki "Ermeni Mezarlığı" yazısı ve "Haç" kaldırılır.

1935 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetin kendisine ait olduğunu iddia eder ve araziye ortak çıkar. 1939 Mezarlık tümüyle istimlâk edilir arazi parsellenip satılır, mezarlığın taşları Gezi Parkının basamak inşaatında ve İstanbul-Eminönü meydanında kullanılır (Armaveni Miroğlu, "Ermeni Mezarlıkları", Toplumsal Bilimler Habercisi, Ermenistan Bilimsel Ulusal Akademisi, 2008).

Bugün bu mezarlığın yerinde, Koç Holding'in Divan Oteli bulunmaktadır:

İddiaya göre, bu mezarlık alanı içinde, 1915'de İttihatçılar tarafından katledilen ve mezar yeri dahi bilinmeyen Ermeni aydınlarının ve şehitlerinin anısına toplu tevkifatın ve tehcirin (Ermeni Soykırımı'nın

‘Akunq’ web sayfası yöneticileri) dördüncü yılında 1919 tarihinde 11 Nisan Anıtı adlı bir anıt dikilmiş ve anıt 1922’ye kadar burada kalmış, sonra efsanevi bir şekilde yok olmuş, gizemli bir biçimde kaybolmuş.

9 Haziran, Pazar

Özgürlük Direnişçileri İçin Birleştirici Bir Program Önerisi

Dün, Gezi Parkı'na Hrant Dink adının verilmesi ve oraya yıkılmış Ermeni Katliamı anıtının yerine bir yenisinin koyulması önerisi yapıldığında, Twitter'de bir arkadaş, bunun gündeme alınmasının doğru olmadığı, esas olarak direnişin amaçların tartışılmasının daha doğru olacağı yönünde bir eleştiri yaptı.

Elbette arkadaş haklı olabilir. Ayrıca bunlar birbiriyle çelişmeyebilir de. Arkadaşın bu önerisi ve eleştirisini de göz önüne alarak aşağıda, tartışılması, konuşulması ve görüşlerin olgunlaştırılması dileğiyle bir Demokrasi ve Özgürlükler Programı tartışmasına girilebilir.

Bu program her birinin kendi spesifik amaçlarını alt alta yazmaktan daha öte, onları adeta bir cebirsel formül gibi, her spesifik amacın da kendini bulabileceği bir program olmalıdır. Zaten bunu başardığı takdirde bu hareket toplumda tüm muhalif ve özgürlükçü güçleri toparlayıp kapsayabilir. Aşağıda böyle bir programın nasıl bir şey olabileceği tartışmasına bir giriş, bir başlangıç olabilecek bir program önerisi yer alıyor. Tümüyle reddedilse bile, en azından tartışmalara biz zemin oluşturabilir.

Kanımca demokrasi ve özgürlükler programının iki temel özelliği bulunması gerekir.

Birincisi: bu topraklarda yaşayan tüm yurttaşların hiç birisinin, dili, dini, etnisi, soyu, sopu vs. nedeniyle herhangi bir eşitsizliğe, imtiyaza ve baskıya uğramaması. Bir dilden, bir dinden olmanın bir takımın taraftarlığından farklı bir durumda olmaması. Kimsenin dili, dini, etnisi, kültürü, soyu sopu, vs., nedeniyle bir imtiyaz ya da farklı muamele ya da dezavantajla malul olmaması.

Devletin tıpkı takımlar karşısında tarafsız ve takım taraftarlığının politika dışı olması gibi; devletin bütün dil, din, etni, soy, kültür farklılıkları karşısında bütünüyle tarafsız olması ve bu farklılıkların bütünüyle politik olanın yani devletin ve ulusun tanımının dışında olması.

İkincisi, yurttaşların üzerinde yükselmeyen; devletin milletten üstün değil, milletin devletten üstün olduğu; bugünkü pahalı, baskıcı, bürokratik, militarist, kırtasiyeci ve keyfi devletin yerine, işlevinin sadece ve sadece, yurttaşların ortak yaşamının gereklerine ve iradelerine hizmet edecek şekilde sınırlanmasına göre yapılanmış bir devlet cihazının kurulmasıdır.

Bu temel amaçlara ulaşmak için somut yapıların neler olacağı ve olması gerektiği bu programın içeriğini oluşturmalıdır.

Çünkü somut hedefler hem birleştirir hem de yanlış anlamaları önler. Kullanılan kavramlar ya da kavramlara yüklenen anlamlar farklı olabilir. Bunlar da tükenmez ideolojik tartışmaların yolunu açar, ama somut talepler, kim hangi kavramla ifade ederse etsin, herkesin anladığı aynı olduğundan, hem yanlış anlama olanağını kaldırır hem de bir ortak bir dil ve tartışma zemini sağlar.

Bu nedenle, eğer bu amaçlar üzerinde anlaşılır ve bu amaçlar modern, demokratik ve özgürlükçü bir ülkenin temel özellikleri olarak kabul edilirse, bunların somut biçimlerinin neler olacağı üzerinden bir tartışma yürütülmelidir.

Böylesine bir program, tüm farklı duyarlılıklardan kaynaklanan talepleri, her biri farklı mecralarda akan nehirlerin bir denizde buluşması gibi, bir tek ortak demokratik ve özgürlükçü hareket biçiminde birleştirebilir.

Şu an hareketimizin en büyük ihtiyacı da esas olarak budur.

Biraz dikkatlice okunduğu takdirde görüleceği gibi, aşağıda tartışmaya sunduğumuz taslak sorunların en temeline inmekte, tek tek sorunları sıralamaktansa, onları çözecek araçları ve koşulları sağlamaktadır.

Bir diğer ifadeyle, kimseye para vermemekte, ama bir altın bilezik, para kazanmayı sağlayacak bir zanaat ve onu icra edecek araçları vermektedir.

Aşağıda beş ana başlık halinde bu program yer almaktadır.

Okuyalım, tartışalım, tartıştıralım. Bunlar yeterli ve doğru olmayabilir, ama tartışmaları başlatmak ve sistemli bir şekilde yürütmek için bir hareket noktası sağlayabilir.

- **Gerçek bir eşitlik için, ulusun tanımından her türlü, dil din, tarih, etni, soy, kültür, ırk belirlemesi kalkmalı, demokratik ulus bunlarla tanımlanmaya karşı tanımlanmalıdır. Bu somut olarak şu tedbirlerle gerçekleşebilir.**
    - Herkese istediği dili anadil olarak seçme ve anadilinde eğitim hakkı olmalıdır. (Ana dilini öğrenme hakkı değil. Bu farklıdır dillerden birine üstünlük sağlayıp eşitsizliği arttırır.)
    - Ortak bir konuşma ve yazışma dili gerekip gerekmediğine; gerekiyorsa bunun hangi dil olacağına demokratik ulusun

yurttaşları tartışarak ve oylayarak karar verirler. Bu ortak konuşma dilini öğrenmek, anadilde eğitim hakkını ortadan kaldırmaz.

- o Okullarda herkes ana dilinde, ama aynı ortak tarihi okumalıdır. Bu tarih, ülkedeki ve komşularındaki bütün dillerden, etnilerden, dinlerden, kültürlerden, cinslerden eşit miktardaki temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
- o Eğer okullarda okutulmasına karar verilirse, din ve ahlak dersleri, yeryüzündeki tüm büyük din ve inançlardan ve inançsızlardan eşit sayıda temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
- o Devletin tüm inançlar karşısında eşit ve tarafsız olması için, Diyanet lağvedilmeli, imam hatipler normal okullara çevrilmelidir.
- o Diyanet gibi kurumlarda şimdiye kadar çalışanların mağdur olmaması için geçimleri gönüllü olarak cemaatler tarafından karşılanmayanlar veya bu olanağı seçmeyenlerin mağduriyeti engellenip toplumun başka işlerine yerleştirilmelidir.
- o Devlet sadece inançlar arasında eşitliği sağlamak ve azınlık inançta olanlar aleyhine oluşacak fiili eşitsizlikleri gidermekle yükümlü olmalıdır.

· **Yurttaşların en geniş şekilde örgütlenebilmesi, hakkını koruyabilmesi, haksızlıklara ve eşitsizliklere karşı mücadele edebilmesi için.**

- o Sınırsız bir düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü derhal uygulamaya geçmeli, bunları sınırlayan tüm yasalar derhal ve otomatik olarak geçersiz olmalıdır.
- o Devletin, firmaların, örgütlerin, partilerin ve bunların bütün organlarının bütün kararları, bütün tartışmaları tüm yurttaşların bilgisine açık olmalıdır.

· **Demokrasinin gerçekleşebilmesi, yurttaşların doğru kararlar verebilmesi için her şeyden önce doğru bilgilenme gerekir. Doğru bilgilenme için ise, medyanın devlet ve sermayenin tekelinden ve egemenliğinden kurtulması gerekir. Bunun için de**

- Tüm medya ve yayın faaliyeti, matbaalar, frekanslar, kanallar, kağıtlar toplumsallaştırılmalı; devletin ve sermayenin elinden alınmalı, yurttaşların ve örgütlerinin emrine verilmelidir.
- Medya olanakları, tüm örgütler, partiler, inançlar, fikirler, akımlar, meslekler, cinsler, yaşlar, bölgeler vs. arasında üye sayılarına ya da nüfus içindeki oranlarına göre dağıtılmalıdır.
- Bu dağılımın gerçek oranları yansıtmaları için sık sık ayarlamalar yapılmalıdır.

· **Yurttaşların üzerinde yükselmeyen, onlardan bağımsızlaşmayan, ama onlara itaat ve hizmet eden bir devlet cihazı için:**

- Tüm düzeylerde yetki ve sorumluluk seçilmiş organlarda olmalıdır. Osmanlı artığı, Firavun ve Nemrutlar zamanından kalma valilik, kaymakamlık gibi merkezi olarak atanan ve belirlenen tüm makam ve organlar lağvedilmedir.
- Tüm emniyet, asayiş ve savunma kuvvetleri bu seçilmiş organların emrinde ve kontrolünde olmalıdır.
- Tüm seçilmiş yöneticiler ve organlar kendilerini seçenlerin beşte birinin oyuyla geri alınabilmeli ve seçim yenilenmelidir.
- Tüm seçilenler seçildikleri süre içinde ve çalışmaları esasında ortalama bir çalışanın gelir düzeyinde ücret almalıdır.
- Memurların tayin, terfi, seçim ve emeklilik işlemlerinde bağımsız memur sendikalarının tuttukları siciller esas alınmalıdır.
- Asker sivil adalet ikiliği ve memurlar hakkında dava için izinler kalkmalı. Kanun ve yasalar karşısında mutlak eşitlik olmalıdır.
- Mahkemelere jüri usulü gelmelidir.

· **Bu biçimsel eşitliği ve demokrasiyi sağlayan tedbirlerin yanı sıra, asgari ölçüde ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri kaldırmak için:**

- Devlet her yurttaşa iş bulmak, bulamıyorsa, sendikaların ve bağımsız tüketici teşekküllerinin tespit edeceği, asgari geçim endeksine uygun gelir sağlamakla yükümlü olmalıdır.
- Tüm yurttaşlar için genel sağlık ve emeklilik sigortası olmadır. Sigorta, doğrudan sigortalı yurttaşların seçilmiş temsilcileri

tarafından yönetilmeli ve denetlenmelidir.

- Gelecek nesiller arasında kültür, eğitim ve iktisadi farklardan doğan eşitsizlikleri asgariye indirmek için, her çocuk için parasız kreş ve anaokulu sağlanmalı; tüm eğitim ve araçları parasız olmalı, düşük gelirli ailelerin çocukları ekstra desteklenmelidir.
- Tüm azınlıkların gerçek hayatta fiilen ortaya çıkacak bizzat matematik bir azınlık olmaktan doğan dezavantajlarını bir ölçüde ortadan kaldırabilmek için kotalar ve pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

Tartışılması dileğiyle.

10 Haziran, Pazartesi

Erdoğan Taksim'in Mesajını Anlamıyor Değil, Çok İyi Anladığı İçin Böyle Davranıyor

Erdoğan'ın konuşmalarına ve tarih algısına dikkat edilirse, onun bütün konuşmalarının ve çabasının, Gezi Direnişini, CHP ile DP, AP, ANAP, AKP arasındaki çatışmanın bir devamı gibi ele alma ve tartışmayı bu mecraya çekerek bu tartışmaya hapsetme ve buradan puan toplamaya yönelik olduğu görülür. Neden böyledir? Çünkü AKP'nin temsil ettiği Politik İslam'ın varlık koşuludur bu çatışma ve bölünme.

Ama sadece onun değil, Kemalist bürokrasinin de. Erdoğan böyle yaparak, onları da tekrar ayağa kaldırmaya onlara el ve bel vermeye çalışmaktadır. Bu yeterince anlaşılamamakta; Erdoğan'ın durumu ve Taksim'de ortaya çıkan hareketi anlayamadığı için böyle yaptığına ilişkin yorumlar yapılmaktadır.

Aslında Erdoğan tam da tehlikeyi gördüğü ve durumu anladığı için böyle davranmaktadır. Çünkü Kemalizm ve Politik İslam aynı madalyonun iki yüzüdür. Politik İslam'ın Kemalizm'e; Kemalizm'in Politik İslam'a hava gibi, su gibi ihtiyacı vardır. Bunun tarihsel ve sınıfsal kökleri çok derindedir. Erdoğan içgüdüsüyle, sorunun böyle koyuluşu dışında başka bir varoluş koşulu olmadığını gördüğü için, varoluş koşulu olan çelişkiyi işleyerek yeni ortaya çıkan tohum halindeki bölünmeyi henüz küçükken ezmeye çalışmaktadır.

Ama ezemez de yeni ortaya çıkan demokratik ve anti-demokratik çelişkisi üstün gelirse ve burada demokrasi üstün gelirse, sadece kendinin değil, Kemalizm'in de sonunu gelir; giderken onu da kendisiyle birlikte tarihin karanlıklarına sürükler. Türkiye Cumhuriyeti'nin yerini Orta Doğu'da bir Demokratik Cumhuriyet alır.

Ama tersi durumda, yani ezebilirse, Erdoğan şimdi sadece Politik İslam'ı ve varoluş koşulunu değil, onun ikiz kardeşi Kemalizm'in varoluş koşulunu da savunduğu için, Politik İslam ve Kemalizm kayıkçı dövüşü, en azından birkaç on yıl daha egemen olur. Kürt sorunu kangrenleşir ve sonunda Türkiye Lübnanlaşarak son bulur.

Soruna böyle bakılınca, "Kürt sorunu"nun kaderinin Kürdistan dağlarında değil, Taksim'de belirleneceği görülür.

Bu ilişki ve onun tarihsel kökleri hakkında neredeyse on yıl önce, AKP henüz yeni iktidara geldiği sıralar yazdığımız bir yazıyı aktarıyoruz. Yazı daha önce “Geleceği Geçmişten, Geçmişi Gelecekten Kurtarmak – Denemeler” adlı kitabımızda yayınlandı. İnternetten bütün kitaplarımız gibi bedava indirilebilir.

*

Kemalizm ve İslam

28 Mayıs 2004

Türkiye batılılaştıkça, modernleştikçe ve de laikleştikçe Müslümanlaşmıştır. Türkiye bu kadar laik ve batılı olmasaydı bu kadar Müslüman olmazdı. Osmanlı güya bir “İslam imparatorluğu” idi; nüfusunun büyük bir bölümü Müslüman değildi. Türkiye Cumhuriyeti ise “laik”, “Batıcı” ve de “Batılı”dır, ama Politik İslam’ın çok sevdiği ifadeyle, “nüfusunun yüzde doksan dokuzunu Müslüman” yapmayı başarmıştır. (Alevileri Müslüman saymakta Politik İslam’ın Kemalizm’e bir itirazı yoktur.)

Osmanlı’ya egemen olanlar, Müslüman devşirmelerdi, onlara Türk diyen Batılılardı; onlar kendilerini Türk olarak görmüyor ve Türk’ü kaba, cahil anlamında bir hakaret sıfatı olarak kullanıyorlardı.

Bu sınıfın sonradan uydurması olan “Türklerin devlet geleneği” denen şey aslında, Bizans-Osmanlı’dan beri gelen ve kökleri Sümer’e dayanan bu sınıfın (“Sünuf-u Devlet”) geleneği ve ideolojisidir. Tarihte bir tek Türk devleti vardır: Türkiye Cumhuriyeti. Ve onu da Türkler değil, işte bu Türklerin devlet geleneğinden söz eden, Bizans-Osmanlı artığı Devlet Sınıfları (Sünuf-u Devlet) kurmuştur. Daha doğrusu zaten var olan ve kendisinden başka bir şey olmayan devleti, Türk devleti yapmıştır.

Bu Müslüman devşirmeler kastı ya da sınıfı; varlığını ve egemenliğini borçlu olduğu devleti sürdürebilmek için her şeyi yapmaya ve her şey olmaya hazırdı. Birinci Büyük Millet Meclisinde bunu açıkça da ifade ediyorlardı: “Şeytan da oluruz Bolşevik de” diyerek.

Milliyetçiliğin Osmanlı’ya geldiği dönemde, artık milliyetçilik eski demokratik ve cumhuriyetçi niteliğini yitirmişti, Toprağa dayanan nispeten demokratik ulusçuluk yerini ırka, soya, dile, dine dayanan gerici bir ulusçuluğa bırakmıştı.

Balkanlarda ve Anadolu’da bir burjuvazi de Hıristiyanlar arasında geliştiğinden, burjuvazinin milliyetçiliği, bir etniye ve dine dayanan, çoğu kez de etni ve din çakıştığı için ikisine birden dayanan bir milliyetçilikti. Burjuvazinin bu milliyetçiliği, Bizans-Osmanlı devletçiliğini ve varlığı buna bağlı Müslüman “devlet sınıfları”nı tehdit ediyordu. Bu nedenle Müslüman “devlet sınıfları”, egemenliğini sürdürmek için “Osmanlı Ulusçuluğu” para etmeyince bir süre Pan İslamizm ile oyalandıktan sonra, Türk ulusçuluğunda karar kıldılar ve Müslüman ahaliden bir Türk ulusu yaratıldı.

Ne bu ulusu ve ulusçuluğu yaratan “devlet sınıfları”nının; ne de kendisinden bu ulus yaratılan nüfusun soy olarak “Türklük” ile bir ilgisi bulunmuyordu. Müslüman Balkan ve Kafkas göçmenlerinden; Anadolu’nun büyük ölçüde Müslümanlaşmış yerli ahalisinden, biraz da, yüzde beşi aşmayan, Türkmen ve Oğuz soyundan göçebe ve köylülerden yaratıldı bu ulus. Öyle ki, soy ve dilce herkesten daha “Türk” olan Karamanlılar, sırf Ortodoks oldukları için zorla Yunanistan’a sürüldüler; Adaların bir kelime Türkçe bilmeyen Rum asıllı Müslümanları da onlara karşılık alındılar. Mübadele bile dil değil, din esası üzerinden yapılıp bir buçuk veya iki buçuk milyon insan yerinden yurdundan edildi.

Müslüman Hıristiyan çelişkisi gibi görünen aslında, Kapitalizm öncesini temsil eden Osmanlı “devlet sınıfları” ile özellikle Hıristiyanlar arasında gelişmiş modern burjuvazinin çatışmasıydı. Osmanlıcılık da, Pan İslamizm de, Türk milliyetçiliği de gerici Bizans-Osmanlı devletçiliğini temsil ediyordu. Başta Ermeniler olmak üzere Hıristiyan ahalinin katliam, sürgün ve mübadelelerle yok edilmesi: kapitalizmin tasfiyesi, pre-kapitalizmin güçlenmesinden başka bir şey değildi.

Bu tıpkı, “devlet benim” deyişini çıkaran Fransız devletçiliğinin, Sen Bartelmi Katliamlarında Protestanlığı, yani burjuva gelişimi katletmesi gibidir.[*] Bu katliam Fransa’nın modern burjuva gelişime girişini yüz yıl geciktirmiş ve sonunda Fransız Devrimi bu gecikmenin acısını çıkarmıştır.

Hıristiyanlar arasında yaygın modern sınıf ve ilişkilerin, Hıristiyanlarla birlikte Müslüman devlet sınıflarınca tasfiyesi, devletin ve devletçiliğin yanı sıra, pre-kapitalist toprak ağa ve şeyhliğinin; tefeci bezirgânlığın iyice güçlenmesi sonucunu vermiştir. Bu tefeci bezirgânlığın ve ağalığın ideolojisi ise devletçi ve gerici bir anlayış ve yorumla donatılmış İslam’dı.

Böylece bizzat kendi eliyle güçlendirdiği tefeci bezirgânlığı kontrol altına alabilmek, vesayeti altında tutabilmek için, devlet sınıfları kendi İslam yorumunu devlet dini yaptı ve bu resmi Müslümanlığa da “laiklik” adını verdi. Bu devletçilik Hıristiyan katliam ve sürgünleriyle, gerçek bir laikliğin temeli olan nüfusu (Hıristiyanlar) ve toplumsal ilişkileri (modern kapitalist ilişkiler) bizzat kendi yok etmişti.

Ne var ki, 1970’lere kadar, İslam genel olarak tefeci bezirgânlığın ideolojisiyken, 1970’lerden sonra yeni ortaya çıkan ve çoğu yok olan Hıristiyanların servetleriyle zenginleşmiş bu tefeci bezirgânların çocukları olan, Anadolu Burjuvazisinin bayrağı oldu.

Politik İslam’ı bayrak yapan burjuvazi, sadece devletçiliğin keyfiliğinden bıkmış işçileri değil, büyük şehirlerin genellikle Hıristiyan ve Musevi de olan “seküler” burjuvazisinin bile desteğini aldı. Bu destekle birlikte de eskiden Müslüman yazarların konusu olan Sabetaycı Komplo teorileri Kemalistlerin başlıca ilgi konularından oldu.

Ama dikkat edilsin, Politik İslam’ı bayrak yapan burjuvazi, devlet sınıflarına karşı, gerçekten onları tecrit edecek, politik iktidarın seçilmiş temsilcilerin elinde bulunacağı tedbirler almaz ve almayacaktır; böyle girişimlerde bulunmaz ve bulunmayacaktır. Nelerdir bunlar?

Devletin her türlü din eğitiminden elini çekmesi, İmam Hatiplerin kapanması; Diyanet İşlerinin lağvı; İmam, Müezzin gibilerin maaşının vergilerden ödenmesine son verilmesi ve bunların Müslümanların bağışlarıyla geçinmesi; devletin sadece inanç özgürlüğünü ve eşitliğini garanti altına alması gibi gerçekten laik girişim ve talepleri ağızlarına bile almıyorlar. Halbuki böyle talep ve girişimler bir anda, Türkiye’deki bütün Alevilerin, dinsizlerin, şehir orta sınıflarının desteğini alır ve Kemalist bürokrasinin bütün demagojisini açığa çıkarıp onu tecrit eder.

Böyle gerçek bir laiklik, ki demokratikleşmenin şartı olan devletçiliğin tecridini de getirir, Kemalizm’in laiklik denen resmi İslam’ını yok edeceğinden, Politik İslam’ın mazlumu oynama şansı kalmaz. Bu da geniş ezilen yığınların hızla burjuvazisin etkisinden sıyrılışını getirir. Bu nedenle AKP Kemalist devletçiliği tümüyle tasfiye edecek hiçbir adım atmıyor ve atmayacaktır. Çünkü ancak bir Kemalist İslam olan laiklik var olursa Burjuvazinin Politik İslam’ı var olmaya devam edebilir ve bu ideolojik kayıkçı dövüşünü sürdürebilir.

11 Haziran, Salı

Özgürlük Direnişinde Kader Haftası ve Öneriler

Gezi Parkı Direnişi'yle başlayan ve bir anda bütün Türkiye'ye yayılan eylemler ve direniş bir isyandır.

İsyan olarak başlamasa da, onu gerçekleştiren muazzam kalabalıklar onu öyle görmese ve anlamasa da, devlet ve hükümet tarafından bir isyan olarak görülecek ve değerlendirilecektir. Öyle de değerlendirilmiştir.

Başlangıçta Gül ve Arınç'ın yumuşatarak bölme ve sindirme stratejisi ile Erdoğan'ın cepheden saldırıp ezme stratejisi arasındaki fark, egemen blok saflarında bir çatlama yaratabilir gibi görünüyordu ve yaratabilirdi.

Ancak son derece değerli günler ve saatler heba oldu. Karşı taraf güçlerini toparlayacak zaman buldu.

Şimdi Erdoğan'ın dönüşüyle birlikte bu fark, aynı ezme ve bölme stratejisinin farklı taktik mücadele biçimlerine ve hamlelerine dönüşmüş; hükümet ve devlet kanadında bölünme olasılığı şimdilik ortadan kalkmış görünüyor.

Erdoğan bir yandan taraftarlarını toparlayıp saldırıya hazırlanırken diğer yandan çatlağı kapatarak, Gül ve Arınç çizgisini kendi çizgisine katıp hem kendi cephesindeki bölünme tehlikesini bertaraf ediyor (Bunun sonuçları hemen görüldü. Gül içki yasasını onayladı. Arınç, Başbakan bir heyetle görüşecek dedi) hem de böylece direnişçileri bölecek adımları peş peşe atıyor.

Örneğin görüşeceğim diyerek görüşecekleri de özelikle karşı tarafı bölecek ve tereddütte bırakacak şekilde kendisinin seçmesi, hem en küçük bir geri adım atmadan bir sultanın kullarının isteklerini alması edasında görüşmeden söz etmesi; direnişçiler arasında iki çatlak yaratmaya yönelikti ve şimdiden yarattı bile. Bir kısmı görüşülsün, bir kısmı görüşülmesin diyor; bir kısmı biz seçeriz ve seçmeliyiz bir kısmı önemli olan görüşmek, seçilenler de fena değil diyor.

Örneğin, Gezi Parkı ve Taksim'e değil, şimdilik sadece Taksim'e girmesi; girerken yine öncekilerden farksız bir biçimde bol gazlı ve şiddetli girmesi aynı bölme stratejisidir. Bu da başarıya ulaştı.

Şu an Taksim Meydanında bir takım sol grupların dağılmaya mahkûm ve ciddiye alınamayacak ve geniş kitleleri uzaklaştıracak biçimde dağıtıcı "direniş"leri var. Aynı anda bu "direnişçilerin" molotof kokteyli

kullanmasına tepkiler de Twitter'de okunuyor. "Polis böyle küçük grupların direnişi ve molotof kokteylleriyle engellenemez onu ancak geniş kitleler geriletebilir" anlamında epey twit var. Keza molotof kokteyli ise geniş kitleleri uzaklaştırır. Twitler bunun da bir yansıması.

Yani bölünme fiilen ortaya çıkmış bulunuyor: "Taksim'i vermeyelim" diyen ve molotofla savunan küçük sol gruplarla, "Taksim önemli değil Gezi'ye dokunmuyorlar" diyenler; Taksimi vermeyelim diyenler ise molotofla savunanlar ile "molotofla değil, geniş kitlelerin desteğiyle savunulur" diyenler biçiminde bölünmüş bulunuyor.

Hükümet elbet Gezi'ye de girecek, ama her şeyin sırası var. Önce kendi saflarını birleştirmek ve karşı tarafı bölmesi gerekir. Küçük de olsa başarılar elde edip, kendi cephesinin moralini yüksek tutması gerekir. Erdoğan geldiğinden beri birkaç gün içinde bunları yaptı. Şu an saldırı inisiyatifini ele geçirmiş bulunuyor.

Hafta sonu geniş kitleleri de toplayacağının da işaretidir bütün bu başarılar. Eğer böyle giderse, haftaya Gezi de kalmayacak, Erdoğan muhtemelen bu mücadeleden güçlenmiş olarak çıkacaktır.

Bu gidişi şu an ne durdurabilir?

Bir tek şey: Tıpkı 31 Mayıs ve 1 Haziran'da olduğu gibi bugün ve yarın da yavaş, ama engellenemez bir şekilde geniş kitlelerin Taksim'e gelmesi. Kitlenin büyük bir bölümü çalıştığından, bu ancak akşam saatlerinde gerçekleşebilir.

Ancak kitleler Taksim'i geri alabilir ve Erdoğan'ın oyununu bozabilir.

Yine böyle bir kendiliğinden direniş gerçekleşirse Erdoğan'ın cephesinde yeniden çatlama alametleri belirebilir.

Direniş bu çatlakları değerlendirebilirse ileriye doğru adımlar atabilir.

Şimdilik bu olasılık çok zayıftır, ama devrimci direniş dönemlerinde her zaman kitlelerin geniş yaratıcılığının güzel sürprizleri olabilir.

Tarihte bütün büyük değişimler böyle kendiliğinden oluşan güç yığılmalarıyla gerçekleşirler.

Bugün ve yarın insanların kendiliğinden davranışı belirleyecektir sonucu.

Bizler gelin Taksim'e diye çağrı yapacağız, ama ona yüz binlerce insanın kendi kendine vereceği cevap bu direnişin kaderini belirleyecektir.

*

Ama direniş kaderini güzel sürprizlerin eline terk edemez. Tıpkı Hükümet cephesi gibi kendi güçlerini toparlayacak, karşı tarafı dağıtacak, tereddütte bırakacak tedbirleri şimdiden almalıdır. Belki artık çok geç, ama yine de tencerenin dibini kazımakta yarar var.

Kitlelerin sahip çıkması ve sahip çıkanların genişlemesi için birtakım somut adımlar atmak gerekiyor.

Bunun için:

1. Kürt Özgürlük Hareketi, tıpkı Newroz'da yaptığı gibi, bütün güçlerini ve örgütlenme yeteneğini harekete geçirerek tüm Türkiye'de, özellikle de Gezi Parkı'nda en geniş katılımla bütün ağırlığını koymalıdır. Kürt hareketine böyle davranması çağrısında bulunuyoruz.
2. Sadece Kürtler değil, tüm demokratlar, egemen Türk bayrağı ve Atatürk vurgusunun geniş kitleleri itici ağırlığına karşı, Kürt bayrağı ve Öcalan posteri taşımalıdır. Bununla paralel olarak, Atatürk ve Türk bayrağına karşı olunmadığı, onları taşımanın da bir hak olduğu, ama Öcalan posteri ve Kürt renkleri taşımanın da bir hak olduğu, bu hakkın savunulduğu vurgulanmalıdır.
3. Böylece direnişi Türklükle ve Kürtlükle tanımlayanlara karşı, Türklüğü, Kürtlüğü, vs., kişilerin özel sorunu olarak, bir fikir özgürlüğü, bireysel hak olarak gören, demokratik bir ulusçuluğun ilkesi ve egemenliği küçük de olsa kurulmuş; Türklükle tanımlanmış devlete karşı demokratik bir ulusun tohumu ve alternatifi koyulmuş olur. Böyle bir yaklaşımla Gezi Parkı'nda ve direniş yerlerinde, Kürtlük veya Türklük, vs,, Fenerli, Beşiktaşlı veya Galatasaraylı olmaktan farklı bir şey olmaz. Yani direniş politik olarak, kendini Türklükle (veya Kürtlükle) tanımlamamakta, ama insanların kendilerini bireyler olarak Türk veya Kürt görme haklarını savunduğu ve garanti ettiği masajını vermiş olur.
4. Aynısı Müslümanlara ve Hıristiyanlara da yapılmalıdır. Yani büyük ve ezici çoğunluğuyla şehirli, yaşam tarzını tehdit olarak gören direnişçiler ve Alevi direnişçilerin renkleri hâkimdir, bu görünüm de değişmelidir. Bunun için Müslüman ve Hıristiyanlara da çağrı yapılmalıdır. Tıpkı Türklük ve Kürtlük konusunda olduğu gibi,

direnişin kendisini bir dinle ya da dinsizlikle tanımlamadığı; herkesin birey olarak Müslüman veya Hıristiyan, Alevi veya Sünni, dinsiz veya dindar olarak haklarını savunmakta ve garanti etmekte olduğu mesajı verilmelidir.

5. Bu iki tedbir belki anti-demokratik Türk ve Kürt milliyetçilerini ve de laikçileri uzaklaştıracaktır, ama aynı zamanda Kürtlerin ve Müslümanların demokratlarını ve ezilenleri kazanacaktır. Politikada her kazanç bir kayba karşılık düşür. Sorun neyin kazanılıp, neyin kaybedildiğidir. Özellikle Türk milliyetçilerini ve laikçileri kaybetmeden, Kürtler, Müslüman demokratlar ve yoksullar kazanılamaz. Laikçileri ve gerici milliyetçileri kaybetmekten korkmamak gerekir. Türk bayrağı ve Atatürk yanlış yorumlanmamalıdır, onlar direnişlere katılan binlerce insan için Türk milliyetçiliğinin değil; yaşam tarzının, ulusun İslam'la tanımlanması tehlikesine karşı korkunun ifadesidir.
6. Bu iki tedbir derhal alınıp bu mesaj tüm Türkiye'ye verilmelidir. Bu mesajlar hafta sonuna kadar var olan güçleri genişletir karşı cepheyi böler.
7. Hükümetle görüşmenin prensip olarak reddedilmediği, ama Erdoğan'ın görüşmecileri kendisinin seçmesinin kendi anti-demokratik ve tepeden yaklaşımının bir ifadesi olduğu; direnişçilerin kendi temsilcilerini kendi seçeceği ilan edilmelidir. Hükümetin seçtiklerine, bizleri direnişçiler seçmediği sürece Erdoğan'ın seçimini kabul etmediklerini ilan etmeleri çağrısı yapılmalıdır.
8. Hem koordinasyonu sağlamak hem de görüşmecileri ve programı belirlemek üzere derhal en demokratik bir şekilde, her türlü kontrole açık bir seçim ve organlaşma mekanizması kurulmalıdır.
9. Bu son derece kolaylıkla yapılabilir. Örneğin Türkiye çapında bir site kurulur. Tüm göstericiler ve halk buraya üye olmaya çağrılır. Üye olmanın koşulu, gerçek kişiler olunması olur. Resim, Hüviyet Numarası ve isim bilgileri bunu sağlar. Herkes hangi direniş yerinde yer alacağını da belirler. Örneğin her yüz kişi için bir delege seçilebilir. Adaylar kendi resim ve bilgilerinin yanı sıra savunacakları ve inandıkları görüşlerini, aday oldukları bölgeyi de açıklarlar. Yüz kişinin oyunu alan delege olur. Herkes sadece bir kere oy kullanabilir. Delegeler de bölge ya da şehir için on delegeye bir koordinatör

biçiminde bir seçim yapabilir. Bütün koordinatörler de Türkiye Koordinasyonu için on kişiye bir kişi olacak şekilde bir seçim yapabilirler.

10. Bu derhal yapılabilir. Bunun teknik alt yapısını hazırlayacak ve yapabilecek uzmanlar hareketin saflarında onlarca vardır. Aşağı yukarı herkesin bir internet bağlantısı da bulunmaktadır. Bu hareket İnternet aracılığıyla doğdu, onun aracılığıyla hızla da örgütlenebilir.
11. Böylece bütün Türkiye'deki direniş hareketi, en gerçeğe yakın temsille örgütlenip kendisini temsil edecekleri seçebilir. Koordineli çalışmaya başlayabilir.
12. Bir yandan bunları yaparken paralel olarak, hafta sonu için Taksim'de ve tüm Türkiye'de demokrasiyi savunma mitingleri düzenlenmeli. Herkes en geniş katılımla bu mitinglere çağırılmalıdır.
13. Bu tedbirler acilen alındığı takdirde, hareket Türkiye'de hem tabanını genişletir; hem örgütlenir hem de demokratik bir muhteva kazanabilir. Hareketin darbeciler tarafından kontrol altına alınma tehlikesi ortadan kalkacağı gibi, Erdoğan'ın demagojisi de boşa çıkarılmış olur.

Lütfen bu yazıyı yayın ve paylaşın.

Türkiye'nin ve Orta Doğu'nun tarihinde karşılaştığı en büyük demokratikleşme fırsatını değerlendirmek için bunlar asgari yapılması gerekenlerdir.

Başlayan hareket hem Erdoğan'ın saldırısını göğüsleyebilmek; hem saflarındaki bölünmeyi önleyebilmek; hem de karşı tarafı bölebilmek için tabanını büyütmek hedef ve işleyişini daha radikal bir demokrasiye doğru genişletmek zorundadır.

Bunun somut biçimlerine ilişkin öneriler de yukarıdadır.

En azından tartışılması dileğiyle.

14 Haziran 2013 Cuma

Devrim Günlerinin Sonuna Doğru

Devrim gibi bir şey olacağına dair ilk izlenimimi 31 Mayıs Cuma akşamı Tünel'de edindim.

O akşam Beyoğlu'nda Babil denen bir kültür kuruluşunda on parmağında on marifet olan değerli dostum Mehmet Tekirdağ'ın Kedi Yazısı adlı sergisinin kapanışına gidecektim. Kedi figürleriyle alfabenin tüm harflerini yapmıştı.

Oradan da Taksim'e geçerim diye düşünüyordum. Polis'in gazlı saldırılarının haberleri geliyordu.

Kadıköy vapurundaki insanlar üçerli beşerli küçük gruplar halinde, her zamankinden daha az konuşuyorlardı. Birbirlerine daha yakın duruyorlardı. Bana mı öyle geliyor yoksa gerçekten mi böyle diye düşündüm. Eh bugün Cuma, oralara eğlenmeye gider İstanbullular. Polisin saldırıları da sürdüğünden bir tedirginlik olabilir diye açıklamaya çalışıyordum.

Tünel'e binenlerin büyük bölümü Kadıköy vapurundan inenlerdi. Hıncahınç dolmuştu vagon ve hareket etmesi bekleniyordu. Birden bire genç bir kız, 16-17 yaşlarındaydı sanırsam, "Gaza karşı limon var, isteyene verebilirim" dedi. Herkeste bir şok ve sessizlik. Bu şoku ve sessizliği görünce, bütün naifliğiyle limon sunan kızcağız da şoka girdi: "Ben sizin de Taksim'e desteğe gideceğinizi sanmıştım. Kusura bakmayın, bir yanlışlık yaptım" gibilerce etrafına bakınmaya başladı. Bütün bunlar birkaç saniye sürdü. Sonra başka bir genç çocuk, "limon gaza karşı bir işe yaramıyormuş" dedi neşeyle. Birden bire, onlarca yıldır susmaya alışmış, duygu ve düşüncelerini gizlemeyi öğrenmiş insanların gerili sinirleri boşaldı, gülüşmeler ve polis saldırıları üzerine konuşmalar başladı. Meğer bütün vapur ve tüneldeki insanlar Taksim'e dayanışmaya gidiyorlarmış, ama yanındakinden bile gizleyerek ve korkarak. Devrim çocuk yaşta bir kızın safça ve biraz da cehaletin verdiği cesaretle söylenmiş sözlerinin aracılığıyla yavaş yavaş başını kaldırıyordu.

Bu gözlemden el alarak, ertesi gün, Taksim'e gitmeden önce, saat 15.19'da bitirdiğim yazıma, "Aslında biraz uzunca bir demokratik birikim ve hazırlık yapılmış olsa bir demokratik devrime bile yol açabilecek saatlerde yaşıyoruz, ama demokratik bir devrim olmayacak, olamaz. Çünkü bu birikimi ve hazırlığı yok." diye başlayacak cesareti bulmuştum.

Yazıyı bitirip yolladım ve Taksim’e yola çıktım. Kadıköy vapur iskelesinde inenler ve binenler birbirlerini alkışlıyorlardı. Kabataş’ta füniküler çalışmıyordu. Ara sokaklardan yürüyerek çıktım Taksim’e. Sadece Taksim değil, Beşiktaş’tan Karaköy’e bütün sokaklar da hınca hınç insan doluydu. İnanılır gibi değildi. Her halde bir milyona yakın insan vardı. Hepsi üçerli, beşerli gruplar halinde, rahat, şehirli, yaşları otuzun altında genç insanlar. Neredeyse yarı yarıya kadın. Birkaçının beni gördüklerinde kendi aralarında, “Aaa, yaşlılar da varmış” diye konuştuklarını duydum.

Acaba sloganları ne diye bakıyorum. Genellikle hiç anlamsız “uuu” diye bir ses çıkarıyorlar. Bir de alkış var. Aydınlıkçı ve ulusalcıların kendi sloganlarını atma çabaları genellikle yankısız kalıyor. Taksim’de bir araba devrilmiş. Üzerine “Koydukmu” diye yazılmış. “Mu”su ayrı değil. Normal olarak seksist kabul edilip tepki gösterilebilecek bu slogan hiç tepki çekmiyor. Hatta genç kızlar gelip yanında fotoğraf çektiriyorlar. Sanırım bu hareketi en güzel yansıtan, onun özünü veren bu. Resim çektirenlerin resmini çekiyorum. Bu devrim küfürle başlayan bir devrim. Teorik ve politik bir birikimin ve hazırlığın yokluğu öfkenin küfür, sevincin “uuu”, dayanışmanın alkış biçiminde ortaya çıktığı bir devrim bu. Ağır bir hastalıktan başka türlü çıkılmaz. Yürümeyi yeniden öğrenecek. Küfürlere dayanarak ayağa kalkacak.

Sonradan bir arkadaş anlatıyor. “Küfrün bu kadar güzel olduğunu, bu kadar yakıştığını bilmezdim” diyormuş feminist kız arkadaşı.

Hava aynen, 1968’de Edebiyat Fakültesini faşistlerin elinden aldığımız gündeki gibi.

Ölmeden önce devrim havasını bir kez daha solumak da varmış. Arkadaşlarla hep bir devrim göremeden gideceğiz diye konuşurduk. O hiç beklemediğimiz anda karşımıza çıktı. Çok uzun yıllar geçmiş olmasına, çok değişmiş olmasına rağmen onu tanıdım.

Başka 68’liler de tanımış. Ta Almanya, Fransa’dan atlayıp gelmişler.

Ama tanıyamayanlar da var. Unutmuşlar. Hafızalarını yitirmişler.

*

Yaygın ve alışılmış kullanımıyla devrim kavramı, Aydınlanma dininin politik olan ve olmayan ayrımına dayanır. Bu nedenle sosyolojik (Marksist) değil, normatif bir kavramdır. Politik iktidarın değişmesi anlamında

kullanılmaktadır. Devlete ilişkin olanla, politik olanla sınırlıdır. Marksistler de yaygın biçimiyle bu anlamda kullanmışlar, devrimci partiler devrimi sadece politik iktidarı ele geçirme sorunu olarak tanımlamışlardır.

Sınıflar ve sınıf mücadelesinin kabulünün Marksizm'in ayırıcı bir özelliği olmaması gibi, devrimi sadece bir sınıf iktidarının değişmesi anlamında kullanmak da Marksizm'in ayırt edici bir özelliği değildir, devrim kavramının bu anlamda kullanmanın patenti burjuvazinindir.

Devrimin sosyolojik (Marksist) ikinci bir anlamı daha vardır: Üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişimin belli bir aşamasında, üstyapının da bir altüstlükle değişerek güçlerin ve ilişkilerin yeni durumuna uygun hale gelmesi. Bu anlamda devrim henüz hiç işlenmemiştir.

Çünkü bu sosyolojik (Marksist) anlamıyla devrim kavramı, o devrimde değişen şeyin, yani üstyapının ne olduğuna ilişkin bir teorinin olmaması nedeniyle gelişemeden kalmış ve Marksizm'in gerçekten devrimci bir devrim kavramına sahip olmasını engellemiştir.

Ama dinin tümüyle üstyapı olduğunun; Marksizm'in din kavramının ("inanç") aslında Aydınlanma'nın yeni bir din olarak toplumu düzenleyen, normatif bir kavramından başka bir şey olmadığının; "inanç" diye sosyolojik bir kategori bulunmadığının keşfiyle birlikte (ki bildiğimiz kadarıyla bu keşfi 2004 yılında biz yaptık) devrim sadece devletin ve siyasal olanın değil; tüm üstyapının değişimi ve bu değişimin, altüst oluşun gerçekleştiği dönemler anlamını kazanır.

Böylece devrim, bir dinden diğer dine geçişler ve bu dinlerin yayılışları anlamını kazanır.

Böylece devrimler tarihi dinler tarihi olur. Tarihi sınıflar mücadelesi olarak açıklayan Marksizm bir tarih yazamadı. Yazdığı tarih, devrimsiz bir tarihti. Tarih yazamadığı için de geleceği şekillendiremedi, ama tarihi dinler tarihi olarak yazan bir Marksizm, tarihi devrimler tarihi olarak yazabilir ve ancak o zaman yeni bir din olarak bir devrim yapabilir.

Partilerin değil, ancak dinlerin devrim yapabileceği; son iki yüzyılda ulusların ve ulusçuluğun tüm dünyaya egemen oluşunun, Aydınlanma'nın, yani modern toplumun dininin diğer dinlerin yerini alışı ve yayılışından başka bir şey olmadığı sonucuna da yol açar. Böylece modern tarih de anlaşılmaz olmaktan çıkar ve anlaşılır olur.

Ama bütün sınıflı toplumlar tarihinde olduğu gibi, devrimler, ilk doğuşlarındaki kısa dönemler hariç, karşı devrimler biçiminde yayılırlar. Hıristiyanlık nasıl Doğu ve Batı Roma'nın dini (Ortodoks ve Katolik) olarak karşı devrime uğramış biçiminde; İslam nasıl Orta Doğu-Akdeniz (Emevi-Sünnilik) ve İran'ın (Abbasi-Şiilik) karşı devrime uğramış biçimlerinde yayıldıysa, modern toplumun dini (Aydınlanma) da karşı devrimci biçimi olan Ulusçuluk biçiminde yayıldı. Ulusal devletlerin kuruluşları, karşı devrime uğramış bu devrimin (dinin) yayılışlarından başka bir şey değildi.

Ama bu ulusçuluk karşı-devrimi de içinde ikinci bir karşı-devrim yaşayarak zafer yürüyüşünü sürdürdü. Bir toprak parçasındakileri ulus olarak tanımlayan, dile, dine dayanmayan, nispeten daha demokratik denebilecek ulusçuluk, 1848 devrimlerinden sonra yerini, bir dile, dine, etniye, soya, ırka dayanan ikinci bir karşı devrime uğramış bir ulusçuluğa bıraktı. Birinci tür ulusçuluğun bayrağını işçi hareketi Rusya'daki devrime kadar yüksek tutmaya çalıştıysa da, Rusya'daki Stalinist karşı-devrim ile birlikte bu nispeten demokratik denebilecek ulusçuluğu bile sürdürecek güç kalmadı.

Bu karşı devrimci yayılış, insanlığı tüm tarihinden çok daha büyük savaşlar ve acılar içinde kıvrandırdı ve kıvrandırıyor. Postmodernizm çeşitliliği ve izafiliği; büyük anlatıların son bulduğu, çok kültürlülük, ötekileştirmemek gibi ortalığı doldurmuş kavramlar, paradigmalar ve fikir akımları son duruşmada, dile, dine, vs., göre tanımlanmış ulusçuluğun insanlığı ve tek tek ulusal devletleri bile krize sokan bukağılarından kurtulmak için el yordamıyla, çocuksu arayış çabalarından başka bir şey değildir.

Böyle genel ve tarihsel bir bakış açısından, Taksim'deki Gezi Parkı vesilesiyle başlayan ve ansızın tüm Türkiye'ye yayılan hareketler de, Öcalan'ın Ekolojik Demokratik Toplum, Demokratik Özerklik arayışları da, Ermeni Katliamları, Mübadelelerin tekrar gündeme gelmeleri de aynı el yordamıyla arayışların farklı görünümlerinden, aynı tarihsel eğilimin dışa vuruşlarından başka bir şey değildir.

Bu nedenle dün gittiğim 15 Haziran 1915'te İstanbul'da idam edilen, yirmi Ermeni sosyalistinin Türkiye'de ilk kez sosyalistlerce anılması ile Taksim'de direnenler veya Öcalan'ın kitapları aynı arayışın değişik görünümleridir.

Bu arayış, devrimi kaybettiği yerde bulacaktır. Aydınlanma, karşı devrime uğramadan önce, eski dünyanın dinlerini toplumsal örgütlenmenin dışına atmak için, bir özel (inanç) ve politik ayrımı yapmıştı. Bu ayrımı uluslara yapıp onları da dinlerin yanına attığı an, kaybettiğini bulacaktır.

Bu ayrım o zaman devrimciydi.

Ama karşı devrim de tam bu ayrıma dayanmıştı, politik olanın ulusal olanla çakışması ilkesini getirerek ve politik olanın alanını genişleterek. İkinci karşı devrim de politik olanla ulusal olanın çakışmasına dayanarak, ulusal olanın bir dille veya dinle çakışması, ulusun bunlarla tanımlamasıyla gerçekleşmişti.

Devrim de kaybettiğini buralarda bulacaktır. Ulusal olanın bir dille, dinle, tarihle, vs., çakışmasını terk ettiğinde ikinci karşı devrimi temizleyecek; ulusal olanın politik olanla çakışması ilkesine son verdiğinde de tüm karşı devrimci biçimlerinden arınacaktır.

Ondan sonra, ulusal devletlere son vermiş bu dünya cumhuriyetinde, ilk anlamıyla devrim, yani sınıflar ve sınıf mücadelesinin aşılması ve egemen ve üst sınıfların varlığına son verilmesi gündeme gelecektir. Bu ise, süreç içinde kendiliğinden gerçekleşmiş olanın, (çünkü bir dünya cumhuriyetini emekçiler kurabilir ancak) basit bir formaliteyle tamamlanması olacaktır.

Çünkü devrimleri sınıflar yapmaz, dinler yapar, ama yine dinleri başarıya ulaştıran ve yayanlar dünyanın ezilenleri ve ücretlileri olacaktır. Bu nedenle tarihte ilk kez bir devrim, tüketim ve bölüşüm alanında değil, üretim alanında değişim yaparak ve sınıfların varlığına son vererek, kendi içinde bir karşı devrime uğramadan başarısını ve yayılışını sürdürebilecektir.

Aslında ücretliler bu devrime ayaklarıyla oy veriyorlar. Dünyadaki hudutları bin bir yoldan aşıyorlar. Bu yollar profesyonel sporcularınki (gladyatörler) gibi şöhret ve servetle döşenmiş olabileceği gibi; gemilerin ambarlarında sidik ve ter kokularıyla da dolu olabilmektedir. Aydınların bilinçsiz post-modern arayışlarının; emekçilerin ayaklarıyla oy verişlerinin programı, ulusları ve ulusçuluğu tüm biçimleriyle, eski dinlerin tıkıldığı yere, özel veya inanç denen yere tıkmaktan başka bir şey değildir.

Marksizm (Sosyoloji) bu bilinçsiz hareketin bilinçli programını yazmış; klasik Marksizm’in tarihi sınıflar mücadelesi tarihi olarak yazarken, burjuvazinin ufku ve devrim kavramı içinde bulunduğunu, ama şimdi tarihi

dinler tarihi olarak yazarken, aynı zamanda yeni bir din olduğunu ifade etmiş bulunuyor.

İşçilerin ayaklarıyla; aydınların kafalarıyla arayışları, kendini yenilemiş, kendi hataları önünde sonuna kadar gerilemiş ve o gerileyişten aldığı enerjiyle, “Haydi artık atla” demiş Marksizm’le buluştuğu gün, insanlık ilk dünya çapında devrimini yaşayacaktır.

Bu buluşma gerçekleşmez veya gecikirse zaten insanlık var olmayacak demektir.

Yaşanan anı anlamak için böyle bir perspektiften bakmak gerekiyor. Bu bağlamda şu iki hafta boyunca Türkiye’de yaşananlar elbet bir devrim değil, el yordamıyla bir devrim arayışlarından başka bir şey değildir.

*

Ama devrim kavramının başka kullanımları da vardır.

Doğrudan hiçbir siyasal sonucu olmayan veya sonuçları çok sonra ve dolaylı olarak görülebilecek, ama günlük ilişkilerde, toplumsal yaşamda ve üretimde çok önemli alt üstlüklere yol açan tekniğe ve üretime ilişkin değişiklikler için de kullanılır. Sanayi devrimi, Fordist Devrim, Dijital Devrim gibi.

Bir de bu gibi değişikliklerin yol açtığı kültürel değişikliklerin var olan siyasi biçimi değiştirmeden, ama anlayışlarda, toplumsal ilişkilerde değişikliklere yol açan devrimler var. Fordist üretim ve bunun zorunlu kıldığı Keynesçi ekonomi ve sosyal devletin ürünü olan 1968 hareketleri ve devrimci kabarışı gibi.

Bu iki haftalık devrimci kabarışın böyle bir yanı da var elbette. Erdoğan, eğitime bunca yatırım yaptım, ekonomi iyi gidiyor, bunca ağaç diktim, bu isyan niye diye bağırıyor ve tam da bu isyanın 68’e benzer bu yanını anlamıyor ve görmüyor. 68’liler de savaş sonrası refahının çocuklarıydı. Eski sistemin işleyişi insanları boğuyordu ve her zaman olduğu gibi bunu en çok hisseden gençlerdi.

Ulusçuluğun dile dayanan biçimde yayılmasının da böyle bir yanı vardır.

Uygarlık öncesinde yazı yoktu. Kimse okuma yazma bilmezdi.

Klasik uygarlıklarda devlet işleyişi için bir dil ve yazı gerekirdi. Üretmen küçük üreticilerin okuma yazma bilmesine gerek yoktu. Bu nedenle bazıları okuma yazma bilirdi. Yazı kutsaldı.

Modern kapitalist uygarlıkta, özellikle sanayi devriminden sonra ise, üretim için okuma yazma gerekir. Herkes okuryazardır. Bu standartlaşma için en ucuz biçim bir dilin standart dil olmasıdır. (Dile dayanan ulusçuluğun karşı devrimi sanayi devriminin ortaya çıkardığı bu ihtiyacı kullanmıştır kendini meşrulaştırmak için. Standart veya ortak bir dil, ana dilini öğrenme hakkıyla çelişmez aslında ve ulusu tanımlamak için bir koşul olmamasına rağmen bütünüyle politik ve sınıfsal nedenlerle öyle gösterilmiştir.)

Bu nedenle okuma yazmayı yaymaya çalışan idealist öğretmenlerden, (Aytmatov'un Öğretmen Duyşen'lerinden, Mahmut Makal ya da Köy Enstitülülere kadar) 68'in isyancılarına kadar hepsi, kendilerini öznel olarak nasıl tanımlarlarsa tanımlasınlar, kapitalizmin bu türden devrimlerinin ihtiyacı olan kültürel ve siyasi reformları gerçekleştirmenin araçları olurlar.

Şu birkaç haftalık bir direnişin böyle bir yanı da vardır elbette. Hiçbir başarıya ulaşamasa bile, Türkiye'deki kapitalizme daha uygun, onu daha esnek kılan özellikler kazandıracaktır siyasal ve kültürel yapıya. Aynı işlevi Türkiye'nin 1968'leri de görmüştü. Türkiye ve Kürdistan, bugün hala diğer Orta Doğu ülkelerine göre daha Avrupai bir siyasi ve kültürel ilişkiler gösteriyorsa, bunu Türkiye'de bir 68'in yaşanmış olmasına borçludur. 68'liler Türkiye'de de, dünyada da yıkmak istedikleri sistemin ömrünü uzatan ve ona esneklik kazandıran bilinçsiz aracıları oldular. Doğu Avrupa'yı ve Sovyetleri yıkan Reagan'ın silahlanma projeleri değil, 68'in batıdaki sisteme kazandırdığı esneklikti. 68, kapitalist Batı'ya karşı, onun sonunu getirmek isteyen bir hareketin söylemine sahipti, ama gerçek tarihsel işlevi "Sosyalist" Doğu'nun sonunu getirmek oldu.

Bu hareket de örneğin yıkmak istediği Erdoğan ve AKP iktidarını esnekliğe zorlayarak ve onu bu özelliği kazandırarak onun ömrünü uzatan bir etki yapabilir. Tabii ayrıca Türkiye'nin kültürel ve siyasi ortamında zaten derin izler bırakacak ve Türk kapitalizmine bir esneklik ve dinamizm de kazandıracaktır. Hatta günlerce Türkiye'yi dünya gündeminin başına çekerek; ancak Batı'daki modern ve şehirli ayaklanmalardaki türden görüntüleri dünyaya taşıyarak, Turizm patlamasına ve Türkiye'nin kültürel etkisinin artmasına da hizmet edecektir. Bunu istemese de ve böyle bir amacı olmamasına rağmen. Türk filmleri daha bir ilgiyle izlenecek. O filmlerin mesajları, dilleri değişecek, bunlar daha etkili olmasına, daha

geniş pazarlara açılmasına yol açacaktır. Türk yazarlar daha çok çevrilecek, Türkiyeli müzik grupları daha çok duyulacaktır vs, vs.

*

Ama devrimin bir anlamı daha vardır. Bir din değişimi değildir. İslam'ın ya da Aydınlanma'nın yayılışı gibi. Bir siyasi iktidar değişimine yol açmaz. Sadece milyonlarca insan ilk kez sokağa çıkar. Örneğin 1905 Devrimi denirken devrim kavramı bu anlamdadır.

İlk kez devleti, polisi tanır. İlk kez dayanışmayı tanır. İlk kez kitlelerin muazzam yaratıcılığını görür. En umutsuz ve çıkışsız anlardaki mucizevî kahramanlıkları görür.

Hiçbir şey değişmez, ama milyonların dünyaya bakışı, ruh hali, kendine güveni, insanlara güveni vs. değişir. Psikolojik, entelektüel ve kültürel bir devrimdir. Eskilerin deyimiyle bir "Zihniyet Devrimi"dir. Bir genelleme yeteneği; teoriye, genel ve temel olana bir ilgi artışı ortaya çıkar. Enayiler sosyalizmi denebilecek komplo teorileri ve anti-semitizmler daha az yer bulur kitapçı raflarında ve basılan kitaplar içinde. Çevrilen kitaplar değişir, konuşulan konular o konuşmalardaki çıkarsamalar, mantıklar.

Elle tutulmaz, gözle görülmez, kar getirmez, paraya çevrilmez. İktidar da getirmez. Sadece muhalefet yaratır. Eski sorulara yeni cevaplar vermez, yeni sorular sorar.

İşte bizim kazancımız da bu olacaktır.

Son iki hafta da böyle bir devrimdi. Milyonlarca insan sokaklara çıktı, polisi, devleti, medyayı; fedakârlığı, dayanışmayı, kendi gücünü tanıdı. Pek az kuşağa nasip olan, "Tarihte yıldızın parladığı anları" yaşadı.

İşte yazının başındaki "Devrim Günleri"ni bu anlamda kullanıyoruz. Öyle görülüyor ki, bugünlerin sonuna geldik.

Devrim'in ileriye gidecek gücü yok. Birikimi, hazırlığı yok çünkü.

Ama aynı zamanda yoruldu. Günlerce orada durmak; her gün iş çıkışı Taksim'e gitmek ve gaz yemek.

Ayrıca yaz geliyor. Modern kapitalist üretim ve şehir hayatı, işgücünün yeniden üretimi ve bu yeniden üretimin sosyal masraflarının azaltılması için "tatili" hayatın biricik amacına çevirmiş durumda.

Ama teslim olmak da istemiyor. Hiç olmazsa dövüşerek yenilmek ve bir gelenek bırakmak; yenilecekse bile, iktidarın alnına bir kara lekeyi

çıkmamacasına sürerek, onun zaferini bir ‘Pirus Zaferi’ne çevirerek yenilmek istiyor. Bunu hala yapabilir.

Ama bir pat durumuna, “şerefli bir barış”a da hazır. Şu birkaç günde birkaç kez, acı yenilgilerin kıyısından döndü.

10 Haziran, Pazartesi günü adeta her şey bitmiş görünüyordu. Salı günü eğer işten çıkanlar gelirse yine Taksim Meydanına dayanışmak için, en azından durumu kurtarabilirdi. Daha güzeli oldu. Hem insanlar geldi, hem de Erdoğan, artık saldırı olmaz diyerek gaz maskeleri ve baretlerle devrim günlerinden birer hatıra resmi çektiren ve yaş ortalaması ortalamanın da üzerinde barışçıl bir kalabalığa tam bir düşmanlık içinde gazlarla saldırdı. Sönmek üzere olan ateşe bir kova benzin boşalttı.

Artık hiçbir sonuç alnındaki kara lekeyi silemezdi. Her şey herkesin ve tüm dünyanın gözü önünde olmuştu. Devrim günleri için bundan sonrası kardan zarardı.

Çarşamba yine karamsarlık egemendi, milletvekilleri geldi, piyano geldi. Saldırı olmadı ve gece atlatıldı.

Perşembe yine karamsarlık. Saraçhane’de kırk otobüs polis bekliyor gibi haberler geliyordu. Vali ve Erdoğan’ın şiddet ve direnişçileri bölmeye ve korkutmaya yönelik salvoları birbiri ardından geliyordu.

Akşam’a yine bir mucize oldu. “Anneler çocuklarınızı alın” diyerek “iyi çocukları” ayırarak direnişçileri bölmek isteyen Erdoğan ve Vali, anaların “aklına karpuz kabuğu düşürmüş”tü. Analar çocuklarını korumak için geldiler. Zincir yaptılar. Yine kalabalıklar geldi. Yaratıcılık devrime bir hayat öpücüğü daha vermişti

68 Dev-Genç’inin yöneticilerinden arkadaşım Ergun Aydınoğlu’nun bu sabah gördüğüm maili benim de duygu ve düşüncelerimi son derece güzel yansıttığı için, ilgili bölümleri olduğu gibi aktararak, bu başka niyetle yazmaya oturulmuş, ama ortaya bambaşka bir şey çıkmış yazıya son verelim.

“Gerçekten çok ilginç günler yaşıyoruz... Bugün bunu daha da iyi hissettim. Bugün akşam üzeri gezi parkında saat sekize kadar neredeyse herkeste, “biraz sonra bu iş bitecek, hem de kötü bitecek” gibi bir hava vardı. Ortada parkın bu gece basılacağına ilişkin onlarca söylenti dolanıyordu. Farklı farklı kaynaklardan, Gümüşsuyu’na, Şişhane’ye, Mecidiyeköy’e yapılan

polis yığınaklarının haberi ardı ardına geliyordu. Hatta ‘saat sekizde’ diye net bir saat bile söyleniyordu. İşin kötüsü Gezi’de kalabalık azdı ve garip (ya da hiç garip olmayan bir şekilde), ilk günlerde varlıkları çok az hissedilen, 40’lı-50’li yaşlardaki kadın ve erkekler daha bir görünür olmaya başlamışlardı (yani deneysizlerin bir kısmı çekilip, kaba tabiriyle ‘namus bokuna’ bu işe her durumda girmeye kararlı deneyliler daha bir ortaya çıkmıştı.)

Ama saat 21’e yakın Erdoğan’ın Gezi Parkı Platform temsilcilerini Ankara’ya davet ettiği açıklandı ve hava aniden değişti. Kalabalık yavaş yavaş artmaya başladı ve eski ‘devrimci bayram havası’ tekrar geri geldi. Simdi eğer Platform bir büyük salaklık yapmazsa, bu işi pazar günü, Erdogan’ın Kazlıçeşme mitingine Taksim’de aynı saatlerde dev bir mitingle karşılık vererek –üstün durumda– bitirme olanağı doğdu. Bakalım artık…

Gerçekten tipik devrim günlerinde yaşananlara benzer bir şeyler yaşandığını hissediyor insan. Tabii buradan devrim çıkmaz (Kürt hareketi katılmadıkça, o da katılmayacak belli...), ama tıpkı gerçek devrim anlarında yaşananlara benzer şekilde yaşanıyor her şey... Günbegün her iki tarafın da planları aniden anlamsızlaşıyor, sürekli değişiyor... Taraflardan biri son derece güçlü iken, karşı tarafın bir manevrası ile ertesi gün ya da birkaç gün sonra güçsüz duruma düşüyor... Devrimci (ya da savunmacı) şiddet ile devrimci barışçıllığın diyalektik bütünlüğü sürekli kendisini hissettiriyor. Pazar’a kadar üstünlük bizdeydi, pazartesi’den itibaren gerilemeye başladık. Salı akşamı çatışmaları, durumu biraz olsun kurtarır gibiydi. o gece, sanki kalan mevzilerimizi yine de tutabileceğimizi hissettirdik, ama çarşamba akşamı, bir gün öncenin, her şeye rağmen yine de kendine güvenme havasından eser yoktu. O hava, bugün daha da gerilemiş görünüyordu. o kadar ki, sanki artık her şey bitiyor gibiydi. Şimdi durum tekrar değişti. Erdoğan savunmaya geçmek zorunda, biz de en azından bir atak daha yapmalıyız. ‘atak’tan kastettiğim, platformun sloganlarının daha da siyasileştirilerek öne çıkarılacağı, yarın ve cumartesi gecesi gerçekleşecek iki büyük ‘şenlik’ ve pazar günü yapılacak dev bir miting... Bilmiyorum, tabii yapılabilir mi? Bunlar olursa, yükseliş momentumu artık düşmüş olan hareketin tatsız provokasyonlarla dağıtılmasının önüne geçilebilir.

Biraz spekülatif olacak, ama Erdoğan'ın bu ani dönüşünde –parka yapılacak bir baskının bedeli ödenemeyecek kayıplarla sonuçlanması, yeni bir patlama korkusu, vs., gibi faktörlerin yanında, bu faktörleri daha da işlevli kılan özel bir baskının varlığının da etkili olabileceğini düşündüm. 17 gündür gerçek muhatabını reddeden adam, birden onları görüşmeye çağırdı. Böyle bir baskı, mesela AB çevresinden gelmiş olabilir. tabii ABD'den de gelebilir, ama ABD'nin biçimsel olarak savunabileceği çok müeyyidesi yok... Olanları kullanmaya başladığında da ters tepebilir. Oysa katılım müzakeresi yürütülen bir birlik olarak AB aynı konumda değil. Bugün Erdoğan, 'Avrupa Parlamentosu'nun kararını da tanımayacağım' diye bir laf etti. bunun üzerine belki de adamlar kendisine, 'yarın AB dünyasından yetkili birkaç adam ve kadın istanbul'a gelip, taksim platformu ile görüşmeye kalkabilir, ayağını denk al' dediler... Onun da etekleri tutuştu ve dengeler yeniden sarsıldı.

Neyse, burada keseyim...

Bu akşam biraz uyumam gerek... (Uyuyabilirsem tabii…)

Epeydir unuttuk, ama bu kez, 'devrimci selamlar' diye bitireyim!"

15 Haziran, Cumartesi

Yapılacak Tek Şey Direniş Kararı Alanları Desteklemektir, Direnişin Başarısı için Çalışmaktır

Biraz önce forumlarda alınan direniş kararı açıklandı.

Önce yanlış bir algıyı düzeltmek gerekiyor.

Bu kararı alanlar sol örgütler falan değil.

Şöyle bir yanlış algı var: orada çevreci, çiçekçi, böcekçi iyi aile çocukları var da sol örgütler onların arasına girip veya hiçbir temsile dayanmadan örgütlülükleri ve tecrübeleriyle onları kendi istekleri yönünde yönlendiriyor. Durum bunun tam tersidir.

Örgütlü gruplar, fazla bir etkiye sahip değildir. Orada küçük propaganda çadırcıkları veya masalarından fazla bir etkileri yok ve belki buradan bize de birkaç radikalleşmiş genç düşer havasındadırlar. Ancak büyük olasılıkla tersi olacaktır, sol örgütlerden oradaki kendiliğinden harekete geçişler olabilir. Oradaki canlı hareketin dalgaları bu etkisiz ve küçük örgütleri aşındırır ve parçalar gibi görünüyor.

Öte yandan örgütlü sol gruplar (‘marjinaller’), olaya iyi kötü daha politik ve ülke ölçüsünde güçler dengesi bağlamında baktıklarından, direnişin sürdürülmesi halinde daha geniş güçlere ulaşılması, taktik geri adımlar atılabileceği, direnişin sırf orada kalmak olarak anlaşılmaması, güçlü bir konumda akıllıca manevralar yaparak toplumsal tabanın genişletilmesi gibi bir yaklaşım içindeler. Çünkü ağır yenilgiler tatmışlar, bu devleti ve onun şiddetini daha yakından biliyorlar.

Halbuki “iyi çocuklar” tam da devleti tanımadıkları için, bütün saflıklarıyla, twitter şakalarıyla veya mantıki argümanlarıyla bu devleti değiştireceklerini ve onunla mücadele edebileceklerini sandıklarından; toplumsal güçlerin çıkarları ve fizik güçleri karşısında mantıki argümanların ve alayların pek etkili olamayacağını henüz bilmedikleri; genellikle ufukları ve dünyaları da Taksim Gezi’sinde yaşanmış güzel dayanışmacı günler ve dünya ile sınırlı olduğundan daha “radikaller”. Herhangi bir şekilde oranın terk edilmesini ve oradaki direnişi bırakmayı konuşmak bile istemiyorlar ve şimdiye kadar olduğu gibi hükümeti geriletеceklerini, çünkü haklı olduklarını söylüyorlar. Hatta Taksim alanını da yeşil alan yapmak, bunun için projeler oluşturmak; Gezi’nin bir bölümüne sebze ekmek gibi düşünceler gayet ciddi olarak

öneriliyor ve kimileri bu yönde kendi girişimiyle bir şeyler yapmaya başlamış bile.

Örneğin Gezi'deki çadırların azaltılması gibi önerileri, çadırların üzerine kurulduğu yerlerdeki otların da ölmemesi gerektiği, sulanmak ve havalanmak ihtiyacı ile gerekçelendiriyorlar.

Başka bir kadın çıkıyor, sokak çocukları ilk kez burada bizlerle beraber yaşıyorlar, yalnızlık kötü diyorlar. Onlar için bile burada kalmamız gerekir diyor.

Çocuğumu evde bıraktım, sizi desteklemek için buraya geldim, direnin diyen kadının sözü bıraktığı yerde; daha önce hâkimlik yaptım şimdi avukatım diyen ve direnin diyen başka bir kadın sözü alıyor.

Yani sanılanın aksine durum tam tersi, bizim gibi eski sosyalistler veya aşırı solcu "marjinal gruplar" daha "aklıselim" ile davranmak yönünde konuşma ve öneriler yapma eğilimindeyken (elbet hepsi değil ve bir kısmı böyle düşünse bile ifade edemiyor, burada genel bir eğilimden, ağırlıklı bir ortalamadan söz ediyoruz); oradaki "sert" ve "keskin" olanlar; eğitimli, işi gücü olan, temiz aile çocukları. Erdoğan'ın "marjinal" sol küçük sol örgütlerden ayırarak iyi çocuklar kategorisine koydukları.

Bu genç insanlar oradaki direniş kararını alanlar.

Bunu bir kere iyice anlamak gerekiyor.

*

Dün bir foruma katıldım ve izledim. Söz de aldım, ama sıra gelmedi. Daha sonra Çapul TV'ye gittim. "Söylemek istediklerim var, ama sıra gelip söyleyemedim. Burada söyleme imkânı var mı?" dedim ve orada söyledim.

Söyleyemediğim, ama konuşma imkânı bulsaydım Forum'da da söyleyeceğim ve Çapul TV'de söylediğim, ama bu gençlerin hiçbir şekilde dikkate almayacakları görüşler şunlardı:

1) Burada azınlığın çoğunluğa uyması gibi bir ilişki yok. Bunun hem mekanizması ve hem de müeyyidesi yok. Burada çoğunluk Gezi'yi boşaltalım, güçlü iken geri çekilelim; bu mücadeleyi bırakmak değildir; genişletmek ve yeni alanlara yaymaktır diye düşünüp bir karar alsa bile, konuşmalardan görüleceği gibi, her ne olursa olsun burayı bırakmak istemeyenler var. Ve bunlar burada ilk direnişi başlatanlar. Yani karar ne olursa olsun, bir kısım da burada kalacak

demektir. Bu durumda, boşaltma yanlıları bile önerilerini ve davranışlarını bu fiili durumu göz önüne getirerek belirlemelidirler. Burada kalacak olanları yarı yolda bırakma ve terk etme gibi bir duruma düşmeyecek somut biçimler üzerine düşünmeleri ve öyle davranmaya çalışmaları gerekir. Bunun da bir müeyyidesi yok elbette, ama bunu akılda tutmak ve bu veri üzerinden strateji ve taktik belirlemek gerekir.

2) Taksim'in sembolik bir önemi var ve bu hareket Türkiye çapında milyonlarca insanın katılıp desteklediği bir hareket, ama örgütsüz. Bu hareketin örgütlenebilmesi için Taksim'in sırtına büyük görev düşüyor ve herkes ondan bunu bekliyor. Hareketin içindeki insanların eğilimlerini yansıtacak kanallar yok. Bunun yaratılması gerekiyor. Örgütlerden oluşan platform (dayanışma), kendisini geçici olarak, bu kanalları yaratmak, örgütlenmeyi örgütlemek ile sınırlamalı ve bu yönde derhal harekete geçmelidir. Örgütsel temsilin yerini kesinlikle bireysel katılım ve onun üzerinden temsilciler seçme almalıdır. Hızla açık ve kendini oluşturan tüm bireyleri kapsayacak ve onların eğilimlerinin temsilini sağlayacak bir örgütlenme yapılması gerekiyor. Şu ana kadar internet bu hareketin örgütlenmesinde büyük bir işlev gördü. Aynı olanak kullanılarak yine hızla örgütlenilebilir. Burada bu teknik bilgiye sahip insanlar vardır. Örneğin bir direniş sitesi kurulabilir. Herkes buraya vatandaşlık numarası ile kaydolur ki hile ve mükerrer oy kullanımı vs. olmasın. Adaylar resimlerini, biyografilerini, neleri savunduklarını veya karşı olduklarını; hangi bölge veya şehirden olduklarını yazarlar. İnsanlar bunlara bakarak kendilerine en uygun gördüklerine bir kere oy verebilirler. Örneğin yüz kişinin oyunu ve desteğini alanlar delege olurlar. Bunlar hem bölgeler, iller hem da Türkiye ölçüsünde toplantılar yapıp kararlar alabilirler ve kararları uygulayacakları seçebilirler. Böylece bu hareketin tümündeki eğilimleri gerçeğe en yakın biçimde yansıtacak bir meclis ortaya çıkar. Bu site herkesin kontrolüne açık olur. Seçtiklerinin istediği gibi davranmadığını düşünenler oylarını her an geri alabilirler. Böyle bir yöntemle bir iki hafta içinde tüm Türkiye'de örgütlenilebilir.

3) Hareket Müslümanların büyük çoğunluğunun ve Kürtlerin desteğini alamadı. Bunun için onların da daha aktif katılımını sağlamak üzere

bir çağrı yapılmalıdır. Yanlış algıları giderme yönünde çaba harcanmalıdır. Bunu yapabilmek için de yine yukarıdaki öneriye uyan bir örgütlenme gerekmektedir.

4) Bu hareket her ne kadar bir yeşil alanı savunmaktan çıktıysa da demokrasi ve özgürlük esas talebi olmaktadır. Bu nedenle ülke çapında bu talepler manzumesini şekillendirmek gerekmektedir. Bunun için de yine yukarıdaki gibi bir örgütlülük şarttır.

5) Pazar günü için an azından İstanbul ve Ankara'da birer miting çağrısı yapılmalıdır Taksim ve Kızılay için. Bu mitinglere en büyük katılımın sağlanması için her şey yapılmalıdır.

6) Direnişin bayrağı olarak hiçbir siyasete, inanca, ulusa, vs., gönderme içermeyen, nötr anlamlı, barış sembolü olan beyaz bayrağı öneriyorum. Hiçbir siyasete, dile, dine ayrıcalık tanımamayı kabul edenler, bu beyaz bayrağı yükseltirler. Bunlar isterlerse kendi küçük bir sembollerini bu beyaz bayrağın alt köşesine koyarlar.

7) Böylece farklılık (küçük semboller) içinde birlik (Beyaz Bayrak) hiçbir farklılığa üstünlük ve imtiyaz tanımama bayrağımız olur ve hedeflerimizi en iyi şekilde sembolize edebilir.

Sanırım bunlardan sonuncusu hariç (zaman baskısıyla unuttum) diğerlerini Çapul TV'de ifade ettim. Buraya bir kere daha yazmış olayım.

*

Özetle bizlerin yapabileceği tek şey vardır. Gençlerin direnme kararını desteklemek ve onun azami başarısı için elimizden geleni yapıp onları yalnız bırakmamak. Tıpkı bir ana veya babanın, çocuğunun kişiliğini ezmeden, ona sürekli yasaklar koymaktan kaçınarak, onun karar verme yeteneğini ve inisiyatif kullanmasını geliştirmek için ona dostça ve arkadaşça önerilerle yetinmesi, onu ona belli etmeden korumaya çalışması gibi olabilir.

Gençlerin bu saflığı yeni bilinmeyenler koyuyor ve denklemi daha çok bilinmeyenli yapıyor.

Örneğin bu kararı alanlar "Marjinal" sol gruplar olsaydı, devletin tüm şiddetiyle geleceği sabit olurdu, değişken veya bilinmeyen değil. Bizler de zaten bu varsayımla strateji ve taktik geliştirmeye çalışıyoruz.

Ama böyle değil. Bunu bizim gibi devletin istihbarat kurumları da gözlüyordur. Ve elbet devletin istihbarat kanalları bu bilgileri hükümete

iletiyordur. Belki de Taksim Gezi'sini terk etmeme kararını alanların tam da bu naiflikleri ve toplumsal konumları, hükümetin ve devletin, Kürtlere ve sosyalistlere karşı her zaman yaptığından farklı olarak, şiddet yerine örneğin çürütme stratejisi izlemesine yol açabilir ve bu da şiddetle üzerlerine gitmesini engelleyebilir. Ne de olsa onlar İstanbul'un orta sınıflarından insanlar. Onlara Kürtlere veya sosyalistlere davrandıkları gibi sert davranmayabilirler.

Ama bu da ister istemez, Taksim'in (ve muhtemelen bu örneği izleyecek başka yerlerin) her türlü fikrin kendini özgürce ifade alanı bulabileceği, devletin kontrolü dışında özgürlük adaları olması demektir. Bu özgürlük adaları istemeseler de fiilen birer karşı iktidar alanları olarak ortaya çıkarlar. Bu ise er veya geç devletin kendi otoritesini egemen kılmak için, uzun vadeli olarak buraları tecrit etme, bölme, çürütme gibi bir stratejiye geçmesine yol açabilir, ama böyle bir strateji bu hazırlıksız ve tecrübesiz hareketin kendini hızla geliştirmesi için bir olanaktır aynı zamanda. Yaratıcı inisiyatifiyle tabanını genişletip hükümeti tecrit bile edebilir. Mücadele uzun siper mücadelelerine dönüşebilir.

Ya da tersini düşünelim. Aniden saldırıldığını ve oraların yok edildiğini var sayalım. O takdirde tıpkı olayların başındaki gibi yüz binler yine alanlara akabilirler. Kaybedilmiş alanlar yine geri alınabilir. Mücadele bu tür gelgitler biçiminde de sürebilir.

Ama şu da olabilir. Örneğin Erdoğan, hafta sonu yapacağı mitingden de güç alarak saldırıp dağıtabilir. Büyük bir tepki olmayabilir. Olsa bile etkili olmayabilir ve kısa süreli olabilir. Hızla geniş tevkifatlar yapıp, tam bir yılgınlık yaratabilir. Böyle ağır bir yenilgi o orta sınıf gençlerin bir kısmında yılgınlık yaratır ve özele çekilme gibi sonuçlara yol açarken, önemli bir kesiminde de hızlı radikalleşmelere yol açabilir.

Her halükarda hükümetin ve geniş kitlelerin tepkilerinin nasıl olacağına bağlı olarak değişebilen çok bilinmeyenli bir denklem karşısındayız. Kartlar yeniden karılmış durumda. Bize düşün görev, tıpkı Marks'ın Paris Komünarları karşısındaki gibi bir tavrı sürdürmektir.

Marks, isyanla oynanmaz, isyan etmemeliler diyordu, ama onlar isyan ettiğinde, güneşi fethe çıkmış bu tarihsel inisiyatifi selamlamış, desteklemiş ve onun başarısı için elinden geleni yapmıştı.

Biz de bu güçlü durumda, mücadeleyi daha geniş bir alanda daha büyük güçlerle sürdürmek üzere neler yapılabilecek üzerine kafa yorup öneriler geliştirmeye çalıştık.

Ama onların bu göğü fethe çıkmış tarihsel inisiyatiflerine şapka çıkarıyor, destekliyoruz.

Başarısı için elimizden geleni yapmaya çalışacağız. Onları yalnız bırakmayacağız.

Ezilenlerin elbet hata yapma hakkı da olacaktır. Bu hakkı da savunmuş oluruz. İş yapan yanlış da yapar.

Hiçbir şey yapmayan hata yapmaz. Ölüler hata yapmaz.

16 Haziran, Pazar

Direnişin Bayrağı

Sebep ve vesilenin farkını göstermek için verilen klasik bir örnek vardır. Saraybosna'da yapılan suikast Birinci Dünya Savaşı'nın sebebi değil vebsilesidir; savaşın sebebi kapitalist ülkelerin arasındaki rekabet, pazar ve hammadde kaynaklarının paylaşılmasıdır, denilir.

Gezi Parkı ve bir parçacık yeşillik uğruna orada gençlerin verdiği mücadele de belki de bir devrime dönüşebilecek bu direnişin sebebi değil vesilesidir. Sebep ise çok daha derinlerdedir.

Ulusu İslam ve Türklük ile tanımlamış, Kürtleri ve diğer dillerden olanları; Alevileri, diğer dinlerden olanları ve dinsizleri dışlayan ve ezen bu merkezi, bürokratik-askeri mekanizma; yurttaşların haklarını onlara lütufmuş gibi gösteren ve onları istediği zaman ve yerde istediği gibi geri alabilen bu devlet ve toplumsal yapıdır.

Kürt mücadelesi esas olarak ulusun bir dille, etniyle tanımlanmasına, bunun sonuçlarına bir direnişti her şeyden önce. Bunun merkezi, kırlar, dağlar ve Kürtlerin yoğun yaşadığı illerdi.

Bulutsuz gökte çakan bir şimşek gibi, hiç kimsenin beklemediği yerde ve anda ortaya çıkan şimdiki direniş ise bir bakıma ulusun İslam'la tanımlanmış yanına ve bürokrasinin Türklüğe ağırlık veren, İslam'ı ona yamayan ulusçuluğuna karşı; Anadolu burjuvazisinin İslam'a ağırlık veren Türklüğü İslam'a yamayan ulusçuluğuna bir direniştir. Bu, popüler dilde, "yaşam tarzı" ile ifade edilmektedir. Fakat aslında ikisi de politik olanın nasıl tanımlandığına ilişkin olduğundan, aynı ulusal sorunun farklı iki görünümünden başka bir şey değildirler.

Şimdiye kadar sistem bu iki direnişi birbirine karşı kullanarak varlığını sürdürdü. Şimdi ilk kez bunların birleşmesi ve var olan sistemi kökünden değiştirmesi olanağı ortaya çıkıyor.

Bu özlemler ve direnişler ancak demokratik bir program ve bayrakla birleşebilir. Ne var ki, bu program ve bayrağın ne olabileceğine dair yeterince düşünsel bir hazırlık yapabilmiş değillerdir.

Ancak devrim dönemleri, yirmi yılların yirmi günlerde aşıldığı dönemlerdir. İnsanları kendi denemeleriyle hızla eğitirler. Bu nedenle, bu açığı böyle pratikte, eylem içinde kapatma olasılığı hiç yok değildir.

Bu iki farklı kökenli demokratik özlem, gerek tarihsel gerek güncel nedenlerle birbirine karşı kuşkuludur. Aleviler ve şehirliler, Kürt hareketinin bir barış yapmasının İslam'la ulusu tanımlayan AKP'nin güçlenmesine hizmet edebileceğinden çekindikleri için, barış sürecine karşı soğuk kalmışlardır.

Kürtler de, aslında İslam'la tanımlanmış bir ulusçuluğa karşı direnişin de sembolü olan Atatürk ve Türk bayrağı sembolleri ve diğer sınıfsal ve kültürel özellikleri nedeniyle Türkiye'nin tarihinde hiç görmediği bu büyüklük ve derinlikteki bu direnişe benzeri bir kuşku ve güvensizlikle bakmışlardır.

Bu direnişin nasıl bir mecraya döküleceğini ve izleyeceği yolu bu iki temel gücün ve çelişkinin aşılıp aşılamayacağı belirleyecektir. Eğer aşılamaz ve bu direnişler ortak bir bayrak ve program etrafında birleşemezse, bu direniş AKP'ye bir direniş olarak kalır, dar sınırlarını aşıp geniş Kürt ve Müslüman kesimleri kendi bayrağı etrafında toplamayı başaramaz. Gücünü kısır bir AKP karşıtlığı içinde tüketir. Bu da muhtemelen sonu "kardeş kavgası"na son verme bahanesiyle gelecek, herkesin ölümü görüp da sıtmaya razı olacağı, bir darbe ve askeri bürokratik oligarşinin tekrar gücünü ve itibarını kazandığı bir rejimle son bulur. Yani bugünkü sistem aynen devam eder.

Bunu amaçlayanlar başından beri bu büyük özgürlükçü direnişi bir AKP karşıtlığına indirgemek isteyen kimi CHP'li ve ulusalcı çevreler oldular.

Başından beri Atatürklü Türk bayraklarıyla (Atatürk Müslümanları, Türk Bayrağı Kürtleri dışarıda tutmaya yarar), sırf AKP karşıtı parolalarının direnişin parolaları haline getirerek direnişi yönlendirmeye kalktılar.

Direniş ulusalcıların bu çabalarına hemen hemen hiç olumlu bir yankı göstermedi. Onları itmedi, dışlamadı, ama sahiplenmedi de. Hatta "Mustafa Keser'in Askerleriyiz" parolasıyla bunları yanlış bulduğunu onlara hatırlattı.

Aynı çevreler sürekli olarak gerek Müslümanların gerek Kürtlerin bu direniş saflarında yer almalarını engellemek için ellerinden geleni yaptılar. Örneğin Sırrı Süreyya'nın konuşmasını engellediler. Antikapitalist Müslümanların Cuma Namazını engellemek istediler.

Ama her iki engelleme çabası da sınırlı kaldı. Yeterince büyük bir katılımla olmasa da Cumalar kılındı, kandiller kutlandı. Öcalan'ın selamları, Kürt ve

Türk bayraklarıyla birlikte mücadele eden direnişçilerin resimleri, Sırrı Süreyya'nın direnişin ilk başlatıcılarından ve sembollerinden biri olması.

Böylece direniş birleştirici özelliğini korudu. "Her yer Taksim, her yer direniş", yani direnişi tüm ülke safına ve en geniş saflara yayalım sloganı ile "Faşizme karşı omuz omuza", yani anti demokratik, baskıcı, keyfi idareye karşı kim olursan ol safımıza gel sloganı kendini kabul ettiren atıldığında direnişçilerde kendiliğinden yankı bulan sloganlar oldular.

Ama bu sloganlar aynı zamanda hareketin henüz programsızlığının da bir göstergesidir. Devrimler programlarını parti programları gibi yazmazlar. Onlarca yıllık düşünsel ve entelektüel dönüşümlerle insanların zihninde gerçekleşmiş değişimlerin tortusu olarak beklerler ve gerektiği anda ortaya çıkarlar.

Bu programlar en somut ifadesini de bayraklar ve sembollerde bulurlar. Fransız devrimi, hürriyet, eşitlik ve adalet programını, bugünkü Fransız bayrağının üç renginde ifade etmişti örneğin. Sosyal eşitlik ideali on dokuzuncu ve yirminci yüzyıl boyunca kızıl ve kara bayraklarla ifade edildi.

Ama bugün, sadece Türkiye'deki bu direnişin değil, dünyadaki mücadelelerin de bir bayrağı yok. Hürriyet, eşitlik, adaleti (kardeşlik) temsil eden üç renk, artık Fransız ulusunun bayrağı ve Fransız kapitalizmini ve emperyalizminin fetihlerinin bir aracı ve sembolü haline gelmiş bulunuyor. Kızıl bayrak ise, uzun yıllar bürokratik kastların egemenliğinin aracı olduğu için başlangıçtaki anlamını yitirmiş bulunuyor. Biraz da bu nedenle bu direnişin bir bayrağı yok.

Aslında ne Fransız devriminin Hürriyet, Eşitlik ve Adalet özlemi; ne de ezilenlerin eşitlik özlemi gerçekleşmiş değil. Program yeni koşullara uygun olarak güncellenmek, bilgisayar programcılarının diliyle söylersek, "update" yapılmak koşuluyla hala aynı, ama bu programın sembolü olan bayraklar kirlenmiş bulunuyor.

Burada şu soru ortaya çıkıyor: "birleştirici ve temiz bir bayrak ne olabilir?"

Bu direnişin bayrağı Türk bayrağı olursa, Kürtleri dışlar; Atatürk olursa içten Müslümanları dışlar. Halbuki başarıya ulaşmak için genişlemek; genişlemek için de biçimde yumuşamak, ama içerikte radikal olmak zorunda.

Bayrak öncelikle hiçbir dine, dile, “ulusa”, dile, etniye, siyasi görüşe vurgu yapmayan, hepsinin kendini ifade edebileceği ve kendine yer bulabileceği bir bayrak olmalı.

Bu beyaz bayrak olabilir. Beyaz bayrak hemen hemen hiçbir dine, ulusa, siyasi veya ideolojik görüşe bir gönderme yapmamaktadır. Aynı zamanda barışın rengidir.

Beyaz bayrak bu direnişin bayrağı olursa tüm farklı demokratik özlemleri bir araya getirebilir ve bir tek ortak program etrafında birleştirebilir.

Elbet kimseden kendi inancından, görüşünden, dilinden vs. vazgeçilmesi istenmemektedir ve istenemez. Bu beyaz bayrağın alt köşesine herkes de kendini tanımladığı kimliğini küçük bir sembolle koyabilir. Beyaz bir bayrağın sol veya sağ alt köşesinde, bir Beşiktaşlı kendi renklerini ve sembolünü, bir Fenerli, Galatasaraylı, Trabzonsporlu kendi renklerini ve sembollerini, bir CHP’li veya bir AKP’li, bir Müslüman veya bir Alevi, bir Türk veya bir Kürt kendi renklerini ve sembollerini koyabilir.

Bu beyazın sembolize ettiği eşitliğin ve kimseye imtiyaz tanımamanın tanındığını gösterir ve bunu tanıyan öznenin de kim olduğunu. Böylece bir Türk veya bir Fenerli, bir Kürt veya bir Beşiktaşlı; bir Alevi veya Galatasaraylı; Bir Sünni veya bir Trabzonsporlu olmak arasında bir fark olmaz. Devletin karşısında hepsi eşit olur. Devletin görevi bu eşitliği sağlamak ve korumakla sınırlı olur.

O halde, direnişin bayrağı beyaz olmalıdır. Beyiz hiçbir dile, dine vs. gönderme içermediği; barışın sembolü olduğu için birleştiricidir. Ayrıca beyazın başka üstünlükleri de vardır.

Böyle bir bayrak tüm Türkiye’deki direnişi birleştirip genişletmekle kalmaz, tüm Orta Doğu’nun da bölünmesine ve kanamasına son verebilir.

Yapması çok pratiktir. Beyaz bir çarşafı almak, olduğu gibi veya birkaç parçaya bölmekle elde edilebilir. Herkesin elinin altında böyle bir bayrağı yapacak bir malzeme vardır. Bu bez parçasını, bir sopaya, bir şemsiyeye takmak yeter.

Ama beyaz bir bez parçasının aynı zamanda binlerce yıllık Şark medeniyetlerinin, Firavunlara, Nemrutlara karşı direnişin sembolü olmuş peygamberlerin geleneğine dayanan bilgeliğini de yansıtır.

Kefen bezi bilindiği gibi beyaz bir bez parçasından başka bir şey değildir. Şark'ın sembolü olan sarık, sonra egemenlerin elinde bir güç ve zenginliğin sembolü kavuğa dönüşmüş ise de kökeninde, kafaya sarılmış bir kefen bezinden başka bir şey değildir. Dünya malına zerrece değer vermemenin, ölüme hazır olmanın, bir kefen bezinden başka şeyim yok işte onu da kafamda sarılı taşıyorum demenin bir ifadesidir.

Elimizde modern devrimlerin bayrağı olarak yapacak bir sopa yoksa onu kefen bezimiz olarak kafamıza da sarabiliriz. Bayrağımız kefen bezimizdir o da kafamızdadır diyebiliriz.

(Lütfen bu maili okuyanlar, eğer buradaki öneriye esas olarak katılıyorlarsa çoğaltıp başkalarına da yaysınlar. Bugün bu direnişin en kritik saatleridir. Direnişin başarısı bugün Taksim'e meydanlara gelecek yığınların gücüne ve sayısına bağlı olduğu kadar onun sembollerine, bayraklarına, yani hangi programı benimsediğine de bağlı olacaktır.)

17 Haziran, Pazartesi

İsyan, Yenilgi ve Gelen Terör

"Berlin'de düzen hüküm sürüyor".

Siz budala zaptiyeler!

Sizin "düzeniniz" kum üzerine kuruludur.

Devrim, daha yarın "zincir şakırtıları içinde" ayağa kalkacak ve boru sesleri ile

size dehşet salacak şu mesajı verecektir:

"Vardım, varım, var olacağım!"

Rosa Lüksemburg

14 Ocak 1919

Spartakist Ayaklanmasının bastırılmasından sonra ve daha sonra Hitler'in faşist kıtalarının ilk tohumları olan "Freikorps"larca öldürülmesinden bir gün önce Rosa Luxemburg, yukarıdaki satırlarla son veriyordu son yazısına.

Gezi Parkı Direnişi'yle Türkiye'nin tarihinde görülmemiş ölçüde kitlelerin sokağa çıkışı, planlanmamış, kendiliğinden bir isyandı. Herkesi ve kendisini bile hazırlıksız yakalamıştı. Rosa'nın kehanetine uygun olarak, devrimin "Vardım, varım, var olacağım!" diyerek ayağa kalkışından başka bir şey değildi.

Yenilgiye mahkûmdu. Sadece hazırlıksız olduğu için değil, isyanla oynanmayacağını bilmediği için. Çünkü hafızanın yitirildiği bir dönemde, toplumsal mücadeleler tarihinin derslerini bilmeyen bir kuşakça, çocuksu bir saflıkla gerçekleşmişti.

Marks, savaş ve politika gibi isyanı da bir "sanat" olarak tanımlamıştı, onun, fırtınalı bir denizde her an değişen koşullar içinde ilerleyişinin zorluğunu ve yaratıcılık gerektirdiğini vurgulamak için.

Her hangi bir isyanın başarısının bir tek değişmez ilkesi vardır: Hücum, hücum, hücum!..

İsyanla oynanmamalıdır, ama bir kez başladı mı sonuna kadar gidilmelidir. Durmak, tereddüt, savunmaya çekilmek bir isyanın ölüm fermanıdır.

Bu harekette ise, cüretli olan ve ardı ardına hücum eden, hükümetti.

Kendiliğinden hareket, kendini Taksim Gezi Parkının şenlikli ortamına kapatıp, başka bir toplumu orada kurmak hayallerine kaptırdığı an, kendi idam fermanını kendisi vermişti. Ne örgütlenme, ne toplumsal tabanını

genişletme, ne karşı tarafı bölme, tereddütte bırakma, ne birbiri ardınca politik hücumlarla karşı tarafı sersemletme gibi bir sorunu olmuştu.

*

Şimdi İstanbul ve Türkiye'nin sokaklarında süren çatışmalar artçı savaşlarıdır.

Birkaç güne kadar şimdi Erdoğan'ın hızlı bir şekilde örgütlediği hazır kıtaların terörü; polisin kitlesel tutuklamaları, en masum fikirlerin ifadesinin birer isyan suçuna dönüştüğü ve cezalandırıldığı dönemler başlayacaktır.

Liberaller, bunları yapan hükümeti değil, büyük efendiyi kızdırdıkları için insan ve yurttaş olarak haklarını kullananları suçlamaya başlayacaklardır.

Her zaman olduğu gibi, yine sosyalistler ve sol gruplar herkesin ortak suçlayıcı oklarının hedefi ve günah tekesi olacaklardır.

*

Ama bütün bunlara bu yüksek bedellere rağmen değerdi.

Tarih bir yenilgiler dizisinden başka nedir ki?

Bu yazının başındaki sözlerle biten son yazısına şu sözlerle başlıyordu Rosa:

"Modern devrimlerin ve sosyalizmin tüm tarihi bize neyi gösteriyor? Avrupa'da sınıf mücadelesinin ilk parlaması, Lyon'daki ipek dokumacılarının 1831'deki ayaklanması ağır bir yenilgiyle sonuçlandı; İngiltere'deki Çartist hareket de bir yenilgi ile sonuçlandı. Paris işçilerinin 1848 Haziran günlerindeki ayaklanması ezici bir yenilgiyle sonuçlandı. Bütün sosyalizmin yolu –eğer devrimci mücadeleleri dikkate alırsak– bir sürü yenilgi ile doludur.

Ama yine aynı tarih, bizi kaçınılmaz olarak adım adım zafere götürmektedir! Bu 'yenilgiler'; kendilerinden tarihi deneyimi, bilgiyi, gücü, idealizmi kazandığımız, bu yenilgiler olmasa idi bugün nerede olurduk? Bugün proleter sınıf mücadelesinin dolaysız olarak en son kavgasının eşiğinde bulunduğumuz şu anda, tam da bu yenilgilere dayanıyoruz. Her biri bizim gücümüzün ve amaç berraklığımızın birer parçası olan, bu 'yenilgilerin' hiç birini bile yitirmek istemeyiz"

Bu yenilgi de yitirilmek istenmeyecek, özlemle anılacak bir yenilgi olacaktır.

*

Devrimler, zafer şerbetlerini cellâtlarının elinden içerler.

Yenilgideki ilk zaferini şimdiden kazanıyor bile.

Erdoğan, taraftarlarına her yeri Türk bayrağıyla donatmalarını istedi.

O Türk bayrağı ki, şimdiye kadar Ergenekoncuların ve Kemalistlerin bayrağıydı. Onların bayrağını aldı ve bu bayrağın bir devrime değil, ancak bir karşı devrime bayrak olabileceğini kanıtladı. Bu devrime sızmış, ama hiçbir yankı bulamadığı için etkisiz kalmış Ergenekoncuları ve Kemalistleri bayraksız bırakıyor; hatta kendi safına çağırıyor.

Onun olsun.

Devrimin tabanını genişletememesinin, ileri gidememesinin en büyük sorumlusuydu o bayrak ve semboller.

Devrim, onu Kürtlerin sembolleri veya bayrağıyla eşit duruma getiremediği için, Türklüğü bir takım taraftarlığı gibi Kürtlükle bir arada tutabilecek cesareti gösteremediği için, ilerleyecek gücü bulamamıştı. Türk bayrağı, Kürtleri ve Erdoğan'a oy veren yoksulları uzak tutmuştu devrimci kabarıştan.

Böylece Erdoğan zaferi kazandığı an devrimi ayağına pranga olmuş bu ağır yükten kurtarıyor. Türk bayrağını kaybetmesi devrimin ilk ve en büyük kazancıdır. Yenilmiş devrim cellâdının elinden ilk zafer şerbetini içmiş olacaktır.

*

Mutatis mutandis, gerekli değişiklikler yapıldığında, Sosyal Demokrat Parti yerine AK Parti yazılarak aşağıdaki satırlar okunabilir yine Rosa'nın yazısından:

"Bu bağlamda devrim mücadeleleri, parlamenter mücadelelerin tam karşıtıdır. Biz Almanya'da kırk yıl içinde bir sürü 'parlamenter' 'zafer' kazandık; nerde ise zaferden zafere koştuk diyebiliriz. (AKP'nin 10 küsur yıllık iktidarı göz önüne getirilsin-DK), ama sonuç, 4 Ağustos 1914'teki (31 Mayıs 2013'teki-DK) büyük tarihsel provada yıkıcı bir siyasi ve ahlaki yenilgi, duyulmamış bir yıkım, eşi olmayan bir iflas oldu. (Bugünkü siyasi ve ahlaki yenilgi göz önüne getirilsin-DK) Devrimler bize şimdiye dek yalnızca yenilgiler getirdi, ama bu kaçınılmaz yenilgilerle gelecekteki nihai zaferimizin garantisi üzerine garantiler birikiyor."

*

Ve devam ediyor Rosa:

"Ama bir koşulla! Söz konusu olan yenilginin hangi durumlarda ortaya çıktığı sorgulanmalı: Bu yenilgi, ileri atılan kitlelerin devrimci enerjisinin tarihi ön şartlarının yeterince olgunlaşmamış olmasının engeline çarpması sonucu mu; yoksa devrimci eylemin kendisinin kararsızlığı, güdüklüğü, yani kendi iç zaafları sonucu felce uğramasından dolayı mı ortaya çıkmıştır? (…)

Yukarıdaki tarihi sorunun ışığında, 'Spartaküs Haftası' adı verilen ('Gezi Parkı'nın iki haftası' gibi-DK) yenilgi nasıl görülmektedir? Bu ileri atılan devrimci enerji ile durumun yetersiz olgunluğu (arasındaki çelişme-ÇN) sonucu mu, yoksa eylemin zaafları ve tutarsızlıkları sonucu mu (olan bir yenilgidir-ÇN)?

İkisi de."

Bu isyanda ise.

Tarihsel koşullar aşırı olgundu ve olgundur.

Bir önderliğin ihanetinden değil, saflığı ve naifliğinden yenilmiştir.

Çünkü insanlık on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda kat ettiği yolu, şimdi "dizleri üzerinde" kat etmek zorundadır.

19 Haziran, Çarşamba

Hareketin Örgütlenmesi İçin Pratik Bir Öneri – Tüm Forumların Dikkatine

Parklarda yapılan forumlarda örgütlenmek ihtiyacı dile getiriliyor. Ne var ki bunun nasıl olabileceği üzerine somut bir öneri görülmüyor.

Aşağıdaki öneriyi, 11 Haziran'da başka bazı önerilerin yanı sıra yapmış ve bloğumuzda yayınlamıştık.

Birçok paylaşım ve destek olduysa da genel bir yayılma ve duyulma imkanı bulamadı.

Aynı öneriyi ertesi gün, "Bir Resmi Okumak: Gençlerin Ayaklarıyla Oy Verdikleri Program" başlıklı yazıda tekrar yaptık ve arada Çapul TV'ye çıkıp orada bir kez daha tekrarladık.

Ancak o hareketli günlerde duyulma ve tartışılma olanağı bulunamadı.

Buraya öneriyi o zamanki ifade ediliş biçimiyle tekrar koyuyorum:

"Hem koordinasyonu sağlamak hem de görüşmecileri ve programı belirlemek üzere derhal en demokratik bir şekilde, her türlü kontrole açık bir seçim ve organlaşma mekanizması kurulmalıdır.

Bu son derece kolaylıkla yapılabilir. Örneğin Türkiye çapında bir site kurulur. Tüm göstericiler ve halk buraya üye olmaya çağrılır. Üye olmanın koşulu, gerçek kişiler olunması olur. Resim, Hüviyet Numarası ve İsim bilgileri bunu sağlar. Herkes hangi direniş yerinde yer alacağını da belirler. Örneğin her yüz kişi için bir delege seçilebilir. Adaylar kendi resim ve bilgilerinin yanı sıra savunacakları ve inandıkları görüşlerini, aday oldukları bölgeyi de açıklarlar. Yüz kişinin oyunu alan delege olur. Herkes sadece bir kere oy kullanabilir. Delegeler de bölge ya da şehir için on delegeye bir koordinatör biçiminde bir seçim yapabilir. Bütün koordinatörler de Türkiye Koordinasyonu için on kişiye bir kişi olacak şekilde bir seçim yapabilirler.

Bu derhal yapılabilir. Bunun teknik alt yapısını hazırlayacak ve yapabilecek uzmanlar hareketin saflarında onlarca vardır. Aşağı yukarı herkesin bir internet bağlantısı da bulunmaktadır. Bu hareket internet aracılığıyla doğdu, onun aracılığıyla hızla da örgütlenebilir.

Böylece bütün Türkiye'deki direniş hareketi, en gerçeğe yakın temsille örgütlenip kendisini temsil edecekleri seçebilir. Koordineli çalışmaya başlayabilir.

Elbet geliştirilip düzeltilebilir. Önemli olan yansıttığı anlayış ve mantığıdır. Lütfen somut bir öneri olarak çoğaltın, yayın ki gündeme gelip tartışılsın.”

21 Haziran, Cuma

Demokrasinin Ne Olduğunu Anlayamamanın Zorlukları Üzerine Bir Deneme

Önsöz

20 Haziran, 2013

Taksim'in devlet Güçlerince fethi üzerine Gezi Direnişi hareketi, "hattı müdafa yok sathı müdafa vardır" diyerek mücadele alanını yaydı ve bütün alanları ve parkları birer foruma (agoraya, meclise, camiye, ceme) çevirmeye başladı. Eğer bu yayılma sürer ve katılımlar giderek artarsa bir süre sonra hükümet, taksimi şiddetle boşalttığına pişman olacaktır. Önünde iki yol kalacaktır. Ya her parkı da taksim gibi ele geçirmek. Tüm ülke sathına Taksimleri ve Taksim direnişlerini yaymak ya da bütün parkları ve Taksimi harekete teslim edip geri adım atarak, hareketin bölünmesi ve içinden çürümesi için çalışmak ve beklemek.

Eğer o forumlarda bugünkü devlet cihazının karşısında yeni bir cihazın tohumları ve ilişki biçimleri koyulursa, bir diyarşi (ikili iktidar) ve eğer gerçekten doğru bir strateji ve program da uygulanırsa bir demokratik devrim bile gündeme gelebilir. Böyle bir devrim de bütün Orta Doğu'yu ve dünyayı alt üst eder.

Bu alternatif cihazın nasıl bir şey olması gerektiğine dair 19. Yüzyıl İşçi ve Sosyalist hareketinin deneyleri ve bilgi birikimi ne yazık ki bugünkü hareketi başlatmış 90'lı kuşaklarca bilinmiyor. Sadece bilinmiyor da değil, yıkılan bürokratik diktatörlükler ve fosilleşmiş küçük sosyalist örgütler veya bürokratik kitlesel örgütlerin olumsuzlukları Sosyalizm ve işçi hareketinin hesabına yazıldığından, ne merak ediliyor ne de bilinmek isteniyor.

Bu durum onları Amerika'yı yeniden keşfetmek durumunda bırakıyor ve bırakacaktır. Elbet devrimci kabarış dönemlerinde insanlar dev adımlarıyla yol alırlar, ama zaman da hızlı akar, günlerin, haftaların da yıllar kadar önemi vardır. Amerika'yı yeniden keşif için harcanan zaman ve enerjiler en kritik anların kaçırılmasına yol açabilir.

Bunu engelleyebilmek için, şimdiye kadar yaptığımız gibi çırpınmaktan başka bir şey gelmez elimizden.

Bugünlerde parklarda demokrasi ve işleyiş üzerine tartışmalar sürüyor.

Bu tartışmalarda herkes demokrasinin ne olduğunu bildiği ve başkalarınca da bilindiği var sayımından hareket ediyor.

Biz bu yazıda demokrasinin bilinmediğinin bilinmesinin zorlukları ele alınmaktadır.

Bir şeyin bilinmediğini bilmek kadar zor bir iş yoktur. O şeyin ne olduğunu bilmediğiniz için bilmediğinizi bilmezsiniz. Bu bir fasit dairedir. Fasit daireler eksojen (dış) etkilerle kırılırlar. Bu yazı küçük de olsa bir dış etki olma çabasıdır bilinmediğinin bilinebilmesi için. Twitlerle anlaşan bir kuşağın okumayacağı, uzun olduğu söylenebilir, ama teori başka türlü olmaz. Hele Almanların “Grundlagenforshung” (temel araştırmalar) dedikleri, en temel, en soyut kavramlarla ilgiliyse. Belki birileri merak edip okur ve demokrasinin ne olduğunu anlamadığını anlar.

(Demokrasi Üzerine neredeyse küçük bir kitap olan bu yazıyı buraya koymuyoruz. Bu derlemede olayların akışı içinde yazdıklarımız önemli olduğundan ve hacmi çok büyüteceğinden dolayı böyle yapıyoruz.)

21 Haziran, Cuma

Espri, Alay, Yaratıcılık ve Marksizm

Şöyle bir yargı var. Bu Marksistler çatık kaşlı, şakadan anlamaz, yaratıcılığın yanından geçmez, dogmatik ve sekterlerdir. Zaten modası da geçmiştir. İşte duran adamlar, penguen gibi yürüyenler, park meclisleri ile artık yepyeni bir özne var ortada.

Gerçekten de piyasayı doldurmuş ve Marksizmi savunuyor diye ortalıkta dolaşanlara bakınca bu yargılar doğru gibi görülür.

Ancak burada anlaşılmayan şudur, insan hayatı bakımından büyük, ama toplumların hayatı bakımından küçük öyle dönemler vardı ki o dönemlerde her şey tersine dönebilir. Bu da bizi yanıltır. Hayatınız üç gün yaşayan bir kelebeğinki kadarsa, dünyanın hep çiçeklerle bezeli güneşin parladığı bir yer olduğunu sanabilirsiniz.

Marksizm hakkındaki bu yargı da böyledir. Marksizm hiç de öyle değildir, ama köylülerin ve ulusçuların Marksist olduğu veya kendini öyle tanımladığı bugünkü dünyada Marksistler böyledir. Tarihin yumağı tersinden çözülünce, böylesine görünümler ortaya çıkar.

Bu sözüm ona ciddi, şakadan anlamaz, çatık kaşlı Marksizm'in, otantik, eleştirel ve devrimci Marksizm’in ayırıcı bir özelliği olmadığını bizzat Lenin’den bir alıntı ve kendi yaptığımız bir öneriyle gösterelim.

Örnek: #Duranadam. Duran adamın daha önce başörtüsü taktığı görüldü. Aynı eylemi biz BDP milletvekilleri için önermiştik. Kim bilir belki yaparlardı da seçilmiş vekillerin tutuklu tutulmasına karşı protesto olmasaydı.

Aslında “Duranadam”lar Marksizm’in gerçek sahipleridirler, ama bugünkü dünyada birbirine çok uzaktırlar yanlış anlamalar nedeniyle. “O mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler.”

Somut kanıtı aşağıda.

*

Blok Milletvekillerine Yemin Töreni İçin Bir Öneri: Türbanla ve Kravatsız

20 Haziran 2011

“(...)Buna rağmen şu ana kadar onlar kadar bürokratik hale gelmediğimizi ve bu fikrin bizim aramızda tartışılmasının eğlenceden başka hiçbir şeye

neden olmayacağını umuyorum.

Sahiden, zevki neden faydayla birleştirmeyelim? Neden gülünç, zararlı, yarı gülünç, yarı yararlı ve benzeri şeyleri açığa çıkarmak için bazı komik veya yarı komik oyunlara başvurmayalım?”

Lenin, Az Olsun Öz Olsun

Pek yakında Meclis açılacak, ilk kez bu kadar çok demokratik özlemlere sahip ve bir kısmı kendini sosyalist olarak tanımlayan Milletvekili bu mecliste yer alacak.

Daha Meclis açılmadan, Sosyalist hareketin tarihinden bihaber olanların kafalarındaki umacı sosyalist şablonuna göre provokasyon ve haber üretimi başladı. Sosyalist milletvekillerinin yemin etmeyeceği, bunun sosyalist ideallerle bağdaşmadığı gibi haberler yayıldı, ama bunlar derhal Blok bileşenleri tarafından yalanlandı.

Öneriye geçmeden önce, bu vesileyle, sosyalistlerin bu yemin konusundaki temel görüşlerini ve işçi ve sosyalist hareketin tarihindeki bu konudaki deneyleri de kısaca aktaralım. Bu da önemlidir devrimci gelenekleri unutup hafıza kaybına uğramışlara karşı.

Bırakalım sosyalistleri, on dokuzuncu yüzyılda, sıradan demokratlar bile, eski toplumun yadigârı bu yemin ritüellerine karşıydılar, ama burjuvazi her zaman olduğu gibi, bu talebi hiç bir zaman tutarlı olarak savunmadı ve gerçekleştirmedi. Bunu Paris’in işçileri Paris Komünü’nde 1871’de gerçekleştirdiler, ilk yaptıkları bu yeminlere ve yemin törenlerine son vermek oldu.

Bu nedenle tutarlı demokratlar ve sosyalistler yeminlerin ortadan kaldırılmasını savunurlar.

Ancak ritüellerin toplum hayatındaki önemi ve varlığı da inkar edilemez. Dünya tarihindeki bütün toplumlarda ritüeller vardır. Ritüeller elle tutulup gözle görülebilir olmayan toplumsal gerçekliklerle bir bağ kurmanın hatta bu gerçekliği var etmenin aracıdırlar.

Eğer çok da gerekli görülürse, sosyalistlerin savunması gereken bir tek yemin olabilir, İslam’ın Kelime-i Şahadeti gibi: “Tüm insanların ve insanlığın eşitliği için çalışacağıma kutsal bildiklerim üzerine söz veririm.”

Böyle bir yemin, tıpkı putlar karşısında insanları eşitleyen Allah’ın birliğini ve varlığını kabul gibi, uluslar ve ulus devletler karşısında tüm insanları ve

insanlığı birleştiren ve eşitleyen biricik doğru yemin olabilir. Bu yeminde hiç bir ulusun ve ulusçuluğun izi yoktur, aksine günümüzün putları olan ulusal bayraklara ve yine günümüzün aşiretleri olan uluslara ve ulusal devletlere karşı biricik insanlığı savunur. Anayasa tartışmaları olursa, Blok milletvekillerinin yeminlerin kaldırılmasını, o da olmazsa böyle bir yemini savunmaları gerekir.

*

Ama Yemin'e karşı olmaktan sosyalist milletvekillerinin yemin etmeyeceği sonucu da çıkmaz. Tüm insanlığı birleştirme ve eşitleme ideali bakımından, Meclis de bir mücadele alanıdır, orası da savaşın bir siperidir. Savaşta ise düşmanı yenmek için savaş hilelerine başvurmak, hele ezilen sınıflar ve güçsüzler için şarttır.

İlk Müslümanlar nasıl henüz çok güçsüz olduklarında Putları tanımadıklarını açıkça ifade etmekten kaçınıyorlardı; Allah'a inançlarını gizli olarak savunuyorlardı; böyle davranmadıkları takdirde daha doğmadan yok edilmeleri mukadder idiyse; sosyalistler de hatta demokratlar da benzer şekillerde davranırlar ve davranmaktadırlar.

Örneğin yeryüzünde binlerce sosyalist uluslara ve ulusçuluğa inanmadığını söylemektedir, ama bunu söyleyen sosyalistlerin hepsi aynı zamanda, bir ulus ilkesine göre örgütlenmiş, var olan ulusların ve ulusal devletlerin yurttaşları olarak o ulus devletlere askerlik yaparlar, vergi verirler, onların yasalarına uyarlar. "Benim ulusum yok, ben uluslara inanmıyorum, bu nedenle bu devlete vergi vermiyorum, askere gitmiyorum, yasalarını ve mahkeme kararlarını tanımıyorum" demezler. Çünkü diyemezler, bunu dedikleri an soluğu tımarhane veya hapishanede alırlar. Toplu halde dedikleri takdirde de isyan etmiş muamelesi görülüp bire kadar kırılırlar. Yani aslında uluslara ve ulusçuluğa karşı olan sosyalistler de tıpkı ilk Müslümanlar gibi "takiye" yapmaktadırlar.

Yemin konusu da böyledir, hem genel olarak yemine, hem de o yemin edilen içeriğe de karşı olunmasına ve reddedilmesine rağmen yemin etmek gerekir, tıpkı vergi verildiği gibi, ki ona karşı mücadele edilebilsin.

Yanlış hatırlamıyorsam, bu yemin konusu Ekim devrimi öncesi dönemlerde, Duma'daki Bolşevik Milletvekilleri için de söz ve tartışma konusu olmuş ve Lenin, buradaki yaklaşıma uygun olarak, sosyalist milletvekillerinin "Çar Baba için" yemin etmeleri gerektiğini söylemişti.

*

Yemin konusunda unutulmuş ve artık kimsenin ilgisini çekmeyen ezilenlerin hafızası bakımında önemli bu hatırlatmayı yaptıktan sonra önerimize gelelim.

Tabii bu öneriyi yaparken, seçilmiş, ama tutuklu bulunan milletvekillerinin serbest bırakılıp Meclis’e geldiklerini var sayıyoruz. Bu olmadığı takdirde, Blok milletvekilleri, “birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için” diyerek, onlar Meclis’e gelmedikçe Meclis’e gelmeyeceklerini açıklamalı ve diğer milletvekillerini de kendileri gibi davranmaya çağırmalıdırlar.

Aşağıdaki öneriyi çok uzun zamandır düşünüyordum ve arada Leyla Zana ile ilgili bir haberde Zana’nın “belki bu sefer başörtüsüyle gelirim” anlamında bir şeyler söylediğini görünce, bu fikirle sadece benim değil başkalarının da oynadığını görüp bu öneriyi açıktan yapmaya karar verdim.

Bu kısa nottan sonra önerimize gelelim.

Öneri şudur.

Meclis’in ilk oturumuna, yani yemin törenine, Blok milletvekillerinden kadın olanlar türbanla, erkekler kravatsız katılmalıdır. Diğer milletvekillerini de kendileri gibi davranmaya çağırmalıdırlar.

Böyle bir eylemin faydaları nelerdir?

Böyle bir toplu eylem, bir anda Türkiye ve dünyanın gündemine oturur ve gündemi belirler.

Böyle bir eylem, somut bir direniş olarak ve alışılmış bölünmelerle bölünerek hem bir örnek olarak hem de mesajıyla, ezilenlerin demokratik eğitimi ve örgütlenmesine hizmet eder.

Böyle bir eylemle, fiilen “Türkiye Partisi” olunur, Türkiye partisi olmak sözlerinin yerini fiili bir öyle oluş alır. Bal demenin yerini bal yemek alır.

Eylemin faydalarını biraz daha ayrıntılı ele alalım.

Türkiye’nin demokratlaşması için önce çoğunluğun demokratlaşması gerekir. Türkiye’deki insanların ezici çoğunluğu demokrat değildir. Ne Türkler, ne Kürtler, ne Sünniler ne de Aleviler demokrat değildirler.

Örneğin Türkler Türk olmayanların haklarını savunmazlar, hiç bir Türk’ün Türk olarak çıkıp da, “Bu ülkede anadili Türkçe olmayan milyonlarca insan var, ben anamdan öğrendiğim dille eğitim gördüğüm için bu insanlar

karşısında daha baştan imtiyazlıyım. Bu durum beni eşitsiz ve imtiyazlı kılmaktadır. Türkçenin zorunlu eğitim dili olması ülkedeki insanlar arasındaki eşitsizliği arttırmaktadır. Ben bir demokrat olarak her türlü eşitsizliğe karşı çıkmalıyım. Türkçe eğitim zorunlu olmaktan çıkarılmalıdır, herkes ana dilinde eğitim almalıdır, ama herkes ana dilinde aynı içeriği okumalıdır. Okullarda "Türk tarihi" okutulmaktadır, bu yanlıştır. Bir tarih, tüm dillerden, uluslardan, dinlerden insanların katılımıyla yazılan aynı ve ortak tarihi tüm insanlar kendi ana dillerinde okumalıdırlar. Ana dilde eğitim okulların ayrılması anlamına gelmez."

Siz hiç böyle diyen, bunları açıkça ve tavizsiz savunan Türk gördünüz mü?

Türk olmayanların haklarını savunmayan bir Türk demokrat olamaz.

Müslümanlar da demokrat değildirler. Siz hiç, "biz Müslümanlar ve Sünniler, Müslüman olmayan ve Müslümanlığı kabul etmeyenlerden alınan vergilerle var olan diyanetin, Maaşı oradan karşılanan devlet memuru din adamlarının desteğiyle ibadetimizi yapıyoruz. Bu eşitsizlikler Müslümanları imtiyazlı kılmaktadır. Bizler ise insanların eşitliğini savunmalıyız. Bunun biricik yolu, Diyanetin kaldırılması, orada çalışanların eğer istiyorlarsa ve kendilerini var olan gelirleri üzerinden istihdam edecek bir cemaat bulabiliyorlarsa o işe geçebilecekleri, böyleleri olmadığı takdirde hiç birinin mağduriyetine imkan vermeyecek şekilde başka işlerde istihdamı; İmam Hatiplerin kaldırılması; din eğitiminin bütünüyle cemaatlerin kendi inisiyatif ve imkanlarına bırakılması; Din derslerinin kaldırılması veya eğer çok gerekli görülürse, dünyadaki tüm dinleri anlatan, tüm dinlerden bilginlerin katılımıyla hazırlanmış din ve etik derslerinin sosyolojinin veya yurttaşlık bilgisinin bir alt bölümü olarak okutulması gerekir. Böyle ezanı insanın kulaklarını sağır eden bir güçle okutup Müslüman ve Sünni olmayanlar üzerinde terör estirmenin âlemi de yoktur. Gerçekten eşitlik varsa, ateistlerin de, aynı desibel gücünde ve günde beş vakit "Allah yoktur" deme hakları olması gerekir ve ben bir Demokrat Müslüman olarak bunu savunmalıyım" diyen Müslüman gördünüz mü?

Müslüman olmayanların hakkını ve kendisiyle tüm alanlarda eşitliğini savunmayan, kendi imtiyazlarına karşı çıkmayan Müslüman demokrat olamaz.

Bu demokrasi yoksunluğu Sadece üstün ve egemenlere has da değildir. Eşitsiz durumda bulunanların çoğu da demokrat değildir. Diyanetin

Cemevlerini tanımasını isteyerek imtiyazlılar arasına katılmak isteyen Aleviler de; Kürtçenin Türkçenin şimdiki konumunda olmasını isteyen Kürtler de demokrat değildirler.

İşte, Blok milletvekilleri, aslında hepsi başı açık kadınlar olmalarına rağmen, türbanla Meclise gelip Meclis ve diğer yerlere türban taktığı için alınmayanların haklarını fiili bir direnişle savundukları takdirde, kendileri gibi olmayanların haklarını savunarak, bu ülkedeki bütün ezberleri bozup, bir demokratlık örneği verirler.

Erkeklerin kravat takmaması belki çok önemli görülmeyebilir, ama erkekler de bununla, bu başörtüsü yasaklarını koyanlara karşı olduklarını söylemiş olurlar ve direnişlerinde kadınları yalnız bırakmazlar. Kıyafet'in hiç bir politik anlamı olmamasını savunurlar.

Böyle bir davranış, bu ülkedeki başı açıkların da kapalıların da ezberlerini bozar ve Kemalizmin ve Politik İslam'ın ortaklaşa oluşturdukları bölünme çizgisiyle bölünür.

Bu eylem başarıya ulaşmasa, Blok milletvekilleri hiç bir zaman meclise giremese bile başarı kazanılmış olur.

Böyle bir eylem karşısında Meclis'in yapabileceği tek şey, derhal toplanıp iç tüzüğü değiştirerek kravatsız ve başörtüsüz girme kuralını ortadan kaldırmak ve Blok milletvekillerine yemin etme olanağı sağlamak olabilir. Bunu yapmadığı takdirde Meclis'te çoğunluğu oluşturan AKP'nin tüm korkaklığı ve demokrasiye uzaklığı herkesçe görülmüş olur.

Bunun için koşullar olağanüstü uygundur.

AKP yasağı kaldırmasa kendi tabanına ters düşer. Kaldırsa, başı açıkların mücadelesiyle başı kapalılar Meclis'e girme hakkını kazanmış olacaklardır.

Ama bu aynı zamanda, politik inisiyatifin ele alınması ve gündemin doğru bir sorun üzerinden belirlenmesi anlamına gelir. Demokrasi gündeme taşınmış olur.

Böyle bir eylemi, ülkenin ve dünyanın televizyonları vereceklerdir.

Bu nedenle böyle bir eylem, aynı zamanda sadece Türkiye'nin değil, dünyanın bir çok yerindeki ezilenlere de, imtiyazlıların kendi imtiyazlarına karşı mücadelesi ile bir eşitlikçi mesaj olacaktır.

Ama böyle bir eylem aynı zamanda, Blok'un tam da Türkiye partisi olması, demokratik özlemler üzerinden politika yapması ve toplumun çoğunluğunu

kazanmak için, AKP'ye karşı daha radikal ve demokrat bir çizgi üzerinden mücadeleye girmesi anlamına gelir.

Tabii bu eylemde, aynı zamanda bir basın toplantısıyla amaçlar açıklanabilir.

Bu basın toplantısında, örneğin, Meclis'teki Mescit'in yanı sıra Meclis'e gerçek eşitliği ifade etmek üzere birer Cemevi, bir Kilise, bir de inançsızlar için bir yer talebi vs. de toplumun gündemine sunulur. Böylece, AKP'nin çok izlediği mazlum edebiyatına da son verilir, aslında demokrat olmadığı, Müslüman çoğunluğun imtiyazlarını savunduğu teşhir edilir.

Böylece Anayasayı yapacak meclisin demokrat olması gerektiği, bunları kendi içinde yapmayan bir meclisin ülkeyi de demokratlaştıramayacağı mesajı verilmiş olur.

*

Öneri özetle böyle.

Tabii bu önerinin başka bir versiyonu da olabilir.

Bu daha post modern ve daha medyatik olur. Ne ölçüde ezilen katmanlarda ilgi ve yankı bulur bilmiyoruz, ama şehirli, modern ve genç kuşakların ve dünyanın başka yerlerindeki başka kültürlerden insanların daha fazla sempatisini toplayabilir.

Bu biçiminde, Kadın milletvekilleri, genellikle politik İslamcılar gibi, yine tesettür elbiseleri giyerler. Onları nasıl yasağı delmek için peruk takıyorlarsa peruklar takarlar, ama bu peruklar, son derece çılgın renkler ve biçimlerde olur. Pembe, mor, beyaz, vs. Böylece bu yasağın anlamsızlığı daha göze batırılıp onunla aynı zamanda alay edilir ve mücadele aynı zamanda bir eğlenceye de dönüştürülür.

Aynı şekilde Erkek milletvekilleri de, madem ki kravat zorunluluğu var deyip çıplak bedenleri üzerine veya yakasız atletler vs. üzerine birer cırtlak renkli ve desenli kravat takabilirler.

Bu biçim de birçok avantaj ve dezavantajlara sahiptir.

Bütün bunlar ele alınıp hangi biçimde nasıl bir davranış göstereceğine bizzat Blok vekilleri karar verirler.

Önerimizin özü sanırız anlaşılmıştır.

Bir yurttaş ve insan olarak, bir demokrat olarak, bu öneriyi Blok milletvekillerinin bir an önce gündemlerine alıp tartışmalarını diliyoruz.

Bu bağlamda, konuyla ilgili çok önceden, AKP 2002'de iktidara geldiği sıralar yazdığımız iki yazıyı da aşağıya ek olarak koyuyoruz.

*

Araya bir de öneri yapıldığında bir gazetecinin sorduğu soruları ve verdiğimiz cevapları koyuyoruz.

*

Bir Gazetecinin Soruları ve Cevaplar

24 Haziran 2011

Bir gazeteci "Blok Milletvekillerine Yemin Töreni İçin Bir Öneri: Türbanla ve Kravatsız" başlıklı yazımıza ilişkin olarak bize şu soruları iletti. Ben de aşağıdaki cevapları verdim. Ancak YSK kararları nedeniyle konu gündemden düştüğünden cevapların yayınlanması söz konusu olmayacak büyük bir ihtimalle. Ben de önerimin daha iyi anlaşılması ve yanlış anlamaların ortadan kalkması için, bu yayınlanmayacak soru ve cevapları yayınlıyorum.

Sorular

- Meclis'teki yemin törenine blok milletvekillerinden kadın olanları başörtülü olarak erkeklerin de kravatsız katılmasını öneriyorsunuz? Neden bunu yapmalılar?
- Hedeflenen nedir, başörtüsü, kravat vs. gibi simgesel yasakları delmek midir yoksa daha geniş kapsamlı bir şekilde hak ve özgürlüklere vurgu yapmak mı?
- BDP zaten sistemle kavgalı bir parti, işini daha da güçleştirerek böyle bir sorumluluğu neden üzerine alsın?
- Böyle bir eylem provokasyon olarak kabul edilebilir. O zaman ne cevap verilmeli?
- Meclis, eylem yeri midir, yoksa milletvekilleri çıkardıkları yasalarla, önerileriyle ve parlamenter sisteme katkılarıyla mı var olmalı?
- Sizin öneriniz hayata geçirilirse ne tür getirisi olur?

Cevaplar

Bu önerinin özü şudur: bizzat başı açıkların başı kapalıların hakkını savunması.

Türkiye'de demokratik olmayan ve demokrasi mücadelesinin önünde engel olan tamamen yanlış bir bölünme çizgisi var. Bu bölünme çizgisiyle bölünmek gerekiyor ve bu başarılamadan gerçek bir demokratikleşme mümkün olmaz.

Bugün eğer başı açıklar başı kapalıların meclise girme, başı kapalılar da başı açıkların örneğin ramazanda yolda oruç yeme hakkını savunmadan demokrasi gelmez.

(Tabii buna gelinceye kadar daha neler var. Bunlara yazımda değinmiştim.)

Başı açıklar böyle davranmadan başı kapalıların da başı açıkların haklarını savunmasını isteyemezler veya isteseler bile bu anlamsız olur. Tabii bunun tersi de doğrudur. Başı kapalılar da örneğin sokakta oruç yeme hakkını savunmadan, başı açıkların kendilerinin haklarını savunmasını isteyemezler.

Birilerinin bir yerden başlayıp, bu saçma bölünmeye son vermesi gerekiyor.

Genel olarak demokrasi, azınlığın çoğunluğa uymasıdır, ama bu genel olarak demokrasidir ve her türlü baskı ile uzlaşabilir böyle bir demokrasi anlayışı.

Ve Türkiye'deki Türk ve Müslüman çoğunluklar demokrasiyi böyle anlıyorlar.

Unuttukları şudur, örneğin Amerika'nın güney eyaletlerinin beyaz çoğunluğu, tam da bu demokrasi kavrayışına uygun olarak, son derece "demokratik" bir şekilde siyahları haklardan mahrum ediyordu.

Bu demokrasi değildir. Demokraside kimsenin örneğin derisinin renginden dolayı farklı bir muameleye maruz kalamayacağı ilke olur, çoğunluk bu konuda karar alamaz artık. Böyle davranmayan çoğunluğa karşı gerekirse şiddet kullanılır. ABD'de gerek güney Kuzey savaşında, gerek Medeni Haklar Harketinin sonunda da bu olmuştur.

Demokrasi özel bir demokrasi olduğunda bir demokrasi olur.

Şöyle bir örnek vereyim, genel olarak demokraside sigara içen çoğunluk, bir toplantıda çoğunluk kararıyla son derece "demokratik" bir biçimde sigara içme ve içmeyenlerin sağlığına onların rızası hilafına zarar verme kararı alabilir.

Ama özel olarak demokraside, kimse kimsenin zırası hilafına onun sağlığına zarar veremez diye bir ilke olur örneğin. Böyle bir demokraside, bir tek kişi bile bir tek önergeyle bin kişinin sigara içmesini yasaklayabilir. O artık oylanmaz, ona uyulur. Ve uyulmadığı takdirde, o bir kişi, o demokratik ülkenin bu ilkeyi uygulamakla yükümlü güvenlik güçleri aracılığıyla o bin kişiye hapse tıktırabilir.

Türkiye'rnin Türk ve Müslüman çoğunluğu işte Amerika'nın beyazları gibi davranıyor ve buna demokrasi diyor. Türk çoğunluk örneğin ana dili Türkçe olmayan azınlığa demokratik bir şekilde Türkçe okuma ve eğitim zorunluluğu getiriyor. Gerçek bir demokraside, herkesin ana dilinde eğitim hakkı, hiç bir dilin imtiyazlı olamayacağı, insanların dillerinden dolayı da farklı olamayacakları ilkesi geçerli olur.

Türkiye'deki yaygın anlayışın demokrasi olmadığını anlatmak ve gerçek demokratik bir anlayışı ve ilkeleri yerleştirmek için, örneğin kimsenin giyimine karışılamayacağı ilkesini geçerli kılmak için, birilerinin bir yerden başlaması gerekiyor. Bunu ne başı açık Kemalistler ne de muhafazakar Müslümanlar yapabilir. Bunu ancak gerçekten demokrat Müslümanlar ve demokrat başı açıklar yapabilir.

Müslüman veya Müslüman olmayan, başı açık veya kapalı bütün demokratların demokrat olmayanlara karşı bir cephe kurması ve mücadeleye girmesi onları demokrasiye kazanması gerekiyor. Bunun için de en doğru yol, demokrat Müslüman'ın demokrat olmayan Müslüman'la; demokrat başı açığın demokrat olmayan başı açıkla (bunları lafın gelişi söylüyorum. Buraya Türk ve Kürt de diyebilirsiniz.) mücadeleye girmesi gerekiyor.

Yani halkın gerçek demokrasi yönünde siyasi eğitimi için, bugünkü her biri anti-demokratik bölünme çizgilerini ortadan kaldırmak için öneriyorum. Ben elbet başı açık kesimden geldiğim için, onlara yöneltiyorum eleştiri ve önerimi. Müslümanların veya başı kapalıların demokratları da elbet onlara yöneltecеklerdir. Benim başı açık bir insan olarak Müslümanlara böyle bir öneride bulunmam yanlış anlaşılır ve böyle bir bölünme çizgisini pekiştirir. Bu nedenle Kravat takma diye bir sorunu olmayan, başları da açık olan Blok vekillerine öneriyorum bunu.

Bu sanırım ilk iki sorunuzun cevabı olur.

*

BDP’nin zaten sistemle kavgalı bir parti olması nedeniyle böyle bir davranışın onun işini güçleştireceği konusuna gelince.

Bu son derece yaygın, ama aslında yanlış bir görüştür.

Gerçekten de ilk bakışta öyle gibi görülür. Böylece güçlerin konsantrasyonunu dağıtır ve karşı taraf için daha büyük bir hedef olur gibi gelir. Ancak bu yanlıştır ve ezilenlerin bütün mücadeleler tarihi bunun tam da aksinin doğru olduğun göstermektedir. Ve zaten Kürtler de bunun bilincindedirler ve “Türkiye Partisi olalım” çabalarının anlamı tam da budur.

Ezilen bir kesim başka ezilenlerin sorunlarını da kendi bayrağına yazıp onlar için de mücadele etmediği sürece ve takdirde kendi içine kapanır ve başka ezilenlerin mücadelelerinden uzak kalır ve bütün farklı ezilenleri bir tek program ve bayrak etrafında toplama yeteneği gösteremez. Dolayısıyla da başarı kazanamaz.

İşçi hareketi bunun en tipik örneğidir. İşçiler ancak tüm ezilenlerin sorunlarını bayraklarına yazdıklarında onları birleştirip büyük değişimler yapabilmişlerdir. Bu bütün hareketlerde böyledir. Örneğin Siyahlar hareketinden örnek verirsek, bu hareket gelişip radikalleştikçe sırf siyahlara hitap eden bir hareket olmaktan çıkma eğilimine girmiştir ve her iki lider de tam bu nedenle ABD gizli servisleri tarafından öldürülmüştür. Martin Luther King, öldürüldüğü gün ilk kez işçilerin bir grevini desteklemeye gidiyordu. Malcolm X de E. Muhammet ile tam da bu nedenle ayrılmıştı. Mekke’ye gidip beyazların da ezilen olduğunu görünce, sadece Amerika’dakileri değil, dünyadaki tüm ezilenleri birleştirme arayışına girmiştir.

Özetle gerek tarihsel tecrübe gerek mantık, ilk bakışta ters gibi görünse de böyle bir davranışın doğru ve tecride son verme özelliğinde olduğunu göstermektedir.

*

Böyle bir eylem provokasyon olarak kabul edilebilir, o zaman ne demeli?

Birincisi, en sıradan eylemler veya düşünceler bile karşı tarafı can evinden vuruyorsa provokasyon olarak nitelenir birilerince. Bunu engellemek mümkün değildir. Çünkü bir davranışın ne olduğunun tanımı da bizzat bir mücadele konusudur. Bizler için demokrasi mücadelesi, demokrat

olmayanlar için, onların o niteliğini ortaya çıkardığı için, onlar tarafından elbette provokasyon olarak görülecektir. Bundan korkmak anlamsızdır.

Ama provokasyon sözcüğü farklı ve olumlu bir anlama daha sahiptir. Özellikle düşünceler, anlayışlar söz konusu olduğunda. Alışılmış yargıları sarsmak, insanlara olaylara bir de başka bir açıdan bakmak gerektiğini göstermek gibi durumlar söz konusu olduğunda, bu tür sarsılışlara yol açabilecek görüş ve girişimlere de provokasyon denir. Burada genellikli bizzat onu yapanlar kendilerinin bunu provoke etmek için yaptıklarını söylerler.

Bu anlamda provokasyondur ve provokasyon olmalıdır. İnsanları sarsmalı allak bullak etmelidir. Yerleşik kanaatler ordusunu bozguna uğratmalıdır.

*

Meclis, toplumsal sınıf, zümre ve tabakalar arasındaki mücadelenin alanlarından sadece biridir. Yani tamı tamına bir mücadele alanıdır. Sadece bu alanın belli kuralları vardır. Örneğin bu oyunu sadece o kulüpte üyelik kartı olanlar (Seçilmiş vekiller) oynayabilirler ve belli kurallarla oynarlar.

Bir yasa teklifini engellemek veya geçirmek için nice davranışlar görülmüştür. Bakanlık veya ihale verilerek yapılan milletvekili transferlerinden, çoğunluğu sağlamak veya engellemek için yapılan bin bir taktik hilelere kadar.

Bu önerilen eylem aslında en açık ve dürüst olanıdır.

Çünkü Meclis'ten daha üstün bir organ yoktur. Meclis gerçekten bunun saçma bir kural olduğunu düşünüyorsa, derhal bir karar alarak bu saçmalığa son verebilir. Bu kadar basittir.

Bu kararı öne ve gündeme aldırma çabasıdır bu bir bakıma. Kimseye zorla karar aldırılmamaktadır. Önerilenler küçük bir azınlıktır. Baskı uygulayacak bir gücü yoktur ve en yüksek organa bu saçmalığa son verin, madem anayasa yapacak bir organsınız, işte önce kendi iç işleyişinizden ve hemen yapılabilir olandan başlayın demektedir.

Meclis kendisine Muhtıra verildiğinde bu muhtırayı verenlerin görevlerine son vermemiş veya gücü yoksa toplu halde istifa ederek demokrasiyi savunurken yiğitçe ölme gibi bir davranış hiç bir zaman koymamıştır şimdiye kadar. Kimsenin bunu sorun ettiği görülmedi. Meclis bu nedenle milletten henüz özür dilemedi.

Durum böyleyken seçilmiş vekillerin, bizzat en yüksek organdan kendi adına layık bir karar almayı istemesinin neresi yanlış olur? Yanlış olan, aslında Meclis’in çoğunluğunun, tamamen gereksiz bir yasak olarak görmesine rağmen, Ordunun tepkisinden korkup sesini çıkarmaması ve gündeme almamasıdır. Böyle bir davranış ayrıca gerçek iktidarın seçilmişlerin eline geçmesinin de bir aracı olur. Bu yöndeki kararlılığın bir gösterisi olur.

Önerdiğimiz davranış aslında artık bu Meclise “kimseden korkma, adına layık davran” çağrısıdır.

*

Bu öneri hayata geçirilirse Türkiye’nin gündemi ilk kez yerli yerine oturur. İlk kez demokratlar ve demokrat olmayanlar, Sünni veya Alevi, Başı kapalı veya açık, Türk veya Kürt demeden saflaşırlar.

Aslında bu tam da o en çok korkulan bölünmeye karşı en esaslı panzehirdir.

BDP de böylece biz bölmek istemiyoruz diye tekrarlamaktan kurtulur.

“Biz bölmek istiyoruz, demokratlar ve demokrat olmayanlar biçiminde” der ve tam da böyle bir bölücülük yapmış olur.

Türkiye’nin ve Orta Doğu’nun aslında böyle bölücülere ihtiyacı var.

*

Kıyafet Kavgasının İki Anlamı

4 Aralık 2002

Başörtüsünde sembolize olan kıyafet kavgası niçin bu kadar önemlidir? Benzeri kavga ne nüfusunun çoğu Müslüman olan diğer ülkelerde, ne de başka ülkelerde görülmektedir. Niçin Türkiye’ye has bir görüngüdür ve bunca önemlidir?

Başörtüsüne karşı çıkanlar da, onu örtmek isteyenler de aynı neden ve kaygılarla bunca zıt gibi görünen konumlardadırlar, bu zıtlık onların temeldeki özdeşliğinden kaynaklanır.

Bu tersliği açıklayacak iyi bir örneklerden biri, İngiltere, onun eski kolonileri ve Japonya’da Trafiğin soldan, Fransa ve sonradan Fransız devriminin etkisiyle bütün dünyada sağdan olmasının, yani bu iki zıt ilkenin aynı nedenden kaynaklanması olabilir.

İkisinin de temelinde insanların büyük çoğunluğunun solak değil de sağlak olması vardır. Soldan ve sağdan gibi, birbirine zıt bu trafik ilkelerini yaratan aynı sağlaklıktır.

Çoğunluk sağ kolunu kullandığı için, atı ve kalkanını sol; kılıcını veya silahını sağ elle tuttuğu ve soldan gidildiği takdirde sağ kolla dahi iyi savunma ve saldırı yapılabileceği için eskiden karada soldan gidiş yaygındır.

Yine insanlar bir sandala bindiklerinde küreği sağ ellerinin gücünü kullanacak şekilde tutmaları nedeniyle, suda sağdan gitme daha rahat hareket ve özellikle iskelelere yanaşmalarda daha geniş bir manevra ve daha yüksek bir isabet olanağı sağladığı için su trafiği sağdan çalışır. İngiliz sistemi kara trafiğine, Fransız sistemi de su trafiğine dayandığı için biri sağdan, diğeri soldan olmuştur. Aynı neden, farklı koşullarda birbirine zıt biçimlerde ortaya çıkmaktadır.

Gerçi şöyle bir soru da sorulabilir. İngiltere ve Japonya birer adadır ve bunlar denizci uluslardır, niye oralarda su trafiğinin ilkesi geçerli olmamıştır, kıtada da aksine su trafiğinin ilkesi geçerli olmuştur? Bu ilk başta çelişki gibi görünen durumun da sırrı yine İngiltere’nin ada olmasıyla ilgilidir. İngiltere ve Japonya uygarlıkların kenarlarında kalmış adalar olduğu, uygarlıkla çok geç buluştuğu, her ikisinde de Komünün gelenekleri ve şövalyelik (Japonya’da Samuraylık) daha uzun süre yaşadığı ve etkili olduğu; buna karşılık kara Avrupa’sında Uygarlık daha önce yayıldığı; uygarlık ise ticaret demek olduğu; ticaret de her şeyden önce su yolları boyunca yayıldığı için Kıtada Su trafiğinin; adada Kara trafiğinin ilkesi geçerli olmuştur. Diğer bir deyişle, Kapitalizme ilk geçiş, medeniyetten değil, “İlkel Sosyalizm”den olduğu için, Kapitalizme ilk geçen ülkede, Trafik soldan olmuştur.

Neyse konumuz bu değil, ama Kıyafet meselesinde de, benzer bir durum söz konusudur. Aynı neden, farklı koşullarda başka ilkelerin öne çıkarılmasına yol açmaktadır.

Matematik problemleri çözülürken, önce problemle ilgisizmiş gibi görünen temel başka önermelere gitmek gerekir. Benzer şekilde, biz de bu kıyafet kavgasını anlamak için, önce çok temel, ama konuyla ilgisiz gibi görünen başka önermelerden başlamalıyız.

Kapitalizm ve kapitalizm öncesinde sınıf mücadeleleri arasında temel bir fark vardır. Kapitalizm öncesinde, egemen sınıflar, zümreler, kastlar, giyinişleri, davranışları, mekânları dilleri ve hatta kavimleriyle diğer sınıflardan ayrılırlar. Sadece egemen sınıflar değil, bu ayrım bütün toplum için geçerlidir. Her mesleğin, her sınıfın, her cemaatin kendine has giyinişleri; mekânları; hatta dilleri ve "ulusları" bile vardır. Her şey çok açık ve kesin olarak belirlidir. Bu nedenle kapitalizm öncesi toplumlar sistematik bir kastlaşma eğilimi gösterirler. Eğer "barbar" denen kavimlerin akınları sık sık o kapitalizm öncesi uygarlıkları alt üst etmeseler bütün antika uygarlıkları bu türden, Hindistan'daki gibi bir kastlaşma beklerdi.

Kapitalizmde ise, durum tam tersinedir. Zaten ulusun ve ulusçuluğun nedeni de budur. Geniş yeniden üretim strandartlaşma gerektirir. Ulus da bu standartlaşmanın bulunmuş en son biçimidir.

Ama kapitalizmde, kapitalizm öncesinden daha farklı bir durum daha vardır. Kapitalizm öncesinde, silah taşıyanlar zaten aynı zamanda egemen sınıftırlar. Kapitalizmde ise, bütün ulus gereğinde silahlandırılır. Hem diğer uluslara, hem de Fransız devriminden sonra olduğu gibi, bütün Kapitalizm öncesi dünyaya meydan okuyabilmek, onun tehditlerine karşı koyabilmek için de bu zorunludur, ama bu çok riskli bir durumdur. Egemen sınıf, yani burjuvazi, çok küçük bir azınlıktır; buna karşılık ücretliler ve diğer emekçiler çok büyük çoğunluk.

Bunun mahzurlarını ortadan kaldırmak için burjuvazi, kapitalizm öncesinin tamamen tersi bir savaş yöntemi izler ve kendisi ve ezilen sınıflar arasındaki bütün biçimsel dil, giyim, yaşam alanı gibi farklılıkları ortadan kaldırır. Ancak bu koşulda kendisinin ayrı bir sınıf olduğunu gizleyip egemenliğini sürdürebilir. Bu ideolojiden kıyafete kadar her alanda yapılır.

Bunu anlamak için modern toplumdaki sınıflar savaşı ve ordular savaşının zıtlığını göz önüne getirelim. Ordular savaşında her ordunun ayrı bayrakları, ayrı siperleri, ayrı kıyafet ve parolaları vardır. Her şey kesin olarak ayrıdır. Modern sınıflar savaşında böyle olsaydı, burjuvazi bir saniye bile iktidarını sürdüremezdi. Bu ancak bin bir parçaya bölünmüş kapitalizm öncesi uygarlıklarda mümkündü. O halde burjuvazinin, egemeni olduğu ulusun; sömürdüğü işçilerden biçimsel özellikler bakımından (giyim, yaşam tarzı, yaşam yerleri vs.) farklı olmamasının, onun egemenliğini sürdürmesi için hayati bir önemi vardır.

Burada Türkiye'nin özgüllüğüne geliyoruz. Osmanlı İmparatorluğu, Bizans adlı Doğu Roma'yı fethetmiş Oğuz boylarından çıkmıştır. Eğer bu boylar, uygarlıkla ilk ilişkilerini, Karadeniz üzerinden gelen Oğuz boyları, veya yeterince uygarlığa bulaşmamış, Osmanlı ve Selçuklunun "Cahil Türkler" dediği Karamanlılar gibi, Bizans aracılığıyla kursalardı; fethettikleri Hıristiyan Bizans uygarlığı tarafından fethedilirler, onun dinine geçerlerdi.

Ama Oğuz boyları, Müslümanlaşmış Pers ve İslam uygarlıkları aracılığıyla daha önce uygarlığın gerektirdiği kavram sistemi ile zırhlandıklarından Hıristiyanlaşmadılar. Bizans'ı Fethettiklerinde, müziğinden yemeğine, vücut diline kadar bu uygarlıkça fethedildiler, ama bu fetih din alanına işlemedi. İşlemediği için de dilleri, Pers ve İslam Uygarlıklarının dili oldu, Bizans'ın dili değil.

Böylece nüfusunun çoğu binlerce yıldır uygarlaşmış Hıristiyan'lara egemen, onları Pers ve İslam uygarlıklarının kendine kazandırdığı kurumsal ve kavramsal araçlarla yöneten batılıların "Türk" dediği Müslüman bir kast oluştu. İşin ilginci, bu Kast kastlaştıkça, yani devletleştikçe, uygarlaştıkça, silahlı eşit Oğuz boylarının içinde birinci olmaktan çıkmak, onları silahsızlandırmak ve kendine bağlı silahlı özel birlikler oluşturmak zorunda kalmıştır. Muaviyelerin, Stalinlerin yaptığını yapmıştır. Yani giderek devşirmelerden oluşan, Müslümanlaştırılmış Hıristiyan çocuklarından oluşan bir devlet kastıdır bu. Yani batılının Türk dediği egemen Müslüman kastın, Oğuzluk veya "Türklük"le de hiç ilgisi de yoktur.

Anadolu'nun Bizans'tan önce (Ermeni, Süryani, vs., kiliselerinin ayrılığı bu önceliği ifade eder), Balkanlar'ın Bizans aracılığıyla (Balkan Ortodoksluğu Bizans aracılığıyla uygarlaşmanın sonucudur) Osmanlı'dan önce uygarlaşmış kavimleri, zanaat ve ticaret hayatına egemendiler. Müslüman ahali ise, ya ticaret ve sanayi ile ilgisiz, bunu "haşa min huzur Tüccar taifesinden" diye aşağı ve hor gören devlet kastından, ya göçebelerden, ya da tehdit görüldükleri için zorla yerleştirilmiş Müslüman veya Alevi yoksul köylülerden oluşuyordu. Dolayısıyla Müslüman ahali veya egemen yönetici kast içinden bir burjuvazi çıkması söz konusu olamazdı.

Bu ortaya çıkan burjuvazilerin her birinin iyi kötü dilini konuşan bir nüfusu da bulunuyordu. Balkan ulusları böyle oluştu. Balkan'lardan Osmanlı'nın atılışı, bir bakıma, oralarda burjuva devrimleri anlamına gelir. Balkan ülkelerinin bugün bulunduğu geri durum kimseyi yanıltmamalıdır. Onların

bugünkü geri durumlarının nedeni, Yirminci Yüzyılın ikinci yarısını, Osmanlı benzeri Ekim devriminin tasfiyesi üzerine oturmuş Rus Bürokratik kastının egemenliği altında yaşamalarıdır. Eğer İkinci dünya savaşından sonra, Yunanistan gibi bunun dışında kalsalardı, bugün, Yunanistan, İspanya, Portekiz'in bulunduğu refah ve gelişmişlik düzeyinde bulunurlardı.

Eğer Kıta Avrupa'sı ve İngiltere gelişim zıtlıkları arasında bir paralellik kurulursa, İngiltere'de Püritenlik, ilkel sosyalizm geleneklerinin gücü sayesinde, Roma'nın "Ruh-ül habis"i Katolikliği Britanya adalarından sürerek, kapitalist gelişimin yolunu açarken, Kıta Avrupa'sında, O "Ruh-ül habis", ilkel sosyalizm geleneklerinden güç alan Protestanları, Sen Barthelmi Katliamlarıyla bire kadar kılıçtan geçiriyor ve kıta Avrupa'sında burjuva gelişimi bir asır geciktiriyordu.

Balkanlar Anadolu gelişim zıtlıkları kıta Avrupası ve İngiltere zıtlıklarına benzer. Osmanlı'nın Balkanlardan sürülüşü, Katolikliğin İngiltere'den sürülüşüne, Püriten devrimine benzer, ama Anadolu'da Ermeni ahalinin katli ve sürülmesi ile Rumların katli, sürülüşü ve mübadelesi, Kıta Avrupa'sının Sen Barthelmi Katliamlarına benzer, Anadolu'nun gelişimini yüz yıl geciktirmiştir.

Türklerin; burjuva devrimi olarak gördükleri, ikinci ve üçüncü meşrutiyetler, aslında Anadolu'daki burjuvaziye karşı, burjuvaziyi tasfiye eden, tefeci bezirgânlığı ve derebeyliği pekiştiren bir karşı devrimdir. Osmanlı'ya egemen Müslüman devlet kastı, egemenliğini korumak için, burjuvaziyle birlikte o Ermeni ve Rum burjuvazisinin dayanacağı kitleyi de tasfiye etmiştir. Burjuvazinin evleri Derebey konakları veya devlet dairelerine dönüşmüştür.

Müslüman ahalinin içinde ilk sermaye birikimi de bir bakıma, bu katliamların ve sürgünlerin sonunda ele geçirilmiş zenginliklere dayanır. Eğer bugün gelişmiş Taşra burjuvazisinin ve Müslüman burjuvazinin servetlerinin kaynakları araştırılırsa, ardında hep Ermeni veya Rum malları veya onların kaçarken bıraktıkları servetlerin bulunuşları vardır. Kapitalizm dünyanın her yerinde ilk sermaye birikimini, korsanlık, katliam, gasp aracılığıyla yapmıştır.

Ama hikayenin buraya kadar olan kısmı şu kıyafet meselesini açıklamaz, onun ortaya çıkış koşulları hakkında bir fikir vermek için bunlara değinmek gerekti. Osmanlı devlet sınıfları, modernleşme ihtiyacıyla, bir sürü kıyafet

değişiklikleri yapmışlardır. Cumhuriyet'in "Şapka Devrimleri" bunun devamı olarak görülür, ama değildir ve onlardan köklü bir fark gösterir.

Diğerleri, bütünüyle, modern savaş ve idare veya üretim tekniğinin getirdiği zorunluluklardır ve bunların uygulanması sadece o görevi yapanlarla sınırlıdır. Yani sarık atılıp fes koyulduğunda bu bütün ahaliye zorlama değil, sadece devlet memurlarına has kalmıştır. Bir tür üniforma değişikliğidir bunlar, ama Atatürk'ün "Kıyafet Devrim"i bunlardan temelden farklıdır: o bütün toplumu kıyafetini değiştirmek zorunda bırakır; burada yeni bir üniforma değil, çok başka derin bir farklılık vardır. Bu kıyafet meselesinin bunca önemli olmasının nedeni de budur aslında, ama bunun için Tekrar Osmanlı'daki burjuvaziye dönelim.

Osmanlı'da egemen Müslüman bir devlet kastı, Müslüman ve yoksul bir ahali vardır. Bunların burjuvazisi yoktur. Hıristiyan ulusların burjuvazileri ve halkları vardır, ama bir de halksız bir burjuvazi vardır: Yahudiler ve Sabetaycılar.

Antik uygarlıklarda ticaret daima belli kavimlerin iş olagelmiştir. Akdeniz uygarlığı bölgesinde, İtalyanlar (Romalılar), Rumlar (Yunanlılar) gibi ve onlardan çok daha eskilere giden ve köklü Yahudiler de bir ticaret kastı olarak yaşayagelmişlerdir. Osmanlı'nın, İspanya'daki engizisyondan kaçan Yahudilere sığınma ve ticaret ayrıcalıkları sunması, aslında Venedik ve İspanya gibilerin rekabetine karşı yapılmış girişimler olsa da, belli bir yakınlaşma da yaratmıştı.

Yahudiler ve Sabetaycılar da, İzmir, İstanbul, Selanik gibi büyük ticaret ve liman şehirlerinde bulunuyorlardı. Onlar da modern kapitalist ilişkilerle ilişkiye geçtikçe burjuvalaşıyorlar, aydınlanmanın fikirleriyle silahlanıyorlardı. Ancak bu oluşan modern Yahudi burjuvazisinin, Rum, Ermeni veya diğer Balkan ülkeleri burjuvazilerinden temel bir farkı vardı. Kendi dili ve diniyle ortak bir nüfusu yoktu. Ayrıca bu burjuvazi, Rum ve Ermeni burjuvazisiyle ciddi bir rekabet içinde bulunuyordu.

Bu Yahudi burjuvazinin kendi egemenliğini koyacağı ve bir ulus yaratabileceği aynı dili ve/veya dini olan bir kitle yok; öte yandan burjuvazisi olmayan Müslüman bir kitle ve egemen devlet kastı var. Ermeni ve Rum burjuvazisinin girişimleri zaten bu Devlet kastının egemenliğini ve varlığını tehdit ediyor. Bu durumda bir ulusu, ya da ulus hammaddesi olabilecek bir kitlesi olmayan Yahudi burjuvazisinin çıkarları ile; bir

burjuvazisi olmayan devlet sınıflarının çıkarları çakışır. İkisi de, farklı gerekçelerle de olsa, Ermeni ve Rum'ları tasfiye etmek ve Müslüman ahaliden bir ulus yaratmak zorundadırlar.

Böylece tencere yuvarlanır ve kapağını bulur. Sabetaycılar zaten görünüşte Müslüman'dırlar da. Bu nedenle en büyük Türk milliyetçileri Yahudiler arasından çıkmıştır. Hasan Tahsin'den Tekin Alp'e kadar bir çok örnek sayılabilir. İttihat terakki de bizzat bu Yahudi Burjuvazisinin güçlü damgasını taşır.

Ama en sembolik kişilik ve zaten Türklerin babası adını alan ve Türk ulusunu yaratan Atatük'tür. Hem Müslüman devlet sınıflarındandır. Hem Selanik'teki Aydınlanmacı Yahudi cemaatinin okulunda okumuştur. Müslüman Devlet'e egemen kast ile Yahudi burjuvazisinin sentezidir, kesişme noktasıdır. Zaten, onu Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu yapan da bu özelliğidir.

Ne var ki, bu Levant'ın liman şehirlerinde yerleşmiş Yahudi burjuvazisi, giyimi, yaşamı, dili, şivesi, adetleriyle Müslüman ahaliye hiç benzememektedir. Tipik bir Avrupalı veya Hıristiyan gibidir. Halbuki modern toplumda, kapitalizmde egemen sınıfın ayrı bir kast özellikleri taşıması olacak iş değildir. Daha baştan yenilgi demektir.

O zaman bir tek yol kalır, bütün ulusu kendisi gibi giydirirse, kimin Müslüman kimin gayrı Müslim olduğu anlaşılmaz, bütün dünyanın diğer burjuvaları gibi, bir süre devlet sınıflarının koruması altında palazlandıktan sonra, siyasi iktidarı da doğrudan ellerine alabilirlerdi.

Kıyafet inkılaplarının ve laikliğin anlamı, Burjuvazi ile halkın arasında giyim; yaşam tarzı, din vs. bakımdan olaşabilecek ve sınıf ayrılıklarına tekabül edebilecek farklılıkları giderme kaygısında gizlidir. Müslüman'ın fes, gayrı Müslim'in şapka giydiği bir toplumda, kıyafet bir sınıfsal aidiyeti de belirler, ama herkes şapka giyerse, kimin Müslüman, kimin gayrı Müslim olduğu anlaşılmaz olur.

Hasılı Atatürk'ün kıyafet devrimi, İkinci Mahmut'unki gibi resmi görevlilerin bir üniforma değişimi değil; burjuvazinin zeytinyağı gibi açıkta kalmasını engellemek için tüm toplumu onun gibi giydirme girişimidir.

Ama bu Yahudi burjuvazisinin de küçümsenmeyecek teşviki ile Rum ve Ermeni burjuvazi ve ahalinin tasfiyesi, Anadolu'da tefeciliği, derebeyliği

iyice güçlendirdi. Bu güçlenen gericilik, Hıristiyanların tasfiyesiyle güçlendiği; onların mallarına konduğu için, Müslümanlık burjuvaziye karşı oluşun bayrağı da oldu. Çünkü burjuvazi ve kapitalizmi bir bakıma Hıristiyanlık sembolize ediyordu, ama bu bezirgan ağa ve derebeyi Müslümanlığın egemenliği demek, şehirlerin Yahudi burjuvazisinin zeytinyağı gibi açıkta kalması ve tasfiyesi anlamına gelirdi. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti'ne egemen Devlet kastı ve egemen Liman şehirleri burjuvazisi, buna karşı en sert tedbirleri almaktan başka bir şey yapamazlardı.

Eğer cumhuriyet burjuvazisi, belli bir refah sağlasa ve bu refahın sağladığı güvenle belli ölçüde bir demokrasiye geçebilseydi, kimse kıyafeti veya laikliği sorun etmezdi, ama ne refah ne de demokrasi olmayınca, herkes zorla aynı kıyafeti giyse de, yaşantısı, zevkleri hatta tipiyle kendinden farklı olanların aynı zamanda üsttekiler olduğu bütün ezilen Müslüman ahali tarafından görülebiliyordu. Bu memnuniyetsizlik her zaman olduğu gibi, egemen sınıfı ve onun yaşam tarzının sembollerine yöneliyordu. Tabii bu memnuniyetsizliği aynı zamanda taşra bezirganlığı ve derebeylik de kendince kullanıyordu.

Ne var ki, kapitalist ilişkiler geliştikçe, tefecilerin, ağaların, beylerin çocukları okuyor, yabancı şirketlere acentelikle da olsa giderek modern burjuvalar haline dönüşüyorlardı. İlk kuşak, yani Erbakanlar kuşağı, hem geçmişteki Hıristiyan katliamlarıyla müthiş yükselmiş, Müslüman tefeci bezirgan ve ağa gericiliğinin geleneklerine dayanıyorlardı; hem de büyük ölçüde, petrol zengini Arap ülkelerinin pazarının cazibesinden etkileniyorlardı. Bu iki nedenle, onların kıyafeti sorun yapmalarının, pre-kapitalist Müslümanlığın, kapitalist Hıristiyanlığa karşı düşmanlığının sembolleriyle ortaklığı, ayrılığının görülmesini engellemiştir.

Tefeci bezirgânlıktaki şapka düşmanlığı, kapitalizm düşmanlığının bir ifadesidir. O modernliği reddeder. Onun girişinin kendisinin sonu olacağını bilir. Radyo, futbol, hâsılı her şey gâvur icadıdır der ve kullanılmasını reddeder. Gâvur icadı, kapitalizm icadı olarak okunabilir, ama onların artık burjuva olmuş çocuk ve torunlarının başörtüsünü bunca sorun etmesi tamamen farklıdır. Bu torunlar modern tekniği ve araçları en iyi şekilde kullanmaktadırlar onları reddetmek bir yana. Aynı şekilde, kıyafete bunca önem vermesinin de nedeni bambaşkadır. İşin ilginci tam da, Yahudi

burjuvazinin herkese şapka giydirmesinin nedenidir. Egemeni olacağı halkın içinde zeytinyağı gibi açıkta kalmamak.

Büyük şehirlerde yaşayan, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Finans-Kapital'e dönüşen bu burjuvazi, herkese şapka giydirerek açıkta kalmaktan kurtulurken, taşrada gelişmiş Müslüman burjuvazi, Cumhuriyet burjuvazisine tepki duyan halk gibi giyinerek, onun gibi yaşayarak açıkta kalmaktan kurtulabileceğini söylüyor. Hem de böyle yaparak, ezilen halkın, devlete egemen bürokrasiye ve büyük şehirler burjuvazisine ve duyduğu tepkiyi onların sembollerine karşı çıkarak kendi arkasına alabiliyor.

Bu açıdan, bir taşla iki kuş vuruyor Müslüman taşra burjuvazisi. Hem Büyük şehirlerin burjuvazisine ve Devlet sınıflarına karşı egemenlik mücadelesinde, ezilenleri kendi yedeğine alıyor, hem de diğer burjuva zümrelere karşı kendi stratejisinin doğruluğunu kanıtlamış oluyor. Diğer strateji kimseye refah getirmediği için iflas etmiş ve devlet sınıfları ve şehir orta sınıfları hariç tüm desteğini yitirmiş bulunuyor. Bu onun, burjuvazinin diğer kanadının da temsilcisi olması olanağını yaratıyor.

Tabii bu arada köprülerin altından çok sular geçti ve burjuvazinin bu iki kanadı birbirine daha da çok yaklaştı.

Birincisi, son yirmi yıldır Kürdistan'da yürütülen savaşın saçmalığı, Batının büyük şehirlerinin burjuvazisinin bile devlet sınıfları ile arasının bozulmasına yol açtı. Bu burjuvazi, yeni kuşak modern Müslüman burjuvazi ile Devlet sınıflarının keyfiliğine karşı iş birliği yapmaya yanaşıyor. ANAP'tan AKP'ye geçişler bunun tipik bir örneğidir.

Öte yandan, Müslüman burjuvazi de eskisi gibi retorikle meşgul olmaktansa, fiili kazanımlara ağırlık veren bir stratejinin daha geniş güçleri bir araya getireceğini görmüş bulunuyor. Herkese başörtüsü taktırmaya kalkmak, hem orduyu, hem şehir orta sınıflarını hem de batılı burjuvaziyi karşıda bir cephe oluşturmaya itiyordu. Halbuki, artık, post modern çağdayız. İsteyen açar, isteyen kapar, açan da kapayan da zenginliktir dediniz mi, bütün bu kıyafet sorunları bir anda olaylarca aşılmış olur.

Gerek batının batıcı burjuvazisi, gerek taşranın Müslüman burjuvazisi bu adımı atmış bulunuyor. Aslında, burjuvazinin bu iki farklı kesimi arasındaki bu sorun, olaylarca ve dünyadaki gelişmelerce aşılmış bulunuyor. Şimdi bunun hala sorun olması, devlet kastının, elindeki iktidarı koruma çabasıyla ilgilidir.

*

Eurovizyon, Modernleşme ve Demokratikleşme

27 Mayıs 2003

“Her zaman politikayla yaşanmaz” derler. Eğer politikayı dar anlamda alırsanız bir ölçüde doğru bir sözdür bu, ama örneğin, “artık politikamızın esası gücümüzü politikaya değil kültür ve eğitime vermektir” sözlerini sarf eden bir politika kavrayışını kastediyorsanız, baştan aşağı yanlıştır. Kültürle ilgilenme, politikadan uzak durmak bile bir politikadır. Siz politikayla ilgilenmediğinizi düşünseniz bile politika sizinle hiç ara vermeksizin ilgilenmeye devam eder.

Örneğin, Eurovizyon şarkı yarışması, Avrupa’yı oluşturan ulusların kültürel olarak birbiriyle yaklaşmaları, birbirlerini daha iyi tanımaları için oluşturulmuştur, ama bu amacın kendisi bile politiktir. Bu yarışmaya katıldığınız an, sırf kültürel kaygılardan söz etseniz bile bir politik seçim yapmış olursunuz. Avrupalı ulusların birbirini kültürel olarak tanıma ve kavrama politikasından yanasınız demektir.

Eurovizyon, Avrupalıların yarışmasıdır. Ona katılmak demek onlar gibi, onlardan biri olmayı politik bir hedef olarak seçmenin ifadesidir. Kimse bu hedefin kendisini sorgulamıyor. Avrupalı olmak bugünün dünyasında gerici bir programdır. Yeryüzündeki, ulusçuluğa dayanan yeni ırkçı sistemi savunmak, ama bu ırkçı düzende imtiyazlıların arasında yer almak demektir. Sosyalistin politikası, hem de uzak değil acil politikası, Avrupalı olmak onlar arasına katılmak değil, Avrupalılığı yok etmek olabilir.

Böyle bir programın Avrupa’nın işçilerinden yankı bulup bulmayacağı, ayrı bir sorundur ve zaten sosyalizmin en büyük çıkmazı da buradadır. Bir yankı bulur veya bulmaz, önemli olan bu değildir. Önemli olan doğru olanın ne olduğudur. Doğru olan Avrupalılığı yok etmektir. Bu bakımdan, bir sosyalist açısından, örneğin Eurovizyon’a katılmanın kendisi gerici bir politikanın uygulanmasıdır.

Yani bu yarışma her türlü politik hesabın dışarıda bırakıldığı, insanların gerçekten sadece estetik ve kültürel kaygılarla oy verdiği bir yarışma olsaydı bile politik bir yarışma olmaktan çıkmazdı.

Ama Kültür dar anlamıyla bile, politikayla yakından bağlı olmaya devam eder. Dar anlamıyla politik hesaplar bile bu olması gereken kültürel ve

estetik kaygıların önüne geçerler. Dünyadaki bütün yarışmalar da böyledir. İster Oscar, ister Nobel, ister Cannes, İster Eurovizyon olsun, isterse Türkiye veya her hangi bir ülkedeki başka bir yarışma olsun, doğa bilimleri haricinde (ki orada bile durum karışıktır) tüm yarışmalar ve ödüller belli politikaları ve güç ilişkilerini yansıtırlar ve onlara hizmet ederler. Elbette, katılan film veya başka eserlerin en azından bir skandal yaratmayacak kadar, yani o politik amaca hizmet edecek belli bir kalite taşıması temel koşuldur. Bundan sonrasını, politik ilişkiler belirler.

Yani Türkiye Eurovizyon'a çok iyi bir eğitimden geçmiş çok kalite bir sesi ve fiziği olan bir şarkıcıyı seçmese, ona zamanın ruhuna uygun, biraz Madonna, biraz Britney Spears kırması bir hava vermese (yani orjinal bir şey de yoktur, sözde kültürleri kaynaştıracak bu yarışmaya katılımda, baştan aşağı pop ikonlarının taklidi) yine şu sıralar moda olan Shakira vari oryantal havası olmasa, en iyi koreograf, dansçılar ve müzisyenleri devletin tüm imkanlarını zorlayarak bir araya getirmese bu asgari, skandal yaratmayacak düzey koşulunu yerine getirmiş olamazdı.

O halde Eurovizyon sonuçlarını da bütün dünyada olduğu gibi, skandala yol açmayacak esereler arasında bütünüyle politik kaygılar belirlediğine göre, Eurovizyon sonuçları bize politik ilişkiler hakkında bir fikir verebilir.

Avrupa'daki Türkiye asıllı göçmenleri, Türk devleti, tıpkı bir zamanlar Sovyetlerin komünist partileri ve işçi hareketini dış politika ve diplomatik manevralarının bir aracı olarak kullanması gibi, dış politikasının ve diplomasisinin bir aracı olarak kullanmaya çalışır. Bunun için Avrupa'da çıkan Türk gazetelerinden derneklere kadar muazzam yönlendirici bir aygıt vardır. Yine bu tür bir kullanımın sonucu olarak Hollanda, Belçika gibi Türkiye asıllı göçmenlerin yoğun olduğu ülkelerden oy alındı. Yunanistan ve Kıbrıs'ın tıpkı Türkiye'deki politik İslam ve Kürtlerin bir kısmı gibi, Türkiye'yi Avrupa birliğine katılım aracılığıyla liberalleştirme çabasına, Irak savaşında ABD önergesine ABD Kürtleri ezmek için yeterince güvence vermediği için biraz da bir kaza olarak hayır oyu verilmesinin bir karşılığı olarak diğer Avrupa ülkelerinden gelen oylar da eklenince böyle bir sonuç ortaya çıktı.

Bu politik olarak şu demektir. ABD'nin Irak işgaline kadar, Türkiye ABD'nin dengesiydi ve Avrupa bu büyük ülkeyi üye almaz, kapısında bekletirdi, ama ABD'nin Irak işgali ile dengeler değişmiş bulunuyor ve

Avrupa Türkiye'ye, oyunun dışında kalmamak için biraz daha açık kapı bırakabilir. Berlusconi'nin fikir jimnastikleri, Eurovizyon'da alınan birincilik ve Cannes'te "Uzak"a verilen ödül, bu tür göz kırpmalar anlamına gelmektedir. Avrupa ABD'ye karşı yeni ittifaklar ve stratejiler arayışı içine girmiş bulunuyor. Eurovizyon'da alınan ödül, bu arayışlarda opsiyonları geniş tutmanın bir ifadesi. ABD'nin yanında saf tutan doğu Avrupalılara, bakın Türkiye bile sizden bize daha yakın politik mesajı.

Ama en iyi koşulda bile bu Türkiye'nin gerçekten demokratikleşmesi veya kelimenin gerçek anlamında Avrupalılaşması anlamına gelmez. Avrupa ancak kelimenin gerçek anlamında Avrupalı değil, şarklı bir Türkiye'ye kapılarını açar. Modern görünüşlü, ama şarklı. Tıpkı şarkı yarışması birincisi gibi, bütün o taklitler Modernleşmeyi demokratikleşme ile karıştıran şarklılığın bir yansımasından başka bir şey değildir.

Eğer Avrupalılık, sadece modernleşme değil, demokratik gelenekler ve burjuvazinin son beş yüz yılda biriktirdiği kültür birikimi anlamında anlaşılırsa, Türkiye'nin bu Avrupalılıkla hiç bir ilişkisi yoktur. Bir Çehov, bir Tolstoy, bir Çaykovsky veya Şostokoviç, bir Pavlov hatta bir Lenin olmadan Avrupa, yani Burjuva uygarlığı tasavvur edilemez. Bu anlamda Rusya Avrupa kültürünün, bu uygarlığın bir parçasıdır, ama Türkiye'nin ve Türklerin bir tek sanatçı, bilim adamı veya düşünürü yoktur, Avrupa, yani burjuva uygarlığının, olmasa bugün eksikliğini hissedebileceği, ama bunun yokluğu Avrupa'yı Avrupa yapan devrimci ve demokratik bir geleneğin Türkiye'deki yokluğudur. Rus köylüsünün Narodniklerden Sosyalist Devrimcilere kadar uzanan devrimci demokratik gelenekleri veya geç ve güçlü doğmuş işçilerinin dünyayı allak bullak eden partileri ile Tolstoy veya Sostokoviç'ler arasında derin bağlar vardır. Türkiye'de ne devrimci demokratik bir köylü hareketi vardır ne diğeri.

Yani kültürel olarak Avrupalı olmak, Avrupalılaşmak demek radikal demokratik hareketleri yaratan ve besleyen bir toplumsal yapı demektir. Ancak bu çerçevede onun kültürel ifadeleri de ortaya çıkarlar ve toplumun kültürel hayatının derinliklerinde, iktidara gelememiş olsalar bir yer edinirler. Yunan İç savaşı, İki savaş arasının büyük komünist direnişleri, bu toplumsal mücadelelerin birikiminin ürünü olan Theodorakis'ler, Angelopulos'lar Yunanistan'ı Avrupalı yaptı. Aksi takdirde Yunanistan da tıpkı Türkiye gibi, batıda yaşayan bir şarklı olmaya devam ederdi.

Türkiye’de Ermeni ve Rum katliamları ve sürgünleri, ya da komünist kovuşturmaları her türlü toplumsal muhalefetin acımasızca bastırılması onun tüm demokratik toplumsal tabanını dolayısıyla kültürel değişimini de engellemiştir. Türkiye’yi biçimsel olarak batılılaştıran her adım, demokrasinin köklerini yok eden bir adımla beraber gider. Bütün modernleşme çabalarına Ermeni ve Rum katliamları eşlik eder. Katledecek kimse kalmayınca bu sefer her batılılaşma adımına komünist tevkifatları ya da Kürt katliamları eşlik eder. Türkiye modernleştikçe, demokratik bir hareketten dolayısıyla kelimenin gerçek anlamında burjuva uygarlığının kültürel bir parçası olmaktan, onu özümlemekten uzaklaşır.

1960’ların işçi hareketleri ve yetmişlerin güçlü demokratik karakterli politikleşmesi olmasaydı, Türkiye bugün olduğu kadar bile, bir parça Avrupa kültürüyle bağlantı kurmuş olamazdı. Burjuva uygarlığının kültürü Türkiye’ye Marksizm aracılığıyla girmiştir. Ya da şöyle diyelim Politik programlarının aksine Sosyalistler kadar Türkiye’nin kültürel olarak da batılılaşmasına ve burjuva uygarlığıyla bağlar kurmasına büyük katkı yapmış başka bir güç yoktur.

Türkiye’nin bu alandaki son şansı Kürt ulusal hareketidir. Bu hareketin bir başarısı, güçlü demokratik dönüşümler ve bu anlamda kelimenin gerçek anlamıyla batılılaşma yani gerçek anlamıyla burjuva uygarlığının bir parçası olma anlamına gelir, ama öyle görünüyor ki, bu son fırsatı da Türkiye kaçıracak.

Avrupa birliği için paketler, demokratikleşme anlamına gelmez. Gerçek iktidar bürokrasinin elinde olmaya devam eder. Sadece ipleri gevşetmiş olur. Politik İslam da bir demokratik hareket değil bir modernleşme hareketidir. Hükümetin ordu ile çekişmesinin konusu demokratikleşme değil, modernleşmenin farklı yollarıdır. Bu kayıkçı dövüşünün nasıl bir batılılaşma sonucu vereceğini merak ediyorsanız, stilize şark şalvarıyla İngilizce her şeyi yapmaya hazır olduğunu söyleyen şarkıcıya bakınız. Bunun için Avrupa’ya, ta Baltık denizi kıyılarına gitmeye gerek yok. İstanbul’da Tekbir Defilesine gidin. Göreceğiniz aynı şeydir.

22 Haziran, Cumartesi

Bir İşçi Hareketi Olarak Gezi Hareketi ve Kazlıçeşme

“Neyin kastedildiği biliniyorsa onu şöyle veya böyle adlandırmak önemli değildir.” “Gezi Hareketi” derken de Gezi Parkı vesilesiyle başlamış ve hükümetin şiddeti üzerine, bütün Türkiye’yi bir saman yangını gibi sarmış; “an itibariyle” meydan savaşını kaybedip güçlerini toplamak ve uzun süreli bir gerilla savaşı vermek için dağlara (parklara) çekilmiş görünümü veren hareketi kastediyoruz.

Bu hareketin nasıl bir evrim geçireceği henüz ortada. Bu kendi yetenekleri kadar, hükümetin nasıl davranacağına da bağlı. Eğer ulusalcı renklerle arasına bir sınır çekip bir demokrasi bayrağı yükseltebilirse, Müslümanların demokratik özlemlilerini (ki esas olarak işçilerdir), Kürtlerin demokratlarını yanına çekebilirse (ki esas olarak kadınlar, yoksul gençler ve Apoculardır) Erdoğan’a karşı cepheyi genişletip ilerleyebilmek için taze bir güç bulabilir.

Bunun için de ilk elde hiçbir dile, dine, siyasi görüşe gönderme yapmayan bir bayrağa ve herkesin birey olarak katılıp herkese ulaşma ve kazanma şansına sahip olacağı bir kitlesel örgütlenmeye (her ikisine de somut öneriler yaptık) ihtiyacı var.

Bunları yapamaz ve kendine hayranlık içinde mahalli park toplantıları içinde gücünü ve kıymetli zamanları tüketirse çürür. Coşkunun yerini hayal kırıklığı alır.

Zaman kayıp da olabilir, hızla öğrenmenin bir aracı da. Bunlar birçok faktöre bağlı.

Örneğin bugün saat 19.00’da karanfillerle Taksim’de “kayıpları anmak, talepleri tekrar hatırlatmak, şiddeti kınamak” için buluşma çağrısı var. Bu çağrıya yüz binler gelirse başka yöne gelişir; birkaç on bin gelirse başka yöne; gelenleri hükümet görmezden gelirse, üzerine şiddetle gitmezse başka yöne gelişir; yine saldırırsa başka. Yüz binler geldiğinde saldırırsa başka, birkaç bin veya on bin geldiğinde saldırırsa başka.

Olağanüstü değişmeler olmazsa, hareket kararsızlık ve gerileme; Erdoğan kararlılık ve ilerleme fazına geçmiş durumda. Ancak hareket kendi içine kapandığından olaya Türkiye çapında bakmadığından, kendine hayranlık içinde durumun ve tehlikenin bilincine varmış olmaktan uzak.

Bu kısa bekleme molasında hareketin kendisi üzerine düşünmenin zamanıdır.

*

Aynı kavramı kullanıyor olmak, o kavramla aynı şeylerin kastedildiği anlamına gelmez.

“İşçi Hareketi” diyenlerin kafasında, genellikle ekmek veya ücret derdinden çıkmış; fabrika işçilerinin esas gövdesini oluşturduğu, esas olarak gelir ve yoksullukla ilgili talepleri olan hareket anlaşılmaktadır.

Bütün sosyalistlerin şu son yirmi yılda yaptıkları politik propaganda ve ajitasyon çalışmaları hep bu imgeye dayanıyordu, ama sadece sosyalistler mi? Bütün burjuvalar ve antikomünistler de sosyalistlerle aynı anlayış ve imgeyi paylaşıyordu. Hemen tazesinden bir örnek verelim. Örneğin Mümtazer Türköne, “Sınıf Farkları ve Statü Arayışı” adlı yazısında tam da böyle bir işçi sınıfı imgesi ve kavrayışından hareketle, “Sınıf bize, bir sofrada ortak bir kaptan kaşık sallayarak karnını doyuran bir çocuğun, annesini elindeki kaşıkla peşinden koşturan bir çocuktan ileride neden farklı bir siyasî tutum takınacağını bütünüyle açıklamaz, ama Kazlıçeşme ile Taksim arasındaki farka dair önemli ipuçları verebilir. Üç haftaya yayılan Taksim eylemlerinin hiçbir safhasında işçi sınıfı yer almadı. Öbür tarafta, iyi eğitim sahibi, önleri açık ve fırsatlarla dolu olanlar” diye yazmaktadır. Türköne’nin anlayışı ile ortalığı doldurmuş sosyalistlerin anlayışı özünde farklı değildir. Bu açıdan baktığımızda Erdoğan’ı Kazlıçeşme’de destekleyenler esas olarak işçilerdir.

*

“Eğer öz ve görünüm aynı olsaydı tüm bilim gereksiz bir şey olurdu” der Marks. Bilim görünmeyenle, derinden işleyenle uğraşır. Bilimsel kavramların gerçek hayatta karşılıkları yoktur, ama onlar gerçekten daha gerçektirler. Tıpkı güzel imgeler gibi. Bu nedenle, günlük hayata bakıp, Marks yanılmış, hani sınıf nerede diyenler, bilim ve Marksizm hakkında tam bir kavrayışsızlığı yansıtırlar.

Sınıflar görülmez. Çünkü onlar analitik kavramlardır. Etrafınıza bakın örneğin Türkleri veya Kürtleri görebilirsiniz, Beşiktaş taraftarlarını, Müslümanları vs. görebilirsiniz, ama sınıflar yoktur, ama o görünmeyen şeyin eğilimleri belirler toplumun genel gidişini, Müslümanlar, Türkler ya da bir takımın taraftarları değil. Hatta Beşiktaşlılığı, Türklüğü veya Müslümanlığı ve böyle görünürlüğü de o görünmeyen sınıflar ve eğilimleri belirler, ama bu belirleme çok dolaylı ve karmaşık yollar izler.

O halde, Gezi Hareketi’ne bakıp da sınıf görmek isteyenler göremeyeceklerdir; hem bilim ve Marksizm hakkındaki kavrayışları hem de sınıf hakkındaki kavrayışları yanlış olduğu için.

*

Her şey tecrübelerden çıkar, tecrübelerden hiçbir şey çıkmaz. Bilim olgularla uğraşır, onun ham maddesi olgulardır. Bilim olgularla uğraşmaz kavramlarla uğraşır.

Bilim sınıfla değil, sınıf kavramıyla uğraşır. Eskiler “alet işler el övünür” derlerdi. Bilimde de kavramlar işler akıl övünür. Bilimin ham maddesi olgulardır, olgular kavramlarla işlenir.

Gezi Hareketi’ne “galat-ı meşhur” olarak biz de sık sık bir “orta sınıf hareketi” dedik ve diyoruz. Konuyu dağıtmamak için, yanlışlığını bile bile bir kavramı kullanmak başka bir şeydir. Bu yanlışlığı benimseyip bir analiz aracı olarak kullanmak başka bir şeydir.

Elbette gelir ve yaşam düzeylerine bakarak Gezi Hareketi’ni bir “orta sınıf hareketi” olarak tanımlamak mümkündür. Görünüm öyledir. Görünümlerle uğraşılıyorsa, uzun açıklamalar yerine ekonomi sağlıyorsa sorun yoktur.

Ama sınıf kavramı gelir düzeyiyle tanımlanmaz. Sınıf kavramı üretim ilişkileri içindeki konum ve çıkarlara göre belirlenirler.

Yani “orta sınıf” diye bir sınıf kavramı olmaz. Bir “gelir düzeyi” olabilir, ama gelir düzeyi bir sınıftan olup olmamayı belirlemez. Amerikan sosyolojisi ve Marksizm’e karşı ideolojik mücadele için ortaya çıkarılmış metafizik sosyolojiler, sınıfı gelir düzeyi üzerinden tanımlar. (Kendilerini tavizsiz Marksist olarak gören ve yoksulluk ve sınıf kavramlarını dillerinden düşürmeyen sosyalistler de fiilen sınıfı gelir düzeyi üzerinden tanımlayıp kavradıkları için iddiaların aksine anti Marksist sosyolojilerin bilinçsiz birer taraftarı ve uygulayıcısıdırlar ve Türköne gibilerle aynı sınıf kavramını paylaşırlar.)

O halde işçi sınıfı nedir? İşgücü denen metayı (malı) satarak yaşayan, bir üretim aracına sahip olmayan insandır işçi.

Yani Hindistan’da Bangalore’de kümese benzer tahta perdeciklerle ayrılmış odalarda ABD’deki yazılım firmaları için program yazanlar da, Körfez ülkelerinde temizlik ve bilumum işlerde köle gibi çalışanlar da; uzay laboratuarında deney yapan veya bir peykin ömrünü doldurmuş parçalarını

değiştirenler de; hastanelerde doktor olarak çalışanlar da; apartmanların kapıcıları da işçidir.

Bugün, muhtemelen son birkaç on yılda, ilk kez işçi sınıfı insanlığın büyük bölümünü oluşturmaktadır.

Evet, bunların hepsi işçidir, ama işçi sınıfı değildir. İşçi sınıfı tüm bunların hepsini kapsar, ama bunlardan herhangi birini işçi sınıfı karşılığı olarak kullanmak yanlıştır.

Sınıf kavramı, üretim ilişkisi ile ilgilidir. Kapitalizm dünya çapında bir sistemdir. Onun var olması için başka üretim biçimlerinin var olması gerekmez. Yani devletler, uluslar, kapitalizm öncesi kalıntılar, kadın erkek ayrımları, ırkçılıklar vs. bunların hiç biri kapitalizmin olmazsa olmazı değildir. Aksine bunların hepsi, kapitalizmin bozulmasını, çarpılmasını ifade ederler. Yani sınıf ancak dünya ölçeğinde var olabilir; cinsi, ırkı, ulusu, vs., yoktur.

Zaman zaman "Türkiye İşçi Sınıfı" veya "Kürdistan Proletaryası" gibi kavramları kullanırız. Bunlar kullanılabilir herhangi bir konuyu anlaşılır bir dille anlatabilmek için, ama yanlışlığını bir an için bile akıldan çıkarmadan ve bilimsel hiçbir anlam vermeden, çünkü bu kavramların hepsi yanlıştır.

"Türkiye İşçi Sınıfı" olmaz, bu işçi sınıfı kavramının kendisinin inkârı anlamına gelir. Çünkü evrensellik ve dünya çapında var oluş, işçi sınıfı kavramının olmazsa olmazıdır.

"Türkiye İşçi Sınıfı" yanlıştır, doğrusu İşçi Sınıfı'nın "Türkiyeli İşçiler Zümresi"dir. "Kürdistan Proletaryası" yanlıştır. Doğrusu, dünya işçi sınıfının "Kürdistanlı işçiler zümresi"dir.

Türkiye veya Kürdistanlı veya Alman işçilerin çıkarı için mücadele etmek, işçi sınıfı için mücadele etmek değildir. İşçi sınıfının bir zümresi için mücadele etmektir, bir zümresinin çıkarını savunmaktır. Zümre çıkarını sınıf çıkarının önüne almak ise oportünizmdir Marksist terminolojiye göre. Yani Türkiye işçi sınıfının çıkarları için mücadele edenler oportünistler olabilir ancak. Marksistler ya da sosyalistler, genel işçi hareketi içinde, dünya işçilerinin, yani işçi sınıfının, genel ve uzun vadeli, nihai çıkarlarını savunanlardır.

*

Görüldüğü gibi bu otantik Marksist kavramlarla baktığımızda, dünyada ne işçi sınıfı hareketi vardır ne de Marksist, ama işçi hareketleri, işçi zümrelerinin hareketleri vardır.

Sanılanın aksine sınıflar yekpare bir bütün oluşturmazlar. İçlerinde çok farklı zümreleri barındırırlar. Bu zümreler de sadece gelir durumlarına veya ulusal devletlere göre de ayrılmazlar. Hukuki durum, köken, kültür, vs., gibi birçok ayrım çizgilerine dayanan birçok birbiri içine geçen bölünmeler biçiminde zümreler vardır.

Diyelim ki, Hindistan'da Bangalore'de bilgisayar başında evinde ücretli programcılık yapan bir Hintli ile Avrupa'ya gelmiş, ama aynı işi yapan bir programcı, belki Hindistan'daki meslektaşından daha yüksek bir ücreti ve sosyal hakları sahiptir, ama hukuki ve siyasi bakımdan hiçbir hakkı bulunmayan bir konumda olabilir. Hindistan'daki, Hindistan ilişkilerine göre, birçok burjuvadan daha yüksek bir gelir ve yaşam düzeyi içinde olabilir, sokağa çıktığında ırkçı bir saldırıya uğrama korkusu olmayabilir, ama Almanya'daki Hintli programcı, Alman meslektaşlarına göre daha az ücret alıp, siyasi ve hukuki güvence ve haklardan yoksun bir yarı köle, sokağa çıktığında Alman ırkçıların saldırı korkusu ile yolunu seçen bir durumda olabilir.

Ekonomi Politik bakımından her ikisi de işgücünden başka bir şeyi olmayan ve onu satarak geçinen insanlar olarak işçi sınıfının bir üyesidirler, yani Proletarya'ya dâhildirler, ama aynı sınıfın çok farklı zümrelerini oluştururlar.

Sınıfı belirleyen gelir durumu ya da kültür, gelenekler ya da hukuki veya siyasi konum değildir. Sınıf iktisadi ilişkiler içindeki konuma göre tanımlanır.

Ama Zümre'yi, yani sınıf içi bölünmeleri bunlar belirler. Bu zümre farklarıdır dünya işçilerinin birleşmesini olağanüstü zorlaştıran ve bugünkü ve tarihteki güçsüzlüğün nedeni, ama aynı zamanda gücünün de temelidir.

Bu kavramlarla bakıldığında, Gezi Parkı ile başlayan direnişin temel gücünü işçiler oluşturmaktadır. Ama bunlar, işçi sınıfının modern, şehirli, gelir durumu iyi, iyi eğitimli, eski Yunan, Bizans ve Osmanlı'dan gelen şehir kültürüyle şekillenmiş bir zümresidir.

Bunların bu özelliklerine bakıp da Kazlıçeşme'yi işçi hareketi, Taksim'i de bir "statü" hareketi olarak tanımlamak, aslında arkaik ve yanlış bir sınıf kavramına sahip çıkıp onu Marksizm'e atfetmekten ve Marksizm'e atfedilen ekonomik materyalist açıklamalara başvurmaktan başka bir şey değildir.

Taksim'deki hareket bir demokrasi hareketidir. Ve tam da işçilerin damga vurduğu, çekirdeğini oluşturduğu bir hareket olduğu için bir demokrasi hareketidir. İşçilerin sadece ekonomik nedenlerle hareket edeceği, ekonomik nedenleri olmayan hareketlerin sınıf hareketi olmayacağı, vulgar Marksistlerin veya onların aynadaki aksi anti-Marksistlerin palavrasıdır.

Aksine tam da onun bir işçi hareketi olmadığının kanıtı olarak getirilen delililer onun bir işçi hareketi olduğunu kanıtlarlar. Hareketin burjuva, bürokrat küçük burjuva veya ruhça köylü kanadı, onu ya Kemalizm'e ya da "sınıfçılığa" çekmek istedi, ama tam da bu şehirli, modern işçiler, işçilere has içgüdüleriyle, demokratik ve özgürlükçü yanını vurgulayarak diğerlerine karşı direndiler. Onların damgasını vurmasını engellediler, ama onları karşıya da itmemeye özen gösterip, kazanmaya çalıştılar.

"Mustafa Kemal'in askerleriyiz" diyenlere "Mustafa Keser'in askerleriyiz" veya "kimsenin askeri değiliz" dediler. Politik İslam'ın desteğini öne çıkararak laikçi ve Kemalist imgesini kırmaya çalıştılar. Aynı şeyi Kürtlerle de yapabilirlerdi, ama Kürtlerin bir İhsan Eliaçık'ı yoktu orada, hareketin Türk imgesini iyice silikleştirecek. Öcalan ve Kandil'in sempatik mesajları ve selamları, örgütleri doldurmuş özünde Barzanici Kürt burjuva ve milliyetçilerinin engellemelerini aşamadı. Bunun üzerine Kürtlere yakın sosyalistlerin varlığında bir denge aradılar.

Ama sadece Gezi'dekiler işçi değildir. Kazlıçeşme'de Erdoğan'ı alkışlayanlar da işçidir.

AKP'yi de işçiler iktidara taşımıştı, hem de Taksim'de şimdi AKP'ye direnen işçilerle aynı neden ve kaygılarla. Erdoğan ise şimdi onların demokratik özlemlerine vermediği karşılığı, ekonomik ve sosyal olarak döneminde sağladıklarını göstererek unutturmaya ve demokratik özlemli direnişi bir zenginler ve Kemalistler hatta Ergenekon hareketiymiş gibi göstererek bu işçi zümrelerini diğerine karşı savaşa sürmeye çalışıyor.

Bunu kırmanın bir tek yolu var, Gezi'deki işçilerin, Erdoğan'ı destekleyen işçilere, demokratik mesajlarını iletmesi. Bunun için de daha radikal ve

sistemli bir demokrasi programına sahip çıkması. Erdoğan'ın üzerine oynadığı Kemalist imgesini tersine çevirmek.

Erdoğan, bayrağın önemini kavramış durumda. Bunun için ısrarla Türk bayrağını öne çıkarıyor. Herkesi bayrak taşımaya çağırıyor. Ulusalcıların Atatürk'lü bayrağından ayırıyor.

Eğer Taksim'deki hareket de bayrağın önemini kavrayıp, hiçbir dile, dine gönderme anlamı içermeyen bir bayrağı yükseltebilirse Erdoğan'ı kendi oyununa getirebilir. Ancak Türk bayrağı taşıyan Ulusalcı ve Kemalistler ile kendi örgütlerinin bayrağını taşıyan Türk sosyalistleri bunun önünde en büyük engel durumundalar. Aslında Kürtler beyaz bayrakla oraya gelseler, tüm demokratik özlemlerin bayrağına sahip çıksalar, o anda "Türkiye Partisi" olup, Öcalan'ın dediği türden bir "Demokratik Ulusçu" olarak ortaya çıkarlar, ama bunu yapacak cesaret ve bakışta kimse yok maalesef ortalığı kaplamış kasaba avukatları ve eşraf çocukları içinde.

Ne Türkler ne de Kürt hareketi Gezi Hareketinin bir "ulusal sorun" olduğunun farkında değildir. Çünkü ulus anlayışları gerici ulusçuların ulus anlayışıdır. "Yaşam tarzı" diye tanımlanan sorun ile "Kürt sorunu" diye tanımlanan sorun, aslında aynı ulusal sorunun iki farklı görünümüdür. (Bunu da başka bir yazıda ele alalım.)

Hareketin özünü en iyi yansıtan "duranadam"dır. Bir sanatçıdır, muhtemelen geliri, eğitim durumu iyidir. Ama aynı zamanda bir ücretlidir. İşçidir.

Kendi eylemini ve anlayışını şöyle ifade etmektedir. Hareket bu ifade edilenleri bir program ve onun sembolü bir bayrağa kavuşturabilirse, Erdoğan'ı tecrit edip, bir demokratik devrimin yolunu bile açabilir.

"Başörtüsü olsun, renk ayrımı olsun, ırk ayrımı olsun, ülke sınırları olsun, din ayrımı olsun, her türlü sınıfsal ya/ya da sosyal ayrıma karşı olduğum doğrudur."

Evet, bu kısa cümledir bu hareketin programı.

Bizim yıllardır sosyalistlere karşı savunduğumuz ve anlatmaya çalıştığımız bir kere bile gündeme aldırmayı başaramadığımız program da buydu. Tek farkı bunların gerçekleşmesinin somut biçimleriyle ifade edilmesiydi.

Bir tek sözle ifade edilebilir: Demokrasi.

“Duranadam”ın amacının somut yapılacak işler olarak ifadesi olan programı bir kez daha buraya koyuyoruz:

- **Gerçek bir eşitlik için, ulusun tanımından her türlü, dil din, tarih, “etni”, soy, kültür, “ırk” belirlemesi kalkmalı, demokratik ulus bunlarla tanımlanmaya karşı tanımlanmalıdır. Bu somut olarak şu tedbirlerle gerçekleşebilir.**
    - Herkese istediği dili anadil olarak seçme ve anadilinde eğitim hakkı olmalıdır. (Ana dilini öğrenme hakkı değil. Bu farklıdır dillerden birine üstünlük sağlayıp eşitsizliği arttırır.)
    - Ortak bir konuşma ve yazışma dili gerekip gerekmediğine; gerekiyorsa bunun hangi dil olacağına demokratik ulusun yurttaşları tartışarak ve oylayarak karar verirler. Bu ortak konuşma dilini öğrenmek, anadilde eğitim hakkını ortadan kaldırmaz.
    - Okullarda herkes ana dilinde, ama aynı ortak tarihi okumalıdır. Bu tarih, ülkedeki ve komşularındaki bütün dillerden, etnilerden, dinlerden, kültürlerden, cinslerden eşit miktardaki temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
    - Eğer okullarda okutulmasına karar verilirse, din ve ahlak dersleri, yeryüzündeki tüm büyük din ve inançlardan ve inançsızlardan eşit sayıda temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
    - Devletin tüm inançlar karşısında eşit ve tarafsız olması için, Diyanet lağvedilmeli, imam hatipler normal okullara çevrilmelidir.
    - Diyanet gibi kurumlarda şimdiye kadar çalışanların mağdur olmaması için geçimleri gönüllü olarak cemaatler tarafından karşılanmayanlar veya bu olanağı seçmeyenlerin mağduriyeti engellenip toplumun başka işlerine yerleştirilmelidir.
    - Devlet sadece inançlar arasında eşitliği sağlamak ve azınlık inançta olanlar aleyhine oluşacak fiili eşitsizlikleri gidermekle yükümlü olmalıdır.
- **Yurttaşların en geniş şekilde örgütlenebilmesi, hakkını koruyabilmesi, haksızlıklara ve eşitsizliklere karşı mücadele edebilmesi için.**

- Sınırsız bir düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü derhal uygulamaya geçmeli, bunları sınırlayan tüm yasalar derhal ve otomatik olarak geçersiz olmalıdır.
- Devletin, firmaların, örgütlerin, partilerin ve bunların bütün organlarının bütün kararları, bütün tartışmaları tüm yurttaşların bilgisine açık olmalıdır.

- **Demokrasinin gerçekleşebilmesi, yurttaşların doğru kararlar verebilmesi için her şeyden önce doğru bilgilenme gerekir. Doğru bilgilenme için ise, medyanın devlet ve sermayenin tekelinden ve egemenliğinden kurtulması gerekir. Bunun için de**
  - Tüm medya ve yayın faaliyeti, matbaalar, frekanslar, kanallar, kağıtlar toplumsallaştırılmalı; devletin ve sermayenin elinden alınmalı ve yurttaşların ve örgütlerinin emrine verilmelidir.
  - Medya olanakları, tüm örgütler, partiler, inançlar, fikirler, akımlar, meslekler, cinsler, yaşlar, bölgeler vs. arasında üye sayılarına ya da nüfus içindeki oranlarına göre dağıtılmalıdır.
  - Bu dağılımın gerçek oranları yansıtmaları için sık sık ayarlamalar yapılmalıdır.
- **Yurttaşların üzerinde yükselmeyen, onlardan bağımsızlaşmayan, ama onlara itaat ve hizmet eden bir devlet cihazı için:**
  - Tüm düzeylerde yetki ve sorumluluk seçilmiş organlarda olmalıdır. Osmanlı artığı, Firavun ve Nemrutlar zamanından kalma valilik, kaymakamlık gibi merkezi olarak atanan ve belirlenen tüm makam ve organlar lağvedilmedir.
  - Tüm emniyet, asayiş ve savunma kuvvetleri bu seçilmiş organların emrinde ve kontrolünde olmalıdır.
  - Tüm seçilmiş yöneticiler ve organlar kendilerini seçenlerin beşte birinin oyuyla geri alınabilmeli ve seçim yenilenmelidir.
  - Tüm seçilenler seçildikleri süre içinde ve çalışmaları esasında ortalama bir çalışanın gelir düzeyinde ücret almalıdır.
  - Memurların tayin, terfi, seçim ve emeklilik işlemlerinde bağımsız memur sendikalarının tuttukları siciller esas alınmalıdır.

    - Asker sivil adalet ikiliği ve memurlar hakkında dava için izinler kalkmalı. Kanun ve yasalar karşısında mutlak eşitlik olmalıdır.
    - Mahkemelere Jüri usulü gelmelidir.
- **Bu biçimsel eşitliği ve demokrasiyi sağlayan tedbirlerin yanı sıra, asgari ölçüde ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri kaldırmak için:**
    - Devlet her yurttaşa iş bulmak, bulamıyorsa, sendikaların ve bağımsız tüketici teşekküllerinin tespit edeceği, asgari geçim endeksine uygun gelir sağlamakla yükümlü olmalıdır.
    - Tüm yurttaşlar için genel sağlık ve emeklilik sigortası olmadır. Sigorta, doğrudan sigortalı yurttaşların seçilmiş temsilcileri tarafından yönetilmeli ve denetlenmelidir.
    - Gelecek nesiller arasında kültür, eğitim ve iktisadi farklardan doğan eşitsizlikleri asgariye indirmek için, her çocuk için parasız kreş ve anaokulu sağlanmalı; tüm eğitim ve araçları parasız olmalı, düşük gelirli ailelerin çocukları ekstra desteklenmelidir.
    - Tüm azınlıkların gerçek hayatta fiilen ortaya çıkacak bizzat matematik bir azınlık olmaktan doğan dezavantajlarını bir ölçüde ortadan kaldırabilmek için kotalar ve pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

Bunlar iki yüz yıl önce de işçilerin bayrağındaydı, bugün de.

Erdoğan'ın toplayıp Gezi Hareketine karşı seferber etmek istediği işçilerin de programıdır ve onlar tam da bu özlemleri nedeniyle Erdoğan'a oy vermişlerdi.

Erdoğan onların bu özlemlerine cevap vermedi ve veremez.

Ama Gezi Hareketi bu programı bayrağına yazabilirse, Kazlıçeşme'deki işçileri de kazanıp ortak özlemlerini gerçekleştirebilir.

Parklarda yapılan toplantılarda Müslümanları, AKP'lileri karşıya itmeyelim, onları kazanalım deniyor, ama bu sadece somut bir üslup, diyalog ve ilişki sorunuymuş gibi ele alınıyor.

Kişisel düzeyde konuşmalar, diyaloglar ve karşıya itmeyen bir üslup temel toplumsal güçlerin davranışlarını etkileyemez. Programlar ve bayraklar verir esas masajları.

Bu program, tam bir eşitliğin sembolü beyaz bir bayrak ve tek tek bireylerin katılımıyla oluşacak, örgütsel temsile yer vermeyen herkese açık, herkesin herkese ulaşabileceği bir örgütlenme işçilerin diğer kesimlerinde hemen yankısını bulur.

Erdoğan’ın oyununu bozmanın biricik yolu budur.

23 Haziran, Pazar

Pasif ve Aktif Direnişlerin Toplumsal ve Tarihsel Temelleri

Gezi Direnişiyle başlayan hareketlerin doğup geliştiği yer: İstanbul ve Taksim. İstanbul bugün neyi konuşursa Türkiye yarın onu konuşur. Dolayısıyla biz İstanbul ve Taksim'e bakıyoruz hareketin genel eğilimlerini "gerçek zamanda" görüp tespit edebilmek için.

Bu harekette iki eğilimin giderek netleştiği görülüyor.

Birincisi ulusalcı çizgiye ve laik-dindar ayrımına belli bir mesafe; demokratik ve özgürlükçü bir vurgunun giderek netleşmesi. Taksim'deki dünkü karanfilli buluşmada çeşitli pankart ve flamalar olmaması bu eğilimin giderek harekete damgasını vurduğunu gösteriyordu. Bu hayırlı bir gelişmedir; hareketin genişlemesi ve derleyici olması için şarttır.

Diğer eğilim ise mücadele biçimlerinde ortaya çıkmaktadır ve genellikle pasif ve çatışma ve şiddetten kaçan biçimlere yönelmede görülmektedir.

Bu da bir bakıma, radikal sosyalist gruplarla araya bir çizgi çekmek gibi bir işlev görmektedir. Türkiye'deki sosyalist grupların çoğu, 60'ların sonu ve 70'lerde, soğuk savaş dönemin özellikle beslenen faşist eğilimli çetelerin saldırısına karşı öz savunması içinde şekillenmişlerdir. 70'li yıllarda faşist saldırılara karşı örgütledikleri öz-savunma ile kitleselleşen sosyalist gruplar, hareket kitlesel niteliğini 12 Eylül'den sonra yitirdiğinde bile Polis'in saldırılarına karşı aktif bir savunma geleneğini genlerinde taşımışlardır.

Gezi Hareketi, Ulusalcı ve Sosyalist (ki bazen bunlar çakışmaktadır da) tonların hareketin rengini belirlemesini engellemiş görünüyor. Bunlar çok önemli ve olumlu gelişmelerdir. Hareket geriliyor görünmesine rağmen, bu değişiklikler onun tekrar toparlanıp ileri atılması için güç toplaması anlamına da gelebilir.

*

Normal yaşamını sürdüren milyonlarca insan harekete geçmeden toplumda ciddi değişimler mümkün değildir.

Milyonlarca insan her zaman, gereksiz yere bir çatışmaya girilebilir, böyle bir çatışmanın ortasında kalabilirim korkusuyla çoğu zaman evinde kalmaktadır. Ve en azından polis şiddetinin işe yaramayacağı bir kritik kütleye ulaşıncaya kadar da, polisin saldırısını davet eden şiddet olasılığı geniş kitlelerin sokağa çıkmasını, hareket etmesini engellemekte, bu da o kritik kütleye erişmeyi olanaksız kılmaktadır.

Gezi Hareketi içgüdüsüyle bu fasit daireyi kırmaya çalışmaktadır. Şiddetsizlikle geniş kitlelere sokaklara çıkma daveti yapmaktadır. Eğer geniş kitleler sokağa çıkabilirse öyle geniş olabilir ki o hareketin sadece nicel gücü bile kendisine saldırılmasını önler ve sadece nicel gücü bile fiziken karşı duranları etkisiz kılar. Esas olarak devrimler zaten bu mekanizmayla gerçekleşirler. Aslında devrimler dünyanın en kansız olaylarıdır, sonradan egemen sınıfların yarattığı kanlı ayaklanma imgelerinin aksine.

Elbet bu pasif biçimlerde direnişi esas mücadele aracı olarak kullanmanın ardında, devlete "biz iyi çocuklarız, bize Kürtler gibi veya aşırı sol gruplar gibi saldırma" diye bir mesaj verme eğilimi de; orta sınıfların kendini tehlikeye atmaktan, çatışmaya girmekten kaçınma eğilimleri de belli bir rol oynamaktadır, ama şu da kaydedilmeli ki, bu hareket, kendisi şiddet araçlarına başvurmamakla birlikte, polise karşı yapılmış öz savunmayı da lanetlememeye özen göstermektedir. Bu da çok önemlidir ve hareketi bölünmekten korumaktadır.

Elbette her yiğidin yoğurt yiyişi ayrıdır. İyi bir gelir durumu olan insanların polis terörüne direnişi ile Diyarbakır'daki işsiz ve yoksul çocukların direnişi çok farklı olacaktır. Bu hareketi yapanlar, pasif bir inat ve kitlesellik çizgisi izlemektedirler. Hareket daha ilk kez Taksim'i ele geçirmeden önce, Beyoğlu ve arka sokaklarını doldurmuştu. Polisle çatışmaya girmiyorlardı. Polis saldırıyor, gazlıyor, kaçıyorlar, ama sonra yine geliyorlardı. İki tane polisin yüzlerce kişiyi önüne katıp kovaladığı çok görülüyordu. Diyarbakır'da böyle bir sahne tasavvur bile edilemez.

Elbet devletin de bütün şiddetine rağmen Kürt hareketi ve bu hareketi oluşturan kitle arasında bir ayrım yaptığı da bir gerçektir. Bu kadar katılımla ve bu şiddette eğer Kürdistan'da çatışmalar olsaydı, ölü sayısı dört beş değil; dört yüz, beş yüzler üzerinden sayılırdı.

Nedenleri ne olursa olsun, bugünkü durumda hareketin izlediği pasif direniş çizgisi, hareketi genişletici, kitleleri sokağa çıkmaya davet edici bir özelliğe sahiptir ve en azından bugünkü aşamada kanımızca hayırlıdır.

Bu vesileyle, hem bugünkü pasif çizgiyi hor görüp lanetleyenlere ve onun somut tarihsel anlamını görmeyenlere, hem de bunu mutlaklaştıran yeni kuşaklara pasif ve aktif direnişin tarihi ve sosyolojisi üzerine bazı hatırlatmalar yapalım.

Hikmet Kıvılcımlı, İsa ve İbrahim'in içinde bulunduklar toplumların farklı yapıları ile farklı mücadele biçimlerine duydukları eğilimin ilişkisi üzerinde durmuş ve kölelerin ve sömürgelerin pasif, göçebeler ve yarı sömürgelerin daha aktif mücadele biçimleri kullandığı gözlemini yapmıştır.

Bir bakıma kölelerin dini olan Hıristiyanlık, sağ yanağına vurana sol yanağını dön diyen bir pasif direniş çizgisi izler; buna karşılık, göçebe aşiret üyesi İbrahim, "göze göz, dişe diş" diyen bir çizgiyi izler. Muhammet de bir aşiret çocuğu olarak aynı çizginin devamıdır ve İbrahim'e bu yakınlığı bir rastlantı değildir.

Aynı farkı sömürge ve yarı sömürgeler arasında da görmek mümkündür. Osmanlılar, İran, Çin ve Sahra'nın güneyindeki biricik klasik uygarlık merkezi olan Habeşistan, hiçbir zaman tam sömürgeleştirilemediklerinden, oralarda silahlı direnişlerin her zaman egemen mücadele biçimi olduğu söylenebilir. Sun Yat Sen, Mao, hatta Atatürk bunun örnekleridir.

Buna karşılık tamamen sömürgeleştirilmiş; zaten kölelikten beter bir kast sistemi içinde yüzyıllardır yaşayan Hindistan ise pasif direnişçi Gandi'yi çıkarmıştır.

Aynı farklı çizgileri ve eğilimleri 1950'ler ve 60'ların Amerika'sının siyahlar hareketinde de görebiliriz.

Güney'in köleci eyaletlerinde çıkan hareketin baskın çizgisi pasif direniş olmuştur, önderi bir Hıristiyan Babtist rahip olan Martin Luther King'tir.

Kuzey'in daha özgür sanayi şehirlerinin, özgür siyah işçilerinin önderi ise, bir Müslüman olan Malcolm X'tir veya ondan da ileri giden Kara Panterler'dir.

Bugünkü hareket "modern ücretlilere ve hiçbir zaman köleleşmemiş bir arka planı olan insanlara dayanmasına rağmen, neden pasif mücadele biçimlerini öne çıkarmaktadır?" diye sorulabilir. Üstelik bu eğilim sadece burada da değil, genel olarak bütün dünyada da yaygıdır.

Sadece toplumsal yapının değil, yenilgi ve zaferlerin, tarihsel ideolojik ve kültürel iklimin; mücadelenin içinde bulunduğu aşamanın vs. çok karmaşık bir bileşeni söz konusudur. Bunları analiz etmeye çalışalım.

Marksistler bir toplumun tarihsel arka planı ve bunun yarattığı gelenekler ile var olan yapısı arasındaki ilişkiye kör değildirler. Bunun tipik bir örneğini şöyle verebiliriz. Engels, İbsen'in romanlarının ve oyunlarının

çekiciliğini açıkladığı bir makalesinde, Norveçlinin hiçbir zaman bir Alman gibi uzun yıllar serflik altında yaşamadığını (Norveç, İsveç uygarlığa en geç geçen komuna geleneklerinin çok güçlü olarak yaşadığı yerlerdi bütün Kuzey Avrupa gibi. Kapitalizm de zaten bu geleneklerin katalizatörlüğü ile Antik uygarlıkların çıkmazını aşıp oralarda doğabilmiştir.), bir Norveçlinin bu nedenle bir Alman Filisteni karşısında gerçek bir insan gibi durduğunu not eder ve çekiciliği buna bağlar.

Aynı şeyi Amerikan kovboy filmleri için de söyleyebiliriz. Kovboylar zaten proleterlerdir, büyük kapitalist çiftliklerde çalışan, ama bu filmlerin ayrılmaz öğesi küçük çiftçiler de atası köle ya da serf olan, aşiret bağlarından küçük üretim geçmiş tipler değildirler. Genellikle Avrupa'nın muhalif tarikatlarından veya devrimci partilerinden karşı devrimlerinden kaçmış; Avrupa'da değilse bile, Amerika'nın doğu eyaletlerinde özgür işçi yaşamından geçmiş ve orada kapitalizm öncesinin kalıntılarından arınmış, modern proleterlerin küçük çiftçiye dönmüş biçimleridirler. Onların işçi geçmişleridir onların ilişkilerine o karşı koyulmaz çekiciliği veren.

Nefis bir film vardır Queimada diye Marlon Brando'nun oynadığı. Bir İngiliz ajanı, siyahların köle olarak çalıştırıldığı bir adaya gider, orada bir isyan hareket örgütlemekle görevlidir. Ancak isyanı örgütleyecek ve ona önderlik edecek, isyan etmeyi tasavvur edebilecek bir siyah bulamamaktadır. En ağır hakaretleri yaptığında bile siyah köleler seslerini çıkarmamakta, direnmeyi aklından bile geçirememektedirler. Sonunda bir tanesinin, ona arkasını döndüğünde, kendisini öldürmeyi aklından geçirdiğini fark eder ve onu işlemeye başlar isyana önderi yetiştirmek için, ama siyah önder adayı, beyaz adamın öldürülebileceğini, öleceğini bile tasavvur edememektedir. Ajan, siyahın eline verdiği tabancanın tetiğini kendisi çekerek beyaz adamın da öldürülebileceğini ona gösterir.

Milyonlarca köle, beyaz adamın kendisini gelip kurtarmasını beklemeyeceğine, göre pasif de olsa mücadeleye girmesi önemlidir. Bu bakımdan, bugünkü dünyada milyonlarca insanı sokağa çıkarıp kendine güveninin, ilk siyasi tecrübelerini edinişinin yollarını açtığı için bu pasif direniş biçimleri son derece doğru ve olumludur.

Elbet şunu da unutmamalı, insanlar bir kez sokağa çıktılar mı, bir kez kendi güçlerinin farkına varıp, özgürlüğün, dayanışmanın tadını aldılar mı onları

tekrar eve tıkmak zordur ve en aktif biçimlerde mücadeleye de hızla geçebilirler.

Aynı filmde hikâyenin devamı da anlatılır. O zorla isyan etmeyi öğrenen bir kere isyan ettikten sonra hızla gelişir, değişir ve kendi bağımsız bir önder olur. Kendisine bunu öğretene de isyan eder.

Martin Luther King de giderek pasif bir siyah direnişçi olmaktan çıkıp bir sosyal devrimci olmaya doğru dönüşüyordu. Öldürüldüğü gün, siyahların Blues'larını dinleyerek oradan beyaz işçilerin Rock'unu çıkaran; güneyin kölelerinin Kuzey'in sanayi şehirlerine giderek birer proletere dönüşümlerinin son durağı olan Memphis'e bir işçi grevini desteklemeye gitmişti. King'in öldüğü yer, şehrin Elektro Blues'unun, Rock'un doğduğu yerdi.

*

Benzer eğilimi Kürt hareketi içindeki kristalize olmamış farklı eğilimler biçiminde de görebiliriz.

Kürtler içinde neolitik köy komünü, iki biçimde varlığını sürdürmüştür.

Medeniyete az bulaşmış yerlerde ve köy yaşamının egemen oluğu yerlerde Alevilik biçiminde; medeniyetle daha sıkı ilişki içindeki yerlerde Şafiilik biçiminde. (Batı Anadolu'nun İyonyalılarında da Manavlar, Tahtacılar, Yörükler, Çepniler gibi ayrılıkların kaynağında da benzer farklılıklar vardır.)

Alevilik komünün ilişkilerini düzenleyen bir din olduğu kadar aynı zamanda artı ürüne el koyan devlete karşı, tarih boyunca da, Roma'da Hıristiyanlık, Bizans'ta Manicilik ("Işık taifesi") ve Paulikanlık, Osmanlı'da Kızılbaşlık adını alan bir parti de (tarikat) olmuştur. Bu nedenle de çok ezilmiştir devletin şiddetiyle, ama bu sürekli ezilme, pasif direniş ve mücadele biçimlerinin bir gelenek oluşturmasına da yol açmıştır. Anadolu'nun ilk Hıristiyanları da muhtemelen bugünkü Alevilerin atalarıydılar. Alevi deyişlerinde hemen hemen hiç eli silahlı kahramanlar ve önderler yoktur.

Buna karşılık Şafilik, göçebe İbrahim ve Muhammet gibi, göze göz, dişe diş diyen, uygarlıkça ezilememiş, geleneklerini korumuş Kürt komününün dini veya partisidir. Hanefiliğin yaygınlığı esas alan esnek hukukuna karşı eskiliği esas alışı ve göçebe hayatının ihtiyaçlarına uyarlanmış ritüelleriyle

birlikte Komün'ün uygarlığın bozucu etkilerine karşı kendisini koruyuşudur. Uygarlık bu göçebe komünü Alevilik gibi ezemeyeceğinden, onu zaman zaman kendi ücretli askeri yapmış ve geniş bir özerklik sağlamıştır. Pers ve Roma-Bizans-Osmanlı devlet ve uygarlıkları karşılıklı olarak bu komünlerle ittifak yaparak karşı tarafı arkadan vurup geriletmeye çalışmışlardır. Bizans'a karşı Osmanlı Paulikan ve Bogomillerle; Osmanlı'ya karşı Pers uygarlığı Alevilerin köy komünüyle ittifak yaparken; Osmanlı Pers uygarlığına karşı Şafii Kürt komünüyle ittifak yapmıştır.

PKK her ne kadar laik bir hareket olsa da, onda doğduğu ve en etkili olduğu yerdeki Şafiiliğin bu geleneklerinin ve aktif mücadeleye eğiliminin bir etkisi olmadığı söylenemez. Biraz da bu genetik farklar nedeniyle PKK hiçbir zaman tam olarak Aleviler arasında Şafiler arasında olduğu kadar büyük ve yaygın bir destek bulamamıştır.

Bugünkü şehirli hareketin pasif direniş biçimlerine verdiği ağırlığın belli bir kabul görmesinde, geniş Alevi katılımı da göz önün alındığında, Aleviliğin pasif direniş eğilimleriyle bir gönül yakınlığı olmasının da bir etkisi vardır muhtemelen.

*

Farklı mücadele biçimleri sadece sınıfsal ve toplumsal yapılarla ve geleneklerle ilgili değildir, yenilgiler ve zaferler, bunların yarattığı ruh halleri, ideolojik ve kültürel iklimler de etkilidir.

Bugünkü pasif mücadele biçimleri sadece orta sınıf olmakla ilgili değildir. Dünyada genel bir eğilim gözlenmektedir pasif mücadele biçimlerine. Bu örneğin 60'ların dünyasından çok farklı bir dünyanın eğilimidir.

Bu eğilim bir arayışın, kendini bir toparlayışın ifadesi olduğu kadar, aynı zamanda bir yenilginin; egemen sınıfların muazzam ideolojik zaferlerinin de ifadesidir.

Tarih hesabını onlarca hatta yüzlerce yıl üzerinden yapar, insanların ömürleri ise birkaç on yıldan fazla değildir.

İşçi hareketi yüzyılın başında 20'li ve 30'lu yıllarda muazzam büyük yenilgiler yaşadı. Stalin'in, Hitler'in yükselişleri, Atatürk, Franko vs. hep bu yenilgilerin üzerinde var oldular. Bu yenilgiye egemen sosyalizmin bürokratlaşması ve bir karşı devrimin aracı haline dönüşmesi eşlik etti. Yani insanlık sadece demoralize olmadı aynı zamanda devrimci ve eleştirel bir

teoriden de yoksun kaldı ve kafadan gayrı müsellah oldu. 90'ların başındaki Doğu Avrupa'nın çöküşü, bu yenilginin son noktası, tabuta çakılan son çiviydi.

Bu bakımdan, bugünkü postmodernizmler, pasif direnişler vs. aslında Napolyon ve Stalin'le karşı devrime uğramış 18.yüzyılın Aydınlanma ve onun bayrağını taşıyan 19.yüzyılın Sosyalizm (İşçi Hareketi) geleneklerini bilmeyen ve unutmuş kuşakların el yordamıyla çözüm arayışlarından başka bir şey değildir.

Bu arayışlar ilerledikçe ve tecrübe biriktirdikçe geçmişteki, bugün kendilerine çok arkaik gelen, Marksizm'le tekrar buluşacaklardır. Gözlerini uzağa ve geleceğe diktikçe eskiyle karşılaşacaktır bu hareketler. Nasıl teleskoplarla ne kadar uzağa bakarsak o kadar eski zamanları görürsek öyle.

Böyle bir olasılığa Troçki değinmişti. Bir yerde, insanlığın ve sosyalist hareketin o güne kadar kat ettiği yolu tekrar, ama bu sefer "dizlerinin üzerinde" kat etmek zorunda kalmasından söz eder. Troçki bunu söylediği zaman bir teorik ihtimal olarak söylüyor ve buna pek ihtimal vermiyordu. Troçki'nin teorik olasılığı, bugün bir gerçeklik, bir nesnel koşul durumundadır.

Bu büyük yenilgi ve sıfırlanma göz önüne alınmadan hiçbir olay anlaşılamaz ve doğru mücadele biçimleri ve taktikler geliştirilemez.

Bu bakımdan soyut olarak bir gerileme gibi görünen pasif mücadele biçimlerine yönelme, böyle bir bakış açısından aslında bir yeniden doğuşun ifadesidir.

*

Elbette bu yenilgiye mücadele biçimlerine ilişkin olarak burjuvazinin bir ideolojik saldırısı da eşlik etmiştir. Tecrübeli İngiliz burjuvazisi, daha Hindistan'da Stalin'in, Hitler'e karşı müttefiki İngiltere'yi zayıf duruma düşürmeyeyim diyen politikasını Üçüncü Enternasyonal aracılığıyla dayatmasının sonucu olarak itibar yitiren ve sömürgeciliğe karşı mücadelede öncülüğü kaybeden Hindistan komünistlerine karşı Gandi'yi el altından destekleyerek, kendisi için ehveni şer olarak öne sürmüştü.

1960'ların yükselişine karşı da neredeyse bütün kapitalist metropollerde Gandi ve King'in mücadele biçimlerinin olumlanması ve ezilenlere örnek

gösterilmesi bir rastlantı değildir. Bu propaganda ve ideolojik mücadele örneğin Gandi filmine ödüller verilerek sürdürüldü.

Bir diğer kanal da, Fransız Devrimi idi. Doğu Avrupalı aydınlar üzerinden Fransız Devrimi ve Jakobenler lanetlendi. Jakobenlik aslında tamamen aşağıdan gelme donsuzlar hareketi olmasına rağmen, tepeden inme karşı devrimcilik, Bonapartizm olmasına rağmen, Jakobenliğin Bonapartizm olduğu gibi saçma ve yanlış bir terminoloji entelijansiyaya egemen kılındı.

Bu muazzam psikolojik ve ideolojik savaşın ön yargıları yeni kuşaklar için sıradan hakikatler gibidir. Ağzını açan aydın, Bonapartist Kemalizmlere veya ittihat terakki darbeciliğinin Bonapartizmine Jakobenizm demektedir örneğin.

Yeni kuşaklar su içinde olup da su içinde olduğunu bilmeyen balıklar gibi bu yenilgilerin ve karşı devrimci ideolojik zaferlerin dünyasında gözlerini açtılar. Bizlerin çoook eski, unutulmuş ve yenilmiş bir dünyanın derslerinin ışığında konuşmalarımız onlara henüz çok uzak, çok yabancı, bilgiççe ve yukarıdan geliyor.

Ama onlar ileri gittikçe gerideki hayaletlerin birer birer karşılarına çıktığını göreceklerdir.

Bunu bizlerin kuşağı sosyalist teorinin kendi içinde 1960’lardan seksenlere kadar yaşamıştı. 16 Haziran bizi, dili bize garip gelen Kıvılcımlı ile karşılaştırdı. 70’lerin yükselişi ve 12 Eylül ise 1920’lerin Stalinizmiyle ve onunla hesaplaşmayla, ama Sovyetler’in çöküşüyle, bu geriye yolculuğumuz 18. Yüzyıla doğru yol alamadan, Aydınlanma ve onun içindeki karşı devrimle (ulusçulukla) bir hesaplaşmaya varamadan duvarın altında kaldı ve ileri gidemedi.

Şimdiki hareket aynı zamanda duvarın altındakilerin üzerlerindeki molozları atıp ayağa kalkışları ve geriye doğru yürüyüşlerine devam etmelerinin de yolunu açabilir. Ancak onlar fizik ve biyolojik olarak ömürlerinin sonuna vardıklarından, onların bu vasiyetini de yeni hareketin 90’lıları yapmaya çağrılıdırlar.

24 Haziran, Pazartesi

“Akil İnsanlar” Başbakanla Görüşecek ise İmralı ile de Görüşmelidir

Nasıl bir futbol karşılaşması tek takımla oynanmazsa, nasıl bir güreşçi kendi kendisiyle güreşemezse, bir barış da tek taraflı olmaz.

Her hangi bir barış görüşmesinin veya “süreci”nin olmazsa olmazı savaşan tarafların görüşmeci olmasıdır.

Eğer savaşan veya savaşmış taraflardan biri orada yoksa eşyanın tabiatı gereği barış olmaz.

Akil İnsanlar bu çok basit gerçeği göz önüne alarak, Başbakan’la görüşecekleri gibi Öcalan’la da görüşmelidirler.

Bir araya gelip bu taleplerini Başbakan’a, İmralı’ya ve Türkiye’nin yurttaşlarına bildirmelidirler.

“Akil İnsanlar” ancak böyle bir adım atarak “Barış Süreci”nin taraflarına eşit davranarak adil ve akil davranmış olurlar.

25 Haziran, Salı

“Kürt Sorunu”nun Çözümü Gerçek Bir Laiklikten Geçer

Aşağıdaki yazı, dört yıl önce yazılmıştı. Hem bugünkü olayları anlayacak kapıyı açacak anahtarları sunuyor; hem de gerek bu yeni hareketin, gerekse “barış süreci”nin ilerlemek için ne yapması gerektiğini açıklıyor. Tarihinin eskiliğine bakmadan okuyunuz lütfen. Bu hareket bizim yıllardır hazırladığımız teori ve programla buluşamazsa, sönümlenmekten kurtulamaz.

*

12 Ağustos 2009

Bir aralar Mesut Yılmaz, “Avrupa’ya giden yol Diyarbakır’dan geçer” diye bir söz etmişti.

Biz o zamanlar buna nazire olarak, “Kürt sorunu”nun çözümünün işçi sınıfının demokratik hedeflere ve mücadeleye öncülük etmesi ve sahiplenmesinden geçtiğini ifade edebilmek ve Türkiye’nin ekonomist ve sendikalist sosyalistlerine temel yanlışlarını gösterebilmek için, “Diyarbakır’a giden yol İstanbul’dan geçer” demiştik.

Bu formüller özünde çok temelden bir ilişkiyi bir paradoksla ifade etmenin araçlarıdırlar. Örneklerde olduğu gibi, “Batı”ya ulaşmak için Doğu’ya gitmek ve “Doğu”ya ulaşmak için de “Batı”ya, yani tam ters yola gitmek veya onu kazanmak gerekir.

Hükümetin “Kürt Açılımı”nın yine böyle paradoksal biçimde ifade edilebilecek bir ilişki nedeniyle fazla ileri gidemeden soluğunun kesileceği şimdiden görülebilir.

Bu ilişkiyi başlıkta formüle ediyoruz: Kürt sorununun çözümü batının şehir orta sınıflarının ve Alevilerin desteğinden; diğer bir ifadeyle gerçek bir laiklikten geçer.

Bir an için varsayalım ki, hükümet gerçekten “Kürt sorunu”nu çözmek istiyor. Bugünkü politikasıyla ve yaklaşımıyla çözebilir mi? Onu inceleyelim.

Bu hükümetin bugünkü yaklaşımıyla ve politikasıyla “Kürt Sorunu”nu çözmesi olanaksızdır. Olanaksızdır, çünkü batının şehir orta sınıfları ve

Alevilerin desteği ya da en azından hayırhah bir tutumu ve tarafsızlığı olmadan “Kürt sorunu”nda gerekli adımları atacak gücü bulamaz.

Aleviler ve şehir orta sınıfları bugün Askeri Bürokratik Oligarşinin yedeği durumundadır. Çünkü onlar politik İslam karşısında Askeri Bürokratik Oligarşinin gücü ve egemenliğinin bir garanti olduğunu düşünmektedirler.

AKP’nin “Kürt açılımı” bu zümrelere, Kürtleri de politik İslam’ın yedeğine alma, dolayısıyla bir mevziin daha kaybedilmesi olarak görünmektedir ve görünecektir. Bu da bu geniş zümrelerin “Açılım”a karşı ilgisiz davranışlarını hatta güçlü bir direniş göstermelerini getirecektir. Askeri Bürokratik Oligarşi de bunu çok iyi değerlendirip, bir süre sonra şimdi kaybettiği inisiyatifi tekrar kazanacaktır.

*

Kimse Askeri Bürokratik Oligarşinin gücünü ve esnekliğini hafife almasın. Hükümet aslında Ergenekon tevkifatıyla bu gücün gücüne dokunmuyor, bu gücün gerekli esnekliği kazanabilmesinin koşullarını oluşturup, bir bakıma onun uzun vadeli çıkarları adına kestaneleri ateşten çıkarıyor.

Bu gücü ve egemenliğini, bugünkü askeri, bürokratik, pahalı, anti demokratik ve korkunç merkezi ve keyfi yapıyı parçalanmadıkça yok etmek mümkün değildir.

Nasıl toprakları küçük çiftçilere dağıtmadıkça derebeyliğin bir sınıf olarak varlığına ve gücüne bin şey yapılamazsa öyle.

Türkiye’de tam bir ekonomist bakış açısıyla feodalizmi üretim alanında, toprak mülkiyeti alanında aramak adet olmuştur. Hâlbuki Türkiye’de eğer bir feodalizmden söz edilecekse, bu Askeri Bürokratik Oligarşi’dir. Yani bizzat bu devletin kendisi en büyük “feodal” bir güçtür. Zaten pre-kapitalist sömürünün özünde, ekonomi dışı zor vardır. Doğu’da en büyük ekonomi dışı zor aracı bizzat devletin kendisidir.

*

Bu gerçekler unutulmazsa, gerçek laiklik yönünde de tıpkı “Kürt açılımı” gibi bir takım açılımlar yapılmadığı; Alevilerin ve şehir orta sınıflarını onları askeri bürokratik oligarşinin yedeği durumuna düşüren korkuları giderilmediği ve Askeri Bürokratik oligarşi bu kesimlerden tecrit edilmediği sürece, Askeri Bürokratik Oligarşi’nin gücün ve direncini kırmak mümkün değildir.

Bu korkuları gidermenin biricik yolu da Diyanetin kapatılması, imam hatiplerin kapatılması; “din adamlarını” cemaatlerin kendi bağışlarıyla eğitip geçimlerini sağlamaları; Okullardan din dersinin kaldırılması gibi gerçekten laik tedbirlerdir.

Halbuki Erdoğan’ın AKP meclis grubunda yaptığı şu meşhur ağlatan konuşması bile bu korkuları besleyici bir özelliğe sahiptir. Bütün kardeşlik argümanları (Aynı dinden analar, Selahattin Eyyubi’nin Kudüs’ü alışı, vs., İslam ile ilgilidir ve her biri gerici bir milliyetçilik anlayışından başka bir şeyi ifade etmez. Bütün konuşma, ulusun Türklükle tanımlanmasından kısmen de olsa uzaklaşırken, aynı zamanda ulusun Sünni İslam ile tanımlanmasını birlikte getirmektedir.

Bütün bu argümanlar, Alevilerin ve şehir orta sınıflarının korkularını pekiştirir ve onları Askeri Bürokratik Oligarşinin yedekliğine mahkûm eder. Bu da Askeri Bürokratik Oligarşinin militan bir kitle desteğinin ve hareket kabiliyetinin artması demektir. Dolayısıyla da “Kürt Açılımı”na daha büyük bir direnç demektir. Bu da en kısa zamanda Erdoğan’ın geri adım atmasıyla sonuçlanacaktır.

Erdoğan ya da AKP ya da Burjuvazi, gerçekten “Kürt sorunu”nu çözmek istiyorlar, bu “vesayet rejimi”nden kurtulmak istiyorlarsa, “Kürt Açılımı” gibi ve onunla birlikte bir de “Laiklik açılımı” yapmak zorundadırlar. İmam hatiplerin kapatılması, diyanetin lağvı, din derslerinin kaldırılması gibi, gerçek laikliğin olmazsa olmaz koşulları yönünde açılımlar yapmadan, batılı şehir orta sınıflarının ve Alevilerin Genelkurmayın yedeği olmaktan çıkması, sağlanamaz. Bu sağlanamayınca da ilk adımda açılımların soluğu kesilir ve direnç karşısında duraklar ve geriler.

Burada kişilerin yetenekleri veya samimiyetleri veya önceden tehlikeleri görüp görememeleri değildir sorun. Sorunun özü çok daha derinlerdedir, sınıfların yapıları ve karakterleri ile ilgilidir.

Yukarıda bağlantıyı gösterebilmek için “bir an için varsayalım ki hükümet “Kürt sorununu” gerçekten çözmek istiyor” dedik. Ama “gerçekten çözmek” istemez, isteyemez. Bunu istediği an bizzat kendi varlığını ve egemenliğini de tehlikeye atar. Ya da şöyle diyelim çözüm var çözüm var. Modernleşmenin çeşitli yolları vardır. Fransız yolları vardır, Prusya yolları vardır. Devrimci ve demokratik yollar vardır, gerici yollar vardır.

Biz “gerçek bir çözüm” derken, gerçekten devrimci ve demokratik bir çözümü kastediyoruz. Yani ulusun her hangi bir dil, din, etni, soy, tarih vs. ile tanımlanmaya karşı tanımlanması.

Erdoğan ise, konuşmasında ulusu bir Tarih ile tanımlamakta, sadece “Türk tarihi” yerine bu sefer (ki o da kısmen öyle) Sünni İslam tarihi ile tanımlamaktadır. Ulusun tarih ile tanımlanmasını kategorik olarak reddetmemektedir. Ulusu tarih ile tanımlamayı reddetmeden; ulusu tarih ile tanımlamaya karşı tanımlamadan demokratik bir ulus ve devlet mümkün olamaz.

Erdoğan’ın bu yaklaşımı Türkiye’deki Politik İslam’ı bayrak yapan ve ulusu İslam ile tanımlamak isteyen burjuvazinin, demokratik olmayan karakterinin bir dışa vurumundan başka bir ey değildir.

Eğer bu burjuvazi tarihsel ve yapısal olarak demokratik bir karaktere sahip olsaydı daha baştan Sünni İslam yerine, aydınlanmanın demokratik projesi üzerinden uzun teorik hazırlığını ve birikimini yapardı.

Hatta İslam içinde bile, daha Muhammet’in ölümüyle, Mekke eşrafının adım adım kontrolüne geçmiş İslam’ın değil, Muhammet’in İslam’ının evrenselciliğini ve uluslara karşı bir çağrıyı yükseltir; aydınlanmada bir düşman ve rakip değil, kendisiyle aynı sorunu farklı tarihsel koşulanda çözmeye çalışan bir ortak görürdü.

Bütün bunların yokluğunun ardında burjuvazinin gerici ve anti demokratik karakteri yatmaktadır. Erdoğan da bu fikri hazırlığın bir ürünüdür. Bizzat bu arka plan burjuvazinin kendi uzun vadeli çıkarlarının önünde bile bir engel haline gelmektedir.

Bu hiç de yeni bir fenomen değildir aslında. On dokuzuncu yüzyılda Avrupa Burjuvazisi de ezilenlerden korkusundan, aslında uzun vadeli ve genel çıkarları toprakların ulusallaştırılmasını ve küçük çiftçilere dağıtılmasını gerektirirken, bunu yapmıyor ve Büyük toprak sahipleriyle ezilenlere karşı bir ittifaka giriyordu. Türkiye’de olan bunun değişik bir versiyonudur. Türkiye’nin “Feodal beyleri”, “Büyük Toprak Sahipleri” Askeri Bürokratik Oligarşidir. Türkiye’deki Burjuvazi de tıpkı Avrupa’daki sınıfdaşları gibi davranmaktadır.

*

İşçi hareketi bütün bürokratlaşmalara ve yenilgilere rağmen, düşünsel ve teorik olarak, yıllardır kendi hatalarıyla yüzleşerek böyle bir yaklaşımın hazırlıklarını yapıyor.

Burjuvazi yıllardır, İslam ve Aydınlanma; Hıristiyanlık ve İslam; Batı ve Doğu gibi zerrece demokratik özü olmayan ayrımlar üzerinden, bugün bizzat kendisinin bile karşısına aşılmaz bir engel olarak dikilen düşünsel birikimini yaptı.

İşçi Hareketi ve Marksizm ise, derin dip akıntılarında, zındık ve heretik geleneklerinde bu ayrımların tüm saçmalığını gösteren, din ve ulus konularını açıklığa kavuşturan muazzam bir teorik ilerlemeler sağladı.

Bunların henüz yaygınlaşmamış ve bilinmiyor oluşu sonucu değiştirmez. Bunun başarılmış oluşu, İşçi Sınıfının ve Marksizm'in nesnel devrimciliğinin bir kanıtıdır. Gerisi öznel koşullara ilişkindir.

Eğer teorik ve politik hazırlıklarını özümlemiş, devrimci ve demokratik bir işçi hareketi olsaydı, bugünkü durum böyle bir hareket için olağanüstü olanaklar sunardı. Ne yazık ki, olayların gelişim hızı ve ritmi, teorik ve düşünsel hazırlıkları ve onların yaygınlaşmasını, yani öznel koşulların da oluşmasını beklemiyor her zaman.

Bizim son yıllarda temellerini attığımız din ve ulus konusundaki teorik ve düşünsel açılımları entelijansiyanın ve işçi sınıfının görmesi, hazmetmesi ve geliştirmesi daha on yıllar alabilir.

Bu nedenle böyle son derece tutarlı olarak demokrasiyi savunabilecek bir özne yok bugün. Sosyalistler ekonomizm batağında debeleniyorlar; ilkelliği ebedileştiriyorlar.

Olağanüstü elverişli koşullara rağmen çıkmazı yaratan budur.

*

Peki, verili durumda ne olabilir? Burjuvazi korkak ve demokratik değil; İşçi sınıfı ise henüz hazır değil.

Bir de Kürt ulusal direnişinin öncülüğünü elinde tutan Kürt Özgürlük hareketi var. O bunu yapabilir mi? Evet, küçük de olsa böyle bir olanak var. Bu hareket de son yıllarda hiç de küçümsenmeyecek teorik açılımlar yaptı. Bu açılımlar en azından, eklektik kavramsal araçlarla da olsa, bir demokratik milliyetçiliğe açıktır.

Yani Özgürlük hareketi, tutarlı bir demokratik programı savunabilir. Hem toplumsal tabanı hem de düşünsel hazırlıkları buna oldukça uygundur.

Tam da böyle olduğu için, bu hareket şimdilik AKP'nin yedeği olan İşçileri ve Batı'nın şehir orta sınıflarını ve Alevileri kazanabilir.

Bunu yapabilmesi için, bir iktidar alternatifi olarak davranması, AKP'nin açılımları karşısında kendi açılımlarını koyması gerekmektedir.

Şu an, tarihsel olarak kolay ele geçmeyecek bir fırsat bulunuyor gerçekten radikal bir demokratik devrim başarabilmek için.

Ne var ki, gerek DTP gerek onun destekçisi durumundaki kimi örgütlenme girişimleri (örneğin Demokrasi İçin Birlik Hareketi) sorunu muhataplık vs. gibi inisiyatifi AKP'ye devreden, toplumun karşısına bir alternatif olarak çıkmaktan uzak, kendini bir iktidar alternatifi olarak ortaya koymayan bir politikaya saplanmış bulunuyor.

Politikanın nasıl yapılacağını en azından Baykal'dan öğrenebilirler. Her adımda kendi alternatifini dayatıyor Baykal. Baykal'ı da yardıma çağırmanın zamanı değil, Baykal ve Erdoğan'a karşı bir alternatif olarak çıkma zamanıdır.

*

Bir örnek alalım.

Baykal, Türklüğü bir "etni" durumuna mı indirgediğinden şikayet ediyor Erdoğan'ın.

Bizler keşke öyle olsa demeli, Erdoğan'ın bunu tutarlı olarak yapmadığını söylemeli, öte yandan ulusu İslam'la tanımladığını ve bunun gericilik olduğunu savunmalı ve yapmak istediğimizin tam da Türkleri bir "Etni" durumuna indirgemek olduğunu açıkça söylemeliyiz.

Ancak böyle bir dil ve politika toplumun ezilenlerini kazanabilir.

"Evet biz Türklüğü de bir "Etni" yapmak istiyoruz; ulusu Türklükle ya da her hangi bir şeyle tanımlamayı reddediyoruz. Sorun "Kürt Sorunu" değil "Türk Sorunu"dur" diyebilirse DTP veya Kürt Özgürlük Hareketi, bu tarihi olanağı değerlendirmiş olur.

*

Kürt Özgürlük Hareketi şimdiye kadar bunu yapamadı. Şimdi bu yeni hareket, modern şehirli hareket, bu demokratik programı gerçekleştirme

eğilimi gösteriyor, ama bu eğilim gerçek ve somut bir programa dönüşmezse, yıllardır hazırladığımız teori, stratejisini ve programla buluşamazsa tecrit olur ve gücünü yitirir.

26 Haziran, Çarşamba

Park Forumlarına Bir Öneri: Vicdan Mahkemeleri

Bütün Türkiye'de parklarda toplanmış olan forumlarda görüşülmesini ve geliştirilip son şeklinin verilmesini dilediğim bir öneri yapmak istiyorum.

Türkiye'de tüm yasalar antidemokratiktir. Özgürlüklere düşmandır.

Yasalar devlete karşı yurttaşı koruyacak yerde, yurttaşın hak arayışlarına karşı devleti dokunulmaz kılmak için yazılmış ve yapılmışlardır.

Ama bu devlet öylesine merkezi ve öylesine keyfi bir mekanizmadır ve bu insanları öylesine yıldırmıştır ki, kendi kanunlarını bile uygulamamaktadır.

Bu cesareti de bizzat halkın örgütsüzlüğünden almaktadır. Ve tam da halk örgütsüz olduğu için, kanunlar da böylesine antidemokratik ve yurttaşlık hakları düşmanıdır.

Gezi olayları başladığından beri, Başbakanından en sıradan karakol polisine, hakiminden savcısına kadar tüm mekanizma bizzat kendi uygulamakla yükümlü oldukları yasaları ayaklar altına almakta, ama hiçbiri en küçük bir kovuşturmaya bile uğramamaktadır.

Örneğin bir Başbakan yardımcısı, bikinili bir protestocuyu kastederek, kendimi zor tutuyorum diyebilmektedir. Bir Müslüman olarak buna karşı olabilir, ama bir başbakan yardımcısı olarak onun böyle konuşmaya hakkı yoktur, aksine, kendi inançlarına ve anlayışına ne kadar karşı olursa olsun, o insanın Taksim'de istediği kıyafetle dolaşma hakkını savunmakla görevlidir, ama bu en masum suçlardan biri sayılabilir. Aslında hiçbir izin alınmadan gösteri yapma hakkının ihlalinden, insanlara hedef gözetilerek atılan gaz mermilerine veya düşmüş inanların dövülmesine; amirlerinin gözü önünde polislerin numarasız bulunmalarına kadar yüzlerce suç kovuşturulmadan ortada durmaktadır. Bu devletten bu suçların kovuşturulmasını ve suçluların cezalandırılmasını beklemek ölü gözünden yaş beklemekten farksızdır.

İşte bugün İnternette karşılaştığımız tipik bir örnek. Bir avukat uğradığı muameleyi yazıyor:

"bugün çağlayan adliyesinde,-3 teki nezarethanedekilere bakmaya girdim. Çok açız susuzuz ne olur bişiler getirin diyen, 46 kişilik bir grup vardı, avuç içi kadar, havalandırmasız penceresiz leş gibi kokan bir nezarethanede. Birkaç gözaltındakinin yakını ile para denkleştirip su, bisküvi vs bir şeyler aldık. Avukatım diye sadece beni soktukları nezarethanede, insanların

çocuklarına, eşlerine, yakınlarına söyle uzaktan bile olsun bakmalarına izin vermiyorlar, 45-50 yaşlarında, 10 gündür devamlı gördüğüm bir komiser gelip; aklı sıra kendi yapması gereken işi “avukat yaptı zaten” diye sağlama almak için, tutanak düzenleyip imzalamamı istedi. neymiş diyecekmişim ben su ve yiyecek getirdim diye.”ne tutanağı tutacakmışım, ben mi gözaltına aldım bunları da yemeklerini sularını vermek benim görevim oldu? artık iyice saçmalıyorsunuz, usul uyduruyorsunuz “ deyip tutanak tutmayı reddettiğimde, aynı komiser gözümün içine baka baka “sen kime artistlik yapıyorsun OROSPU ÇOCUĞU?” dedi. 10 tane çevik kuvvetten polisin tam ortasındaydım küçücük nezarethanenin parmaklarının önünde. ağzımı açıp tek kelime edemedim. tek kelime etsem ağzımı yüzümü kıracaklardı. avukatım, on gündür yaklaşık 30- 35 kişinin gönüllü olarak gözaltı, savcılık ifadesi, hatta sınır dışı işlemine katıldım. adalet sarayında bana kendisi yapması gereken işi yapmayıp, “bak biz bunlara yemek verdik diye imzalı belge edineyim yarın biri şikayet eder bişi yapar diye” uyanıklık yapan, üstüne de 15 20 kişinin önünde küfreden polise, “beni de gözaltına alırlar, ağzımı burnumu kırarlar” diye tek kelime edemiyorum. türkiye cumhuriyeti budur. ülkedeki hukuk bu durumdadır. çook övünülen, avrupa’nın en büyük adalet sarayında, avukatların hali budur. Bilen ERGÜDEN”

Her gün, her saat binlerce insanın başından benzerleri geçmektedir.

Gezi Hareketi tekrar insanlara dayanışmanın gücünü, direnmeyi hatırlattı. Şimdi parkları agoralara, forumlara, meclislere, ilk başlangıcındaki anlamı ve işleviyle camilere, cemlere çeviren Hareket, bir şeyler yapmak, örgütlenmek için çırpınıyor. Alternatif örgütlenme biçimleri üzerine tartışılıyor.

Birçok hukukçu, doktor, psikolog, mühendis, programcı vs. bilgi ve imkânlarını bu hareketin emrin vermeye hazır olduklarını ifade ediyorlar.

Bütün bunları göz önüne alarak, Gezi Hareketinin Devletin Yurttaşlara karşı suçlarını ele alan alternatif bir yargı sistemi oluşturmasını öneriyorum. Bunlara Halk Vicdanı Mahkemeleri denilebilir örneğin.

Elbette gezi hareketinin bir yasama, yargı ve yürütme yetkisi yoktur. Ama en azından var olan kanunların uygulanmasını denetleyen bir alternatif yargı mekanizması oluşturabilir.

Elbette bu yargının kararlarını uygulayabilecek bir yaptırım gücü de yoktur ve olmayacaktır. Ama insanların vicdanında ve aklında onları mahkûm edebilir.

Evet, böyle bir mekanizmayı kurabilir ve sağlamca işleyişini sağlayabilirsek, hem devletin keyfiliklerini, kendi kanunlarını bile çiğneyişlerini, teşhir etmiş, belgelemiş oluruz; hem de bu mekanizmanın karşısında insanların keyfilikler karşısında en azından seslerini duyurabilecekleri, yalnızlık ve örgütsüzlüklerinden kurtulabilecekleri dolayısıyla daha büyük bir direnme ve mücadele gücü edinebilecekleri bir destek sağlamış oluruz.

Hatta eğer yeterince ciddi çalışılırsa, halkın ve dünya kamuoyunun vicdanında, hiçbir yaptırım gücü olmayan bu yargı organları, sözlerine ve hükümlerine güvenilebilir; kararlarının gerçek bir ağırlığa sahip oldukları; Türk devletinin keyfiliğinin karşısında Demokles'in kılıcı gibi duran, bu nedenle devletin varlıklarını hesaba katmak zorunda olacağı organlara dönüşebilirler.

Biçimi üzerine tartışılabilir elbet, ama bir fikir vermek için söyle bir başlangıç önerisi yapılabilir. Her forum alanında, bir mahkeme jürisi ve bir hukukçudan oluşan bir yargıç seçilebilir.

Devlet karşısında bir keyfi muameleye, bir haksızlığa uğrayan herhangi bir yurttaş, hatta herhangi bir insan (çünkü Türkiye'de yurttaşlık hakları olmayan milyonlarca insan vardır ve çalışmaktadır. Onların haklarını koruyacakları hiçbir merci de bulunmamaktadır. Zaten hukuken hiçbir hakları da yoktur.) bu mahkemelere dava açabilmelidir.

Yurttaşın başvuruda bulunması için, hukuki yardım da sunulmalıdır gönüllü hukukçular tarafından. Jüri, tamamen tesadüfe göre, kura yoluyla seçilebilir ve seçilmelidir. Mahkeme müracaat üzerine, tarafları belli bir gün ve saatte, mahkemeye çağırır. Bütün mahkemeler açık olur.

Davalılardan gelmeyen olursa, gıyabında yargılanır ve yazılı olarak sürekli suçlama, iddialar ve deliller hakkında kendisine yazılı bilgi yollanır. Her dava için, internette bir özel sayfa açılıp, ilgili tüm bilgiler tüm kamuoyunun bilgisine sunulur.

Taraflar iddialarını ve delilerini sunarlar, savunmalarını yaparlar. Bütün bunlar var olan hukuk çerçevesinde yapılır. Eğer suçlu bulunursa,

kendisinden hatasını itiraf etmesi ve pişmanlığını bildirmesi istenir. Bunu yaptığı takdirde kamu vicdanında affedilir. Ama aksi durumda, kamu vicdanında mahkûm edilir ve bu her yerde yayılır ve duyurulur.

Artık o kişi, o memur, herkesin bildiği ve toplumun vicdanı olan mahkemeler tarafından yargılanıp suçlu bulunmuş biri olur. Devlet ya kendisi de gerekeni yapmak zorunda kalır ya da kamu vicdanında mahkûm olmuş, suçlu bulunmuş insanları görevlerinin başında tutar ve kendisi suçluların koruyucusu olarak ortaya çıkar.

Yani gücünü adaleti yerine getirmek için gösterdiği hassasiyetten, adil kararlarından alan, hiçbir fiziki gücü bulunmayan, yurttaşların haklarını ihlal edenleri, en adil biçimde yargılayıp, onlara suçsuz olduklarını kanıtlamaların için en geniş olanakları sunan, ama eğer suçlu bulursa onları kamu vicdanında mahkûm eden yargı organları kurabiliriz.

Bu yargı organlarında esas olarak devletin mahkemeleri, savcıları, hakimleri, polisleri, memurları, bakanları, baş bakanları yargılanacaklardır. Kendilerine suçsuzluklarını kanıtlamaları için her türlü imkan sunulacaktır. Ve mahkûm oldukları takdirde de sadece kamu vicdanında mahkûm edilecekledir.

Örneğin, yukarıda zikredilen olayı ele alalım. Muameleye maruz kalan Avukat veya herhangi bir yurttaş, kime yapılırsa yapılsın herhangi bir haksızlığın her insana ve yurttaşa yapılmış olacağı; haksızlıklar ve keyfilikler karşısında sessiz kalmanın onu desteklemek anlamına geleceği gerçeğinden hareketle. Davacı olup, oradaki polis ve komiserlerden davacı olabilir.

Mahkeme oradaki Komiseri, Avukatı, diğer mahkûmları, şahitleri vs. ifadeye davet eder veya onların ifadelerini ister. Mahkeme günü taraflar gelir deliller, iddialar tek tek ele alınır. Her şey açıkça yapılır. Sonunda Jüri kararını verir ve gerekçesiyle açıklar.

*

Böyle bir adım attığımızda demokratik bir ülkeyi kurmaya, şekillendirmeye başlamış oluruz. Devleti insandan değil, insanı devletten üstün tutan; devletin yurttaşların üzerinde yükselmediği, onlara hizmet ettiği bir mekanizmanın nasıl bir şey olduğunu ve olabileceğini kendimize ve herkese gösterebiliriz.

Bu öneri elbette geliştirilip olgunlaştırılmaya muhtaçtır. Önemli olan dayandığı mantığın anlaşılmasıdır.

Bu önerinin bütün forumlarda görüşülüp, tartışılıp, geliştirilip bir karara varılmasını öneriyorum.

28 Haziran, Cuma

Bir Ulusal Hareket Olarak Gezi Hareketi

Evet, Gezi Hareketi de tıpkı Kürt Hareketi gibi ulusal baskıya karşı bir harekettir.

Gezi Hareketini “Ulusal Hareket” tanımlamak ilk bakışta herkese çok garip ve saçma gelebilir.

Ulusal hareket denince herkesin aklına Kürt Hareketi gibi bir hareket gelmektedir.

Ne var ki “Ulus nedir? Ulusçuluk nedir?” gibi sorular sorulup üzerine düşünüldüğünde, bu hareketin bir ulusal hareket olduğu görülmektedir. Sorun bizlerin ulus kavramının ulusçuların ulus kavramı olmasındadır. Olguda değil, olgunun tanımlandığı kavramlardadır sorun.

Aşağıda görüleceği gibi, Gezi hareketini “yaşam tarzı”na yönelik baskılara direniş olarak betimlemeyici olarak tanımlamak aslında onu analitik olarak ulusal baskıya karşı bir hareket olarak tanımlamaktan başka bir anlama gelmemektedir.

*

Ulusçuların ulus tanımından hareketle ulusun ne olduğu anlaşılamaz. Ulusçular ulusun bir dil, bir din, bir ortak yaşantı, bir kader ve ülkü birliği vs. olduğu yönünde, bunların birine veya farklı kombinasyonlarına dayanan bir yığın tanımlar yaparlar.

Ancak bu tanımların hiç biri, ulusun ne olduğunu sosyolojik olarak tanımlamazlar. Bunlar, ulus olmanın koşullarını belirleyen normatif tanımlardır. Yani bunlar varsa ortada bir ulustan söz edilebilir demiş olurlar, ama ulusçular bunların sosyolojik kriterler olduklarını iddia ederler.

Bilimsel tanımlar ise, ulusun niçin ulusçular tarafından böyle tanımlandığını açıklayacak kavramsal araçları sunarlar. Yani niçin dinin, dilin, ortak yaşantının, ülkünün ulusun tanımının olmazsa olması olarak belirlendiğini; bunun neden, nasıl ve hangi tarihsel koşullarda gerekli ve mümkün olduğunu açıklar sosyolojik analiz.

*

Öncelikle ulus nasıl bir var oluştur diye sorar sosyoloji.

Ulusçular, ulusların, tıpkı sınıflar gibi, insanların kabullerine bağlı olmayan bir var oluş olduğu iddiasındadırlar. (Örneğin siz ne kadar işçi olmadığınızı

iddia etseniz de işgücünü satarak yaşayan bir ücretli iseniz işçisinizdir. Sizin kendi kabulünüze bağlı değildir işçi veya tersinden bir kapitalist olmamak.)

Sosyoloji ise uluslar olduğu için ulusçular değil, ulusçular olduğu için uluslar olduğunu; yani ulusların da tıpkı bir din gibi, insanların kabulleriyle var olabilen bir toplumsal olgu olduğunu söyler. Yani nasıl insanlar Allaha inanmasalar ortada İslam diye bir din kalmaz ise, insanlar Türk (veya başka bir ulus) olarak kendilerini tanımlamadığında Türk Ulusu diye de bir ulus kalmaz. Ulus, insanların kabullerine bağlı bir var oluştur der. Ve dinler gibi ancak insanlar onları kabul ettiğinde ortaya çıkarlar.

Örneğin Hıristiyanlık veya İslam, insanlar onu kabul ettiklerinden sonra var olmuşlardır. Uluslar da böyledir.

Örneğin dinler karşısında soru şudur sosyolojik olarak: Niye tarihin belli bir döneminde belli bir yerde şu veya bu din, kendini şöyle veya böyle tanımlayarak ortaya çıkmıştır? Niye insanlar avcılık ve toplayıcılık ile yaşarken tek tanrılı dinler ortaya çıkmamıştır? Niye bütün tek tanrılı din peygamberleri Orta Doğuya gelmiştir ve orada bu dinler ortaya çıkmıştır? Niye avcı ve toplayıcı toplumlarda hep bir totem ve soy aynı dini ve topluluğu belirlerken, niye uygarlıkla birlikte soyun yerini “inanç” (kabul) almıştır. Hindistan’da Hinduizm niçin binlerce tanrıya sahiptir? Çin’deki dinler niye tanrısızdır?

Bütün bunları elbette sosyoloji açıklamalıdır ve bunları açıklayacak araçları özellikle Marksizm geliştirmiştir. Bütün bunları açıklayacak anahtar insanların geçim ve yaşam araçlarındadır. Şehirler gibi Allah da (İbrahimi dinler) ticaret yolları üzerinde ortaya çıkar örneğin. Hindistan’ın Himalayalar’ın oluşturduğu doğal set nedeniyle “barbar” kavimlerin yaratıcı yıkıcılığına pek uğramaması; buna bağlı olarak sınıfların taşlaşıp kastlaşması ile binlerce tanrının varlığı; Çin’deki dinlerin tanrısızlığı Çin yazısıyla açıklanabilir.

Aynı yöntem ve sorularla Ulus da açıklanabilir. Ulus ne zaman ortaya çıkmıştır? Son iki yüz yılda.

Niçin önce ulus diye bir topluluk yoktur? Nasıl mümkün olmuştur ulus diye bir şeyin ortay çıkması?

Bunu “iç pazar” “kapitalizm” olarak izah etmeye çalışan şimdiye kadarki teoriler sadece bir zamandaşlık ilişkisine dikkati çekerler, ama içsel bir

bağlantı kuramazlar. Yani Sermayenin vatanı yoktur dendiğine göre, niye bir vatan ihtiyacı duymuştur da ulusları ortaya çıkarmıştır sorusunun cevabı yoktur örneğin. “İç Pazar” derken niye bu “İç” böyle tanımlanmıştır da şöyle tanımlanmamıştır sorusunun cevabı yoktur? Ayrıca “iç”in kapitalist üretimle bir ilişkisi yoktur. Çünkü kapitalizm dünya pazarının varlığı koşulunda doğmuştur, ulusun doğuşu ile kapitalizmin varlığı arsında hiçbir mantıki bağ yoktur? Uzak dış ticaret kapitalizmin doğuş koşullarından biridir.

Sermayenin mantığı açısından dünyada uluslar ve ulusal devletler olmaması gerekir. Ticaretin lüks mallarla sınırlı olduğu kapitalizm öncesinde bile devletler büyük imparatorluklar iken ve ticaret yollarının egemenliğini ancak imparatorluklar sağlarken, neden üretim ve ticaretin globalleştiği modern kapitalizmde birimler küçük uluslar olmaktadır? Bunun sermayenin ihtiyaçlarıyla açıklaması yapılamaz.

Zaten modern kapitalizmin ve dünya ticaretinin dini olan Aydınlanma da ulusçu değil, kozmopolit ve hümanisttir kökeninde ve idealinde. Aydınlanma’nın evrenselci ve hümanist ideallerini taşıyan Hürriyet Eşitlik Adalet hiçbir ulusa gönderme yapmaz. Amerika Birleşik Devletleri veya Sovyetler Birliği gibi yine aynı ideallerden kaynaklanmış devlet adları da kendilerini bir dünya cumhuriyetinin parçası olarak tanımlamışlardır, “devlet” ya da “cumhuriyet” sadece bir idari ve teknik anlama sahiptir bu isimlerde.

Niye 18.yüzyılın Aydınlanma ve evrenselciliğinden ve buna tam düşen ve bunu gerektiren dünya pazarı ve ona yönelik üretimden, böyle dar insanlığı boğan küçük ulusal devletlere geri dönüş olmuştur?

Dünya savaşları da tam bu üretimin evrenselliği ile ulusların ve ulusal sınırların bunlarla çelişmesinden çıkmaktadır. Nasıl olup da böyle bir çelişkili durum ortaya çıkmıştır?

Bunu ancak Burjuvazinin, egemenliğini sürdürme kaygısı, karşı devrimci karakteri açıklar. Sermaye sınıfları ve burjuvazi hep böyle davranmıştır.

Tipik bir örnek verelim. Örneğin, kapitalist sömürü için pahalı, baskıcı ve bürokratik bir devlete ihtiyaç yoktur. Kapitalizm öncesinde güçlü bir devlet, ekonomi dışı cebir, artı ürüne el koymanın, sömürünün olmazsa olmazıdır. Şark devletçiliğinin nedeni de budur, ama kapitalizmde sömürü, üretim sürecinin kendinde gerçekleşir. Devlet olmadan da kapitalizm olabilir.

Marks'ın Kapital'inde "Devlet" diye bir bölüm yoktur örneğin. Kapitalist üretim ve sömürüyü açıklamak için devlet kavramına ihtiyaç duymamıştır Marks.

Ama burjuvazi, ezilen sınıfların direncini bastırmak için, onlardan korkusundan, devraldığı devleti korumakla kalmaz; onu daha da baskıcı, bürokratik, militer bir aygıta dönüştürüp, ezilenlerin bin bir mücadeleyle elde ettiği kimi haklarını bile budamaya çalışır.

Sermayenin mantığı ile burjuvazinin egemen ve gerici bir sınıf olarak çıkarları arasındaki çelişkiye bir başka örnek. Teorik olarak, sermayenin toprakta özel mülkiyete ihtiyacı yoktur. Topraklar da tıpkı hava gibi, su gibi, kamunun olmalıdır. Yani toprakların kamulaştırılması talebi sanılanın aksine sosyalist değil, kapitalizme uygun bir taleptir.

Ama burjuvazi hiçbir yerde bunu savunmamış ve uygulamamıştır. Neden? Çünkü toprakta özel mülkiyetin ilgası ezilen sınıfları üretim araçlarında özel mülkiyetin ilgası fikrine de kolayca getirir diye. Keza eski toprak sahipleriyle ezilenlere karşı ittifak yapabilmek için. Yani sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarının ürünü olarak burjuvazi, ekonomik olarak hiç de gerek olmamasına rağmen, toprak sahiplerine rant (toprak geliri, iradı) denen haracı ödemeye razı olmuş ve onlarla ittifaka girmiştir.

İşte ulusçuluğun varlığı da böyledir. Sermayenin mantığı değil; burjuvazinin egemen sınıf olarak çıkarları ve korkularıdır onu mümkün ve gerekli kılan.

Aydınlanma, kapitalizm öncesi toplum hayatını düzenleyen dinleri, toplumsal hayatın örgütlenmesinin dışına atabilmek için, insanların dini, soyu, inancı ne olursa olsun eşittir derken, dinin ve soyun ve inancın (ki bunlar dinlerdi kapitalizm öncesinde) bunların topluluğu belirlemeyeceğini belirtmiş oluyordu, ama bunu yapabilmek için, politik olan ve olmayan (Özel-İnanç) ayrımını yapmıştı. Bu ayrım (özel ve politik ayrımı), tıpkı İslam'ın Allah'ının totemlerin ayırdığı insanları birleştirip eşitlemesi gibi, farklı inanç ve soylardan insanları birleştirip eşitleme işlevini görüyordu.

Ama nasıl İslam içinde daha doğarken Mekke'nin egemen sınıfları ve binlerce yıllık Orta Doğu devletçiliği kendini fetheden İslam'ı fethedip bir karşı devrim yaptı ise, aynısı Aydınlanma devriminde de oldu. İnsanları eşitlemenin aracı olan özel-politik ayrımı, politik olanı ulusal olanla

tanımlayarak, insanları bölmenin ve burjuvazinin egemenliğini sürdürmesinin, karşı devrimin aracı oldu.

Yani özel politik ayrımı devrimci ve eşitleştirici iken, politik olanın ulusal olanla çakışması ilkesi, yani ulusçuluk karşı devrimcidir. Bu tamamen burjuvazinin egemen bir sınıf olarak çıkarlarıyla ilgilidir.

Ancak bu karşı devrim başlangıçta, ulusu bir toprak parçasında yaşayanlarla sınırlıyordu. Bu bile sonraki ikinci karşı devrime göre nispeten daha demokratik kaldı. Zira daha sonra ulusu bir ırkla (Güney Afrika, İsrail, Amerika'nın iç savaş öncesi güney eyaletleri, sömürgecilik), bir dille, bir dinle (Pakistan, Bosna, İsrail), bir soyla (İsrail), bir tarihle, bir kültürle (Avrupa ulusçuluğu) veya bunların çeşitli kombinasyonlarıyla (Türk milliyetçiliği örneğin, çeşitli dozlarda, dille, dinle, soyla, ırkla ve kültürle tanımlar ulusu) tanımlayan çifte kavrulmuş bir karşı devrimci ulusçuluk oluştu.

İşte Türk ulusçuluğu, Anadolu'nun Müslüman ahalisinden yaratılmış böyle çifte kavrulmuş karşı devrimci, dil, ırk, tarih, soy ve dinle tanımlanmış bir ulusçuluktur. Türk ulusu da böyle bir çifte kavrulmuş karşı devrimin niteliğini verdiği böyle bir ulustur.

Ulusu sadece bir toprak parçasında yaşayanlarla tanımlayan bir ulusçuluk örneğin pekâlâ din, dil, ırk, soy körü olur. Yani o topraklarda yaşayanların dili, dini, etnisi, ırkı onları hukuki, idari, ekonomik, siyasi bakımdan hiçbir şekilde farklı kılmaz.

Ama diyelim ulus bir dille tanımlanmış ise bu her şeyden önce iki anlama gelir.

- Dil politize edilmiş, politik alana sokulmuş, politik bir olgu olarak tanımlanmış olur.
- O dili konuşmayanlar ve anadili o dil olmayanlar otomatikman dezavantajlı, politik olarak ezilen duruma geçmiş olur.

Ceza suçun cinsindendir, ulus dille tanımlanıp politik alana sokulunca ya da daha doğrusu politik olan dile kadar genişletilince, buna direniş de örneğin dile dayanan bir ulusal hareketi yaratır.

Yani okullarda Türk Tarihi okutulunca, Türklük de soyla ve ırkla tanımlanınca buna dâhil olmayanların direnişi başlamış olur. Örneğin Türk

Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu bu Türk ulusunu yaratmak için bir Türk Dili ve Türk Tarihi oluşturmak amacıyla kurulmuşlardır.

Ancak Türkiye'deki ulus aynı zamanda dinle de tanımlanmıştır. Bu din Sünni İslam ve onun Hanefi mezhebidir. Yani politik olan (ulusal olan) tıpkı dil gibi dine de yayılmıştır. Diyanet İşleri vardır bütçesi birçok bakanlıktan daha büyük ve binlerce maaşlısı olan. Azınlıklar dinle tanımlanmıştır. Askerdeki yemek duasından, din derslerine kadar her şey İslam'la ve dinle tanımlanmıştır.

Ancak bu din, laiklik peçesi örtülerek, özel bir yorumdan geçirilmiş, politik dengeleri gözeten bir İslam'dır. Hıristiyan halklar katledildiği için, kalan Aleviler ve Devlet sınıflarının şehirli yaşamını da koruyan; resmi bir Sünni İslam'dır bu.

Yani Hem Sünni İslam'a dayanır, hem de Sünni İslam'ın başka yorumlarına; hem de başka yorumların günlük yaşamı işgal etmesini zorla engelleyen bir Sünni İslam'dır.

Tipik Bonapartist, dengelere göre değişen, politik olarak denge aracı olarak kullanılan özel bir yorumudur bu İslam'ın. Bir yandan herkesten aldığı vergilerle, binlerce maaşlısıyla muazzam bir Sünni İslam aygıtı yaratır. Diğer yandan onu başına türban takıyor diye okula sokmaz.

Ulusun Türklükle ve Türklüğün de dille, soyla, ırkla, tarihle tanımlanmasına karşı oluşmuş Kürt hareketini zayıflatmak için Ulusu İslam'la tanır, bu yöndeki politik akımlara destek verir, ama bu güçlenen eğilim karşısında paniğe kapılan şehirlileri ve Alevileri koruyucu maskesi takınır.

Bunun karşısında burjuvazi, dinin, dilin, tarihin, soyun, sopun, kültürün, politik alanın dışına çıkarılması; ulusun bunlarla tanımlamaya karşı tanımlanması gibi nispeten demokratik bir ulusçuluğu kendi gerici özü gereği hiçbir zaman savunmadı.

Bu oyun hem burjuvazinin hem de askeri bürokratik oligarşinin işine geliyor ve böylece kayıkçı dövüşünü sürdürüyorlardı. Kürt Hareketinin varlığı bu oyunu bozdu.

Egemen ulusun aynadaki aksi olan bir Kürt ulusçuluğu Kürt burjuvazisinin ulusçuluğu oldu. PKK'nin temsil ettiği plebyen ulusçuluk bundan uzak durmaya çalıştıysa da Türkler arasında paralel bir demokratik hareket

bulunmadığından, tecrit olmamak için bu ulusçulukla her zaman dirsek temasını ve dayanışmayı korumak zorunda kaldı.

Buna karşılık, Türk burjuvazisi (ve Kürt burjuvazisinin bir kısmı) Askeri Bürokratik Oligarşinin ulusal olanı aynı zamanda Sünni İslam'la tanımlanmasına hiçbir zaman karşı çıkmadı, sadece bunun yorumuna ve somut uygulanışına karşı çıktı.

Bunların karşısında askeri bürokratik oligarşi ve Alevi Burjuvazisi de hiçbir zaman gerçek bir laikliği, yani ulusun dinle de tanımlanmasına karşı çıkmadı.

AKP ilk yıllarında, yaşam alanlarına fazla bir müdahalede bulunmayarak, yani politik olanı yaşam alanlarına ve İslam'a yaymaktan uzak durarak bir ölçüde direnişi belli bir dozun altında tutmayı başarmıştı.

Ancak son yıllarda fiili uygulamalarıyla ve aldığı kararlarla, "yaşam tarzını" kendi İslam yorumuyla düzenlemeye ve fiili bir baskı oluşturmaya kalkınca, bu baskıya karşı şehirli ve Alevi nüfus direnmeye başladı.

Yani bu direniş, ulusal (politik) olanın yaşam tarzına da yayılmasına ve bunun İslam'la tanımlanmasına karşı bir direniştir.

"Yaşam tarzı" (neyi giyeceğin, neyi, nerde, nasıl yiyip içeceğin vs.) daha önce Askeri Bürokratik Oligarşi tarafından zaten politikleştirilmişti, kıyafet yasaklarıyla. Bu yasaklar Alevileri ve şehir orta sınıflarını koruduğu için, onları Politik İslam karşısında yedeğe almanın bir aracıydı. AKP zaten politikleşmiş olanı Sünni İslam ile tanımlamaya kalkınca bu sefer "Yaşam Tarzı"nı İslam'la tanımlamaya karşı bir direnişin fitilini yakmış oldu.

Kabaca, Kürt hareketi, dilin politikleşmesine ve politik olanın da Türklükle tanımlanmasına karşı bir direniş ise; Gezi hareketi "yaşam tarzı"nın politikleşmesine ve politik olanın da İslam'la tanımlanmasına bir direniştir.

Bu nedenle Gezi Hareketi, özünde politik (veya ulusal) olanın nasıl tanımlandığına bağlı olarak ortaya çıkan bir direniş olduğundan Kürt hareketiyle aynı özdedir. Bu nedenle görünümü ne kadar farklı olursa olsun ulusal baskıya karşı bir harekettir diyoruz. Ancak buradaki ulusal tanımı ulusçuların ulusal tanımı değil, sosyolojik bir ulusal tanımıdır.

*

Ancak bu direniş, hiç kimsenin beklemediği hızlı bir evrim geçirmiştir ve geçirmektedir. Klasik biçimiyle yaşam tarzının politikleşmesini

reddetmeyen, ama onu “laiklik” denen batılı biçimlerle tanımlayan gerici milliyetçi biçimini hızla terk etmiştir. Türbanlılardan korkan ve kendi özgürlüklerine karşı saldırmaya hazır feodal bir gericilik gören sarı saçlı annelerinin aksine, Gezi Hareketinin neredeyse yarısını oluşturan genç kadınlar, onları müttefikleri olarak görmekte, korumakta, onlara ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Anaları babalarından farklı olarak, Müslümanların kıyafetine karışmamış, aksine onları da içine almak için çabalayan, kandil kutlamalarını savunan, Müslümanların Cuma namazı kılma hakkı için onların etrafına koruyucu duvar ören bir harekettir.

Hareket, işçi sınıfının modern tabakalarının eğilimlerini göstermekte ve Kürt hareketinin otuz yılda kat edemediği yolu birkaç haftada kat etmiş bulunmaktadır.

Yani politik olanın İslam’la tanımlanmasına karşı değildir sadece, laiklik denen dinle de tanımlanmasına karşıdır. Demokratik bir ulusçuluğa evrilmektedir.

İlk günlerin hem Kürt hareketine karşı ulusu Türklükle tanımlayan; hem de Politik İslam karşısında Askeri Bürokratik Oligarşinin direncini sembolize eden Türk bayrakları ve Atatürk resimleri artık yok olmuştur. Bayraksız bir harekettir. Bayrağı bayraksızlıktır. Biz beyaz bayrağı önerirken tam da bunu öneriyorduk. Hareket kendisi el yordamıyla aynı anlama gelen bayraksızlığı çözüm olarak buldu.

Hareket politik olanın ya da ulusun bir dinle tanımlanmasına karşı açık mesajını verdi, ama ikinci mesaj henüz net değil.

Aslında Kürt hareketinin Apocu kanadı başından beri yeterince uyanık ve hızlı davranıp, hareketin içinde Radikal İslamcılar gibi yer alsaydı, Gezi Hareketi aynı güçle şimdi ulusun Türklükle tanımlanmasına karşı da açık mesajını vermiş olurdu.

(Hareket aniden bastırdı. Herkes gibi Kürt hareketini de hazırlıksız yakaladı. Aslında altın bir fırsattı. Ancak yine de her şey bitmiş değil ve telafi edilebilir. Kim bilir belki bu da hayırlı olmuş olabilir. Hareket Kürt sorunuyla yüzleşmek için biraz yol kat etmek zorundaydı belki de. Belki erken bir karşılaşma da olabilir ve bu ağırlığın altında da ezilebilirdi.)

Şimdi bu hareketin karşısında, ulusal sorunu da aynı yöntemle çözme ve kendi programını koyma görevi bulunmaktadır. Gezi Hareketi, ulusun Türklükle de tanımlamasına karşı çıkıp, Kürtlüğün ve Türklüğün hiçbir politik anlamının olmadığı; dilin ve tarihin de politik ya da ulusal olanın işgalinden kurtulduğu demokratik bir ulusçuluğa; ulusu bir dille, dinle, etniyle tanımlamaya karşı tanımlamaya geçebilirse, Türkiye ve Kürdistan denen topraklarda demokratik bir devrim başlar.

Bu devrim eğer başarıya ulaşırsa, sürekli bir devrim olarak hızla tüm Orta Doğu'yu kaplar. Bu adımı atamaz ise yenilmeye mahkumdur.

Kürt Özgürlük Hareketi'nin plebiyen kanadı, yani Apocular, böyle bir evrimde yıllardır aradıkları partneri bulacaklardır.

Yıllardır Öcalan'ın geliştirmeye çalıştığı görüşlere dayanan Özgürlük Hareketi, Gezi hareketiyle uyumlu davranmaya en yatkın ve hazırlıklı biricik harekettir.

Bu ikisinin buluşması, Gezi Hareketinin Türk, Kürt hareketinin Kürt milliyetçileriyle kopuşmasıyla mümkün olabilecektir.

Her ikisi de bunu başarıp, ulusun bir dille, dinle, soyla, tarihle tanımlanmasına karşı bir demokratik ulus anlayışında birleştiklerinde, 21 Mart 2013 tarihinde Öcalan'ın Newroz'daki nutkuyla başlayan; 31 Mayıs'ta İstanbul'da Gezi Direnişiyle ilk adımlarını atan devrim hızla tüm bölgeye bir saman yangını gibi yayılabilir.

Gezi Direnişi ve Devrimci Kabarışı, Yaşam Alanlarının işgaline, metalaşmasına ve ticarileşmesine karşı bir direniş olarak başladı; "Yaşam Tarzı"nın savunusu olarak, yani ulusun AKP'nin İslam'ıyla tanımlanmasına karşı bir direniş olarak kitleselleşti; ulusun her hangi bir dil, soy, ırk, tarih ile tanımlanmasına karşı olduğunu bayrağına yazdığında da başarıya ulaşacaktır.

Başarıya ulaştığı an, o hızla tüm Orta Doğuya yayılır.

Başarıya ulaştığında, doğduğu yere, yaşam alanının ticarileşmesine ve metalaşmasına direnme ve bunun için dünya ölçüsünde çözümler arama noktasına dönecektir.

Orada da artık, ulusun nasıl tanımlanacağı değil, nasıl tanımlanırsa tanımlansın ulusal olanla politik olanın çakışmasına karşı çıkmaktan, yani

ulusal sınırları yıkıp bir dünya cumhuriyeti kurmaktan başka bir yol olmadığını görecektir.

29 Haziran, Cumartesi

Gezi Hareketinin Evrimi

Gezi Hareketi özellikle dün akşam Beşiktaş ve Kadıköy'deki Lice'yle dayanışma gösterileriyle çok önemli bir aşama kaydetti. Müslümanlara, "laikçi değiliz, sizin başörtünüzle, inancınızla, giyiminizle sorunumuz yok" mesajını vermişti. Dün akşam Kürtlere, "biz bildiğiniz Türklerden değiliz, sizin uğradığınız baskı ve haksızlıklar için de mücadele ediyoruz ve edeceğiz" mesajını verdi. Bu hareketin evriminde en kritik dönemeçtir ve başarıyla aşılmıştır.

Diğer yandan Gezi Hareketi başlayalı neredeyse bir ay oldu. Bu bir ayda nasıl bir evrim geçirdi?

Bir ilk bilanço taslağı çıkarmanın zamanıdır.

*

Hareketin patlamasıyla birlikte, bütün büyük devrimci kabarışlarda olduğu gibi, on yılların on günlerde aşıldığı zamanlar gelmişti. Devrimi eğitecek kimse yoktu, ama devrim kitleleri hızla eğitiyordu. Şu bir ayda kat edilen yol, son otuz yılda kat edileni, kat be kat aşar.

Hareket kendiliğinden ilk patlayışında her türlü örgütlenmeden yoksundu. Muazzam bir kitlesellik gösteriyordu, ama ne bir bayrağı (parolası, programı), ne örgütlendiği biçimler vardı. Bu bir ayda hızla hem örgüt biçimlerini hem de bayrağını (programını) ve örgütlenmesini ve biçimlerini hızla geliştirdi.

Örgütlenmesinden ve biçimlerinden başlayalım.

İlk başta iki örgütün adı duyuluyordu, "Taksim Platformu" ve "Taksim Dayanışması".

"Taksim Platformu" Gezi Parkını, yaşam alanını savunan uzun zamandır sabırla mücadele eden ve bütün bu gelişmeleri başlatan direnişin örgütüydü.

Ama hükümetin saldırısı ve muazzam kitle katılımıyla hareket bir "Yaşam Alanı" savunusu olmaktan çıkmış, "Yaşam tarzı" savunusuna dönüşmüş ve bu da şiddet ve keyfiliğe karşı, yaralanmış vicdanların isyanıyla birleşmişti. Bu terazi bu kadar sıkleti çekemezdi, bu küçük ve spesifik araçları olan örgütlenme bu ihtiyaca cevap veremezdi, ama hareket esas olarak Taksim Gezisinde yığılı olduğu sürece belli bir toparlayıcı işlev gördü.

“Taksim Dayanışması” ise esas olarak, direniş öncesine ait dünyanın sol örgütlerinin, (sol gruplar, çeşitli dernek ve odalar ve bazı çevre direnişleri) bir koordinasyon organıydı. O da bu hareketin bir organı değildi. Sadece ilk günlerde, başka hiçbir örgüt olmadığından, koyunun olmadığı yerde keçinin Abdurrahman Çelebi olması gibi, geçici bir işlev gördü.

Ancak Erdoğan’ın Türkiye’de olmadığı; Gezi Parkı’nda genç bir kuşağın ilk siyasi ve toplu mücadele ve yaşam deneylerini yaşadığı ilk bir haftada, sol örgütlerin bu müzakere organında bir iç mücadele yaşandı.

Özellikle TKP ve Halkevleri gibi hareketlerin, Müslümanları ve Kürtleri hareketten uzak tutup, bunu da açıktan yapmayıp daha azgın Kemalistleri itmeme gerekçesinin arkasına sığınarak yaptıkları, hareketi sırf bir AKP karşıtlığına hapsetme girişimleri, Kürt hareketine daha yakın duran ve HDK’nın bileşenlerini oluşturan hareketlerce dengelenip engellendi, böylece tipik Kemalist anti-Kürt ve anti-İslam bir algının oluşmasına imkân verilmedi.

Bu anlamda olumlu bir işlev gördü, ama örgütlerin sloganları, flamaları, eski mücadele biçimlerine takılmışlığı vs. de aynı şekilde hareketin yeni ve özgül olanını gizlediği için olumsuz bir işlev gördü denebilir.

*

Yeni hareket ancak bir süre sonra Gezi Parkında yapılan forumlar ile kendine uygun örgüt formları yaratmaya başladı. Yanlış hatırlamıyorsak yedi forum vardı ve ne yapılacağı oradaki tartışmalarla belirlenecekti.

Ancak bu forumlarda hiçbir şekilde karar almaktan, azınlık ve çoğunluk ilişkisinden söz etmek mümkün değildi. Aslında konuşmaların çoğu, tam bir duygu patlamasının, tepkilerin dışa vurulmasından ibaretti ve somut olarak ne yapılacağı konusunda çok nadiren bir konuşma duyuluyordu.

Asgari bir demokrasinin olmazsa olmazı olan, seçim, oylama, gündem belirleme gibi sözler bile duyulmak istenmiyordu ilk günlerde. Bu forumlarda karar almak mümkün değildi, çünkü oylama ve azınlığın çoğunluğa uyması kabul edilmiyordu.

Yeni doğan çocuk henüz yürüyemiyor, konuşamıyor, tıpkı bir bebek gibi acısını ve sevincini dışa vuran sesler çıkarıyor, hareketler yapıyordu.

*

Bugün kat edilen yolun görülmesi için somut bir örnek verelim. Hareket, Taksim'de forumlarda ilk tecrübelerini yaşarken biz bu harekete, Türkiye ölçüsünde örgütlenme ihtiyacından söz etmiş ve bunun bir internet sitesi aracılığıyla yapılabileceği önerisini yapmıştık.

Buna verilen cevaplar ilginçti. Merkezileşmenin, seçim ve delegelerin yanlışlığından söz ediliyordu. Adeta kategorik olarak reddediliyordu ulaşabildiklerimizce. Büyük bir bölüm ise, henüz böyle bir sorunu gündeme bile almış olmaktan uzaktı.

Bugün ise, hareketin kendisi, bir ay önce duymadığı ve duymak istediğini neredeyse kendisi yaparak Türkiye çapında örgütlenmek için neredeyse önerimizin tıpkısı bir altyapı oluşturmaya çalışıyor.

Bunun için bir sayfa açılıp ankete başlanmış bulunuyor. Biz örneğin, mükerrer oyu vs. engellemek için vatandaşlık numarası önermiştik, buradaki öneri telefon numarası ve mail adresi. Amaç aynı yol da aynı sayılır sadece ayrıntıda bir fark. Başka bir öneriye de kapalı değil. (Bu anketi olduğu gibi aşağıya aktarıyoruz. Hem hareketin geldiği yeri hem onun demokratik niteliğini çok güzel yansıtıyor. Burada kısaca aktardık, ankette ayrıca öneriler yapma alternatifi de bulunuyor.)

Hareket ilk günlerde sadece Taksim'de forumlarda vardı, ama Taksim'in işgaliyle birlikte bulunduğu semtlerde, parklarda, aslında asosyal mekânlara dönmüş yerleri, sosyalleştirerek, her devrimin oraya çıkardığı, komün, Sovyet, halk meclisi türü organlar oluşturdu.

(Bu ayrıca bütünüyle üretim ve işgücünün yeniden üretimi üzerine şekillenmiş, merkezi, insan düşmanı, bugünkü modern kapitalist dünyanın şehrine karşı adeta, kapitalizm öncesinin neolitik köy komününün cemi; antik kentin Agora, Forum veya Cami'sine ya da kapitalizme geçişin nüvesi olmuş Komüne -Avrupa'da bizlerin belediye dediğine, ama aynı zamanda Türkiye'de ve Şark devletçiliğinde Merkezden atanan Vali'nin de yetkilerine sahip olan mahalli örgütlenmelere ve yerleşimlere Komün, Cemaat, Ortaklık denir- dönerek, otonom, daha insani ve sosyal ilişkileri kurmaya ve onlara imkân hazırlamaya yönelik alternatif bir şehrin tohumudur.)

Başlangıçta seçim, oylama, gündem gibi sözleri bile duymak istemeyen hareket, şimdi gündemli tartışma, oylama, karar almanın daha modern ve demokratik biçimlerini geliştiriyor veya kullanıyor.

Örneğin dünya sosyal forumlarında geliştirilmiş araçları kullanıyor. El çırpmak yerine elleri havada döndürmek. “Yeter toparla” deme ve söz kesme yerine bir düdükle uyarı ve dinleyicilerin iki ellerini çevirmesi. Hem daha yumuşak (söz kesilmiyor) hem daha sert (bir anda yüzlerce el havada dönerek bitir diyor) hem daha esnek. (Eğer ilginç ve tasvip bulan bir konuşmaysa ona daha fazla kendini ifade için bir olanak sunmak.)

Doğrusu başlangıçta, demokrasinin geliştirilmesi bir yana, yanına bile uğranılmamasından korkuyorduk. 1970’lerdeki muazzam radikalleşme dalgasında tam da böyle olmuştu. Demokrasiye burjuva demokrasisi denerek bir yığın küçük diktatörlükler oluşmuştu. Tam da bu nedenle yenilmişti hareket. En basit demokratik hakkın bile Stalinist karşı devrimin öğretisiyle yetişmiş sosyalist kuşaklarca nasıl burjuva demokrasisi diye küçümsenip reddedildiğini, burjuva demokrasisinden bile geri keyfiliğe dönüldüğünü çok görmüştük.

Daha sonra aynı insanların, bu sefer zamane söylemini alıp yine aynı korkunç keyfiliği bu sefer “biz demokrasiyi aştık, seçim ve oylama yapmıyoruz” diye nasıl keyfiliğin aracına dönüştürdüğünü de Çatı Partisi, Demokrasi İçin Birlik Hareketi, Halkların Demokratik Kongresi ve en son Sosyalist Yeniden Kuruluş Hareketi’nin bize karşı yaptıklarında acı acı yaşamıştık. Bu nedenle gerçekten de Taksim’in ilk günlerinde aynı eğilimlerin burada da oraya çıkmasından çekiniyorduk.

Ancak bu çekincelerimizin aslında yeni kuşağın kültürel ve toplumsal yapısıyla hiç uyuşmadığını görmemiz çok zaman almadı. Hareket hızla 19.yüzyıl işçi hareketinin o zaman oluşturduğu demokrasi geleneklerini kendi el yordamıyla yeniden keşfedip, onları modern tekniğin olanaklarıyla birleştirdi. Stalinizmin yok ettiği ve neredeyse yüz yıldır unutulmuş işçi hareketinin devrimci ve demokratik geleneklerini bir vuruşta yeniden canlandırdı.

*

Şimdi hareket işleyişini daha da netleştirme, mahalli örgütlerini kurma ve yayma ve aynı zamanda merkezileşme görevleriyle karşı karşıyadır ve bunları gerçekleştirmeyi giderek gündeminin başına almaktadır.

Örneğin, internet programı veya sitesi ile Türkiye çapında merkezileşirken aynı zamanda mahallelere yayılmaya çalışmaktadır. Kendi bulunduğu yerde

derinleşmeye çalışırken şimdi ulaşamadığı kesimlere ulaşma önerileri birbirini izlemektedir formlarda.

*

Eski dünyanın kalıntıları hala forumlarda bu yepyeni oluşumu eski dünyanın problematiklerine çekmeye de çalışmaktadırlar. Seçimlerde kimin destekleneceği ya da partileşip partileşmemek gerektiği gibi öneriler ve konuşmalar görülmektedir zaman zaman.

Bu hareket ve organları, hiçbir şekilde partileşme veya seçimlerde kimin destekleneceği gibi konularla zaman harcamamalıdır.

Bu hareket, kendisinin var olan devletin alternatifi tohum halindeki bir halk egemenliğinin organları olduğunun bilincinde olmalı ve kendisi benzeri başka organlar yaratmaya çalışmalı, bir alternatif iktidar olarak örgütlenmelidir. Zaman içinde giderek bu yöndeki kabulün ve buna uygun davranışların iyice yerleşeceğini umuyoruz. En azından şimdiye kadarki doğrultu bunu vaat ediyor.

Elbette kendi içinde farklı görüşler olacaktır, farklı program ve stratejiler olacaktır. Bunlar siyasi ifadelerini de ister istemez bulacaklardır.

Yapı ve İşlev arasında, tıpkı anatomi ve fizyoloji arasında olduğu gibi kopmaz bir ilişki vardır. Bir azınlığın bütün toplum üzerindeki egemenliğini sağlamak için kurulmuş bir devlet cihazı hiçbir zaman ezilen çoğunluğun kendisini yönetmesinin aracı olamaz.

Bu nedenledir ki Paris komüncüleri de, İspanya'da Franko'nn darbesine isyan edenler de, Sovyet devriminde, ayaklanan kitleler hep doğrudan kendilerini yönetmenin aracı olan organları yaratmışlardır.

Bu nedenle Marks Paris Komünü derslerini inceler ve sonuçlar çıkarırken, işçilerin burjuvazinin devlet cihazını alıp kullanamayacağını, ama onun yerine başka bir cihaz geçirmek zorunda olduğunu vurgulamıştır. Bütün devrimler de bunu doğrulamıştır.

Ama nasıl ezenlerin aracı olan bir devlet ezilenler tarafından kullanılamaz ise, ezilenlerin aracı olan bir devlet de ezenler tarafından kullanılamaz. Bunların bir çatışması er veya geç kaçınılmazdır.

Bu nedenle, bugün Park Meclisleriyle başlayan alternatif kendini yönetme deneyimi, ya var olan devlet cihazını tasfiye edip kendisi halkın kendisi olarak örgütlenmek zorundadır ya da er veya geç onun tarafından şiddetle

yok edilecektir. Sonucu ise sınıfların konumları, kararlılıkları, örgütlenme düzeyleri, güçleri, hazırlıkları vs. belirleyecektir.

*

Hareketin programı ve bayrağı konusuna kat edilen yola ve evrime gelince.

İlk günlerde sol örgütlerin bayrakları, özellikle de ulusalcıların bayrakları (bunlar örgütlü ve hazırlıklı oldukları için) baskın görünüyor, ama daha ilk günden bunların kendi bayrak ve sloganlarını benimsetme çabaları bir yankı bulmuyor hatta küçümseme ve alayla karşılanıyor; en etkili silah olan alay ile ("Mustafa Keserin Askerleriyiz", "Kimsenin Askeri Değiliz Olmayacağız") etkisiz kılınıyorlardı.

Örgütsüz yeni bir kuşak harekete damgasını ve ağırlığını giderek daha fazla vuruyordu. Elbette hareket kendisini oluşturan ve farklı yönlere çekmek isteyen güçlerin bileşkesi yönünde gidiyordu, ama burada, Kürt hareketine yakın duran ve genellikle HDK'nın bileşeni oluşturan sol örgütler, Ulusalcıların tam tersi yöndeki çabalarını dengeleyip nötralize ederek, harekete damgasını vuran modern, eğitimli, genç, kadın ve "orta sınıf" ücretlilerin eğilimlerinin doğrultuyu belirlemesine imkân sağladılar denebilir.

Hareketin ilk çıkışında ve bir saman alevi gibi yayılış ve kitleselleşmesinde, Alevi ve CHP'lilerin AKP iktidarına karşı tepkileri muhakkak ki önemli bir rol oynadı. Bu görünüm, hem iktidarın komplo teorilerinin gerekçesini oluşturdu, hem de Kürt hareketinin bir kısmının bu hareketi kavramaktaki yanlışlarının ve gecikmesinin nedeni oldu.

Elbette bu hareketin omurgasını oluşturan geniş ve genç kesim büyük oranda CHP'li ailelerin çocukları olabilir. Hareketin ona tonunu veren iki büyük merkezinin, Kadıköy ve Beşiktaş'ta CHP oylarının yüzde 68 civarında çıkması bir rastlantı değildir.

Ancak onların çocukları ana babaları gibi düşünmemektedir, başka bir dünyaya aittirler ve hatta ana babalarının dünyasına da tepkiyi yansıtırlar.

Ana babaları genellikle teknik ve ilerleme hayranıdırlar, çocukları, tekniğe ve ilerlemeye değil, doğaya sevdalı çevrecilerdir.

Ana babaları, teknik ve ilerleme hayranıdırlar, ama çoğu zerrece onu kullanmayı bilmez, çocukları doğaya düşkündür, ama onlar için internet veya twitter yaşamın olmazsa olmazı, adeta vücutlarının bir parçasıdır.

Ana babaları hala başörtüsünde ilerlemenin ve “Atatürk devrimlerinin” düşmanı bir gericilik görürken; çocukları, bunda modern şehir hayatına kadının girebilmesi için bir olanak görürler ve kimsenin giyimiyle uğraşmamak gerektiğini düşünürler.

Ana ve babaları için Kürtçenin tanınması bölünmeye giden bir yoldur. Çocuklar için herkes gibi Kürtler de ana dillerinde eğitim görmelidirler.

Çocuklar aslında ana-babalarının bölünmesiyle bölünmüşlerdir.

Aslında bunların benzerleri AKP ve Politik İslam saflarında da vardır. Ancak onlar henüz meydanlara çıkmış değiller ve muhtemelen en son çıkacaklar olabilir.

AKP’nin ısrarla anlamak istemediği ve gözlerden yitirtmeye çalıştığı budur. Çünkü bu dünya karşısında kendi varoluş nedenini sürdüremez. O ancak CHP’nin anti tezi olarak var olabilir. CHP’ye sürekli çatarak aslında CHP’ye el vermekte, kendisiyle birlikte onu da kurtarmaya çalışmaktadır. CHP de bütün muhalefetini anti-AKP bir çizgide tutarak AKP’ye destek olmaktadır. Aslında her ikisi bu yeni bölünmeye karşı eski bölünmeyi egemen kılmak için güç birliği içindedirler.

Benzer bir bölünme de Kürt hareketinde vardır. PKK’nın temsil ettiği çizgi de bir bakıma, klasik bölünmelerle bölünmüştür. Ancak, batıda bir benzer bölünme ve hareket olmadığı için, klasik Türk milliyetçiliğinin aynadaki aksi olan Kürt milliyetçiliğinin elinde rehin durumunda kalmıştır. Onları çiğneyemezdi, bu onun hızla tecrit ve yok olmasının yolunu açardı, ama onlarla ittifak yaptığında da onlar hemen bin bir yoldan kendilerinin anlayış ve politikalarını harekete dayatıyorlardı.

Batıda bir partner yokluğunda, Özgürlük hareketi bu açmazı, kadınlara ve yoksul gençlere dayanan, Apocu ideolojiyle şekillenmiş dar ve sıkı bir kontrol mekanizmasıyla, Fransız ve Rus Devrimlerinin komiserlerine benzeyen bir organizmayla (KCK) aşmaya ve onları kontrol altına almaya çalıştı.

Batıda yükselen kendisiyle benzer telden çalan bu hareketin çıkışı, Özgürlük Hareketi’nin hareket alanını genişletecek, bu sefer Kürt burjuva politikacılara karşı daha açık tavır alacaktır. Bu ise, Kürt hareketinde bir kırılma yaratacak, eski dünyaya ait olanlar, AKP ve CHP bölünmelerin dünyasında ve onların yanında yer alacaklardır.

Böylece eski dünyanın Kürt ve Türkleri ile yeni dünyanın Kürt ve Türkleri karşı karşıya geleceklerdir. Aslında bu devrimin ve Kürt Özgürlük hareketinin kaderi bu eski bölünmeyle bölünmeye bağlıdır. Bunu ne kadar çabuk ve net yapabilirlerse şansları o kadar büyüktür.

Aksi takdirde eski dünya kendisini hızla toparlayacak, yeni doğan bölünmeyi boğmak için, eski bölünmeyi egemen kılarak tamamen kısır eski çekişmeye çekerek, sonunda bir askeri darbenin kurtarıcı gibi gelmesine yol açabilirler.

İşte Taksim'de ortaya çıkan hareketin omurgasını oluşturan yeni kuşak, aynı zamanda eski paradigmalarla bölünen bir kuşaktır. Bundan sonrasının hikâyesi bir bakıma bu kuşağın siyasi ve örgütsel gelişiminin hikâyesidir.

*

Bu kuşak, politikaya hep biraz kuşkuyla ve uzak baktı. Sağlıklı bir uzak duruştu bu. Çünkü eski dünyanın bölünmelerinde kendini bulamıyordu, ama sonra kendini bir ayaklanmanın ortasına ve onun baş aktörü olarak buldu. Çok kısa zamanda çok büyük yol kat etmesi gerekiyordu. Bunu başarıyla yaptığı söylenebilir. Bunu somut bir örnekle görelim.

Biz daha ilk günlerde, hareketin demokratik özünü vurgulayan güçlü bir mesaj için beyazı bayrak olarak seçmesini, isteyenin kendi sembolünü bunun içinde küçük bir sembol olarak koymasını, bunun demokratik bir ulusçuluğun olmazsa olmazı olduğunu, böyle bir bayrak ve mesajla, Kürtleri ve Politik İslam'ı destekleyen alt sınıfların kazanılabileceğini söylemiştik. O günlerde bu öneriyi kimse dikkate bile almadı.

Ama hareket kendisi el yordamıyla benzerine ulaştı. Beyaz bayrağı değil, şimdilik bayraksızlığı keşfetti. Beyaz bayrağın mesajını bayraksızlıkla vermeye çalıştı. Ne olursan ol gel, ama lütfen kendi görüşünün, dininin, milliyetinin buraya damga vurmasına çalışma demenin başka bir biçimi oldu bayraksızlık.

Şimdi artık ne sol örgütlerin flamaları var ne de ulusalcıların Türk bayrakları. Bayrak, bir bayrak olmamasıdır şimdilik.

Sloganlar da genellikle bu hareketin ortaya çıkardığı sloganlar. Şu veya bu sol harekete veya ulusalcılara yakın olmayan sloganlar seçiliyor.

*

Hareket daha Taksim'de radikal Müslümanlar, kandil kutlamaları ve Cuma namazına koruma sunarak laikçi olmadığı mesajını vermişti.

Dün en kritik dönemeç aşıldı denebilir. Kadıköy ve Beşiktaş, ki bu ikisi bu hareketin genel doğrultusunu vermekte ve ruhunu yansıtmaktadırlar, Lice'deki ölümleri protesto etmek için yürüdüler. Bu yürüyüşlerin benzeri İzmir'de de olmuş.

Bu yürüyüşler muhtemelen bugün bütün Türkiye ve Taksim'de de olacaktır.

Bu, nitelik değişimidir. Ulusalcıların, Ergenekoncuların bu hareketi kontrol altına alma hayallerinin bitmesidir; Kürt hareketinden ayrı düşme tehlikesinin son bulmasıdır.

İlk kez, Türkiye'nin batısında, Kürdistan'daki bir ölüm için insanlar yürüdüler. Kadıköy'de örneğin katılım gayet iyiydi. Birkaç ulusalcının uyarılara rağmen Atatürklü Türk Bayrağını, göze sokarca sallamalarına kimse bir provokasyon olmasın diye ses çıkarmadığından, resimlerde onların görülmesi kimseyi yanıltmamalıdır. Hareket gücünün bilincinde olarak, onları küçük gören bakışlarıyla ezdi ve ciddiye bile almadığını göstermek istedi onlara.

*

Bir ayda kat edilen yol muazzamdır.

En kritik eşik aşılmıştır. Kürt Özgürlük hareketi ile hareket buluşmuştur. Bu buluşmayı engellemek, görmek istemeyenler olacaktır.

Ama bir süre sonra bunun artık imkânsız olduğu görülecektir.

Şimdi politik İslam içindeki benzer şekilde genç kuşaklara ve işçilere bu mesajın iletilmesi, onların bu harekete çekilmesi, merkezileşme, alternatif organların yaratılması, yayılma ve mahallileşme gibi hedefler önünde durmaktadır.

Bu arada devlet ve karşı devrim hızla örgütleniyor.

Devlet güçleri ile Taksim'de mücadele ediyordu hükümet, ama hareket yayıldıkça, devlet güçlerinin yanı sıra özellikle mahalli bölgelerde örgütlediği çetelerle hareket saldırmanın ve onu tekrar istediği eski bölünmelere çekmenin provalarını yapmaya başlayacaktır.

1 Temmuz, Pazartesi

Kürt Hareketi ve Gezi Hareketi

Gezi Hareketi ve Kürt Hareketi birleşmeden ikisinin de bir başarı, yani Türkiye ve Orta Doğu'nun, demokratikleşme şansı yoktur.

Ama birleşebilmeleri için önce kendi içlerinde bölünmeleri gerekmektedir.

Sınıflar mücadelesinde ve onun yoğunlaşmış ifadesi olan politikada, birilerini kaybetmeden birilerini kazanamazsınız, birileriyle bölünmeden birileriyle birleşemezsiniz.

Kanarya sevenleri birleştirmek istiyorsanız, kanarya sevmeyenlerle bölünmek zorundasınızdır. "Yok, ben kanarya sevenleri ve sevmeyenleri de birleştireceğim, kimseyi ötekileştirmeyeceğim" diyorsanız, kanarya seven ve sevmeyenlerin birleşemeyeceğini, kanarya sevenlerin ancak kanarya sevmeyenlerle bölünerek birleşebileceğini savunanlarla bölünürsünüz, onları "ötekileştirirsiniz." Sorun hiçbir zaman bir birleşme veya bölünme sorunu değildir. Çünkü her birleşme bir bölünmedir. Soru, kiminle birleşildiği, kiminle bölünüldüğüdür; kimin ve neyin "ötekileştirildiği"dir, "ötekileştirmemek" mümkün değildir.

Türkiye'nin, Kürdistan'ın ve daha doğrusu Orta Doğu'nun kaderini bu iki hareketin birleşip birleşemeyeceği belirleyecektir, ama birleşebilmek için, Gezi Hareketi Türk Milliyetçileriyle, Kürt Hareketi de Kürt Milliyetçileriyle bölünmek zorundadır.

Her iki hareket de birbirinden bağımsızca birbirleriyle birleşme, Kürt ve Türk milliyetçileriyle bölünme eğilimi ve potansiyeli taşıdığını göstermiştir, ancak bu potansiyelin ve eğilimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini, bunun için yeterince cesur ve kararlı adımlar atıp atamayacakları, onların içindeki mücadeleye bağlıdır.

İkisi de bu eğilimi göstermiştir, ama ikisi de bunun için gerekli teorik ve politik donanımdan yoksundur.

Uluslar ve ulusçuluk hakkında teorik hazırlıktan yoksun oldukları için demokratik bir tarih yazamamışlardır ve demokratik bir ulus programları yoktur.

Teorik donanım ve hazırlıktan yoksunluk, uluslar ve ulusçuluk konusunda tamamen gerici ulusçuluğun kavramlarıyla düşünmeye böyle bir tarih ve program yazmaya yol açmaktadır.

Örneğin, bu konuda epey bir çaba harcayan, demokratik bir ulusçuluğu savunduğunu söyleyen Öcalan'ın bile demokratik bir ulusçuluğun kavramlarından yoksun olduğu için, Newroz mesajında Kürt ve Türk kardeşliğinden; İslam kardeşliğinden söz etmesi, Ermenileri, Rumları, Süryanileri, Alevileri, Hıristiyanları yaralamış; "barış süreci"ne mesafe koymalarına, "barış süreci"ni coşku değil kuşku ile karşılamalarına yol açmıştır.

Pers ve Anadolu-Mezopotamya uygarlıklarının aralarındaki mücadelelerinde, Anadolu'nun neolitik köy komünü ve göçebe Kürt komününü yedekleme çabalarını Türk-Kürt veya İslam kardeşliği olarak tanımlamak, tarihi uluslar tarihi olarak görmek ve gerici ulusçuluğun ulus tanımlarıyla düşünmenin acı sonuçlarını ortaya çıkarmıştır.

Her iki hareket de, Kürtlüğün ve Türklüğün hiçbir politik anlamının olmadığı bir demokratik ulusçuluğu programlaştırmaktan çok uzaktırlar. Yani teorik hazırlıksızlık, demokratik bir programdan yoksunlukla sonuçlanmaktadır.

Bu yoksunluğu içine girildiği görülen büyük kitlesel mücadelelerin okulunda hızla öğrenip giderebilirler mi? Bu sorunun cevabı ortadadır.

Ama bunun için bizim yazdıklarımızla ve geliştirdiğimiz Marksist ulus tanımıyla tanışmaları gerekmektedir. El yordamıyla teorik bir hazırlık olmadan da zayıf bir ihtimalle benzer sonuçlara ulaşabilirler.

Diğer yandan, bu hareketlerin karşılıklı etkileşimleri de çok önemlidir. Çünkü birinin gösterdiği kararsızlık diğerindeki kararsızlığı; birinin gösterdiği kararlılık, diğerindeki kararlılığı besleyecektir.

Diğerinin kararsızlık ve yalpalamalarını anlayışla karşılayarak, bıkmadan, sabırla ikna etmeye çalışacak esnekliği ve direngenliği gösterip gösteremeyecekleri de henüz belirsizdir.

*

Bu belirsizliğin çapı için somut bir örnek verelim. Kürt Özgürlük Hareketi 30 yıldır (1983-2013) Türkleri kendi yürüttüğü mücadelenin ayrılmak değil, gereğinde ayrılma veya ayrılmamaya karar verecekleri demokratik bir ülke olduğuna ve demokratik bir ülkede yaşıyorlarsa ayrılmalarına da gerek olmayacağına ikna etmeye çalıştı. Hiçbir zaman Türk düşmanlığı yapmadı. Derneklerinde, yayınlarında her zaman sistemli olarak Türk devrimcilerin

resimleri ve yaptıkları övüldü ve hareket kendini aynı zamanda onların devamcısı olarak gördü. Türk sosyalistlerini meclislere taşıdı. Kendi içinde birçok Türk gerilla ve komutanlar bulundu. Bunlar çoğaltılabilir.

Ve bu 30 yıl boyunca neredeyse bu çabalar çok küçük bir sosyalist ve demokrat kesim dışında yankısız kaldı ve Türk ezilenlerine ulaşamadı.

Ancak şimdi tam da Türklerin yavaş yavaş hareketlendiği, yavaş yavaş Kürtlere gözlerini ve kulaklarını dikmeye başladığı şu son birkaç ay içinde Kürt hareketi bu son 30 yılda bütün yaptıklarını, kendi eliyle yıkar gibi bir görünüm sergiliyor.

Kürt Özgürlük Hareketi adeta okyanusu aşıp derede boğulma tehlikesiyle yüz yüze bir görünüm sergilemektedir.

Örneğin Cuma akşamı ve Cumartesi ve Pazar, Gezi hareketinin Kürt Hareketinin yıllardır boşta kalmış eline elini uzattığı en kritik iki gündü. Bunun için kendi içindeki ulusalcılarla kopuşmayı, destekçilerinin önemli bir kısmının desteğini yitirmeyi göze almıştı. Böylesine önemli bir olay, yıllarca bunun için çaba sarf etmiş Kürt medyası ve hareketince adeta görmezden gelindi.

Kürt hareketinin yıllardır izlediği çizgiyle uyumlu bir davranışı şu olabilirdi. Bu olayı tüm Kürt hareketinin gündemine taşımak, önemini belirtmek, yıllardır izlenen ve hareket içindeki sağcılarca hep hor görülmüş Apocu çizginin doğruluğunun bir kanıtı olduğunu göstermek.

Peki, Cumartesi ve Pazar günü Özgür Gündem veya diğer medyaya baktığınızda böyle bir mesaj var mı? Yok. Aksine bütün bunlar görmezden geliniyor, Sırrı Sakık'ın Gezi Hareketine AKP ve Erdoğan'dan yana onunla aynı telden çalan konuşmaları ise buna tüy dikiyor.

Normal zamanlar olsa bu tür yalpalamalar, kararsızlıklar, gecikmeler bir ölçüye kadar anlaşılabilir, ama hızlı zamanlarda yaşanıyor. Otuz yılların otuz günlerde yaşandığı zamanlardayız. Kürt hareketinin otuz yolda kat ettiği yolu Gezi Hareketi otuz günde aştı. Hem de bunu bu otuz günde, kendi içindeki ulusalcılara karşı mücadelesinde Kürt hareketinden hiçbir destek görmeden yaptı denebilir. Kürtler daha başından bu harekette yer alsalardı, hareket ulusalcılara daha erken ve daha açık tavır alabilir, bir ayda aldığı yolu bir haftada aşabilir ve şimdi çok daha ileride olabilirdi

*

Peki, neden böyle?

Bunun sınıfsal, politik nedenleri var. Elbet başka nedenler de var, ama biz kısaca bunlara değinelim.

Birincisi, Kürt Hareketi içinde plebiyen (yoksullara dayanan) diyebileceğimiz, Öcalan, PKK, Kandil'in ve BDP içinde de çok küçük bir genç ve sosyalist milletvekilleri tarafından temsil edilen bir kanat vardır. Hareketi başlatan ve en örgütlü güç budur. Kürt burjuvazisinin olağanüstü korkaklığı ve zayıflığı çok özel tarihsel koşullar, böyle tanımlanabilecek bir gücün önderliği ele geçirmesine olanak sunmuştur. Plebiyen diyoruz. Neden?

Modern toplumda iki modern sınıf dışında bağımsız program geliştirme ve önderlik etme yeteneğinde olan sınıf yoktur. Burjuvazi ve İşçiler.

PKK burjuvaziye dayanmaz, ama ne tam köylüdür, ne de tam işçidir. Ruhça köylü, toplumsal konumca işçi bir özellik taşır. Bunu en iyi ifade edebilecek kavram plebiyen olabilir.

Ancak ulusal baskı, sadece ezilen sınıfları değil, tüm sınıfları kapsar. Dolayısıyla ulusal harekette bütün sınıflar yer alır. Normal olarak, ulusal hareketlere burjuvazi önderlik eder ve PKK gibi örgütlerin radikalizmini, Bask'ta ya da Filistin'de olduğu gibi, kendi politikalarının bir aracı olarak kullanır.

Kürt hareketinin özgünlüğü ve gözleyenleri şaşırtan yanı, durumun tam tersi olmasıdır. Kürt hareketini bu plebler yönetmektedir, ama burjuvaziyi, kendi politikalarının bir aracı olarak kullanmaktadır.

Ve tam da bu plebiyen (yarı köylü) tabanı ve yapısı nedeniyle PKK genellikle şehirleşen ve Türkiye'nin batısına giden Kürtleri ve işçileri örgütlemekte başarısızdır. Köylülük şehrin kapılarında kültürel sınırlarına dayanır.

Bunu şu örnekte görmek mümkündür. Feodal baskıya karşı gerillaya giden kadın için, cinsel yasaklar ve perhiz bir koruma sağlar, ama modern şehre gelmiş fabrikada çalışacak, şehir hayatına karışacak kadın için, bunlar işlevsizdir. Hareketin ona dağa çık demekten başka söyleyeceği bir şey yoktur, ama AKP, türbanla ona şehir hayatına karışması için cinsel yasağın sağladığı korumayı sağlar. Başına türbanı takan, İstanbul veya Berlin'e gelmiş Kürt kızı, kendisine fahişe denme korkusu olmadan sevgilisiyle el

ele dolaşıp tenhalarda öpüşebilir. Elbet laik bir hareket olarak, PKK'nın türban kompleksi yoktur, ama laiklik bir bayrak olarak bu aracı kullanmasının da önünde bir engeldir örneğin. Bu silaha ve bayrağa politik İslam sahiptir. Bu nedenle AKP, Kürt işçilerin oylarını verdiği esas parti olarak kalır.

Bu plebiyen yapı onu AKP karşısında zayıf düşürdüğü gibi, Kürt burjuvazisi karşısında da zayıf düşürür. Burjuvazi, modern, eğitimli bir sınıftır. Neredeyse bütün legal platformlar Kürt burjuvazisinin kontrolündedir. Belediyeler, legal partiler, dernekler, hukuki ve diplomatik organlar vs.. Dağlarda burjuvaziyi bulmak zordur, ama derneklerde, belediyelerde, medyada, legal Kürt partilerinde esas bütün kritik noktalarda bulunan ve tonu belirleyen burjuvazidir.

Kürt plepleri ya da PKK veya Apocular, burjuvaziyi bir yandan kendi bayrağı altında tutup onun gücünden yararlanmak; diğer yandan onlara ipleri kaptırmamak gibi çelişkili bir iş yapmak zorundadır. Bu sorunu çözmek için son derece sıkı, Apocu ideolojiyle donanmış, dikkatlice ayıklanmış, bir örgüt yapısını korumak; burjuvaziyi olabildiğince atomlarına ayrılmış ve örgütsüz bırakmak; diğer yandan onları arkadan komiserlerle kontrol etmek; başlarından sopayı eksik etmemek zorundadır.

Fransız ve Rus devrimlerinde çok ince bir katman olan devrimin öncüsü işçiler, sınıfsal konumlarıyla karşı devrimci saflarda yer alabilecek uzmanların bilgilerinden yararlanmak için "Komiser" mekanizmasını bulmuştur. Teknik bilgi, komiserin siyasi denetimi altında kontrol edilerek devrimin hizmetinde kullanılmaya çalışılmıştır.

PKK'nın durumu da benzerdir: Burjuvazinin ilişkilerini, bilgisini vs. komiser benzeri bir mekanizmayla kontrol altında tutmak. KCK aslında bu pleblerin burjuvazinin başında duran demokles kılıcı komiserlerinden başka bir şey değildir.

Ancak kullanalar her zaman aynı zamanda kullanılırlar. Kürt burjuvazisi de adım adım, sistemli bir şekilde ele geçirdiği bu legal alanlarda kendi mesajını daha güçlü olarak verir. Politikada neyi söylüyorsanız onu söylemiş olursunuz. Kürt hareketinin kitlesi üzeninde, belki örgütsüz, ama derinden derine yerleşen, Öcalan'ın etkisini sürekli kemiren burjuvazinin artan etkisi vardır.

Bir yanda Apo’nun cilt cilt eserlerini ve onun okuduğu kitapları okuyan pleblere dayanan bir örgüt yapısı; diğer yanda tüm medyayı ve legal dernekleri ele geçirmiş aslında Apoculuğun düşmanı, ama bunu hiçbir zaman açıkça ifade etmeyen, hatta bu düşmanlığını Apo bayrağıyla yapan geniş bir Kürt hareketi.

Apocuların bin bir yoldan kendilerini kemiren, saptıran, sabotaj yapan bu etkilere karşı ne kadar direnebileceği ortadadır. Ve sonuç büyük ölçüde gezi hareketine bağlıdır.

*

Apocu hareketin burjuvaziye karşı iki dengesi vardı. Biri kadınlar, diğeri Kürtlerle dayanışan Türk sosyalistleri.

Türk sosyalistleri uzun yıllar genellikle geçmişin, 12 Mart ve sonrası kahramanlarının anısı; PKK’nın kurucuları arasında da bulunan Türk kökenli kahramanlarının anısı öne çıkarılarak bir denge olarak korunmaya çalışıldı.

Bu nedenle, burjuvazi, uzun yıllar Apo’ya, Apoculara doğrudan saldıramadığı için onun çizgisine saldırısını Türk sosyalistlerine saldırı üzerinden veya Kemal Pirlerin, Deniz Gezmişlerin yerine Şeyh Sait ve benzerlerini öne çıkararak sürdürmeye çalıştı. Kat edilen yol terminoloji ve bu ikonografinin medyadaki yoğunluğu üzerinden izlenebilir.

En tipik örnek Kürdistan ve Kürt sözcükleridir. Eskiden, Kürt hareketi, hep Kürdistan derdi, hedefinin demokratik ve tüm halkları kapsayıcı özelliğini vurgulamak için; son yıllarda ise Kürt, Kürdistan’ın yerini almış durumda. Bu değişim bile, burjuvazinin bu karşı durulmaz ilerlemesi karşısında PKK’nın kaybettiği alanları çarpıcı biçimde gösterir. Bunun sonuçları da görülmektedir. PKK’ya yıllardır pek az başka kökenlerden insan katılmaktadır örneğin. Özgür bir Kürdistan veya Orta Doğu için bir Asurî, bir Türkmen de savaşabilir, ama “Kürtler’in statüsü” için, bunu desteklese bile içinde yer almaz.

Burjuvazinin bu sabırlı ve sistematik saldırısı, PKK’nın çağrısının uzun yıllar yankısız kalması ve ABD’nin Barzani’ye sunduğu koruma ile çok etkili oldu ve Apocular geniş alanları terk etmek zorunda kaldılar.

Şimdi ilk kez, yıllardır yapılan çağrıya yankı geldiğinde, birdenbire Öcalan’ın çizgisi doğruluğunu kanıtladığında, burjuvazi bugüne kadar elde

ettiği mevzileri kaybetme korkusuyla, bütün güçlerini öne sürdü. Türkiye tarihinin bu en önemli olayını ve kitle hareketini önemsiz hatta ulusalcı göstermeye girişildi ve hükümete arka çıkan beyanatlar yapıldı.

Öcalan'ın Gezi'yi selamlaması, Karayılan ve Karasu'nun mesaj ve yazıları, Delil Karakoçan'ın yazıları sanki kızgın bir demirin üzerine dökülmüş bir su gibi buharlaşıverdiler ve pratik hiçbir karşılık bulmadılar. Aksine sanki alay ederce, şu son üç gün içinde de görüldüğü gibi en kritik günler ve mesajlar görmezden gelindi, Kürtlerden gizlendi ve önemsizleştirildi.

Bu sadece bir anda işlevsizleşme ve sağlanmış etkinin kaybedilmesi korkusu değildir, aynı zamanda açık bir savaş ilanıdır. Apocular ise sanki böyle bir şey yokmuş gibi davranmaktadırlar şimdiye kadar; bunu görmezden gelmektedirler.

Bu yanlış bir bilgilenme ile mi ilgilidir yoksa artık tam da yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmişken gücün bitmesiyle mi ilgilidir bilmiyoruz, ama ortada garip bir durum da var.

Bu garip durum şu verilerde gözlemlenebiliyor.

Öcalan ilk görüşmede Gezi'yi selamladı, ancak sonrakilerde bu konuda nedense bir tek söz bile etmedi. Öcalan, en küçük bir gücü bile dikkate alan ciddi bir stratejisttir. Ortada "barış süreci"nin aslında bir pazarlık olmadığını, mücadelenin sadece biçim değiştirdiğini bizzat kendisi söylemiş bulunuyordu. Bunu söyleyen Öcalan'ın, biraz da başlattığı "barış süreci"nin sonucu olarak Türkiye'nin batısında yüz binler sokaklara dökülmüşken ve böylesine devasa adımlar atarken bu harekete böylesine sessiz kalması anlaşılabilir bir durum değildir. Ya Öcalan'ın haber kaynakları sınırlıdır ve gidenler ona gerçeği anlatmamaktadır ya da onun söylediklerini doğru yansıtmamaktadırlar. Sırrı Süreyya'nın hükümet tarafından engellenmesi bu olasılığı güçlü kılmaktadır. Sırrı Süreyya'nın anlatacağı bir Türkiye tablosu Öcalan'ın başka şeyler söylemesine yol açar. Keza eğer Öcalan bir şeyler söylemişse, onu dışarıya yansıtmasına da.

(Elbet ortada bir ikinci olasılık daha vardır: Öcalan'ın da bu hareketi ve kotlarını kavrayamamış olması. Bu çok küçük bir olasılık değildir. Bu modern ve şehirli hareketin kotlarıyla Kürt hareketinin kotları çok farklıdır; arada kültürel bir uçurum da vardır. Bu nedenle Öcalan da eski dünyaya ve onun kavramlarına bağlı olarak, bu kültürel uçurumları aşıp politik anlamını kavrayamayabilir.)

Öcalan'ınkine benzer bir durum Murat Karayılan'da da görüldü. Karayılan önce hareket soğuk duranlara karşı bir mesaj vermişti. Ancak Selahattin Demirtaş'ın ziyaretinden sonra, hareketin taktik hatalar yaptığından söz eden bir beyanat verdi.

Hâlbuki hareket taktik ya da stratejik bir hata yapmadı ve yapamazdı da. Çünkü karar alma olanağı ve olasılığı yoktu. Kararın olmadığı yerde hata mümkün değildir. Bu da hareketin kavranamamasının bir göstergesi olabilir. Karar almayan ve alamayan bir hareket tasavvurun ötesinde kalabilir.

Kaldı ki, Karayılan'a düşen, Kürt hareketinin bu kendiliğinden patlayan hareket karşısında neredeyse stratejik hata yaptığına vurgu yapmaktır. İçinde yer alıp, onu daha radikal demokratik bir çizgiye çekip, mücadele içinde bu güçlerin birbirini tanımasını sağlayacak yerde, "biz Kürtler" diyerek ayrı durmanın gerici niteliğine dikkati çekmesi beklenirdi. Yani Demirtaş'la görüşmeden önce Karayılan daha iyi bir çizgideyken görüştükten sonra pozisyonda bir gerileme görülmektedir.

Demirtaş ise, son aylarda, Kürt hareketi içinde burjuvazinin çizgisinin sadık bir izleyicisi olduğunu, en kritik noktalarda verdiği demeçlerle açıkça göstermiş bulunuyor. Dolayısıyla Kandil'e yanıltıcı bilgiler vermiş olabilir. Öcalan'la görüşen ve Kandil'e gidenlerin ikisi de Kürt burjuvazisinin eğilimlerini yansıtmaktadırlar.

Ve nihayet, burada konjonktürel bir duruma değinmek gerekiyor. KCK'nın tutuklamaları boşuna değildir. Bu tutuklamalar, Kürt hareketi içindeki burjuvazinin etkisini arttırmak; önünü açmak; pleplerin burjuvazinin sırtındaki sopasını kırmaktan başka bir anlama gelmemektedir. KCK tevkifatı, Erdoğan'ın Kürt burjuvazisine veya Barzanicilere verdiği bir destektir. Bu büyük tutuklama dalgası ve hareket yeteneğini kısan baskılar, PKK'nın kontrolünü azaltmış olabilir. Bu nedenle doğru dürüst bir tepki gösterilemiyor olabilir.

*

Peki, bu durum karşısında Gezi Hareketi ne yapmalıdır?

Yıllarca Kürt hareketine uzak durmuş Türk sosyalistleri ve ulusalcılar, Kürt hareketin bu durumunu fırsat bilip, bakın Kürtler bizi sattı, Erdoğan'a destek verdi diyerek, yıllardır birikmiş kin ve nefretlerini kusarak, Gezi

Hareketi'ni tekrar ulusalcı ve AKP karşıtlığıyla sınırlı, soyut bir antikapitalizm ve anti-emperyalizm çizgisine çekmek istemektedirler.

Bir kere bunlara karşı kesin tavır gösterilmeli. Hareketin Kürtleri ve Müslümanları kazanmadan hiç bir başarı kazanamayacağı, ancak daha radikal ve demokrat olduğu takdirde bunları kazanabileceği; onları kazanabilmek için ulusalcıları kaybetmek veya onlar tarafından kaybedilmek zorunda olduğu bıkmaksızın anlatılmalı.

Nasıl PKK otuz yıl boyunca Türkleri kazanmaya çalıştı ise, şimdi de Gezi Hareketinin benzer bir görevle karşı karşıya olduğu ve koşulların binlerce kar daha elverişli olduğu söylenmeli.

Gezi hareketi böyle davranabilirse, Kürt özgürlük hareketinin burjuvazinin rehini olmaktan kurtulabilmesi, hızlı ve radikal bir biçimde gerçekleşebilir.

Keza tersinden, Kürt hareketi Burjuvazinin bu sabotajına kesin tavır alıp Kürt hareketinin mesajını netleştirirse, Gezi hareketinin ulusalcılarla kesin kopuşu hızlı ve radikal bir biçim alabilir.

Mesela gezi hareketine binlerce Kürt gelse, Ulusalcılar bir süre sonra kendileri çekilmek zorunda kalabilir.

Ancak her ikisini birleştirecek bir program hala ortada yok. Her ikisini birleştirecek program, "Kürt sorunu"nun değil, Türk sorununun çözümüdür.

Bu program ulusun Kürtlükle veya Türklükle tanımlanmasını reddeder; Kürtlüğü ve Türklüğü kişilerin özel sorunu yapar; dil ve tarih politik alanın dışına itilir tıpkı din gibi, tıpkı bir takım taraftarlığı gibi.

Bu programın somut ifadesi ise, herkese istediği dili anadil olarak seçme hakkı ve ana dilinde eğitim hakkıdır. (Ana dil eğitimi değil, ana dilinde eğitim.)

Ama herkes ana dilinde aynı tarihi okumalıdır, nasıl aynı fiziği, biyolojiyi, matematiği okuyorlarsa.

Herkesin ana dilinde tüm dillerden, dinlerden, kültürlerden bir heyetin yazdığı aynı tarih kitabını okur.

Böyle bir ülkede, mahalli en kesin özerklik bile bölünme korkusu yaratmaz.

Bu ise, ulusun Türklükle tanımlanmasının sonudur.

Böyle bir Cumhuriyetin adının şu veya bu olması, bütünüyle bir biçim ve ayrıntı sorunu olarak kalır ve zaten o zaman tüm Orta Doğu halklarını

birleştirebilecek, hiçbir din, dil, kültür vurgusu taşımayan bir isim bulunur.

4 Temmuz, Perşembe

Mısır'da Darbe, Türkiye ve Gezi Hareketi

Mısır ve Türkiye'deki gelişmelerin benzerlikleri görmezden gelinemez.

Mursi yerine Erdoğan, Müslüman kardeşler yerine AKP, "laik muhalefet" yerine de "Gezi Hareketi"; Mursi'nin taraftarı Müslüman Kardeşler yerine, Erdoğan'ın hızla kemikleştirdiği ve sokağa hazırladığı taraftarları; Tahrir yerine Taksim, Kıptiler yerine Aleviler; Nasırcılar yerine Kemalistler ve Ulusalcılar koyulabilir.

Akla tabii hemen şu soru geliyor: O halde Türkiye'yi de bir darbe mi bekliyor?

Türkiye ve Gezi Hareketi, Mısır'ı tartışırken aslında kendini ve geleceğini tartışmaktadır. Gezi Hareketi, Mısır'ın aynasında kendi geleceğini görmeye çalışmaktadır.

*

Marks, Fransız Devrimin yapanların eski Roma Cumhuriyetinin vokabüleriyle konuşmalarına gönderme yaparak, şöyle yazıyordu:

"İnsanlar kendi tarihlerini, kendileri yaparlar, ama canları istediği gibi ve kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan içinde bulundukları ve geçmişten bugüne devrolunan koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleneği, büyük bir ağırlıkla yaşayanların beyinleri üzerine çöker. Ve tam kendilerini ve şeyleri devrimcileştirmeye, yepyeni bir şey yaratmaya başlamış gibiyken bile, özellikle böyle devrimci kriz dönemlerinde, aceleyle ve endişeyle geçmişin ruhlarını yardıma çağırır, dünya tarihinin bu yeni sahnesini bu saygın görüntünün arkasına gizleyerek sunmak için, bu ruhların isimlerini, sloganlarını, kostümlerini alırlar."

Ancak artık "tarihin sonu"nun çoktan ilan edildiği post modern zamanlarda, iletişim çağında yaşıyoruz. Kahramanlar hem "sonu"nu gördükleri tarihi bilmezler hem de geçmişin diline ihtiyaçları yoktur, "gerçek zamanda" yaşanan bir devrimin dili ve kahramanları daha elverişli bir araçtır. Türkiye Mısır'ın diliyle konuşmaktadır.

*

Olayların akışı da benzemektedir.

Gezi direnişinin ilk günlerinde bundan bir ay önce Türkiye'deki muhtemel gelişmelere ilişkin olarak yazdıklarımız, sanki Mısır'da olanların da bir

tasviri gibidir.

“Elbet şu saatlerde olayların nasıl gelişeceği bilinmezken olayların gelişimi üzerine bazı tahminlerde bulunmak yanlış görünebilir, ama yine de ayrıntılara ilişkin değil, ama genel gidiş üzerine bir tahminde bulunabiliriz. Güçler ve onların karakterleri üzerinden.

Epeydir birçok kereler yazdığımız bir benzetme vardı. “Şimdi DP iktidarının 1955 sonrasını yaşıyoruz. Önümüzde 27 Mayıs var” diyorduk. Menderes ve Tayyip’in yaptıklarının paralelliklerine dikkati çekiyorduk. Önümüzde, muhtemelen böyle bir süreç var.

Neden böyle olur?

Sosyolojik nedenleri vardır. Sınıfların gücü, karakteri ve çıkarları ile ilgili.

Askeri bürokratik oligarşi (CHP) ile burjuvazi (DP, AP, ANAP, AKP) birbirlerinin varlığına meşruluk kazandırırlar.

Birincisi, Burjuvazi anti demokratik olduğundan geniş bir demokratik reformlar manzumesiyle en geniş kitleleri birleştirmez ve bu pahalı, baskıcı bürokratik devlet cihazını tasfiye etmez, sadece var olan cihazı kontrolü altına almakla kendini sınırlandırır.

Ama bu cihaz aynı kalınca Askeri Bürokratik Oligarşinin maddi temeli (Bu muazzam baskıcı, merkezi, bürokratik, askeri, keyfi mekanizma) olduğu gibi kalır. Politik gücünü tekrar ele geçirmek için karşı tarafın yıpranmasını ve akılsızlıklarını bekler.

Karşı taraf yine demokratik olmadığından nüfusun bir yarısını karşıya itecek uygulamalara gider. Bu memnuniyetsizlik geri teper. Nüfus içinde az da olsa şehirli ve modern toplumun sinir uçları da şehirler olduğundan nüfus içindeki oranlarından çok daha etkili bu güçler ayağa kalkar.

Karşı taraf da bunu ezmek ve sindirmek için şiddete başvurur. Bu çıkmaz içinde ordu yine bir denge unsuru, bir kurtarıcı olarak geri gelir.

İkincisi, Askeri bürokratik oligarşi esnektir. Burjuvazi kadar hatta ondan daha esnektir. Bizans iken, Osmanlı ile ittifak kurup, Kendini yenilemiştir. Osmanlı olunca, Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuriyet, Çok Partili Rejim gibi dönüşümlerle muazzam bir esneklik gösterir ve bugüne kadar gelir örneğin.

Bu sefer de aynı esnekliği gösterip ömrünü bir elli yıl daha uzatabilir. Bunu yapacak esnekliği ve tazeliği bizzat AKP iktidarı Ergenekon tevkifatlarıyla bu tabakaya sağladı. Zaten bu tabakanın kendisi el ve bel vermeseydi

Ergenekon tevkifatları, yani bürokrasinin bağırsak temizliği gerçekleşmezdi.

Nasıl 28 Şubat Politik İslam'a taze kan verdiyse, Ergenekon tevkifatları da askeri bürokratik oligarşiye tekrar esneklik kazandırıp taze kan verdi.

Daha önce, Son birkaç yılda cephenin döndüğünden, Erdoğan'ın artık otoriter ve anti demokratik bir görünüme bürünüp muhalefetin demokrasi savunucusu ve mazlum duruma geçtiğinden söz etmiştik. Şu an bu görünüm iyice pekişmiş bulunuyor."

Bu satırlar gerekli değişiklikler yapıldığında Mısır'daki gelişmeleri de özetlerler.

*

Hatta Askeri Bürokratik Oligarşi'nin esnekliği bile Mısır'da da aynıdır.

Mısır'da Tahrir devrimi olurken, günü gününe hatta saati saatine El Cezire'nin Tahrir'i gösteren yayınını izleyerek yaptığımız yorumlarda, devrimin ilk saatlerinde, Ordu'nun tarafsızlığını ilan ederek, Devrim'e cesaret verdiğini, adeta ona ebelik yaptığını şu sözlerle belirtiyorduk:

"Ordu başından beri, önce ateş etmeyerek, sonra mitinge emniyet garantisi vererek, değişimin ebesi; doğamayan çocuğun doğmasına sezaryenle yardım eden doktor işlevinin sürdürdü."

Bunun sonucunun ne olacağını da o zaman şöyle ifade etmiştik:

"Bu devrimin şimdiki bu gücü, yani ordunun tarafsız ve hayırhah tavrı, bu devrimin en büyük zaafı olacaktır. Tarih hiç bir şeyi karşılıksız vermez."

Maalesef olaylar bu öngörüyü doğrulamış bulunuyor.

Ordu bugünkü gücünün ve eyleminin tohumlarını o zaman atmıştı ve şimdi meyvesini topluyor. Radikal'in yazarı Mısır'dan yazıyor:

"Mısır dün ordunun Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'ye tanıdığı sürenin dolduğu saat 17.00'ye kilitlenirken ülkenin Mübarek'i devirdikten 2,5 yıl sonra geldiği nokta trajik: 'Kitleler bastırdı, "kurtarıcı ordu" işe el attı.' El Ezher şeyhi ve Kıpti papazının desteğini de alan ordunun yaptığı düpe düz darbeydi, ama Tahrir Meydanı'nı hınca hınç dolduranlar Mursi'nin devrilişini görülmemiş bir coşkuyla kutladı. Mursi'nin 1 yılda her şeyi batırdığını söyleyenlerin kafasında askerin gözetiminde bir geçiş sağlanması dışında çözüm yoktu. Bunun demokratik olup olmadığı da kimsenin umurunda değildi. Kitleler 'İrhal' (Terk et) sloganına öyle

kilitlenmişti ki, Mursi'nin 'sandıktan aldığı meşruiyeti kanıyla savunacağı' çıkışları da iç savaş çağrısı olarak algılanmanın ötesinde bir şeye yaramadı."

*

Neredeyse bütün darbeleri, darbeci olmadığı düşünülerek ordunun başına getirilmiş generaller yaparlar. Pinochet ya da Evren, darbeci generallere karşı, darbe yapmazlar diye getirilmişlerdi. Mısır'da dün gece yapılan darbe bu kuralı doğruladı. General Abdulfettah Sisi'yi de ordunun başına, darbe yapmaz diye Muhammed Mursi getirmişti.

Mursi sadece darbeciyi oraya getirmemişti, darbe koşullarını da kendisi bizzat yaratmıştı, liberal muhalefeti, Hıristiyanları, seküler yaşamı olanları İslam'a göre yaşamaya zorlayarak, zaten kollarını açmış ordunun kollarına iterek.

Bir an için Mursi'nin iktidara geldiğinde, politik alanı kendi yorumu olan İslam'la düzenlemeye kalkmadığını; bütün diğer dinler ve dinsizlerin de kendini özgür hissedeceği gerçek bir demokrasi ve laikliğin savunucusu olarak davrandığını var sayalım. Bu takdirde, ordunun başında en darbeci general bile olsa, nüfusun neredeyse yüzde doksanını arkasına almış bu hükümete karşı hiçbir şey yapamazdı.

Ve nüfusun yüzde doksanını arkasına almış bir iktidar, Firavunlar çağından kalma, binlerce yıllık pahalı, baskıcı, militer, bürokratik ve keyfi devleti parçalayıp, en azından Kuzey Avrupa veya Amerika'daki kadar olsun, nispeten daha az baskıcı, daha az merkezi, daha az bürokratik ve daha az keyfi bir devlet cihazı örgütleyebilir; bir darbe olasılığını tamamen yok edebilirdi.

Bütün bunlar olmadı? Neden? Çünkü bunun ardında kişilerin niyetlerinden öte, derin sınıfsal çıkar ve eğilimler vardır?

Nasıl darbe yapmaz diye ordunun başına getirilen Sisi darba yaparsa, Mursi de demokratik davranamazdı. Çünkü burjuvazi karşı devrimcidir. Ezilenlerden, dolayısıyla ezilenlerin örgütlenme imkânları bulduğu demokrasiden ölüyü görmüşçesine korkar. Bugünkü "batı demokrasisi" bile, burjuvazinin değil, İşçilerin mücadelelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Binlerce yıllık, Firavunlar çağından kalma devlet ve bugünkü modern Firavunlar, burjuvazinin bu korkaklığı ve karşı devrimciliği temelinde varlığını ve gücünü koruyabilmektedir.

Burjuvazi bir parça devrimci olsa, hedeflerini İslam söylemi içinde ifade etse bile; teorik ve ideolojik hazırlık yaptığı dönemlerde, örneğin İslam tarihini Mekke eşrafının, daha Muhammet'in sağlığında başlayan ve Emeviler ve Muaviye ile kesin başarıya ulaşan bir karşı devrim olarak yazar; bütün resmi İslam'ı ret ve mahkûm eder; demokratik ve devrimci bir İslam yorumu üzerinden teorik ve politik hazırlıklarını yapardı. Böyle bir İslam ile teorik hazırlığını yapmış bir devrim ise, yukarda söylenen aslında Aydınlanma'nın idealinden başka bir şey olmayan değişiklikleri tamamen İslam'ın özüne dönüş söylemiyle bile gerçekleştirebilirdi. Örneğin şöyle diyebilirdi.

"İlk camiler topluluğun sorunlarının tartışıldığı demokratik meclislerdi ve oralara giden Müslümanların üzerinde yükselen bir ordu yoktu, bütün Müslümanlar silahlıydı" diyerek düzenli orduyu kaldırıp, İsviçre'deki gibi silahlı halktan oluşan bir milis sistemi kurmanın ideolojik veya teolojik veya fikri hazırlığını yapabilirdi örneğin. Silahlı bir halk ise kendi kendine karşı darbe yapmaz ve yapamaz.

"İslam tüm dünyaya bir düzen getirmek üzere bir dindir, doğduğu Mekke'de putlar, yani aşiretler egemen olduğu için onlara karşı ifade edilmiştir, ama bugünün aşiretleri uluslar; bugünü putları ulusal bayraklardır; bugün gerçek Müslüman olmak kimseyi inancından, dininden dolayı baskı altına almamaktır" diye bir İslam yorumu geliştirerek de ideolojik hazırlığını yapabilirdi. O zaman, Hıristiyan ve "laik yaşam tarzı"ndakileri baskı altına almaz, onları ordunu kucağına itmez; aksine onlar, böyle İslam'a bile imtiyaz tanımayan bir İslam için gereğinde ölmeyi göze alırlardı.

Bütün bunlar olmadı. Bu yöndeki eğilimler daha doğarken tohum halindeyken küfr olarak görüldü ve öldürüldüler. (Örneğin "İslam'da Kayıp Gerçek" kitabını yazan Ferec El Fuda gibiler.)

Bunun nedeni, modern burjuvazinin de gerici bir azınlık olmasıdır. Bu temel sınıfsal çıkar ve eğilim bu yöndeki hazırlıkların yapılmasını engeller.

Hâlbuki devrimler uzun hazırlıklar; "Zihniyet devrimleri" gerektirir. Evrenin özünü su veya atomda arayan İyonya filozofları; iyi, doğru, güzel,

adil olan nedir sorusuna cevap arayan Yunan filozofları kavramsal düşünceye geçişleri ve bu sorularıyla, soyut bir Allah fikrinin, bir tek tanrılı dinin oluşumu için fikri hazırlıktan başka bir şey yapmıyorlardı.

“Düşünüyorum öyleyse varım” diyen Descartes’ten, Kant’ın “Salt aklın Eleştirisi”ne kadar bütün modern felsefe, Aydınlanma’nın “fikri hazırlığı”ndan başka bir şey değildi.

Ne Mısır’da ne de Türkiye’de (veya başka bir yerde) böylesine radikal teorik hazırlıkların izi tozu görülmedi.

Burjuva muhalefet, “laik” olduğunda, bu Aydınlanmanın devrimci ve eşitleyici geleneğini inkâr üzerin kurulmuş bir pozitivizmden ve gerici bir milliyetçilikten öteye gidemedi. Hep milliyetçiliğin, bir dil ve/veya din ile temellenmiş en gerici biçimlerine teşne oldu.

Politik İslam’ın kendisi ulusu bir dinle ve dinin de en reaksiyoner yorumlarından biriyle tanımlama olmaktan öteye gitmedi.

Ama aynı sırada İşçi Sınıfı, Aydınlanma’nın Din ve İslam tanımlarının eleştirisine geçiyor; İslam tarihini yeniden yazarak onun özüne ve devrimci geleneklerine sahip çıkıyor; kendi hataları önünde gerileyerek sıçramak için hız almaya çalışıyordu.

Elbet bugün ortalıkta İşçiler adına görülenlerin İşçi Sınıfı ile bir ilgileri yoktur, ama bu türden bir teorik hazırlık sadece ve sadece İşçi Sınıfında ve Marksizm’de vardır.

*

Türkiye’de sorun şudur: Gezi Direnişi ile başlayan devrimci hareket, Mısır’daki gibi bir gelişmenin mi aracı olacaktır, yoksa yepyeni bir devrimin mi?

Modern tarih birbiri ardınca hep şu sonucu göstermiştir: ya sonuna kadar giden kararlı ve radikal demokrasiyi savunan bir güç devrime önderlik eder ve devrim başarıya ulaşır ya da karşı devrim olur. Bunun en son örneğini Mısır’da görüyoruz.

Mısır’da ne liberaller ne de Müslüman Kardeşler bu radikal demokratik ve kararlı tavra sahip değillerdi.

Binlerce yıllık Şark Devleti ve Devletçiliği ise tam da bu her biri tutarlı demokrat olmaktan yoksun güçleri birbirine karşı oynayarak kendi Bonapartist rejimini sürdürebilmektedir.

Bu tehlikeye Gezi Hareketi'nin daha ilk günlerinde, tam bir ay önce, 3 Haziran'da şu satırlarda dikkati çekmiştik:

"Bu gidişle bir darbe gelir. Hem de Erdoğan'ın en güvendiği generalleri yapar. Allende de bir takım güvenilir generaller getirmişti ve onlar onu yıkmıştı onu.

O zaman ne olur?

Bu kurtarıcı, bir denge rejimi olur. Tekrar prestiji ve gücü elinde bulunduracağından hükümeti kısa zamanda parlamentoya iade eder. Muhtemelen Kürtleri de sisteme entegre edecek bir anayasa yapar. Yani 27 Mayıs'ın ikinci bir versiyonu. Hatta Öcalan başbakan bile olabilir.

Nasıl Bizans Osmanlı aşısıyla ömrünü bir dört yüz yıl daha uzattıysa, Cumhuriyet de Kürt aşısıyla en azından bir kırk yıl daha uzatır.

Tıpkı Roma-Bizans'ın aldığı Osmanlı aşısıyla Doğuda hızla gelişmesi ve iki yüz yıl önce Selçuk aşısı alarak kendisini Ege sahillerine kadar kovalayan İran'ı ta bugünkü sınırlara kadar sürmesi gibi. Kürt aşası almış, parlamentoyu da ayıbını örten bir asma yaprağı olarak ayıp yerinin üstüne koymuş Türk-Kürt askeri bürokratik oligarşisi de, mezhep ve aşiret çatışmaları içinde bunalmış Suriye ve Irak halkına da bir kurtarıcı gibi görünüp, Bağdat ve Şam'a kadar yayılabilir.

Tarih bu işlerin genellikle böyle yürüdüğünü gösteriyor.

Bir mucize olur da İşçi Sınıfı tarihsel uykusundan uyanır ve unuttuğu demokratik ideallerini yeniden kazanırsa. Orta Doğu'nun Prusya tarzı birliğinin yerini, Devrimci Demokratik bir Orta Doğu Demokratik Cumhuriyeti alabilir.

Ama şu an bu olasılık nerdeyse sıfır."

Ancak, o zaman "mucize" dediğimiz ve "neredeyse sıfır" olasılık verdiğimiz yönün bugün biraz daha büyük bir şans olduğunu düşünüyoruz.

Türkiye'de Mısır'da olmayan ya da Mısır'da çok daha zayıf bir katman olarak bulunduğundan etkisini hissettiremeyen, Gezi Hareketi'ne damgasını vuran, Türkiye'nin bütünü içinde oldukça ince bir katman olmakla birlikte, toplumsal ağırlığı (kültür ve eğitim durumu, şehirliliği vs.) nicel gücünden çok daha fazla olan, tutarlı demokratik eğilimler gösteren bir toplumsal güç var.

Bu güç, ücretlilerden oluşuyor. Eğitim düzeyi yüksek, gelir ve yaşam düzeyi bakımından orta sınıf denebilecek durumda, kültürel olarak kendisi şehirli ve “seküler bir yaşam tarzı”nda bir güç.

Bu güç, İslam’ı dışlamadı ve onların özgürlüklerinin savunucusu oldu. Onların da istedikleri gibi giyinme ve ibadet etme haklarını savundu. Kürtlere de aynı şekilde Türklük değil, demokrasi ve destek mesajı verdi.

Özetle bu güç, işçi sınıfının radikal demokratik ideallerini yeniden keşfedip bayrağına yazma eğilimi gösteriyor. Bu yönde kısa zamanda büyük adımlar attı.

Bu devrimci demokratik eğilimini güçlendirir, netleştirir ve bayrağı yapabilirse; bunun yanı sıra hızla yayılabilir, mahallileşebilir ve aynı zamanda Türkiye ölçüsünde merkezileşebilirse bir devrim olur. Radikalleştiği ölçüde dayandığı güçleri genişletebilir. Bunun için Mısır’da bulunmayan iki büyük şansı var:

1) PKK’nın temsil ettiği Kürt Hareketi’nin öncü ve özgürlükçü plebiyen kanadı.

2) Anti Kapitalist Müslümanların genel başlığı altında toplanabilecek, giderek daha demokratik ve radikal ve demokrasi hedefini ve duruşunu içselleştiren ve netleştiren henüz küçük ve güçsüz, ama nitelik bakımından çok önemli şehirli eğilim.

Yani İstanbul’un Kadıköy ve Beşiktaş’ı, Gazi (Aleviler), Fatih (Müslümanlar) ve Diyarbakır’la (Kürtler) birleşebilecek, ulusu ne bir dinle, ne bir dille tanımlamayan, böyle tanımlamaya karşı tanımlayan bir programla ortaya çıkabilirse, bir devrim olur.

Ve bu devrim Türkiye ile sınırlı kalamaz, hızla Orta Doğu çapında bir devrime dönüşme eğilimi gösterir.

Bunu yapamaz ise, Türkiye’deki devrimci kabarışı da 27 Mayıs gibi veya Mısır’dakinin benzeri bir akıbet beklemektedir.

Öyle görülüyor ki, Orta Doğu’nun kaderi şimdi gezi hareketinin çekildiği ve düşünüp taşınıp örgütlenmeye çalıştığı parklarda yazılacaktır.

5 Temmuz, Cuma

Darbe Karşıtı Darbeciler

Nasıl savaşlara karşı olmak ve lanetlemek savaşları ortadan kaldırmaz ve tam aksine savaşın gerçek nedenlerini gündeme getirmeyi ve ortadan kaldırmayı gündemin dışına atarak yeni savaşların yolunu açarsa; darbelere karşı olmak da darbeleri ortadan kaldırmaz, yeni darbelerin yolunu açar.

Herkes, Mısır'daki darbe nedeniyle, bir darbe lanetleme yarışına girmiş bulunuyor. Sanki darbeler lanetlenirse demokrat olunurmuş ve darbeler engellenebilirmiş gibi.

Bu tavırlar en basit şu gerçeği atlıyor: Bir hastalığı yok etmek istiyorsanız onun nedenini ortadan kaldırmanız gerekir.

Örneğin modern toplumda savaşların nedeni nedir? Ulusal devletler!

Ulusal devletler yıkılıp onların yerini bir dünya cumhuriyeti aldığında, savaşlar otomatikman biter.

Peki, Ulusal devletlerin yıkılıp yok olmasını istemek ve bunun için mücadele etmek, tarihsel ve toplumsal koşulları olmayan bir olanaksızı ve ütopyayı mı istemektir?

Hayır, tam aksine, üretici güçlerin gelişmişlik düzeyi, ulusal devletlerin dar elbisesine sığmamaktadır. Bugün bütün dünya ekonomisi bir tek bütündür. Yoldaki işportacının sattığı en sıradan malın ham maddesi dünyanın bir başka yerinde çıkmıştır; üretimi birkaç başka ülkede yapılmıştır ve bir başka ülkede satılmaktadır. Tam da insanlığın çektiği acıların en büyük nedeni, siyasi sistemin, toplumsal örgütlenmenin ve bunun birimlerinin, bu küresel ekonomiye uygun olmamasının sonucudur.

Şimdi siz ulusal devletlerin varlığını; bunların savaşın gerçek nedeni olduğunu; bunları yıkmadan savaşların ortadan kaldırılması gerektiğini söylemiyor ve mücadele etmeden, savaşları lanetliyorsanız; öznel niyetleriniz ne olursa olsun, nesnel olarak, ulusal devletlerin varlığının, dolayısıyla yeni savaşların bir aracı, bir tetikleyicisi oluyorsunuz demektir.

Ulusal devletleri yıkmak için savaşmadan savaşları lanetlemek, sinizmden başka bir şey değildir.

*

Aşnı şekilde darbeleri lanetleyip onları ortaya çıkaran nedenler üzerinde hiç konuşmamak da öyledir.

Darbeler, her şeyden önce ulusal devletlerin varlığında mümkün olurlar. Ordusu olmayan bir dünya cumhuriyetinde kimse darbe yapamaz.

Ama haydi bu kadar ileri gitmeyelim. Darbelerin olmadığı ulusal devletler olamaz mı? Pek ala olabilir!

Neden ve nasıl olur darbeler? Darbeleri ordular yapar. Ordular, bir devletin diğer devletlere karşı, dışa karşı bir aracıdır.

Peki, neden ve nasıl bu dışa karşı yapılanmış araç içe karşı bir araca dönüşmektedir? Birincisi onun yapısıyla ilgilidir. Dünyanın en ucuz ve en etkili savunma silahı, halkın silahlı olmasıdır? Bu hem dışa karşı en etkili savunma silahıdır; bu silah, başka ülkeleri işgal etmek ve baskı altına almak için kullanılamaz; hem de o ülkenin yurttaşlarına karşı kullanılamaz.

Yani örneğin, vergi veren ve çalışan, fiziki olarak da uygun her ergin kişi (diyelim ki 20 ve 40 yaş arasındaki tüm yurttaşlar), tıpkı İsviçre'de olduğu gibi orduyu oluşturur bu milis veya halk ordusu sisteminde. Askeri eğitim, kısa ve insanların yaşamını aksatmayacak biçimde, diyelim ki birkaç yılda bir, birkaç haftalık, bir okul veya tatil havasında geçebilecek eğitimlerle yapılır.

Silahlar, insanların evlerinde veya yaşam yerlerine yakın bir yerde tutulur.

Çok özel görevler için, diyelim ki radar, savaş uçağı vs. özel profesyonel birlikler olabilir.

Yurttaşlara savaş eğitimi veren ve savaş sanatını inceleyen profesyonel subaylar da olabilir.

Böyle bir ordu son derece ucuz bir ordu olur. Ulusal hâsılanın çok küçük bir bölümüyle dünyanın en iyi ve işlevsel savunma ordusu olur.

Böyle bir ordu, sadece kendi ülkesini değil komşularını da rahatlatır. Çünkü böyle milis sistemindeki orduların saldırı ve işgal yeteneği yoktur. Komşular da kendilerine karşı bir tehdit hissetmeyeceklerinden, kendi ordularını küçültüp benzer bir sisteme geçmek için cesaret bulabilirler. Oradaki halk da böyle bir ordu için ayaklanabilir.

Bu ordular başka ülkeleri tehdit veya işgal için kullanılamaz, ama aynı zamanda kimse birkaç saat içinde ülkenin bütün ergin nüfusunun milyonlarca kişilik bir orduya dönüştüğü bir ülkeyi işgal veya tehdit etmeye kalkamaz. Yani böyle bir ordu aynı zamanda en iyi savunma aracıdır.

Hitler, Rusya gibi bir deve saldırma cesaretini bulduğu ve içlerine kadar girebildiği o Alman savaş makinesiyle, böyle küçük bir ordusu olan İsviçre'yi işgal etmeye cesaret edememişti. O İsviçre ki, yurttaşlarının çoğunluğunun ana dili Almanca idi ve Almanya ile çok yakın ekonomik ilişkileri vardı.

Çünkü çoğunluğu Almanca konuşan demokrat İsviçre ulusu, ulusu Almanlıkla ve kanla tanımlayan gerici Alman ulusuna ve devletine karşı, demokratik bir ulusu savunurdu böyle bir işgal teşebbüsünde.

Dünyanın en ucuz ve en etkili ve en işlevsel savunmasını savunmayacaksın; kendi halkına karşı kullanılamayan böyle bir orduyu savunmayacaksın, ondan sonra niye darbe oluyor, ben darbeyi lanetliyorum diyeceksin!

Bu bizzat darba yapmaya elverişli bir aracın varlığını korumak değil midir? Böyle darbe karşıtlığı mı olur?

Peki, böyle bir sistem ütopik midir? Hayır. Aksine sadece mümkün değil, gereklidir de.

Modern toplumda herkes, bizzat günlük yaşamda ve üretim sürecinin içinde böyle silahları kullanacak ustalıkla ve örgütlenmenin gerektirdiği bilgiyle zaten kendiliğinden donatılır.

Peki, neden yoktur böyle bir ordu, İsviçre gibi birkaç ülke haricinde?

Bu her şeyden önce burjuvazinin kendi halkından korkusuyla ilgilidir.

Böyle kendisi silahlı bir halk olan ordu halka karşı kullanılamaz.

İkinci bir neden de, ulusal devletlerin varlığıyla dünya ekonomisinin çelişmesidir. ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi ülkelerin ordu beslemelerinin nedeni, kendi hudutları dışındaki, dünya çapındaki çıkarlarını savunmaktan başka bir şey değildir.

*

Peki, bu tür bir ordu ile ulusun nasıl tanımlandığı arasında nasıl bir ilişki vardır? Böyle bir milis ordusu Türk ya da Kürt ulusuyla ve ulusçuluğuyla birlikte var olamaz; ancak demokratik bir ulusçulukla birlikte var olabilir.

Ulusu Türklükle tanımlayıp, Türkçeyi mecburi dil yapıp, okullarda Türk tarihi okutup, aynı zamanda böyle halkın silahlanmasına dayanan bir ordu kuramazsınız. Çünkü bugünkü sistem, aynı zamanda kendini Türk olarak tanımlamayanların baskı altına alınması demektir. O zaman Kürtleri, Rumları, Ermenileri eşit haklı yurttaşlar olarak, bu eşit haklılığı savunmak

üzere silahlandıramazsın. Aksi takdirde onlara kendi eşitliklerini sağlamak için silah vermiş olursun.

Demek ki, ulusun bir dille, dinle, etniyle, soyla, sopla, ırkla, kültürle, tarihle tanımlanması ile milis sistemi; yani silahlı halka dayanan ordu bir arada bulunamaz.

O halde darbelere karşı olan, ulusun Türklükle veya Kürtlükle tanımlanmasına da karşı olmalı; Türklüğün veya Kürtlüğün vs. hiçbir politik anlamının olmadığı; bir takım taraftarlığından farklı bir anlamının olmadığı bir sistemi yani demokratik ulusçuluğu savunmalıdır. Yani silahlı halk ya da milis sistemi, ancak ulusun bir dille, dinle, kültürle, ırkla vs. tanımlanmasına karşı tanımlanmış bir ulusta gerçeklik olabilir.

Peki, bunları savunmadığınız, savunanları ütopyacılar olarak gördüğünüz, bu sorunu gündeme almayarak gündemden düşürdüğünüz, yani fiilen darbe yapabilecek bir orduyu savunduğunuz sürece siz darbelere karşı olsanız ne yazar, olmasanız ne yazar? Bu fiili darbe destekçiliğinden başka nedir ki?

*

Kaldı ki, ulusun böyle demokratik bir tanımını savunmak, aynı zamanda bugünkü var olan orduya karşı da hem onu tasfiye edecek güçlerin birliğini sağlamak için de gereklidir.

Siz ulusu Türklükle tanımlamışsanız veya bunu sorgulamıyorsanız, Kürtler direnir. Bu direnişi ezmek için güçlü bir ordu şart olur.

Siz ulusu İslam'ın bir yorumuyla belirlerseniz, gerçek bir laikliği reddederseniz, sizin yorumunuz devletin dini olduğunda, Türbanlılar; Türbanlıların yorumu devletin dini olduğunda Aleviler ve "seküler hayat tarzındakiler" direnecektir.

Ve Sünni Müslümanlarda olduğu gibi, eğer sizin nicel gücünüz çok büyükse ve bu büyüklüğünüze dayanarak, kendi kabullerinizi, hayat tarzınızı diğerlerine zorlarsanız, bu nicel gücünüzü dengeleyebilmek için, Aleviler ve "seküler yaşam tarzındakiler" içlerinden ordunun kendilerini savunacak son sigorta olduğunu düşünüp, onu kurtarıcı olarak göreceklerdir. Böylece toplumda bir destekleri bulunduğunu gören askerler daha cesaretli olacaklardır yeni darbeler için.

Yani sadece darbe olasılığını yok edecek bir milis sistemi için değil; toplumsal güçlerin ilişkilerini de düzenlemek, en geliş kesimleri demokrasi

bayrağı altında bir araya getirmek için de ulusun demokratik olarak tanımı olmazsa olmazdır.

Bir an için AK Parti hükümetinin, Diyaneti lağvettiğini; okullardan din dersini kaldırdığını; Hıristiyan ve dinsizlerin de aynı desibel gücünde çan çalma ve "Allah yoktur" diye beş vakit yayın yapma hakkı var olur diyerek ezanı normal insan sesine indirgediğini; benzerinin Kürtler için de yapıldığını, örneğin herkesin ana dilinde eğitim hakkının tanındığını; okullarda tüm dinler ve dillerden bir araya gelmiş tarihçilerin yazdığı bir Tarih kitabı okutulmaya karar verildiğini, Türklükle ilgili bütün o saçma ritüellerin ve dağ yazılarının kaldırıldığını var sayalım.

Daha o saat Aleviler de, dinsizler de, Kürtler de, Hıristiyan "azınlıklar" da korkularından sıyrılırlar ve bunları sağlayan AKP'nin iktidarda bulunduğu düzenin darbelere karşı en büyük savunucusu olurlar.

Bunları sağlamış bir iktidara karşı dünyanın en güçlü ve içi darbeci subaylarla kaynayan ordusu bile bir şey yapamaz. Bu güçle o iktidar bu orduyu tasfiye edip, silahlı bir milis ordusu oluşturabilir. Ve bütün darbe tehlikelerini bir vuruşta tarihin çöp sepetine atabilir.

Peki, kör müdür bu AKP?

Hayır, onun sınıfsal eğilimleri buna izin vermez. Çünkü bunu yaptığı an, ezilenleri Kürt, Türk, Sünni, Alevi diye bölme şansı ortadan kalkar. O zaman emekçilerin hakları için örgütlenmeleri ve direnişleri gündeme gelir. Bu ise ücret ve sosyal hak artışlarına dolayısıyla artı değer oranının düşmesine yol açar.

Aslında düşen mutlak artı değer oranı olur, ama bunun telafisi ve dünya pazarında rekabet edebilmek için, nispi artık değer oranını (emek üretkenliği artışı) yükseltmenin yolları aranır. Bir süre sonra ülke, dünyanın zengin ve emperyalist ülkelerinden biri olur. Zaten bugünkü dünyada, kapitalizm var oldukça, ya geri bir ülke olunabilir ya da emperyalist. Bunun ikisinin arası mümkün değildir.

Aslında demokratik bir ulus ve ülke için mücadele etmek emperyalist bir ülke için mücadele etmekten başka bir şey değildir. Siz bu sonucu istemeseniz de nesnel olarak böyledir.

Bu açmazdan kurtulmak için ilk şart, sadece demokratik bir ulusçuluk için değil, aynı zamanda uluslara karşı bir dünya cumhuriyet için de

mücadeledir. Ama bu ayrı bir konu ve şimdilik ikinci plana alıyoruz.

*

Şimdi, bakın etrafınıza, bütün liberaller, ulusalcılar, sosyalistler, Kürtler, bugünkü politik ortamı dolduranların tümü, aslında darbecilerden başka bir şey değildirler. Çünkü hiç birisi demokratik bir ulusçuluğu savunmamaktadır; dolayısıyla milis sistemini ve silahlı bir halkı; darbeleri ve darbeciliği bir vuruşta yok edecek olanı.

Bütün bunların karşısında bizim savunduğumuz demokratik ulusçuluk ve milis sistemi vardır. Gerçek bölünme budur.

Bütün diğer bölünmeler bu gerçek bölünmeyi gizlemeye, gözlerden uzak tutmaya, gündemden düşürmeye; gündeme getirmemeye; unutturmaya yöneliktirler.

“Bu kadar iyi ve doğru yazılar yazıyorsun da niye yazıların hiçbir yerde yayınlanmıyor” diye soranların, sorusunun cevabı buradadır.

9 Temmuz, Salı

Gezi Hareketi ve Halkların Demokratik Kongresi

Hafta sonu, (7 Temmuz Pazar) Taksim Hill Otel'de ''Gezi Direnişi, Çözüm Süreci ve Türkiye'nin Demokratik Geleceği'' başlıklı bir "forum" düzenlendi.

Çoktandır HDK defterini kapatmış, oradan hiçbir şey çıkmayacağı sonucuna ulaşmıştık. Çünkü bütün HDK, Kongre'de bize yapılan haksızlığı ve usulsüzlüğü bilmesine, bunu defalarca yazmamıza rağmen, susmuş, bu suça ortak olmuştu.

İşin kötüsü aynı tecrübeyi, aynı suskunluk ve suça ortak olmayı, sonra bir de, HDK'nın minyatürü olan, şimdi "Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi" (SYKP) olan, SYK'da (o zamanlar sadece adının "Partisi" eksikti) yaşamıştık.

2007'den beri "Çatı Partisi", "Demokrasi İçin Birlik Hareketi", "Halkların Demokratik Kongresi", "Sosyalist Yeniden Kuruluş"a harcadığımız muazzam zaman ve enerjinin, kalburla su taşımaktan farklı olmadığı sonucuna ulaşmıştık. Bunlara verdiğimiz enerji ve zamana acıyorduk. Bu nedenle HDK'nın toplantılarına artık izleyici olarak bile gitmiyorduk.

Ancak hem toplantıyı örgütleyenlerden bir arkadaş ısrarla gel dediği için; hem de "bakalım Gezi Hareketi bu HDK denen afili isimli ve logolu bürokratik mekanizmaya bir etki yapabildi mi" diye merak ettiğimizden doğrudan bir gözlemde de bulunmak üzere toplantıya gittik.

En son söyleyeceğimizi en başta söyleyelim. HDK'nın, kendini oluşturan bileşenler gibi, beyin kireçleşmesine uğradığını, hiçbir şey öğrenme yeteneğinde olmadığını bir kere daha gözlemledik.

*

Bu yazıda gözlemlerimizi ve orada kısa konuşmamızda söylemeye çalıştıklarımızı bir kez daha derli toplu sunmaya çalışalım.

Önce toplantının yeri, zamanı ve yapılışından başlayalım.

Türkiye'de tarihin en büyük hareketi patlamış, her yerde Park Forumları var. Bunların en güçlü olanları da Taksim'e bir taş atımı mesafede, Kadıköy ve Beşiktaş'ta.

Hayatla, yaratıcılıkla, hareketle en küçük bir rezonansı olan, onunla aynı telden çalan bir örgüt, Hill Hotel'de toplantı yapmaz. Gider o park

forumlarında yapar.

Gezi hareketinin çekirdeğini oluşturan modern ücretliler, çalışan insanlar. O nedenle ancak işten çıkınca toplantılara ve gösterilere katılabiliyorlar. Her akşam Park Forumları saat dokuzdan sonra toplanıyor. Akşamları saat 19.00 ile 21.00 arası da genellikle, daha spesifik konulardaki çalışma grupları vs. toplanıyor.

Hayatla ve hareketle biraz bağı olan bir örgüt, bu forumlara gidip, "biz HDK olarak, burada herkesin katılımıyla ve herkesin gözü önünde böyle bir toplantı yapmak istiyoruz, hali pür melalimizi Gezi Hareketine göstermek istiyoruz, bizi eleştirin. Bunun için burada toplantımızı yapmak istiyoruz. Bize zaman ve yer verin" derdi; Hill Hotel'de yaptığı toplantı için, park forumlarından "üçer kişi"nin gelmesini lütfeder gibi istemezdi.

Böyle bir örgüt, bu toplantıları her akşam ikişer saate yararak her birini ayrı bir parkta yapardı örneğin.

Bütün bunlar ve benzeri şeyler yoktu. Böyle şeyleri düşünecek ruhu, çapı, kapasitesi yoktu HDK ve bileşenlerinin. Çünkü HDK'nın derdi kendisinin bir şeyler öğrenmesi değil, hareketi kontrol altına almak.

HDK aslında harekete bir şeyler öğretmek bir yana ondan öğrenmek gibi bir sorunu olduğunun; hareketin değil, kendisinin bir nesne olduğunun farkında değil. İşin kötüsü, hareketi nasıl kontrol altına alacaklarını problematize ettiklerini bir de utanmadan yazıyorlar ve bunun Gezi Hareketi'nin ruhuyla ve anlayışıyla nasıl çeliştiğini bile kavramaktan uzaklar.

Örneğin, 2 Temmuz 2013 tarihli, HDK İstanbul Bölge Yürütmesi toplantı sonuçlarında şöyle yazılıyor:

"Gezi Parkı sürecinde ve sonrasında da Galatasaray'dan Taksim meydanına düzenlediğimiz HDK yürüyüşlerinde sağladığımız görkemli kitlesellik, görünür ve etkili olmamız açısından oldukça başarılıydı. HDK olarak hareket üzerindeki esas ve kalıcı etkimizin bundan sonra yürüteceğimiz çalışmalara bağlı olacağını da asla unutmamalıyız."

Hâlbuki doğru dürüst, ismiyle müsemma bir örgüt, kendisinin hareketin bir yürüyüşünde görünür olmasında övünülecek hiçbir şey bulamazdı; böyle bir bakış ve formülasyonun bile bu hareketin ruhuyla çeliştiğini görür; böyle bir övüncü utanç verici bulurdu.

Bu muazzam özneyi, yani Gezi Hareketini, nesneleştiren bir bakış açısının o öznenin dünyasına nasıl uzak olduğunu anlamasa bile sezer, bu sezgi tüm söylemine yansırdı.

Somutlayalım bu zıtlığı.

Böyle bir örgüt, Hareketin içinde HDK'nın görünür olmasının gururuyla değil; hareketin kendi içinde "görünür" veya görünmez, ama olmamasının utancıyla konuşurdu.

Böyle konuşan bir örgüt de, Hareketin HDK'da "görünür ve etkili" olmamasının, HDK'nın başarısızlığının bir göstergesi olduğunu söyler; "HDK'nın hareket üzerinde değil; hareketin HDK üzerinde "esas ve kalıcı" etkilerinin nasıl sağlanacağını sorun ederdi.

Tabii sorunu böyle olan bir örgüt de Hill Hotel'de alışılmış protokolleriyle değil, Gezi Parkı direnişinin geliştirdiği yöntemlerle Gezi parklarında, gezi hareketinin içinde toplantılar yapardı.

Böyle bir mantıkla hazırlanan toplantı da, o yıllardır alışılmış bürokratik protokolleri darmaduman ederdi. Milletvekilleri, salondakilere danışılma ve oylanma nezaketi bile gösterilmeden, tepeden emrivakilerle konuşturulmazdı örneğin.

Gezi ruhunu kavramış milletvekilleri de öyle protokol önceliğiyle konuşmayı kabul etmez; kendisinin sırasını bekler veya gezide bazı konuşmacıların oradakilerden imtiyazlı muamele istemeleri gibi kendisine imtiyazlı muamele çekilmesi için oylama yapılmasını isterdi.

Sadece milletvekilleri mi böyle? Her toplantıda bir de kerameti kendinden menkul akademisyenler veya meşhurlar veya titri olan kişiler de aynı şekilde konuşturulur. Bu zaten yanlıştır, ama bari Gezi Hareketinden sonra biraz değişim olmuş olsun diye umulur. Ne gezer.

Toplantı yine bütün toplantılar gibi, kerameti kendinden menkul bir takım bürokratların, yine kerameti kendinden menkul bir takım kişileri öne alan planlarıyla yapılıyordu.

Biraz Gezi Ruhu girmiş olsa, gelenlere önceden kotarılmış bir program akışı sunulmaz, gelenlerden hemen bir toplantı divanı seçmeleri ve gündemi belirlemelerini isterdi.

Özetle orada Gezi'nin ruhu yoktu.

Gezi’nin yine de bir etkisi olmuş, ama bu bürokratlar üzerinde değil, dinleyiciler üzerinde. Nuray Mert, Sırrı Süreyya’nın konuşup gitmesinden sonra ve Sabahat Tuncel’in de öyle yapacağını düşünerek “Bu nedir böyle? Sırrı buradayken söylemek isterdim: Hemen başa konuyorlar ve konuşup gidiyorlar. Bu nasıl bir saygısızlıktır?” anlamında bir şeyler söyleyince, özellikle de forumlardan gelip oraya hasbelkader düşmüş gençler tarafından alkışlandı.

Özetle, çağrısı, yapıldığı yer, yapıldığı zaman ve biçim ile tipik bir HDK toplantısıydı ve HDK’nın Gezi’nin ruhuna eski ezberleriyle direneceğini haber veriyordu.

Ancak Gezi’nin taze rüzgarlarının getirdiği temiz hava da HDK’nin küf kokan toplantısına sızmanın yollarını buluyordu. Bu özellikle kimi konuşmacıların konuşmalarında yansıdı.

Toplantının bileşiminde yaş ve cins olarak Gezinin izleri son derece sınırlıydı. Tipik yaşlı, kır saçlı veya saçsız kafalar denizi görülüyordu. Gezi hareketinin gençliğinden eser yoktu. Belli ki hareket HDK’nın davetine zerrece ilgi göstermemiş ve dikkate almamıştı. Aynı şekilde Gezi hareketinde eşi görülmemiş bir kadın katılımı ve onların önde ve konuşmalarda görülmesi her yerde görülürken, burada o da yoktu. Sadece Geziden gelen çok az sayıdaki insanın ve konuşmacının genç ve kadın olmasında gezinin bileşimi sınırlı bir iz bırakıyordu.

Gezi ruhunu oraya biraz olsun taşıyan bu arkadaşlar da konuşmalarında esas olarak, “siz değişeceğiz diyorsunuz, ama aynısınız, örneğin burada bir yığın yaşlısınız ve hala aynı dille konuşuyor, bizi nesneleştiriyorsunuz eleştirisini” yaptılar.

*

Gezi Hareketinin oluşumunda, kendisinin de belirttiği gibi, biraz da rastlantısal olarak, tayin edici bir rol oynayan Sırrı Süreyya’nın konuşması da biraz gezi havasını yansıttı.

Bu konuşmanın belli başlıkları gazetelerde epeyce yer aldı. Bir tanesini aktaralım.

“BDP İstanbul Milletvekili ve Gezi direnişinin sembollerinden olan Sırrı Süreyya Önder, Taksim Hill Otel’de düzenlenen ‘Gezi Direnişi, Çözüm Süreci ve Türkiye’nin Demokratik Geleceği’ başlıklı forumda konuştu.

Sol hareketi değerlendiren Önder, sol hareketin durumunu ‘teşhis koyamayan doktor’ olarak tanımladı ve böylece tedavi geliştirilemediğini söyledi. 16 yaşından beri solcu olduğunu ifade eden Önder, ‘Bizim kadar istikrarlı sıkıcı dünyada başka solcu yok’ dedi. Önder, hala 16 yaşında öğrendikleriyle gidildiğini ifade etti.

Sovyetlerin yıkılışı için ‘kendimizden başka herkesi suçladık’ diyen Önder, dünyanın başka yerlerinde solcuların düşüncelerini revize ettiğini, yenilendiğini kaydetti.

Marksizmin yeniden yorumlanmamasını da eleştiren Önder, solun ‘Kürdofobik’ ve ‘İslamofobik’ olduğunu, bu iki alana hiç dokunulmadığını söyledi. Önder, kadın düşmanlığı ve LGBT bireylere dönük düşmanlığı da ekledi.

‘HESAPLAŞMA VE YÜZLEŞME SÜRECİ YOK’

Kürt siyasi hareketi dışında hiçbir örgütün hesaplaşma ve yüzleşme süreci yaşamadığını ve hiyerarşinin değişmediğini ileri süren Önder, sorunların büyük çoğunluğunun buradan kaynaklandığını söyledi.

Sırrı Süreyya Önder, ‘Bugün ihtiyaç olunan şey; tam bir tersine Leninizm. Yukarıdan aşağı bilinç götürmeyi literatürden çıkarmak gerekir’ dedi. Kitleler için ‘apolitiklik’ tanımını tercüme hatası olarak gören Önder, ‘antipolitik’ tanımının daha uygun olduğunu söyledi. Önder, Gezi’deki insanların antipolitik olduğunu ekledi.

‘SOL GEZİ’Yİ ÖNGÖREMEDİ’

Önder, direnişe öncülük edenlerin sol siyasal yapılardan gelen insanlar olduğunu ancak örgütlerin ya da HDK’nin meseleyi öngöremediğini belirtti, ‘Bizlerden oluşan siyasal yapılarımız niye bunu öngöremedi? Böyle bir mecra var ve biz genişleyemiyoruz. Aldığımız oy çeperi belli, biraz kan bağı hareketine dönüşmüşüz’ diye konuştu.

Direnişin sahiplenilmesi yaklaşımını da eleştiren Sırrı Süreyya Önder, şöyle devam etti: ‘Gezi tüm bu örgütlü hiyerarşik yapılara bir reddiyeydi. Antipolitik olma politikanın kendisine ya da politik olanın kendisine değil onun sahadaki yüzlerine, temsilcilerine, uygulayıcılarına ve uygulama biçimlerine dairdi.’

Önder, direnişin herhangi bir örgüte mal edilemeyeceğini de ekledi.

Önder, HDK’ye ilişkin eleştirilerini şöyle dile getirdi:

‘HDK’yi Gezi Parkını tarif ederek kurmuştuk. Gezi Parkında bugün neler olduysa, Gezi Parkına kimler geldiyse, kendileri hakkındaki algıyı kimler yer ile yeksan ettiyse, onların bir araya gelemeyiş sebepleri ne ise bütün bunları tarif eden bir yapılanmaydı HDK. En farkına varmayan HDK oldu. Bu bir körlüktür. Trajik olan da şudur, HDK’nın bütün bileşenlerinin bunun ilk 5 gündeki yükünü çekmesidir. Bu kadar çok emekle bu kadar çok hasıla etmesi buna denilmezse başka bir şeye denilmez.’

AKP’nin hatayı savunmaya devam ettiğini belirterek, dayatmacı politika ve söylemlerine dikkat çeken Önder, ‘Kendi kendine yaptıklarıyla kendilerini sıfırlamaya doğru giden bir yönelimin içine soktular kendilerini’ dedi.

‘ÇÖZÜM SÜRECİNİN TALEPLERİ GEZİ PARKI’NDA’

Önder, barış sürecinde gelinen aşamaya ilişkin de değerlendirmelerde bulundu. İmralı’ya giden heyette yer alan, ancak Gezi direnişi sonrası İmralı’ya gidişi AKP Hükümeti tarafından engellenen Sırrı Süreyya Önder, Gezi direnişinin barış sürecine karşı olduğu değerlendirmelerini eleştirdi. Önder, iktidar ile söylemlerin aynı olması durumunda bir yanlışlık olacağına dikkat çekerek, ‘Askeri vesayet arayan, cumhuriyet mitingi arayan AKP’nin herhangi bir oluşumuna baksın yeter. Kürtler bunu anlayamadı’ dedi. Ancak Kürt hareketinin tamamının bu şekilde düşünmediğini söyleyen Önder, Öcalan ve KCK’den gelen açıklamaların bakış açısını değiştirdiğini kaydetti.

Çözüm sürecinin taleplerinin Gezi Parkı’nda olduğunu söyleyen Önder, ‘Barışı aslında halklar sağlar. Barışı halklar sağlamamışsa yukarıdan aşağı tesis edilecek bir barışın kalıcılığı olmaz. Birbirini bütünleyecek bir sürecin ve fırsatların eşiğindeyiz. İnanıyorum ki konferansımız bu süreci de tartışarak, sentezleyerek gerçekten bütün siyasal yapılar için aydınlatıcı, yol gösterici bir pusula çıkarabilecektir’ dedi. (ETHA)”

Sırrı Süreyya’dan sonra yine birkaç protokol konuşması oldu.

Dinleyicilere söz verilince ilk söz alanlardan oldum ve kısa konuşma süresinde esasen HDK’nın başından beri yaptığım eleştiri ve önerileri kısaca tekrar yaptım.

Sırrı Süreyya genel ve kategorik eleştiriler yapmıştı, ama somut olarak neler yapmak gerektiği hakkında somut bir şey söylememişti. Bunu yapmaya

çalıştım. Daha önce de defalarca yaptığım iki somut öneriyi tekrarladım. Onlar şunlardı:

Örgütsel olarak: HDK'nın örgüt temsiline derhal son vermesi, bireysel üyelik sistemine geçmesi, örgüt ve eğilimlerin bireysel üyelerinin nicelik ve nitelikleri üzerinden etki sağlamasının doğru ve meşrulu olacağı.

Programatik olarak: Kürtlerin tanınması değil, Türklüğün tanınmaması ile Ulusal sorunun çözülmesi. Yani Kürtlere "statü" tanımış bir Türk Cumhuriyeti değil; Türklüğe veya başka bir şeye "statü" tanımayan bir Demokratik Cumhuriyet.

Sanırım bundan başka somut bir öneri yapan olmadı.

Pardon, somut bir öneri bana cevap olarak Levent Tüzel'den geldi. Önerilerimi reddedip tam tersini savundu. Öyle örgütsel temsil falan ortadan kalkmaz, biz aynen devam etmeliyiz anlamında konuştu.

Teslim etmek lazım ki bu da somuttu.

*

Şimdi bu yazıda tekrar önerimi tekrarlıyorum, ama bu yazı çerçevesinde daha da somut olarak HDK'nın ne yapması gerektiğini, HDK'nın gezi hareketine yönelik bir bildirisi olarak formüle edeceğim. Böylece var olan HDK ile olması gereken HDK arasındaki uçurum daha iyi görülebilir. Ve ciddiye alan olursa, bu önerimi HDK'nın ne yapması gerektiği konusunda somut bir öneri olarak görüşülüp karar altına alınmasını talep ediyorum.

HDK'nın yapması gereken HDK'nın yayınlaması gereken bir bildiri biçiminde şöyle bir şey olabilir:

"Gezi hareketinin tüm katılımcılarına, tüm Park Forumlarına; tüm mahalle ve çalışma grupları ve atölyelere,

Halkların Demokratik Kongresi, başlangıçta bugünkü Gezi hareketinin omurgasını oluşturan demokratik özlemlerden kaynaklanan hareketlerin bir buluşma ve koordinasyon; iş ve güç birliği organı olarak tasarlanmıştı.

Ancak biz HDK olarak böyle bir amaca uygun bir yapı oluşturamadık.

Bunun en temel nedeni, tüm örgütlerden ve bağımsız insanların bireysel üyeliğine dayanan doğrudan demokrasi, yani her bireyin tüm diğer üyelere doğrudan ulaşma, onları ikna etme ve kazanma imkanı yerine, örgütlerin temsiline dayanan bürokratik bir yapı olarak kalmamızdır.

Bu durum başlangıçta bin bir umutla HDK’nın kuruluşunda yer almış bağımsız bireylerin ve gerçekten iş yapan somut hedeflere yönelik girişim ve örgütlerin bir süre sonra uzaklaşmaları ve pasifleşmeleri sonucunu doğurdu. HDK, canlı hareketin bir organı değil; bürokratik bir ittifak organına dönüştü. Hasbelkader bağımsız birileri içimizde kaldıysa da gidecek başka yer olmamaları nedeniyleydi.

Şimdi bu durumdan kurtulmak ve kendimizi Gezi Hareketinin emrine vermek istiyoruz.

İlk olarak adımızı, yapımızı ve işlevimizi değiştiriyoruz.

Bundan sonra adımız Özgürlük ve Demokrasi Forumları Kongresidir. Gezi Hareketi Forumları Kongresi de denebilir, ama Gezi hareketini ortaya çıkaran temel nedenin Özgürlük ve Demokrasi olduğunu düşündüğümüzden, şimdilik böyle bir isim almayı uygun görüyoruz. Elbette yeni bileşim isim konusunu tartışıp, yepyeni bir isim de alabilir. Biz sadece bu geçiş dönemi için böyle bir isim önermekle yetiniyoruz. HDK’nın olumsuz anılarından kurtulmak ve bunu sembolik olarak ifade edebilmek için yeni bir isim alıyoruz.

Bundan sonra adımızla birlikte logomuzu da değiştiriyoruz. Bundan sonra logomuz beyaz bir bayraktır. Her eğilim, dil, din, spor kulübü, etnik aidiyet, müzik grubu, kulüp, dernek vs. kendisini bu beyaz bayrağın içinde, bir alt köşesinde kendi sembolüyle ifade edebilir. Burada beyaz bayrak birliği; kendi aidiyetimizi diğer aidiyetlerden üstün görmediğimizi, ona herhangi bir politik anlam yüklemediğimizi ve bunu istemediğimizi ve onlarla eşit gördüğümüzü ifade etmektedir. Küçük sembol de bizim kendi ait olduğumuzu hissettiğimizi ifade edebilir. İsteyen elbette bunu boş da bırakabilir. Bunun çok daha kapsayıcı ve programatik olduğunu düşünüyoruz. Elbette yeni yapılanma logoyu ve bayrağı da değiştirebilir.

Şu andan itibaren bütün örgütsel temsili ve bileşenleri iptal etmiş bulunuyoruz. Bütün örgütlerin üyelerini ve gezi hareketinin tüm katılımcılarını, Özgürlük ve Demokrasi Forumları Kongresi’ne üye olmaya ve bunu kendi araçları olarak kullanmaya çağırıyoruz.

Gezi hareketi ve diğer kitle örgütlerinde çalışanlar üye oluncaya kadar, kimi pratik işleri yürütmek üzere, geçici bir yönetim seçiyoruz. Bu organın bir tek görevi vardır. Özgürlük ve Demokrasi Forumları Kongresi’ne bir an önce bizzat bu forumlara katılanların üye olmasını sağlamak ve mümkün

olan en kısa zamanda bu yeni üye bileşimiyle yapılacak bir kongrede seçileceklere yönetimi devretmek.

Bu arada, teknik olarak Kongrenin doğrudan demokrasiye en yakın biçimleri gerçekleştirebilmesi için, özellikle interneti kullanarak bir altyapı hazırlamaya çalışmak da bu geçici yönetim ve koordinasyonun görevi olacaktır.

Sizleri Özgürlük ve Demokrasi Forumları'na üye olmaya, onu Türkiye çapında kuracağınız iş birliği, güç birliği ve koordinasyonun organı olarak kullanmaya çağırıyoruz.

Eski adıyla Halkların Demokratik Kongresi

yeni adıyla Özgürlük ve Demokrasi Forumları Kongresi"

İşte önerimiz budur.

*

Bu arada HDK'nın düzelmesi için daha önce Açlık Grevleri vesilesiyle yaptığımız öneriyi tekrar aşağıya aktararak, önceki mücadeleler hakkında bir fikir vermeye çalışlım.

Açlık Grevleri yerine Gezi Hareketi koyulursa, her şeyin bugün de geçerli olduğu görülecektir.

*

HDK Kongresi ve Ölüm Oruçları

10 Kasım 2012

"Stratejik yanlışlar taktik manevralarla ve başarılarla düzeltilemez" diye bir söz vardır. Halkımız askeri kavramlar bağlamında değil, ama günlük hayatın deneyleri bağlamında aynı sorunu "Akılsız başın cezasını elle ve ayaklar çeker" şeklinde ifade eder.

Bugün HDK Kongresi toplanıyor; aynı zamanda ölüm oruçları kritik, geri dönülmez (irreversibl) noktaları epeydir aşmış bulunuyor. Bu yazının başlığı bunların zamandaşlığına değil; başlığın altındaki özlü sözlerde dile gelen bağlantıyı ifade etmeye ve vurgulamaya yöneliktir.

Bu benzetmede "Stratejik yanlışlar" ya da "Akılsız Baş": Halkların Demokratik Kongresi'dir.

"Taktik manevralar ve başarılar" ya da "eller ve ayaklar": Ölüm Oruçları'dır.

Neden böyledir? HDK ve ölüm oruçları arasında ne gibi bir bağlantı vardır?

Ama bunu anlamak için, önce politik ve toplumsal olayları anlamak ve yorumlamak için, son derece önemli bir metodolojik bir sorunu ele almak ve bunu tarihten bir örnekle açıklamak gerekiyor.

Gerçeğin özü ve akıl dışılığı, sadece gerçeğe bakarak anlaşılamaz. O ancak hayallerin ve olası başka gerçeklerin aynasında anlaşılabilir.

Egemen sınıflar; bürokratlaşmış dar kafalar, sadece var olan gerçeğin ufku içinde sorunları tartışırlar ve çözümler ararlar; içinde yaşadıkları dünyanın dışında başka bir dünyayı tasavvur edemezler ve edilmesinden de rahatsız olurlar. Devrimciler ise, her zaman gerçeğe hayallerin aynasından bakarlar. Hayaller ise, geçmişte veya mümkün olan başka şimdilerdir.

Tarihi ileriye bir gidiş olarak gören pozitivist ve ilerlemeci bakış, geçmişte bugünün akıl dışılığını ve saçmalığını anlamayı sağlayacak ölçütler görmez. Bütün büyük Marksistler ise, geçmişin komününde ve onun kalıntılarında bugünün eleştirisinin anahtarını bulurlar. Bu nedenle İbni Haldun’dan Marks’a; Engels’ten Kıvılcımlı’ya; Luxemburg’tan Benjamin’e bütün büyük devrimciler günümüze geçmişin aynasından da bakmışlardır ve o keskin eleştirilerini biraz da buna borçludurlar.

Ve sadece geçmiş değil; olası başka tarihler de aynı işlevi görebilir. Çünkü yaşanan tarih yaşanması zorunlu ve mümkün tek tarih değildir.

Sosyalist hareketin tarihinden bir örnek verelim. Sık sık şöyle dendiğini işitiriz: “Stalin hatalar yapmış olabilir, ama Alman Faşizmini yendi. Faşizm karşısındaki zaferi Stalin’e borçluyuz.”

Bu akıl yürütmede, Faşizmin ortaya çıkışı ve zaferinden sonraki koşullar bir başlangıç noktası olarak alınmakta ve sonrası o tarihe göre değerlendirilmektedir. Ancak, faşizmin o zaferinin bizzat Stalinizmin bir sonucu olduğu; bu sonuçların birer nesnel koşul haline dönüştüğü unutulmaktadır. Aslında zafer gibi görünenin, Stalinizmin egemen olmadığı bir tarihe göre bir yenilgi olduğu atlanmaktadır.

Ne 20 milyon Sovyet yurttaşının ne de 50 milyon insanın ölümü olmadan da çok daha ileri ve elverişli bir noktada bulunuyor olabilirdi tarih 1945 yılının yazında. Bir an için, bir bürokratik karşı devrimin yaşanmadığını var sayalım. Birbiri ardınca yapılmış hatalardan oluşan 1927 Çin devrimi, 1926 İngiliz Grevleri; üretici güçlerin korkunç bir tahribatına yol açan 1929

Kolektifleştirmesi gibi hataları bir yana bırakalım. Sadece 1929 buhranı ve sonrasında; dünyanın en örgütlü ve bilinçli işçilerinin bulunduğu Almanya'da akıl almaz "Sınıfa Karşı Sınıf" stratejisi denen, Sosyal demokratları "Sosyal Faşist" olarak niteleyen ve faşistlere karşı işçilerin birleşik bir cephesini kurmayı baltalayan politikalar izlenmeseydi, Almanya'da faşizm iktidar olamazdı. Hatta kapitalizmin tarihindeki en büyük kriz bütün ileri kapitalist ülkelerde gerçekleşecek bir sosyalist devrimin başlangıcı bile olabilirdi.

Hadi bu olanağın hovardaca harcanıp, dünyanın en örgütlü ve kültürlü işçilerinin bir tek doğru dürüst direniş göstermeden faşizme teslim edilişini bir yana bırakalım. 1936'da İspanya Devrimi olduğunda, bu devrim bürokratik Sovyet devletinin çıkarlarına eda edilmese; Ulusal sorun ve Toprak sorunu; burjuvaziyi ürkütmemek için "Zaferden sonrasına" ertelenmese; bizzat zaferin bunların gerçekleşmesine bağlı olduğu görülse; İspanyol devrimcileri kurşuna dizilmese, İspanya'da kurulacak demokratik bir cumhuriyet bile, Hitlerin soluğunu keser ve Demokratik ve Sosyalist Hareketin yükselişine yeni bir güç verirdi.

Haydi, hepsini bir yana bırakalım. Sadece gelen istihbaratlar değerlendirilse; birlikler biraz daha akıllıca mevzilendirilse ve alarma geçirilseydi ve kaz gibi avlanmasaydı bile Alman orduları o kadar kısa zamanda öyle büyük kazançlar sağlayamazlardı. Bunu o zamanın neredeyse bütün askerlerinin ve istihbaratçılarının anıları kanıtlıyor.

O halde, bu verilen örnekte, Stalin'in zaferi gibi görünen şey, aslında bir yenilgide zaferdir. Eğer bu mantıkla gidilirse, bugünün kişi başına düşen gelir durumuna vs. bakarak Meşrutiyet'ten beri büyük işler yapıldığından söz edilebilir, ama Ermenilerin ve Rumların kesilip sürülmediği bir Anadolu'da bugün nasıl bir zenginlik ve demokrasi olacağı göz önüne alınırsa, bugün ilerleme ve zafer gibi görünen her şeyin, aslında olası bir tarihe göre nasıl bir yenilgi ve gerileme olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Ya da daha yakın tarihten bir örnek verelim. Diyelim ki, Özal'ın kıytırık Kürt sorununu çözme planı gerçekleşseydi bile, bugün bu topraklarda yaşayan insanların bugün bulunacağı demokrasi ve refah seviyesi karşısında bugünkü durum aslında koca bir kayıp ve gerilemeden başka bir şey ifade etmez.

O halde günümüzü anlamak için, ona hayallerin aynasından; olası başka tarihlerin aynasından bakmalıyız ki onların nasıl bir gerilemeyi; zafer gibi görünenlerin aslında nasıl bir yenilginin sonuçları olduğu daha iyi anlaşılabilsin.

İşte bugünkü Ölüm Oruçları’nda durum tam da budur.

Ölüm Oruçları, stratejik yanlışları ve onların sonuçlarını ortadan kaldırmaya yönelik korkunç büyük fedakârlıklardır. Ölüm Oruçları, İkinci Dünya Savaşında ölen 20 milyon Sovyet yurttaşı; 50 milyon insandır. Aynı noktaya hatta çok daha ilerisine bütün bu korkunç acılar olmadan da ulaşılabilirdi. Bunu mümkün görmeyen bir tarih, “gerçek olan aklidir” diyerek gerçeğin karşısında kölece bir boyun eğiş ve onu meşrulaştırmadır, ama “Akli olan da gerçektir” ve devrimciler akli olanın gerçek oluşunu ve bu potansiyeli temsil ederler.

Diyelim ki Ölüm Oruçları bir zaferle sonuçlandı. Onlarca, yüzlerce ölüm AKP iktidarını köşeye sıkıştırdı ve geri adım atmaya zorladı. Bu durumda bile, bu zafer Stalin’in Hitler karşısındaki zaferine benzer. Hâlbuki aynı noktaya hatta ondan çok daha elverişli bir noktaya, çok daha az acı ve fedakârlıklarla da; akıllıca bir strateji ve programla da gelinebilirdi ve gelinebilir.

*

Kürt hareketi içinde Öcalan yıllardır Türkleri de kapsayacak bir demokratik hareket yaratmak için proje üstüne proje üretir.

Bu projeler bir yandan Kürt Burjuvazisi tarafından; diğer yandan Türk sosyalist örgütleri tarafından peş peşe sabote edilir; edilemezse içi boşaltılır.

Kürt burjuvazisi, Kürt hareketi içinde, sanıldığından çok güçlüdür ve özellikle legal alandaki örgütlerde hareket içindeki gerçek gücüne göre çok daha güçlü ve etkili temsil edilir. Bunların Türkiye’de demokratik bir hareket yaratma gibi bir sorunları yoktur. Bunların elbette kendi amaçları açısından müttefik olarak kullanabilecekleri demokrat Türk güçlerinin olmasından rahatsız olmazlar, ama bunlar Kürtlerin dışında ve destekçi olarak varsalar iyidirler.

Öcalan’ın aksine, bunlar için, demokratik bir cumhuriyet, sadece Türkiye için değil, bütün Orta Doğu için, bircik çözüm değil; uzun vadede kesin bir ayrılma ile sonuçlanacak tabii bina giderken de çok kanlı çatışmalara yol

açacak bir ayrılma programının bir alternatifidir. Bunların alternatif olarak görüp, "olmazsa ayırılırız ha" diye bir tehdit unsuru olarak kullanılan demokratik Cumhuriyet; Öcalan'da biricik çıkış yoludur.

Bu çok temel bir farktır: Öcalan'ın temel tezi veya Öcalan'ın temsil ettiği, Kürt hareketindeki pleblerin ve kadınların programı, Bunların alternatif olarak sunduğunun hiçbir zaman bir alternatifinin olamadığı ve olamayacağıdır. Bu nedenle Öcalan, durmaksızın, Türkiye'nin demokratik güçlerini örgütlemek, bir demokratik hareket yaratmak için projeler üstüne projeler üretir. İlk gidebilecekleri de Türkiye'nin sosyalistlerinden başkası değildir.

Buna karşılık Kürt Burjuvazisi, esas müttefiklerini liberallerde görür. Öcalan'ın önerileri, Çatı Partisi, Blok, HDK vs, onlar için dostlar alışverişte görsün türünden işlerdir ve bunları sürekli olarak her düzeyde olmamışa çevirirler içini boşaltırlar.

Böyle düşünmeyenler de, bu davranışlar karşısında, Türkiye'de bir demokratik hareket olmadığı için direnemez; ya da direncini ancak çok dolaylı biçimlerde açığa vurur. Böylece Kürt Hareketine, bir yanda Öcalan ve KCK'nın damgasını vurduğu demokratik bir program egemen gibi görünür; söylem düzeyinde hep bu görünür, ama fiiliyatta Kürt burjuvazisinin içini boşalttığı bir uygulama ve taktikler bütünü vardır.

Bunu görmek için, IMC TV'nin ya da Özgür Gündem veya Özgür Politika'nın programlarına ve sayfalarına bakmak yeter. Bir yığın liberal hatta ulusalcı oralarda başköşeleri doldururken doğru dürüst bir demokrat yok denecek kadar azdır. Oralarda sadece Türk demokratların değil; Kürtlerin içindeki demokratların da sesi soluğu çıkmaz.

Ama Kürt burjuvazisinin bu muazzam etkisinin en büyük müsebbibi Türk sosyalist örgütleridir. Onlar aslında Kürt burjuvazisiyle aynı gerici milliyetçilik anlayışındadırlar. Programlarını ulusun Türklükle tanımlanmasına karşı değil; Kürtlüğün tanınması noktasından oluştururlar ve Kürt burjuvazisiyle aynı gerici milliyetçiliğe dayanırlar Öcalan'ın demokratik bir ulus oluşturma deneme ve girişimleri karşısında.

Ama sorun sadece bu ideolojik ve programatik ortaklık değildir. Onların küçük birer örgüt olarak varlıklarını sürdürmeleri de bugünkü ilişkilerin ve bölünmelerin olduğu gibi sürmesine bağlıdır. Türkiye'de oluşabilecek gerçek bir demokratik hareket hem bu küçük örgütlerin sonunu getirir.

Bu nedenle, demokratik bir kitle hareketinin oluşmasından ölümü görmüşçesine korkarlar. Kürt burjuvazisi de Türkiye'de bir demokratik hareket oluştuğu takdirde, Kürt hareketinin plebiyen kanadının daha güçlü bir pozisyon alıp kendisine karşı daha açıktan karşı durup kendisinin etkisini iyice sırlayacağını bildiğinden, böyle bir demokratik hareketten ve onun oluşumundan ölümü örmüşçesine korkar.

Böylece Kürt burjuvazisinin sınıfsal eğilim ve çıkarlarıyla; küçük veya büyük Türk sosyalist örgütlerinin bir örgüt olarak varlıklarını koruma ve sürdürme eğilimleri tencere ve kapağı gibi birbirine uyar.

Böylece Kürt hareketi ile ittifak yapan sol ve sosyalist örgütleri ile Kürt Burjuvazisi arasında, aslında kayıkçı dövüşünden başka bir şey olmayan, ama birbirlerinin varlığına haklılık kazandıran zımni bir işbirliği vardır. Bu zımni işbirliği ve açmaz kırılmadıkça, Türkiye'de bir demokratik hareketin yaratılması ve Kürt hareketinin Plebiyen ve demokratik kanadının da Kürt Burjuvazisinin elinde rehine olmaktan kurtulması mümkün değildir.

Olaylara bu sınıf ilişkileri ve mücadelesi açısından bakmadıkça olan bitenin ne olduğunu anlamının hiçbir olanağı yoktur. Ve Türk sosyalist örgütlerinin ve Kürt burjuvazisinin bütün derdi de böyle bir bakış açısının ve problem koyuşunun varlığını bile gözlerden ve gönüllerden uzak tutmak; tümüyle tartışma ve gündem dışı bırakmaktır.

İşte HDK, Türk sosyalistleri ve Kürt burjuvazisi arasındaki bu zımni işbirliğinin ve demokratik bir programı ve bakışı gözlerden uzak tutmanın; demokratik bir hareketin oluşmasına karşı mücadelenin bir aracından başka bir şey değildir. Öcalan'ın önerisi olan Kongre fikri, Öcalan'ın stratejisine karşı, Kürt burjuvazisi ve Türk sosyalist örgütlerinin ortaklaşa kullandığı bir silaha dönmüştür.

Burada okuyucuya şunu belirtmek durumundayız. Abdullah Öcalan'ın savunduğu programın Türkler arasında karşılığı olabilecek programı, stratejiyi ve taktikleri yıllardır sadece biz savunmaktayız Türkiye Sosyalistleri arasında ve o sosyalistlere karşı

Bu programı, bu stratejiyi her adımda ortaya koyduk ve savunduk. Türk sosyalistleri ve Kürt burjuvazisi, psikolojik savaş yöntemleri dahil (kişisel düzeyde hakkımızda söylenenler, deli olduğumuzdan, müzmin muhalifliğimize kadar bin bir biçimde sözler örneğin) bürokratik ve idari

araçlarla engellediler ve sesimizi her durumda kısıp; gündemden, gözlerden ve bilinçlerden uzak tutmayı başardılar.

Sadece bir ikisini hatırlatalım. 2008 yılında Bilgi Üniversitesi'nde o zamanlar Çatı Partisi için bir araya gelinmişti, yine Abdullah Öcalan'ın bastırmasıyla. Orada o zamanlar bugünkünden çok farklı bir çizgide bulunan diğer Türk sosyalist örgütlerinden bir farkı bulunmayan ve onlarla ilişkilerine göre davranan Ertuğrul Kürkçü, Kürt burjuvazisinin gökte aradığını yerde sunmuştu. (O zamanlar Kürkçü, Kürtlere "Emeğin dili"ni öğretmekten söz ediyordu; şimdi Kürtlerden "demokrasinin dili"ni öğreniyor; o zamanlar "etnik temelli" siyasete karşı çıkıp "sınıf temelli" siyaset diyordu; şimdi her konuşmasına çeşitli "etni"lerin dillerinde selamla başlıyor. Aslında şimdi sözde değil, ama gerçekte "sınıf temelli" siyaset yapmış oluyor. Sadece bunlar bile Ertuğrul Kürkçü'deki olumlu ve büyük dönüşümü gösterir. Biz bunu selamlıyoruz.)

Biz o Kongre'de tüm Kongre delegelerine, Orta Doğu İçin Demokrasi Manifestosu'nu "Büyük Orta Doğu Projesi ve Sosyalist Strateji" adlı kitapla birlikte dağıttık. Ne Türk sosyalist örgütleri, ne de Kürt burjuvazisi bu demokratik ulusçuluğu savunan gerçek bir Demokratik Cumhuriyet için İşçi ve Sosyalist hareketin 150 yıllık mücadelesinin derslerinden süzülmüş bu programın adını bile anmadılar.

Demokratik bir hareket oluşturma denemesi daha ilk adımda havaya uçtu Bilgi Üniversitesi'nde.

Fiyaskoyla biten o toplantıdan sonra bu ölü doğmuş bebeği yaşatma çabalarının adı "Demokrasi İçin Birlik Hareketi" gibi kallavi adlar alan girişimlere dönüştü. Program işleri komisyonlara havale edildi. Program önerimizin, "böyle bir öneri de vardır" diye olsun adı bile anılmadı. Bütün yapılanlar böyle bir program önerisinin varlığını gizlemek, gündeme almamak ve tartıştırmama üzerinden yapıldı. DBH'nın Ankara'da yapılan kongresinde resmen zorla gündem önermemiz bile engellendi. En son HDK Birinci Kongresi'nde yazdığımız yazılarda uzun uzun anlattığımız gibi yine engellendi.

Bütün bu rezaletleri de hiç olmamış, yokmuş ve yazılmamış gibi görmezden geldiler. Şunu anlamıyorlar, bize yapılan bunlar atlanamaz; hatalar sizden hızlı koşarlar; ilerde karşınıza çıkarlar. Ermeni katliamı sanki unutulmuş gibiydi. Ne oldu? Şimdi aşılmaz bir engel ve yapılmazsa ileriye bir adım

gidilemeyecek bir devasa hesaplaşma olarak ortada duruyor. Bize yapılanlar tıpkı Ermenilerin katledilmesi gibidir. Onlardan kaçılamaz. Oralara dönüp hesaplaşmaya girilmeden bir adım bile atılamaz.

Ve işte hala Türk sosyalistleri ile Kürt burjuvazisi oyun oynamaya devam ediyorlar. Türkiye'de bir demokratik hareket oluşmasını iş ve güç birliğiyle engelliyorlar. Bütün bağımsız gelenleri kaçırdılar; kalanlar, hasbel kader, gidecek başka yer yok diye oradalar.

Yapılanları apaçık yazdığımız halde bir tek kişi bile bunu HDK'nın gündemine alıp tartışılmasını istemiş değil. Daha ilk kuruluş kongresinde böylesine bir haksızlığı kedi pisliği örterce örten bir örgütten hiçbir hayır çıkmaz ve çıkmayacaktır. HDK da, dostlar alışverişte görsün örgütüdür. HDP adlı bir Seçim partisi olmayı ve kurmayı bile kabullenerek zaten fiilen kendisi de bu işlevini zımnen onaylamış bulunmaktadır. Türkiye'de demokratik bir kitle hareketi örgütlemek gibi bir amacı olan bir birlik böyle bir "seçim partisi" kişiliksizliğine baştan karşı çıkardı.

Gerçi ölü gözünden yaş beklemektir, ne Kürt burjuvazisinin ne de Türk sosyalist örgütlerinin aşağıdaki önerilerimizi gündeme alıp gerçekleştirmeleri ve kendi iplerini çekmeleri beklenemez, ama biz bir kere daha HDK'nın canlanması için önerilerimizi sunalım.

Örgütsel Olarak Acil yapılması Gerekenler

1) Başlangıçta, tulumbaya koyulacak bir maşrapa su olarak Türk sosyalist örgütleriyle, örgütler olarak bir araya gelmek anlaşılabilirdi belki, ama ilk kongreden sonra, örgütsel tüm temsillerin ortadan kaldırılması, katılımın sadece birey bazında olması gerekmekteydi ve gerekmektedir. Örgüt denen urlar kesilip atılmadan HDK bağımsız ve sağlıklı bir organizmaya dönüşemez. Örgütler varlıklarını elbette koruyabilirler; elbette HDK politikası ve yönetiminde daha büyük ağırlıkla temsil edilmek için mücadele edebilirler, ama buna örgütsel temsiller aracığıyla değil; üyelerini birey olarak HDK'ya üye yaparak onların nicelikleri ve çalışmaları ölçüsünde olabilir ve olmalıdır. Bu aynen BDP için de geçerli olmalıdır. BDP de HDK içinde, HDK'ya üye olan bireylerinin ağırlığı ve etkisi ölçüsünde belirleyici olabilir ve olmalıdır.

2) Bu ilk adım atıldığında, Türklerin ve Kürtlerin ayrılmışlığının yerini, Kürt veya Türk, aynı örgütteki insanların başka programatik, stratejik taktik kriterlere göre; örneğin demokratik bir programı savunmak veya

savunmamaya göre ayrılmalarının yolu açılmış olur. Yani bugünkü bölünmelerle bölünmüş olur. Bu demokratik bir hareketin olmazsa olmaz koşuludur.

3) Sadece bireysel üyeliğin mümkün olması, katılım ve demokratik bir yarışmacılığı besler. Böylece taşlaşmış örgütlerden uzak duran ve aslında en sağlıklı olan unsurların tekrar aktifleşmesi ve örgütsel hayata damgalarını vurması gerçekleşir. Ayrıca bunun bir yan ürünü de, örgütlerin kabuklarının kırılması, başka örgütlerden veya bağımsızlarla bir arada iş yapmaya başlayan örgüt militanlarının kabızlıklarının azalması, kendi dar kafalı örgütlerini de sorgulamaya başlaması gibi bir yan etkisi de olur

4) HDK'nın tüm Türkiye'deki bütün birimleri ve bir bütün olarak tümü, İnternette, tartışma ve haberleşmelerini tüm üyelerinin dahil olduğu bir tek mail gruplarında yapmalı ve bu grup örgüt üyesi olmayan herkes tarafından izlenebilmeli ve okunabilmelidir. Böylece her üye tüm örgütün bütününe ulaşma ve onları görüşüne kazanma olanağına sahip olur. Ayrıca bu sayede her üye, örgütün bütününün gücü faaliyeti, yaptıkları ve yamadıkları hakkında doğrudan bilgi sahibi olur. Bizzat bu tür bir açıklık ve demokratik ortam yepyeni enerjilerin harekete geçmesine; bütün bürokratik yapıların yıkılmasına da yol açar. Türkiye'de yepyeni bir demokrasi kültürünün gelişmesine vesile olur. (Bu yönde Almanya'daki Korsanlar Partisi örnektir ve onun kullandığı bilgisayar programı da kullanılabilir.)

Taktik Olarak Acil yapılması Gerekenler

1) Ateşkes, sınırsız bir fikir ve örgütlenme özgürlüğüne bağlı olarak savunulmalıdır. Bir tek kanun maddesiyle, fikir, örgütlenme ve gösteri özgürlüklerini kısıtlayan bütün yasalar, yönetmelikler iptal edilmelidir. Böylesine tam bir özgürlük, zaten bütün siyasi hükümlülerin ve davaların dışarı çıkması anlamına gelir. Herkesin her şeyi savunabildiği ve bunun için birlikler kurabildiği bir ülkede, silaha başvurmak anlamsız olacağından, PKK'nın derhal ateş kesip sınır dışına çıkması buna bağlı olarak savunulur. Böylece Ateşkes ve barış, demokrasiye bağlanır.

Programatik ve Stratejik Olarak Yapılması Gerekenler

1) Bugünkü program derhal kaldırılmalıdır. Kürtlüğün ya da Aleviliğin veya başka dinsel, etnik, dilsel kimliklerin tanınması yerine; bugünkü ulusu belirleyen dinsel, etnik, dilsel vs. tanımların kaldırılması temel program olmalıdır. Yani ulusun Türklükle ve Sünni İslam'la tanınmasına son

verilmesi. Bunun için son derece net açık ve somut tedbirler. Herkese anadilinde eğitim hakkı, ama herkesin ana dilinde, aynı Tarih kitabını okuması. Bu kitabın tüm dillerden, dinlerden, etnilerden bir kurulca yazılması. Bu tarih kitabı fiiliyatta ulusların tarihi olmadığına dair bir tarih kitabı olur.

2) Buna bağlı olarak, tüm düzeylerde her türlü idari birimin seçimle gelmiş organ ve yöneticilerde olması; merkezi idarenin atadığı memurlara son verilmesi.

3) Bütün dikkat ve vuruş bu iki maddelik acil programa yöneltilmelidir. Bu Türk ve Kürtleri birleştirebilecek; demokratları ve demokrat olmayanları ayrıştırabilecek biricik programdır

Bir demokratik hareket oluşturulması için, ilk planda ve acil olarak yapılması gerekenler bunlardır. Eğer bunlar 2008'deki Çatı Partisi Toplantısı'nda yapılsalardı…

Haydi o zaman olmadı diyelim, daha sonraki Demokrasi İçin Birlik Hareketi'nin Ankara Kongresi'nde yapılsalardı…

Haydi o zaman olmadı diyelim, geçen seneki HDK kongresinde yapılsalardı, bugün Türkiye'de Türkler arasında da hızla gelişen kitlesel bir demokratik hareket yaratılmış olurdu.

Böylesine güçlü bir hareketin olduğu bir ülkede, şimdilerde ölüm oruçlarında geri dönüş sınırlarını aşan mahkumlar içerde olmazdı; içerde olsalar bile Kürt burjuvazinin etkisini kırmak için açlık grevine girip, bu stratejik yanlışları taktik manevralar ve büyük fedakarlıklarla gidermeyi denemek zorunda kalmazlardı.

Bu ölüm oruçları aynı zamanda, Kürt Özgürlük hareket içindeki sınıf mücadelesinin bir görünümüdür ve pleblerin, AKP'nin kendilerini tutuklayarak önünü açtığı Kürt Burjuvazisinin etkisini sınırlama; mücadelenin öncülüğünü onlardan tekrar geri alma girişimidir.

Türk sosyalistleri ve Kürt burjuvazisi, dayanışma gösterileriyle, aslında stratejik bir yanlışı taktik manevralarla düzeltme çabalarından başka bir şey yapmamaktadır.

Açlık grevleriyle dayanışma; HDK'ya bu program, strateji, taktik ve örgüt biçimlerini kabul ettirmekle olur.

Bunlar karşısında susup, bunları gündeme almayıp şurada veya burada yapılacak dayanışma girişim ve gösterilerinden başka gündem bilmemek, aslında dostlar alışverişte görsün kurnazlığından başka bir şey değildir.

Elbet bunlar yapılacaktır, ama bunlar taktik çabalardır, stratejik bir yanlışı gideremezler. Yapılması gereken stratejik yanlışa son vermek; akılsız başı kesmektir.

Her kim ki, bunu görev olarak ortaya koymadan, şurada veya burada yapılacak dayanışma girişimlerini buna alternatif bir pratik militanlık olarak sergilemektedir, aslında dayanışır gibi yaparak yeni ölümlerin yolunu açmaktadır.

Bakın bugünkü HDK kongresinin gündemine. Program akışını gündem diye yutturan, sözde günün acil sorunu olan ölüm oruçlarını tartışan, ama gerçek sorunlardan kaçısın ve onların örtüsü olan dostlar alışverişte görsün toplantısından başka bir şey değildir.

Bu yukarıda önerdiğimiz konuları gündeme alıp tartışmayan ve bu değişiklikleri yapmayan bir HDK bir dostlar alışverişte görsün örgütü olmaktan başka bir şey olamaz ve değildir.

12 Temmuz, Cuma

Gezi Hareketi Genişlemek, Genişlemek İçin de Radikalleşmek Zorundadır

Nasıl "*yanlış bir hayat doğru yaşanmaz*" (Adorno) ise, stratejik hatalar da taktik başarılarla telafi edilemez.

Forumlarda, İnternette ve Sosyal Medya'da Gezi Hareketi katılımcılarının hareketin genişleme; henüz bu harekete uzak duran hatta karşı duran yeni katmanlara ulaşma ve onları kazanma gerekliliğinin sık sık dile getirildiğini görüyoruz.

Genellikle birebir ilişkileri temel alan iki yol öneriliyor.

Birincisi: Daha mahalli (örneğin mahalle meclisleri kurmak) veya daha özel konularda yoğunlaşmak (örneğin hukuk; beyaz yakalılar veya daha çok özel konularda atölyeler, gruplar kurmak)

İkincisi: başka yerlere ve insanlara gitmek derdi oralarda onlara anlatmak (bunu bireyler olarak veya toplu olarak yapmak).

Hareketin toplumun yeni kesimlerine yayılması ve onları kazanması gereği elbet son derece doğru bir tespittir ve hayati önemdedir. Ayrıca elbet önerilenler de yapılmalıdır, ama bunlar zaten hareketin her zaman ve durumda yapması gerekenlerdir.

Ama bütün bunlar, (felsefi bir dille konuşursak) "yanlış bir hayatı doğru yaşama" çabaları olmaktan; (askerlik ya da politika sanatının diliyle konuşursak) stratejik bir sorunu taktik bir sorunmuş gibi tartışmaktan farklı değildirler.

*

Strateji: hangi güçlere karşı hangi güçlerle hareket edileceği sorunudur. Güçlerin yer alışı sorunudur. Mücadelenin statik; uzun teorik hazırlık ve uzun vadeli bakış gerektiren yanıdır.

Taktik: O güçlerin ilerleme mi ricat mı yapması gerektiği sorunudur. Bunlarda hangi mücadele ve örgüt biçimleri kullanılacağı sorunudur. Mücadelenin dinamik, esas yaratıcılık ve esneklik gerektiren yanıdır.

Şu ana kadar, Gezi Hareketinin taktikte, mücadele ve örgüt biçimlerinde olağanüstü yaratıcı ve başarılı olduğu görülmüştür. Ancak Strateji bahsinde aynı durumda olduğu söylenemez. Hareketin en büyük zaafı budur.

*

Gezi Hareketi şu ana kadar esas olarak, “seküler hayat tarzı” yaşayanları ve Alevileri kapsamaktadır. Elbette harekete şu ana kadar rengini veren Seküler yaşamı savunun klasik örneğin türbanı yasaklamaktan yana olan veya bunun karşısında ses çıkarmayan klasik çizgi ve Alevilik değildir ve hareket bunlarla arasına çizgi çekmeye özel bir özen ve çaba göstermektedir. Ancak bu çabalar henüz sembollerle ifade edilmektedir; programatik bir ifadesini bulamamış; bayraklara yazılamamıştır.

Hareketi destekleyen çok geniş bir kesim bu çabalar karşısında tarafsız veya hayırhah bir tavır içinde bulunmaktadır, ama bu ayrım çizgilerini bir program ve parola olarak bayrağına yazmış da değildir.

Hareketin sembollere dayanan bu mesajı, şimdiye kadar, Erdoğan’ın istediği kamplaşmayı ve bölünmeyi yapabilmesini; onları seferber edebilmesini engelleyebildi.

Ama henüz çok ince bir katmandan ibaret bu modern ücretliler tabakasının demokratik özlemleri programatik ve stratejik bir ifadeye kavuşmadığı; hareketin bayrağı olamadığı için de aynı zamanda onları yanına çekemedi ve seferber edemedi. Bu durum uzun süre böyle gidemez. Hareket içindeki ulusalcılar; Diğer tarafta Erdoğan, birbirlerine destek verecek eski bölünmeyi egemen kılmak için çabalarını durdurmuş değildir. Ve yorgunluk veya gerileme ortaya çıktığında onların kaybettikleri mevzileri tekrar ele geçirmeleri başlayabilir.

*

Özellikle iki kesim bu harekete uzak durmaktadır: Kürtler ve Politik İslam’a oy vermiş geniş İşçi ve yoksul kesimler.

Hareketin bu iki kesime ulaşması ve onları kazanması hayat memat meselesidir.

Hareket bunu sezmekte, ama çözümü yukarıda değinilen taktik ve örgüt biçimleriyle çözebileceği yanılgısını yaşamaktadır. Bunlar elbette çocukluk hastalıklarıdır ve doğuşu bir buçuk ayı bile bulmamış bir hareketin böyle çocuksu hayaller kurması son derece doğaldır da. Ama artık zaman daralıyor. Buhranın olgunlaşma hızı, hareketin olgunlaşmasını beklemeyebilir.

Kürtleri ve AKP’ye oy vermiş geniş emekçi kesimleri kazanmak, bir strateji sorunudur; yani program sorunudur.

Program ile strateji, yani hedefler ile dayanılacak güçler arasında kopmaz bir bağ vardır. Programda radikalleşmeden, dayandığı güçleri genişletemez bu hareket.

*

Radikalleşme sözcüğü alerji yaratabilir. Çünkü günlük kullanımda radikal denince kavga çıkarmaya hazır küçük gruplar gibi bir imaj vardır. Radikalleşmenin bu yüzeysel anlayışına bağlı olarak, radikalleşmenin genişlemek bir yana daralma ortaya çıkaracağı sanılır.

Biz gerçek anlamıyla radikalleşmeden; içeriksel bir radikalleşmeden söz ediyoruz. Maalesef politik manzarada olmayan tam da budur. Bu nedenle gerçek radikalleşmenin ne olduğu pek bilinmemektedir. Gerçek radikaller, taktikler ve mücadele biçimlerinde son derece esnek, toparlayıcı ve kapsayıcıdır, ama hedeflerde radikaldir.

Biçimsel radikalleşmeye iki örnek verelim.

Örneğin boynunuza Zülfikar, alnınıza ölmeye hazır olduğunuza dair bir bant taktınız; devrimci türküler söylüyor ya da dinliyorsunuz. Cemevleri tanınsın; Diyanet'te Aleviler de temsil edilsin, Madımak müze olsun, vs. diye yürüyüşler tertip ediyorsunuz. (Örneğin geçenlerde Kadıköy'de yapılan miting böyle bir imge ortaya çıkarıyordu).

İlk bakışta her şey çok radikal gibidir, ama aslında bütün bunların gerçek bir radikalleşme ile ilgisi yoktur. Bunlar biçimsel ve sözde radikalliklerdir. Bu radikallik hem içeriğiyle hem biçimiyle daralma yaratır.

Örneğin böyle mesajları olan bir mitinge Aleviler dışında başka bir kesimin ilgi göstermesi için hiçbir neden bulunmaz. Madımak'ın müze olması veya Diyanet'in Cemevlerini tanıması veya din derslerine Alevilik hakkında bilgiler de koyulması vs. Alevi olmayanları harekete geçirmez. Onlar bu taleplerde kendi özlemlerinin ve sorunlarının bir karşılığını bulamazlar. Yani bu taleplerin tabanı sadece Alevilerle sınırlı olur.

Gerçek radikalleşme, Diyanet kaldırılsın; azınlıkların dinsel olarak tanımlanmasına son verilsin ((Rumluk ve Ermenilik –"Azınlıklar"– din üzerinden tanımlanmıştır. Türkiye'nin laik olmadığının tipik bir örneğidir.); din dersleri kaldırılsın veya eğer çok gerekiyorsa, tüm dinlerden ve dinsizlerden eşit sayıda temsilciden oluşan bir heyet tarafından yazılsın dediğinizde, gerçekten radikal olursunuz. Bu talepler pek ala,

Hıristiyanların, ateistlerin hatta inanç olarak Müslümanların da savunacağı taleplerdir. Bu radikal içerik daha geniş kesimleri kazanmakla kalmaz, biçimde de itici görünümlerden kurtulur.

Çünkü böyle talepleri yükselttiğiniz zaman, zaten sizin Aleviliği vurgulayan, adanmışlığı vurgulayan sembollere ihtiyacınız olmaz. Aksine, bunlardan uzak durursunuz, demokratlığınızı vurgulayan, her hangi bir dine veya dile vurguyu içermeyen giyinişiniz, sembolleriniz, diliniz olur. O dilde bir Sünni, bir Hıristiyan, bir Ateist de kendisine yer bulabilir.

Yani gerçek radikalleşme çok daha geniş kesimlerin taşıyabileceği bir bayrak sunar çok daha geniş kesimlerin savunabileceği bir program sunar. Böyle olduğu için de, bütün bu geniş kesimleri kapsayacak son derece esnek, itici olmayan mücadele biçimleri ve ilişkiler geliştirir.

*

Bir başka örneği Kürt hareketinden verelim.

Diyelim ki, Kürdistan, PKK veya Apo bayrağı ile mitingler yapıyorsunuz veya Gezi Hareketine öyle geliyorsunuz. Kürtlere statü istiyorsunuz.

Aşağı yukarı söylemi bir yana Kürt hareketinin yarattığı imge budur. Böyle bir program Kürt olmayanları kazanamaz. Sadece Kürtleri toplayabilir, ama böyle bir program ve strateji, bu kadar az güçle çok büyük bir güçleri yenemeyeceğinden, ister istemez, mücadele ve örgüt biçimlerinde bir radikalleşme göstererek karşı tarafı bir takım şeylere zorlama eğilimi gösterebilir.

Bir de Kürt hareketinin içerikçe radikalleştiğini düşünelim. Kürtlere özerklik veya statü istemiyor da Türklüğün statüsünün ortadan kaldırılmasını istiyor. Özeklik değil, bir köyün bile isterse ayrılabileceği, tamamıyla gönüllülüğe dayanın bir birliğini savunuyor. Yani daha somut olarak konuşursak, Türkçenin resmi dil olması yerine, herkesin ana dilinde eğitim alması hakkını savunuyor. Okullarda Türklerin Türk tarihi, Kürtlerin Kürt Tarihi okuması yerine (“Statü” budur) bütün dillerden ve “ulus”lardan seçilmiş eşit sayıdaki temsilcinin yazacağı aynı tarih kitabını herkesin ana dilinde okumasını öneriyor.

Bir milliyetçi açısından bu bir gerileme gibidir, ama bir demokrat için bu radikalleşmedir.

Bu talepler hem çok daha radikaldir; hem de çok daha geniş kesimleri kazanır ve mücadeleye sevk edebilir. Bir kere, sadece Kürtler değil, Türklerin yüzde doksanı da, bütün diğer uluslar da bu hedefler için mücadele eder. Böylece çok geniş kesimler bir araya geldiğinden, bu hareketin gücüden gelen bir esnekliği olur; güçsüzlüğünü mücadele biçimlerindeki keskinlikle dengeleme gereği görmez. Öyle bir hareketin bayrağı, Öcalan veya Kürt bayrakları değil; bunların veya Türklüğün de kişisel bir tercih olarak kendini ifade edebildiği bir nötral bayrak olabilir örneğin.

*

Aynı örneği bir de Gezi Hareketi açısından verelim.

Gezi hareketi öyle değil, ama varsayalım ki öyle oldu. Türk bayrağı veya Atatürk sembolleri ona egemen olduğunda çok radikal gibi görünür, ama aslında bunun radikallikle ilgisi yoktur. Bu sadece ulusalcıları, haydi haydi CHP'lileri kapsayabilir.

Ayrıca bu sözde radikallik, mücadele biçimlerinde bir radikallikle atbaşı da gider. Örneğin sürekli çatışma çıkararak iktidarı haksız ve zor durumda bırakarak puan toplamayı hedefler.

Ama bu mücadele biçimleri de ek olarak bir sürü insanın uzak durmasına da yol açar.

Ama bir de hareketin gerçekten radikalleştiğini, yukarıda Aleviler ve Kürtler için yazdığımız radikalleşme hedeflerini kendi bayrağına yazdığını düşünelim. Hem tabanı genişler, hem de daha esnek ve kapsayıcı mücadele biçimleri ve sembolleri olur. Örneğin o harekette artık, Türk bayrakları ve Atatürkler değil; Kürt bayrağının ve Apo'nun; Türk bayrağının ve Atatürk'ün de içinde bir köşede sembol olarak yer aldığı beyaz bayrakları olur. Kürt bayrağı Türk'ü, Türk Bayrağı Kürdü iter, ama Beyaz bir bayrak ve onun bir köşesinde Türklüğü veya Kürtlüğü temsil eden semboller ikisini de demokrasi ortak paydasında birleştirir.

Yani Beyaz bayrak, ilk bakışta çok yumuşak bir sembol gibi görünür, ama özünde Türklükle tanımlanmış bir cumhuriyet yerine Demokrasiyle tanımlanmış bir cumhuriyeti, Türklük veya Kürtlükle tanımlamaya karşı tanımlanmış bir cumhuriyeti sembolize eder. Radikalliği ölçüsünde de geniş kesimleri kapsayıcıdır.

*

İşte hareketin ihtiyacı olan tam da böyle bir radikalleşmedir. Hareket bu radikalleşmeyi sağladığı takdirde, en geniş kesimlere ulaşabilir ve onları kazanabilir. Ancak böyle bir stratejinin bileşeni olduğunda, mahallelere yayılma veya diğer çalışma grupları veya ikna ve ilişki seferleri bir anlam taşıyabilir. Bu olmadan bütün o çabalar yenilgi ve yılgınlık yaratır.

Evet, Gezi Hareketi hızla genişlemek; genişlemek için de özden radikalleşmek zorundadır.

Ama Gezi Hareketinin bütün bunları yapacağı bir haberleşme ve tartışma platformu ve organı yok.

Bu sorun stratejik ve programatik bir sorundur. Bu nedenle tüm Türkiye çapında Gezi Hareketinin tümü tarafından tartışılması gerekir. Parklarda yapılacak birbirinden kopuk tartışmalarla bu başarılamaz. Onlar bunun aracı olamaz, ama onlar bunu tamamlayabilir, destekleyebilirler

Hareketin program ve strateji tartışmasına acil olarak ihtiyacı vardır.

Bunu başarmak için de, bu tartışmayı yapacağı, her bir katılımcısının tüm Türkiye'deki tüm katılımcılara mesajını iletebileceği, on binlerce kişinin yatay ilişkileriyle bir ağ oluşturabileceği bir dijital "köy meydanı" veya "agora" veya "forum" veya "cem" veya "cami"ye veya "meclis", veya "şura" (Sovyet) veya "komün"e ("Gemeinde", topluluk) (Bunların hepsi aynı şeyin farklı biçimleri veya adlarıdır) ihtiyacı var.

Mahalli tartışmalar bunların destekleyicisi ve tamamlayıcısı olur. O zaman onlar da gerçek verimli tartışmalara döner ve azalma ve dağılma eğiliminden kurtulabilirler.

Bütün programcıları, bilişimcileri bu sorunu gündeme almaya, bunun teknik olarak nasıl çözülebileceğini tartışıp bir an önce bunun alt yapısını hazırlayarak hareketin emrine vermeye çağırıyoruz.

Günün en acil sorunu sırasıyla:

- Genişlemektir.
- Genişlemek için radikalleşmektir
- Radikalleşmek için bir program ve strateji tartışması açmaktır.
- Program ve strateji tartışması açmak için de bunun yapılabileceği bir dijital "köy meydanı" oluşturmaktır.

Tüm hareketi oluşturanlar bu "köy meydanı"nın, "agora"nın üyesi olur.

Gündem önerileri yapılır.

Herkes gündem önerilerini oylar.

En çok oy alan en başa alınır ve adım adım tartışılmaya başlanır.

Her başlık altında farklı görüşlerin yoğunlaşması yaşanır.

Görüşlerin yüzde kaçın desteğini aldığı herkesçe görülür.

O zaman bu demokratik toplum, insanların kendi kendisini yönetiminin nasıl olacağının örneğini sunmuş olur.

Bugünkü devletin karşısına artık “devlet olmayan bir Devlet” bir özyönetim olarak çıkmış olur.

13 Temmuz, Cumartesi

Seçimler, Partiler Adaylar ve Gezi Hareketi

Gezi Hareketinin parklarda yapılan forumlarında sık sık, bir konuşmacının çıkıp, yaklaşan mahalli seçimlerde bir aday göstermesi gerektiğinden; hareketin bir parti olarak örgütlenmesinden veya belli bir partiyi desteklemesinden söz edildiği görülüyor.

Hatta kimileri adayları bile öneriyor. Örneğin Sırrı Süreyya Önder'in Gezi Hareketinin İstanbul Belediye Başkanı adayı olması en sık rastlanan önerilerden biri.

Bu vesileyle, Gezi Hareketinin seçimler ve adaylar konusuna nasıl yaklaşması gerektiği üzerinde biraz duralım.

Önce şunu unutmamak gerekiyor: Gezi Hareketi kendiliğinden ortaya çıkmış, çok farklı ideolojik, siyasi görüşlerden insanları ortak bazı tepkiler ve özlemler temelinde bir araya getirmiş bir harekettir. Elbette hareketin gidişi içinde birçok insanın şimdiye kadarki görüşlerinde köklü değişmeler de oldu ve oluyor, ama bu ortak politik ve ideolojik bir noktaya gelindiği anlamına gelmez.

Hareket şimdiye kadar bu çeşitliliğini korumayı başardı ve bunun üzerine titredi diyebiliriz. Hareketin ana destekçisi kitlede Türklerin, Alevilerin ve "Seküler yaşam tarzındakiler"in kültürel ağırlığı zaten çok belirgin olduğundan, özellikle Müslümanlar ve Kürtlere, onları dışlamayan ve davet eden mesajlar vermeye çalıştı. Kandiller, İftarlar, Cuma Namazları; Lice'deki katliama karşı destek mitinglerinin esas yapmaya çalıştığı buydu.

Hareket bütün dinamizmini ve ezberleri bozuş gücünü bu çizgisine ve çabasına borçludur ve bu çizgiyi sürdürmelidir.

Özellikle CHP'liler ve Ulusalcıların, Hareketi bir AKP karşıtlığına çekme denemelerine sık sık başvurduğu görülmektedir. Bu çevreler sık sık anti AKP veya "Hükümet İstifa" gibi sloganlar atarak, hareketi bu mecraya sokma denemelerinde bulunmaktadır. Buna karşılık hareket elindeki kendine özgü yansız sloganları yükselterek ("Bu daha başlangıç, mücadeleye devam"; "Her yer Taksim, her yer direniş" ve Alkış vs.) bu tuzaktan kaçınmaya çalışmaktadır.

*

Bu hareket kendisinin bir AKP veya hükümet karşıtlığına indirgenmesine müsaade ettiği takdirde biter. Var olan politikanın basit bir aracına dönüşür

ve olsa olsa var olan partilerden birine birazcık taze kan sağlamaktan öteye gidemez.

Benzer şekilde bir parti kurma veya seçimlerde ayrı aday gösterme önerileri de hareketin ölümü olur.

Bu hareketin özünü iyi anlamak gerekmektedir.

Bu hareket şu veya bu partinin veya hükümetin değil, tüm parti ve kurumlarıyla var olan sistemin, alternatifi ve eleştirisidir.

Var olması, ilerlemesi ve başarısı, onun özündeki bu tohumun yeşerip büyümesine bağlıdır.

Henüz her şey bir embriyon (rüşeym) halindedir; yeni doğmuş bir bebek gibidir. Henüz yürümeyi ve konuşmayı yeni öğrenmektedir. Öneriler hep onun bu yepyeni özünü geliştirecek biçimde olmalıdır. Bizim bütün yazılarımızın ve önerilerimizin ardında bu temel değerlendirme yatmaktadır.

Örneğin bu hareketin Park Forumları, en küçük bir birimin bile kendi yönetimini kendisinin belirlediği; ulusun birliğinin bu birimlerin özgürce birleşmesiyle oluştuğu bir Demokratik Cumhuriyetin tohumlarından başka bir şey değildirler. Bu hareketin örgütlediği toplum veya ulus, Türkiye Cumhuriyeti'nde ve binlerce yıllık şark despotluklarında olduğu gibi merkezden atanan; merkezin bahşettiği ve her an geri alınabilir yetkilerle yönetilmeyecektir ve yönetilmek istememektedir. Aksine, her düzeyde, özgürce birleşmiş birimlerin merkeze bahşettiği ve her an geri alınabilir yetkileriyle kendini yönetmek istemektedir.

Bu hareket fiilen kendini Türklükle veya Kürtlükle; Alevilikle veya Müslümanlıkla veya başka bir şeyle tanımlamayı reddetmekte, bunlar karşısında hepsine eşit muamele eden; bu ayrımların hiçbir politik anlamının olmadığı; devletin bu ayrımlar karşısında kör olduğu bir cumhuriyet özlemini dile getirmektedir. Müslümanlar bu özlemle Cem'e katılmakta; Bu özlemle Cem evi Müslümanlara İftar vermektedir.

Bu hareket, belki yarın, görevi gerçeği açığa çıkarmak değil örtmek olan bugünkü mahkemelerin karşısına; görevi gerçeği ortaya çıkarmak olan; belki bir yaptırım yetkisi ve gücü olmayan ama vicdanlarda mahkûm ederek en ağır cezayı veren, kendi mahkemelerini ve hukukunu kuracaktır.

Bu hareket belki öbür gün, görevi kendi maaşını veren yurttaşların özgürlüklerini kullanmasını engellemek olan bugünkü polis ve ordunun alternatifi olarak; kendi demokratik toplantılarına saldırılar olursa, vatandaşların özgürlüklerini savunacak kendi öz savunma organlar geliştirmek zorunda kalacaktır.

Bu hareket gün gelecek, devletin ve sermayenin elindeki medyaya karşı, her eğilimin, dilin, dinin, yaş grubunun, cinsin veya cinsel tercihin kendini ifade olanağı bulabileceği, sermayenin ve devletin kontrolünde olmayan bir medyanın tohumlarını atacaktır.

Bunları yaptığı ölçüde, bu organlarını geliştirdiği ölçüde esas büyük dönüştürücü ve alt üst edici işlevini kazanabilecektir.

Elbette bu çabalarında yanılgılar, güç ve zaman israfları, Amerika'yı yeniden keşfetmeler kaçınılmazdır. Her kuşak için kaçınılmaz olduğu gibi bu hareket için de kaçınılmazdır. Belli bir dereceye kadar bu zaman ve güç kayıpları ilerde hastalıklara karşı direnci arttıracağı için yararlı bile sayılabilirler.

Ama bunları yaparken her adımda kendisini eski dünyanın içine tıkmaya, oraya çekmeye çalışanlarla giderek daha kesin sınırlar çizmek ve kopuşmalar yaşamak da zorundadır. Zaten bunlarla kopuşmayı göze almadan ileri gidemez ve hatta kopuştuklarını eğitip değiştirme ve tekrar kazanma şansını bile yitirebilir.

*

Seçimler ve adaylar bahsi bu eski dünyadan kopuşun en somut sorunlarından biridir.

Gezi hareketi elbet bu konuyu gündemine almalı, tartışmalıdır. Hiçbir görüşü bastırmamalıdır.

Ama bu olgunlaşmış tartışma sonunda alacağı tavır veya karar, onun bundan sonraki evrimini belirleyecektir.

Gezi hareketine gücünü veren, bugün var olan bölünmelerle bölünmüş olmasıdır. Onu var olan sistem içinde bir seçime zorlamak, onu var olan bölünmelerin içine çekmek olur.

Seçimlerde kimin destekleneceği sorunu, soru olarak yanlıştır ve hareketin bu özüyle çelişir ve onu eski bölünmelerin içine çeker.

Gezi hareketi hiçbir şekilde, şu veya bu partiyi desteklemek veya parti kurmak; şu veya bu adayı desteklemek veya aday göstermek gibi bir yola girmemelidir. Sorunun böyle koyuluşunun kendi sonu olduğunu bir an için bile aklından çıkarmamalıdır.

Peki, ne yapabilir Gezi Hareketi?

Gezi hareketi, somut programlar, yapılması gerekenler üzerine yoğunlaşmalı ve bunları tartışmalıdır. Örneğin tartışmayı bir partiyi destekleme veya parti kurma üzerinden yürütmez; kendisi bir program hazırlar.

Ve "işte bu program yapılması gereken en asgari ve acil tedbirleri içermektedir. Buyurun baylar. Bunu hanginiz kabul ediyorsunuz? Kabul eden varsa ilan etsin; kabul etmiyorsa neden etmediğini söylesin. Elbette gezi hareketini oluşturanlar bunu değerlendirerek bir karar vereceklerdir" demelidir.

Yani sorunu bir parti ve kişi sorunu olmaktan çıkarmalı, programa çekmelidir.

Bu hem hareketin bir bütün olarak kalmasını sağlar; hem sistemin bir unsuruna dönüşmesini engeller; hem var olan sistemin yanlışlığını gözlere batırır; hem de geniş kitlelerin demokratik ve siyasi eğitimini sağlar ve hareketin dayandığı güçleri genişletir.

*

Mahalli Seçimlerde de böyledir.

İstanbul'u ele alalım. CHP'yi veya Sırrı Süreyya'yı destekleme önerileri daha baştan hareketi böler. Var olan sisteme entegre eder. Bu yapı ile bir şeylerin değişebileceği hayalini yayar.

Ama diyelim ki, hareket İstanbul'daki park forumlarında, İstanbul için, belediyelerin bütün kısıtlı imkânları ve yetkilerine rağmen yapılabileceklerine ilişkin bir program çıkarabilir. Örneğin, kamu taşımacılığının ve yayaların ve yeşilin önceliği; Belediyelerin tüm işlerinin, ihalelerinin, tüm kararlarının ve uygulamalarının bütün vatandaşların açık kontrolü altına alınması; tüm gizliliğin kaldırılması tedbirlerine yönelik bunun hangi somut tedbirlerle gerçekleştirileceği üzerine somut bir program çıkarabilir. Bunu tüm İstanbul halkına ilan eder. Bunun için kendisi halk

toplantıları düzenleyerek örgütlenmesini ve etkisini genişletir. Bunu uygulayacak aday veya parti olup olmadığını sorar.

Eğer ben bunları kabul ediyorum, yapacağım diyen bir aday çıkmazsa, hepsinin ne olduğu ortaya çıkar. Eğer bir aday çıkarsa, o zaman zaten Gezi Hareketinin özlemlerinin ifadesi olduğu için geziyi oluşturanlar elbette kendileri bireysel kararlarıyla oylarını verirler. Gezi Hareketinin bu durumda bile şunu ya da bunu desteklemek gibi bir karar vermesi yanlıştır.

Gezi Hareketi sorunu doğru olarak koyup koymama üzerinde yoğunlaşmalı, gerisini tek tek bireylerin takdirine bırakmalıdır. Hoş bırakmasa ne olur ki. Kimin kime oy verdiğini kim bilebilir?

İşte özü itibariyle Gezi Hareketinin ve Park Forumlarının seçimler ve adaylar konusundaki tavrının ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerimiz bunlar.

Bunların gündeme alınmasını, enine boyuna tartışılmasını diliyoruz.

15 Temmuz, Pazartesi

Azınlıklar Sorunu, Demokrasi ve Gezi Hareketi

Birbirinden özden farklı iki azınlıklar sorunu vardır.

Matematik azınlıklar ile politik veya hukuki azınlıklar. Bunlar ayrı azınlık sorunlarıdır ve ayrı çözümler gerektirirler. Bu farkı biraz açıklayalım.

Matematik azınlıkların hukuki ve politik durumları çoğunluktan farklı değildir. Ortada matematik olarak azınlık olmaktan doğan, fiili yaşamda doğan sorunlar vardır.

Bu sorunların çözümünde, toplumun gücü ve zenginliği ölçüsünde bu azınlıkların fiili eşitsizliklerini dengeleyecek düzenlemeler yapması beklenir.

Kelimenin gerçek anlamıyla azınlıklar tartışması, demokratik bir ülkede, bu düzeyde olur.

Şöyle bir örnek verelim. İdeal demokratik bir ülke düşünelim. Tüm yurttaşlar hiçbir dinsel, dilsel, kültürel vs. ayrımcılığa uğramıyorlar. Böyle bir ülkede bile, örneğin yollar, merdivenler, kapılar, tuvaletler vs. sağlam yurttaşları gözetilerek yapıldığından; özürlü yurttaşlar, diğer yurttaşlarla aynı haklara sahip olmalarına rağmen, fiili olarak bu hakları kullanamama durumunda olacaklardır. Örneğin herkesin istediği yere gitme, yerleşme, seyahat hakkı vardır, ama yollar uygun değilse, felçli ve tekerlekli sandalyeye bağımlı bir yurttaş; bu hakkı hiçbir zaman kullanamayacak demektir.

O ülkede insanların çok büyük bir bölümünün felçli ve bacaksız olması durumunda, yollar vs. buna göre yapılırdı. O zaman felçliler dezavantajlı bir durumda olmayabilirlerdi, ama azınlıkta olduklarından dolayı haklarını kullanamaz veya dezavantajlı durumda olurlar.

Bu durumda toplum bu azınlıklar karşısında iki türlü davranabilir.

Birincisi Türklerin çoğunluğu veya faşistler gibi , “evinde otursana, ne sokağa çıkıyorsun, sakatsan sakatlığını bil, kendini sağlam mı sanıyorsun, sağlamları engelliyorsun” diyebilir. (Bu yakıştırma değil, aynen böyle davranılıyor.)

Ya da vicdan sahibi ve demokrat, ama azınlıktaki yurttaşlar gibi, “bizler insanız, bu durum hepimizin başına gelebilir; bir insan kardeşimiz bu durumdaysa ona destek olmak, onun da bizler gibi yaşayabilmesi için elimizden geleni yapmak zorundayız; toplumsal hâsılamızın bir bölümünü

bu kardeşlerimiz için, özel eğimli yollar, tuvaletler, arabalar yapmakta kullanmalıyız. Bu kardeşlerimizin yaşamlarını bir parça olsun kolaylaştırmak için, onlara ekstra imtiyazlar tanımalı, örneğin iş hayatında öncelikler ve kotalar uygulamalıyız.” diyebilir.

Birincisi matematik azınlıklar sorununun faşist “çözümü”dür; ikincisi demokratik, vicdanlı ve insancıl çözümü.

Her iki çözüm de hukuki değil fiziki veya idari uygulamalarla gerçekleştirilebilir.

*

Ancak bir de matematik olmayan, devletin ve toplumun tanımlanmasına bağlı olarak, politik (veya hukuki) olarak yaratılmış azınlıklar vardır.Bu azınlıklar yasalar tarafından yaratılırlar, politik azınlıklardır.

Bunlar insan haklarının alanının daraltılması veya insan (yurttaş) tanımının sınırlandırılmasıyla ortaya çıkarlar.

Örneğin çoğunluğun dili Türkçedir diye, Türkçeyi resmi dil yapıp herkesin Türkçe öğrenmesini zorunlu kıldığınızda; okullarda “Türk Tarihi” okuttuğunuzda, ana dili başka olanları, Türk olmayan veya kendini Türk kabul etmeyenleri baskı altına almış; eşitsiz kılmış; bir azınlık durumuna düşürmüş olursunuz.

Örneğin nüfusun “yüzde doksan dokuzu Müslüman” deyip, sadece Müslümanlara hizmet eden binlerce memurluk diyanet işleri kurar ve herkesten alınan vergilerle bunu finanse ederseniz; okullarda din ve ahlak dersi diye, Sünni İslam’ı ve onun ahlakını anlatırsanız; Sizin İslam yorumunuza göre bir hayat tarzını başkalarına dayatırsanız, Müslüman olmayanları veya sizim İslam anlayışınıza katılmayanları baskı altına almış; eşitsiz kılmış ve politik olarak azınlık durumuna düşürmüş olursunuz.

Bu azınlıklar sorunu politik ve hukuki olarak yaratılmış olduğundan; yani ulusun, devletin, politik olanın nasıl tanımlandığına bağlı olarak ortaya çıktığından hukuken çözülebilirler, ama hukuken çözülebilmeleri için önce o başka hukuku geçerli kılacak politik iktidar değişimini gerektirirler.

*

Bu “azınlıklar sorunu” da iki türlü çözülebilir.

Birinci “çözüm” anti demokratik ve bölücü çözümdür. Bu, azınlıkları politik olarak tanımaktır. Emperyalist ülkelerin önerdiği ve anti demokratik

bütün rejimlerin istediği ve dayandığı bu “çözüm”dür.

İkinci çözüm demokratik ve birleştirici çözümdür. Bu, çoğunluğu yok ederek azınlıkları da yok etmektir. İşçilerin, ezilenlerin, demokratların istediği ve dayanabileceği çözüm budur.

*

Birinci “çözüm” azınlıkları “tanır”. Yani ulusun Türklükle veya Sünni Müslümanlıkla tanımlanmasını aynen korur, ama azınlık olanı, örneğin Kürtleri veya Alevileri veya Hıristiyanları “tanır”. Tanımanın derecesi, bireysel hak olarak tanımaktan kolektif ve eşit bir partner olarak tanımaya kadar güç ilişkilerine göre değişir (ve aslında sürekli bir çatışma konusu olarak kalır).

Örneğin son günlerde, mahkemenin Kürdistan isminin çocuğa verilmesini kabul etmesi tipik azınlıkları tanımaya yönelik, anti demokratik, bölücü “çözüm”ün bir örneğidir.

Demokratik, çoğunluğu yok ederek azınlığı yok eden; çoğunluğu da tanımayan çözümde ise, her hangi bir kimsenin çocuğuna istediği adı verme hakkı vardır. Mahkemelerin bu konuda konuşma hakkı yoktur. Mahkemeler ancak bu hakkın ihlaline karşı onu savunmak için vardırlar.

Kürtlere mahkemede Kürtçe savunma hakkı verilmesinden; Kürdistan’ın Kürtlerin yaşadığı bölge olarak tanınması ve orada Kürtçenin çoğunluk dili olduğundan resmi dil olduğu; okullarda çocuklara Kürt tarihi okutulmasına; Kürtlerin kendi otonom idarelerini oluşturmalarına; hatta ayrı bir devlet olarak tanınmalarına kadar geniş bir yelpaze bu “tanıma” çerçevesinde çözümlerdir.

Bunların hepsi anti demokratik ve gerici çözümlerdir. Bu çözümde mücadele hep bu tanınacak şeyin sınırları üzerinde olur ve hiçbir zaman da bitmez.

Örneğin şimdi Türkiye’de “Kürt Sorunu”nda olduğu gibi, devlet, ulusun Türklükle tanımlanmasını koruyarak, “bireysel haklar” bağlamında bir çözümden, Kürtlerin çoğunluğu da Kürtlerin otonom idaresi veya ayrı devlet “çözüm”lerinden yanadırlar. Hangi biçimde çözülürse çözülsün, bu çözümlerin hepsi anti demokratik ve ezilenleri bölücüdürler. Özellikle son yüz elli yılın tarihi gösterdiği gibi, hepsi ilk büyük krizde kanlı çatışmalara evrilmeye, yani “Lübnanlaşma”ya eğilimlidirler.

*

Ama bir de demokratik ve birleştirici; ezilenlerin savunduğu çözüm vardır. Bu çözümde çoğunluk yok edilerek azınlık yok edilir. Yani sorun Kürtlüğü tanıyarak değil, Türklüğü de tanımayarak çözülür.

Örneğin, herkesin ana dilinde eğitimi temel bir insan hakkı olur. Bu durumda hiçbir dil, imtiyazlı olmaz. Tüm diller eşit olur. Yani Diller politik olanın tanımlanmasından dışlanırlar; dilin politik bir anlamı olmaz. Tıpkı, göz veya kaş rengi veya ayak numarası gibi apolitik, hiçbir imtiyaz veya ezilmeye yol açmayan bir özellik olur.

Aynı şekilde, okullarda ne Türk, ne de Kürt tarihi okutulur. Örneğin her dilden, dinden, kültürden eşit sayıda tarihçinin yazdığı ortak tarih okutulur. Bu tarihi elbet herkes kendi ana dilinde okur.

Ama okuldan çıkınca isteyen istediği tarihi okuyabilir, böyle tarihler yazacak dernekler kurabilir, ama bunlar kişilerin özel tercihleri olur. Tıpkı bir takım taraftarlığından farksız olurlar.

Böyle bir rejimde ve ülkede hukuki olarak çoğunluk diye bir şey olmadığından azınlık da olmaz. Türkler diyelim ki, ülkenin bütününde çoğunluk olabilirler, ama bu çoğunluk olmaları onlara hiçbir hukuki veya siyasi imtiyaz bahşetmez, herkesle aynı durumda olurlar. Aynı şekilde Kürtler de diyelim ki Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgelerde aynı durumda olurlar. Kürtlük veya Türklüğün politik bir anlamı olmaz. Politik anlamı olan tek şey: insanların ana dillerinde eğitim hakkı olur. (Elbet yukarıda değinilen matematik azınlıklar sorunu bu durumda da ortaya çıkabilir. Diyelim ki, İstanbul'da ana dili Ladino olan 500 ailenin çocukları için matematik azınlık olmaktan doğan bir sorun olacaktır.)

Yani Türklük ve Kürtlük kişilerin özel sorunu olur; politik anlamını yitirir. Kürtlüğün ve Türklüğün kişilerin özel sorunu olması; politik olanı Kürtlük veya Türklükle tanımlama karşısında elbette politik bir farklılıktır ve bölünmedir. O zaman toplum Kürtler ve Türkler olarak değil; Kürtlüğü ve Türklüğü politik olarak tanımlayanlarla; böyle tanımlamayı reddedenler olarak bölünmüş olur. Bu bölünme, ezilenleri birleştirir ve kimsenin dilinden dolayı ezilmemesine yol açmaz. Dolayısıyla nüfusun ezici çoğunluğunun çıkarınadır.

Aynı mantık din alanına da aktarılabilir.

*

Dikkat edilirse, bu çözüm aynı zamanda haklar sorunuyla ilgilidir. Haklar konusu politik olanın (ulusun) nasıl tanımlanacağına ilişkindir.

Haklar, azınlık ve çoğunluk ilişkisinin dışındadır. Çoğunluk, haklar konusunda, "ben çoğunluğum o halde azınlık bana uymak zorundadır; demokrasi de azınlığın çoğunluğa uymasını kabul eden rejimdir; bunu istemek ve azınlığı çoğunluğa uymaya zorlamak son derece demokratiktir" diyemez.

Eğer bunu diyorsa, sorun demokrasi sorunu değil; demokrasi sorununu tartışıyormuş gibi yapıp, ulusun nasıl tanımlanacağını belirliyor demektir.

Ülkenin çoğunluğu Müslüman, o halde Müslüman olmayanlar da Müslümanlar gibi yaşamalıdır dendiğinde (ki burada aslında İslam da değil, kendi İslam anlayışıdır dayatılan) sorunu matematik azınlık çoğunluk ilişkisi olarak tartışmak yanlıştır.

Burada, ulusun nasıl tanımlanacağı; haklar tartışılmaktadır.

Rejim (işleyiş) tartışması ile ulusun nasıl tanımlanacağı ve haklar tartışması tamamen farklı tartışmalardır. Rejim tartışması aynı ulusta yaşamayı kabullenmiş; aynı ulus tanımında anlaşmış insanların yürütebileceği bir tartışmadır.

Ulusun nasıl tanımlanacağına ilişkin tartışma ise, aynı ulusta yaşayamayacakların birbirine iradelerini zorla dayatacakları ve birinin diğerini tasfiye etmek zorunda olduğu bir tartışmadır.

Hem Allah'a inanıp hem putlara tapamazsınız. Bunlar birbirini dışlarlar. Hem ulusu Türklükle tanımlayıp; hem Türklükle tanımlamaya karşı tanımlayamazsınız. Bunlar da birbirini dışlarlar ve aslında İslam'ın "Allah'a şirk koşmak" dediğinden farksızdır.

Yani bu tartışma son duruşmada, hangi dinden olunacağı tartışmasıdır.

Ancak aynı dinden olanlar, hangi rejimde yaşayacaklarını tartışabilirler. Hangi dinden olunacağı ise, çok temel, kimlerin hangi dinde rejim tartışması yapabileceğine ilişkin bir tartışmadır. Birincisi farklı iken ortada böyle bir fark yokmuş gibi tartışmak aslında o dini zımnen olumlamak, ondan yana tavır almaktır.

Bu tartışmayı azınlık ve çoğunluk tartışması olarak; demokrasi veya darbe tartışması veya rejim tartışması olarak koymak, ezilenlerin gözüne kül

atmak; onları egemen sınıfların problematiklerine hapsetmek demektir.

(Örneğin DSİP Başkanı Doğan Tarkan, Mısırdaki Darbe üzerine yazdığı yazıların hepsinde, aslında kendisinin ve partisinin bütün tavırlarında, ulusun nasıl tanımlanacağı sorununu gündemden düşürerek, var olan statükoyu yeniden üretmektedir. Yanlış sorulara doğru cevaplar verilemez.)

Bir toplumun çoğunluğu anti demokratik ise, o anti demokratik çoğunluğa demokrasiyi savunan azınlığın her şeyle direnmesi haktır. Ortadaki sorun, aynı bütünün kendini yönetmesi değil; bütünün nasıl ve neyle tanımlanacağıdır.

Örneğin, Nazi Almanya'sında Hitler nüfusun çoğunluğunun kararı, desteği ve görmezden gelmesiyle Yahudileri öldürme kararı alıyorsa, yapılacak şey, o çoğunluğa karşı savaşmak, direnmektir; o çoğunluğa saygı göstermek değildir.

Türkler biz çoğunluğuz, herkes Türkçe öğrenmeli, Türk tarihi okumalı diyorsa, bu karara karşı direnmek hak ve görevdir.

Nasıl direnileceği, hangi biçimin başarı şansı sunduğu burada taktik bir sorun olur. Pek ala bu direnişi legal biçimler içinde yapma; seçim olanağını kullanma kararı alabilir direnenler, ama bu direnme hakkını ortadan kaldırmaz, bu noktada sorun, bu hakkın nasıl kullanılacağı sorunudur.

*

Mısır'a gelince, ki tartışılan Türkiye'dir, "Çoğunluk Müslüman'dır, eh Müslümanlar da çoğunluksa, kendi yaşam tarzını ve felsefesini azınlığa dayatabilir" mi; yoksa istediği gibi giyinmek veya giyinmemenin bir hak olduğu; devletin tek görevinin de bu hakkı savunmak olduğu mudur?

Türkiye'nin Laikçileri de, AKP ve Erdoğan da bu istediği gibi giyinme hakkını tanımamaktadır. İkisi de demokrat olmadığından tanımaz, onların ayrılıkları bu hakkın nasıl sınırlandırılacağı noktasındadır.

Birisi ilerleme, çağdaşlık diyerek; diğeri çoğunluk demokrasi diyerek bu anti demokratik sınırlamasını, bu hakkın ihlalini meşru göstermeye çalışmaktadır.

Mısır'daki darbe miydi değil miydi tartışmaları, aynı gerici kayıkçı dövüşünün yeni bir versiyonudur.

Sorun darbe mi değil mi, değildir! Örneğin, insanların istedikleri gibi giyinmek temel hakları mıdır değil midir sorunudur? Çoğunluğun bu hakkı

sınırlamaya hakkı var mıdır sorunudur. Sorun hakkın kullanımı değil, tanınıp tanınmayacağına ilişkin güç sorunudur.

Yanlış sorulara doğru cevaplar verilemez.

Gezi hareketi, bu ikisine de karşı insanların istediği gibi giyinme veya giyinmeme haklarını savunmalıdır. Şimdiye kadar bu mesajı başarıyla verdi. Ama aynı şeyi, diller ve ulusun tanımında da yapmalıdır.

Türklükle veya Kürtlükle tanımlanmış bir ulusa ve ulusçuluğa karşı Türklük veya Kürtlükle tanımlamayı reddeden demokratik bir ulusçuluğu ve ulusu savunmalıdır.

Bayrağı Türk bayrağı veya Kürt bayrağı; Atatürk veya Öcalan olamaz, ama örneğin bunların kişilerin özel tercihi olarak bir alt köşesinde kendine yer bulabileceği beyaz bir bayrak olabilir.

Bayrağın ne olacağı bu hareketin kaderini belirleyecektir. Çoğunluğu yok ederek azınlıkları da yok eden bir ulus mu, azınlıkları da tanıyan bir ulus mu? Demokratik bir ulus mu? Yoksa Türk ve/veya Kürt ulusu mu?

17 Temmuz, Çarşamba

Parklarda Öcalan Posteri veya Kürt Renkleri Niçin Gereklidir?

Gezi Hareketi de Kürt Özgürlük Hareketi de aynı demokratik özlemlerden kaynaklandığı için nesnel olarak müttefiktirler ve birleşmek zorundadırlar. Bu buluşma er veya geç gerçekleşecektir ve gerçekleşmelidir.

Ancak toplumsal mücadelelerde, hele zamanın hızlandığı zamanlarda sınıfların, farklı güçlerin aynı noktaya eş zamanlarda değil de farklı zamanlarda gelişleri, bir buluşmayı engelleyebilir ve taraflarda bir aldatılmışlık duygusu, kırılma yaratabilir.

Zaten şu an Gezi Hareketinin karşısında Kürt hareketinin gösterdiği soğukluk; zaman zaman temsilcilerle, beyanat düzeyinde ve "misafir sanatçı"lıktan öteye gitmeyen bir destek; yani harekete uzak durma; bir yanıyla Kürt Hareketinin uzun yıllar süren bekleyişine, kimsenin gelmemesinin yarattığı kırgınlığın bir görünümünden başka bir şey de değildir.

Kürt Hareketi yıllarca, "bu demokrasi mücadelesi tek ayakla yürümez" dedi. Türkiye'de bir demokratik hareket yaratma eğilimi veya potansiyeli gördüğü her girişimi veya eğilimi destekledi. Olmadı kendisi "Türkiyelileşmek" diyerek, bu demokratik hareketi yaratmaya çalıştı. Bütün bu çabaları karşılıksız veya başarısız kaldı. Bu durum Kürt hareketi içinde burjuvazinin konumunu güçlendirdi.

Ancak, Özgürlük Hareketi prestijini ve ağırlığını koyarak burjuvazinin bu gücünü dengelemez ve sınırlamaz; bir an önce bu soğuk ve uzak duruşa bir son vermez ise, yarın çok geç olabilir.

*

Taksim Gezi Parkı direnişiyle başlayan hareket, şimdi Parklara çekilmiş orada gücünü toparlamaya, örgütlenmeye, kendini tanımaya, birbirini tanımaya, direnişini sürdürmeye çalışıyor.

Ancak bu parklar, parklardaki forumlar, bundan daha fazlasıdırlar.

Parklar, henüz kendileri bunun bilincinde olmasa da, Türklükle ve Pozitivist (Kemalist) veya Emevi Usulü bir Sünni İslam'la (AKP, Politik İslam) tanımlanmış; Parlamento'nun ayıbını örten bir asma yaprağından başka bir şey olmadığı; keyfi, baskıcı, kırtasiyeci, bürokratik ve militer cumhuriyetin alternatifi olabilecek bir Demokratik Cumhuriyet'in tohumlarıdırlar.

Parklar, “Gezi Hareketi” denen ipekböceği kurdunun bir Demokratik Cumhuriyet kelebeğine dönüşebileceği kozalardır.

Yirminci Yüzyılın başında, bir böceğe dönüşmüş Gregor Samsa’nın, tekrar bir insan ve yurttaşa dönüşmeye başlayabileceği yerlerdir.

Gezi Hareketi, bu eğilimi taşımaktadır, böyle bir özü olduğunu göstermiştir.

Harekette bu eğilim güçlenmediği, bu dönüşümü başaramadığı takdirde, kozasının içinde, yumurtasının kabuğunu kıramayan bir civciv veya anasının karnından çıkamayan bir bebek gibi ölmeye mahkûmdur. Gezi Hareketi ya bir Demokratik Cumhuriyet kelebeğine dönüşmek zorundadır ya da bu merkezi, bürokratik ve keyfi “Türk ve Müslüman” Cumhuriyeti, onu Parklar kozası içinde boğacaktır.

Peki, ölmemesi ve bir Demokratik Cumhuriyet kelebeğine dönüşmesi için ne yapması gerekiyor?

*

Anti Kapitalist Müslümanlar, Pozitivizm veya Emevi Müslümanlığı karşısında, bir de otantik, demokratik, şimdiye kadar bastırılmış, unutulmuş bir ezilenlerin Müslümanlığının da var olduğunu göstererek ve Gezi Hareketi’nde yer alarak var olan düzen partilerinin hareketi sokmak istedikleri laikçi-İslamcı çemberini kırmasına muazzam bir destek verdiler.

Eğer 31 Mayıs devrimci Gezi hareketinin başı ise, Ramazanın ilk günü İstiklal Caddesinde yapılan “Yeryüzü İftarı”, bu devrimin kendi içinde ikinci bir devrimdir. Ve devrim, bir devrim olarak kalabilmek için bu ikinci devrimi yapmak zorundaydı.

Bu devrimin yapılabilmesinde, sayıca küçük de olsalar, İhsan Eliaçık ve çevresindeki gençler belirleyici önemde olmuşlardır.

Bu devrim kendi içinde yapacağı devrimlerle ilerleyebilir. Önünde yapması gereken bir devrim daha bulunuyor.

Başlangıçta, ulusalcılar ve ulusalcılardan kopmak istemeyen sözüm ona sosyalist gruplar, hareketi böler diyerek, antikapitalist Müslümanların Taksim’de Gezi Parkı’nda Cuma Namazı kılmalarına karşı çıkıyorlardı. Eğer sosyalistlerin hala devrimci, demokratik gelenekleri sürdüren radikal eğilimleri bunlara direnmeseydi; antikapitalist Müslümanlara “siz namazınızı kılın biz sizi koruruz, kimse sizin kılınıza dokunamaz” demeseydi ve onları korumasaydı (ki bunlar genellikle HDK saflarında yer

alan; Kürt hareketinin yanında saf tutan radikal sosyalist eğilimlerdi) bugün Gezi Hareketi tüm gücünü tüketmiş; demokratik mesajı laikçilerin gürültüsünce bastırılmış; tam da Tayyip Erdoğan'ın, ulusalcıların ve CHP'nin çekmek istediği noktaya gelmiş olurdu.

Antikapitalist Müslümanların varlığı; kandilleri ve iftarları, harekete laikçiler karşısında şunu deme olanağı sundu. "Bizim insanların dini, imanı, giyinişi ile sorunumuz yok. Aksine biz insanların bu tercihlerine karışılmamasını istiyoruz. Bu hareket başı açık pozitivistler hareketi değildir. Bu hareket insanların giyimlerine, inançlarına karışılmaması hareketidir. Onların bu haklarını savunmak da bizim görevimizdir."

Demek ki, küçük de olsa, egemen bölünmeyle bölünüldüğüne vurgu yapma imkânı tanıyan bir gücün, örneğimizde antikapitalist Müslümanların, hareket içinde var olması hayati önemde olmuş; onun nitel ve nicel olarak yeni ufuklara açılmasını mümkün kılmıştır.

*

Benzeri insanların cinsel tercihleri konusunda da oldu. Demokratik özü ifade edebilme olanağını 30 Haziran'da yapılan LGBT onur yürüyüşü de sağladı.

Bu yürüyüşe katılarak ve destek vererek Gezi Hareketi, insanların cinsel tercihleriyle sorunu olmadığını da vurgulama olanağı elde etti. Bugün "#direnayol" gibi "hashtag"lar veya "Nerdesin Aşkım?" "Burdayım Aşkım!"; "Velev ki ibneyiz.." parolaları her yerde yankılanabiliyor.

*

Ama ortada görmezden gelinemeyecek bir paradoks var. Kürt hareketi, en azından onun PKK ve BDP gibi partilerde ifadesini bulmuş radikal ve demokratik kanadı, diğer deyişle "Özgürlük Hareketi", yıllarca, tam da bu hedefleri öne çıkararak mücadele etmesine rağmen, tam da böyle bir hareket çıktığında kendisi ortada görülmedi.

Harekete, "benim insanların dili, 'ulusu' ile de sorunum yok" mesajını açık biçimde verme imkânı sunamadı. O koca Kürt hareketi bir İhsan Eliaçık çıkarıp oraya gönderemedi.

Elbette ve şükür ki bu kadar net değil bu resim.

Hareketin ilk başlatıcılarından olan Sırrı Süreyya'nın bir BDP vekili olması; Öcalan'ın selamı; Karayılan'ın mesajı, Sebahat Tuncel'in Gezi'ye gelmesi;

hatta Taksim Gezi'de birkaç gün sonra, Kürt gençlerinin Gezi'nin girişinde sürekli halay çekmeleri ve Kürt olarak görünür olmaları önemliydi ve hareketin Kürtlerle bir sorunu olmadığını göstermesi için bir olanak sundular.

Ama dikkat edilirse bunlar hep sembolik varoluşlardır. Elbette hareketin içinde sanılandan çok daha fazla, özellikle üniversitelerde eğitim görmüş Kürt de vardır ve bunların Gezi Hareketine, ulusalcı bir çizginin damgasını vurmasının engellenmesinde, çok önemli ve görünmez bir yerleri vardır, ama hem bunlar birer Kürt olarak değil, birer bilişimci, hukukçu veya birer öğrenci olarak oradaydılar.

Müslümanlar sayıca azdılar, ama azlıklarına rağmen varoluşları sembolik değildi, içindeydiler tüm varlıklarıyla; Kürtler çokturlar, ama varoluşları semboliktir; varlıklarıyla hareketin içinde değildirler.

Parklarda durum Taksim'deki Gezi Parkından da kötüdür.

Gezi Parkında en azından Gezi'nin girişinde halay çeken, Apo Bayrağı taşıyan Kürt gençleri vardı. Bunlar Kemalistleri uzaklaştırmak ve susturmak için bir imkân sunuyorlardı. Gezi Hareketine "sen Atatürk ve Türk bayrağı taşıyorsan, Kürtlerin de Öcalan bayrağı taşıma hakları vardır" deme olanağı sunuyordu. Ve bu sayede hareket diğer bütün bayrakların kaldırılmasını fiilen uygulamaya geçebiliyordu.

Ama Parkların hepsinde Atatürk ve Türk Bayrağı, katılanların çoğu karşı olmalarına rağmen sembolik de olsa durmaya devam ediyor. Ve artık Apo posterleri veya Kürt renkleri yok. Taksim'de yapılan sembolik katılım bile parklarda yapılsaydı, bugün oralarda ya her Türk bayrağı ve Atatürk resminin yanında bir Apo resmi yer alır veya hareket "eğer siz bunu asıyorsanız onların da bunu asma hakkı vardır, ya ikisi de kalksın ya ikisi de kalsın" deme olanağı elde ederdi.

Hareket "ulusal sorun"da; inanç sorununda, yeryüzü iftarları, cumaları, kandilleri olmayan ve mesajını verememiş bir Gezi Hareketi durumundadır.

Kürtlerin, bırakalım kitlesel katılımını bir yana, sembolik katılımının bile yokluğu, Hareketin Türk milliyetçisi görünümden kurtulmasını engellemektedir. Ve bir an önce bu yokluğa son verilmezse, bir fasit dairenin ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Kürtler olmadığı için, Türk Milliyetçisi vurgu varlığını ve gücünü arttırarak sürdürecek; Türk

milliyetçiliğinin damgası güçlendikçe de Kürtler daha uzak, hatta düşmanca bir tavır almaya hatta muhtemelen Müslümanlar bile uzaklaşmaya başlayacaklardır.

Taksim'de Türk bayrağı ve Atatürk'ün yanında Kürt renkleri ve Apo'nun resmi de vardı. Bu bir arada var oluş sayesinde Öcalan ve Atatürk resimleri aynı karede buluyor ve Hareketin en azından semboller, imgeler aracılığıyla "Atatürk ve Öcalan ile sorunumuz yok" mesajı vermesine imkân sağlıyordu.

Ama bugün hareket parklara çekilince Kürtler de hareketten çekildi. Her Park yerinde tıpkı Taksim'deki gibi Kürtlerin de sembolleri olması gerekirken bunlar yok.

Bunlar olmayınca hareket Atatürk ve Türk bayrağı sembollerine, yasakçı olmamak için bunları kaldırın diyemiyor, ama bu da yanlış bir algının oluşmasına yol açıyor. Sanki hareket ulusalcı bir hareketmiş gibi algılanıyor ve gelecek olanlar gelmiyor. Hareket ulusalcı ve CHP'li bir destekçi kitlesine hapsoluyor. Dayandığı tabanı genişletemiyor mesajını yayamıyor.

Ayrıca ulusalcı medya araçları da hareket hakkında bu izlenimi besleyen imgeleri yayıp duruyorlar.

Aslında hareket Kürtlere davetini de yaptı, gelin saflarımıza bizi yalnız bırakmayın dedi. Lice dolayısıyla Kadıköy ve Beşiktaş'ta yapılan yürüyüşler; ertesi günkü büyük protesto bir bakıma Gezi hareketinin Kürt hareketine çağrılarıydı.

Kürt hareketi bu çağrıya cevap vermekte daha fazla gecikirse, parklara çekilmiş hareketin, ulusalcıların bu saldırısına daha fazla direnme olanağı da pek bulunmamakta. Buradan hem genel olarak Kürt hareketine; hem de özel olarak Özgürlük Hareketine bir kez daha çağrıda bulunuyoruz.

Türklerin yıllar yılı bulunduğu konumda kalmayın. Sizin tecrübeniz, politik birikiminiz çok büyük. Buna layık olarak davranın.

Yarın öbür gün koşullar değişip de geldiğinizde, parklarda demokratik bir hareketle değil, demokratik özü iğdiş edilmiş bir ulusalcı hareketle karşılaşabilirsiniz.

Gezi Hareketi kurdunun Demokratik Cumhuriyet kelebeğine dönüşmesi için, tıpkı "Antikapitalist Müslümanlar" gibi, demokratik Kürtler de bu

hareketin içinde yer almalı ki, varlıklarıyla, laikçiler ve ulusalcılar karşısında bir denge oluşturabilsin.

Ve ancak bunların birbirini nötralize etmesi ile hala ince bir tabaka olan modern, şehirli, genç ücretlilerin demokratik özlemleri harekete damgasını vurabilsin. Vurabilsin ki bu demokratik damga esas yoksul yığınları demokratik özlemler için çekebilsin ve onlara çağrısını iletebilsin. Bu zincirleme reaksiyonun başlayabilmesi için, Kürtlerin varlığı şart.

Kürtlerin varlığı için de Özgürlük Hareketinin bunca tecrübe ve birikimine; demokratik özlemlerine uygun davranması.

Hareketin kendi içinde ikinci bir devrim daha yapması gerekiyor ki gerçek bir toplumsal devrimin tohumu olarak kalabilsin.

18 Temmuz, Perşembe

Gezi Hareketi, Teori ve Devrim

Teori ve Devrim, özellikle "teorinin teorisi" de denebilecek olan Metodolojinin Devrim ile ilişkisi sanılanın aksine çok yakın, iç içe geçmiş bir ilişkidir. Devrim teorinin, teori de devrimin gerçekleşmesidir. Teoride "gerçek olan akli" olur; devrimde ise "akli olan gerçek".

Metodoloji, temel kavramların nasıl tanımlanması gerektiği üzerine konuşur, ama temel kavramları tanımlayacak temel kavramların neler olacağı ise, eskisine sığmayan yepyeni bir sıçrama momenti, bir yepyeni din gerektirir.

Ama o din, eski kuşakların geleneği yenilerin üzerine bir kâbus gibi çöktüğü için, bulutsuz gökte çakan bir şimşek gibi ortaya çıkmaz. Eskinin, var olanın içinden, onun biçim ve anlam değişimiyle çıkar. Gerçek olan akli olur.

Evrenin varoluşunu, Kaos, Kozmos, Kronos, Zeus, Apollon vs. ile açıklayan bir tarihten ve kavram sisteminden, dolayısıyla bir toplum düzeninden; Cennet, Cehennem, Allah, Şeytan ile açıklayan bir tarihe, kavram sistemine ve toplum düzenine nasıl geçilebilir?

Tarihi ve evreni Allah'la, Cennet'le, Adem ve Nuh'la açıklandığı bir Tarih, kavram sistemi ve toplum düzeninden, Klasik Yunan ve Roma Uygarlığı, Karanlık Ortaçağ ve nihayet klasik uygarlıkla yeniden buluşma tarzdaki bir tarihe, kavram sistemine ve toplum düzenine nasıl geçilebilir?

İşte teolojik ya da felsefi denen metodolojik tartışmalar önce bu geçişi yaparlar özünde; sonra o kavramlar yavaş yavaş zihinlerde toplum hayatında zaten var olan bin bir ilişki aracılığıyla yayılır. Kaldı ki bu o zihinlerdeki değişim bizzat bu ilişkilerdeki değişimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Sonra bir noktaya gelir ve eski sisteme sığmaz olur her şey, bir devrim çağı başlar. Yepyeni bir üstyapı, yani yeni bir dinin egemenliği gerçekleşir. Mitolojiler de, destanlar da, felsefe tarihleri de, peygamberler tarihleri de hep bu devrimlerin hikâyeleridir. Hepsi böyle bir tarih bakışıyla deşifre edilmeyi beklemektedir. Bu deşifrenin kendisi de yeni bir tarih, dolayısıyla kavram sistemi ve toplumsal düzen, yani din demektir.

Klasik İyonya filozofları, evreni yaratan ana maddeyi şu veya bu olarak tanımlarken aslında bir ana neden fikrini, yani Allah tasavvurunun

ardındaki gizli varsayımı, oluşturuyorlardı. Bütün materyalistlikleri Allah'ı yaratmaya çalışıyordu onlar bunun bilincinde olmasalar bile. Hepsi Miletos veya civarındandı neredeyse, bütün peygamberlerin Urfa-Mekke arasından, Mezopotamya veya Orta Doğulu olması gibi, zamanının en önemli ticaret yolu ve düğümünün bulunduğu yerde yaşıyorlardı.

Sonraki klasik filozoflar, "doğru, iyi, güzel nedir"in cevabını ararken de aslında Allah'ın kuracağı düzenin varsayımlarını ve kavramlarını oluşturuyorlardı. Sokrates, Aristo, Platon'lar, sofistler, yeni Plâtoncular vs. farkında değildiler, ama Peygamber habercileriydiler; İslam'ın terminolojisiyle Hıristiyanlığın Hanifleriydiler bir bakıma.

Büyüyen Akdeniz ticareti ve o ticaret yolları üzerinden çıkan Filozoflar olmasaydı, Allah, birkaç Filistin aşiretini birleştiren, bazen kızan ve bazen Abraham'la pazarlıklar yapan, Oğuzhan ("Öküzhan") gibi bir kabileler federasyonu sembolü olmaktan öteye gidemezdi.

Ön Asya'nın Bizans öncesi uygarlıklarının Hıristiyan rahiplerinin (Süryani, Sabi, Nesturi, Ermeni, Kıptî kiliseleri rahiplerinin (Rahip Bahira) vs.) "teolojik" tartışmaları, olmasaydı, Hz. Muhammet ve İslam ortaya çıkamaz, çıksa da bu dinlerin yaygın olduğu yerlerdeki halklar bir saman alevi gibi hızla Müslüman olamazdı.

Benzer şekilde Descartes'den Kant'a kadar modern filozoflar, modern dünyanın dini olan Aydınlanma'nın teolojisini yapıyorlardı kendileri teolojinin düşmanı olsalar da. Aydınlanma devrimi aslında o filozofların kitaplarında hazırlanmıştı. Paris'in donsuzları, bilmeden o teorinin uygulayıcılarıydılar.

Marks, Tarihsel Maddeciliği 1845'te formüle ederken, 1848 devrimin teorik hazırlığını yapıyordu.

Lenin, Avrupa savaş ateşleri içindeyken Kütüphanelerde Hegel'in Mantığının en soyut bölümlerinde; varlık, hiçlik, oluş kavramlarında dolaşırken ve "Hegel'in en devrimci yerleri en soyut gibi görünen yerleri" diye notlar düşerken yaptığını, Ekim devrimini gerçekleştiren işçi ve köylüler ayaklarıyla yapıyordu.

Bugün Marksizm'de yapı ve özne çelişkisi ve çözümü, din ve ulus teorileri; yeni sosyal hareketleri tek bir kavram sisteminde toplama çabaları gibi bütün teorik katkılar, aslında bu devrimin hazırlıklarıydı.

Ama bu hazırlıklar bu devrimin hazırlayıcısı fikirler olmadı. Bunun acısını çekecektir bu devrim. Bu devrim bu fikirlerle ancak başka bir mecrada, başka fikirlerin kuluçkasında geliştikten sonra buluşabilecektir.

*

Bu devrim her şeyden önce Postmodernizmin son yirmi otuz yılda geliştirdiği kavramlara dayanmaktadır. Çoğulculuk, hiyerarşik olmama, farklılıklar, ötekileştirmeme, çevre ve doğaya ilgi vs. Kimse Marks'ın adını anmıyor, ama örneğin Foucault'a göndermelere sık sık rastlanabiliyor.

Bu gezi hareketini yaratanların düşünce dünyasını, kavramlarını, denebilir ki bu son yirmi otuz yılın post modern dünyası belirledi.

Ama postmodernite nedir?

Postmodernite, karşı devrimler dizisiyle, aslında önce pozitivizm ve uluslarca, daha sonra da Stalinist ulusalcı ve bürokratik karşı devrime uğramış ve unutulmuş Aydınlanmanın ideallerini el yordamıyla bulma çabası olarak görülebilir.

Ama bu çaba, aşırı kendine güven ve bir sürü yanlış anlamayla maluldür. Örneğin Pozitivizmi, Aydınlanma içinde bir karşı devrim; ulusları ve ulusçuluğu, Aydınlanma hümanizmi ve kozmopolitizminin inkârı bir karşı devrim olarak değil; onun devamı ve mantıki sonucu olarak görür. Stalinizmi de Marksizm'in örneğin.

Bir karşı devrime reaksiyon, bu karşı devrimin insanlığı boğuşuna karşı bir isyandır.

Ama devrimci gelenek ve köklerinden yoksundur bu yanılsamaları nedeniyle, kendini aydınlanmanın ve Marksizmcin devrimciliğinin bir mirasçısı ve geliştiricisi olarak görmez. Öyle de değildir zaten. Bu da onu sınırlar.

Bu nedenle tarih bilincinden yoksundur, hatta içinden çıktığı yapısalcılığın tarihsizliği ile maluldür. Tutarsızdır, bunu, iç tutarlılık ve sistematik olmak; "büyük anlatılar öldü" denerek olumlanır; yüzeysellik derinlik olarak yüceltilir.

Bu durum onu aynı zamanda bu karşı devrim içinde oluşmuş düzenin bir düzelticisi, reformisti yapar. Ulusçuluğa karşıdır, ama onu yeniden üretip payandalar; merkezileşmeye, hiyerarşiye karşıdır, şu an park forumlarında görüleceği gibi, Fellini'nin orkestrası gibi, en kötü merkezileşme ve

hiyerarşiyle sonuçlanması mukadder bir saçmalığa düşer; Büyük anlatıların bittiğine dair önermenin kendisin de bir büyük anlatı olduğunu göremez. “Mutlak doğruya inanç diktatörlüğe yol açar” der; karşı devrimleri gerçek toplumsal güçlerle değil, düşüncelerle açıklamaya kalktığı için gerçeği anlayamaz ve aynı zamanda mutlak doğrulara inanmayı yasaklayarak başka bir yasakçılığın ve mutlak doğrunun savunucusu olur.

Bütün eski uygarlıklar gibidir. Tarihi ve takvimi kendisiyle başlaştır. Ve bütün eski uygarlıklar gibi, aştığını sandığı sorunlar, o eski uygarlıkları çarpan sorunlar onu da çarpacaktır.

O nedenle, postmodern bir dünyanın hareketi olan, Gezi Hareketi bağlamında, Teori ve Devrimlerin ilişkisinden söz etmek epey anakronik kaçmaktadır, ama onun bu teoriyle ilişkisizliğinin kendisidir teoriyle olan ilişkisi.

Bu hareket de postmodernite gibi, bir atom savaşından sonra bir bakıma bütün canlıların neredeyse yok olduğu bir dünyada hayatın yeniden ortaya çıkması gibidir. Aydınlanmanın ve Marksizm’in çöküşü bu entelektüel atom felaketiydi.

*

Ama bu kuşağın devrimcileri de, tıpkı “Maymunlar Cehennemi”ndekiler gibi, “kayıp halka”yı aramaya ve yıkıntıların altında onu bulmaya yazgılıdırlar.

Çünkü bu hareket sürdükçe ve ilerledikçe gerilere dönecektir. Döndüğünde de bir yerlerde tekrar Marksizm’le karşılaşacaktır.

Hareketin hazırlıksızlığından söz ederken bunu kastediyoruz. Bu hareket pek ala arada geçen zamanda durmayıp gelişmiş bir Marksist bir teori arka planıyla ve iyi bir zihinsel hazırlıkla da bu yükselişi yaşayabilirdi. O zaman Amerika’yı yeniden keşfederce muazzam güç ve zaman israflarıyla bulmak zorunda kalmazdı. Örneğin Rus devrimcileri, Avrupa’da gelişmiş en ileri teori ve örgüt biçimlerine; Rus romancıları, Don Kişot’tan beri geliştirilmiş roman tekniğine dayanarak, geç gelmenin faziletlerini yaşıyorlardı. Bu hareketin böyle bir avantajı yok. Her şeyi yeniden keşfetmek zorunda.

Bunun için uzayan bir devrim olması, kendini eğitecek zaman bulması gerekiyor. Zamana ihtiyacı var bu devrimin, ne kadar yavaş bir tempoyla

ilerlerse o kadar iyi. O kadar hazmetmiş olarak daha ileri görevlere kendini hazırlayabilir.

Focault'nun, eğer Frankfurt Okulu veya Eleştirel Teoriden (yani gelişmiş Marksizm'den) haberim olsaydı, otuz yıl boşuna zaman ve enerji yitirmezdim, dediği söylenir.

Bu hareket de gün gelecek bunları söyleyecek.

Bu hareket şimdilik yıkıntılar altında, tozlarla örtülmüş, ama tozlarından biraz temizlense pırıl pırıl parlayacak bir pırlanta gibi olan teoriye ilgi gösteremeyecek kadar kendinden emin ve kendini beğenmiştir.

Ama ilk öğreneceği, ilerlemek için geriye gitmek zorunda olduğu olacaktır. Oku ne kadar ileri atmak istiyorsa yayı o keder germek; ne kadar ileri sıçramak istiyorsa o kadar gerilip hız almak gerektiğini görecektir. Her seferinde daha geriye gitmek zorunda kalacaktır.

İlerlemenin (pratik) gerileme (teori) olmadan olamayacağını gördüğünde ve artık gerileyemeyecek duruma geldiğinde gerçek ileri atılışını yapabilecektir.

Marks şöyle yazmıştı:

"proletarya devrimleri, (…) durmadan kendi kendilerini eleştirirler, her an kendi akışlarını durdururlar, yeni baştan başlamak üzere, daha önce yerine getirilmiş gibi görünene geri dönerler, kendi ilk girişimlerinin kararsızlıkları ile zaafları ile ve zavallılığı ile alay ederler, hasımlarını, salt, topraktan yeniden güç almasına ve yeniden korkunç bir güçle karşılarına dikilmesine meydan vermek için yere serermiş gibi görünürler, kendi amaçlarının muazzam sonsuzluğu karşısında boyuna, daima yeniden gerilerler, ta ki, her türlü geri çekilişi olanaksız kılıncaya ve bizzat koşullar bağırıncaya kadar:

İşte Rodos, haydi Atla!"

19 Temmuz, Cuma

Kürt Hareketini Eleştirmek, Ama Nasıl? – Egemen Ulustan Bir Sosyalist Olmanın Zorlukları

Kürt Hareketini Eleştirmek, ama Nasıl?

Çok olağanüstü bin durum olmadıkça, Kürt hareketini hiç eleştirmemeye çalışırım. Bu çoğu durumda yanlış olarak, Kürt hareketinin hayranı olduğum gibi yorumlanır. Bu tamamen yanlış, metodolojik düzeyde, egemen ezilen ilişkisinin özgül mahiyetini kavrayamamakla; politik düzeyde ise bu yorumu yapanların gerici birer Türk milliyetçisinden başka bir şey olmamasıyla ilgilidir.

Neden?

Sırrı Süreyya'nın tanıttığı, çok bilinen bir deyiş vardır: "Kürtler bu ülkede her şey oluyor, ama Kürt olamıyor".

Bu genel olarak, politik ve hukuki düzlemde böyledir. Ve bu düzlemde aslında Türkler Türk'ten başka hiçbir şey olamazlar. Ancak bu düzenin muhalifleri söz konusu olduğunda, durum tamamen tersine döner.

Muhalifler arasında ise zavallı Türkler Kürtlerle aynı dertten muzdariptirler.

Türkler de bu ülkede sosyalist olabilirler, feminist olabilirler, pasifist olabilirler, anti-kapitalist Müslüman olabilirler, anarşist olabilirler, ekolojist olabilirler, hümanist olabilirler, ateist olabilirler vs. vs..

Ama Türk olamazlar!

Buna karşılık, muhalifler arasında da durum tam tersinedir. Kürtler bir türlü sosyalist, feminist, pasifist, ekolojist, anarşist vs olamazlar. Hep Kürt kalırlar.

Politik ve hukuki düzlemde Kürtlerin Kürt olamamasıyla, muhalefet düzeyinde sosyalistlerin, feministlerin, pasifistlerin, anti-kapitalistlerin, Müslümanların, anarşistlerin, ekolojistlerin, hümanistlerin, ateistlerin Türk olamaması aynı madalyonun iki yüzüdür. Türkler ezen oldukları için Türk olmazlar veya olamazlar; Kürtler ezilen oldukları için, sosyalist. Feminist vs. olamazlar.

Çok açıktır ki, bu ilişkide Türklerdeki sosyalistlik, feministlik vs. egemen ulustan olmanın gizlenmesinin bir aracıdır.

Kürtlerin de Kürt'ten başka bir şey olamamaları, ezilmelerinin bir görünümü ve bu ezilme ilişkisinin ezen Türkler tarafından yeniden

üretilmesidir.

Bu diyalektiği anlamayanlar, bizim davranışımızı Kürtlerin eleştirisiz desteklenmesi gibi anlarlar, ama tam da böyle davranarak, aslında birer Türk olduklarını ele verirler.

Yani durum görünüşün tam tersinedir, biz tam da Türk olmadığımız için Türk olarak davranırız. Sosyalistler, vs de tam da Türk oldukları için, bir türlü Türk olmazlar ve olamazlar; Feminist, Sosyalist, Pasifist vs. olarak konuşurlar ve Kürt hareketini eleştirirler.

Biz ise, "ben kendimi ne olarak görürsem göreyim, egemen ulustanım, şu veya bu şekilde egemen ulustan olmanın çıkarlarını çok ince bir biçimde savunuyor olabilirim" diyerek, bütün eleştirimizi, bir türlü Türk olamayan Sosyalistlere yapar; onların aslında Türk olduklarını göstermeye çalışırız.

Yani ortada birbirine zıt iki farklı dünya vardır.

Bu nedenle bizden Kürtlere yönelik bir eleştiri çok istisnai durumlar olmadıkça çıkmaz.

Ama Türklere, ama özellikle Türk sosyalistlerine en ağır eleştiriler de bizden çıkar.

Biz çok özel bir durum olduğu için, Kürt hareketi içindeki burjuvaziye veya Özgürlük Hareketi'nin muhaliflerine eleştiriler yaptık, özellikle gezi hareketi karşısındaki tavırları bakımından, ama bu eleştirilerimiz bir yanlış algıyı gidermeye yönelikti esas olarak.

Hâlbuki bizim eleştirilerimizi beğenenlerin çoğu, onları yanlış algılıyor. Kürtlerin mahkûm edilmesi olarak görüyor. Mesela şöyle yankılar görüyoruz. Kürtler Amerika'yı müttefik seçmiş. Kürtler şimdi AKP ile iş tutuyor gibi.

Biz Kürt hareketini hiçbir zaman böyle eleştirmedik ve eleştirmeyiz.

Bizim bakış açımızdan ezilenler her zaman ezenlerin arasındaki çelişkilerden yararlanabilirler ve yararlanmalıdırlar.

Yani Türk devletinin egemenliğine karşı mücadelesinde ben Kürtleri niye Amerika'ya yaslanıyorsun diye eleştirmem. Bu onların hakkıdır. Ben egemen ulustan bir insan olarak yenilgici bir tavır içinde olmalıyımdır; onların bu hakkını savunmalıyımdır. Eleştirim ancak bu hakkın kullanılmasının somut biçimlerinin gerçekten onların üzerindeki baskıyı kaldırmaya hizmet edip etmediği noktasından olabilir, ama bu hak bakidir.

Kaldı ki, Kürt hareketi diye bir şey de soyuttur. Kürt hareketi içinde de farklı eğilimler ve mücadeleleri vardır. Ben Kürt hareketi içindeki ezilen kanadın, ezene karşı destekçisi olmak zorundayımdır.

Yani özetle şöyle: Egemen ulusa (Türklere) karşı, her durumda ezilen ulustan (Kürtlerden) yana (Müslüman Kürtler ve Türkler karşısında Ermeniler ve Hıristiyanlardan); ezilen ulusun içindeki mücadelede, (Kürtlerin içindeki mücadelede) Kürt burjuvazisine ve egemenlerine karşı, ezilenlerden yani somut olarak ifade edersek, PKK ve Öcalan'ın çizgisinden yana, onu destekleyen bir tavrı sürdürmek.

Ama bunu yaparken ezen ulustan bir insan olduğumu bir an için bile akıldan çıkarmamak.

2000'lerin başında, Kürt hareketi içinde, tıpkı şimdiki "barış süreci" ve Güney ve Batı Kürdistan'daki kimi kazanımların yol açtığına benzer bir savrulma ve Kürt burjuvazisinin etkisinin artışı yaşanmıştı. O zaman çok nadir olarak yaptığımız gibi, "kızım sana söylüyorum gelinim sen anla" gibilerden "Egemen ulustan bir sosyalist olmanın zorlukları" diye bir yazı yazmıştık. Aşağıya bu yazıyı koyuyoruz. Gerekli değişiklikler yapıldığında (mutatis mutandis) bugün için de okunabilir.

*

Egemen Ulustan Bir Sosyalist Olmanın Zorlukları

30 Temmuz 2003

Bugünün dünyasında sosyalist olmak zordur. Bu dünyada egemen ulustan bir sosyalist olmak daha zordur, ama Türkiye'de egemen ulustan bir sosyalist olmak çok daha zordur. Hele hele şu son dönemde, ABD'nin Orta Doğu'ya el koymasından beri, Türkiye'de Kürt Ulusal Hareketinin destekleyen sosyalist olmak olağanüstü zordur.

Biraz bu zorluklara değinelim. Çünkü bizzat bu zorluklar bize içinde bulunduğumuz dünyanın sorunlarını daha iyi kavrama olanağı sağlar. Yani sanki öznel zorluklarımızdan bahsedermiş gibi yapıp, yine toplumdaki eğilimler ve çatışan güçleri anlamaya çalışalım.

Bugünün dünyasında sosyalist olmak, zaten Müslüman mahallesinde salyangoz satmaktan farksızdır. Doğu Avrupa'nın halkları, hatta buna Çin ve Hindi Çinini de ekleyelim, aşağı yukarı insanlığın neredeyse beşte ikisi, sosyalizm diye bürokratik diktatörlüklerin egemenliği altında yaşadığı için,

eğer sosyalizm bu ise olmaz olsun deyip, sosyalizmden nefret etmiş, sosyalizm sözcüğüyle ortak bir hecesi var diye sosis bile yemez olmuştur. “Yok, o sosyalizm değildi” itirazlarını dinlemek bile istememektedir.

Zengin ülkelerin nüfusunun büyük bir çoğunluğu ise (yani yuvarlak hesap beşte bir), yeryüzü ölçüsünde eşitlikçi bir düzen, bugünkü maddi yaşam düzeyinde bir düşüş, bir gerileme anlamına geleceğinden, sosyalizmle selamını sabahını çoktan kesmiştir. Geri kalan beşte iki ise, ilk beşte ikinin yaşadıkları nedeniyle aynı soğukluk içinde olmanın yanı sıra, beşte birin yaşadığı refahın göz kamaştırıcılığı ile sosyalizm diye bir hayal bile kuramaz olmuş, kral olsa soğanın cücüğünü yiyecek çoban gibi, o gözünü kamaştıranlar gibi olmaktan başka hayali kalmamıştır.

Geriye sözünüzü dinleyecek kim kalır? Kendine sosyalist diyenler kalır. Yani toplumsal bir gücün nesnel eğilimlerinin ifadesi olanlar değil; bir dönemin kalıntısı olarak var olmaya devam edenler.

Ama bu var olmaya devam edenler, zaten o bürokratik egemenliklerin bayrağını hala sosyalizm diye savunanlar ise ve sosyalizmin bir canlanışının geçmişin kalıntısı bu kuşağın ortalıktan kaybolması gerçekleşmeden pek mümkün olamayacağını düşünenlerdenseniz, var olan sosyalistlerin Müslüman mahallesinde de salyangoz satıyorsunuz demektir.

Bu kadar olsa gene iyi. Ya bir de egemen ulustan ezilen ulusun bir ulusal hareketini destekleyen bir sosyalistseniz yandınız demektir. Diyelim ki, ezilen ulustan bir sosyalist olsanız (örneğin Kürdistanlı olsanız) veya egemen ezilen ulus ilişkisinin bulunmadığı bir ülkede yaşıyorsanız (örneğin İsveç’te veya Norveç’te) şimdi anlatacağımız sorunlarınız olmayacaktır. Yukarıdaki iki kategori zorlukla uğraşmanız yeter, ama bunlara bir de egemen ulustan bir sosyalist olmanın ek zorlukları biner.

Her hangi bir baskıya karşı mücadele, diğer baskılara karşı mücadeleyi anlamayı ve desteklemeyi otomatik olarak getirmez. Hatta genellikle diğer baskı biçimlerine karşı mücadelenin o mücadeleyi zayıflattığı, güç ve enerjileri başka mücadelelere çektiği, hatta böldüğü düşünülür. İşçi hareketi ve sosyalistler, uzun yıllar feministleri, siyahları ya da ezilen ulusları hareketi bölmekle suçlamışlardır. Tersinden kadın veya ezilen ulus ve ırk hareketleri de işçi hareketi veya birbirlerine karşı aynı tavırlar içinde olmuşlardır. Bütün bu durumlarda, eşitlikçi veya kurtuluşçu bir hareketin,

diğer baskı biçimleri karşısında, kolaylıkla o baskı biçimlerini yaratan egemenliğin korunması ve savunmasına hizmet edebileceği görülür.

Türkiye'de olan tam da budur. Sosyalizm, egemen ulus sosyalistlerinin, egemen ulus konumunu gizlemenin, ezilen ulusun mücadelesine destek vermekten kaçmanın örtüsüdür. Birileri ne kadar sosyalizm diyorsa o kadar egemen ulus konumunu problem etmekten kaçıyor demektir. Yani egemen ulus sosyalistleri, dogmatik de olsa sosyalist olmaktan da çıkmışlar, egemen ulusun egemenliğinin korunmasının araçları haline dönmüşlerdir. Ve Egemen ulus sosyalistlerinin yüzde doksanı da bu durumdadır. Bu durumda, sizin, ezilen ulusu destekleyen egemen ulustan bir sosyalist olarak söyleyecekleriniz, bu sosyalizmi egemen ulus konumun gizlemenin aracı olarak kullananlar karşısında, sosyalizm maskeli milliyetçi "Müslümanların" mahallesinde salyangoz satmak olmaktadır.

Geriye çok az da olsa, yine de birazcık, ezilen ulusu destekleyen sosyalistler kalır, ama bunlar da hala, eski dünyanın varsayımları ve kavramlarıyla bunu yaparlar. Aslında eğer olgulara gözlerini kapamasalar ya da çıkarsamalarını mantık sonuçlarına götürseler, o hareketi desteklemeyecek olanlardır. Bu çelişkilerden söz edip, onlarla farkınızı koyduğunuzda, bu sefer ezilen ulusu destekleyen sosyalistlerin Müslüman mahallesinde salyangoz satar duruma düşersiniz.

Bu kadar olsa gene iyi, sorunun bir de ezilen ulus tarafı vardır. Eskiden, ABD ve Avrupa ile Türkiye'nin oligarşisi Kürtlere karşı iş birliği içindeyken, Alman silah bağışları ve Amerikan tekniği ile Kürt hareketi ezilirken, iyi kötü, az kalmış destekçilerden biri olarak insan Kürtler arasında yine de belli bir kabul görürdü, ama şimdi, bir yanda Avrupa Birliği kriterleri aracılığıyla ulusal baskının hafiflemesi yolları açılmışken veya ABD'nin desteği ile belli kazanımlar sağlamak mümkün görülüyorken, artık bir destek değil, kendisinden bir an önce kurtulunması gereken bir yük olarak görülmeye başlanmışsınızdır. Yani desteklediğiniz ezilen ulusun giderek artan bir bölümü de bu destekten rahatsızdır artık. Yani sevdiğinizin gönlü başkasındadır ve kendisini artık rahatsız etmemenizi istemektedir.

Ama sadece bu kadar da değil. Eşeğini dövmeyen semerini döver derler. Biraz da semerlik yapmanız gerekir. Kürt ulusal hareketine egemen olan özgürlük hareketi, bütün bu baskılara rağmen iyi kötü hem toplumsal

konumu, hem eski geleneklerinin etkisiyle bu eğilimlere direnir, ezenin ezilenlerini kazanma stratejisini izler. Bu stratejiden rahatsız olan milliyetçiler ve burjuvalar, bunu açıktan söyleyecek cesaret ve güce henüz sahip olmadıklarından, doğrudan özgürlük hareketine saldıracak yerde, onun egemen ulustan destekçisi sosyalistlere saldırmayı hem ideolojik hem de programatik ve stratejik çıkarları bakımından eşi bulunmaz bir durum olarak görürler. Doğrusu kendi açılarından son derece akıllıca da davranmış olurlar. Böylece bir taşta iki kuş vururlar. Bir yanda siz egemen ulustan olduğunuz için, egemen ulusun ezilenlerini kazanma stratejisine karşı dolaylı bir eleştiridir; diğer yanda sosyalist olduğunuz için sosyalizm idealine karşı bir eleştiridir. Yani Kürt ulusal hareketi içindeki Kürt burjuvazisi, Kürt hareketi içinde kendisine karşı mücadele ettiği, devrimci demokrasiye karşı mücadelesini de sizin sırtınızda yürütür. Yani sadece bir yük değilsinizdir, dövülecek iyi bir semersinizdir.

Bu kadar olsa yine iyi. Bütün bunları söyleyemezsiniz de. İki nedenle. Birincisi, görevinizin, esas olarak “kendi” ulusunuzun milliyetçiliği ile mücadele olduğunu düşünürsünüz. Bu nedenle, ezilen ulusun saflarından yapılanları duymazdan, anlamazdan gelirsiniz. Egemen ulustansınızdır. Bunun nasıl içe işlediğini, egemen ulus konumunun en keşfi zor biçimlerde savunulabileceğini bildiğinizden, “insanım çiğ süt emmişim, sosyalizm beni egemen olmanın imtiyazlarından azade kılmaz; belki bu imtiyazları en ince biçimde savunmanın aracı olabilir” diye düşünür kendinize karşı son derece kuşkucu yaklaşırsınız.

Bütün bunlar olmasa bile, haklı ve doğru olsanız bile, ezilen bir ulus dediklerinizi egemen ulustan olanın yukarıdan akıl vermesi olarak görebilir. Bu psikolojik boyutu da hesaplarsınız. Dilinizi tutarsınız.

Bütün bu zorluklar, aslında hem dünyada eşitlikçi bir toplum özleminin, hem de Kürt ulusal hareketinin demokratik özlemlerinin zorluklarının, yani nesnel eğilimlerin yarattığı nesnel zorlukların, egemen ulustan bir sosyalistin öznel zorlukları gibi yansımasıdır. Yukarıda sıralanan öznel gibi görünen zorluklar, nesnel zorlukların öznel bir görünüşünden başka bir şey değildir, ama bu öznel görünüş, küçücük bir noktada olağanüstü yoğunlaşmış bir görünüş.

29 Temmuz, Pazartesi

Gezi Hareketi, HDK, Sırrı Süreyya ve Adaylık

Dün, BDP’nin Kadıköy’de yapılan olağanüstü İstanbul kongresinde, Sırrı Süreyya’nın yaptığı konuşmada, neredeyse İstanbul Belediye Başkanı adayı olduğu anlamına gelecek bir konuşma yaptığı anlaşılıyor. Kendisi bunu kast etmediyse bile herkes öyle anlamıştı. Bugün gazetelerde de bu anlamda haber ve yorumlar var.

Bu vesileyle konuya ilişkin radikal demokrat bir yaklaşımın ne olduğunu ve olması gerektiğini ele alalım.

Gezi Hareketi bu devlete ve sisteme karşı bir direniş, toplumun bir alternatif örgütlenme denemesi anlamına geldiği sürece genişleyebilir, birleştirebilir ve toplumu değiştirme özelliğini koruyabilir.

Bunun için de daha yolun çok başındadır. Burada “alternatif bir toplum” derken kimilerinin anladığı türden, bu toplumun içinde sözüm ona küçük başka toplum adacıkları anlamına gelen çocuksu bir ütopizmden söz etmiyoruz. Her şeyden önce bu devlete alternatif bir devletten söz ediyoruz. Bu devlet Türklükle tanımlamışken, merkezi ve bürokratik bir aygıt olarak orada duruyorken alternatif olmak demek, Türklükle tanımlanmamış, merkezi ve bürokratik olmaya karşı bir iktidar demektir. Alternatif olmaktan bunu anlamayan her söz var olan devletin ve sistemin destekçisi olmaya mahkûmdur. Şunu akıldan biran için çıkarmamak gerekir: En gerici milliyetçilikle tanımlanmış, merkezi, bürokratik, militer bu devlet bir demokrasinin ve halkın kendi egemenliğinin aracı olamaz.

Yani Gezi Hareketi, Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı bir Demokratik Cumhuriyet’in tohumu olmalıdır. Bir alternatif örnek olmalıdır.

Bu devlet Türklerin devleti ise, Gezi Hareketi Türklüğün, Kürtlüğün hiçbir politik anlamının olmadığı, kişilerin özel sorunu olduğu, herkesin ana dilinde eğitim hakkı olduğu; herkesin aynı insanlık tarihini okuduğu; diyanetin olmadığı vs. bir devleti savunmalı ve örneğini sunmalıdır; yani Türklerin değil, demokratların devleti olmalıdır tabiri caiz ise.

Bu devlet vali ve kaymakamlar eliyle merkezden yönetiliyorsa, Gezi Hareketi merkezin hiçbir iktidarının olmadığı, merkezi iktidarın ancak mahalli birimlerin kendi rızalarıyla verdikleri kadar bir yetkisinin olduğu bir devleti savunmalı ve örneğini sunmalıdır.

Bu devlet, fikir, örgütlenme özgürlüklerini kısıtlıyorsa, Gezi Parkları, forumları bu özgürlüklerin sınırsızca kullanıldığı ve kullanımının garanti altına alındığı özgürlük adaları olmaya çalışmalıdır.

Bu devlet basın, yayın, medyayı devletin ve sermayenin eline vermişse, bunları kamulaştırıp, her toplum kesimi ve örgütüne oy oran veya nüfus içindeki oranı ölçüsünde dağıtıldığı bir toplumun örneğini sunmalı ve bunu savunmalıdır.

Bu devlet ticari sırlar, devlet sırları diyor ve ihsanların tüm yaşamını kontrol altında tutuyorsa, Gezi Hareketi, devlet sırları ve ticari sırları tanımadığını; devletin, şirketlerin, kurumların her türlü karar, toplantı, uygulama vs. tüm bilgilerinin tüm vatandaşlara açık olmasının örneğini sunmalı ve savunmalıdır.

Bunlar uzatılabilir. Gezi Hareketi bunları toplumun gündemine taşıyıp ezberleri bozmalı, karşı iktidar organları haline dönüşmelidir. Ancak o zaman bir şeyleri değiştirme kapasitesi gösterebilir. Ancak o zaman en geniş kitleleri birleştirebilir ve değiştirecek bir güç birikimi sağlayabilir.

Gezi hareketi içindeki gerçek demokratlar ya da radikal demokratlar esas bu sorunları Gezi Hareketinin gündemine taşımaya çalışmalıdırlar.

Buna karşılık iki farklı eğilim bulunmaktadır gezi hareketi içinde. Biri küçük burjuva ütopyacılığı, diğeri ise burjuva reformizmi denebilir. Ve bunlar birbirine hızla dönüşebilirler.

Küçük burjuva ütopyacılığı, var olan devlete dokunmadan, sözüm ona başka türlü bir yaşamın örgütlenebileceğinden söz eder ve bu sorunlardan kaçmak için hareketi ayrıntılar üzerine yoğunlaştırır. Son duruşmada küçük bir takım sistem içi düzeltmeler uğruna enerjiyi tüketir. Sisteme destek olacak bir reformizme evrilmesi mukadder bir sözüm ona radikallik olarak kalır.

Bir de, burjuva reformist denebilecek, özellikle CHP ve ulusalcılarda görülen, hareketi seçimlerde kimin destekleneceği tartışmasına çekmek isteyenler veya hareketin bir parti gibi örgütlenmesini isteyenler. Yani hareketi bir alternatif devlet ve toplum projesi ve denemesi olmaktan çıkarıp bir muhalif partiye dönüştürmek veya bir partinin etkisine almak isteyenler.

Gezi hareketi buna kesinlikle direnmelidir. Bu tartışmaya girmemelidir. O aday göstermek veya bir partiyi desteklemek gibi bir tartışmaya girdiği an biter ve bu düzenin basit bir parçası olmaktan başka bir işlev göremez.

Gezi hareketi kendi hedef ve taleplerini gerek ülke ölçüsünde gerek şehirler ve bölgeler düzeyinde somut olarak koymalı, bunun için de tartışmayı kişiler veya partiler düzeyinden yapılması gerekenlere, yani programa çekmelidir. Bizzat bu program tartışmasının kendisi esas büyük değişim aracıdır. Hareketi oluşturan bireylerin kime oy vereceğinin kendisinin konusu olmadığını açıkça ortaya koymalıdır.

Diyelim ki İstanbul için, yayanın en baş öncelikli, bisikletin ikinci, toplu taşımanın üçüncü, bireysel vasıtanın ise en pahalı ve zora koşulmuş olduğu bir trafik ve şehircilik sistemini somut talepler halinde nasıl formüle edileceğini veya bizzat bu önceliklerin sırasını tartışmalıdır. Bunu tüm topluma nasıl duyuracağını, bunlar etrafında toplumu nasıl örgütleyeceğini tartışmalıdır. Ondan sonra hareketi oluşturan bireyler, bu konularda adaylar ne diyor diye bakarlar. Tesadüfen önerilenleri yapacağını söyleyen bir aday çıksa bile, o adayı desteklemeyi reddetmelidir, kendini oluşturan bireylerin anlayışına güvendiğini söylemelidir.

Gezi Hareketinin seçimler ve partiler konusundaki tavrı esas olarak böyle olmalıdır.

*

Peki, şimdi ne görüyoruz?

HDK ve sırrı Süreyya Önder tarafından, CHP'den veya ulusalcılardan farksız bir biçimde, Gezi Hareketini bir kimin aday olacağı tartışmasına çekildiğini.

Sırrı Süreyya harekette prestiji olan ve sevilen bir insan. Onun yapması gereken yukarıdakilerdir. Ama ne görüyoruz, bu rüzgârı arkasına alarak aday olmaktan söz ettiğini. Yani hareketi öldürecek, sistem içine hapsedecek bir tartışmaya çektiğini.

(Aday olsa seçilemez, hatta CHP'ye gidecek kimi oyları böleceği için AKP'nin istediği bir adım anlamına gelir bu somut politika açısından. Kaldı ki, seçilecek bile olsa bundan yüzde yüz emin olsa bile, konuyu adaylığına değil, nelerin yapılması gerektiğine, programa çekmesi gerekir. Devrimcinin, demokratın seçimlere ilişkin tavrı bu olmalıdır.)

HDK şaşırtmıyor. Çünkü HDK zaten içi boş, bürokratik, parçalanması gereken bir kabuktur, bir yüktür.

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) Öcalan'ın Türkiye'deki bütün toplumsal muhalif hareketlerin bir arada bulunup, ortaklaşacağı bir kitlesel örgüt önerisi idi; Kürt hareketinin bir ulusal hareket olmaktan çıkıp bir sosyal harekete dönüşmesinin, "Türkiyelileşmesinin" bir yolu olarak önerilmişti.

Ama gerek Kürt hareketine ve özellikle de BDP'ye egemen olan, padişah olsa soğanın cücüğünü yemekten ötesini düşünemeyenler gibi, bağımsız bir Kürt devletinden başka ufku olmayan Kürt burjuvazisi, gerek Türk sosyalist örgütleri, bu öneriyi iğdiş edip, içi boş, bürokratik bir çatı örgütüne dönüştürdüler. (Hem de bunu ilk kongrede bu satırların yazarını sabote ederek yaptılar. Bu karşı devrimin, bonapartist darbenin ayrıntılı hikâyesi Bloğumuzda bulunmaktadır.) Her zaman olduğu gibi Öcalan'ın önerisinin içini boşalttılar. Öcalan bir bakıma tam da bu Gezi Hareketi'nin doğmadan kullanabileceği, içinde örgütlenip kendini hazırlayabileceği bir organ önermişti.

Bu haliyle HDK bir engeldir ve hareketin yıkması gereken, parçalaması gereken bürokratik bir yüktür.

Burada bir kere daha tekrarlayalım. HDK eğer bir parça dürüst demokratlardan oluşuyorsa yapması gereken, örgütsel temsile derhal son verip, tümüyle bireysel katılım üzerinden tüm organlarını alttan üste seçmelidir. Her üyenin tüm üyelere doğrudan ulaşıp çoğunluğu kazanabileceği bir mekanizmaya dönüşmeli ve bunun olanaklarını sağlamalıdır. Ve derhal tüm park forumlarının katılımcılarını üyesi olduğunu ilan etmelidir.

Bunları kimse duymak bile istemiyor.

*

Sırrı Süreyya ya da Demirtaş, İstanbul Belediye Başkanlığı üzerine adaylık tartışması başlatacak yerde, kongrede tartışmayı böyle somut bir konuya çekse, bunu BDP'nin ve toplumun gündemine çekse, çok daha demokrat bir iş yapardı.

Ama bu konularda susmak; BDP'nin nasıl bir bürokratik mekanizma olduğunu ifşa etmemek; hatta bunu savunmak; insanları bu mekanizmayı

parçalamaya ve demokratik bir mekanizma örgütlemeye çağırmamak; gündemi buraya çekmemek ama bir adaylık tartışmasını başlatmak; hem BDP'nin ve HDK'nın tutucuğunu karşısında susarak, onlara zımnen onay vermek hem de Gezi Hareketini ölümcül bir tartışmaya çekmek anlamına gelir.

Bu vesileyle BDP, HDK ve HDP (Halkların Demokratik Kongresi'nin Parti adını almış biçimi) ve seçimler konusunda da bir iki söz edelim.

Seçimlerde "Kürt İlleri"nde, BDP adıyla seçime girilmesi, "Batı" da HDP adıyla girilmesi konuşuluyormuş.

Bu da tipik HDK'yı ve daha önceki bütün girişimleri olmamışa çeviren, Kürt burjuvazisi ve bürokratik Türk sosyalisti yaklaşımıdır. Yani Kürt burjuvazisinin Türkler ayrı, biz Kürtler ayrı; Türk sosyalistlerinin de tersinden aynı anlama gelen mesajıdır.

Bizim yaklaşımımız ise, demokratlar ve demokrat olmayanlar bölünmesini yaratmak olmalı, demokratlar ve demokrat olmayanların saflarını netleştirmeye yönelik politika yapmalıyız.

Yani ulusun Türklükle tanımlanmasına karşı olanlar; Türklüğün, Kürtlüğün, Müslümanlığın, Hıristiyanlığın vs. hiçbir politik anlamının olmadığı bir demokratik cumhuriyet için mücadele edenler ile ulusların Türk ve Kürt vs. olarak örgütlenmesini savunanlar olarak bölünmesi.

Böyle demokratik bir yaklaşımı olan, Kürdistan'da Kürt Partisi, Türkiye'de Türk Partisi (HDP) anlamına gelecek bir yaklaşıma prim vermez.

Ya tüm Türkiye'de ve Kürdistan'da (Baştan aşağı demokratik olarak örgütlenmiş, yani bugünkü bürokratik yapısı parçalanıp yeni baştan kurulmuş) HDP olarak girilmeli ya da bütün Türkiye'de ve Kürdistan'da BDP olarak.

Bunun dışındaki öneriler ve çözümler, Demokrasiye ve Demokratik Cumhuriyet'e karşı, Türklerin ve Kürtlerin birer suikastıdırlar.

05 Ağustos 2013 Pazartesi

Rojava Devrimi ve Gezi Direnişi’nin Kaderi

Rojava’da ortaya çıkan Kürt yönetimine karşı El Kaide kökenli hareketlerin bir imha saldırısına hazırlandıkları; buna karşılık da PKK’nın adeta bir topyekun seferberlik ilan ettiği; sonucu bütün Suriye ve Ortadoğu’yu etkileyecek savaşın arifesindeyiz.

İkinci Dünya savaşının kaderi Stalingrad önlerinde belirlenmiş, sonraki yarım yüzyıl yeryüzünün kaderini o savaşın sonucu belirlemişti.

Önümüzdeki günlerde Kürtlerle bu faşist İslamcılar arasındaki savaş büyük bir olasılıkla, Ortadoğu çapında bir küçük Stalingrad anlamını taşıyacaktır.

Bu savaşan sonunda muhtemelen Öcalan ve PKK birden Ortadoğu’nun en önemli aktörlerinden biri, birçokları için de biricik umut olarak ortaya çıkacaktır.

Elbette fikirler ordulardan, tanklardan veya dağları ve bayırları yayan aşan gerillalardan veya piyadelerden daha yavaş yayılırlar. Bu nedenle aşağıda söyleyeceklerimizin hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur pratik olarak; hele böyle bir ölüm kalım savaşında.

Ne var ki, savaşların nihai sonucunu silah ve tank sayıları, yığılan asker sayıları değil; politikalar, politik mesajlar belirler. Savaş askerlere bırakılamayacak kadar ciddi bir iştir. Savaş politikanın başka araçlarla devamıdır. Suyun başını politika keser.

Bunu bizzat son Suriye örneğinde de görebiliriz. Suriye’de başlayan demokratik devrim, Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar’ın radikal İslamcıları desteklemesi olmasaydı; demokratik talepler alanında radikalleşebilme olanağı bulsaydı (ki kendi başına kalsa bu şansı da vardı; mücadele içinde öğrenir ve radikalleşirdi) şimdi çoktan Suriye’de demokratik bir devrim gerçekleşmiş olurdu. Suriye’ye gönderilen silahlar ve İslamcı militanlar, devrimin cellâtları oldular.

Ama Suriye’ye giden savaşçılar, bir zamanlar Cumhuriyet’çi İspanya’ya gitmiş Enternasyonal Tugaylar gibi, demokratik bir devrimi savunmak için oraya gitmiş olsaydılar. Devrim çok daha kısa ve sancısız yoldan bu destekle başarıya da ulaşabilirdi.

Bu nedenle Suriye’de çekilen onca acının ve ölenlerin esas büyük suçlusu Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar gibi ülkelerdir. Onların politikaları ve

destekledikleri güçler devrimi doğamadan, ayakları üzerinde durma fırsatı bile bulamadan öldürmüştür.

Suriye hızla Lübnanlaşmaya doğru gitmektedir. Bu Lübnanlaşma hızla tüm Ortadoğu'yu ve Türkiye'yi kaplama eğilimi göstermektedir.

Lübnanlaşma: her dilin, her dinin, her aşiretin politik bir birim olduğu; gerici ulusçuluğun mantık sonuçlarına ve dolayısıyla saçmalığa varmış halidir.

Bir demokraside ise, diller, dinler, soylar, aşiretler kişilerin özel sorunları olarak kalırlar, politik bir anlamları ve ağırlıkları olmaz. Bir politik birim olarak tanımlanmazlar. Demokrasi bunların politik olamayacağı varsayımı üzerinde şekillenir.

Ortadoğu'da bu gidişe dur diyebilecek iki küçük tohum var. Biri Gezi Direnişi, diğeri Rojava devrimi.

Onlar kendilerine bu misyonu yüklemeseler, ufuklarında henüz Demokratik Ortadoğu gibi bir vizyon olmasa da, olayların mantığı aktörlerin ufkuna bağlı değildir.

Rojava Devrimi de Gezi Direnişi de yayılmak, genişlemek ve genişlemek için de radikalleşmek zorundadır.

Gezi Direnişi Türk bayraklarından ve Atatürk resimlerinden kurtulmak; ama bunları kişilerin özel tercihleri ve fikirleri olarak, diğer fikirlerle eşit düzeyde, tıpkı bir takımın sembolü gibi fikir özgürlüğü bağlamında bir hak olarak savunmak zorundadır.

Yani Gezi Direnişi, böyle başlamasına rağmen, bir Türk, Alevi veya "seküler yaşamı savunma" hareketi olmaktan çıkıp; Alevi veya Sünni; Seküler ya da Müslüman; Türk veya Kürtlerin değil, tüm demokratların hareketi olmak zorundadır. Ancak bunu başardığında gerçekten bir devrim başarabilir.

Bu nedenle biz, bunun sembolik ifadesi olarak, Türk bayrağı yerine Beyaz bir bayrağı Gezi Hareketine bir bayrak olarak önerdik. Yani Türkiye Cumhuriyetini, Türklükle ve Müslümanlıkla tanımlanmış bu cumhuriyeti nasıl Türk bayrağı sembolize ediyorsa; Gezi Hareketi'nde tohumu bulunan Demokratik Cumhuriyeti de, hiçbir dile, dine göndermesi olmayan beyaz bayrak sembolize edebilirdi.

Aynı şekilde Rojava’da başlayan devrim de ya daha radikal ve demokratik bir yönde evrilmek, bir Ortadoğu devrimi için bir üsse dönüşmek zorundadır, ya da kendini Kürtlükle tanımlamakta ısrar edip, Ortadoğu’da Lübnanlaşmanın işaret fişeği olmak zorundadır.

Elbet Rojava’da bir devrimci başlangıç yapıldı. Elbet Rojava’da diğer dinler ve uluslardan olanların temsili de gözetiliyor vs.. Kürt Cephesi’nde bütün dil ve dinlerden savaşçılar var. Ama bizzat isim ve bayraklar Kürt olduğu sürece, bu diğerlerinin birlikteliği bir öz savunma ittifakı olmaktan öte bir anlam taşımaz.

Ancak kendini Kürtlükle veya Araplıkla veya Türklükle veya Sünnilikle veya Alevilikle veya Müslümanlıkla tanımlamamış, böyle tanımlamaya karşı tanımlamış bir ülkede, orduda ve bayrak altında herkes tüm gücüyle savaşa katılabilir ve eşit haklı yurttaşlar olabilir.

Yani Rojava şimdi tıpkı Gezi Direnişi’nin bulunduğu yerdedir. Gezi Direnişinde de Kürtler vardı. Ama orada Türk bayrakları, oldukça onlar; Atatürk resimleri oldukça Sünni Müslümanlar kendilerini hiçbir zaman tam anlamıyla orada hissetmediler ve hissetmeyeceklerdir.

Aynı durum Rojava devrimi için de geçerlidir. Kürt bayrağı ve Kürtlük belirleyici oldukça, Hıristiyanlar, Süryaniler, Araplar, Türkler, Nusayriler kendilerini onda bulamayacaklar, paternalist bir korumacılık altında, kendilerini eşit yurttaşlar değil, her an haklarından mahrum edilebilecek cemaatler olarak göreceklerdir.

Ama bütün bunlar Devrime akacak enerjileri, insanları, yetenekleri azaltacaktır.

O halde, tıpkı Gezi gibi, Rojava Devrimi de, bir Kürt hareketi olmaktan çıkıp bir Demokratik harekete; bir Kürt Ulusal Hareketi olmaktan çıkıp bir Ortadoğu Demokrasi Hareketine dönüşmek zorundadır. Ancak bu takdirde yeni güçler kazanabilir; genişleyebilir.

Gezi de Rojava da genişlemek zorundadır; başlangıçta kendisini harekete geçiren güçleri aşmak; onların sınırlarından taşmak zorundadır. Bunun için de radikalleşmek; radikal bir demokrasi savunusuna dönüşmek zorundadır. Bu devrimler tıpkı bisiklete binmiş bir insan gibidirler, ayakta durmaları ileri gitmelerine bağlıdır; durduklarında düşerler.

Bunu yapabilecekler mi?

Bu henüz çok zayıf bir ihtimal olarak görünüyor. Ama tarih onları buna doğru itiyor. Hem de çok dolaylı ve karşı görünen yollardan. Çelişik güçlerin bileşkesi; dolaylı sonuçlar vs. hep buna zorluyor.

*

Rojava devrimini savunmaya demokratlar değil, Kürtler çağrılıyor.

Ona geleceklerin hepsi Kürt bile olsa, demokratlar çağırılmalıdır.

Gezi'dekilerin hepsi Türk bile olsa, Türk bayrağı değil, beyaz bayrak taşınmalıdır.

Rojava'da savaşanların hepsi Kürt bile olsa, Kürt bayrağı ve renkleri değil, Kürtlüğe veya başka bir dile, dine gönderme içermeyen, demokrasi vurgusu taşıyan bayrak seçilmeli ve yükseltilmelidir.

Ancak böyle bir bayrak o devrimin yayılmasını ve güçlenmesini getirebilir.

Kürtlerin üzerlerindeki baskıdan kurtulmasının, iki yolu vardır.

Birincisi gerici ve tarihin çıkmaz olduğunu gösterdiği yoldur. Kürtlerin de bir devleti olması. Bunu Öcalan hariç neredeyse bütün diğer Kürtler ve Türk sosyalistleri savunuyor. Namı diğer "ulusların kendi kaderini tayin hakkı". Yani aslında ulusu bir dille, dinle tanımlama hakkı.

Diğeri bizim ve Öcalan'ın savunduğu, Fransız ve Amerikan devrimlerinde o zamanın ufku içinde kısmen uygulanmış, Demokratik Cumhuriyet. Demokratik Cumhuriyet ise, ulusu bir dille, dinle tanımlama hakkına karşı var olabilir. Dil ve din insanların kişisel sorunları olur. Dolayısıyla bunlar politik alanın dışında olduğundan, dil ve dinde ezen ve ezilen ilişkisi olmaz. Bu yolla, Kürtler demokratlara dönüşerek, hem kendilerini hem de kendi ezenlerini kurtarmış olurlar.

Bu proje henüz çok güçsüz. Onu desteklediğini söyleyenler bile onu kavramıyor ve savunmuyor. Savunduğunu söyleyenler henüz demokrasinin dilini bile bilmiyorlar. Demokrasi ulusçuluğun diliyle savunulamaz.

İşte bir örnek: Delil Karakoçan, Apo'nun görüşlerini savunuyor diye bilinir. Gezi vesilesiyle var olan BDP politikasını eleştiren cesur bir yazı bile yazmıştı. 4 Ağustos tarihli yazısını şöyle bitiriyor:

"30 Yıllık Kürt direngenliği, Kürt ruhu, Kürt devrimciliği Kuzeyden-Küçük Güney'e, Rojava'ya kaymıştır. Bu ruhun giderek Kürdistani genişlik/nitelik kazanacağı açıktır.

Rojava, devrimi çoktan ilan etmiştir.

Geri dönüşü, yıkılışı imkansız bir devrimdir bu...

Küçük Güney'in yoksul sokaklarına düşen her can, her bebe, kadın ve çocuk, her çığlık, her ses; her defasında saflara geri dönen her meçhul, her isimsiz kahraman bu devremi hem ilan etmiş hem de görmüş, yaşamıştır.

Geriye kalan sadece dayanışmak ve özgür günler için yaraları sarmaktır...

Kürtler özgür olacaktır.

Suriye de özgürlüğü görecektir.

Ancak çeteler özgür bir Suriye'de yer bulamayacaktır."

Ama bu satırlarda da bir demokrat kendini bulamayacaktır.

Kimler mi bu satırlarda kendilerini bulamasalar bile bu satırları doğru bulabilirler?

Türk sosyalistleri.

Çünkü onlar kendilerini sosyalist olarak gören milliyetçilerdir. Tam da milliyetçi oldukları için hiçbir zaman Türk olarak yazmazlar ve sosyalist olarak yazarlar.

*

Rojava Devrimi, henüz bir Suriye ve Ortadoğu Devrimi için bir tohum olmayı değil; birleşik bir Kürdistan için bir parça olmayı hedeflemektedir. Bu nedenle dili henüz demokratik bir değil, milliyetçi bir dildir. Hedef böyle olunca çağrı yapılan güçler de değişmektedir elbette.

Ortadoğu devrimi olmak istiyorsanız, Arapların da, Türklerin de kendini bulabileceği bir dile ihtiyacınız vardır. O zaman başka bir dille konuşmanız gerekir. Araplığın, Kürtlüğün veya Türklüğün anlamının olmadığı bir dil olur bu, demokrasinin dili olur.

Evet, Kürtlük yolundan da kısa vadede zafer kazanılabilir.

Bunun tarihteki en tipik örneği, ikinci Dünya Savaşı'dır. Stalin, Hitler'in faşist ordularına karşı, Enternasyonal'i Sovyetlerin marşı olmaktan çıkarmış, büyük Ruslara övgü düzen sözlerle başlayan bir marşı kabullenmiş; Rus milliyetçiliğini desteklemişti.

Şimdi de PKK'nın bütün Kürtleri Rojava'yı savunmaya çağıran savunması biraz böyledir.

Ama bu başarılar kısa soluklu olduğu gibi, başarıya ulaştığı zamanlarda da kimseye bir mutluluk da getirmez.

Ayrıca Tarihte bunun tersi örnekler de vardır.

Ekim devrimi, müdahaleler ve karşı devrimci isyanlar sonucu, bir süre sonra, bir zamanlar Moskova prensliğinin sınırları kadar dar bir alana sıkışmıştı; ama tam da radikal demokratik talepleri ve mesajları sayesinde Beyaz orduların safindeki köylüleri kazanmış; Rus çarlığının sınırlarını da aşıp, tüm dünyanın ezilenlerinin sempatisini kazanmış ve bu sayede ayakta kalabilmişti.

Elbette Kürtlerin askeri gücü iyi, bunları bir noktaya yığarak, hele ki PKK çağrısını yaptıktan sonra, Orta doğu ve Dünya'nın en tecrübeli ve başarılı gerilla hareketi Rojava Devrimi'nin yardımına koşunca, Türkiye, Suudi Arabistan, Katar ve benzerlerinin desteklediği El Kaide muhtemelen en ciddi yenilgilerinden birini yaşayacaktır.

Önümüzdeki günlerde Kürtlerle bu faşist İslamcılar arasındaki savaş bir küçük Stalingrad anlamını taşıyacaktır.

Büyük bir olasılıkla bu savaşı PKK ve YPG kazanacaktır. Bu muhtemelen Kürt hareketinin Stalingrad'ı olacaktır.

Gerek Öcalan, gerek PKK ve gerekse de YPG Ortadoğu'da herkesin dikkate almak zorunda olduğu bir güç, hatta umut olarak ortaya çıkacaktır.

Böyle bir zafer, şimdiye kadar Türk Milliyetçisi ve Kürt Düşmanı kalmış kesimlerin, birden bire Öcalan'ı ve Kürtleri AKP karşısında bir kurtarıcı olarak görmelerinin yolunu açabilir.

Bu da gezi hareketinin Türkçü vurgudan kurtulmasını etkileyebilir ve politik olarak da demokratik hedeflere ve bayraklara sahip çıkmasını hızlandırabilir.

Demokratik hedefleri olan bir Gezi Hareketi ise sadece Türkiye'yi değil, tüm Ortadoğu'yu değiştirecek bir potansiyele ve toplumsal altyapıya sahiptir.

Çünkü gezinin esasını oluşturup ona ruhunu verenler, Türkiye'de, demokratik eğilimleri ve kültürel birikimleriyle kremanın kremasıdırlar.

Kremanın kreması devrimci olursa her şey korkunç kolaylaşır.

Bu Amerika'da devrim olması gibi bir şeydir.

11 Ağustos 2013 Pazar

Vicdan Mahkemeleri Üzerine Bir Kez Daha Açıklamalar

Değerli Arkadaşlar,

Vicdan mahkemeleri önerisi benden gelmişti. Arada geçen zamanda gruba yeni katılımlar oldu. Kısmen öneri unutulmuş da olabilir. Bunları göz önüne alarak aşağıda öneriyi yaparken yolladığım yazıyı yolluyorum.

Ama bu vesileyle, arada geçen zamanda yaşanan tecrübeler ışığında, bu önerinin dayandığı arka planı biraz daha açıklayayım.

Birçok kişi Gezi ve Parklar hareketini bir parti veya seçime yönlendirmek eğilimi taşıyor.

Bu gibi bir yöneliş hem hareketin bölünmesine hem de sisteme integre olmasına, bütün değiştirici gücünü yitirmesine yol açar.

Hareket alternatif bir toplumun tohumu, taslağı olabildiği takdirde, başarıya ulaşmasa bile örneği ve koyduğu sorularla insanları ve toplumu değiştirme gücünde olabilir. Böyle bir yenilgi bile nice zaferlere yeğdir.

Benim bütün önerilerim böyle bir bağlamda anlaşılmalıdır. Viçden Mahkemeleri önerisinin anlaşılması bakımından bunlardan biraz söz edeyim.

Örneğin, Hareketin Bayrağı Beyaz Bayrak olmalıdır. Diğer bayraklar bu bayrağın alt köşesinde birer bembol olarak yer alabilmelidirler. Onların da bu hakkı garanti edilmelidir diye bir öneri yapmıştım. (http://demirden-kapilar.blogspot.de/2013/06/direnisin-bayrag.html)

Bu öneri ilk bakışta çok pasif ve pasifist bulunabilir. Aslında en "kızıl" önerilerden bile daha devrimci ve radikaldir ama o ölçüde de yumuşaktır ve toparlayıcıdır.

Bir an için, kimileri gibi, Kızıl bayrağı düşünelim. Kızıl bayrak bir partinin bayrağıdır. Ulusun nasıl tanımlanacağını sorun etmez. Şöyle veya böyle tanımlanmış bir ulus içinde sınıfsal eşitliği sorun eder.

Ancak, uluslar gerçekten demokratik uluslar olsa, yani bir dil, din, etni, soy, sop, ırk vs. ile tanımlanmamış olsalar, yani insanların inançlarından, dillerinden, soylarından, kültürlerinden vs. dolayı bir eşitsizlik olmasa, o zaman insanların sınıfsal eşitliğini sorun etmek hem anlaşılabilir, hem mümkündür hem de gereklidir.

Ama ulusun Türklükle tanımlandığı bir ülkede, Türkçenin devlet dili olduğu; insanların ana dillerinde eğitim hakkının bulunmadığı; okullarda Türk Tarihi okutulduğu bir ülkede, insanlar henüz biçimsel ve hukuki exitliğe sahip değillerken, sosyal veya sınıfsal eşitliği sorun etmek ve bunu sorun eden bir bayrağı taşımak, bu fiili eşitsizliğe gözünü kapamak; onu fiilen desteklemek anlamına gelir.

Ama buna karşılık, beyaz bayrak ulusun nasıl tanımlanacağına ilişkin bir soruya bir alternatif cevap sunar. Beyazı önermemizin nedeni hiçsbir dile, dine, etniye, soya sopa, siyasi görüşe bir gönderme içermemesiydi. Yani dili, dini, soyu, sopu ne olursa olsun yurttaşların eşitliği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ulusun Türklükle tanımlanmasının reddidir de, keza Kürtlükle veya başka bir dille veya başka bir dinle tanımlanmasının reddi alamına gelmektedir. Beyaz bayragın yükseldiği bir ülkede Okullarda Türk Tarihi değil, tüm diylerden, dinlerden heyetlerin eşit sayılarda katılımla yazdıkları bir tarih okutulur ve bu aynı tarihi herkes kendi ana dilinde okur.

Türk veya Kürt bayrağı; Atatürk veay Apo bayrağı taşımak başkadır; Beyaz bayrak içinde Türk, Kürt veya Atatürk veya Apo sembollerini taşımak farklıdır.

Birincisinde, ulusun Tüklükle veya Kürtlükle tanımlanması savunulmaktadır. Beyaz bayrak bunun reddidir.

Beyaz bayrak içinde bir sembol olarak Türk veay Kürt bayrağı olduğunda ise, ulusun Kürtlük veya Türklükle tanımlanması reddedilmiş olur; ama kişisel bir tercih, bir fikir olarak, özele ilişkin bir kimlik olarak Türklük veya Kürtlük veya “ulussuzluk” bir yurttaşlık ve insan hakkı olur. Beyasz bayrak bu hakkı da savunmakla yükümlülüğü temsil eder. O semboller bu hakkın garanti edilmesi anlamına gelirler. Türklük veya Kürtlük veya “ulussuzluk”; Müslümanlık veya Hırıstiyanlık; Dindarlık veya Dinsizlik; Alevilik veay Sünnilik; Fenerlilik veya Beşitaşlılık veya hiçbir takımı tutmama eşit olarak ve bir bireysel hak olarak görülmektedir.

Yani Beyaz bayrak, bu günkü ulusu Türklüğe göre tanımlamış devletin alternatifi; ulusu veay devleti herhangi bir dille, dinle tanımlamayı reddeden demokratik bir cumhuriyetin bayrağı olabilir.

Ve ulusun bir dile, dine, soya, etniye göre tanımlanması reddedildiğinde, ancak o zaman mahalli ve otonom örgütlenmeler birer bölünme korkusu

olmaktan çıkabilirler.

Yani merkezi ve bürokratik devletin yerini demokratik bir devletin alması ile ulusun nasıl tanımlanacağı sorusu arasında kopmaz bir bağ vardır. Ulus Türklükle (veya Kürtlükle) tanımlandığı sürece mahalli idereler gerçek iktidarı elde bulundurduğu takdirde, başka dillerin çoğunlukta olduğu yerlerin ayrılabileceği; orada da ulusu öyle tanımlayan birimler oluşabileceği korkusu olacaktır.

Görüldüğü gibi beyaz bayrak, biçimde yumuşak, içerikte radikaldir; aslında alternatif bir toplum, alternatif bir cumhuriyet projesi demektir.

Bir başka örnek. Sürekli olarak, Türkiye'deki bütün park forumlarını ve direnişçileri kapsayacak ve daha da yayılacak; her bireyin diğer tüm bireylere özgürce ve hiçbir dolayım ve engelleme olmadan ulaşabileceği bir örgütlenme modeli öneriyorum. Bunun gerçekleştirilmesi mümkün ve bunun somut biçimi olarak *Liquid Feedback* gibi bir program var e bilişimci arkadaşlara da bu konuda çalışmalar yapmalarını öneriyorum. Ama onlar henüz bunun değiştirici ve radikal gücünü henüz anlamış değiller ve çok sınırlı konularda yoğunlaşmış bulunuyorlar.

Bu model, bugünü Türk devleti ve ulusu karşısında demokratik bir ulusun tohumu olur. Bugün herhangi bir yurttaşın Türkiye'de yaşayan diğer insanlara görüşlerini iletme, onları kazanma için neredeyse bütün yollar tıkalıdır. Sınırsızca örgütlenme ve fikir hürrriyeti de kısıtlıdır. Halbuki Gezi Parkları ve bu sanal ulus, her türlü sansürün ve kısıtlamanın reddedildiği özgürlük adaları olduğunda, var olan devlet ve cumhuriyet için bir tehdit olarak görülmeye başlarlar.

O hade Gezi Hareketi şa da Parklar Hareketi bir alternatif Anayasa yapmalıdır. Parklarda en ideal demokrasiyi; en demokratik devleti garanti eden ve örgütleyen.

Tam bir fikir ve örgütlenme özgürlüğü bağlamında herkesin herkese ulaşabildiği bir doğrudan demokrasi. Keza Parklarda kendi koyduğu yazaları gözetecek bir yargı sistemi de kurmalıdır.

Yani Parklar Türkiye Cumhuriyeti karyısında bir Demokratik Cumhuriyet'in tohumları; karşı örnekleri olmalıdır.

Parklar demokratik bir ulusun örneği olur. Bu örneği ile varolan karşısında en yıkıcı eleştiri olarak kalır ve insanları ve toplumu değiştirme gücünü

korur.

Başyka bir önerimden söz edeyim. Benzer şekilde örneğin kişilerin özelinin korunması gibi bir yenilgiye mahkum stratejiye karşı, bizlerin zaten herşeyimizi devlet biliyor, bunları koruma olanağımız olmadığı gibi her vesileyle var olan hava delikleri ve açıklar da kapatılmaktadır. O halde, evet bizim herşeyimiz zaten ortada, ama bütün şirketlerin, kuruluşların, devletin tüm organlarının tüm kararları, tüm uygulamaları, tüm yazışmaları herkese açık olsun diyebiliriz. Bunu bizzat kendimiz uygulayarak alternatif demokratik cumhuriyeti gösterir, hem kendi içimizdeki bürokratlaşma eğilimlerine ket vurmuş hem de yıkıcı eleştirimizi ve eleştirellliğimizi sürdürmüş oluruz. Devlet bize hizmet için varsa bizden ne gizliyor? Şirketlerin karı mı insanların ihtiyaçları mı önemlidir? Bütün bankaların, şirketlerin herşeyini yurttaşlar konrol edebilmeli bu bilgiler herkese açık olmalıdır.

*

İşte böyle bir yaklaşımın hukuk alanında somutlanmasıdır vicdan mahkemeleri.

Onlara aynı zamanda Parklarda karşılacacağımız sorunlar için de ihtiyacımız vardır.

Böyle yaklaşırsak, seçimde kimi destekleyeceğiz? Alternatif bir parti kuralım mı gibi tartışmalardan uzak durup, gerek bir alternatif sunarak, herkese, buyurun işte bu alternatiftir deme olanağımız olur.

Bu gibi kitlelerin tamamen aşağdan gelme inisiyatifrerine dayanan örgütlenmeler her alanda yaratılmalı ve her bireyinin aynı zamanda binbir biçimde örgütlü olduğu alternatif bir demokratik cumhuriyetin tohumları oluşturulmalıdır.

Ancak böyle bir yaklaşım içinde mahalle komiteleri veya bir mahallede bir boş arazinin bir park yerine çevrilmesi için yapılan girişimler, çölde buharlaşan dereckiler olmaktan çıkar demokratik bir cumhuriyet denizini dolduran dereler olabilirler.

Örneğin, Engenekon davalarını görün mahkemeyi yargılayacak bir vicdan mahkemesi kurabiliriz.

Bu mahkemelerin nasıl gerçekte Ergenekon’u, Kürdistan’daki binlerce cinayeti örttüğünü; bütünüyle gayrı ciddi delillerle çalıştığını vs. bütün bu

iddiaları ayrıntılarıyla ve büyük bir hassasiyetle ele alıp bu mahkemeleri yargılayabiliriz. Bu böylece başlı başına, aynı zamanda bütün faili meçhullerin de görüldüğü muazzam bir politik hareket başlatabilir. Türkiye'nin dört bir lanında benzeri mahkemeler mantar gibi çıkabilir. Bu aynı zamanda Kürt Hareketinin önerisi olan Hakikat veYüzleşme komisyonlarının gerçekleşmesi olur.

Böylece Gezi Hareketi ve Parklar, Kürt Hareketinin bir önerisini fiilen gerçekleştirerek hem Kürnt hareketinin kuşkularını giderebilir ve saflarını onlarla genişletebilir; hem de ulusalcıların mahkmelerin usulsüzlüklerinden hareketle hem ergenekonu ve darbecileri koruma ve savunma imkanını ellerinden alarak hem de Hükümete ve devlete karşı en demokratik ve radikal bir eleştiri mecrası açarak tükm demokratik toplumsal muhalefeti birleştirip güçlerini yayabilir.

Bu nedenle bu konuyu tekrar ele almamızı öneriyorum. Ben şu ara bazı sağlık sorunları nedeniyle doğrudan katılamam ama sanırım bir fikir verir burada yazdıklarım.

Sizler genç hukukçular olarak demokrasi ve insan haklarına olan hassasiyetlerinizi hukuk bilginizle birleştirerek bu öneriyi çok daha olgun bir hale getirip uygulamaya geçebilirsiniz.

Bu vesileyle ayrıca bu gibi sorunlara devrimcilerin nasıl yaklaşması gerektiğine ilişkin çok daha önce yazdığım bir yazıyı de Vicdan mahkemeleri önerisinin altına ekliyorum.

Selam ve saygılar

Demir Küçükaydın

Marksizm Aynasında Gezi - Gezi Aynasında Marksizm

Bu Sempozyumun *konusu*, *resmen* ifade edildiği biçimiyle, Gezi *değil*, *Marksizm*'dir. Yani, yine Marksizm'in kurucularının tanımlamasıyla, konusu Toplum ve onun Tarihi olan *Bilimdir*. O bilimin konusu olan *Olaylar* (burada Gezi) *değildir*.

Konu *bilim* olunca, *kavramların tartışılması* önem kazanır. En azından olgulara ilişkin olarak aynı şeylerin bilindiği varsayılır. Bu bilinenlerin nasıl kategorize edileceği, sınıflanacağı, iç bağlantıları ve nedenleridir konu.

Toplantının başlığının formülasyonuna göre, bilimin (Marksizm'in) kavramlarının Gezi örneğinden hareketle bir kontrolünün, bir sağlamasının yapılması beklenmektedir.

Ancak gerek konuşmacıların listesinden, gerek deneylerden tahmin edebiliyoruz ki, burada *Marksizm değil*, yani onun kavramları; bu kavramların Gezi olayını anlamaya uygun olup olmadığı; değiştirilmeye ve geliştirilmeye ihtiyaç duyup duymadığı değil; *Gezi olayları* tartışılacaktır. Gelenler de muhtemelen bu beklentiyle geleceklerdir.[7]

Bunu bizzat konuşmacıların listesinden bile çıkarmak mümkün. Konuşmacılar arasındaki özellikle akademik kökenli olan arkadaşların veya o kimliğiyle tanınanların neredeyse tamamı kendini Marksist olarak tanımlamayan arkadaşlar. Marksist olmayan bir insanın Marksizm'in kavramlarını dakikleştirmek ve sağlamak gibi bir derdi de olmaması gerekir.

Elbet bu arkadaşların, Gezi'den hareketle Marksizm üzerine *dışarıdan* söyleyecekleri şeyler olabilir. Ve Marksist olmadıklarına göre, muhtemelen Marksizm'in ve kavramlarının Gezi'yi anlamak için yetersiz ve yanlış olduğu hakkında bir şeyler söylemeleri gerekir. İç tutarlılık diye bir şey varsa böyle olması beklenir. Tabii eğer konu Marksizm ise ve ilan edilen konuya sadık kalınacaksa.

Ama muhtemelen böyle sözler de işitmeyeceğiz.[8] Bu arkadaşlar da akademik sosyolojinin geliştirdiği ve muhtemelen kendilerinin de dayandıkları kavram sistemleri içinde Gezi'yi tartışacaklardır, Marksizm'i değil.

Marksist olan konuşmacılara gelince, onların da genellikle yine *Marksizm'i ve kavramlarını* değil, *Gezi*'yi tartışacaklarını sanıyoruz.[9] Sempozyum'a hazırlık için internette diğer konuşmacıların yazılarını tarayıp okurken çıkan sonuç bu.

Kendini Marksist olarak tanımlayan konuşmacıların neredeyse tümünün bütün yazıları, *Gezi'nin nasıl bir şey olduğu üzerinedir* ve özellikle görünümlerine ilişkin, analitikten ziyade betimsel (tasviri) düzeyde yazılardır. Gezi'nin kimi özelliklerine dikkati çekmeye yöneliktirler. Bu dikkati çekmeye veya görmeye çalıştıkları özelliklerden hareketle, yine Marksist olduğunu düşündükleri bazı varsayımlara dayanarak bazı politik çıkarsamalar yapmaya yöneliktirler. Yazılardaki genel eğilim budur.

Özetle burada, Marksist olsun veya olmasın, bütün arkadaşların Gezi'yi tartışacaklarını, onu da aslında pratik politika bağlamında tartışacaklarını ve dinleyicilerin de esas olarak onlardan bunu bekleyeceğini sanıyoruz. Yani konu olarak ilan edilenle yapılan arasında bir uyumsuzluk, bir çakışmama durumu olacağını ve bunun kimseyi de rahatsız etmeyeceğini düşünüyoruz[10].

* * *

Bilimler olgulardan, olaylardan hareketle genellemeler yaparlar, kavramlar geliştirirler, var olan kavramları dakikleştirirler.

Daha sonra, önceden yapılmış bu genellemelerden hareketle öngörüler ve buna uygun pratik yönelişlerde bulunurlar.

Sonra öngörüde bulundukları olaylara ve pratiklere bakıp eski genellemelerin bir sağlamasını yaparlar. Nerede ne aksadı bulmaya ve açıklamaya çalışırlar. Olaylar hakkında bilinenlerin mi, yoksa onları anlamayı sağlayan kavramsal araçların mı yanlış olduğuna bakarlar.

Elbette, çoğu kez olayların hızlı akışı içinde onların ayrıntılı incelemesi, analizi ve sonuçlar çıkarılması, genellemeler yapılması mümkün değildir. Olaylar sizi beklemez. Önceden hazırlık olarak ne yaptıysanız, ne gibi araçlar geliştirdiyseniz onunla iş görmek zorundasınızdır. Yani bir bakıma, *Marksizm'in* (veya başka bir kavram sistemine dayanıyorsanız onun) *aynasında Gezi'ye* bakmanız gerekir olayların hızla aktığı zamanlarda.

Bunu Gezi’ye ve bu toplantıya aktarırsak bu toplantıyı şöyle anlamak gerekir ya da biz öyle anlıyoruz: Önceki dönemde geliştirilmiş Marksist kavramsal araçlarla Gezi esnasında olayların akışı içinde bunlar denenmiş, somut öneriler getirilmiş, yapılacak olan yapılmıştır; yani “*Marksizm’in Aynasında Gezi*’ye bakılmıştır. Şimdi fırtınanın dindiği bu noktada, bir kontrol, bir “*sağlama*”, bir “*hasar tespiti*” yapmak gerekmektedir, bu nedenle bu Sempozyum yapılmakta ve “*Gezi Aynasında Marksizm*” diye bir başlık koyulmaktadır.

İlan edilmiş bu başlıktan anladığımız bu ve bunun gerçekten yapılması gereken bir iş olduğuna inandığımız için, yukarıda öngörülen fiili durumun aksine *“akıntıya karşı”* durarak bu yapılmaya çalışılacaktır.

Tamı tamına ilan edilen konu ele alınacaktır, yani Marksizm.

* * *

Biz *Marksizm Aynasında Gezi*’yi, Gezi olayı esnasında “tartışmış”tık.

Gezi süreci boyunca, bu dönemi 31 Mayıs ise, 31 Temmuz arası iki aylık bir dönem olarak kabul edersek, otuzu aşkın yazı yazdık.[11] Yani en azından iki güne bir yazı düşmekte. Bu yazılarda hem o zamana kadar bilip öğrendiğimiz ve kısmen gelişimine katkıda bulunduğumuz Marksist kavramsal araçlarla Gezi’yi açıklamaya ve anlamaya; hem de bunlar ışığında yol bulmaya; somut önerilerde bulunmaya çalıştık.

Gezi’yi yapan geniş kitleye bu öneriler ulaşamıyordu ve onlar bunları bilmiyorlardı. Bu görüşleri fiili olarak uygulamayı deneyecek bir örgütlü güç de yoktu.

Bilinmediği için de maalesef pratikte gerçekleşme olanakları yoktu. İçerikleri nedeniyle değil, bilinmedikleri için. Ama bilinebilseydi, doğru bir yöneliş sağlayacağı umulan, en azından sonra okunduğunda, “keşke bunları bilseydik” deme duygusu uyandıracağı hala düşünülen yazılardı bunlar.[12]

Aslında Gezi olayları esnasında, bu satırların yazarı gibi, her adımda, programatik, stratejik, örgütsel, taktik önerilerde bulunmuş ikinci bir örnek de yoktur bildiğimiz kadarıyla. Zaman zaman böyle davrananlar vardır, ama neredeyse her adımda ve aşamada yoktur.

Hem Gezi sürecinde pratik öneriler getiren neredeyse tek örnek olması; hem de şimdi bizim dışımızda kimsenin Marksizm’i tartışmaya

kalkmaması, kanımızca bir bütündür ve bu çakışma, Gez’de pratiğe, burada teoriye yoğunlaşma, rastlantısal değildir.

Açık ki, bizim hem teori ve pratik ilişkisini kavrayışımız, hem de teori ve pratiğimizin kendisi, diğer Marksistlerin tam karşısında bulunmaktadır. Bu karşı ve zıt bulunuşun, bu praksisin (teorik pratiğin) kendisi, bütün diğer Marksistlere esas eleştirimiz olarak da görülebilir.

Olayların sıcak ateşi içinde yazdıklarımızın dinleyiciler ve diğer konuşmacılarca bilinmiyor olabileceğini göz önüne alarak, hem dinleyicilerin beklentilerine bir cevap vermek; hem de bu somut pratiğin ne olduğunu göstermek için, bir iki gün önce, Gezi boyunca yazdığımız yazıları bir kitap olarak derledik ve internette herkesin emrine amade kıldık.[13] İsteyen kitabı indirip okuyabilir.

Teori ve Pratik İlişkisinin Yüzeysel Kavranışı

Marksizm’i tartışmak üzere yapılan bir toplantıda, Marksizm’i değil Gezi’yi tartışıyor olmanın kimseyi rahatsız etmemesi, sadece Türkiye’nin şarklılığının; hala “*akli*” değil “*nakli*” bir kültürü olduğunun bir yansıması; bir eklektisizm ve tutarsızlık sorunu değil; aynı zamanda teori ve pratiğin ilişkisinde bir şeylerin yanlış kavrandığının ya da Marksist’çe kavranmadığının da bir belirtisidir.

Bu nedenle “*Gezi aynasında Marksizm*”i tartışmaya, teori ve pratik ilişkisinden başlamak açıcı olabilir.

Böyle yaparak aslında tam da son derece pratik, acil sorunları ve aynı zamanda Gezi’nin tartışılmış olacağı düşünmekteyiz. Çünkü sanılanın ve muhtemelen yapılacak olan fiili Sempozyumun aksine Gezi, Gezi tartışılarak anlaşılamaz. Her şey deneylerden çıkar; ama hiçbir şey de deneylerden çıkmaz.

Bunu açıklayabilmek için, artık pek bilinmeyen bir tarihten, Ekim Devrimi tarihinden bir örnek verilebilir.

Lenin Petrograt’da (Petersburg’da) Finlandiya İstasyonu’na inip *Nisan Tezleri*’ni okuduğunda, bizzat kendi partisi bile şaşırmış ve “*Bizim ihtiyar şaşırdı mı?*” yollu tepkilere yol açmıştır. Lenin orada, bilinen eski formüllere bağlı kalan kendi yoldaşlarına karşı, “*Hayatın ağacı yeşildir, teori gridir*” diyordu.[14]

Ama bu söz genellikle tamamen yanlış ve yüzeysel anlaşılır. Anlaşılmayan tam da gri olan teoride yoğunlaşma sayesinde Lenin'in hayatın yeşilini görebildiği ve yeşilin (pratiğin) içindeki yoldaşlarının yeşil olanı göremediğidir. Sadece karanlık değil, sadece ışık da insanı kör eder.

Çünkü Lenin o yıllarda, kütüphanelerde, Hegel'in *Mantık*'ının en soyut gibi görünen bölümleri üzerine çalışıyordu. "*Hegel'in Mantık'ını anlamadan Marks'ın Kapital'i anlaşılamaz*"; "*Marks bize büyük harflerle bir Mantık veya Diyalektik bırakmadı, ama Kapital'in mantığını bıraktı*"; "*ergo*" "*o halde kimse Marks'ı anlamamıştır*" gibi çıkarsamalar ve aforizmalara yol açan bir çalışmadan geliyordu. Yani Hegel'in *Mantık*'ı (En soyut ve saf görünen, en gri teori) ile Lenin'in Rusya'ya dönüşünde indiği Finlandiya İstasyonu; yani devrim veya ayaklanmış kitleler; yani en somut pratik, yani yeşil, aslında iç içedir. Grinin de grisine gittiğinizde yeşille karşılaşırsınız. Yeşilin yeşilinde grinin grisi çıkar karşınıza.

O zaman bunu şöyle de formüle edebiliriz: Aslında ancak Marksizm'i tartıştığımızda Gezi'yi tartışabiliriz. Şimdi gerçekten Marksizm'i tartışmanın zamanıdır.

Yani yukarıdaki metafora sadık kalırsak, burada konumuz grinin de grisinin yeşille ne kadar buluştuğuna bakmak olmalıdır. Dolayısıyla en soyut, pratikle en ilgisiz gibi görünen kavramlar âlemine girmek gerekmektedir.

Hangi Marksizm

Ama burada bir açıklama da gerekiyor.

Gezi boyunca yazıp yaptıklarımızın dayandığı Marksizm hangi Marksizm'di?

Bu Marksizm'in, yaygın, bilinen, resmi veya akademik Marksizm'le hiçbir ilgisi yoktur. Bu bilinen bir Marksizm değildir. Bu, resmi Marksizm'in lanetlediği, kovuşturduğu, heterodoks, zındık, heretik bir Marksizm'dir. Bu Marksizm hep yeraltında yaşamıştır.

Bu Marksizm, Marks'ın sevdiği benzetmeyle, devrim gibi, yeraltında bir köstebek gibi yaşayan, kafasını ancak büyük toplumsal kabarışlarda çıkarabilen, eleştirel ve devrimci bir Marksizm'dir. Devrim kafasını çıkardığında bu Marksizm de kafasını çıkarır.

Olağan zamanlarda yaygın olarak görünen ve bilinen Marksizm ise Marksist terminolojili ya da vokabülerli bir tür pozitivizmdir. Eleştirel ve

devrimci Marksizm ise kafasını, Ekim Devrimi gibi, 68 kabarışı gibi büyük kitle ayaklanmalarına çıkarır. O en temel, genel ve derindeki olduğundan, kitleler en temel sorunlara döndüklerinde onunla rezonansa gelirler.

Bu eleştirel, devrimci, heterodoks ve zındık Marksizm yer altında olduğundan görülmüyordu, ama yeryüzünü kaplamış, taşlaşmış yaşayan fosillerin aksine, evrimini sürdürüyordu.

Bu Marksizm varlığını ve yer altındaki evrimini, üç damarda sürdürdü. Birisi Troçki adına bağlı gelenekti. (Troçki'den sonra da Roman Rosdolsky, Ernest Mandel, Michael Löwy, Enzo Traverso hatta Perry Anderson gibi önemli teorisyenler çıkarmıştı.) Diğeri, "*Frankfurt Okulu*" ya da "*Eleştirel Teori*" denen, daha geniş olarak da "*Batı Marksizm'i*" denebilecek gelenekti. (Adorno, Benjamin, Marcuse, hatta Lefevbre, Lukacs gibi isimler ilk solukta sayılabilir.[15]) Bir üçüncüsü de Hikmet Kıvılcımlı'nın tek kişilik, bataklıkta yetişmiş bir orkide gibi yapayalnız muazzam teorik-pratik çabası ve eseridir.

İlginçtir, bu üç köstebek de kafalarını çıkarma olanağını en son 1968'in yükselişinde buldular. Klasik devrimci Marksist geleneğin, yani Lenin, Luxemburg, Troçki'nin yanı sıra; batı Marksizm'ini sembolize eden, pratikle bağını koparmadan devrimci duruşunu sürdüren Marcuse'un resimleri, 68'li isyancıların pankartlarında görülüyor ve kitapları okunuyordu.

Benzeri Türkiye'de de olmuş ve 68 yükselişi, ama özellikle 15-16 Haziran olaylarından sonra Hikmet Kıvılcımlı benzer bir duruma gelmiş ve Dev-Genç'lilerin elinden düşürmediği, okuduğu ve tartıştığı en önemli teorik kaynak olmuştu.

Bu üç gelenekten ilk ikisi, hem dünyada ve Türkiye'de biliniyor hem de birbirlerini biliyorlar. İyi kötü Troçkist gelenek ile "*Frankfurt Okulu*" ya da "*Eleştirel Teori*" birbiriyle buluşmuş, *"gönül yakınlıkları"*nı fark etmiş (Perry Anderson'un *Batı'da Sol Düşünce*'si bunun en önemli kanıtıdır); bunu özellikle Michael Löwy ve Enzo Traverso gibi teorisyenler eliyle işlemeye başlamışlardır.[16]

Ama Hikmet Kıvılcımlı'nın teorik katkıları ne dünyada, ne Türkiye'de, ne de diğer damarlarca bilinmiyor. Kıvılcımlı da onları bilmiyordu.

Biz bu üç geleneği iyi kötü tanıyan çok az sayıdaki kişiden biri olarak, bunların ortaklıklarının derin metodolojik kökleri ve sosyolojik nedenleri üzerine epeyce kafa yorduk ve sanırız bunu bir teorik açıklamaya da kavuşturduk. Seksenli yıllar boyunca teorik çabalarımızın ekseninde bir bakıma bu sorun bulundu.[17]

Ancak burada kalmadık. Seksenlerde aynı zamanda "*Yeni Sosyal Hareketler*" denen, iktisadi ilişkiler içindeki konumdan kaynaklanmayan; tüm sınıflardan insanları kapsayan; kapitalist olarak gelişmiş ülkelerde görülen hareketlerle karşılaştık.

Bu öznelerin klasik Marksist teorinin kavramlarıyla bağlantılı olarak nasıl açıklanabileceği ve bunların önceki klasik ve otantik Marksist kavramlarla tutarlı olarak, nasıl ortak bir kavram sistemi içinde toparlanabileceği ve açıklamaya kavuşturulabileceği gibi bir sorunla yüzleştik.

Büyük ölçüde Hikmet Kıvılcımlı'nin farklı üretim biçimlerinin kaynaşması, simbiyoz bir yaşama girmesi ("eklemlenme") ve Mandel'in "*sermayenin gerçek tarihsel hareketi*" gibi kavramsal belirlemelerine dayanarak *Yeni Sosyal Hareketleri* açıklama ve yine bu hareketlerin politik mücadele stratejisi ve örgüt biçimleri bakımından ne gibi yenilikler gerektirdiği gibi sorunları çözme denemelerinde bulunduk.[18]

Ancak burada da kalmadık ve doksanlarda özellikle uluslar ve ulusçuluk teorilerinde yapılmış katkılara dayanarak bunları Marksist kavramlar ve teoriyle bütünleştirmeye çalıştık.

Buradan hareketle iki binli yıllarda da bir ulus, din ve üstyapılar teorisini şekillendirdik. Marksizm'i inmelendirmiş, *Yapı ve Özne Çelişkisini* çözecek adımlar attık ve Kıvılcımlı'nın bu çelişkiyi çözme yolundaki muazzam çabasının nasıl başarısızlıkla sonuçlandığını gösterdik.[19]

Böylece politik mücadele ve analizde kullanılan birçok kavramın (İnsan, Demokrat, Din, Milliyet, İdeoloji, vs., gibi) sosyolojik olmayan niteliğini açığa çıkardığımız gibi; bu kavramların sosyolojik karşılıklarının neler olduğunu açıklama yolunda önemli adımlar attık.

Ne var ki, hem klasik ve otantik Marksist öğretiye bağlı, hem onlara dayanan; hem onları eleştirerek geliştiren bu kavramsal araçlar Türkiye'de

tam bir suskunlukla karşılanmış olup, görmezden gelinmiş, üzerinde tartışılmamıştır.

Bu nedenle esas olarak sol ve sosyalistler bu gelişmiş Marksist kavramsal araçları tartışmayarak ve kullanmayarak, kendilerini bu araçlardan yoksun bırakmışlardır. Bunun sonucunda da Gezi'yi anlama ve ona uygun pratik geliştirecek kavramsal araçları da yoktur.

Bu nedenle, bizim Marksizm derken ona yüklediğimiz anlam ve içerik ile diğer kendini Marksist olarak tanımlayanların Marksizm'e yükledikleri anlam ve içerik arasında çok büyük bir uçurum bulunmaktadır.

Onların büyük çoğunluğunun Marksizm derken kastettikleri, dogmatik ve resmi Marksizm'dir. Böyle olmayıp daha otantik Marksizm'e yönelme eğilimi gösterenleri bile, burada kısaca değindiğimiz gelişimi ve araçları bilmezler ve kullanmazlar.

Bu nedenle "*Gezi Aynasında Marksizm*", aslında istense de istenmese de, fiilen *hangi Marksizm* sorusunun tartışıldığı bir alan da olmak zorundadır. Eğer herkes devrimci ve geliştirilmiş bu Marksizm'e ve onun araçlarına dayansaydı böyle bir tartışma elbette gereksiz olurdu.

Ama açmaz tam da buradadır. Kimsenin Marksizm'i tartışmak gibi bir sorunu yok. Onun kavramlarının gelişmiş biçimlerini bir yana bırakalım, otantik ve klasik diyebileceğimiz biçimlerinin doğru dürüst bir kullanımı bile kimseyi ilgilendirmemektedir.

Soyut gibi görünen kavramlar ile mücadele; teori ile pratik arasındaki o kopmaz bağ koparılmış veya unutulmuştur. En küçük bir kavramsal tutarlılık ve hassasiyet yoktur. Herhangi bir kavram alınıp kullanılmakta, ama o teorinin diğer kavramlarıyla uyumluluğu; iç tutarlılığı gibi en küçük bir kaygı bile gösterilmemektedir.

Kavramsal ve Olgusal Sallapatiliğe Bir Örnek

Bunu öyle sıradan bir örnekle gösterelim.

Arkadaşım Ertuğrul Kürkçü'nün Gezi'ye ilişkin şu söylediklerine bakalım:

Özgür Gündem'in haberine göre, "*İsyan Söyleşileri*" programında "*1968'den Gezi Direnişine*" başlıklı söyleşide şöyle demiş:

> "Gezi direnişinde devletin ve polisin bile tahmin edemeyeceği '*apansız ortaya çıkan büyük bir patlamanın*' yaşandığını ve toplumsal direnişin Türkiye çapındaki başlangıcı haline geldiğini söyledi. Böylesi bir

> direniş başlangıcına daha önce de tanık olduğunu söyleyen Kürkçü, ‘Rusy*a’da 6 Kasım’da kimse devrim olacağına inanmıyordu. Birden 6 Kasım’ı 7 Kasım’a bağlayan gece Kışlık Saray’a başlayan baskınla birlikte Rusya’nın kaderi değişti’*.”

Kürkçü doğru olarak Gezi’nin *kendiliğinden* niteliğine dikkati çekiyor, ama verdiği örnek dikkati çektiği bu özellikle çelişiyor. Gezi’nin kendiliğinden patlama özelliği, örnek söz konusu olduğunda, Şubat Devrimi için geçerlidir, Ekim Devrimi’nin, hele kendi sözleriyle “*Kışlık Saray’a baskın*”ın kendiliğindenlikle hiçbir ilişkisi yoktur.

Anlaşılan Kürkçü, yeni kuşakların Marksizm’i ve sosyalist hareketin tarihini bilmedikleri ve ilgilenmediklerini düşündüğü için olsa gerek, (çünkü başka bir açıklama görülmüyor. Kürkçü, Kışlık Saray’a baskında kendiliğindenliğin söz konusu olmadığını bilecek bir insandır) öylesine konuşmuştur. Tarihte neredeyse bütün devrimci kabarışlar ve isyanlar kendiliğinden patlamalar olmasına rağmen ve bunlardan her hangi birini örnek olarak verebilecekken, Ekim Devrimi gibi aslında tam tersi, bilinçli ve örgütlü bir devrimi; belki de tarihteki bu tek örneği kendiliğindenliğe örnek göstermesinin başka açıklanabilir bir yanı yoktur.

Bir başka örnek.

Bir yandan Gezi hareketinin “*Şehir Hakkı*”, “*yaşam alanlarının ticarileşmesi*” gibi nedenlerle başladığında herkes aşağı yukarı hemfikir, ama buradan çıkarılan sonuç hareketin *anti-kapitalist* olduğu yönünde. Bu şekilde çıkarsamalar yapan birçok örnek verilebilir. Yine arkadaşımız Kürkçü’den bir örnek verelim.

> “Gezi’yi gözümüzün önüne getirelim, bir gün içerisinde bir park savunusundan, *halkın hakları savunusuna* dönebileceği kadar muazzam bir sıçrama imkanı içeren bir dinamizm ile halk yanıt verdi bu AKP’nin saldırılarına. *Kent haklarından* başlayan tartışma sonunda toplumun tamamının *sermaye karşısındaki* hakları noktasına kadar evrildi ve bu açıdan baktığımızda Gezi’nin bir *anti-kapitalist* isyan ruhunu neresinden bakarsak bakalım her noktasında beslediğini görebileceğimizi söyleyebiliriz.”

Şimdi, Marksizm’le birazcık ilişkisi olmuş bir kimse, toprakta (ki buna şehir toprakları da haydi haydi dâhildir) özel mülkiyet olmamasının veya toprakların kamulaştırılmasının; bunların nasıl kullanılacağına demokratik

bir biçimde karar verilmesinin, özünde sosyalist değil, demokratik (yani burjuva) karakterde bir talep ya da dönüşüm olduğunu bilir. (Hele 68'lerin Demokratik Devrim mi Sosyalist Devrim mi şeklindeki strateji tartışmalarını yaşayanlar ki Kürkçü de bunlardan biridir.) Bu nedenle birçok radikal veya iç tutarlılığı olan demokrat veya burjuva da toprakların kamulaştırılmasını savunabilir; ticarileşmesine karşı çıkabilir.

Gezi'nin vesilesi olan Gezi Parkı Direnişi, özünde tamamen demokratik (burjuva) karakterde diyebileceğimiz bir harekettir. (Yani gerçekleşmesi kapitalizmi ortadan kaldırmaz, aksine onun için daha iyi ve elverişli koşullar sağlar.) Kaldı ki, hareketin şehir topraklarının veya genel olarak toprakların kamulaştırılması gibi bir hedefi de yoktur. Henüz buralara gelmiş olmaktan da çok uzaktır. Daha ziyade bunların ne yapılacağına keyfi biçimde karar verilmesine ve yağmalanmasına bir direniş olarak başlamıştır. [20]

İktidar ya da devlet tarafından, tamamen keyfi şekilde bir alanın kamu kullanımından alınmasına, bir ticaret ve din mabedine dönüştürülmesine karşıdır. Bu anlamda tamamen demokratik bir karakterdedir.

Aslında ortalama bir Kuzey Avrupa ülkesinde işler genellikle tam da Gezi direnişçilerinin istediği gibi yürümektedir. Yani Gezi Parkı Direnişi, gerek kendini yaratan sorunlar; gerek ifade ettiği hedefler bakımından, özünde henüz mantık sonuçlarına ulaşmış bir radikal demokrasi bile değildir. Devletin veya hükümetin (hatta bu olayda Tayyip Erdoğan'ın kaprisleri ve ellilerin anti-komünizmiyle şekillenmiş dünyası bile denebilir, biraz akıllı bir politikacı çok farklı davranabilirdi ve keyfiliğe rağmen bir patlamaya vesile olmayı engelleyebilirdi.) keyfiliğine karşı bir direniştir. Amaçlarına ulaşması halinde Türkiye'deki kapitalizm daha az Asyalı, daha az vurguncu, Türkiye'deki sistem daha az keyfi ve daha az anti-demokratik olur. Bütün bunlar ise kapitalizmin gelişimi için daha uygun koşullardan başka bir şey değildir.

Bütün bunlara rağmen, arkadaşım Kürkçü de, bu harekette, ulusalcı yazarlar veya Korkut Boratav gibi "*anti-kapitalist isyan ruhu*"; "*toplumun tamamının sermaye karşısındaki hakları*" noktasına kadar bir evrilme görüyor.

Eskiden sosyalistler, bir hareket kendini sosyalist olarak tanımladığında (ki o zamanlar ulusal hareketler bile kendilerine sosyalist derlerdi), o hareketlerin kendilerini böyle tanımlamakla birlikte sosyalist olmadıkları; onların kendileri hakkındaki nitelemelerinin, onların nesnel karakterini veremeyeceğini söyler ve böyle uyarılar yaparlardı. Örneğin TİP'lileri, "*Sosyalist Devrim diyorsunuz, ama somut talepleriniz aslında demokratik bir devrim bile değil*" diye eleştirirlerdi.

Anlaşılan şimdi, hareketin ne yapısal özellikleri, ne kendisi hakkındaki tanımlamaları, ne talepleri anti-kapitalist olmamakla birlikte onlara anti-kapitalist özelliklerin atfedilmesi gibi bir alışkanlık hâsıl olmuş bulunuyor.

Tabii böyle de yapılabilir. Yukarıdaki gibi yapıldığı zaman da biraz olsun bilimlerin kavramlarının bir iç tutarlılığı olduğu ve olması gerektiğine dair bir kavrayış varsa, "*Marks, toprakların kamulaştırılması veya keyfi idarelere karşı direnişleri demokratik olarak tanımlarken yanılmaktadır, Marksist kavram sistemi içinde şu nedenlerle bunlar sosyalist karakterdedir*" gibi bir çıkarsama yapmak ve bu çıkarsamayı temellendirmek için de bütün Marksist teorik yapıyı yıkıp yeniden kurmak gerekir. Teorik ve kavramsal iç tutarlılık diye bir şey varsa ve eğer "*Gezi Aynasında Marksizm*" konuşulacaksa, böyle bir davranışı zorunlu kılarlar. İnsanın Âdem ve Havva'dan geldiğine inananlar, Darvin'in teorilerini reddederken, yanlış da olsalar, daha büyük bir iç tutarlılığa sahiptirler.

Ancak bu en demokratik hareketleri bile anti-kapitalizm olarak tanımlamaların Türkiye politikasındaki gerçek ve somut anlamı, demokratik görevlerden kaçmaktan, yani demokratik bile olamamaktan, demokrasi mücadelesine karşı durmaktan başka bir şey değildir.

Gezi, özünde, nesnel olarak demokratik taleplere ve yapıya sahipti, ama onunla karşılaşan ve onu değerlendiren sosyalistler, henüz yeterince demokrat bile olmayan, gerici milliyetçiliklerine sosyalizm veya Marksizm veya anti-emperyalizm, anti-kapitalizm şalı örtmüş gerici milliyetçilerdi. [21]

* * *

Bütün bunlar bir rastlantı değildir.

Neredeyse bütün sol, bilinen, resmi ve dogmatik Marksizm anlayışına uygun bir biçimde, politika ve strateji alanında da, yıllardır sözde anti-

kapitalist veya sosyalist bir söylem tutturmuş bulunuyor.

Bu anti-kapitalist söylem veya sosyalizm vurgusu, yıllarca, ileri kaçmanın (sadece geriye kaçılmaz, ileriye de kaçılır), Kürtlerin mücadelesine uzak durma ve demokratik hedefler için mücadeleden yan çizmenin bir aracıydı.

Bu uzun yıllar boyunca biz politika, program ve strateji alanında, Türkiye'deki sorunların temelinde kapitalizm değil, demokratik olamama bulunduğunu söylüyorduk. Ve Gezi aslında savunduklarımızın tam anlamıyla doğrulanması oldu.[22]

Devrimin ve görevlerin anti-kapitalist olduğunda ısrar edildiği takdirde (Hele Kürt hareketinin büyüyüp etkisinin artmasından ve onun kanatları altında yer aldıktan da sonra, fiilen utangaç bir özeleştiriyle demokratik görevlere vurgu yaparken) Gezi gibi hiçbir anti-kapitalist özellik taşımayan ve tamamen demokratik özellikler gösteren hareket karşısında ikna edici olmak zordur. Ama bu gerçek teslim edilse, tutarlılık içinde, önceki dönemde söylenenlerin yanlışlığını belirtmek ve özeleştiri yapmak gerekecektir.

Bu açmazdan kurtulmanın bir tek yolu vardır. Teoriyle ve teorik tutarlılıkla selamı sabahı kesmek; eklektisizme sığınmak. Böyle davranılarak ayrıca zamanın ruhuna uygun bir pozisyona da geçilmiş olur. Zamanın ruhu "pratikçi"dir, teoriyle kafa yormak istememektedir. Tabii teoriyle kafa yormamanın da aslında yanlış bir teoriye dayanmaktan başka bir şey olmadığını bilemeyecek kadar da teoriye ve pratiğe uzaktır.

Aslında burada ilanın aksine fiilen Marksizm'in değil, Gezi'nin tartışılmasının böyle bir anlamı da vardır. Bu çelişkilerden kaçma ve zamanın ruhuna uygun, toplantıya gelenlerin beklentilerine uygun davranma; onların geri yanlarını okşama; onların geri yanlarıyla mücadele görevinden kaçma.

Bu nedenle bütün sol, aslında Gezi karşısında ne teorik bir tutarlılık gösterebilmiştir ne de pratik ve yol gösterici öneriler yapabilmiştir.

Gezi'nin Yapısı ve Nedenleri Üzerine "Sınıfsal" ve "Ekonomik" Açıklamalar

Gezi'nin yapısına ve nedenlerine ilişkin değerlendirmelerde ille de aracısız ve doğrudan sınıfsal ya da ekonomik bir neden bulma kaygısı vardır. Bu

kaba ve yüzeysel Marksizm neredeyse kendini Marksist olarak tanımlayan bütün yazarlarda görülmektedir.

"Ekonomik" açıklama olarak, "neoliberalizm" ve/veya "iflası" gibi kavramlarla Gezi açıklanmaya çalışılmaktadır.[23] Tabii bunun ardında da Gezi'yi ekonomi dışı nedenlerle açıklamaya kalkmanın yeterince Marksist veya materyalist olmadığı gibi gizli bir varsayımın Medusa Kafası görülmektedir.

Bu kaba ve yüzeysel Marksizm'in bir diğer versiyonu, Gezi'yi yapanların işçi sınıfı, işçi sınıfının yeni oluşan bir zümresi,[24] "*Prekarya*"[25] olduğu, vs., şeklinde dillendirilmektedir.

Ampirik olarak doğru olsalar bile (ki biz de Gezi'ye katılanların büyük bölümünün ücretliler olduğunu düşünüyoruz ve bunu daha Gezi esnasında yazmıştık.) bu çıkarsamaların dayandığı varsayımların kendileri yanlıştır. Çünkü isyanların ardında daima yaşam ve gelir düzeyinde bir kötüleşme veya sınıfsal yapıda bir değişme sonucu ortaya çıkan yeni bir özne olması gerektiği varsayılmakta, bu varsayıma dayanarak bu türden açıklama yolları aranmaktadır.

İsyanların ardında her zaman yoksulluk ya da yaşam şartlarında bir kötüleşme olmaz. Aksine çoğu kez, iyi bir ekonomik durum da, yükselen gelirler de bir isyanın ardındaki koşullar arasında bulunabilir. Çünkü özellikle modern kapitalizmde, iyi bir ekonomik durum genellikle ekonomik bir büyümeye, bu da işgücüne duyulan talebin artmasına ve bu da işçilerin pazarlık gücünün ve direniş olanaklarının artmasına, işçiler arasında ve bütün toplumda genel bir psikolojik dönüşüme yol açabilir.

Keza hızlı büyüme dönemleri genellikle, üretici güçlerdeki, dolayısıyla üretim ve yaşam koşullarındaki büyük değişimlere; bunlar da eski siyasi, kültürel, hukuki, vs., biçimlerle olan çelişkinin artmasına, gerilimlere ve isyanlara yol açabilirler. Örneğin 68 hareketi, kapitalizmin tarihindeki en uzun ve güçlü büyümesinin ürünüydü bir bakıma. Aslında Gezi'nin böyle bir yanı da vardır.[26] Yani Gezi bu yanıyla biraz 68'e de benzer. (Bu konuya ilerde değineceğiz.)

Neo-Liberalizm Açıklaması

Neo Liberalizm ve bunun iflası ile Gezi'yi açıklamaya kalkanlar, Neo Liberalizmin en önemli özelliği sosyal harcamaların kısılması, savaş sonrasının Keynezyen ekonomi döneminde elde edilmiş kazanımların tırpanlanması iken, Türkiye'de bunların oran olarak artması olgusunu görmezden gelmek zorunda kalmaktadırlar.[27] Bir şeyin en önemli, onu o yapan, ayırıcı özelliği olmadığında o şey nasıl kendisi olarak kalabilmektedir?[28] Bu cevaplanması gereken bir soru olarak ortada durmaktadır.

Öte yandan neoliberalizm denenin ne olduğu belli değildir onu kullananların dilinde.

Neoliberalizm diyenlerin, onun özellikleri olarak saydıkları, genellikle kapitalizme has özellikleri tekrarlamaktan başka bir şey değildir. Kapitalizme has olguları neoliberalizme has özellikler olarak tanımlamak, onları olayların nedeni yapmaya yetmez ve aslında hiçbir şeyi açıklamış olmaz.

Ya da tersinden Türkiye'nin ya da Şark'ın binlerce yıllık devlet ve devletçiliğine ilişkin olarak da söylenebilecek özellikler, neoliberal devlete ithaf edilmektedir.

Örneğin Foti Benlisoy yazıyor (Parantez içi notlar bizim):

> "Neoliberalizmin demokrasiyle rabıtası üzerine çokça yazıldı. Kısa ve kabaca da olsa tekrar etmekte yarar var aslında: Neoliberalizm geniş yığınlar için hayati önemdeki ekonomik ve sosyal meseleleri demokratik karar alma mekanizmalarının dışına taşır, siyasi değil teknik meseleler haline getirir. Yani neoliberalizm siyaseti teknikleştirir. Teknokrat hükümetlerinin Avrupa'da geçer akçe olmaya başlaması bu eğilimin bir tezahürü elbette. Toplumsal dışlama ve iktisadi-sosyal eşitsizliklerin artışı, güvenliğin temel bir siyasal tema haline gelişine neden olur, yani siyaset güvenlikleştirilir. (*Kapitalizm ne zaman böyle değildi ki? Bundan kırk yıl öncesinin Türkiye'sinde bile 'teknokrat kabineleri' kurulurdu. Avrupa Birliği kurulduğundan beri neredeyse böyledir*) Bu anlamda iç güvenlik aygıtı ordulaşır, şiddet aygıtları özelleşir, özel güvenlikler, kameralar, alt sınıfları kriminalize ve kontrol etmenin bin bir metodu gündelik hayatın alışıldık parçaları oluverir. (*Bütün bu eğilimleri Lenin bile belirtir. O zamanlar kameralar*

> *olmadığı için kameralardan bahsetmemiş olması özünü değiştirmez*) Neoliberalizm yürütme organını güçlendirerek (KHK'ler, torba yasalar, vs.) parlamenter rejimin klasik işleyişinden bir sapmaya yol açar. (*Kapitalizm ve burjuvazi ne zaman böyle değildi? Birinci Paris Komünü'nden sonra bile tamı tamına bu eğilimi açığa çıkmıştı)* Ancak bu ve benzer başka melanetlerine karşın onun demokrasiye yönelttiği esas tehdit, yukarıda da defalarca tekrarlandığı üzere, aşağıdakilerin kendi kaderlerine sahip çıkmaya dönük enerjilerini soğurması, zayıflatmasıdır. (*Ne zaman böyle değildi?*)" (F. Benlisoy, "*Neoliberalizm ve Aşağıdakilerin Demokrasisi*")

Şu soru bile sorulmuş değildir: Neoliberalizm nasıl bir kavramdır? Yani *Emperyalizm* (Lenin) veya *Geç Kapitalizm* (Mandel) gibi kapitalizmin yapısal özelliklerindeki değişimin yine bizzat kapitalizmin özelliklerinden çıkan yeni bir aşaması mıdır?

Eğer böyle ise, bunlar nelerdir ve nasıl açıklanabilir? Yok, eğer böyle değil, bütünüyle sosyolojik bir anlamdan yoksun bir politik kavram ise, zaten bir analiz aracı olarak kullanmak yanlış olduğu gibi, bu politik kavramın var oluşunun sosyolojik bir açıklamasını yapmak gerekir. Bu güne kadar bu yönde en küçük bir çaba görülmemektedir. Kapitalizme veya Türkiye'nin Sümerler çağından kalma devletçiliğine has nitelikler alt alta sıralanarak bunlara neoliberalizmin özellikleri denilmektedir. Böylece Marksist ve anti-kapitalist, hatta yaratıcı Marksist bir tını bile verilebilir söz ve yazılara.

Ama medyatik olarak Marksist veya anti-kapitalist havalı olmakla, Marksist olmak çok farklı şeylerdir.

Neoliberalizm, Gezi'yi açıklamak için, en az elverişli kavramdır. Neoliberalizmin özü, sosyal devlet harcamalarının kısılması, savaş sonrasında işçilerin elde ettiği hakların ortadan kaldırılmasıdır.[29] Bu dünyada kapitalizmin genel eğilimidir. Ama genel eğilim başka bir şeydir bu genel içinde farklı ülkelerde bunun sonuçları ve görünümleri başka bir şeydir.

Örneğin Türkiye ve Brezilya, sosyal harcamaların milli gelire oranının arttığı nadir ülkelerdir? Ve işin ilginci bu iki ülkede de Gezi ve Brezilya'daki benzeri görülmüştür.

Burada şunu sormak gerekir: Neden ve nasıl olmaktadır da bu ülkelerde genel eğilime ters özellikler görülmektedir? Öte yenden bu ters özellikler ile bu hareketlerin varlığının ilişkisi nasıl açıklanabilir?

Aslında Gezi'nin yapısal özelliklerini ve nedenlerini anlamakta kapitalizmin genel eğilimleri bile yeterlidir. Kapitalizmin genel tarihsel eğilimleri, yani örneğin işgücünü satarak yaşayanların giderek nüfusun büyük bölümünü oluşturması, nüfusun büyük bölümünün şehirlerde toplanması, genel okur-yazarlığın yaygınlaşması ve eğitim seviyesinin yükselmek zorunda olması, pre-kapitalist ilişkilerin parçalanması, bir dünya pazarının oluşması, nispi olarak yoksulluğun artması gibi eğilimleri, Gezi'nin yapısını anlayacak gerekli araçları zaten sunarlar.

Bunların yetmemesi durumunda veya daha dakik bir açıklama gerektiğinde, bu ülkelerdeki kapitalizmin gelişiminin kendine ilişkin özellikleri de ek olarak analize dâhil edilebilir. Böylece çelişkili gibi görünen özellikler bile açıklanabilir.

Örneğin kapitalizmin bu genel özelliklerine, Fordist veya post- Fordist gibi bu gelişmenin belli dönemlerinin özelliklerini de ekleyelim.

Türkiye ekonomisi 2000'li yıllarda birçok özellikleri bakımından savaş sonrası Avrupa ekonomisine benzemektedir.

Birincisi, Türkiye için, 90'lı yıllar boyunca Kürdistan'da sürdürülen özel savaş, bir bakıma İkinci Dünya Savaşı gibidir. Yıllardır yapılmamış yatırımlar, yıllardır doğru dürüst yatırım yapılmamış, bomboş ve çürümüş bir altyapı, bütün bu özellikleriyle Türkiye ekonomisi, AKP iktidara geldiğinde, hızlı bir kalkınma için adeta nadasa bırakılmış bir toprak gibidir.

İkincisi, iki binli yıllar boyunca dünyada düşük faizle bol para ve kredi bulma olanağı vardır.

Üçüncüsü, Kürdistan'da savaşın durması, savunmaya ayrılan epey bir kaynağı sosyal harcamalara aktarma imkânı yaratmıştır.

Dördüncüsü, Anadolu'da palazlanan burjuvazinin, politik iktidarı ele alabilmek için işçileri kazanması ve yedeğinde tutması gerekmektedir. Onlara aynı zamanda yaşamlarında iyileştirmeler de sağlamak zorundadır.

Ve nihayet, Derviş'in yaptığı reformlar bir hızlı büyüme için diğer koşulları da daha elverişli kılmıştır.

Öte yandan dünyada, otomobil sanayi, en ileri kapitalist ülkelerde ekonominin esas dinamosu olmaktan çıkmış; elektronik ve enformasyon; biyokimya, nano teknoloji gibi uç teknolojiler en ileri kapitalist ülkelerde toplanırken, otomobil sanayisinin giderek orta derecedeki ülkelere kayması (Brezilya, Kore, Türkiye, İspanya, vs.) görülmektedir. Yani ileri ülkeler neoliberalizm ile birlikte post-Fordist bir döneme girerken; Türkiye, Brezilya gibi ülkeler, bilişim teknolojisi ve Post- Fordist dönemde ve Neoliberal rüzgarların estiği bir dünyada Fordist bir topluma dönüşmektedirler.

Bütün bu nedenler bir arada, Gezi'nin tamamen farklı bir yapıda ve çok farklı nedenlerle ortaya çıktığını; onun temel özelliklerini daha iyi açıklarlar.

Bütün bu yukarıda sayılan özellikler, (Onlarca yıl nadasta kalmış boş topraklar gibi ekstansif bir büyümeye olarak tanıyan altyapı, ucuz döviz, savaşa ayrılan kaynakların azalması, vs.) Türkiye'de hızlı ekonomik büyüme, sosyal harcamaların payının artması gibi savaş sonrası Avrupa'dakine benzer koşulları yaratmıştır ve bu bakımdan Gezi bir yanıyla 68'e benzer.

Ama bu Fordist ve Keynezyen büyüme, bilişim çağında olduğundan, Gezi'ciler cep telefonlu, büyük bölümü aynı zamanda enformel sektörlerde de çalışan, twitterle örgütlenebilen 68'lilerdir de denebilir.

Türkiye'nin 2000'li yıllardaki, özetle AKP iktidarındaki ekonomisi ve dönüşümleri ile savaş sonrası Avrupa'nın Fordist ve Keynezyen büyümesi hiç de rastlantısal olmayan bir şekilde çok benzeşmektedir. Türkiye'nin ekonomisinin iki binli yılları, kapitalizmin Post-Fordist (yani ekonominin zirvesinin ve motorunun otomobil üretimi değil de, elektronik olduğu dönemin bir kapitalizmi) bir çağında, Fordist bir döneme geçiş (ekonominin motorunun ve zirvesinin otomobil ve yollar olduğu bir dönem) olarak tanımlanabilir. Avrupa'daki otobanların karşılığı duble yollar; sosyal devlet harcamaları ve sosyal evlerin karşılığı TOKİ'ler, sağlık reformları, yardımlardır. Düzenli ve hızlı bir ekonomik büyüme ortaktır. Ama bütün bunlar, aynı zamanda Keynezyenizmin bittiği bir neoliberal dönemde bir tür Keynezyen ekonomi gibidir.

Böyle bir bakış, bizlere Gezi'yi anlamak için, çok daha sağlam kavramsal bir temel sağlar ve olgularla uyuşum halindedir. Metodolojik olarak

mekanik açıklamaları da saf dışı ederler.

Örneğin Türkiye ve Brezilya'da neoliberalizme has olgular görülmemesini, sosyal harcamaların kısılması bir bakıma neoliberalizmin en belirleyici özelliği iken, bunların arttığı ülkeler olmasını bu tür bir yaklaşım daha kolay açıklayabilir.

Hatta bu yaklaşım, çok farklı sınıfsal ve ideolojik arka planlarına rağmen Brezilya'daki Lula ve Türkiye'deki Erdoğan'ın bu ülkelerdeki kapitalizmin gelişiminde aynı genel tarihsel eğilime ve döneme karşılık düştükleri için birçok paralellikler göstermelerini de açıklayabilir. Bu paralellik, tıpkı Roosevelt Amerika'sı ve Hitler Almanya'sı paralelliklerine benzer. Her ikisi de birbirine zıt toplumsal sınıf ilişkilerine ve güçlerine dayanmalarına rağmen; Roosevelt işçi hareketine dayanan bir "demokrat"; Hitler işçi hareketini yok eden bir faşist olmasına rağmen; ikisi de, savaş sonrasında yaygınlaşıp genelleşecek, aynı Fordist bir dönemde Keynezyen diye tanımlanabilecek ekonomiyi uyguluyorlardı. Lula, işçi hareketine dayanan bir işçi önderiydi, Erdoğan ise taşrada palazlanmış Müslüman burjuvazinin işçi mahallelerinden gelmiş önderidir. Tamamen farklı sınıfsal destek ve ideolojilere sahiptirler, ama ekonomi ve politikadaki paralellikler çarpıcıdır. İkisi de ileri ülkelerde post-Fordist bir dönemde neoliberal uygulamaların geçerli olduğu bir dönemde, Fordist bir döneme ve Keynezyen uygulamalara geçen ülkelerin politikacılarıdırlar.

Sınıf ve Sınıf Hareketi

Elbette Gezi, bütün modern ve şehirli hareketler gibi her şeyden modern ücretlilerin esas gövdesini oluşturduğu bir harekettir. Yani hareketin büyük gövdesi işçilerdir. İşçinin bir tek tanımı vardır. Yaşamak için *işgücünü satan herkes işçidir*. Üretici olup olmamak işçi olmanın bir koşulu değildir. Ama üreticilerin büyük bir bölümü de işçidir. Artık üretimin çok küçük bir bölümü küçük üreticiler tarafından yapılmamaktadır.

Ama onun gövdesinin büyük bölümünü işçilerin oluşturması onu *işçi hareketi* yapmaz.

Gezi hareketi, işçi olarak sermaye karşısında bir hak ve geliri yükseltme mücadelesi değildir.[30] Zaten örgütsel araçları da buna uygun değildir. İşçilerin bu tür mücadelelerinin araçları işçi sendikaları, genel grevler, işyeri

işgalleri, sosyal demokrat veya komünist partiler ve daha başka mücadele örgütleridir.

İşçi hareketi değildir, ama ana kitle olarak ücretlilere dayanması, yani ana kitlesinin imtiyazlı ve egemen sınıflara dayanmaması veya onların varlığının ve etkisinin sınırlılığı, onun aşağıda ayrıca ele alacağımız diğer hareketler olarak varlığına demokratik bir muhteva vermiştir.

Gezi, küçük burjuvaziye veya bürokratlara veya işverenlere dayanan bir hareket olsaydı, hızla böyle demokratik bir muhtevaya sahip olamazdı. Örneğin Mustafa Kemal'in askeri olmaya devam ederdi. Erdoğan'ın ve CHP'nin çekmeye çalıştığı bölünme çizgisinde kalırdı.

Özetle, Gezi, ücretlilerin ekonomik durumları için bir mücadele söz konusu olmadığından, işçilerden oluşmasına rağmen bir işçi hareketi değildir.

Alevilerin yoğun olduğu semtlerdeki bileşiminde işçilerin alt kesimlerinin hareketin ana gövdesini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bun karşılık, şehir merkezlerinde üst kesimlerinin eğilimleri ve kültürel kodları damga vurmuştur harekete.

Ama Alevilerin olduğu yerlerdekiler de daha ziyade işçilerin alt kesimlerine dayanmasına rağmen, bir işçi hareketi özelliği yoktur. Alevilerin uğradığı özgül baskı ve bunun daha artması karşısında bir savunma söz konusudur.

Ama eğer işçi sınıfının alt kesimlerinin bir hareketinden söz etmek gerekirse, bir işçi hareketinden söz etmek gerekirse, bu anlamda bir işçi hareketi de vardı Gezi esnasında. Ama bu Gezi'ye karşıydı ve Erdoğan'ın arkasındaydı.

İşçiler, özellikle işçi sınıfının (Aleviler dışındaki) alt kesimleri, Gezi'ye uzak durmuş, hatta Gezi'yi AKP'nin son on yılda kendilerine iyi kötü sağladığı birtakım kazanımlara karşı, tuzu kuru olanların bir saldırısı gibi görüp AKP ve Erdoğan'ın arkasında yer almışlardır.

Onlar Erdoğan'ın arkasında yer alarak, bir bakıma işçiler olarak bu son on yılda, hayatlarına iyi kötü gerçekleşmiş bir takım iyileştirmeleri savunuyorlardı. Yani TOKİ evlerine taşınmak, işe daha iyi veya seri bir otobüsle gitmek, hafta sonları aile ve çocuklarıyla nispeten ucuza eğlenebilmek, yaşlı bir yakına yapılan yardımlar, hastanelerde günlerce beklemekten kurtulmak ve iyi kötü bir bakım görmek gibi, işçi sınıfının

büyük çoğunluğu için, gerçek yaşamında hiç de küçümsenmeyecek kazanımların savunusuydu Erdoğan'ın arkasında durmak.

Bu nedenle işçiler, Gezi'nin bütün davetlerine rağmen onun çağrısına gelmedi.

Ama tam da Gezi'nin demokratik mesajları nedeniyle, Erdoğan'ın kendilerini Gezi'ye karşı sürme niyetine de prim vermedi. Gezi'nin mesajına da kulaklarını tıkamadı.

Özetle, Gezi'de işçi hareketi aranıyorsa, bu Erdoğan'ın arkasındaki destektir. İşçilerin ekonomik ve sosyal haklarının savunusu veya geliştirilmesi anlamında işçi hareketi Gezi'de değil Gezi'ye uzak durup, Erdoğan'ın arkasına geçmiş olarak vardır.

Erdoğan bu bakımdan, işçilerin alt kesimlerinin gerçekten işçi hareketi karakteri taşıyan duruşunu; işçilerin nispeten üst kesimlerinin (gelir düzeyi anlamında "orta sınıflar" da denebilir. "Orta sınıflar" açıklaması bu anlamda bir "hakikat çekirdeği" içermektedir.) demokratik hareketine karşı çıkarmıştır diyebiliriz.

Gezi'de işçi hareketi arayanların, onun işçi hareketi olmadığı ama Gezi'nin karşısındaki Erdoğan'ın arkasındaki desteğin İşçi Hareketi olduğu gerçeği karşısında susmaları anlamlıdır.

Gezi Hareketi Nedir?

Peki, Gezi hareketi, neoliberalizmin iflasının yarattığı ekonomik çöküntüye karşı bir direniş değil, işçi hareketi değil, ama ne?

Gezi Hareketinin yapısını, özelliklerini ve nedenlerini Marksist kavramlarla nasıl açıklayabiliriz veya açıklayabilir miyiz?

Sınıfsal (işçi hareketi) veya ekonomik (Neoliberal'e tepki) açıklamaları bir kenara attığımıza göre bu hareketi Marksist olarak açıklayabilecek kavramlar var mı? Marksist kavram dağarcığı tükenmedi mi?

Hayır tükenmedi.

Gezi hareketi demokratik bir harekettir. Yani onu yaratan nedenler kapitalizme içkin değildir ve gerçekleşmeleri kapitalizmi ortadan kaldırmaz.

Ama bu demokratik niteliği, birbirinden ayrı olarak analiz edilebilecek, birbirine bağlı, ama farklı üç hareketin bileşiminden oluşan bir tür

amalgamdır.

Gezi hareketi, bir harekette üç harekettir ve üç hareketin de demokratik bir karakteri vardır.

- Gezi hareketi, kapitalizm öncesi toplumun kalıntısı, geçmişin kamburu, demokrasi düşmanı, keyfi, baskıcı, bürokratik devlete; askeri bürokratik oligarşiye karşı bir demokratik devrimci hareketidir.
- Gezi hareketi bir "Yeni Sosyal Hareket"tir.
- Gezi hareketi bir Ulusal Hareket'tir.

Onun bu üç özelliği, aynı zamanda eleştirel, devrimci, heretik, heterodoks Marksizm'in teorik ve kavramsal katkılarıyla görülebilir ve açıklanabilirler.

Şimdi farklı ama birbirinin içine geçmiş, birbiriyle karşılıklı ilişki içindeki, ama bir tek hareket, Gezi olarak görünen, hareketleri ele alalım.

Kapitalizm Öncesinden Yadigâr Şark Devletine Karşı Demokratik bir Hareket Olarak Gezi Hareketi

Türkiye'de devlet hep, klasik biçimiyle bir burjuva devleti olarak tanımlanmış ve bütün dikkatler burjuvaziye veya kapitalizme yöneltilmiş, devletin kendisine karşı mücadelenin anlamı ve önemi üzerine hiç düşünülmemiştir.

Akıl yürütme şöyledir: Türkiye kapitalist bir ülkedir. Egemen sınıf burjuvazidir. Devlet de sınıf mücadelesinde egemen sınıfın baskı aracıdır. O halde devlet de burjuvazinin baskı aracı bir burjuva devletidir. Aracın kendisiyle uğraşmanın anlamı yoktur, o aracı elde tutan sınıf ile uğraşmak gerekir. O halde hedefimiz burjuvaziye ve kapitalizme karşı mücadele olmalıdır. Programlar, stratejiler hep bu kısaca özetlenmiş yaklaşım açısından yapılmaktadır.

Türkiye'de ve bütün diğer eski uygarlık beşiklerinde devlet, olağan burjuva devlet değildir. Sorunu burjuva devleti gibi koymak bu gibi ülkelerin en temel özelliğinin üzerinden atlar ve bu ülkeleri anlaşılmaz kıldığı gibi doğru bir program ve strateji geliştirilmesinin önüne en büyük engeli diker.

Bu nedenle Gezi hareketinin bu devlete karşı demokratik özelliğini görecek ve anlayacak kavramsal araçlardan yoksundur Türkiye'deki ve aynı zamanda büyük ölçüde dünyadaki Marksistler.

Ama bunun nedeni sadece teorik değildir, daha doğrusu bu yaklaşımın bürokrasinin yapısından doğan bir özelliği de vardır.

Önce Marksist teoride ve politikada, bürokratik devlet cihazına karşı mücadelenin ve bunun demokrasi, refah ve ezilenlerin iktidarı ile bağının koparılmasının sınıfsal temeline değinelim.

Yirminci yüzyılda bütün işçi hareketi, sendikalara ve "sosyalist" ülkelerdeki devletlere dayanan işçi hareketi veya resmi Marksizm ve Sosyal Demokrasi, esas olarak sendika ve devlet bürokrasisine dayandığı için, bu bürokrasiyi var eden, onu mümkün kılan ve o egemenliğin aracı olan cihazların mücadelenin bir hedefi olarak ele alınmasını kendi çıkarı gereği engellemiştir. Yani yaygın ve bilinen Resmi Marksizm'de bir devlet ve bürokrasi düşmanlığı yoktur. Bilinçli olarak, bürokrasinin sınıf çıkarları gereği unutulmuş ve unutturulmuştur.

Hâlbuki klasik ve otantik Marksizm ise işçilerin küçük bir azınlığın egemenliğinin aracı olarak şekillenmiş devlet cihazlarını kendi egemenliklerinin aracı olarak kullanamayacaklarını; bunu parçalamak zorunda olduklarını; demokratik taleplerin bile ancak, imparatorluğun imparatorsuz biçimi burjuva devletlerini parçalayarak, bürokrasiye yer vermeyen ya da minimuma indiren, özgür komünlerin birliğinden oluşan bir Demokratik Cumhuriyet olduğunda savunulabileceğini; Paris Komünü'nün tam da böyle bir araç olduğunu savunmuş ve kavramsallaştırmıştır,[31]

Hatta Marks, kendi öğretisinin ayırıcı özelliğinin sınıflar ve sınıf mücadelesi değil, tam da bu olduğunu bile belirtmiştir.

Ne var ki, tam da sendika ve devlet bürokrasileri, buna kabaca, sendikalar ve devletler de diyebiliriz, tam da bu devrimci özü yok etmişler; suskunlukla geçiştirmişlerdir.

Ama buna karşılık eleştirel ve devrimci bir Marksizm de var olmuştur. Bir yanda bürokrasiye karşı mücadele eden ve klasik otantik pozisyonları savunan Troçki'nin adına bağlı gelenek, diğer yanda Türkiye'de Hikmet Kıvılcımlı, otantik Marksizm'in bu duruşunu, savunmuşlar, geliştirmişler ve politik ve programatik duruşlarının merkezine koymuşlardır.

Ancak bu alanda esas büyük teorik katkıları Hikmet Kıvılcımlı yapmıştır. Çünkü "Şark despotluğu", yani büyük antik uygarlıkların devletleri, kapitalizm öncesi tarihin hareket yasalarını bulmaya çalışan Hikmet

Kıvılcımlı'nın karşılaştığı en temel sorunlardan biriydi. Bütün peygamberler, İbrahim'ler, Musa'lar, Mezopotamya'nın Nemrut'larına ve Nil'in Firavun'larına karşı savaşmamışlar mıydı?

Bu alanda Kıvılcımlı ve Troçkist geleneğin yaptığı katkılar ve geliştirdikleri kavramlar –biri yirminci yüzyılının Stalinist karşı devrime uğramış devletlerini, diğeri antik tarihin uygarlıklarını, bu devletlerin kuruluş ve yıkılışlarını ve az gelişmişliği açıklamaya yönelik olmakla birlikte– birbirinden bağımsızca aynı sonuçlara ulaşıyorlar ve birbirlerine tencere ve kapağı gibi uyuyorlardı.

Troçkist hareket, bürokrasiye karşı bir devrim programatik sonucunu savunurken; Hikmet Kıvılcımlı da Firavun ve Nemrutlar çağında kalma devletin ve devletçiliğin tasfiyesini, demokratik ve en acil görev olarak koyuyor; bu devletin ve devletçiliğin, modern burjuva devletiyle karıştırılmaması gerçeğinin altını çiziyordu.

Türkiye'de altmışlı yıllarda bir strateji tartışması yaşanmış ve bu tartışmada, Türkiye'nin kapitalist mi yoksa yarı feodal mi veya feodal mi olduğu tartışılmıştı. Bu tartışmada maalesef metodoloji, köyde traktör sayarak kapitalizmin gelişmişlik derecesini çıkarmaktan öteye gidememiş, toplumların aynı aşamalardan geçecekleri var sayımına takılı kalmıştı.

Ama o tartışmada bilinmeyen damar Hikmet Kıvılcımlı idi ve Türkiye'deki devletin ve devletçiliğin gerici ve kapitalizm öncesi anti-demokratik özelliğine ve bunun modern kapitalizm ile girdiği simbiyoz ilişkiye dikkati çekerek, bu bürokratik, baskıcı, militer devletin tasfiyesinin en baş demokratik görev olarak önemine dikkati çekiyordu. Kurduğu Vatan Partisi'nin esas programatik özü, demokrasiyi ve kalkınma için kaynak sağlamayı, pahalı, baskıcı, bürokratik, militer devlet cihazının tasfiyesine bağlayarak, Ucuz Devlet'e (devlet baskıcı, militer, keyfi, bürokratik, kırtasiyeci olmadığında otomatik olarak ucuz da olur) en baş yeri veriyordu.

Tabiri caiz ise, Türkiye'de "feodalizm", her şeyden önce Sümerler çağından kalma, Nemrut ve Firavunlar döneminden yadigâr, bu baskıcı, bürokratik, keyfi devlettir. Bütün melanetlerin başı budur.

Türkiye'de devlet, neoliberal bir devlet değildir. Batı'daki burjuva devletlerden tamamen farklı kapitalizm öncesini, prekapitalist sömürü (ekonomi dışı cebir ile artı ürüne el koymak, kapitalizm öncesi sömürünün özüdür. Devlet tam da bunu yapar.) ve egemenlik ilişkisini (devletin kendisi

neredeyse bir egemen sınıf gibidir. Politikaya egemen sınıftır.) temsil eder ve kendisine karşı mücadele en temel görevlerden biridir.

İşte, Türkiye'de bu kapitalizm öncesi Leviahtan'ı parçalamayı ve demokratik bir cumhuriyet kurmayı baş hedef olarak koymayan her politik parti ya da hareket, ister anti-kapitalist, ister komünist olsun, nesnel olarak bu devletin ve devletçiliğin basit bir yedeği olmaktan kurtulamaz.

İşte neredeyse bütün Gezi üzerine yazan Marksistlerin ve Gezi'de var olan solun en temel ve Gezi'ye en aykırı özelliği, bu devlete karşı demokratik bir programı savunmaktansa neoliberalizme veya yağmacı kapitalizme, vs., karşı olmaktan söz etmeleri, esas hedefi gizlemeleri noktasında toplanıyordu.

Bu yaygın ve egemen solun tavrı, Marks zamanında, burjuvaziye karşı olmak adına Bismark'ın temsil ettiği Şark devletçiliğinin Almanya versiyonu Prusya devleti ile uzlaşan Lassale'ın tavrından hiç farklı değildi ve Marks tarafından da zamanında mahkum edilmişti.

İşte Gezi her şeyden önce bu devletin gücüne, keyfiliğine, anti-demokratik niteliğine; merkeziliğine karşı tebaa yerine modern yurttaş olmak isteyen; [32] hoşgörü ve koruma değil, haklar isteyen modern insanların bir hareketiydi.

Gezi esnasında bütün bu demokratik öz, aynı zamanda onun örgütlenmeye karşı aşırı alerjili ve kuşkulu yanlarında bile yankısını buluyordu ve yanlışlığına ve Gezi hareketini zayıflatmasına rağmen, örgütlenmeye bile duyulan alerjinin böyle sağlıklı bir yanı da vardı.

Bugünkü devleti burjuva veya Neoliberal devlet olarak tanımlamanın ardında, üretim biçimlerinin birbirini izlediği ve üst ve sonradan gelen üretim biçimlerinin önceden gelenleri de yok ve tasfiye ettiği varsayımı vardır.

Hâlbuki bu varsayım ve evrim kavrayışının kendisi eleştirel ve devrimci Marksizm'e yabancıdır ve çoktan aşılmıştır. Evrim düz bir çizgi izlemediği gibi sonra gelenler her zaman öncekileri tasfiye etmez. Aksine onlarla simbiyoz bir ilişki içine girip birbirlerini güçlendirebilirler. Keza eski üretimin biçimleri ve kurumları, kendi niteliklerini değiştirmeden de bir evrim sürdürebilirler. Amerikan yerlileri ok ve yayın yerine tüfek kullandıklarında kapitalist topluma geçmiş olmuyorlardı. Firavunlar

çağından gelen devlet, at yerine tank kullandığında, modern burjuva devlete dönüşmüş olmaz.

Yani ülkenin ekonomik temelinin kapitalist olması demokratik devrimin ve görevlerin aşıldığı anlamına gelmez. Aksine, finans-kapital çağında, bu kapitalizm öncesi yapıların güçlenip yeniden hayat bulması anlamına da gelebilir.

İşte böyle bir tarih ve evrim anlayışı olmadan, Türkiye'deki devrimin demokratik görevleri kavranamaz. Sol ya da Marksistler, askeri bürokratik oligarşinin bir tür yedek lastiği rolü görmekten öteye gidemez. Bu durumdan kopmak isteyenler de liberallerin destekçiliğinden öteye gidemezler. Ve her ikisi de bu devrimci ve demokratik özelliğini göremez Gezi'nin. Bunu görecek kavramsal araçları yoktur çünkü.

Gezi hareketi üzerine yazan Marksistlerin neredeyse hiç birinin Gezi hareketinin bu özelliği üzerinde yoğunlaştıkları görülmez.

Çünkü kavramsal araçları yoktur bunu görecek. Evrim kavrayışları mekanik, düz bir sırayla ilerleyen, sonra gelenin öncekileri tasfiye ettiği düz bir tarih kavrayışından ötesine izin vermemektedir.

Toparlarsak, Gezi'nin en temel özelliklerinden biri bu keyfi, baskıcı, bürokratik, pahalı devlet cihazına karşı bir hareket olmasıydı. Onun en anti-feodal ve demokratik denebilecek, en devrimci yanlarından biri buydu. Zaten onun ateşleyicisi bu keyfi, hak-hukuk tanımayan Şark devletinin ve bunu bir araç olarak kullanan hükümetin şiddetiydi. Artık hakları olan modern bir yurttaş olmak isteyen, eski tebaa ilişkilerine sığmayan kitleyi eski yerine sokmaya kalkmasıydı.

Bunu her vesileyle ifade etti. Örgüte ve örgütlenmeye duyduğu neredeyse alerjik denebilecek karşı çıkışın kökeninde bile bu devlete ve bu devleti hedef tahtasına koymayan sola bir tepki, hem de sağlıklı bir tepki vardı. Parklar ve forumlara hemen böyle sahip çıkması ve benimsemesi. Hatta mahallelere yayılmak için acele etmesi. Bütün bunlar, tamamen aşağıdan gelme, özgür komünlerin birleşmesinden oluşan bir devlet cihazına özlemin bilince çıkmamış ve tepkisel ifadeleriydiler.

Bir "Yeni Sosyal Hareket" olarak Gezi

Gezi hareketinde bir "Yeni Sosyal Hareket" özelliği görülmektedir. Zaten bu özelliğinden yola çıkarak ona 21. yüzyıla has hareket denmektedir.

“Yeni Sosyal Hareketler” nelerdir?

Kadın hareketi, ekoloji hareketi (ki “şehir hakkı” ya da “yaşam alanı” da bunun bir alt başlığıdır), siyahlar hareketi, barış hareketi, LGBT hareketi, vs., gibi hareketlere “Yeni Sosyal Hareketler” denmektedir.

Bütün bu hareketlerin ortak özelliği, iktisadi ilişkiler içindeki konumlardan (sınıfsal durum) kaynaklanmamaları; tüm sınıflardan insanlardan oluşması ve modern kapitalist toplumlarda görülmeleridir.

Ancak bu özellikleri bir takım teorik sorunlar yaratır.

Klasik Marksist literatürde ne bu özneler ön görülmüştür; ne de bu özneleri yaratan problemler teorik olarak ele alınmıştır.

Bir kere iktisadi ilişkiler içindeki konuma göre belirmeyen bir öznenin veya bir hareketin ortaya çıkmasının kendisi bizzat bir teorik sorun oluşturur. Bu nasıl izah edilecektir? Eski teorik sistemle bunu açıklamanın bir olanağı var mıdır?

Klasik öğreti, mücadele öznelerini, iktisadi ilişkiler içindeki konumlara göre belirleyip, program ve stratejiyi buna göre belirlemeye çalışır. Örneğin küçük burjuvazinin veya köylülüğün toplumsal konumundan hareketle onların karakteri ve çıkarları; buradan onlarla ittifak kurabilmek için ne gibi bir program gerektiği belirlenmeye çalışılır.

Bir başka teorik sorun, bunların niye öngörülmediği ve bunları yaratan problemlerin niye hiç söz konusu edilmediğidir.

Bir başka sorun, bu hareketler esas olarak gelişmiş kapitalist ülkelerde görüldüğüne göre, bunların anti-kapitalist bir özellik gösterip göstermediği, gösteriyorsa bunun hangi mekanizmayla açıklanabileceğidir.

Bu gibi sorular uzatılabilir.

Şimdi bir an için bunların dünyada tartışılmadığını var sayalım. Bu tartışmalardan habersiz olunduğunu var sayalım. O takdirde, böyle bir hareket karşısında bu soruların sorulması gerekirdi. Bu sorular ise kavramlar üzerine bir tartışmayı zorunlu kılardı.

Yani şu soru ortadadır: Eğer Gezi hareketine, diyelim ki, yeni “yaşam alanının ticarileşmesine ve metalaşmasına karşı” veya “şehir hakkı” için hareket deniyorsa, bu tasviri kavramların Marksist kavramsal araçlarla tanımlanması gerekir.

Yani Gezi, aynı zamanda bir Yeni Sosyal Hareket değilse, bu tasviri tanımlar bu anlam gelmiyorsa ne anlama gelir? Eğer Gezi bir yeni sosyal hareket ise, “*Yeni sosyal hareketlere ilişkin yukarıdaki sorulara derli toplu bir cevap veren bir Marksist teori var mıdır, varsa nedir ve o teori çerçevesinde Gezi nasıl açıklanabilir*?” diye sormak gerekir, Gezi aynasında Marksizm tartışılacaksa.

Bizce Gezi’de en azından üç farklı yeni sosyal hareketin bulunduğu söylenebilir: Ekoloji ya da Çevre Hareketi, Kadın Hareketi, LGBT hareketi.

Her şeyden önce bir ekoloji hareketi olarak başlamıştır. Neredeyse yarı yarıya kadın katılımı görülmektedir ve bir kadın hareketidir[33] ve bir LGBT hareketidir.

Dogmatik, bilinen, yaygın Marksizm bu alanda ya hiçbir şey söylemez ya yeni sosyal hareketleri klasik Marksist sınıf kavramlarıyla açıklamaya çalışır ya da varlığını kabul ettiğinde eklektik bir kavram sistemine başvurup, buradan da tümüyle Marksizm’in reddine gider.

Eleştirel, devrimci, heretik Marksizm ise hem bir yanıyla bu hareketlerin adeta habercisidir (Perry Anderson *Batı’da Sol Düşünce*’de buna dikkati çeker); hem bu hareketleri açıklayacak kavramsal araçlar geliştirmiştir (Kıvılcımlı’nın örneğin *Kadın Sosyal Sınıfımız* adlı yazısındaki metodoloji); hem de ortaya çıkışlarından itibaren onların içinde yer almış, öncülerinden biri olmuştur (Troçkist gelenek)

Biz bütün bu yeraltında geliştirilmiş teorik ve pratik kazanımlara dayanarak, yeni sosyal hareketler ve ortaya çıkardığı teorik sorunlarla seksenli ve doksanlı yıllarda yüzleştik ve Marksist kavram sistemi içinde tutarlı bir cevaplar silsilesi ve teorik bir açıklama getirdik.

Bu hareketleri yaratan sorunların Marksizm’ce önceden konu edilmemiş olmasının nedeni, bunları yaratan özelliklerin kapitalizmin kendisinden doğmamalarıdır. Evet, bunlar esas olarak kapitalist ülkelerde görülmektedirler, ama kapitalist üretimin kendisinden, onun olmazsa olmaz bir bileşeni olan nedenlerle ortaya çıkmazlar. Bu nedenle de, kapitalist ilişkilerin geliştiği ülkelerde çıkmalarına rağmen özünde anti-kapitalist bir özellik taşımazlar. Kendilerini var eden nedenlerin ortadan kalkması halinde kapitalizm ortadan kalkmaz, daha ideal ve mükemmel bir kapitalizm olur.

Tabii bunun açıklaması, bu hareketlerin aslında kapitalizmin, kapitalist olmayan bir dünyada doğup yayılması ile ilgilidir. Bu dünyayla simbiyoz bir ilişkinin sonucu olarak bu hareketler çıkarlar.

Bu hareketler bir tek kavram sistemi içinde toparlanabilip ortak özellikleri açıklanabilir. Bu kavram "*kullanım değeri*"dir. Kullanım değerinin işgücü denen meta ve diğer metalardaki farklı özellikleri ile bu kolaylıkla yapılabilir. Aynı zamanda, kullanım değeri ekonomi politiğin konusu olmadığından Marksizm'in kurucularının, modern kapitalist üretimin özünü vermekte yoğunlaştıkları için, bunları konu etmemesi de hem açıklanabilir hem de bunun Marksizm'in bir zaafı değil, metodolojik üstünlüğü olduğu gösterilebilir. Hem de bu kavram aracılığıyla onların neden anti-kapitalist bir özellik taşımadıkları, ama kapitalist ülkelerde görüldükleri açıklanabilir.

Örneğin Ekoloji hareketi bütünüyle malların kullanım değerleri ve fiziksel özellikleri ile ilgili sorunlardan çıkar. Yani kullanım değerleri diyebiliriz. Yani üretilen ürünler çevreyi fiziksel özellikleri nedeniyle kirletmese örneğin, bir ekoloji hareketi olmaz, o hareketi yaratan sorun olmaz çünkü. Kullanım değeri (Malların yararlılıkları ve özellikleri) ise örneğin *Das Kapital*'in yani ekonomi politiğin konusu değildir. Kullanım değerleri tüketicilerin veya tüccarların konusudur. Ekonomi Politik, tıpkı biyolojinin konusunun, kendinin benzerini yapan bir molekül ortaya çıktığında, çıkması gibi, iki ürün birbiriyle değiştirilip bir meta olduğu, değişim değeri ve değer yasası ortaya çıktığı noktada başlar. Değişim değeridir ekonomi politiğin konusu. Kullanım değerlerini Marks'ın konu edip araştırmaması, bir zaafı değil, gücüdür.

Keza tersinden siyah, kadın, LGBT hareketi gibi hareketlere baktığımızda da iş gücünün fiziksel, biyolojik veya başka moral özelliklerinden doğan sorunlar olduğunu görürüz.

Ama işgücü denen meta söz konusu olduğunda tüm diğer metaların aksine olarak, onun fiziksel ve moral özelliklerinin onun kullanım değeri (artı değer yaratma özelliği) üzerinde bir etkisi olmadığı çok açıktır. İşçinin bir kadın, eşcinsel, siyah, Müslüman, ateist, vs.,olması onun yarattığı artı değer üzerinde, yani kullanım değeri üzerinde hiçbir etkide bulunmaz. Yani kapitalizm, özünde, ırkçı ya da cinsiyetçi, homofobik, vs., değildir. Ama gerçekte var olan kapitalizm böyledir. Tam da bu nedenle bu hareketler hedeflerine ulaştıklarında, kapitalist toplumlarda görülmelerine rağmen

anti-kapitalist bir dönüşüme yol açmazlar ve kapitalizm için ideal şartlar yaratırlar. Gerçekte var olan kapitalizmin böyle olmasının nedeni ise modern üretim biçiminin, eski biçimlerle girdiği simbiyoz ilişkidir. Yani onları sadece tasfiye etmez, onları aynı zamanda güçlendirir ve karşılıklı bir bağımlılık da yaratır.

Burada bu teorik açıklamayı uzun uzun anlatmanın olanağı yok.

Ancak özetle şunu diyebiliriz: Yeni Sosyal Hareketlerin hedefleri anti-kapitalist olmadığından, demokratik karakterdedirler. Yani gerçekleşmelerinde daha mükemmel ve ideal bir kapitalizmin koşullarının oluşmasına hizmet ederler.[34]

O halde, yeni sosyal hareket olarak Gezi, bu niteliğiyle ve yapısıyla, anti-kapitalist değil, demokratik bir karakter taşır.[35]

Bu sonuçları ayrıntılı olarak uzatmak mümkündür. Ama görüldüğü gibi aslında bizim kullandığımız ve bir dereceye kadar da geliştirdiğimiz şekliye Marksizm, bu hareketler karşısında hiçbir teorik zorluk içinde değildir.

Bizim görebildiğimiz kadarıyla, tasviri kavramların ötesinde, Gezi'nin yeni sosyal hareket karakteri ve bunun Marksist teori bakımından nasıl açıklanacağı veya açıklandığı konusunda ciddi çaba bir yana sorunun böyle koyuluşu bile pek görülmemektedir.

Bir Ulusal Hareket Olarak Gezi

"Ulusal hareket" denince herkesin aklına sadece Kürt hareketi veya benzeri hareketler gelmektedir. Ulusal bir hareketin ancak bir dile, bir tarihe, bir dine, bir "halk"a dayanan bir hareket olabileceği gibi bir algı vardır. Bu algının nedeni ise herkesin ulusçu olması ve ulusların ve ulusçuluğun ancak böyle olabileceğine ilişkin ulusçuların ulus tanımının egemenliğidir.

İşin kötüsü bu algının en büyük suçlularından biri de ulusları dil, tarih, ortak yaşantı birliği, vs., olarak tanımlayan resmi sosyalizmlerdir.

Resmi sosyalizmin ulus tanımı üzerinden Gezi hareketinin ulusal hareket olma karakteri anlaşılamaz bu nedenle. Anlaşılamadığı için de "*yaşam tarzı*" gibi tasviri kavramlarla olguya yaklaşılıp onun demokratik ve devrimci yanı görülemez.

Ulusçuluk, "*ulusal olanla politik olanın çakışması ilkesini*" savunmaktır.

Ama bu ilke, toplumun örgütlenmesinde, politik olan ve politik olmayan (kişiseli, özele ilişkin) diye bir ayrımın olduğu bir dünyada ancak yapılabilir.

Aydınlanma tüm dinlerden ve soylardan insanları eşitlemek için bu ayrımı yapmış, dini, soyu politika dışına atarak bu ayrım aracılığıyla insanları hak ve hukukça eşitlemeye girişmişti.

Ancak Aydınlanma içinde bir karşı devrim olan ulusçuluk, politik olanı ulus ile; ulusu da din, dil, soy, vs., ile tanımlayarak insanların eşitliği yerine ulusların eşitliğini geçirerek en büyük eşitsizliklerin, en büyük katliamların ve savaşların yolunu açtı.

Ulus konusu ve sorunu üzerine bütün terminoloji ve kavramlar ulusçuların ve ulusçuluğun kavramlarıdır ve bu karşı devrimin lanetiyle damgalıdırlar.

Dolayısıyla hiçbir bilimsel ya da Marksist bir anlamları yoktur. Marksist bir ulus ve ulusçuluk teorisi ve kavram sistemi olmadan ulusçuluğun dışına çıkıp ulusçuluğu anlamak ve onunla mücadele etmek olanaksızdır.

Bu nedenle Gezi'nin bir ulusal hareket olduğunu ortalıktaki Marksistlerin anlaması olanaksızdır.

Ulusçuluk, "ulusal olanla politik olanın çakışması ilkesi"ni savunmak olarak anlaşıldığı an, ulusal olanın nasıl tanımlandığının ulusun ve ulusçuluğun karakterini belirlediği ortaya çıkar.

Yani örneğin ulus, bir dile (örneğin Kürtler), bir dine (Pakistan, Bosna, İran), bir ırka (İsrail) vs. göre tanımlanabilir. Ama böyle tanımlamaya karşı da tanımlanabilir (Amerika). Bu onun ulus olmasını ortadan kaldırmaz. Onu sadece daha demokratik bir ulusçuluk yapar.

Türkiye'de ise Türk ulusu, hem bir dile, hem bir ırka, hem de bir dine göre tanımlanmıştır. Yani Türk ulusu ve ulusçuluğu, dil, din, ırk ve tarihin bir kombinasyonudur.

Dolaysıyla Türkiye'de tek ezilenler ve ulusal baskıya uğrayanlar Kürtler değildir. Hristiyanlar, Ezidiler, Aleviler, Ateistler, vs., de ulusal baskının nesnesidirler. Ancak bunlar içinde bir sosyal hareket yaratabilecek güçte olan tek grup bugün Alevilerdir.

Devlet ya da politik olan, Sünni İslam'ın çok özel (laikçi) bir yorumuyla tanımlandığı için Aleviler de fiilen ulusal baskı altındadır, ama onlar. devlet en azından resmen İslam'ı hukuki bir referans almayı reddettiği sürece, bu

fiili baskıyla mücadeleyi, laikliği ve demokrasiyi genişleterek (sosyalistleri destekleme ve sosyalist harekette yer alma) ve Sünni çoğunluğun baskısını, laikçi devletin varlığı ve gücüyle dengeleme (CHP'yi destekleme) stratejilerini izlemişlerdir.

Şehirli ve "*seküler yaşam tarzındaki*" kesimler ise devletin resmi İslam'ı onların konum ve anlayışlarına uygun olduğundan, herhangi bir ulusal baskı altında değildiler ve hatta tam da bu nedenle, Kürt hareketinde kendi konumlarına karşı bir tehlike görüyorlar, en gerici tedbirlerin arkasında duruyorlardı.

AKP, iki seçim dönemi boyunca, bu kesimleri ve Alevileri ürkütmemeye, tarafsızlaştırıp yanına çekmeye özel dikkat etmişti.

Ancak Ergenekon tevkifatlarından, yeterince güçlü olduğuna inandıktan sonra Liberallerle köprüleri attığı gibi, şehirli seküler yaşam tarzındakilere ve Alevilere karşı da ulusal olanı, Emevilerden beri gelmiş, şeriata bulanmış bir İslam'la tanımlama yolunda adımlar atmaya başlayınca, o zamana kadar, AKP'ye güvensizliğini belirtmenin ötesine gitmeyen bu kesimler hızla radikalleşmeye ve savunmaya geçtiler.

AKP'nin bu girişimi, politik olanı, yani ulusu, yeniden tanımlama, ama bu sefer Emevi İslamıyla tanımlama girişiminden başka bir şey değildi ve bu yeni biçimde, bu sefer Aleviler ve "Seküler yaşam tarzındakiler" açıkça ezilen ulus durumuna geçmeye adaydılar.

AKP bir yandan bu adımları atarken, diğer yandan da Kürt hareketi ile "Barış Süreci" denen ateşkes ve görüşmelere başlayınca, bu kesimler, eğer Kürt hareketiyle bir de barış yaparsa bunlarla hiç baş edemeyiz deyip Kürt hareketi ve barış sürecine de kuşkuyla yaklaşıp hızla radikalleşmeye başladılar.

Gezi hareketinin en militan kesimini de bunlar oluşturdu. Bu anlamda, İslam'la tanımlanmış bir ulusçuluk tehlike ve girişimlerine karşı, bir ulusal direniş hareketiydi Gezi.

İçinde böyle bir damar olmasına ve Gezi'nin yönelişini ele geçirmek için büyük bir gayret sarf etmesine rağmen, Gezi hareketi hiç de laikçi ve Kürt düşmanı Türk ulusçusu bir hareket olmadı. Gerek Kürtleri, gerek AKP'nin ardındaki Müslümanları kazanmak için büyük çaba gösterdi. Türk ya da laikçi ulusçuluğa karşı, demokratik bir ulusçuluğu savundu, yani politik

olanın herhangi bir dil, din, etni, soy, sop, kültür, tarih, vs., ile tanımlanmasına karşı bir duruş sergiledi. Bu onun devrimci ve demokratik özelliğinin en açık olarak dışa vurumuydu.

Bu bakımdan Gezi, aslında birkaç hafta içinde otuz yılda Kürt hareketinin kat ettiğinden çok daha ilerilere gitti. Kürt hareketi hala ulusu Kürtlükle tanımlarken; Kürtlükle tanımladığı ulusa demokratik özellikleri yükleyerek ilerlemeye çalışırken; ulusu Türklük ve Kürtlükle tanımlamaya karşı somut bir mesaj ve programı bile henüz geliştirememişken; Gezi hareketi, hiçbir teorik ve örgütsel hazırlığı olmamasına rağmen, demokratik bir ulusçuluğa hızlı bir geçiş yaptı. *Yeryüzü Sofraları* ve *Lice Mitingleriyle* bu demokratik ulusçuluğu sembolik de olsa ifade etti.

Bu geçiş daha da hızlı olabilir ve daha da radikalleşebilirdi. Eğer Kürt hareketi içindeki plebiyen kanat, yani Öcalan ve PKK, yeterince hızlı ve kitlesel olarak Gezi hareketi içinde yer alabilseydi. Bu Gezi'deki demokratik ulusçuluğun daha güçlü ve rahat olarak kendini ifade etmesi için bir denge oluştururdu. Çünkü bu takdirde, Atatürk ve Türk bayrağının yanında Apo ve Kürt bayrağı olduğunda, bunlar arasında çatışma çıkması kaçınılmazdı ve bu durumda, her ikisinin de içinde politik bir anlamı olmadan var olabilecekleri ne Türklükle, ne de Kürtlükle tanımlanmış bir ulusçuluğu toplumsal muhalefeti birleştirebilecek biricik ulusçuluk olarak açıkça savunabilirdi. (Bizim beyaz bayrak önerilerimizin özü buydu ve Kürtlerin gelmesi halinde biricik çözümdüler.)

Ne yazık ki bu olmadı ve bu olmadığı gibi hareket şimdi gerilediğinden bu demokratik ulusçuluğun rengi giderek solmaktadır; Atatürk ve Türk Bayrağı tekrar egemen olmaktadır. Ancak yine de her şey bitmiş değildir. Hareketin yeni bir yükselişi Kürt hareketinin de katılımıyla gerçekleşirse, böyle bir gelişim hâlâ olabilir.

Ulusal hareketlerde bütün sınıflar yer alırlar. Gezi'de de bir ulusal hareket olarak bu anlamda bütün sınıflar yer aldı ve bunlar da kendi meşrep ve eğilimlerince yer aldılar. Ama Gezi'nin ücretlilere dayanan esas gövdesi nedeniyle, Gezi'ye damgasını vuran burjuvazi veya bürokrasi değil, ücretlilere has demokratik bir söylem ve program oldu.

Aynı dönemde Kürt hareketinde ise, burjuvazinin ağırlığı ortaya çıktı. Ama öte yandan Gezi varlığıyla, Kürt hareketinin plebiyen kanadına, daha sonrası için burjuvaziye karşı birtakım örgütsel düzenlemeler yapma

(HDP'nin kuruluşu, örgütlerde Eş Başkanlık sistemi, kadın belediye başkanları, vs.) gücü ve cesareti verdi.

Toparlarsak, Gezi'nin bu karakterini görmeyi ve değerlendirmeyi ancak bize Marksist kavramlar ve ulus teorisi sağlayabilir. Marksist bir ulus ve ulusçuluk teorisi olmadan ve kavramlar buna dayanmadan Gezi bir takım tasviri kavramlarla "*endişeli modernler*", "*yaşam tarzı savunusu*" gibi, sosyolojik olarak kategorileştirilemeyen ifadelerle, anlaşılmaz olarak kalmaya devam eder. O zaman da, bu hareketi açıklamak için ekonomik materyalist bir kaba Marksizm'de kurtarıcı aranır.

* * *

Marksizm'in geliştirdiği ulus ve ulusçuluk kavramlarına dayanmadan, Gezi'nin ulusal bir hareket olarak görünümlerini görmezden gelmeden, Gezi'yi açıklamanın nasıl gerici sonuçlar verebileceğini Metin Çulhaoğlu'nun örneğinde görelim.

Metin Çulhaoğlu, Gezi'nin ulusal hareket olmasından dolayı ortaya çıkan görünümlerine gözlerini kapamıyor.[36] Bu görünümleri, "*yurttaşlık*"ın kazanımlarının kaldırılmasına ve yerine "*tebaa*"nın koyulmasına karşı bir direniş olarak tanımlıyor. Şimdi bunu biraz ele alalım.

Örneğin, Çulhaoğlu'nun "*yurttaşlık*" diye tanımlamasını ele alalım. Diğer birçok ekonomik materyalist açıklama denemelerinden farklı olarak teorisyen kalitesine uygun biçimde Çulhaoğlu, Gezi'nin nedenini şöyle tanımlar:

> "11 yıllık AKP iktidarı bu anlamda önemli bir kırılmayı temsil etmektedir. Çünkü daha önceki tüm iktidarların elbette gene egemen sınıf eksenli olmak üzere tüm tasarruflarında veri aldıkları yurttaşlık olgusunu kazıyıp yerine tebaayı koymaya kalkışmıştır.
>
> Haziran'da geniş kitleler, işte bu statülerinin de ellerinden alınmakta olduğunun ayırtına varmış, tepkisini ortaya koymuştur. Eğer yakın dönemlere kadar ortalıkta 'yaprak kımıldamıyor' idiyse, insanlar yetinmeci, 'boş vermiş' hallerini sürdürüyorlardıysa, en azından yurttaşlık konumlarını güvencede saydıkları içindir."

Bu satırlar, Gezi'yi özellikle Akademik âlemde moda "*neoliberal*" veya "*prekarya*" veya "*yeni orta sınıf*", "*yeni işçi zümresi*", vs., gibi ekonomik materyalist ve mekanik açıklamalardan çok daha farklı bir noktadan

değerlendirmektedir ve kanımızca Gezi'nin en temel özelliklerinden birini doğru olarak yakalamıştır.[37] Biz de Gezi'yi, daha ilk günlerinde bile bir "Ulusal Hareket" olarak tanımlamıştık ve yani onun bu özelliğine dikkati çekiyorduk. Tabii bambaşka bir mantık ve kavram sistemiyle.

Ancak "yurttaşlık," *tasviri* ve aynı zamanda *hukuki* ve *normatif* bir kavramdır, *sosyolojik bir kavram değildir*. Bu kavram kullanılmışsa, bir Marksist'in, sosyolojik karşılığını, özünü ve o özün niye böyle yurttaşlık biçiminde göründüğünü açıklaması, bunu problem etmesi gerekir. Bu açıklama ise ulusun ne olduğuna; ulus modern toplamun dininin (Aydınlanma'nın) karşı devrime uğramış biçimi olduğuna göre, bu durumda da dinin ne olduğuna ilişkin bir teorik sistem gerektirir.

Bunlar olmadan ulusu ve yurttaşlığı tanımlamak, ulusu ve yurttaşlığı ulusçular gibi tanımlamak sonucunu verir ki, Çulhaoğlu'nun yaptığı tam da budur.

Çulhaoğlu, sosyolojik analize girmeyip, yurttaşlığı ulusçuların kavramıyla tanımladığından, tahlilinde son duruşmada basit bir CHP ve AKP karşıtlığı noktasına, hatta zehirli meyveleri cumhuriyet mitinglerinde görülecek cumhuriyet savunuculuğuna kadar varmaktadır.

Bugünkü ulusların yurttaşı, Aydınlanma veya Fransız Devrimi'nin insan anlamındaki yurttaşı değildir.[38]

Hele en gericisinden bir ulusçuluğa tekabül eden Türkiye Cumhuriyeti'nde, Çulhaoğlu'nun yurttaşlık dediği, somutta büyük ölçüde ırkla tanımlanmış Türklüktür ve bu Türklük, devletin laikçi bir yorumla tanımladığı Müslümanlıkla boyanmıştır. Bu, bir zamanların krallar karşısındaki devrimci ve cumhuriyetçi yurttaşlığı değildir.

Türk ve laikçi Müslümanlar, önceden böyle tanımlanmış ulusta ezilmedikleri için ses çıkarmıyorlardı ve şimdi AKP'nin ulusu, yani politik olanı kendi Sünni İslam'ıyla tanımlaması tam da Çulhaoğlu'nun "*yurttaşlık*", diğerlerinin "*yaşam tarzı*" nedeniyle dediği ulusun ya da politik İslam'ın gerici ve özel bir yorumuna dayanan ulusal baskı tehdidine karşı hareketi yaratıyordu.

Kaldı ki, Çulhaoğlu aynı anda ikinci bir yanlış yapmaktadır. Yurttaşlığın karşısına "tebaa"yı koymaktadır. Bu da iki bakımdan yanlıştır.

Birincisi, bu politik İslam', klasik pozitivist veya Kemalist görüşe göre, feodalizmin savunucusu olarak tanımlama anlamına gelmektedir ve "yurttaşlık hareketini" baştan aşağı yanlış ve bir CHP'li veya Kemalist gibi tanımlama sonucunu vermektedir.

Hayır, AKP de Atatürk veya laikçilerden daha farklı bir "yurttaşlığı" savunmamaktadır. Sadece onun savunduğu "yurttaşlık," yurttaşlığı Türklükten ziyade İslam'la, ırkçı bir Türklükten daha çok Şeriat'a dayanan bir İslamla tanımlamak istemektedir. Ulusu İslam'la tanımlamaya kalkmak, hatta Şeriat'la tanımlamak, tebaaya dönüş değil, farklı bir gerici milliyetçiliği savunmaktır.

Öte yandan, Türkiye'de "yurttaşlar" fiiliyatta hiçbir zaman *yurttaş* olmamışlardır, hep "tebaa" kalmışlardır, Cumhuriyetçi yurttaşlar da bundan azade değildirler. Bir zamanlar padişahın tebaalarıydılar, şimdi Türkiye Cumhuriyeti'nin, Firavunlar çağından kalma devletin, tebaalarıdırlar.

Gezi ise hem yurttaş olmak istiyordu, hem de ulusun bir dille veya dinle vs. tanımlanmasına karşı çıkıyordu.

Yani Gezi'deki Kemalist ve ulusalcılarla AKP arasındaki mücadele "yurttaşlık" ile "tebaa" olmak arasında değil; ulusun nasıl tanımlanacağı noktasındadır. İkisi de birbirinden gerici iki ulusçuluk arasındaki mücadeledir bu. Bunda taraflardan birini yurttaşlar, diğerini tebaalar olarak tanımlamak, sadece bu mücadelenin basit bir ideolojik aracı olmaktan ve buna da Marksizm'i alet etmekten başka bir anlama gelmez. Her ikisinde de yurttaştan ziyade tebaalar söz konusudur. Türkiye'de bu pahalı ve baskıcı devlet cihazını parçalamadan, haklara dayanan bir sistem kurmadan, tebaalıktan çıkılıp yurttaşlara dönüşülemez. Askeri bürokratik oligarşi ve politik İslam arasındaki mücadele, bu tebaayı, Türklüğü bol bir laikçi İslam'la mı; İslam'ı ve şeriatı bol bir Türklükle mi tanımlanacağı noktasındadır.

Gezi hareketi ise aslında tebaa olmaktan çıkma ve yurttaş olma, yani demokratik olarak tanımlanmış bir cumhuriyette, hakları olan yurttaş olma mücadelesidir. Yani Marksist kavramlarla ifade edersek, hem ulusu bir dille, dinle, vs., tanımlamaya karşı tanımlama mücadelesidir; hem de bürokratik ve merkezi bir devletin keyfi iktidarı yerine hakları olan ve bunları kullanabilen yurttaş olabilme mücadelesidir.

Gezi, Emevi usulü Sünni İslam'la tanımlanmış bir ulus tanımının baskısına karşı bir savunma olmakla ve bu anlamda ulusal bir hareket olmakla birlikte, tekrar eskiye dönüş, Türklükle ve laikçilikle tanımlanmış eski ulusçuluğa dönüş değil; ulusu bu türden her türlü tanımlamaya karşı tanımlama; demokratik bir ulusçuluk için mücadele özelliği taşıyordu. Bütün çabası ve vermeye çalıştığı mesaj buydu. Yeryüzü İftarları'na, Lice'yi protesto gösterilerine böyle büyük bir heyecanla katılmasının anlamı, tamı tamına bu demokratik ulus özlemini, bu sembolik hareketlerle olsun tüm topluma verebilmekti.

Gezi'nin hızla kendini eğitmesi tamı tamına budur. O zamana kadar ulusal bir baskıya uğramamışlar, hareket içinde hızla radikalleşerek, *Mustafa Kemalin Askerleri*'nden, *Mustafa Keser'in Askerleri*'ne veya *Kimsenin Askeri Olmama*'ya dönüşmüşlerdir.

Devrimlerin yirmi günde yirmi yılları aşması tamı tamına budur.

* * *

Toparlarsak, bilinen, yaygın ve vulgar (bayağı) Marksizm'in aynasında Gezi anlaşılamaz. Bu Marksizm'in Gezi'yi anlayacak kavramsal araçları ve metodolojisi yoktur.

Ama eleştirel, heretik ve heterodoks Marksizm hem Gezi'yi anlayacak kavramsal araçlara sahiptir; hem de Gezi bu kavramsal araçların bir doğrulanmasıdır.

17 Kasım 2013, Pazar

Gezi Parkı ve Sol Hareketler

12 Kasım 2013'te İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Kulübü'nün düzenlediği Gezi Parkı ve Sol Hareketler başlıklı etkinliğe yollanan bildiri.

Önce konu tanımlaması ve sınırlaması yapmak gerekir kanımca.

Başlık "*Gezi Parkı*" olmakla birlikte, bu deyim, sadece Gezi Parkı eylemleri veya orada on beş gün kadar süren "Komün" anlamında değil; en azından 31 Mayıs'ta başlayıp Haziran ortasına kadar epey yüksek bir tempoda devam ettikten sonra, genel bir azalma eğilimiyle, parklara çekilerek neredeyse Temmuz sonlarına kadar bütün Türkiye'de, özellikle Alevilerin yoğun olduğu yerlerde ve bazı büyük şehirlerde süren kitle hareketlenmesi anlamında kullanılacak. Genellikle bu anlamda kullanıldığından "teamüle uygun" olacağını sanıyorum.

"*Sol Hareketler*" kavramı da, CHP'nin solunda kalan, sosyalist hareketler ve bağımsız bireylerin oluşturduğu nebülöz, yığışım ya da yoğunluk anlamında kullanılacaktır. Bunlara "*marjinal sol*" ya da "*radikal sol*" dendiğini de biliyoruz.

Bunların ilişkisini, ilişkinin karakteri ve evrimine ilişkin kimi gözlem ve sonuçları ele almaya çalışalım.

* * *

Gezi Hareketinin ana kitlesi ile bu sol arasında çok temel bir fark olduğu genellikle kabullenilmektedir. Elbette gri bölgeler ve geçişler vardır. Sol elbette Gezi'nin ve Gezi de bir şekilde bu solun içindeydi. Ama bunların tamamen farklı karakterde, farklı özellikler gösteren yapıları olduğu da görmezden gelinemez.

Örneğin bu iki öznenin yaş ortalamaları (Gezi, 35 altıydı; Sol örgütlerin esas kitlesi ise 35 üstüydü), nicelikleri (Gezi yüz binlerle, bu hareketler yüzlerle), toplumsal yapıları, internet ve dijital araçlarla ilişkileri (Gezi, bunlarla örgütlenirken; sol, bunları efektif kullanmaktan çok uzaktı) farklıydı.

Ancak ilişkilerin özünü bunlar değil, çok daha derindeki bazı özellikler belirliyordu.

Sol, neredeyse otuz yılı aşkın süre boyunca peş peşe gelmiş yenilgilerin ağır yükü altında ezilmiş, birbirinin peşi sıra gelen yenilgilerin demoralize ettiği; büyük ölçüde bürokratlaşmış, hiçbir entelektüel ve teorik canlılık göstermeyen, küçük ve etkisiz gruplarda örgütlü durumundaydı.

Gezi'yi oluşturan geniş kitle ise bu uzun yenilgilerin yarattığı ideolojik, entelektüel, kültürel ve ahlaki atmosferde büyümüş ve yaşamış olmasına rağmen, yenilgilerin sonuçları onlar için karşılaştıkları nesnel koşullar, içine doğdukları ortam olduğundan, bir yenilginin travma ve acılarını yaşamamıştı. Tabakhanede çalışan işçi o ufunetin kokusunu almaz.

Başkasını bilmedikleri için yaşadıkları dönem onlar için bir yenilgi değil, aksine belli bir yükseliş anlamına bile geliyordu. Çünkü en azından son on yılda, nadasa bırakılmış toprak durumundaki ekonominin, uluslararası konjonktürün ve bol döviz akışının da yardımıyla hızlı büyümesi; bunun yarattığı belli bir talep; bu büyümeden alt sınıflara aktarılan payın büyümüş olması, vb., bambaşka bir ruh halini ve beklentiler dünyasını besliyordu. Bu bakımdan Gezi, bir yanıyla Avrupa'daki 68 gençliğine benziyordu. 68'liler de savaş sonrasında, tarihteki kapitalizmin en uzun büyüme döneminde yetişmişlerdi.[39]

Gezi patladığında Türkiye, terk edilmiş ya da yatakları tükenmeye yüz tutmuş bir madenci kasabasından ziyade, yatakların yeni bulunduğu, bir tür altına hücumun yaşandığı dinamik ve gençliğini soluyan bir madenci kasabası görünümü sunuyordu. Gezi'yi oluşturan kuşaklar en azından ergenlik veya ergenlik sonrası dönemlerini böyle yaşamışlardı.

Doksanlı yılların özel savaş dönemini bile yaşları gereği pek bildikleri söylenemezdi. Yani sadece solun yenilgilerin travmasını bilmemekle kalmıyorlar, Kürdistan'daki savaşın travmasını da yaşamamışlardı veya çok küçükken yaşadıkları için algılamamışlardı.

Gezi başladığında, Gezi'yi oluşturan geniş kitle ile Sol arasında her şeyden önce böyle çok temelden bir fark vardı.

Örneğin benzer bir fark, 68'de de vardı. Ama sol örgütlerin ardında peş peşe yenilgiler değil, aksine hala anıları taze olan ikinci dünya savaşındaki faşizme karşı başarılar; sosyal haklar alanında birbiri peşi sıra elde ettikleri kazançlar, sosyal devlet uygulamaları; dünyanın başka yerlerinde (Vietnam) birbiri peşi sıra başarılar vardı.

Bunlara bağlı olarak örgütler her ne kadar bürokratik bir yapıda da olsalar, bir kitle örgütü karakterleri ve ağırlıkları vardı.

Bu zaferler, aynı zamanda radikalleşen 68'e, sosyalist fikirleri aktarma veya hareketin bu fikirlerle hızla buluşma olanağını yaratıyordu. Her yerde hareketin genç öncüleri sosyalistler arasından çıkıyordu.

Türkiye'deki Gezi'de ise, Sol'un ne entelektüel ve moral bir üstünlüğü, ne de maddi gücü vardı.

Bu nedenlerle Gezi ile Sol neredeyse birbirine tamamen ters özellikler gösteren yapılardır ve aralarında bir bakıma yapı ve doku uyuşmazlığı vardır. Bunların ilişkisinin uyumluluğu bir yana, doğru dürüst bir ilişki kurmaları bile beklenemez. Ancak yine de bir ilişki vardır ve bu hiç de çok kötü bir bilanço vermemektedir.

* * *

Gezi tamamen kendiliğinden bir hareket olarak patladı.

Ama en kendiliğinden patlamaların bile boyası kazılınca altından eski bir komünistin veya anarşistin çabasının kızıl astarı ortaya çıkar. Bütün yukarıda sayılan olumsuzluklara rağmen, Gezi'nin o kendiliğinden ortaya çıkışında yine de solun belli bir işlevi oldu kanımca.

Eski sosyalistler ve eski yenilgilerden bir tortu olmasaydı, Gezi yine de olamaz ve bir hareket olarak ortaya çıkma ve billurlaşma olanağı bulamazdı.

Bunu yağmurların oluşmasına da benzetebiliriz. Eğer havada toz zerrecikleri, bakteriler, vb., olmasa, nem oranı ve ısı gibi koşullar ne kadar uygun olursa olsun yağmur damlacıkları oluşamaz. Sütün içine birazcık olsun yoğurt atmazsanız, yoğurda dönüşemez, kesilir. Kimyasal ya da biyolojik süreçlerde olduğu gibi toplumsal süreçlerde de birçok durumda az da olsa bir mayaya, bir katalizöre ihtiyaç vardır.

Örneğin Gezi Hareketinin ortaya çıkışında önemi görmezden gelinemeyecek olan, Sırrı Süreyya Önder'in atlayıp kepçenin önüne durmasını ve yıkımı durdurmasını göz önüne getirelim.

Sırrı Süreyya aynı zamanda o soldan bir zamanlar hapis yatmış bir insandır. Yani solun o gözle görünmez tortusu, o kendiliğinden olayın başlatıcılarından biridir denebilir.

Bir başka örnek olarak Beşiktaş Çarşı'yı ele alabiliriz. Evet, Çarşı politik bir organizasyon değildir, ama özellikle 70'lerde radikalleşmiş, fakat var olan örgütlerde kendini bulamayan, epeyce eski solcu Çarşı'ya ruhunu vermektedir. Bir bakıma örgütler dışında kalmış solcuların bir buluşma noktası, dolaylı bir politika yapma alanı ve olanağıdır da Çarşı. Çarşı'da da solun tortusu, geleneği bir şekilde, örgütler dışı bir biçim altında vardır.

Keza Gezi'de, başlamadan önceki dönemde, ilk direnenler içinde en başta sol örgütlerden gelenlerin bulunduğu hiç de görmezden gelinemez. Ve nihayet polisle çatışmalarda, polisten onlarca yıldır dayak yemiş ve belli bir şerbetlenme veya bağışıklık kazanmış solcuların, binlerce küçük örneğinin, polis korkusunun atılmasındaki etkisi de görmezden gelinemez.

Bütün bu gözlemler ve veriler ışığında, eski solun gelenekleri ve tortusu Gezi'nin oluşmasında ve bir saman yangını gibi büyümesinde bir katalizör, maya işlevi görmüştür denilebilir.

Yine Çarşı ve Sırrı Süreyya örneğini göz önüne alınırsa şöyle bir eğilimin vardığı da görülmektedir: Solun bu katalizör etkisi, daha örgütler dışı unsurlar aracılığıyla etki göstermiştir denebilir.

* * *

Taksim Gezisi'ne yerleşildikten, büyük ayaklanmadan sonraki döneme gelince Sol ve Gezi'nin ilişkisinde şu gözlemler yapılabilir.

Bu aşamada da bağımsız solcuların, uzun zamandan beri hareketten ve örgütlerden uzak durmuş, pasif duruma geçmiş solcuların aktifleştiğini ve hareketin içinde yer alıp, onu adeta örgütlerin itici ve dağıtıcı olabilecek etkilerinden korumaya çalıştığı söylenebilir.

Bağımsızlar, hareketi örgütlü gruplardan daha iyi anlamış ve değerlendirmişlerdir genel ortalamaya bakıldığında.

Sol örgütler ise bayrak göstermek ve hareketin başını bağlamak eğilimindedirler. Taksim'de, bütün sol örgütlerin çadırları vardır, ama gerçek kitle başka bir yerde ve dünyadadır. Sol örgütler bu geniş kitlenin eğilimlerine karşı durdukları takdirde herhangi bir etkilerinin olamayacağını görmüşlerdir ve onların eğilimlerine uygun davranışlar göstermektedirler. Ama harekete bir bütün olarak söyleyecekleri hiçbir şey yoktur.

Sol örgütlerin etkisi bir yana, bürokratlaşmış yapılar olmasalar, etkili olmasa bile harekete söyleyebilecekleri çok şey vardır. Ancak onlar

hareketin demokratik karakterini kavramaktan ve bu yönde hazırlıktan yoksun oldukları için hemen hemen hiçbir şey söyleyemez durumda kalmışlardır. Gezi esnasında ve sonraki dönemde sol örgütlerin yayın ve bildirilerine bakıldığında bu açıkça görülür. Gezi'nin örgütlenme biçimleri, mücadele biçim ve taktikleri, programı gibi konularda tam bir suskunluk ve önerisizlik vardır.

Sol en somut örgütsel ifadesini *Taksim Dayanışma*'da buluyordu. Burada neredeyse bütün sol örgütler toplanmıştı. Bu organ, Gezi hareketini temsil etmiyordu, onun ifadesi değildi, ama Gezi tamamen örgütsüz olduğu için hareket bir şekilde, onu belli bir ölçüye kadar, kerhen ve bir emr-i vaki olarak kabul etti ya da onun varlığına karşı çıkmadı bile diyebiliriz.

Elinizde bir çekiç yoksa ve bir çivi çakacaksanız, çekiç yerine bir taş veya havaneli ile de bu işi belli bir ölçüye kadar yapabilirsiniz. Tabii bu arada çivi eğrilir, tam yerine oturmaz veya parmağınızı ezebilirsiniz.

Taksim Dayanışma ile Gezi'nin ilişkisi biraz böyleydi. Hareketin kendisi örgütsüzdü ve bu örgütsüzlük içinde, *Taksim Dayanışma*, bu örgütsüzlüğün yarattığı kimi sorunları bir ölçüde giderebiliyor; kamuoyuna Gezi'nin belli eğilimlerini yansıtabiliyordu. Tabii örgütler de bu geniş hareketin eğilimlerini hesaba katarak kendi eğilimlerini dayatma gibi bir yöneliş içinde olduklarından veya olmak zorunda bulunduklarından, bu belli bir ölçüde Gezi'nin de eğilimlerinin ifadesi oluyordu.

Sol ile Gezi'nin ilişkisi esas olarak bu biçimdeydi diyebiliriz.

Bu yine de çok olumsuz bir sonuç değildir. Hatta sol genel olarak Gezi karşısında nispeten basiretli davranmıştır, en azından dağıtıcı olmamıştır bile denebilir. Aynı şekilde Gezi'nin de Sol'a karşı çok dışlayıcı olmadığı, düşmanca bir davranış göstermediği söylenebilir.

Karşılıklı bu kabullenmenin bile solun eski mücadelelerinin bir tortusu olarak görülebileceğini düşünüyorum.

* * *

Ancak Solun bundan ötesinde hareketi ilerletici hiçbir işlevi olmadığını, ona ne program, ne örgütlenme araçları ve imkânları, ne yaratıcı yeni mücadele biçimleri ve taktikler önermediğini söyleyebiliriz.

Bütün yaratıcı mücadele biçimlerinin hepsi neredeyse sol örgütlerin dışından geldi.

Solun yapabilecek olup da yapmadıkları ise pek çoktur.

Örneğin Taksim Dayanışma, tüm Türkiye'deki direnişçileri, Türkiye çapında talepleri tartışmak üzere derhal forumlar kurmaya; farklı programlara göre tartışmaya; farklı programlar etrafında yoğunlaşmaları gerçek oranlarıyla yansıtan delegeler seçmeye ve belli bir tarihe kadar bunları Türkiye çapında bir genel Gezi Meclisi ya da Forumuna yollamaya çağrı yapabilirdi; bunun alt yapısını hazırlayabilir, hamallık kısmını örgütleyebilirdi. Böylece Gezi kendi içinden çıkardığı bir organa sahip olabilirdi. Bu takdirde, hem geniş mücadele eden kitle Türkiye ölçüsünde örgütlenmiş olabilir; hem de bir talepler manzumesinin neler olacağına ilişkin bir tartışma başlatılabilir; somut talepler halinde bir demokratik devrim anlamına gelebilecek bir program bile ayaklanmanın bayrağına yazılabilirdi.

Ama bunun için, örgütlerin temsilciliği ve ittifakları üzerinden kurulmuş *Taksim Dayanışma* gibi bir organın, kendini, bütün yetki ve sorumluluğu en kısa zamanda harekete katılanların temsilcilerine vereceği bir hazırlık komitesi gibi işlevlendirmesi ve bunu ilan etmesi; tabii bunun için de böyle bir perspektif gerekirdi. Bu perspektiften yoksunluk sadece Gezi'yi değil, HDK'yı da inmelendirmiştir.

Taksim Dayanışma ya da sol örgütlerin, böyle bir şeyi düşünmemiş ve yapmamış olması bile onların Gezi'nin gelişimini engelleyen bir yapı olduğunu gösterir.

* * *

Burada solun kendi içindeki ayrımlara da dikkati çekmek gerekiyor.

Sol içinde iki temel farklı akım olduğunu söyleyebiliriz. Bir yanda CHP'ye yakın olan, Ulusalcılara yakın olan sol (TKP, Halkevleri, ÖDP, vb.), diğer yanda Kürtlere yakın olan, daha radikal ve genellikle HDK içinde yer alan sol.

CHP'ye yakın olan sol, Ulusalcıların (Aydınlık, TGB, Kemalistler) tepki göstereceği, böylece hareketin bölüneceği bahanesinin ardına gizlenerek, harekete Kürtlerin ve Radikal İslamcıların katılmasını, hareketin Kürt ve İslam karşıtı olmadığına dair mesajının verilmesini ve onları harekete çekmeyi engellemeye çalıştılar.

Buna karşılık Kürtlere yakın olan sol, daha radikal sol, bunlara karşı durdu ve örneğin Cuma namazı kılan İslamcılara garanti ve koruma vererek, ulusalcıların etkisini nötralize ederek, Gezi'nin kendi demokratik mesajını verecek kanallar açmasını sağladı.

Bu da Gezi'nin ruhuna, demokratik eğilimlerine uygun düştüğü için, hemen büyük bir coşkuyla karşılandı ve benimsendi. Bu benimseme karşısında CHP'nin etki alanındakiler veya ulusalcılara yakın olanlar da bu eğilime ayak uydurmak zorunda kaldılar.

Özetle Kürtlere yakın Sol, ulusalcıları ve ulusalcıları gözetenleri dengeleyerek, Kürtlere ve Politik İslam'a yer açarak, Gezi'nin kendisini ifadesini kolaylaştırmıştır.

Ama bu sol da diğerleriyle birlikte, hem Gezi'nin demokratik karakterini kavramadığı için politik olarak; hem de örgütsel temsilcilikleri aşan, geniş kitlelerin bireysel katılımları ile oluşacak organ ve yapılar için hiçbir şey yapmayarak; hatta varlığıyla bunu engelleyerek, Gezi'nin en kritik döneminde Gezi'nin gelişmesini engellemiştir denebilir.

* * *

Bundan sonra hareketin Parklara yayıldığı, Taksim'den sürüldüğü bir buçuk aylık dönem gelir.

Parklara sığınma da bizzat hareketin kendisinin, daha doğrusu Beşiktaş Çarşı'nın kendiliğinden bir buluşu olmuştur.[40]

Parklarda da aynı şekilde başlangıçta ilk teknik ihtiyaçların örgütlenmesini üstlenerek, etki sağlamaya çalışmışlardır ve bütün perspektifleri bu düzeyde kalmıştır. Ancak manipülasyon denemeleri tepki görünce geri adım atmışlar; tıpkı Gezi'de olduğu gibi ne programatik, ne de örgütsel bir perspektif ve olanaklar sunmamışlar ve sunamamışlardır. Hatta genel eğilimlere ters düşmeden ve fazla dikkati çekmeden günlerinin gelmesini beklemişlerdir denebilir.

Parklardaki hareketin Türkiye çapında gerçekten halkın kendini yönettiği organlar ve örgütlenmeler yaratması gibi bir perspektifleri olmamıştır.

Hareket iyice dağıldıktan sonra ise bu sefer küçük sol gruplar arasındaki egemenlik mücadeleleri ve rekabetler, manipülasyonlar artmış ve bu da

ayrıca zaten epeyce zayıflamış olan parklardaki katılımcıların uzaklaşması sonucunu yaratmıştır.

Hareketin parklarda çalışma gruplarına bölünmesi, buna paralel olarak merkezi ve politikanın tartışılacağı bir organ oluşturma ya da bir biçim yaratma yoluna gidilmemesi, yani tek yönlü, dar kafalı pratikçiliğe yönelip, genel programatik ve siyasi sorunlardan ve mücadeleden kaçması; bunun belirleneceği organlar yaratmayı önüne bir görev olarak koymaması, hareketin bir bakıma sonunu getirdi diyebiliriz.

Ama bunda en büyük günah, bizzat Solun kendisine aittir. Bu yönde hiçbir çabası olmadığı gibi, böyle bir organlaşma ve tartışma içinde, kendi varlığının tehlikeye düşeceğini gördüğü için bu konunun gündeme alınmasını bile engellemeye çalışmıştır.

Çünkü böyle bir tartışma ve organ ancak tam bir bireysel temsil üzerinden ve farklı görüşlerin farklı programlar halinde kendilerini ifade edebilmeleri; farklı politik programlar arasında bir tartışma ve uzlaşmalar yapılabilmesi üzerinden gerçekleşebilirdi. Ama böyle bir yapıda örgütler ancak üyelerinin görüş ve etkileri ölçüsünde etkili olabileceklerinden ve bu etkinin çok sınırlı kalabileceğini, hatta kendi yapılarının bile böyle bir yapılanma karşısında dağılabileceğini gördüklerinden bir engel haline geldiler.

Böylece giderek katılımı azalan forumlar da bazı sol grupların araçsallaştırma ve kendi beklentileri yönünde manipülasyon çabalarının alanı oldu.

* * *

Ancak, bu eleştirileri yapan, aynı zamanda Gezi süreci boyunca bütün bu önerileri de yapmıştır.

Yani Sol’a eleştirimiz sadece burada sözlü olarak değil, aynı zamanda fiili, eylemli ve somut bir alternatif teori ve pratik olarak da var olmuştur.

Ama Sol’a bu eleştirileri yapan da, Gezi’ye eylem içinde önerileri yapan da, yani bu satırları yazan da Sol’dur.

Ama bu başka, bilinmeyen, lanetlenmiş bir soldur. Teorik olarak eleştirel ve yaratıcı; günahların yükünü taşımayan; moral üstünlüğü bulunan bir soldur.

Gezi ile politize olan ve radikalleşen yeni kuşak ve Gezi denen hareket ilerledikçe bu zındık, eleştirel, hetorodoks Sol’la karşılaşacaktır.

1968’deki hareket de, o zamanki bütün sol ve bürokratlaşmış örgütlerin muazzam kitlesel gücü ve prestijine rağmen, bunların büyüsüne kapılmadan, Troçki, Rosa, Marcuse, Che gibilerini keşfetmişti. Radikalliğinin ihtiyacı olan teorik gıdayı oralarda bulabiliyordu.

Benzeri Türkiye’de de olmuştu: Dev-Genç, Kıvılcımlı’yla buluşmuştu.

Gezi eğer yaşamaya devam ederse bu devrimci ve eleştirel Marksizm'in mirasıyla da er veya geç buluşacaktır.

11 Kasım 2013, Pazartesi

Yazarın Kendi Kaleminden Kısa Hayat Hikâyesi

Ana ve baba tarafından Balkan Savaşında göçmüş Makedonyalı ailelerden gelir.

10 Haziran 1949'da, Balıkesir'in Savaştepe ilçesinde doğar. İki yaşındayken aile Bakırçayı vadisindeki Linyit yataklarıyla ünlü Soma ilçesine taşınır. Babası, Garp Linyitleri İşletmesi'nde işçi, annesi "ev kadını"dır.

İlk ve ortaokulu Soma'da okur. Yaz tatillerinde her türlü işte çalışır.

İlkokulu bitirdiğinde babasının önerisi ve teşvikiyle Çetin Altan'ın yazıları ile tanışır. Babası daha sonra Soma'da Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularından olacaktır.

Yatılı olarak Balıkesir Lisesinde okur. Yaz tatillerinde Garp Linyitleri İşletmesi'nde çeşitli işlerde çalışır ve soğuk demirciliği öğrenir.

Lise son sınıfta "*Ana dilinizi niçin seversiniz?*" başlıklı kompozisyon ödevine, "*soru yanlıştır, ana dilimi sevmek zorunda değilim*" cevabı nedeniyle atılmamak için tasdikname alır ve İzmir'de Karşıyaka Erkek Lisesi'ne geçer.

Bütünlemeye kaldığı için bir yıl beklemeye kalır. Bu sürede, Garp Linyitleri İşletmesi ve Şark Sanayi Mensucat Fabrikası'nda işçilik yapar. İzmir Karşıyaka'da boş serserilik günlerinden sonra Türkiye İşçi Partisi Karşıyaka İlçesi'ndeki çalışmalara katılır.

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji (gece) bölümüne kaydolur. Gündüzleri bir muhasebecinin yanında boğaz tokluğuna işte çalışır, geceleri üniversiteye gider.

68'deki üniversite İşgallerine katılır. Fikir Kulüpleri Federasyonu'nda (FKF) beklentilerinin karşılığını bulamaz. Bir çevre ve örgüt arayışları içindedir. Sonunda Deniz Gezmiş ve arkadaşlarıyla tanışır ve onlara katılır. Bu çevre daha sonra Devrimci Öğrenci Birliği'ni oluşturur. Bu örgüt İstanbul'daki eylemlerin motoru olur.

Samsun-Ankara Yürüyüşüne katılır. Bu dönemde, sadece boş zamanlarını değil, tüm zamanları ve ömrünü sosyalizm uğruna mücadeleye ayırma ve diploma almama kararı verir.

Devrimci Öğrenci Birliği’nde boylu boyunca devrimci mücadeleye girer; mitingler, yürüyüşler, işgaller, grevler, köylü hareketleriyle dolu hayatının en güzel, en dolu dolu dönemini yaşar

İşçi hareketinin ve şantiyecilerin direnişlerinin ortaya çıkardığı bir işçi önderi olan İsmet Demir ile tanışır ve birlikte işçi hareket ve örgütlenmelerine katılır. Ambarlı Termik Santralı, Nuh Çimento Fabrikası, İzmit Rafinerisi, Taksim Opera İnşaatı ve daha bir yığın irili ufaklı işçi örgütlenme ve direnişlerinde Yapı İşçileri Sendikası (YİS) başkanı İsmet Demir’e yardımcılık eder.

10 Haziran 1969 olaylarından sonra İzmir Aliağa Rafineri İnşaatında örgütlenmek üzere İsmet Demir ile İzmir’e gider. Yaz boyu İzmir’de inşaat ve mensucat işkollarında ve Aliağa’da örgütlenme çalışmalarında yer alır.

Sonbaharda, Deniz Gezmiş, Cihan Alptekin, Taylan Özgür’lerle Türkiye’de yeni bir Vietnam için gerilla savaşını başlatma hazırlıklarına katılır. Taylan Özgür’ün öldürülüşü ve Deniz Gezmiş’in tutuklanışı ile hazırlıklar sekteye uğrar.

FKF’nin (Fikir Kulüpleri Federasyonu) Dev-Genç (Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu) olduğu kongrede Cihan Alptekin ile birlikte İstanbul Bölge Yürütme Kurulu’na ve Genel Yönetim Kurulu’na seçilir.

Ancak bir süre sonra, gerilla savaşı sanatını öğrenmek üzere Filistin’e gider. Demokratik Filistin Halk Kurtuluş Cephesi’nde klasik askeri eğitim alır. Ürdün Kralı’nın Fedailere ilk güç denemesinde Demokratik Cephe’dedir. Daha sonra İsrail’e karşı bir “Ameliye”ye (Operasyon, Saldırı) katılır.

Dört buçuk ay sonra öğrenecek bir şey olmadığını gördüğü ve Türkiye’de işçi sınıfı içinde uzun vadeli çalışmak gerektiği tarzında görüşlere ulaştığı için Türkiye’ye dönme kararı alır. Dönerken arkadaşlarıyla Kargamış’ta hudutta yakalanır. İşkence görür ve tutuklanırlar.

Nizip ve Antep Cezaevlerinde iki buçuk ay hapis yatar. Tahliye olur. İzmir’e gidip Aliağa’daki çalışmalara, grevlere, direnişlere katılır, örgütlenmelerinde çalışır. Necmettin Giritlioğlu öldürüldüğünde yanındadır.

Bu dönemde ayrıca Hikmet Kıvılcımlı’nın çıkarmaya başladığı Sosyalist gazetesinin örgütlenmesinde çalışır. Bu gazetede ilk yazılarını yayınlar.

Kıvılcımlı’yı ve Türkiye’yi anlamak, kendini teorik olarak geliştirmek için tarih çalışmalarında yoğunlaşır. Bir yandan Boğaz Köprüsü İnşaatında

İsmet Demir ile örgütlenme çalışmalarına katılmaktadır.

12 Mart gelir. Sonradan TSİP'i kuracakların hiç bir şey yapmama çizgisine eleştiriler yaptığı ve örgütlenme çalışmalarında bulunduğu için tecrit edilir

12 Mart döneminde, fabrikalarda soğuk demirci olarak işçilik ve örgütlenme çalışmaları yapar. Dev Genç İstanbul davasından tutuklanır. Davutpaşa Kışlası'nda beş ay hapis yatar ve tahliye olur. Çıkınca tekrar işçilik ve örgütlenme çalışmalarına devam eder. Kendisini tecrit eden ve daha sonra TSİP'i kuracaklara karşı yazdığı teorik eleştiri ve polemikleri daktilo ile çoğaltıp örgütlenmeye başlar. Belirli bir toparlanma sağladıktan sonra, Türkiye Komünist Partisi'ni Kıvılcımlı'nın yazdığı Vatan Partisi Programı temelinde reorganize eden kongrenin hazırlayıcılarından biridir.

12 Mart dönemi biterken, bu partinin yarı resmi ve legal organı olarak *Kıvılcım* gazetesini çıkarmaya başlar. Gazete bir buçuk ay ve altı sayı çıkabilir, ama gördüğü ilgi ve çizgisi rahatsız edici bulunmuştur. Gazeteye yardım eden arkadaşlarıyla birlikte tutuklanır.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde gazetedeki yazılardan, önce 100 üzerinden 36 yıla, sonra da çok ayıp olduğundan 17 yıla mahkûm edilir. Toptaşı (1,5 yıl), Niğde (7 yıl) cezaevlerinde yatar. Toplu olarak elli metrelik bir tünel kazma girişimine katılır. Tünelin yakalanışı üzerine üstlenenlerden biri olur. Tekrar hücre ve hapis cezası alır. Ayrıca 12 Eylül'deki idamları toplu protestoya katıldığı için tekrar hücrede kalır. Devlet başkanına hakaretten dava açılır.

Malatya E Tipi Özel Cezaevi'ne nakledilir. İstiklal Marşı söylemeyi ve Atatürk eğitimine katılmayı reddettiği için 15 ay müşahede hücresinde kalır.

Tahliye olunca mevcutlu olarak Sarıkamış'a Askerliğe götürülür.

Cezaevi yıllarında birçok yazının yanı sıra, Murat Belge ve Mihri Belli'nin eleştirileri yazar.

Cezaevindeyken, Vatan Partisi'nin içindeki tartışmalara katılır ve bu partinin teorik organı olan *Kıvılcım* dergisinin (1978-79) üç sayısının ve politik organı *Sosyalist* gazetesinin son on sayısının (1979) bütün belli başlı yazılarını yazar.

Faşizm, Üçüncü Enternasyonal'in lağvı, Sovyet Devletinin Sınıf Karakteri sorunlarını araştırırken Mandel, Troçki ve Dördüncü Enternasyonal'le

karşılaşır ve klasik eleştirel ve devrimci Marksizmi savunan bu geleneğe katılır.

Dışarıdaki arkadaşlarının bu hıza ayak uyduramaması sonucu 12 Eylül arifesinde tekrar tek kalır.

12 Eylül'den sonra Almanya'da çıkan Der Weg - *Yol* dergisinin bütün temel yazılarını yazar ve gizlice dışarı çıkarır. Ne var ki, bütün bu teorik ve politik çalışmalar Malatya E Tipi Özel Cezaevi'ne topluca sevk ile kaybolur dışarıyla bağlar kopar.

Asker'den "tebdil-i hava" alarak İstanbul'a gelir ve Dördüncü Enternasyonal'in yardımıyla yurt dışına kaçar.

Fransa'da iltica başvurusunda bulunur ve mülteci olur. Fransızca kursularına gider. Dördüncü Enternasyonal'in Fransa Seksiyonu, Devrimci Komünistler Ligası'nda (LCR) çalışır. Almanya'da daha büyük Türkiyeli bir işçi kitlesi olduğundan Almanya'da yaşamaya karar verir. Dördüncü Enternasyonal'in Almanya Seksiyonu, Enternasyonalist Marksistler Grubu'nda (GİM) çalışmalara katılır ve Almanca kurslarına devam eder.

Göçmen Türkiyelilere yönelik olarak *Ne Yapmalı* dergisini çıkarmaya başlar. Üç sayıdan ötesi gelmez.

Ergun Aydınoğlu'nun çıkardığı *Devrimci Marksist Tartışma Defterleri*'nin redaksiyonunda ve çalışmalarında yer alır; orada yazıları yayınlanır. İsveç'te çıkan *Kürdistan Press*'e yazılar yazar.

Özellikle bir göçmen hareketi içinde sosyalist ve devrimci bir kanat için çalışmalar yapar. Teorik olarak Yeni Sosyal Hareketler ve özel olarak da Siyahlar Hareketi konularında yoğunlaşır.

Bu arada 12 Eylül rejimi sonlarına gelmiştir, hem sosyal hareketler hem de Türkiye solunda tartışmalar ve canlanma başlamıştır. Bu bağlamda Avrupa'da yapılmakta olan *Sosyalist Forum*lara katılır. Türkiye'de yapılan "*Kuruçeşme*" birlik tartışmalarının Avrupa'daki mülteciler ve Türkiyeliler arasında yapılan paraleline katılır, bildiriler sunar ve örgütlenmesinde yer alır. Ancak Duvar'ın yıkılışı sonucu oradan bir şey çıkmaz. Ancak bu tecrübeyi ve bildirileri "*Birlik mi Rekompozisyon mu*" kitapçığında arkadaşlarıyla birlikte toplar ve yayınlar.

Duvarın yıkılışından sonra yaprağın kımıldamadığı ve tüm bu gerici atmosferin özel hayatı bile kuşattığı yıllarda, dünyanın işçilerinin siyah ve

beyaz olarak bölünmüşlüğü ve bunun ortaya çıkardığı sorunlar üzerine yoğunlaşır.

Bu arada yeni yaygınlaşmaya başlayan bilgisayarlarla tanışır ve amatör bir bilgisayarcı olur.

İsveç'te Latife Fegan'ın korumasında bulunan Kıvılcımlı Arşivi'nin Amsterdam'daki Sosyal Tarih Arşivi'ne verilişi ve Stockholm'de veri bankasına geçirişinde çalışır.

Taksi şoförü olarak çalışmaya başlar. Almanya'da yabancılar hareketinde yoğunlaşır. Aynı zamanda Türkiye'de çıkan *Özgür Gündem*'e (1992) haftalık yazılar yazar.

Avrupa'da hazırlanıp Türkiye'de hukuki nedenlerle "kitap dizisi" olarak basılan *Sosyalizmin Sorunları* teorik dergisinin çıkışında, örgütlenmesinde, teknik işlerinde çalışır ve yazılarını yayınlar.

Bu dönemde ilerlemeci ve iyimser tarih anlayışıyla bir kopuşma yaşar. Umutsuzluktan yola çıkarak da mücadele edilebileceğini savunur ve buna dayanarak mücadeleye devam eder.

Bu arada ırk ve ulus, ırkçılık ve ulusçuluk sorunları üzerinde de yoğunlaşır. Ulus teorisine seksenlerde İngiltere'de yapılmış katkılardan hareketle, ulus konusunda sosyalist programın ulusal olan ile politik olanın ilişkisini koparmak şeklinde ilk formülasyonlarını yapar.

Sadece devletin değil, maddi araçların da tarafsız olmadığı ve sınıfsız topluma gidişin araçları olamayacağı çıkarsamasından hareketle, başka bir uygarlığın programlaştırılması gereği sorununu önüne koyar ve bu konu üzerinde yoğunlaşır.

Radikalleşmiş göçmen gençlerin çıkardığı *Köxüz* dergisinde bazı yazıları yayınlanır.

İnternet'in bilinmediği zamanlarda, yani 90'lı yıllarda, önce "mailboxlar" ve BBS'ler (Bülten Panoları Sistemi) aracılığıyla izolasyondan kurtulma ve politik faaliyet denemelerine başlar.

Sonra İnternet'in yaygınlaşması ile internetteki forumlara yazılar yazmaya ve tecridi kırmaya çalışır.

Öcalan'ın Suriye'den sürülüşü üzerine internette ve forumlarda daha sık yazar. Kaçırılması üzerine, "Öcalan'ın Yaşamını Savunmak İçin Türk Girişimi"nin örgütlenmesinde yer alır. Kürt hareketinin içinde bulunduğu

dönüşümü çözümleyen yazılar yazar. Bir süre sonra Avrupa'da çıkan *Özgür Politika*'da haftalık yazıları yayınlanmaya başlar (2003 yılına kadar). 2000'de *Yeni Gündem* ve *Ülkede Özgür Gündem* gibi Türkiye'de çıkan benzeri yayınlarda da haftalık yazıları yayınlanır.

Demir'den Kapılar diye kendi sayfasını ve *Yazılar ve Yankıları* adlı forumu internette açar ve orada yazılarını ve gelen yankı ve eleştirileri yayınlamaya başlar.

2001 yılında Almanya'da Wremen'de yapılan "*Kıvılcımlı Sempozyumu*"nun örgütlenmesine katılır. Orada bildiri sunar ve teknik hazırlıklarında yer alır.

Türkiye'de devrimci ve demokratik bütün teorik, entelektüel ve politik güçleri toplayacak bir dergi için çalışma ve girişimlerde bulunur. Bu bağlamda, *Açılım* adlı bir dergi girişiminde yer alır. Bu derginin daha sonra *Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu* adıyla yayınlayacağı çıkıp bildirisini bir öneri olarak yazar. Ama Türkiye'deki girişimciler devam etmez.

Benzeri başka girişimlerin de bir sonuç vermemesi üzerine en azından bir internet sitesiyle Türkiye'de radikal demokrat pozisyonları ve politikayı savunacak bir platform oluşturmaya çalışır ve *Köxüz Sitesi* yayına başlar.

Köxüz'ü Türkiye'de dergi olarak çıkarma girişim,i sorumlu bulunamadığı için, bir sayıdan fazla devam edemez.

Aynı dönemde, İsmail Beşikçi'nin eleştirisi olan *Tersinden Kemalizm* isimli kitabı yazar ve yayınlar. Marksist din ve üstyapılar teorisinin şekillendirmeye başlar. Bunun ışığında ulus teorisini de kurmaya başlar.

"*Büyük Ortadoğu Projesi ve Sosyalist Strateji Sempozyumu*"nu hazırlar ve sunulan bildirilerden oluşan kitabı yayınlar.

Türkiye'de dergi çıkaramayınca *Köxüz* sitesiyle internet yayıncılığı ve kitap yayınında yoğunlaşır. Ancak kitaplarını yayınlayacak yayınevi bulamama nedeniyle bizzat kendi kitaplarını yayınlaması için bir yayınevinin kuruluş ve yayınlarını (Versus Yayınevi) destekler. Ancak yayınevi tam kitaplarını yayınlayacak hale gelince, yayınevi, yeni ortaklar aldığı ve ortakların kendisinin kitaplarını basmayı reddettiği gerekçesiyle kitapları basılmaz. İki yıllık çaba ve onca maddi ve manevi destek boşa gitmiş olur.

Bu arada sık sık sağlığı bozulmakta, ameliyatlar, vs. birbirini izlemekte ve bütün bunlar da verimini düşürmektedir. Aynı dönemde taksi şoförlüğünden

malulen emekli olur.

2007 yılında seçimlerden sonra, Türkiye'ye turist olarak gidebilmeye başlar.

Başka dostların yardımıyla *Köksüz Yayınları* kurulur. *Marksizm'in Marksist Eleştirisi* kitabı tekrar basılır. Bunu *Bir Devrimcinin Teorik ve Politik Otobiyografisi* ve *Geleceği Geçmişten Geçmişi Gelecekten Kurtarmak* isimli denemeler kitabı izler.

Ayrıca yazdığı çeşitli konulardaki yazılarının derlemelerinden oluşan kitapları internette karşılıksız olarak indirilebilecek şekilde okuyucuya sunar.

Köxüz sitesine saldırılar artar ve teknik sorunlarda yoğunlaşır.

Eski TKP-B'lilerin "*Tarihi Konuşuyoruz Sempozyumu*"na davet üzerine bildiriler sunar, ancak içeriği tertipleyenlerin işine gelmediği için sansüre uğrar, susuş ve engellemeyle karşılaşır.

Çatı Partisi girişimlerinde yer alır, tartışmalara katılır. Daha sonra bu çalışmaları *Demokrasi İçin Birlik Hareketi* ve *Halkların Demokratik Kongresi*, *Sosyalist Yeniden Kuruluş* gibi örgütlenme ve girişimlerde sürdürmek isterse de yazılarının içeriği rahatsız edici bulunduğundan bürokratik ve idari tedbirlerle önerilerinin tartışılması ve gündeme alınması bile engellenir.

Köxüz sitesi teknik sorunlar nedeniyle (sürekli saldırılar ve aktüalize edememe) bitkisel hayata girer. Kurtarmak için son bir girişimle *Jiyan* isimli bir siteyle birleştirme çabası başarısız olur ve *Köxüz*'ün yayanı fiilen biter.

Yazılarını *Demirden Kapılar* isimli "Blog"unda yayınlamaya devam eder.

Otuziki yıl önceki askerlik firarı nedeniyle gözaltına alınır. Hastalıkları nedeniyle çürüğe çıkar.

Birkaç arkadaşıyla birlikte 2012 yılında ikinci bir "*Kıvılcımlı Sempozyumu*"nun örgütlenmesinde yer alır ve sempozyumda bir bildiri sunar.

Gezi olayları esnasında neredeyse her gün yazılar yazar ve olayları içinden ve yakından izler.

Kadıköy, Yoğurtçu Parkı'ndaki çalışmalara katılır.

Acıbadem ve Yeldeğirmeni dayanışmalarında yer almaya çalışır, ama sağlığı el vermediğinden fazla aktif olamaz.

“*Gezi Aynasında Marksizm Sempozyumu*”na bir bildiri sunar.

Gezi olayları esnasında yazdığı yazıları dostlarının yardımıyla elinizdeki bu kitapta yayınlar.

18 Kasım 2013 Pazartesi

Yazı ve diğer yayınlara ulaşılabilecek başlıca adresler şunlardır:

E-Mail

demiraltona@gmail.com

Yazıları e-posta ile otomatik olarak almak isterseniz şu adrese boş bir e-mail yollayınız.

demirden-denemeler+subscribe@googlegroups.com

Twitter:

https://twitter.com/demiraltona

Bloglar:

http://blog.radikal.com.tr/Blog/demirden-kapilar

http://demirden-kapilar.blogspot.com/

Kitapları İndirmek İçin:

http://issuu.com/demir/docs

http://sdrv.ms/XMW1ry

https://drive.google.com/folderview?id=0B_TTU5pc2ZTRZUlhNzF5QnloWnc&usp=sharing

Videolar:

http://www.youtube.com/user/demiraltona/videos

http://www.dailymotion.com/koxuz

Yazarın Kitaplarını Köxüz Yayınlar’dan Sipariş Edebilirsiniz

Sipariş edelin kitapların bedelini ödeyebilmeniz için en uygun ve ucuz para yatırma yolu, *herhangi bir postaneden* aşağıdaki *Posta Çeki Hesabına* yatırmaktır. (Banka havalesi bayağı masraflı bir işlem.)

Genel Ajans Basım Dağıtım Organizasyon Ltd Şti,

Posta Çeki: Hesabı: 1629127

koksuz.yayin@yahoo.com.tr adresine bir elektronik posta yollayarak;

veya

0212.646 41 11 numaralı telefonu arayarak;

veya

Köksüz Yayınlar

Nine Hatun Mah., Horosan Caddesi, No: 23/b,

34220 Esenler – İstanbul

adresine bir mektup yazarak

İstediğiniz kitap miktarını ve paranın yatırıldığı bilgisini iletirseniz, size kitaplar derhal kargo ile yollanır.

Bunun dışında *Idefix* ve diğer internet satış sitelerinden kredi kartı ile de kitap satın alınabilir. (Ne yazık ki biz kredi kartı ile satış yapamıyoruz.)

Bundan başka İstanbul'da *Semerkant, Mephisto*, vb. gibi belli başlı kitapçılardan da satın alabilirler. Eskişehir'de *İtalik*'te bulunur. Ankara, Diyarbakır, Adana, Mersin, Antalya dışında sürekli bizim yayınlarımızı bulunduran kitapçı kalmadı.

*****

Basılan her kitaptan cezaevlerine “*Deli Dalgalar*” aracılığıyla yüzlerce, (örneğin bu kitap 1000 kadar) kitap yollanmaktadır. Bu kitapların en azından basım ve posta masraflarını karşılamaya katkıda bulunmak isterseniz, bunu dostlarınıza da birer kitap alıp yollayarak yapabilirsiniz.

Kitaplar aynı zamanda internetten karşılıksız olarak indirilebilir.

---

[1] Mantık sonuçlarına götürülürse bu Trajedi kahramanlarının artık ancak Marksistler (toplumun hareket yasalarını bilenler veya nalamaya çalışanlar) arasından çıkabileceği anlamına da gelebilir. Troçki'nin kendi hayatı böyle bir trajedinin ölümsüz bir örneğinden başka bir şey de değildi.

[2] "*Doksanlar Kuşağı ve "Gezi Hareketi" Hakkında Yirmi Yıl Önce Yapılmış Öngörüler*" http://demirden-kapilar.blogspot.com/2013/06/doksanlar-kusag-ve-gezi-hareketi.html

[3] Benzeri militer imgeleri kullandığım için de başıma geldi. Bir mail grubunda şöyle bir eleştiri ile karşılaştım:

"*Merhaba Demir Bey,*

Bir daha "askerlik sanatı" tanımını kullanırsanız ağzınıza biber süreceğim. TBMM'deki yeni askerlik yasası taslağında da "askerlik sanatı" tanımı kullanılıyor, sanat ve askerlik, tüm sanatçı arkadaşları yasa tasarısından bu tanımın çıkarılması için bir kapmanya düzenlemye çağıtıyorum."

Ayrıca "ben" demek benim büyüdüğüm zamanlanda ayıp olduğundan, bir tevazu zamiri olarak "biz"i kullandığım için de defalarca yanlış anlaşıldım ve bu "biz"in hangi örgüt olduğunu veya kimler olduğunu soranlar da çok oldu. Hatta bundan hareketle henüz bir "birey" olmadağım çıkarsamasını yapanlar bile oldu

[4] Bu konuda şu yazımıza bakılabilir: "*Marksizm Bir Sınıf Mücadelesi Kuramı mıdır?*" (http://demirden-kapilar.blogspot.de/2013/05/marksizm-snf-mucadelesi-kuram-mdr.html)

[5] Yine yukarıdaki tanıma göre sınıfsız toplumlarda da devrimler olması gerektiğine ve en azından 70.000 yıldır da sanat eserleri görüldüğüne göre, toplum denen varoluş biçiminin en azından bu kadar yıldır var olduğu varsayılabileceğine göre, bu binlerce yıl en azından 70.000 yıl olarak anlaşılmalıdır.

[6] Bu arayışın uzun hikayesi "*Markizmin Marksist Eleştirisi*" kitabının "*Tarihsel Maddeciliğin Karihine Katkı*" alt başlığıyla yayınlanan "*Önsöz*"ünde bulunabilir.

[7] Bu öngörümüz tamamen doğru çıkmış bulunuyor. Türkiye'deki teorik düşünceye ve kavramsal hassasiyete değer verilmemesinin; eklektisizmin hiç kimse için bir sorun oluşturmamasının yeni bir örneğiydi toplantı. Konuşmacılar arasında sadece Ergin Yıldızoğlu, en başta, başlığın, Gezi aynasında "Marksizm'i" değil, "Solu" tartışacağını söyledi ve en azından kendi konuşması bakımından bir hassasiyet gösterdi. Kaldı ki bu bile, herkesin kavramsal hassasiyete değer verip başlığa uygun konuşması halinde aslında fiili bir dayatma olarak görülebilirdi. Başka konuda konuşacak olanın bunu önceden bildirmesi gerekir. Tabii kimsenin en küçük bir hassasiyet göstermediği noktada bunu açıkça söyleme bile bir ileri adım oluyor.

Ancak Yıldızoğlu şunu da söylüyordu: *“Teorilerin, kafalardaki yasaların güncellenmesi gerekiyor.*” Tabii böyle ise, bu tespiti yapıyorsa, Marksizm’i tartışması, kavramları tartışması gerekirdi. Yani tam da toplantının resmi konusu bu olduğuna göre bu “güncelleme” işine en azından başlaması ve Gezi Aynasında Marksizm’i tartışması gerekirdi. Şu kavramlar Gezi’yi kavramaya yetmiyor gibi bir şeyler söylemesi gerekirdi. Böyle deyip de, “Marksizm’i tartışmayacağım, solu tartışacağım” demek de bir başka iç tutarsızlık olarak görülebilir. Yıldızoğlu’nun Sol’u, kendi anladığı sol olduğundan, solu tartışırken de kanımızca yeterli hassasiyetten yoksun. Örneğin, “Sol kendiliğinden patlamalara inanmadığı bir noktada Gezi’yle karşılaştı” diyordu. Ama genel olarak sol ve bu sol içinde bizim de bulunduğumuz gelenek aksine bir kendiliğinden patlama beklentisi ve umudu içinde olmuştur daima. Biz sola dâhil değil miyiz? Yok, dâhilsiniz, ama gücünüz yok; bu nedenle ihmal edilebilirsiniz denecekse, o zaman fikirlerin içeriklerine göre değil, güçlerine göre değeri ölçülüyor demektir.

[8] Bu öngörümüz de aynen gerçekleşmiş bulunuyor. Hiç birisi dayandıkları metodoloji ve kavramların Marksist kavramlara üstünlüğü konusunda bir iddiada bulunmadı ve konuşmadı. Türkiye’de böyle bir durum da var. İnsanlar birbirinin yanında konuşuyor, ama birbirine değmeyen konuşmalar yapıyorlar. Diplomasi veya “nezaket” içeriğin önüne geçmiş bulunuyor. Bunlar, içeriğin yerine geçmeyip, onun bir aracı olduklarında bir anlamı olur.

[9] Bu öngörümüz de aynen gerçekleşti.

[10] Bu öngörü de gerçekleşti. Dinleyicilerin de hiçbiri Marksist kavramsal araçlar üzerine en küçük bir soru bile sormadı. Niye ilan edilmiş başlık altında konuşulmadığı sorulmadı. Özetle, teori kimseyi ilgilendirmiyordu. Hatta *Devrimci Proletarya* isimli bir sitede <devrimciproletarya.info/gezi-panelleri/> yayınlanan “*Gezi Panellerinden Notlar*” başlıklı yazının yazarı, bizim konuya uygun konuşma çabamızı, kendisi de Gezi üzerine bir konuşma beklediğinden “*Demir Küçükaydın oldukça dolaylı bir konuşma yaptı*” diye yazıyor. Tabii beklenti Gezi üzerine konuşma olunca Marksizm üzerine konuşma dolaylı gibi görünür. Aslında konuyla (Marksizm’le) doğrudan ilgili tek konuşmaydı belki de.

[11] Aslında tekrar yayınladığımız yazılarla birlikte kırkı aşkın yazı. Blog’taki sayılara göre, Haziran’da 30, Temmuz’da 13 yazı yazmışız. Olayların en yoğun olduğu dönemde ortalama günde bir yazı. O dönemde en çok yazanlardan biri de Gün Zileli idi, “*Gezi Notları*” (10) ve “*Direniş Notları*” (7) başlıklı seriler halinde Haziran ayında 17 yazı yazmış. Foti Benlisoy da çok yazanlardan ve Haziran’da 14 yazı yazmış.

[12] Birçok sosyalist arkadaş bu yazılarla hemfikir olduğunu, aynı düşündüğünü belirttiği gibi bulunduğu yerlerde hemfikir olduğu bu yaklaşımları etkili kılmaya, savunmaya çalışmıştır. Bu bakımdan yazıların belli belirsiz ve dolaylı bir etkisi olduğundan da söz edilebilir belki.

[13] Kitaba şu adresten ulaşılabilir: <demirden-kapilar.blogspot.de/2013/11/gezi-yazlar-derlemesi-1-haziran-29.html>

[14] Bu konuda Michael Löwy’nin yazdığı nefis bir yazı vardır. Almancası *Hegel’in Mantığından Finlandiya İstasyonu’na*. Bu yazının *Hegel, Lenin ve Dünya Devrimi* başlığıyla yapılmış Türkçe çevirisi şu adreste bulunabilir: <istanbul.indymedia.org/tr/comment/reply/119646>

[15] Perry Anderson'un "*Batı Marksizm'i Üzerine Düşünceler*" kitabı bu damarı ele alıp anlatmaktadır esas olarak.

[16] Bunun bir yankısını belki bizzat buradaki konuşmacılar arasında bulunan Foti Benlisoy'da da görülebilir.

[17] Bu üç geleneğin kavramsal katkıları vs. konusunda kabaca da olsa bir özet, *Marksizm'in Marksist Eleştirisi* adlı kitabımıza yazdığımız, "Tarihsel Maddeciliğin Tarihine Katkı" alt başlıklı önsözde bulunmaktadır.

[18] Bu çalışmaların bir özeti *Tersinden Kemalizm*'de ve *Marksizm'in Marksist Eleştirisi*'nin *Önsöz*'ünde bulunabilir.

[19] 2008'de yapılan Hikmet Kıvılcımlı Sempozyumu'na sunduğumuz bildiri bu konudaydı. Bu bildiri de Hem *Marksizm'in Marksist Eleştirisi*'nde bulunmaktadır; hem de daha sonra Sempozyumun *Teori ve Politika* dergisi tarafından yapılmış bildiriler derlemesinde diğer kısa bir versiyonu vardır. İnternetten de indirilebilir.

[20] Örneğin Korkut Boratav, çok yanlış bir bağlamda ifade etmekle birlikte bu özelliği ifade ediyor: Gezi Direnişçileri, "*kapkaççı burjuvazinin ve onunla bütünleşmiş siyasi iktidarın devâsa kentsel rantlara el koyma girişimine karşı çıkmaktadır*." Ama Boratav da, aslında keyfiliğe ve anti-demokratikliğe karşı bu direnişe, anti-kapitalizm madalyası takıyor: "*Bu, yağmacı kapitalizme karşı olgunlaşmış bir sınıfsal başkaldırıdır. Sınıfsaldır; zira burjuvaziye ve onun devletine karşıdır(…)*"

[21] Örneğin neredeyse bütün Türkiye solu gibi Kürkçü'nün savunduğu ulusal program, en radikal formülasyonuyla "ulusların kaderini tayin hakkı," bırakalım sosyalisti, demokratik bile değildir. Demokratik program, ulusu, bir dil, din, etni, soy, tarih ile tanımlama hakkının reddidir ve onun önde gelenleri içinde bulunduğu BDP veya HDK, hatta HDP bile bunu savunmamaktadır henüz. Ulusların Kaderini Tayin Hakkı, özünde ulusu bir dil veya dinle tanımlama hakkı demektir. Ulusu böyle tanımlamanın kendisi ise anti-demokratiktir.

[22] Ancak yıllardır, demokratik cumhuriyet değil, "*sosyal cumhuriyet*" (Kürkçü) veya "*sosyalist cumhuriyet*" (Başkaya, Savran, vs.); "*Demokratik devrim demek veya demokratik görevlerden söz etmek, Stalinist aşamalı devrim teorisine dönüştür ve bunu savunmaktır*" (Troçkistler) gibi tezleri savunanların, Gezi'nin fiili çürütmesi karşısında, teorik bir eklektisizme sığınmaktan başka bir çareleri kalmamaktadır.

[23] Örneğin, Cihan Tuğa, "*Gezi Direnişi'nin küresel arka planı: Tükenen liberalizm*". Bu yazıda ilk bakışta Gezi'nin doğrudan yoksulluktan çıkmadığı tespiti yapılmaktadır. Ancak ne yapıp edip ekonomik nedenler bulunmalıdır ya, burada "*Liberalizmin Küresel İflası*"na bağlanmaktadır:

> "Türkiye ise (zincire daha sonradan eklenecek Brezilya gibi) mutlak yoksulluğun azaldığı bir ülkeydi. Eşitsizliğin, işsizliğin, görece yoksulluğun rakamsal olarak şiddetli şekilde yaşanmasına rağmen, bu konular dar anti-kapitalist çevrelerin dışında politize edilemiyordu. Gezi Direnişi, tam da böyle bir ülkede, liberalizmin başarılı olduğunda bile nasıl yıkıcı nitelikler taşıdığını açığa vurdu."

Nasrettin Hoca’nın hikâyesine benziyor. “Uysa da kodum, uymasa da kodum” demiş. Neoliberalizmin başarısı da başarısızlığı da isyana yol açıyor. Neoliberalizme bağlayalım ki oradan bir anti-kapitalizm çıksın ve sosyalistliğimiz tescil olsun. Türkiye’deki keyfi ve baskıcı idareye ve anti-demokratik talana karşı demokratik bir tepki dememek için her şey yapılıyor.

Aynı dolaylı ekonomik materyalizm Foti Benlisoy’da da var. Örneğin şöyle yazıyor:

> “Gezi direnişi doğrudan sosyal-iktisadi talepleri gündeme getirmedi diye onun (‘*hükümet istifa*’ sloganında yoğunlaşan) dar anlamda siyasal bir muhtevasının olduğu, hatta çoğu zaman hayat tarzına dair kültürel bir reaksiyon olduğunu yazıp çizenler çok. Oysa Gezi direnişi tam da kentsel dönüşüme, el koyma yoluyla birikime, müştereklerimizin metalaştırılmasına, ortak alanlarımızın özelleşmesine, yani neoliberal kapitalizmin temel dinamiklerine itiraz ve direnişin kitlesel bir kalkışmayı tetikleyişinin hikâyesi.” (Foti Benlisoy, “*Gezi’deki Üç Beş Ağaç*”)

Yani dediğinin özü şu, Gezi’nin nedeni ekonomik değilmiş gibi görünüyor, ama ardında sizin görmediğiniz ekonomi var. Sanki olmasa Marksizm çökecek, sosyalistliğimize halel gelecek. Benlisoy, Gezi’nin ulusal hareket özelliğini de anlamıyor. “Hayat Tarzı”ndan isyan mı çıkarmış Marksizm’e göre? Derin anti-kapitalist ve ekonomik nedenleri bulmalı. Neo-liberalizm her kapıyı açan anahtar, her derde deva ebegümeci.

[24] Örneğin Ergin Yıldızoğlu, “*Ağıza Alınmayan Şey*”de şunları yazıyor:

> “Bu, sanayi işçilerinin yanı sıra şekillenmekte olan yeni bir sınıf fraksiyonudur. İşçi sınıfının, en gelişkin kesimini, henüz bir azınlık olmasına karşın, 19. yüzyılda en ileri teknolojiyle çalışan sanayi işçisi oluşturuyordu. Bugün, henüz bir azınlık olmasına karşın bu kesim oluşturuyor. Bu, şu anda siyasi arenada hareket halinde olmasına bakarak ‘proletarya’ kavramıyla tanımlayabileceğimiz bir sınıftır. ‘Adı ağza alınamayan, bastırılan şey’ de işte budur.”

Toplantıda Ferda Koç da benzeri bir görüşü savundu. Ferda Koç da, “*Gezi, son 25-30 yıldaki yeni proleterleşme sürecinin bir ürünüdür. Sınıfın yeni bir segmenti ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni sadece genel eğitim seviyesindeki artış değildir. Kamusal alanın sermayeye dayalı yeniden yapılandırılmasıdır.*” derken aynı mekanik ilişki ve gizli varsayımdan hareket ediyordu.

[25] Örneğin Cihan Tuğal:

> “Bu anlamda ‘prekarya’ orta sınıftan çok daha yardımcı bir kavram olabilir (ancak bu kavram, ‘toplumun en alt kesimi’ şeklinde değil de, her sınıfın içinde belirsizlikle en çok boğuşan bir alt kategori olarak tanımlanırsa; zira proletaryanın bir prekaryası olduğu kadar, küçük burjuvazinin de bir prekaryası vardır.)” (*Gezi Hareketinin Ortak Paydaları ve Yeni Örgütlülük Biçimleri*, T24)

[26] Erdoğan ve ayaklanmanın ardında ille de ekonomik gerilemeyle ilgili nedenler arayan Marksistler aslında aynı yanlış ve mekanik anlayışı paylaşırlar. Erdoğan da bir türlü niye ayaklanıldığını anlamıyormuş bir yerde okuduğumuza göre. “*Bunlara Cumhuriyet tarihinde hiçbir hükümetin olmadığı kadar yatırımlar yaptım, iyi koşullar sağladım. Niye ayaklanıyorlar?*” anlamında konuşuyormuş. Tabii ayaklanma ile yoksulluk arasında mekanik bir ilişki anlayışı olunca açıklanamaz ve tek açıklama yolu kalır: Komplo.

[27] Çağlar Keyder dikkati çekiyor:

> “AKP’nin özelleştirmelerde, piyasa mekanizmasını yerleştirmekte sergilediği neo-liberal tutum sosyal politika alanında farklı bir görünüm alıyor. Bir kere şunu hatırlatmakta fayda var. Türkiye, Brezilya, G. Kore ve daha birkaç ülkeyle beraber, sosyal harcamaların milli gelire oranla yükseldiği nadir ülkelerden. Son on yılda bu oran üçte-bir kadar artmış, şimdi %15’e yakın.”

[28] İnsan omurgalı bir hayvansa, omurgası olmadığında nasıl insan olmaya devam edebilmektedir? Bu omurgasızlığı, ancak Gezi’yi Neoliberalizm ile açıklayan teorisyenler başarabilmektedir anlaşılan.

[29] Ancak “Neoliberalizm” kavramı bile Avrupa Merkezli bir kavramdır. Avrupa (Gelişmiş ülkeler) işçilerinin bu Keynezyen ekonomi sosyal devlet hakları vardı. Ama dünya işçilerinin büyük bölümü için bunlar bile yoktu. Kapitalist ilişkilerin yaygınlaşması, dünya nüfusunun çok büyük bir bölümünün oran olarak ilk kez şehirlerde yaşıyor olması, bu milyonlarca işçi için Neoliberalizmden çok daha önemlidir. Hatta onların hayatı bakımından yaşam kalitesinde ve koşullarında bir yükseliş anlamına bile gelebilir.

[30] Örneğin Cihan Tuğal da olgu olarak bu özelliğini teslim ediyor. Ama buradan bir anti-kapitalizm çıkarmak için, metalaşma üzerinden gidiyor.

> “Türkiye’de ise, maaşları ve tatil keyifleri gayet yerinde olan unsurların yığınlarla sokakta olduğunu görüyoruz (ayaklanmadaki sayısal ağırlıklarını bilebilmek için daha çok araştırmaya ihtiyaç var). Küresel muadillerinden ayrıştırmak için, Türkiye’de kitlesel halde sokağa inen bu kesimleri “küçük burjuvazinin aristokrasisi” olarak nitelendirebiliriz. Tepki proleterleşmeye değil, ortak yaşam kalitesinin düşüklüğüne; adı bu şekilde konulmasa bile, sermayenin zengin fakat yaşanılmaz bir kent yaratmış olmasına. Adını koyalım: Gezi hareketi, dinamikleri bölüşüm değil, metalaşma karşıtlığı üzerinden kurulan bir hareket. Sermaye Türkiye’de verdiği zenginlik sözünü tuttu (en azından bazı kesimler için), ama sıkıcı ve tatsız bir hayat dayatma pahasına.” (“*Gezi Hareketinin Ortak Paydaları ve Yeni Örgütlülük Biçimleri*”, T24)

Burada yine aynı sorun var. Zengin, ama yaşanılmaz bir kentin kapitalizmin zorunlu bir sonucu olmadığını anlamıyor. Marksist olmadığı için hoş görülebilir. Bütün topraklar kamulaştırılsa, bu kamusal alanlara neler yapılacağı veya yapılmayacağı en demokratik biçimlerde karara bağlansa bile bu kapitalizmle çelişmez. Öte yandan Şark usulü vurguna ve yağmaya açılma metalaşma ile karıştırılmamalıdır. Elbette modern kapitalizmde her şeyin metalaşması diye bir fenomen vardır ve Marks da tam bu nedenle metaın analiziyle başlar. Çünkü kapitalist toplum, bur metalar yığını olarak görülür. Ama bu çok ayrı bir sorundur. Bu yönde en küçük bir talep yoktur Gezi hareketinde. Bütünüyle anti-demokratik ve yağmacı karaktere bir tepki özelliği vardır. Keyfiliğe ve polis şiddetine karşıdır.

[31] Bu konuda özellikle, Marks’ın *Gotha Programı’nın Eleştirisi*, Engels’in *Erfurt Programı’nın Eleştirisi*, Marks ve Engels’in Paris Komünü üzerine değerlendirmeleri, yani “*Fransa’da İç Savaş*”, Lenin’in “*Devlet ve Devrim*”i, Troçki’nin “*İhanete Uğrayan Devrim*”i, Mandel’in “*İşçi Hareketi ve Bürokrasi*” broşürü ilk elde sayılabilecek olanlardır.

[32] Ertuğrul kürkçü örneğin Gezi’nin hedefi ve nedenleri bağlamında, “*Gezi İsyanı (…) ortak paydası onur ve özgürlük olan bir başkaldırı.*” diyor. Bizim tespitimizi başka bir ifadeyle doğruluyor. *“Onur ve özgürlük”* keyfi şark devletinin olduğu yerde olmaz. Bu nedenle “*Onur*

ve özgürlük” *demokratik karakterde* bir hedefi ve hareketi ifade eder, tabii klasik Marksist terminolojiye göre.

Ama sevgili Kürkçü’nün onur ve özgürlük şapkasından çıkardığı ise anti-kapitalizm tavşanı:

> “İçinde büyük bir toplumsal, politik, kültürel, demografik çeşitlilik barındırmakla birlikte isyana özgün karakterini veren onu öncekilerden ayıran, kadınların, gençlerin, yeni işçi sınıfının ve öğrencilerin kendiliğinden hareketiydi. Edindiği ‘komün ruhu’yla, canlandırdığı dayanışmacılıkla, kent toprağının ve kentsel mirasın piyasalaştırılmasına kategorik karşı duruşuyla isyan, özgün bir *anti-kapitalist sosyal muhalefet* tarzı ve doğrudan demokrasi örneği yarattı.”

[33] Burada kısa bir not da koymak gerekiyor. Türkiye’de aslında üç kadın hareketi bulunmaktadır: Türban takarak, erkeklerin ve geleneklerin baskısını aşarak sokağa çıkma; okul ve iş hayatına katılma biçiminde bir kadın hareketi. PKK’da görülen – ki PKK da büyük ölçüde bir kadın hareketidir– gerillaya girmek veya politik mücadelelerde aktif olarak yer alarak, evden çıkmak ve toplamsal hayatta yer almak biçimindeki kadın hareketi. Bu harekette, türbanın işlevini, evlenmeme ve cinsel ilişki yasağı görmektedir. Gezi’deki kadın hareket ile bu iki kadın hareketinin çok temelden bir farkı vardır: Bu hareketler, feodal ve ataerkil baskıdan kurtuluşa yönelik, kapitalist ve şehirli toplumsal ilişkiler içinde kadınların yer almasına yönelik hareketlerdir. Gezi’deki kadın hareketi ise bunlardan tamamen farklıdır. Zaten modern kapitalist ve şehir ilişkileri içinde yaşayan, ama bu ilişkiler içinde bile kadının ezilmesine tepkinin ifadesi olan, ileri ülkelerde görülen türden Feminist bir kadın hareketidir. Bu niteliği en açık şekilde Gezi’nin en azından yarısının kadın olmasında ifadesini bulmaktadır. Diğer iki kadın hareketi Gezi’de yoktu. Karşı değildiler, ama içinde de yoktular. Türbanlılar Gezi karşısında Erdoğan’ın arkasında duran işçi sınıfının içindeydiler; Kürt hareketindeki kadınlar ise zaten dağlardaydılar, doğrudan yer alamazdılar ve olmayanlar da Kürt hareketinin genel yönelişsizliği içinde kaldılar.

[34] Ama örneğin Korkut Boratav, Gezi’nin kapkaççı burjuvaziye karşı olma özelliğinden hareketle, onda bir anti-kapitalizm buluyor. Ayrıca burada bir sınıf hareketi bulması da tipik mekanik ve ekonomik maddeci bir bayağı Marksizm’in ifadesi:

> “Gezi direnmesinde sınıfsal bir karşı koyuş var mıdır? Eylemleri tetikleyen olaya, Taksim projesinin uygulanmaya başlamasına baktığımızda, kanımca, olgunlaşmış bir sınıfsal tepki vardır: Yüksek nitelikli, eğitimli işçiler, yarınki sınıf yoldaşları (öğrenciler) ile birlikte, profesyonellerin de katılımıyla, kapkaççı burjuvazinin ve onunla bütünleşmiş siyasi iktidarın devasa kentsel rantlara el koyma girişimine karşı çıkmaktadır.” (*Korkut Boratav, Gezi Direnişi’ni değerlendirdi: “Olgunlaşmış bir sınıfsal başkaldırı*…”, Sendika.org)

[35] Tabii bir hareketin, hareket olarak kendi dinamiği içinde radikalleşip anti-kapitalist hedeflere yönelmesi elbette mümkündür. Çünkü bu hareketlerin içinde işçiler de vardır ve işçi sınıfının kendisi kapitalizmle temelden bir çelişki içindedir. Ama bu ayrı bir sorundur.

[36] Çulhaoğlu her şeye rağmen teorik hassasiyete sahip birisidir ve bizim burada söylediklerimizi o da kendi meşrebince söylemektedir. Örneğin şöyle diyor:

> “‘Haziran direnişi’, sayısız pratiğin ve özel durumun ötesinde, sosyalistleri ‘teori alanında’ da düşündürtecek ve zorlayacak (olumlu anlamda) bir zenginlik taşımaktadır. Daha ötesini söyleyelim: Eğer konu bir kitlesel hareketlenmeden kalkarak ülkedeki toplumsal formasyonun siyasal ve kültürel kırılma noktalarıyla

> birlikte çözümlenmesiyse, bu direniş son otuz küsur yılın tartışmasız en çarpıcı deneyimidir. Üstelik sosyalistlerin pek çok ‘pratik sorunu’ açısından önemli ipuçları da veren bir deneyim…”

Ama bu görevi yapmıyor. Örneğin, Gezi’yi tanımlarken kullandığı (ki bizce anti-kapitalizm veya neoliberalizme direniş arayan birçok kişininkinden daha isabetli bir yaklaşımı vardır.) “Yurttaşlık” gibi, modern toplumun dayandığı normatif bir kavramın sosyolojik (Marksist) karşılığını aramıyor ve tartışmıyor. Buraya girse ulus ve din teorileriyle karşılaşmak zorunda kalırdı. Biz, “Gezi aynı zamanda ulusal harekettir” derken, Çulhaoğlu ile aynı özelliğine dikkati çekmiş oluyorduk. Tabii o buradan Türkiye Cumhuriyeti’ni savunmak gerektiği, biz ise onu yıkmak gerektiği, demokratik bir cumhuriyet kurmak gerektiği sonucuna veya programına ulaşıyoruz. TC’yi savunma gerici programı Çulhaoğlu’nu bir teorisyen olarak başta söylediklerini mantık sonuçlarına götürmekten alıkoyuyor ya da ancak böyle yaparak bu sonuca ulaşabiliyor diyebiliriz.

[37] Yukarıda değinilen kaba ekonomik açıklamaların bir başka biçimi hareketin yaşam tarzı üzerinden oluşması veya yaşam tarzı tartışması, kimilerince gündemin saptırılması olarak anlaşılmasında da görülür. Bunlar, gündem ancak ekonomik sorunlar ve yoksulluk olursa gündemin sapmayacağı ve buradan ancak kitlelerin harekete geçirilebileceği veya harekete geçmişlerse doğru işler yapabilecekleri gibi bir varsayıma dayanmaktadırlar.

[38] Yurttaşlık ve insan hakları aynı anlama geliyordu. Bu haklar ulusla hele Türklük gibi bir dile ve dine, hatta ırka dayanan bir ulusla dolaylanmış değildi.

[39] Yoksulluğun isyanlara yol açtığı mekanik bir anlayıştır. Hatta tam tersine büyüme dönemlerinin özellikle işçilerde ve diğer ezilenlerde kendine güveni arttırarak böyle ayaklanmaları beslediği bile söylenebilir.

[40] Park Meclislerin Abbasağa’da ilk kez nasıl ortaya çıktığının ayrıntılı bir hikâyesi şu adreste bulunmaktadır:

<parkgazetesi.com/2013/09/19/memleketin-parki-bitmez>